

Strangers in Their Own Land

Beijing tightens its control over the ethnic minorities of Xinjiang

By FRANK GIBNEY Jr.

The regional exhibition center in Urumqi is usually devoted to showing the latest tractors. But these days the main attraction is a display of knives, guns and homemade bombs. Scattered among them are explicit photos of the bloodied, dismembered remains of police and rioters who were killed during a massive outbreak of violence in the town of Baren last April. It was the most explosive clash in a decade between Muslim Uighurs and Han Chinese authorities in this remote corner of western China, and even today, six months later, no one knows exactly how many died in the fighting. But the Chinese government hopes the exhibit—which warns that the "struggle against splitism" must be carried to the bitter end—will make clear the bloody price of rebellion. "We must never underestimate its danger," Wang Enmao, Xinjiang's longtime leader, cautioned at a recent Communist Party meeting.

In a country whose leaders are determined to maintain stability, Xinjiang stands out as a place where trouble always seems just around the corner. Though open outbreaks of violence on a scale with Baren's are still rare, signs that ethnic unrest could turn into organized rebellion have prompted the government to tighten controls. As a result,

Uighur resentment is running high, over everything from new family-planning regulations and restrictions on Islamic studies to rumors that Kashgar's private markets will be closed to make way for office buildings. Meanwhile, talk of huge new oil and mineral discoveries—which could turn Xinjiang from one of China's poorest provinces to one of its richest—is exacerbating the age-old Uighur concern that the Chinese are bent on limiting their future.

FRANK GIBNEY Jr.—NEWSWEEK

Government restrictions have sparked widespread resentment: *Uighurs at a street market*

While the symptoms may be new, the conflict between the Chinese and Xinjiang's minorities goes back dynasties. The wild, expansive desert province is 2,500 miles and a world apart from Beijing. Since the Communists took over in 1949, they have used isolated Xinjiang as a gulag and

a nuclear testing ground. They have also moved several million Han Chinese there and injected billions of dollars into the province's economy. But Xinjiang's 6.8 million Uighurs—the largest of China's Muslim minorities—have never broken the link with their ethnic roots in Turkey. For the most part, Chinese don't

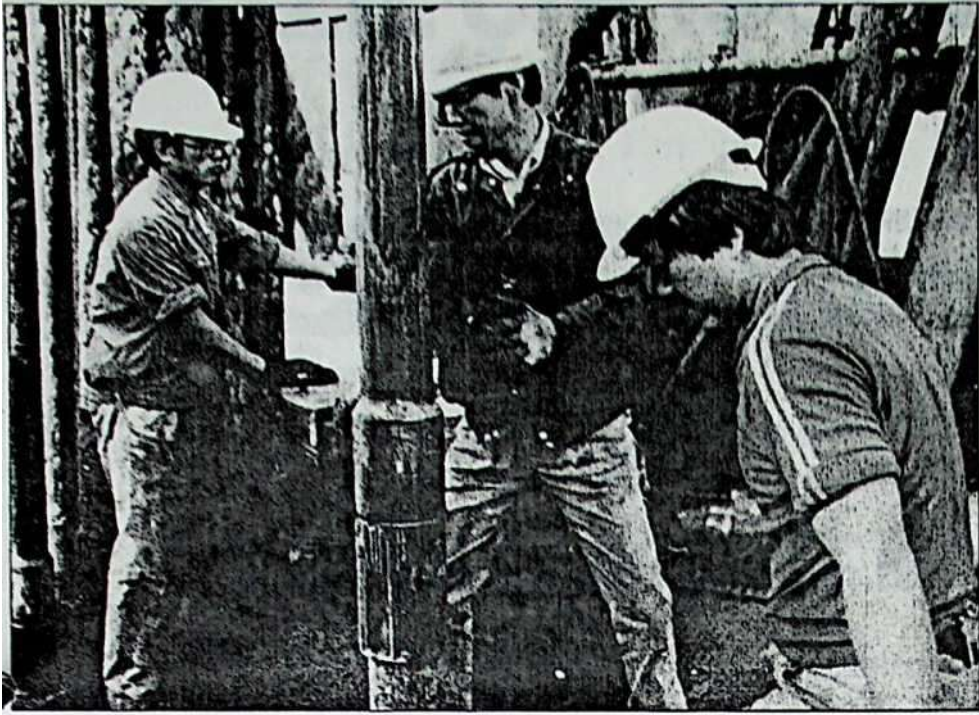

GAMMA-LIAISON

Forced to choose between 'lilarx and Allah': *Muslims in Kashgar*

mingle much with Uighurs, either, except to do business or enforce the law. At the Sunday bazaar in Kashgar, the ancient hub of the Silk Road, thousands of Uighurs show up every week. But few Chinese bother. On a recent weekend one Han shopper used a handkerchief to shield her mouth and nose from the dust and earthy smells of the market—a sight that brought laughter to an old Uighur potato seller.

bloody siege: In recent years, however, such benign animosity has gradually given way to fury. There have been riots in Kashgar, Urumqi and other cities over everything from segre-

FRANK GIBNEY Jr.—NEWSWEEK

Exploiting the province's natural resources could bring it new life: *Chinese oil workers*

gated dormitory housing to isolated murders. In Urumqi in May 1989, 100,000 people burned government offices and trashed cars over publication of a book that discussed the sexual practices of Muslims. The Baren incident added a gruesome chapter to an already sordid legacy. After a fight broke out in a market near a mosque, a crowd of hundreds stormed the town hall. Weapons were brandished, hostages were taken and, according to locals, scores of people killed. The bloody siege finally broke two days later, after the arrival of more than 1,000 troops—including an elite rapid-deployment force from another part of China.

Nervous about arousing further tensions, the authorities are trying to keep a

*ow profile. Troops are hardly in evidence on the streets of Kashgar or Urumqi. But they are there: one recent Saturday several platoons of armed police jogged through a predawn vegetable market near their barracks, only two minutes from Kashgar's 13th-century Id Kah Mosque. The Red Army, has 16 divisions stationed in Xinjiang, commanded by one of China's toughest generals. "It's their place and they're not going to take a chance on losing it," says a Western diplomat in Beijing.

But, as even government officials acknowledge, they are up against a new problem. The Baren incident, these officials say, was to have been part of a coordinated uprising in a string of towns from Aksu to Kashgar and Hotan. Police stumbled onto the plan, forcing the plotters to move prematurely. "This incident was not isolated," says Maimet Saim, deputy director of mi-

A World Apart

Outbreaks of violence threaten :'oj; spark a full-scale rebellion.

nority affairs in Kashgar. "The black hand of the instigators reaches far." The government pins responsibility for the uprising on separatists based in Turkey, where the Aysa Beg, an aging Uighur who fled China to Turkey in 1949, lords over a band of as many as seven groups. All advocate Eastern Turkestan independence and their heroes are the leaders of the Independent Turkestan Republic, which enjoyed short-lived autonomy in 1946. Back in Xinjiang, Chinese and Western sources estimate there could be as many as 1,000 armed rebels in the border area near Kashgar. Early this year, security forces even discovered a desert training camp. There is also increasing evidence that Afghan mujahedin are supplying weapons via the Wakhan

corridor, and that various homegrown rebel groups have bases in Pakistan and support from as far away as Saudi Arabia.

Even so, Chinese policy is doing more to stir up resentment than are any outside agitators. Beijing's most significant pronouncement came in January 1989, when the government announced it was restricting Uighur families to two children in urban areas, three if they lived in the countryside. (That is more generous than China's urban limit of one child for Han Chinese.) Now, after soft-pedaling the new policy for a year, enforcement has begun. In Kashgar, the penalties range from salary cuts to the denial of health benefits. In Zepu, a small town to the south, the penalty for exceeding the limit is 800 yuan—or nearly twice the average yearly income for the region. "If our children are limited, we will disappear," says an Uighur health official in Urumqi.

Religious crackdown: Many Uighurs regard the family-planning rule as an assault on Islamic beliefs. They are not wholly mistaken. As far as Beijing is concerned, Islam is, if not the driving force behind Xinjiang's ethnic unrest, at least an effective cloak for separatist activities. Officials of the government's religious affairs bureau admit a crackdown is in progress. "In the past [we] emphasized freedom of religion and ignored the freedom to be atheist," says Maimet Saim. These days, the government emphasizes protecting the right *not* to believe. Religious schools not backed by the government have been closed. No new mosques are being built. And Uighurs complain that permission to make the pilgrimage to Mecca is restricted to those over age 50. As a recent People's Daily editorial put it, people must choose between "Marx and Allah." Asked if he believed in Allah, a government religious affairs official simply snorted, "I believe in reality." It's clear, however, that the government's campaign is not working. Friday afternoon prayers at the Id Kah Mosque are jammed with young and old alike.

In the years ahead, Xinjiang is likely to go through some fundamental changes. Although the government is resistant, foreign companies are eager to develop what may be one of the world's most expansive oilfields, in the Tarim Basin. This month Chinese officials announced the country's richest gold strike, along the northwestern border with the Soviet Union. And rail workers recently completed a new line, scheduled to open in 1992, that will connect China with Europe via the Soviet Union. The gradual breaking down of the region's isolation and the income from the exploitation of its natural resources could bring new life to Xinjiang—or cause China's leaders to exert even more control.

ZAM , 19 Nisn 1990

KIZIL QIN IŞGALİNDEKİ

25 milyon Musliiman Ttirk'un yaşadığı, Turkler'in anayurdu

DOĞU TÜRKİSTAN'D

^N
Dinini, ianqlarmi, kiilttirunu, milliyetini ve vatanım
korumak için (Jinliler'e karşı yapılan ayaklanmada

50 MUSLUMAN TÜRK

Allahsız *Qin* askerlerince ateş edilerek

**BU MÜBAREK RAMAZAN'DA
KOMUNIST KURSUNLARIYLA**

ACIMASIZCA VE ZALIMCE

ŞEHİD EDİLDİLER

• BU AZİZ ŞEHİDLERİMİZLE BERABER, DOĞU TÜRKİSTAN
DAVASI UGRUNA ŞEHİD DÜŞEN ONBİNLERCE MUCAHİDİN VE
DİĞER ESİR TÜRK İLLERİNDE ŞEFFİD OLAN SÖYDAŞLARIMIZIN
AZİZ RUHLARINA İTHAF OLUNMAK ÜZERE
20 NİSAN 1990 CUMA NAMAZINDAN SONRA
SULTANAHMET CAMİİ'NDE

KUR'AN-I KERİM

ve

MEVLİD-İ ŞERİF

okunacak, HATM—i ŞERİF DUASI YAPILACAKTIR. Butiin .
vatandaşlarımız davetlidir... .

DOĞU TÜRKİSTAN VAKFI DOĞU TÜRKİSTAN GOQMENLER Tel:
524 41 21 DERNEGİ Tel: 527 69 18

Yeni Dusunoe, Sayi 441 13 Mm- 1990

Kayseri'de "Dogu Turkistan konulu" bir oturum

Turfctopluluklar
durum

• Rus
V^dige^uU^mfirg^cir

. v A^k oturunja. K&s'en.DcK
' ju;XQ4^an^pJtd^ye Daya-
mshia Dernef Baskani Meh-

mct CanUrK, dcrnck 2. Bn\$ka-
m Hamit GfiktUrK, Genel Sek-
■'retcri Mehmt Emin.' Batur, '
; Kayseri Bizim Ocak- temsilcisi'
. Rcmzj i.kiltf., Kayseri. Turk
Ocagi Reisi Dr.I.MevlUt Mer-
Tcan, Erciyes Dergisi Genel Ya-
• yin MUdUrU Alim Gerfcl, E.O.

Ogretim Oyelerinden Mahmut .
Sarikaya ve Mustafa Parlak
katildilar.. V

Dogu Tirkistanli Shehidlerin

ruhlari itfn' Kur'an-i, Kerim
okunmasiyla bajlayan toplan-
buradaki mUcadelenin cr. gee
ba\$ariyaula\$acagi beliril-
BugUn bir pokTURk toplu-
luklanm empcryalist Ulkelcrin
sdmUrgeleri altinda olduguna .
hard eden konujmaalar bir an .
'Once Di\$ TURkler Bakanligi ku-
rulmasi dilcklerini dilc ge-
Toplantida.sOz alan Dogu

TURkistanli misfir bir gcncct, son
yillarda burada Islam'i yok clmck,
Ttirklcri sindirmck iyin yapilan
baskilarin arttigini bc- lirtcrek
di. Ulkenin ba\$ka ycrlicrin-
den
getirilen ?ok sayida i?siz Cinlinia
Dogu Tirkisiau'a ycr- lc.\$lirildigini,
camilcrin yıkildi- gim, Kur'an-i
Kerimlerin top- lalildigim, hacilara
engcl olun- dugunu, Turklcr
Ogreninve kamuda yuksclm
hakkinin ve- rilmedigini sdyledi.

Yeni 'Dusunce , Sayi 453 , 20 Temmuz 1990

Turkistan'da, Taş Şagi ve & Neolot jk gaga ait

v.vuogu .-!TURkistan^nat^
, -Altay yorelennde lrti? yil.geriye giden Ta?
nehri • kiyismda . toprak
'nal.ait kalintilar, bulundu. \ lizenrie sikardilar. ;
Alinan bilgilere gore; ar- p# (Ote.yandan, Kazakis- W' keologlar ok
ba\$ı, bi?ak; . tan da ;Kazak arkeologla- yontma aleti ve benzeri
keaicı aletler fle bazı sa- Daglannda neolotik <?ag

a ait kaya resimlerinin yer aldigi
magaralar bulundu. Sozkonusu
maga- ralan keşfeden ve buradaki
oalişmalanm yogun- ,laştiran
arkeolog Alişer Akişev, kaya
resimlerin- de dini torenlerin ve giin-
delik hayatm. bazı kesit-
lerini anlatan figurlerin . bulundugunu
aokladi.- Arkeolog Akişev, eski go?
ve ticaret yolla- nni Orta Asya'ya ve
Ka- zakistan'a baglayan bol- gelerin
de araştılmaya başlandigim vc
Turk ta- rihinin bilinmeyen yon-
lerine ait bilgiler elde edi-
lebilecegini ifade etti.

'Kızıl Çin, Türkistan'dan defol!'

... ymninuan adi SinkUngdeglı Dogu TOrkİstan'dır, >
 ; * Dogu TURkUtın't yapıkı QInH gOgmon akım durdurulmahduv >
 ... ?. DoJuTUxkUtan'd* yagdan nOkker Uoncmeter durdurulmalıdır <
 • j ^DoJuTTUKİstan'da dojiyn Kontroto kaklıirilintalidir, f; ;. '•>>1
 Qn ydnedm'l'nIn Dogu .TURkisUn'dakı katHami durdurulmaU**
 >\.10' x . •
 •*,. ■ '• -v- .. ;,ı, , • ■
 İstanbul (Rifat YILMAZ) . bellırtlL GayretOlUh. konujmımda
 Türkiye'deki • TQrkİstanhhır, gegen - junbri eUylcdı: - '
 haftı İgwisinde AbıdeJ HİMyet Mey-T '. *ROMANYA QAKİVAMSET ,,
 dam'nda bir mİtlıngı diUen İcy trek Do**
 gu TURİdsun'dakı gn zulmDnU proto- -'
 to ettikr. Oxeııkkc geg en Ramazan a*,
 ytnđan bu yarıı yugunbjın bask dart knuk amaayU dQzenlenen ml tinge
 katııhnr Abıde-I HQrrıyct Meydanı'na >
 kadar yıtWdBer, Kendıleırlnl meıdan**
 da atbbr karjıtağı Mill kıyafetkrlyle
 protestoya katıbn TQ-kİstankbrm gU\$- * ku vahıjetl yajınmaktadr. BU Qın hal*
 terid İfclyle kargıtand t
 Mhıngınl İk konuğmasmı Kujrbek
 GayrcıtuBah yapıtk Konuğmasmda TUHc
 tariMidn TMDıstan'da bağtadgnu be-
 İrtco GayrcıtuBah-TURkkıTn hıgıbr Alma Ata'da muhteUf TQRk gıruptaruun
 nİBıronıster bısırcıdıı n İkrakıs tıewıXım' tınma Millı
 faOrıyyct vc romusuna dokunut
 an kUKrcdıgnı ve kUKrcyeccgınl.

TORKİSTAN'DA DA YAŞANIYOR"
 "QIn'e dıyozuz kİ: TURkİstan'da ya-
 jayan MUsUman TURkkı'In hakkını jı-
 tıkUBnl garantı cđınlı.. Blr mlyar gn-
 . BY* kargılık 25 mllyon Tıtrk olablılr '
 ama bunlar blr kSKrene sol olurlı..
 BugOn TURkİstan'da İkindı blr Roman*
 ya yapnmaktadr. İkindı blr Qavıjes*,
 BugOn TURkİstan'da İkindı blr Roman*
 kına degıll hOkİlmetİne,, dıktaUJrlero
 kariyyız."

—*Dotu TURkİstan Otıfmsınlır Dsrmsıfınlın QIn'ı protolo mıllıngı Onctıslmle blr yılrıtKıUı yapıMs, /..j. i . . .*

Şİlr okunduktan sonra Eski Dogu TURkİstan HU<Umetl Genel Sekreterİ İsa Yusuf Alptekİn blr konuıma yapıtı. Konujmasmdz 41seneden bırl Dogu TURkİstan mes'elednl blr mIU dava ha* taben yapıtıı konujmımda İsa Yusuf Alptekİn, Bati Trakya'dan QIn Scđdı' no uzanan genı», zengİn ve mukaddes toprakbr Ozerİnde mukaddes dİnl, mukaddes dİll, zengİn kUİtUrUyle, TORKİOk ve mUsUmanlık l(In hizmetlcrıyıc 150 mlYo.n MUsİman-TUR'Un yajadığım

• ve bunlann sadece TURkİ Cumhuri* yetİ'nde yajayan 55 milyonunun hUr oldugunu kаланların İsc csir okıujınu

M, 2** szz TSSZİ

TURklyedekilerden bajka hDr ve scr-
 - bestinin olmadığı sbıleyem İsa Yusuf Alptekİn eslr TURkİler İglınde en talıhsızın de Dogu TURkİstanlıUr okıugunu ve- dUnyada CInHler kadar ahlaksız ■ bir milletin esiri olmug bajka blr mil* letolmadııubıBrttl.

Daha sonra Dogu TUKİstan KGİtUr ve Dayanıfma Demegı adına Şabıd-dınl Karl ve aym dİrnejlın Kayseri jubed adma Mehmet Emin Batur hirer : konujma yapıtıı. Konu;ıabırında : Cİ nl protesto otıtlır. ' 1 ' Konujmabr srasında Uzırcındc eskl - devlet bajkanı Deng Xiao Ping ve jim- ' dıklı bajbakan Lee Peng'in ısmlcrı ■ yaılılı olan blr kukk lie £1n Bayragı : yakıldı

1 "SINKİANG DEĞİL DOĞU TORKİSTAN"
 Doju TURkİstan Vakfı Ba; vekib Sultan Mahmud Kajarlı İsekonujma* sında Dogu TORKİstan'ın 200 yıldaı berı Gın.İstİbsuu ve saldırlama maruz kaldığını 1949 yılından beri i;gal al-tmda'oldugunu ve yUee İslm dınını ✓«l*Y Jft]9X*W)ıdİttı,yııM>mak İsteyen KavrahkaQ.'İOtyJpr.tiın.yırdunda İbadet fıKıı'ıryırtınlıVkartbnd'ını, yenTcamile-.rİO*yapılmaBnın. yasakbndığını; Kur* ari Kursbrı'nı Jain verİlmedığını, hac İbadetİnl eda edebİlmek l(In yılbıca ugrajan'.MUsUmanlara engellcr konul-fdugunu sıfıyledı. Ayrica Dogu TURkis* ; tan'in nUkleer deneme alam olarak kul* ..Umİmasından dobyı ha İk in kanser bajta olmak Uzere (e)İtB hasUlİklara ' yakabndığını belırttl. Sultan Mahmud Kajarlı daha sonra }unbri soylcdı: "İSTEKLERİMİZ"
 ... "BU Gn ydnetımınin Dogu.TURkis* - tan'da yapımakta olduğu zUlQm ve baskı sıyasatını jıddetle ve nefırtlc kım-. .. yozuz.
 • Vatanunızın adı Sınkıang degİl
 . Dogu TURkİstan'dr.
 * Dogu TURkİstan'a yapıbn 91 yıl ' gbgmen akım durdurulmalıdır,
 1 -e pogu Tİkkırtan'da yapıbn.nUKle- T. er dehemeler durdurulmalıdır.

*V: <4%[^] Gayrtullak

Kazakistan, dzbekistan, Kırkizistan, Tadkİstan ve Turkmenistan ekonomik

Türk Cumhuriyetleri güçbirliğine gidiyor

... zınlar erıne İstıslmı İlaa aırye. Dıdıkısan, Dııııı t-İı vV. İet Ba'İcıtı İslam Kerımoı, Kırgızıstan Yüksek Sovyet BaŞ- V3
 'J kam Absamat MasaHyev' Tadıkıstan Yfıksek Sovyet Bajkam yV.
 - Kahax Mahkamov, babul ettikleri ortak bir bildırıde 'deı Or-vy.
 ; :- ta Asya halklarıuun (ıkarx l(in bUBK; 'uzU3M'.yt,iıŞWrDglı'A.
 ..-A Sa^nanda bulunurken kı^ortıcı ^gdgİlerin, oyiİhlanna* gel-"
 r- : * tırtırtırtı f agnsmda bulundular.' Bildırıde.' 5 'cumhıniyetin . • v'1
 •• halUdaimin yalnızca dınl .ve coJraQ.değil, tarthi ve kOlItOreı'İ'A.
 -ybaglarUdabırbulerıııebailıjoldukıMı'i^gulabdLv^jri;ı';^>'
 K-I ... V rt-T'AOİS.K^ERLER/ ken^afılıyna'1995 yılınin sonuna V

Hdıh^Ora Asya'dakı T&k laratajıtırıld^ı tıpUntıda,'bu ^u^İff
 — :;<*>» «etiren toPUnıya, obnas dakararabagUndı.y-"
 Kazakıstui, Ozbekıstan, KırgızıUn, ^,ı,y
 .Tadıklıstan, ve TokmenıUn^katıldı.;ı{ 'KGB'NIN OVUNLARİNA SON :
 Alma'Ata'dakı.;.zİryede ekonp**

. ORTAASYA'OA TORKQRI _____
 ^A^FAZARI _____ kararlar yaroiıda sıyad ve
 '5 TURk Cumıuaiyeti'nin. Y^ıwfc ^gıtU proyakasyon hareketlerİne kar*/
 Sovyet.ya da dev İet bajkanhri dOr M fi blrpkte hareket etme kararlan da-;
 couİfıto İntıİLİrlıh vıwıwıwı olırlı Cıİsİs^Vas D _____

■ gjılralrıde yarar.bulunan ceİtİB ta-'.f;'mek l(In kıkıotia hareketlcrde bu*
 . ketıra'tna%ı:ıy) ham, maddıerıq. v' iuijnu)Urđı.. Bu provakasyonlar so* v
 J bu anhmamayıjıııraf olmayan <fl\$'Cj.f>ucunda bazen- Eırcıncılerl Tİkk
 " JcrSovyetCumhıfyet.Jırtı'nc satıfıT^Cumhıryetlerl anuında, bazen de
 ',ni yaaklıy<ic.:ıv^ıA- İııı- İe?>:Gahhıryetkrı'nınl kendı ara*.
 " -- TopUrırtıya katıJJan 5 Okerın par- «^hrmda' savajm eığığıne gelecek ka-
 Jıcnıantobrına onayUrıvrusr *ere- /'daroUylar (ıkımjıti.

** Dogu TURkİUn'da dogum kont* 'roBl- r rasıı yikıldıysa aym jey g.Bkrf#de kaldırlıalıdır.^- '•CIn yOnetİml'nIn Dogu TURkis* tan'dakı katDami Rusbr ve gnBlcr bııaraya'geldı* ler" dedı. durdurulmalıdır," - ' Obysız devam ederi Dogu TURkİstan GOgmenler Dİrme- ve Uten ml- tıngde f u'pankartbr vardı. gı'nce dUzenİcncn mıtingte 9In' İlkak " "Dogu TURkİstan'a hUrıryet" 'Dogu Cumhuriyetl Bajbakam Lee Peng'in kukbsı TURkİstan'da gn ZulmU'ne son" "9İlv B İlegn bayragı yakıldı. } İggald Dogu'.TQRkİstna'dan defol". ' Mıting sonunda TURklye COmhu- ■ "Basın dUnyasi nerede? "İnsan hakları rıyyetl HUKDmetl'ne hi taben Hdrbek gampıyonları nerede?" "Yurdumuza gnB Gayretulıbh hUKUmtıcn TURkİstan GŞgmen İstemlyozuz" ve "Azer* baycan, meselesınl Bırlejmlj Mılletlere İcotUr- Knm, TURkİstan, Bati Trakya, mesİnlIn boynunun borcu oldugunu, bunun Bulgarıstan, Kafkasya, Afganİstan, TWdyo Cumhuriyetl'nIn oekası İglıı vadp KerkUK Esaret Zındırlerını kracagn." oldugunu sByledİktenYonra "Zafer Hakİtm ve Haklu İnananb* ^mđı'dıyerdcmı^A Son konujmayı yapan Dr. Erpobı Dbnmez "Asırlık Rus İmparatorııugu

.£in hukumeti sikiypnetim ilan ettte-BOlge yabancılara kapatildi

Doğu Türkistan'da bağımsızlık rüzgârı

Sovyetler Birliği'nde Isl&m cumhuriyetlerindeki galkantılar £in 'e de sigradi. Dogu Tiirkistan'da camilardan bagimsizhkfagnlan yapihyof

D Qinli ydneticiler, Ttrk liderlerini tutukladılar. Cami yapanlar ve'Kur'art kursu aganlar da cezalandmhyor. Yabancı gazeteciler

bblgeye sokulmuy°r
gikan resmi ga-

jN

CAMILERE SALDim

Do£u Turkistan GunlG£u adiyla
fazla arttigi, bun-

S2n emperyalizmi altında bulunan DoQu TGrkistan'da, go^unlugunu Uygur TOrkleri'nin olugtur-u MGslOmanlar'in baQimsizhk istedikleri ve camilerde agikga baQimsizJiktan sdz edildiQi ileri sOruldu. Durumun gerginiegmesi Ozerine Do£u TGrkistan'da sikiydnetim iian edildi ve yabancı gazeteciler bdlgeye sokulmedi.'

Fransiz Liberation gazetesinin habe.rine gdre, MuslGman Sovyet cumhuriyetlerinde, son olarak da Taclkistan'da ortaya gikan IslSmT galkantılar Qin'e de sigradi ve Turkler'i eritrne politikasi guden £in'l •rahatsiz etmeye bagladi. Mpsluman TGrk nufusu •azinlik durumuna dGgurmek igin yerlegtirilenQinli-

—2-----:-----2

ler ile Do£u Turkistan halki arasmda kanli olaylar meydana geldi. Qinliler'In kendi topraklarına yerle?- tirilmelerine kargi gikan gok sayida Turk tutuklana- jak hapse atildi. Islami uyanigi sa£lamak ve bclu- culGk yapmakla suglanan bu ki£iler-IO'ar yili a?an hapis cezalarına garptirildilar.

dan sonra diklecek mfnarelerin yikilacagi, giz-H Kur'fln kurslannin go£almasinin buyuk tehlike dogurdugu ve sorumiuiann a£ir gekilde cezalandirilacaklan" uyansinda bulundu. Fransiz gazetesinin ifadesiyle "daha once bolgede bulunup da sonradan devlet tarafından yiktinlan 2 bin kadar camlden hig soz etmeyen Qin gazetesini" yabancilarin ulkeye sizdiklarmi ve "dini ulkeyi bolmek igin arag olarak kullandiklarim" yazdi.

Liberation, "Ozark DoQu Turkistan eyaletine iki aydir yabanci gazutecilerin sokulmadigmi ve Tiirkier'le bdlgeye yeriegtirilen Qinliler arasmda vahim olaylar cereyan ettigini" duyurdu

1990. 4. 10. «EUNAYDIN»

Sovyetler'deki Türkler'in hareketi Çin'e de sıçradı...

Uygur Türkleri AYAKLANDI

• Çin yönetimi, Sincan Özerk Bölgesi'ndeki gelişmeleri yorumuz karılıyor. Kaşgar başta, Türklerin yaşadığı kentlerde büyük gösteriler olduğu ve Çin ordusunun olayları kontrol altına almaya çalıştığı belirtiliyor...

PEKİN (AP)- Çin Halk Cumhuriyeti'nin, Müslüman Uygur Türklerinin yaşadığı Sincan Uygur özerk bölgesinde kanlı çatışmalar meydana geldiği bildirildi. Çin-Sovyet sınırındaki Sovyetler Birliği'ndeki Türk milliyetçi hareketleri ne açık olan bölgeden alınan haberlerde, Uygur Türklerinin çeşitli kentlerde büyük gösteriler düzenledikleri ve "Bağımsızlık" için mücadeleyi başlattıkları belirtildi.

Çin'in başkenti Pekin'deki diplomatik kaynaklar, bölgenin başkenti niteliğindeki Kaşgar'da son haftalarda sürekli gösteriler yapıldığını ve bölgeye sevk edilen askerlerin, ayaklanmayı basturmaya çalıştıklarını açıkladılar.

10 NİSAN 1990 «EUNAYDIN»

1990. 4. 10. «TÜRKİYE»

Türkler, komünist rejime karşı ayaklanma başlattı

Doğu Türkistan da bağımsızlık istiyor

PEKİN - Çin'in batısında, Müslüman Türkler'in yaşadığı Doğu Türkistan bölgesinde komünist rejime karşı hareketlerin baş gösterdiği ve bağımsızlık ilanı için Türklerin gösteri yaptığı bildirildi.

Adları açıklanmayan batılı diplomatlar, Sincan Uygur Özerk bölgesinde son zamanlarda anti komünist gösteriler yapıldığına dair, bu bölgedeki bir yetkiliden bilgi aldıklarını söylediler.

Diplomatlar, SSCB ile sınır bölgesindeki Kaşgar şehrinde son birkaç gündür meydana gelen gösteri ve yürüyüşler ile ilgili geniş bilgi vermediler. Sincan bölgesinin başşehri Urumçi'deki Di-

şişleri Bakanlığı yetkilileri de, huzursuzluklar olduğu yolundaki haberleri yalanlamayarak, bölgeye asker gönderilip gönderilmediği yolundaki soruyu "Henüz belli değil" şeklinde cevaplandırdılar.

Bir başka yetkili de, Kaşgar'a yabancılara girmesinin yasaklanıp yasaklanmadığı yolundaki bir soruyu cevaplandırırken "bilmiyorum" diye konuştu.

Çin Uluslararası Turist Servisi de, yabancı turistlerin Kaşgar'a gidebilmelerini öne sürdü. Çin ile sınırlı olan Sovyet Tacikistan ve Kırgızistan cumhuriyetlerinde bağımsızlık isteyen gösteriler başladıktan sonra, Çin hükümeti, Doğu Türkistan bölgesinde yabancı gazeteci ve diplomatların girmesini yasaklamıştı.

«БҮЮК И АК ЙЎЛИ»

САЎХАТЧИЛАР

ФИРМАСИ

Тошкентда ташкил
«Буюк ипак йўли» ф
хорижий саёхатчилар
дистонни Хитой, Баро
Жануби-Шарқий Осиё
лакатлари билан қадим
ларда боғлаган қарвон
ридан ўтиш имконияти
ради. Фирма «Интури
ракибига айланган х
хисобидаги «Сайёх
бирлашмаси хузурида
бошлади.

Янги фирманинг а
саёхат ишқибозларини қад
ми. аъналар билан таниш
тиришдан, уларга ўтмишда
Буюк ипак йўли билан боғлиқ
халқларнинг турмуши тўғри
сида ҳикоя қилиб беришдан
иборат.

Янги фирма ишлаб чиққан
саёхат йўллари хозирги ўз-

i HlrllS.fli

X C S X I I I T I T f t i X X

“ S - 8 3

S

DOGU TORKİSTAN'PA gİN BASKISI

Yeni Forum DorptePno;
Ben Suudi'Arabiatan'da
ig gdren TQrk firmalanndan
birinde galtgan bir mOhen-
disim. Burada epeyce Do-
flu TGrkiatanli TOrk var.
Gegenlerde tanidiflim biri
bana, iligikte fotokopisini
yolladiflim Saudi Gazette
adh IngiHzce gikan gazete-
nin 5 Şubat tarihli nOsha-
aim yolladi. Bu gazetede
gdrecefliniz gibi, Qin sfi-
mQrgesi gibi muamele
gfiren vatandaglarimn gi-
kayetlerine yer veriliyordu.
Bunlar bizim Tibetliler gibi
digarda derdimizi aniat-
cak geniş bir gdgmen kitle-
miz yok, Dalai Lama gibi
budistlerin kutsal saydifli ve
dQnyaca tanmmig bir li-
derimiz de yok. Qektikleri-
mizi dig dGnyaya duyur-
makta zorluk gekiyoruz. Ne
olur mQsiQman dGnyada
derdimize tercQman olun
diye adeta yalvaran bir
bagvurudan s6z ediliyor.
Bu bagvurunun Muslim
World League Journalin
son sayilarında yer aldi-
flina da igaret ediliyor.

?ih TGrkistam, ya da
Doflu TQrkistan olarak bil-
dfflimiz bu uzak diyardaki
din kardeglerimiz, soydag-
iarimiz, gdrecefliniz gibi Qin
ydnetimeinin baskila-
rından, Anayasalarim uy-
gulamamalanndan ve ken-
dilerine egit muamele ya-
pilmamasından gikayet-
giler.

Isteklerinin bagında,
kendiilerine dilleri, kOltOrle-
ri, efl'itimleri ve yerel y6-
netimleri igin Ozerklik ver-
diflini sdyleyen anayaaaal
haklarm kullanilmaama
imkftn verHmeai gellyor. Bu
gekilde aerbeat ve demok-
ratrk segimler yapilmaaim
iatiyorlar. Pekln'den bagla-
nna tayin edilen ydnet idler
yeri'ne kendilerinin sege-
cefli, yerel ydneticiler ia

tiyorlar. Qlmdiki ybneticil Ti-
mur Devament'in bir Qin
kuklaai oldufllu, kendi hai-
kmm gikarlarmi defliil, Cinnl
patronlarmm her iatedf flinl
uygulayan bir robot oldu-
Ounu adyIOyorlar. Eflitim
alamında ve kOltUrel
alanda tarn bzgQrOfle
aahip ol- madiklarim,
okullarında kendiilerine
yeterince yer
verilmediflinden gikayet
ediyorlar. Doflal kaynaklari
bakimından gok zengin
olan Olkenin varliflim
Qin'e tagindiflimi, yerli hal-
kin son derece fakir ye aefil
bir hayat yagadtfliim belir-
tiyorlar. Ulkede Qinlilerin
8ik aik yaptiklari nOkleer
denemeler yOzlinden sari
ve OldOrQcQ hastaliklarin
yayikliflini adyIOyorlar. Ol-
keye durmadan Qin gdg-
meni yoilandiflini ve bunun
yikja 750 bini bulduflunu,
dte yandan Uygur, Kazak,
Kırgız TOrklerinin goflalma-
masi igin mecburi nOfus
pianlamasi uyguladiklanni
ve vataniarimki8a zaman-
da Qinilegtirmek igin sinsi
bir politika gOttQklerini an-
latiyorlar. Bunlan dile geti-
ren ve Qanghay Oniversite-
siye Urumgi Oniversite-
ai'nde gdateri yapan Uygur
dfflencilerine kargi Qinlilerin
8ert dnlemler alarak,
bunlara aflir cezalar ver-
diklerinden gikayet ediyor-
lar.

Buradaki TQrkistanli-
larin bana anlattiklarina
gbre, bu tOr haberler bazi
batt baamtndarlnsan Hak-
larini aavunan demekierin
haber bOltenlerinde deyer
almaktaymig. Bana gelen
TOrkge gazetelerde Doflu
TOrkistanla ilgili pek fazla
habere raatlamiyorum. Fa-
kat TOrkiye'deki ofllumun
ara aira banayolladifli Fo-
rum Dergisinde inaan hak-
larma, komOnist Qlkelerde
yagayan aoydaglarimizin,
dindaglanrruzin durumuna
dair ara aira yazilar gikti-
flint gdrOyorum. Bu nede-
le belkl okurtarinizm ilgteini
geker ve TQrk kamu oyunu
bu durumdan haberdar

ederainiz diye, bu mektubu
yollayarak, burdaki gazete-
lerde ara aira gikan bu tOr
haberlerden aize bilgi ver-
mek latedim. Bu veaiieyle
aelamlarimi yollar, yayin-
larmızda bagarilar dilerim.
Forum gok dolgun ve ae-
vtyoli bir yazı igerfliyle gi-
yor. aizleri tebrik ediyorum.

Yilmaz ORHAN Taif, Suudi
Arabiatan

LISELİ DEVRİMCİİ..

Yeni Forum Dergisi'ne;
Agafliadaki konugma
Kabatag Erkek Lisesi'nin
T.C. Inkılap Tarihi dersinde
3 Edebiyat A ainifında
yapildi.

Hocam, bugOn nereye
gitseniz Amerikan emper-
yalizminin dOnya Ozerinde-
ki etkilerini gdrmeniz
mOmKon. Peru'dan Namib-
ya'ya TOrkiyeYe dOnyamn
her yerinde Sam Amcaya
rastlarsimz. Oysa defligik
milletlerin uyumlu bir mo-
zayik iginde yagadifli Rus-
ya'da bdyile bir sdmOrge-
cilik gdremezsiniz. Orda
aaflik igleri, eflitim dev-
letge kargilamr. Bu agikla-
maiardan yola gikarak egit-
Tifle dayanan devletgiliflin
en iyi ekonomi modeli
okufullunu aavunabiliriz...

Evet yukandaki konug-
malardan etkilenmemek
mOmKon defliil. Bir TQrk
genci olarak AtatQrkgQIQ-
flQn dffretilmeai gereken bir
def8te yapılan komQ- nizm
propagandasina ben- de
tepki gdsterdim. Fakat
Hocadan aldiflim cevap gu
oldu: "Herkes fikrini agik
agik adyiemelidir ofllum."

Siz derginizde hep
alyasi gdrQg ve eylemierin
Qniversitelerde ortaya gi-
ktiflimi anlatiraimz. Oysa bi-
zirrt okulda bffretmen ve
dfflenciler belli gbrQgler
etrafında firgQtlenmig du-

rumdalar. 'Bizim okulun
etQdlerinde -yatili okfUflu
igin- lktidar Yolu adli dergi,
Liaell Devrimcinin El Kitabı
adli kltapgik okunur. Bizim
smifin goflu "Q6z0m'e
abonedlr.

Fikir OzgOrlOfOne
kargi deflilim, fakat
OzgQrIQk yeni gelen birinci
amiflarm beynini yikamak
geklinde tezahQr
etmemelidir ka- mmca.
Oatelik bu davra- mglarin
dffretmenlerce tas- vip
edilmesi Midi Eflitim'e baflli
bir okulda bence hi'e
normal defliil.

Derginizin tOm bu olum-
auzluklari Onlatyici nitelikte
oldufluna inamyorum fakat
henQz fikirlerin yeni olug-
maya bagladifli biz liseli-
lere dftnQk yayin ve rek-
lamin yapilmaması beni
QzOyor.

Saygilarimla.
Ismimin aakli tutulma-
smi rica ederim.

P.S. "Konugmayı yapan
arkadagm anahtarli- flında
orak-gekig gizili oldu- flunu,
okulumuzda 25 Ocak gOnO
bildiri daflitil- diflini; yazima
eklemeyi uygun buldum."

(Adi bizde aakli bir
okuyucumuz)

SAGIYLA SOLUYLA YARINLAR BİZİMDİR

Yeni Forum DergisPne;
Derginizi fevkalade be-
flenip okuyorum. Safl ol-
aun, sol olsun gdrugleri-
mizde esnek olmalıyız.
TOrkiye kalkinmaya muh-
tag bir Qlke. Ismail Cem'in
dedifli gibi "Daha az uyu-
mun, daha gok defligimin"
insani olmalıyız. Hepimiz.
elele vermeiiyiz.

Ama bugQn sol 6yle mi
ya? BugQn bir Ispanyol,
Yunan saflı solu dnce
memleketini dQgQnQr. Do-

TÜRKİSTAN'DA AYAKLANMA

NUKLEER denemeler sonucu yayılan radyasyon yayılmasına karşı Onlem isteyen Tiirkistanlilar, bu isteklerine kulak asilrnamca Hoten vilayetinde ayaklandilar. 600 Tiirk'Un tutuklandigi olaylarda Hoten Tren Istasyonu, askeri garnizon ve Tiirkler'in giri\$lerinin yasak olduğu Özel £in mahalleleri Tiirkler tarafmdan basildi. Olaylarda gok sayida ki\$ide Oldii ve camilerdeki hoperlOrlerden ezan okunmasi ile Hoten 'ilayetine giri\$ ve gki\$lar yasaklandi.

01\$ HABERLER SERVIS1 *

Qin ijgafi altinda bulunan Dogu TURkisian'in Hoiien vilayetinde gectijnmiz Man ayinin ba\$larında bulge Turkleri ayaklandilar. Glivenilir kaynaklann bildirdiklerine gUre, muhteme- len 10 Mart giinii ba\$layan ayaklanmada 600'ti a?km Dogu Tiirkistanli Turk tutuklandi. Askerler ve polisle cikan \$aii\$- l ma sonucunda_cok sayida ki\$ide nin deOldiigOniibiidirildi.

Hoten viTayetine nukleer de- nemeler yapan Qin yfcnetiminin ' nlikleer santrallerden yayilan radyasyonun verdiigi zararlara kar\$e sessiz kalı\$e ve bulge yertisi olan TURklerinuyannakulak l, tikayt\$e sonunda Tiirkler Hoten kenti tren istasyonu ile askeri 1 gamizonlara saldırdilar. Polisin i de kaMldigi cati\$malar sonucun- f da Tiirkler Hoten kenti ve cev- ;■ resinde TURklerin gimniesinin •- yasaklandigi Özel Qin mahalle- > lerine de saldırdilar. .

Olayların ?iddetli olu\$u sebe- / biyle Pekin'deki Merkezi hokii- met ile Urumci'deki Ozerk HU- klimet, vilayete yerli vc yaban-

□ Olaylardan sonra, Tiirkistanlilar in Hacc igin ?iki\$ vizelcri ve pasaportlari verilmedi. Her yıl mart ayi sonunda ve- rilen ciki\$ vizelerinin ne zaman verilecegi bilinmiyor. Aneak, £in yonetiminin, i?in dzel bir grubu Hacc gonderebilec^ei soyleniyor.

□ Tiirkistanli, haji _____ olmayacak nn?

Hoten vilayetinde cikan ayaklanmadan x sonra, bulge 'mlisliimanlann bu yıl Hac icin mliracaatlanna simdiye kadar bir cevap verilmediği belirti- liyor. Her yıl mart ayi sonuna kadar ciki? vizeleri *f pasaportlan verilen Tiirkistan'.i miislu- manlann bu yıl ?iki\$ vizeleri ve pasaportlan da henüz verilmedi. Ancak kaynaklar, £in yfine- timinin lslSm d'Unyasjna \$irin gOriinebilmek icin Ozcl bir Hac grubu olu?turarak kendi kont- rollerinde bir Hac grubunu gOnderebileceğini belirtiyorlar.

geye normaiin Ozerinde £inli yeile\$tirildi. Hoteti bolgesinin lpekclilik. ve sanayii boleesi ol-

imasi doiyayisiyla, cok sayida ge- tirilen Cinliler, buralarda mis- Uimanlann adet ve gelenekleri- ne tamamtyla zit yeni adet ve gelenekleri yerlestiriyorlar.

Evlilik i\$lemlerinde "de MUs- lliman Turk kizlan ve erkekleri Ozellikle Qinli genclerle evlendi- rilmeye qalisiliyor ve bunu ya- panlara cok btiyilk miktarda para vc i? yardimi yapihyor. Ancak, kendi aralarmda evlen- mek isteyen MvislUman Tiirkle- re dogum kontrolU tavsiyelerin- de bulunuluyot.

• cilann giri\$ini ve vilayet ten gki- l \$im yasak lam."

Ote yandan olaylardan son- ra, yaklajik 100 kadar camii bulunan Hoten vilayetinin merkez kasabalanndaki camilerden son zamanlarda hoparlorte ezan okunmasina mlisade edilen ca- milerdeki 'hoparlOrler sOKflrUl- dU.

□ Tiirkistan'da Tiirk niifusu eritiliyor

Komlnist devrimin ba\$langi-'J cindan itibaren Dogu Tiirkis-j tan'a yerle\$tirilmeye cali\$ilan 1 £inli askerler ve aileleri ile, us- j ta, uzman sifatlari altinda bOl-;

Kızıl Qın dıplomatlari Butgar dıplomatlariinin

Cİflin' İstanbul Bağkonaolosu Wu Ken*ng ve aikadagi "Cin'da Doflu Tiridatan N TH yok" demlyler.. Duyunca "Eyvah dedhn, Ozal duymaam, bu safer belki Dg mttyon g&gmen bir den gellyo*". Oyla ya Bul- garistan Devtet Bajkani (dsvtet begkanma bdk) JlvkoVda kag zamahdtr, Botgadatan'da TQrfc yoktur dayip yirtimyordu—, /

Arkasmdan kapiyi blragti Og yOz bln TOrk burden akti.. Efler, TOrklye'nin akli bagina gellp kapilan kapamasaydi belki bOtQn Bulgariatan TOrMye'ye rtacakbu. -. *>%i: p 'rv- v^pp Tabtl bOtOri bu olanlardan "Bulgaristan'da TOrtt yoktur" dtye popolanm yirtan "popoP- lardan hlgbirl utanmadi, sikil.madi ve hayft et*. med1_ Antagitmaktadir ki, bu glbl duygular gafi- dag dıptomasde hepten yok edilmigtir. Ve Kızıl £In'in TOrklye'dekl diplomat lan da aala mah- gup olmamaya, utanmamaya karartidirlar. Yok- sa, QIn'de Doflu TOrkistan da yoktur, TO Alar da diyeblllrter mlydi? BOytece tarihl ve coflafayayi kOkQnden deQlgtlrrier mlydi? Oyle ya coflafya bu_ E0er Doflu TOrkistan QIn'de defllae nerode? Afrika'da mi? Yoksa Antarktika'da mi? Olur su. İnsanlar fezaya gl derken memleketler de yer defllgtlrmlg olabtlr. Hanl Mao'nun kQh tQr lhtllaline ktzıp > tnraklar bile ver defllatlrse mazurdur: V. - izri t^nl diplomat, asil dOgmaru otan

Kriis'un potitlkasini benlmsemig gOrQnQ: yon**CIn'dkTlhfc yok, Uygur var"»dar- kan_ Ruslar da "TOrk yok Azart var, Tfirkmein var.Kirga var.Kazak var/amma TOrk yok**dl- yorfar_ Tipkipodakal jrok amma YafavarWa- glngtbn var.TMtyot vgr der glbL p - Bir bSkaria dıplomaslnln ve mefhumlarm oyuncak halnS getirilmesi yani zavatlilagma.. Emperyalzmln dlk Altai.. gagdag gekll. Calice- al dagergekleri aikilmadan tnkir etmek. 4ki kerre lklritn aekte ettflinl sQyleyebilmek~lh«m olmaktan lstlfaya benzer bir gay- - ^Uyguriv'raimi^i<aaklar yokmu? Buntanh

Turkiye

Vakfi BQleyjnirit* koltQr
MeAezTnde Boflu ■*;
-Tuncistan in IUZUCIYI
laraiinoan imii taciasi*.
nin kYrkinci

/v-

'ler yaptifii, glnlllegtlmek lcln tnaan haklanni ;

2. r

mevdani. Mao tsimil
Cin miffeti de bir g0
mm g0rlebilen tek
tarif edilen Cin S
ianslar? Hic bunu dogundir
Tork yoktu da Cin seddini
Ve s0
bisaviSin
yapisIT.dkV :
addi nlye var ekse-
■JSM*?.

">. kll.v : : u { \ ' .on 11..J"

i "dinar eb- i;-i y! o 'k'o 3 f?-'r* - -

' < • • •

u T irkistm VnfcJCi^n ile br.rllil' te duzerilc—

•' * tfa-nctfiVAN VS PJ: TtfDidLEbt" konuBri SEUPOzr. 'I da giu'da > a
-irkistan iiuerindeki emperyalir.t e.nellerine tern as e.lilerek, v±n • ±n Trrkler ui.erir.de
yoj uniaJ-• tirO.ll **1:131** tiirel baskilar .' Suetlend!.

Isa Aiptekin, Pro Kernel; Saray, Hizirbek Gayr t* 11 oh, Doo.Fd- •' •• - '.id ua
?vli vc : vt •: ii: Bnaret* in kont§* 3:. olsr k koti'.ix—

. topi anti¹ nm oturusi be ;k.*mla mi eteci-yazar :ry;r:. GObe • v ;I. Pr?-\ ")r. Kehlika
Aktolya H-y' •l: Tnin ko:nk korrrrn: ca clar ke t:l~ -I_ 2 D.iunti da synca iokmdirdv
KiiiLl ?01»KL0i< VE . 'Jiloi'n e:: it bn:.;■ei* surra].ora.

Ta-bskinliga bay i ⁵¹ i; Turkler Bakanlivi” l:ur- In? is in:, tekli: e~ d-r : Virk: star
lideri Isn /.1-tekii yaptigi konu?mads ro ,a D -••ais tar: ‘ rr. d: .’:l dv.rur..uas teaas t k.
nrkiye* de bu resale i in ilrr: ::.ene:;l&rinii ve siyasi ms salemi oluştur.iln:asi ger-:
rt:..fin.i uelirtti.

ProD.He'.met Saray'm "diml Qin enperyaliznini Dc tu ."r:: star, ve D::ta Asya
userindeki ellerini" sgiklayan ken us • :s:. ed-v. .enra aii alan Dernek Balkan Vekili Hr-
.zirbek GATRET'dl-LAH "Pc; i I'dr'kistar.' ir. burunkii ve yannki^siyasi dvr.: nun a
deginerek, mesele -.in "mili^{5t} olna- sindan bagka insani boyutlan olduguna aikkat gektid
konusmasinda ti;n denckratik Ulkeleri, J sla:n Aleni'ni bn mesele ii ■ ye.kindsn ilyile:
meye davet etti.

Doc-S.Mahmud ICAflA-vLI ise; {~cSn T-'jrkistan' a asvimi'Le politikasi reread
yerlegtirilen Cinl: fdgrienler meselesinin van eti ;i problem? e- re ")•: nak basarak,
Qir.lil: r ' in yayesinin Do yj Turkisi ?.n ' i tarnniyle bir Cin topra^i yapmal: cl..u; :.ni
belirtii. Kor.uk konurnaci >?rcy.Mehii- ks Ka^gsrli ise Doyu Curkistan'm kiilturel hay a
tin-a tenss ederek, o- rada yasayan soyda^la: lnninn baskilara I'a 'daen mill! v irliklanni
nu- ha: ?a:;a ettiklerini orr.eklerls agikladi.

Yakm zamanda Cir*den kagarak ulkeniio.e sigman s natgi ve yaz?r ilehvet hr in
Hasret ise y apt i l konu gmada Cinliier ' in. . o u Turk:, star. * n yera'.ti ve yerustu
zer.yinliklerini somurdigiinu, Turkl-r'in ise kendi topnrkisnnda ikinci aim.' bar vataniaş
olarak yssadi mi ve f.ayri insau sarlslr.] a hay at surdbkierini belirtti.

Jemposyuv'un oturum_baskani Ergan GOZ'3'nin yaptigi degerlenair- me
konu.fnasidan sonre, rtanli .Halk Sanatgilan'r:.-.n rv'izik uiya-
f eti.'/- son a even. ?0 ■. ?' e'.ir ?*:rkirtsul2 * run cert ve dsvSl .rir.ir. bile <_ e t i r i l
d i y i bu arts ■ 11 t o y l ant n son u c . m d a;

Do ;ju Tirkistan holki i'ze-rinde uyr:ula isn "yok etxe siya:- otlinden io-
layi Qinliler'in biir diinya basim vasitasiyla kmanmasina ve Cin Falk Cumhuriyeti
ydnetiminin Turk'e yonelik gayri insani f&ali- yetinden Birle^miş I-.illetler' ia, insan
Haklan Teşkilati^f nm, Islam Konf^ransi'inn haberdar edilnesi kararla^tinldi.

S.Mahmud
KAJ^&ARlil DOG^J
TUHKISd!AN VAKEI
B&K.YIiD.

Ismail CENGtZ
DOGU TtjEKİSTAN
GOgHMLEH
DERNEGt
GENEL SEKRİTERİ

Bilgi igin tel:

1 5 2 25 20— 52A 41 21
52? 69 18

Çinli diplomatların 'Çin'de Türk Tars düştüler ok' sözüne tepki:

SÜLEYMAN ÜNAL

İSTANBUL (Zaman) - Çin Halk Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosu Wu Ke-ming ve konsolos Han Y-shenk isimli diplomat gazetemizde yer alan "Çin'de Doğu Türkistan Türkler yok" haberi üzerine tarihçi İlim adanmış Türkiye'de yaşayan Doğu Türkistan Türkleri ve yazarlar ile okuyucular ki göstererek yüzülla herkes tarafından bilmiş olduğun cesaretle reddetmiş olduğunu söylediler. Çin ile uzun yıllar mücadele veren daha sonra Türkiye'ye gelen Doğu Türkis-

§3 § R 3 5-a:B
& S DC *5* O D,

SwHffi

a. a 5-1 --S g. | H
S ° H F ' < & 5 »

«r

S 1-1 «

fill

|1

;M6

i a &

4tS:

-3 g¹ A: ? .s:js
I S' • 3Es* l)?) , & • S'p 5

2*S VS a'a
t|g. t|l
- t j f 11-3.;
5 a' " ^ . s-fet

a Yusuf Alptekin,
"Çinliler orada
re kimin
den böyle bir
r bile yagasa,
di. Onların

acaba hangi milletendi ?
Bir yalan ancak bu kadar
olur" dedi.
Doğu Türkistan Göçmen-
ler Demegi Başkan Yardim-
cisi Hızırбек Gayretullah'da
Çin'in Doğu
verimli topr
or

:s* ss g Sur
jo" H^O

ni?^ :g^'ll

EFB Eg* •

aS:?tE

~SK

'B sir

Eg

"lllffllfik

iiwmtf!

EL'I 52 2 2*Q*£ <S S' E
B B B g 2 K-ME'B **

ilfiftiiii

.ii £*\$£

@ a. @ sg-sr

i Sfil-Sf

°o-treflI §-t/ &
E o 5 FE t/ &
< s n a " r
* < C B: e: j
°o W \$ a H
W 5* & S-0-EE2
B-

life¹'

IMfei

fc.'O.Ce':.5
fe-g :g cr.EJ^
g°s s-K-ll £
FS"2 s 500
^ E-S.E5-1 ?
B C ° 1 B 2 • "td r

1889.10

26

-Tarih ve Sosyolojiye aykiri

• Ba'tarati 1. Saytada •

hep reddediyorlardı. Onla- rm soyledikleri tarh ve sosyokvji Undue ters di'i-i- yor. Dunya slyasetine de" sekUnde konu\$arak Qin'in \$u anda dahi uyguladigt ,<g\$\$UU baski uygulamalanna diktat gecti. Aynca aym dome Jin Genel Sekrteri Ismail Con- giz'de iddialann bir komedi- den ibaret oldugunu ifadc ederek, "Ein scddl TQrk varhginm bir i\$aretidir. Q'inU diplomatlann bu \$e- kildoki sozleri gin-TURk dostlugunu ve ili\$killerini zedeleyici mahiyettedir. CinUer Turkler'e kar\$u astmUasyon mguladiklan- ni acikca ifa ctmlijlerdir. Cinliler kar\$imiza ikinci Bulgaria tan olarak gikma- ya heveslenraektedirler. Sevindigimiz taraf, ^tMebir itirafta bulunma- «*\$g^n ba\$ka, bir iki gun ya\$3Etbile kurulan Dogu TURkistan Islam Cumhuriyeti Devleti'nin varligini kabullenmeleri ohnu\$tur. 40 yildan bu yana ugra\$ip yapamadigumuz ^inlilerin itirafuu sagladiklan igin Zaman Gazetesi'ne Dogu Turkistanlilar -olarak te- \$ekkur ederiz" dedi.

. Ein'den.kagip Turkiye'ye iltica eden Dogu Turkistan- t li yazar Mehmet Emin Haz- ' retde Ginliler'in Dogu Turkistan' Devleti'nin olmadigim •1. soylemelerine ragmen 1944 Tydinda ili'de Dogu Turkistan Cumhuriyeti'nin kurul- duguriu ve alti sene ya\$adi- ? gnu ifade ederek, "Qin ora- da Turkler'in oldugunu ve tarihte bir 50k devletler de kurdugumuz biliyor ama gayeleri bizi yalmz birak- m'jgg umitsiz birakmak ^-s\$'rotedig gibi davran- mak istiyor" \$eklinde ko- nu\$arak Cinli diplomatlann iddialarau ya\$ayan birisi olarak tek tek yalanlayip elle- rinde belgelerin oldugunu is- terlerse bir agik oturum ya- pabileceklerini ifade etti.

TARİHCİLER

Cinli diplomatlann iddia- lan uzerine gorii\$lerini agik- layan tarihçiler, beyanatın ta- mamen gosterdigine dikkat gecti. Oztuna, siyasi oldugunu ve ilmi hi? bir dayanagimn ol- madigim ifade ettiler.

"Oguzlar" isimli biyitik bir C^inli diplomatlann ikibin yd eserin yazarı olan Prof. Dj- oncesinden itiba- ren Dogu Faruk. Sumer, Dogu Tiirkistan'da Turkler'in ya\$3a- diginin en biyyiik i\$areti olarak 'riehirlerin \$ehirlerin isimlerine bakilmasinm bile yeterli olacaguu kaydederek, Alman tarihçisi Fongabey- in Dogu Turkistan ile ilgili olarak gitmi\$- Bu bolge de Turk- lerle Turkler'in en onemli yurtlan ^inliler'in geki\$istikleri bolgedir ama oldugundan bahset- tigin ve bu hususta bir de kitabi oldugunu soyledi. Sumer; "Pfeki oradaki Tiirk- ler nereden geldi? Einliler

Cin Seddi'nin Ighule yor nlan bdlgcdedr. Dogu TiirkLstnu Sodd'n di\$mdu. Ne anyorlnr ontada? O bulge bilhassa Uygurlnr'm ye- rl. Daha Unce Gbktirklcr Devleti'nin kuruldugu alandi. Burada Uygurlar bir gok \$ehlr kurup mede- niyette ilerl gittikleri, bi- raktiklan hatmdur htUft duruyor. Bir heyet ge\$itll ilkelerdeki vesiklari top- ladi, Bu hatiralur Fnuisni da, Ingiltcr'c'dc, Alniansu- da bulunuyor. ' Herkcsi hayrette birakacak derce- de. Bu bolgcde Hunlular- m oldugunu ^in.kaynakla- n soyluyor. Burada Uygur- lar'dan kalma Orhun abi- deleri var. Bu turlii beya- natlar ilmi olmayan kendi sahalan di\$inda siyasilerin beyanatlaridir** dedi.

Marmara Universitesi Fen- Edebiyat Dekani Prof. Dr. Hakkı Dursun Yildiz'da Uygurlar'm Tiirk oldugunu ayni zamanda Kirgiz gibi Dogu TQRkistan bolgcisinde ya\$ayanlann TQRk oldugunu soyledi ve bu iddialann po- litikacilann iddialann oldugunu ifade ederek;. "Boyle soylemelerine sebep, ora da ya\$ayan Einli'de Tiirk der- se, Rus da TQRk, derse koskoca bir devlet olu\$ur. Asd bundan korkuluyor" dedi.

■ Tkrihçi Mithat Sertoglu da agiklamasinda' Turkler'in meveudiyetinin nasil inkar edilebilecegini her \$eyin tarih kitaplannda agikea mev- cut oldugunu belirterek ya- km zamanda televizyonda gosterilen "ipek Yolu" ve oraya giden Turkiyeli spike- rin onlarla konujup anla\$- masmm biitun milletge jo- ruldugiinu soyleyerek "Bu- nu nasd inkQr ederler?" dedi.

Tarihçi-yazar Ytlmaz Oz- • tana ise Ginliler'in Dogu Turkistan bolgesini otonomi olarak gostermesinin oranm Gin'den ferkli bir yer ve hal- knun da Em halkmdan ferkli oldugunu gosterdigine dikkat gecti. Oztuna, "Bu bol- genin halki ^inliler'den ferkli bir kulture, bajka bir dile, dine bagh oldugu igin otonomi verilmi\$tir" dedi.

C^inli diplomatlann ikibin yd eserin yazarı olan Prof. Dj- oncesinden itiba- ren Dogu Turkistan bolgesi- nin kendilerinin oldugunu iddia ettiklerini soyledigi- mizde Oztuna; "Mumkun degil efendim. Orada Ka- rahanli Devleti kurulmu\$- tur. Onlardan once Uygur, Selguklular buraya kadar gitmi\$- Bu bolge de Turk- lerle ^inliler'in geki\$istikleri bolgedir ama orada bir gok Turk devleti kurul- mu\$tur. Bunu soyleyen Thrill bilmiyor, Karahanli Devleti'nin Ka\$gar oldugunu bilmiyor. Kitaplar ya- **On->>ni**

zddigmi bugUnc kadar da glddigul bilmiyor" dedi. Bulguristan oluyimn <^inli- lcr'c cosnrct verip vennedi- gi hakkındaki bir sorunuiza da Oztuna; "Olablllr. Bul- giuistiui olayi bunlam hem cesaret verebilir, hem de Kusyu ighideki milliyetle- rin kuyui^mnsi IYkln'i gok dil^iindUrUyor. Tlbet'te hn^ludi Mescla. (.Tuliler'ln Siucan dcdikleri bulge TURklyc'nin iki kadar bil- yiiklukte bir yerdir. O Wil- gede hlg huzur yoktur. 40 sene cvvclinc kadar orada' ^in.kaynakla- n soyluyor. Burada Uygur- lar'dan kalma Orhun abi- deleri var. Bu turlii beya- natlar ilmi olmayan kendi sahalan di\$inda siyasilerin beyanatlaridir** dedi.

V.

rlrtr i:M

Uygur THlrkleri yllzyddun beri yurtlan ohm topnik- lardii ya^umaktadir" ?ek- lnde konu\$tu.

Oto yandan vefat eden tarihçi Prof. Dr. Ibrahim Ka- fesoglu'nun "TURk Mill! KUlUrU" isimli TQRkcr'in Orta Asya'dan itibaren tarihi geli\$imini anlatan cserln- dc belgclerlc jimdiki Dogu Tdrkistan topruklarinin TURkcr'in anayurdu ve ha- len buradaki Uygur, Kazak, Kirgiz gibi boylann TQRk ol- dugunu ortaya koyuyor.

Ote yandan basinda yer alan haberlerdc de Qinli yo- ncticilcrin Dogu Avrupa'da yer alan harekctlerden gok korktuklan vc bu sebcpic gercege aykiri oldugunu bile bile ge\$idi yollarla ba^vur- ma durumunda kaldiklan siyasi gcvrelerce ifade ediliyor.

Çin'de

SÜLEYMAN ÜNAL
ŞİRİN KABAKÇI

İSTANBUL (Zaman)-Çin Halk Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosluğu yetkilileri Wu Keming ve Han Yongsheng, Çin'de 56 milletin yaşadığını fakat bunların içinde Türklerin bulunmadığını iddia ettiler.

Wu Keming gazetemize yaptığı özel açıklamasında Çin Halk Cumhuriyeti'nin, hakimiyeti altında yaşayan azınlıklara Çin'i halktan daha fazla ayrıcalık tanımadığını söyleyen Keming: "Çin Halk Cumhuriyeti'nde azınlıkların çocukları rahatlıkla okula gidebiliyorlar, üniversitelere giriş imkânlarında onlara beshuan fazladan veriliyor. Hatta ülkenizde çok sıkı bir şekilde uygulanan iddium kontrol politikalarından muaf tutuluyorlar, ay-

Türki tam

Türki

Bölgeler var bölge yoktur.

Wu Keming, Çin'de yaşayan Türklerin bulunmadığını iddia etti.

S&.fS'Q s: s* ^ Sa:
S 2S
a, . . & . .

Han Yongsheng: Çin Halk Başkonsolosluğu görevlileri Wu sheng, Çin'de 56 milletin yaşadığını Türklerin bulunmadığını iddia ettiler

Çin halkı zor günler yaşadığı. Kültür devrimini adı altında Çin'de bir trajedi yaşandı" dedi.

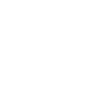
Çin'de yaşayan insanların hakları bakımından birbirleriyle eşit olduklarını, azınlıklara belirli hakları tanıırken

m kabul ettiğini söyledi ve: "Yalnız Sincan bölgesinde ki ya da Tibet'teki halk değil, bütün sınır bölgesinde yaşayan azınlık halklar farklılık ve yoksulluk içinde dirler" dedi.

Çin'de yaşayan insanların hakları bakımından birbirleriyle eşit olduklarını, azınlıklara belirli hakları tanıırken

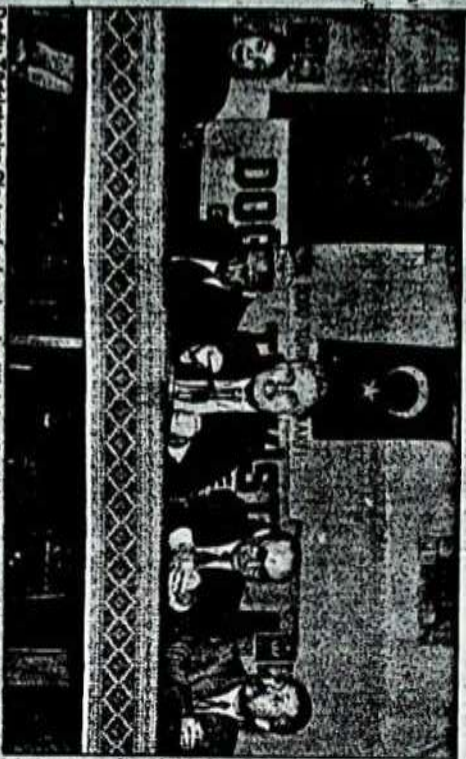
Çin'de yaşayan insanların hakları bakımından birbirleriyle eşit olduklarını, azınlıklara belirli hakları tanıırken

amaçlarına ulaşmak için Tibet hakimiyetini ayakta tutuyorlar."

Doğu Türkistan eski hükümet sekreteri İsa Yusuf Aptekin konuştu:

Dış Türkler Bakanlığı kurulsum.

Doğu Türkistan'ın Çin tarafından legal edilmişinin 40. yıldönümünde toplanan toplantıya yazarmız Ergun Göçer başkanlık etti. Soldan sağa, Prof. Mehmet Kaşgarlı, İsa Yusuf Aptekin, Ergun Göçer, Mehmet Saray ve Sultan Mahmud Kaşgarlı birarada.

Süleymanlı Kültür Merkezi'nde yapılan sempozyumun başkanlığını yazarmız Ergun Göçer yaptı.

MEHMET KÖPKÜLÜ

İSTANBUL. "Doğu Türkistan"ın Kadı Çu tarafından legal edilmişinin 40. yıldönümü münaseletiyle düzenlenen sempozyumunda ÇA'ın Türkler üzerinde yaptıkları etnik költürel baskıları konuşarak bir an önce "Dış Türkler Bakanlığı"nın kurulmasını istedi.

Başbakanlığın görevleri çerçevesinde Ergun Göçer başkanlığında "Dış Türkler ve Problemleri" konulu sempozyum Süleymanlı Kültür Merkezi'nde yapıldı. 6 konuşmacıya ayrı ayrı konuşma yaptıktan sonra konuşma Türkistanlı İsa Yusuf Aptekin tarafından yapıldı. "Dış Türkler Bakanlığı"nın kurulmasını istedi.

Kaşgarlı'nın konuşmasını takiben "Türkistan'ın legal edilmişinin 40. yıldönümü" temasıyla bir sempozyum düzenlendi. Sempozyumun başkanlığını yazarmız Ergun Göçer yaptı. Sempozyumun açılış konuşmasını Prof. Mehmet Kaşgarlı yaptı. Kaşgarlı'nın konuşmasında "Dış Türkler" kavramının tanımlanması ve bu kavramın dış Türkler için ne anlama geldiği konuşuldu. Kaşgarlı'nın konuşmasında "Dış Türkler" kavramının tanımlanması ve bu kavramın dış Türkler için ne anlama geldiği konuşuldu. Kaşgarlı'nın konuşmasında "Dış Türkler" kavramının tanımlanması ve bu kavramın dış Türkler için ne anlama geldiği konuşuldu.

Doç.Dr. İsmail Mehmet Kaşgarlı'nın "Doğu Türkistan'ın legal edilmişinin 40. yıldönümü" temasıyla düzenlenen sempozyumun başkanlığını yazarmız Ergun Göçer yaptı. Sempozyumun açılış konuşmasını Prof. Mehmet Kaşgarlı yaptı. Kaşgarlı'nın konuşmasında "Dış Türkler" kavramının tanımlanması ve bu kavramın dış Türkler için ne anlama geldiği konuşuldu. Kaşgarlı'nın konuşmasında "Dış Türkler" kavramının tanımlanması ve bu kavramın dış Türkler için ne anlama geldiği konuşuldu.

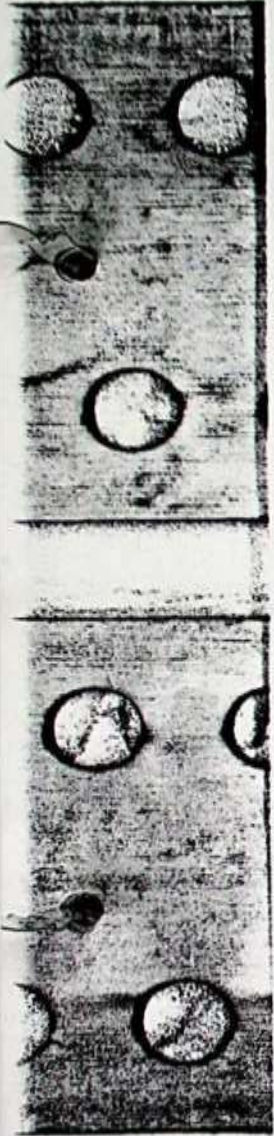
MEHMET İSA KAŞGARLI

24. 10. 1989

MEMORİNE

Dış Türkler Bakanlığı

İstanbul'da düzenlenen sempozyumun başkanlığını yazarmız Ergun Göçer yaptı. Sempozyumun açılış konuşmasını Prof. Mehmet Kaşgarlı yaptı. Kaşgarlı'nın konuşmasında "Dış Türkler" kavramının tanımlanması ve bu kavramın dış Türkler için ne anlama geldiği konuşuldu. Kaşgarlı'nın konuşmasında "Dış Türkler" kavramının tanımlanması ve bu kavramın dış Türkler için ne anlama geldiği konuşuldu.

Çin Halk Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosu Wu Kening

Komünist Hain Yongsheng

Çinli diplomatlardan imanılmaz iddia: 'Çin'de Doğu Türkistan ve Türkler yok'

SÖZLEŞİMAN ÖNAL
SİRTİN KARAKÇI

İSTANBUL (Zaman)-Çin Halk Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosluğu yetkilileri Wu Kening ve Han Yongsheng, Çin'de 56 milletin yaşadığını fakat bunların hiçbirinin de Türklerin bulunmadığını ifade ettiler.

Wu Kening geçen hafta yaptığı özel açıklamada Çin Halk Cumhuriyeti'nin hakimiyeti altında yaşayan azınlıklara Çin'de halihazırda da fazla ayrıcalık tanımadığını söyledi. Kening, "Çin Halk Cumhuriyeti'nde azınlıkların çocukları rahatsızlıkla okula gönderiliyor. Üniversitelere girme imkânlarında onlara baskı yapılıyor. Tazideden veriliyor. Hatta ülkelerde çok sıkı denetimlerde uygulanıyor. Bu konuda uygulanan denetim kontrol politikalarını da en üst düzeyde tutuyoruz."

Türk değil, Uygurlar varı Wu Kening, "Çin'de Doğu Türkistan diye bir bölge yoktur. Çin'de yaşayan Türkler de yoktur, onlar Uygurlar'dır. Doğu Türkistan meselesine gelince, böyle bir devlet olmamıştır, olmuştaki bile bu devlet, ancak bir-iki gün yaşamıştır. Bazı kimselerin 'Doğu Türkistan' adını verdikleri bölge, Çin'in Sincan bölgesidir" dedi.

Wu Kening ve Han Yongsheng Çin Halk Cumhuriyeti İstanbul Başkonsolosluğu görevlileri Wu Kening ve Han Yongsheng, Çin'de 56 milletin yaşadığını fakat bunların hiçbirinin de Türklerin bulunmadığını ifade ettiler.

bu derceci memurlardan bazıları hakkında da bazı çok meraklıyordular" dedi. Kening, "Çin'de yaşayan azınlıkların çocukları rahatsızlıkla okula gönderiliyor. Üniversitelere girme imkânlarında onlara baskı yapılıyor. Tazideden veriliyor. Hatta ülkelerde çok sıkı denetimlerde uygulanıyor. Bu konuda uygulanan denetim kontrol politikalarını da en üst düzeyde tutuyoruz."

Çin halkı zor günler yaşıyor. Kültür devrimini adı altında Çin'de bir trajedi yaşanıyor" dedi. Çin'de yaşayan insanların hakları bakımından birbirleriyle eşit olduklarını, azınlıklara belirli hakları tanıdıklarını belirtti. "Çin'de Doğu Türkistan diye bir bölge yoktur. Çin'de yaşayan Türkler de yoktur, onlar Uygurlardır. Doğu Türkistan Devleti meselesine gelince, böyle bir devlet olmamıştır, olmuştaki bile bu devlet, ancak bir-iki gün yaşamıştır. Bazı kimselerin 'Doğu Türkistan' adını verdikleri bölge, Çin'in Sincan bölgesidir" dedi.

Çin Devleti meselesine gelince, böyle bir devlet olmamıştır, olmuştaki bile bu devlet, ancak bir-iki gün yaşamıştır. Bazı kimselerin 'Doğu Türkistan' adını verdikleri bölge, Çin'in Sincan bölgesidir" dedi. Çin'in Sincan bölgesinde bulunan Uygurların hakları bakımından birbirleriyle eşit olduklarını, azınlıklara belirli hakları tanıdıklarını belirtti. "Çin'de Doğu Türkistan diye bir bölge yoktur. Çin'de yaşayan Türkler de yoktur, onlar Uygurlardır. Doğu Türkistan Devleti meselesine gelince, böyle bir devlet olmamıştır, olmuştaki bile bu devlet, ancak bir-iki gün yaşamıştır. Bazı kimselerin 'Doğu Türkistan' adını verdikleri bölge, Çin'in Sincan bölgesidir" dedi.

ZAMAN 23. 10. 1985

/

Türkiye Milli Kültür Vakfı Ödülleri Verildi

Türkiye Milli Kültür Vakfı'nın 1990 yılında akademi ödülleri verilmiştir.

Milli Kültür Vakfı'nın Hürriyet, İstiklal ve Cumhuriyet Vakfı tarafından düzenlenen ödül töreni, 1990 yılında İstanbul'da yapılmıştır. Ödülleri alanlar şunlardır:

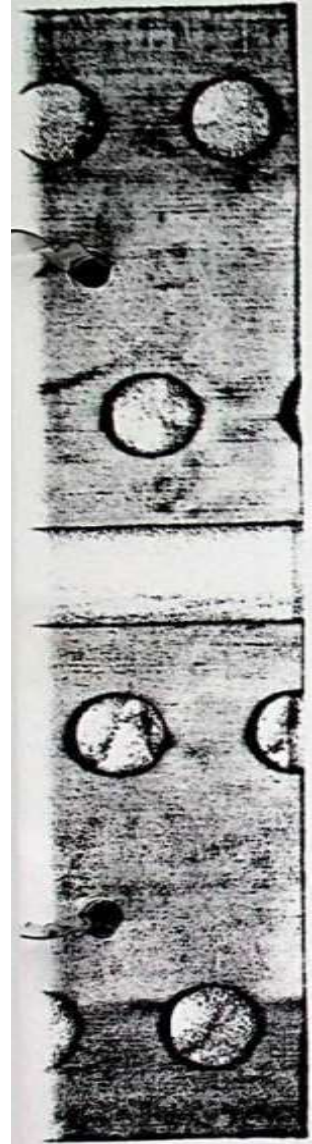
İsmail Yusuf Alptekin (Edebiyat)

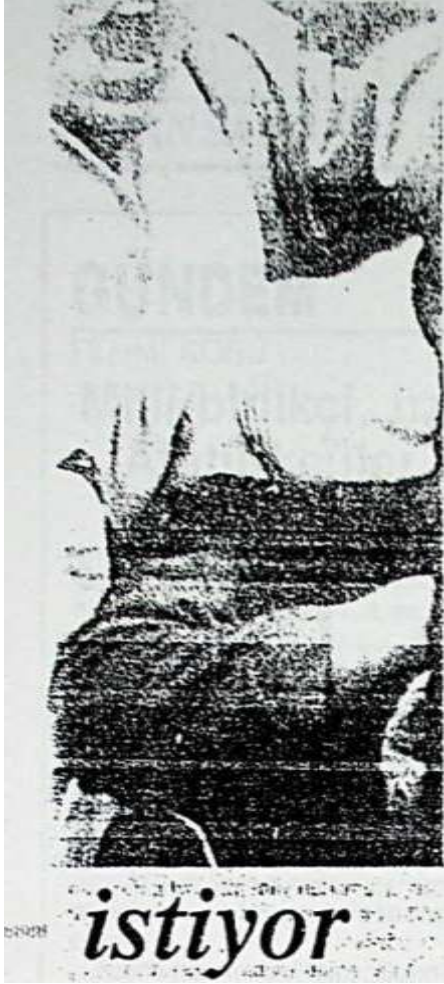
Prof. Dr. Nevzat Yalçın (Tarih)

Prof. Dr. Zerrin Toprak (Sosyal Bilimler)

Alu. Yard. Dr. Suda (Tarih)

Tajetkin'a (Edebiyat)

i durumuyla ba5'ah[li]olarak or- fakat ilke olarak FKO'nun aldigi ' olduklarmi soyledi, •
• Ayrrmtili haberi 5. Sayfada •

glu lehindeki
unuttu! ;

led
ovmiişt
u

steak bukmadigr bildirildi. lamada. konscy iiyelcrinin dc Hvrn'in. kcmllisinc tahsis cdi- liomida oitnlTurhajkani ilc leccck komittu oturmnyit dil\$(In- • Dovomi 10. Snyfnda •

670 hakim ve savcinin yerleri degi?ti

Adalet Bakanligi'nda

ANKARA (Zaman)- huriyci Savcisi \$cvki Aral, Adalet Bakanhgi'ntn Istanbul Hakimliklcrcnc; Ni- Resmi Gazctc'dc yayinlana- yazi Gokmcn, Yilmaz Ku- rak yururlige giren atama ?ukkaraaslan, Mchmet Ka- karatlan ilc 670 hakim vc raskaloglu gctirildi. savcimn gorev ycrlicii dcgi\$. Eskijehir Hakimligi ne, tirildi. Antalya Hakimi Hilmi Yu- istanbul Cumhuriyct Baj- ccr; Adana Cumhuriyet Sav- savciligi'na, istanbul Cum- . Devami 10. Sayfada •

ilim adamlarind&n Qin .
Başkonsoloslugu'na tepki

'Çin'de 25 milyon Türk var'

• Ger^eklere ayluri: (JinKonsolos'ugu'nun)*"
. Qin 'deki Turk varhgmi ink&r eden agiklamasi ilim .
adamlannca gergetdere aykin bulundu. Prof. Saray j
, "Dogu Tiirkistan'da Turk varligini ink&r etmek
gergek olan ne varsa ink&r etmek demektir"
feklinde konuyurken, Dog. Kaijkarh "Qin'de Turk
niifusu 25 milyon. Bunu gerek Turk, gerekse
Avrupah ara\$irmacilar kabul ediyor" dedir r--
: ... • Haberi 10. Sayfada • v2 ... 'i

YENi BiR KO?E*YENi BiR YAZAR

7. SAM AT

SALiH GOKMEN

"Sinema yazarltgi"

• 7. Sayfada •

^c
Elkokullarda

AY7 Af!AVI kalktf

GÜNDEM

FEHMI KORU

Millî birlikçi, uzlapmacı Atatürkçüler partisi

• Baştarafı 1. Sayfada •

Ozal'm adaylıktan vazgeçmesini kastedtiği yorumunu yapıyorlar. Zaten Dalan da, yanlış anlaşılma- dan vermemek için, Turgut Ozal'da bulunmadığı imasıyla, cumhurbaşkanlığı makamına oturmak için up niteliğinin gerektiğini kaydetmiş: "1. Millet'in ve dev- letin butunüne hitap edecek bir kigilik sergilemek, yani millî birlik ve beraberliğin sembolü olmak... 2. Uzlaş- macı kişiliğe sahip olarak demokrasinin sadece sayı- sal üstünlüğe sahip olmadığına bilincinde olmak... 3. Türkiye Cumhuriyeti devletinin varlığının temel nedeni olan Atatürk ilke ve inkılaplarına gerpekten ye yurek- ten inanmış ve bunu yapam tarzı olarak benimsemiş olmak... •

Acaba biz mi yapıyoruz, Saym Dalan ve beraber hareket ettiğimiz 'devlet adamı' arkadaşları mı, diye te- reddüt ettiğimiz için cumhurbaşkanınm niteliklerini tarif eden 1982 Anayasası'nın 101. maddesine bir daha baktık, ancak Sayın Dalan'ın up gartini orada bu- lamadık..

Orada bulamadığımız gibi, Türkiye Cumhuriyeti'nin bugüne kadar gelmiş yedi cumhurbaşkanına bu göz- le bakışımızda, up gartin onlarda da tam anlamıyla mevcut olmadığı soylemek zorundayız. Birincisinden yedincisine kadar cumhurbaşkanlarında Dalan'ın on- gorduğu gartlardan bin bulursa, ikisi bulunmuyor, ikisi tamamsa biri eksik kalıyor. isterseniz siz de o gözle hepsini yeniden inceleyin.

Hatta dahası da soylemek boynumuzun borcu: Bedrettin Dalan'ın Turgut Ozal'da bulunmadığı ima ederek ortaya attığı up part, gelmiş geçmiş cumhurbaşkanları içerisinde, belki de en fazla Sayın Ozal'a uyuyor.

Şöyle kabataslak bir bakalım: Cemal Gürsel ve Kenan Evren, milletin oy alarak iktidar olup siyasi par- tilere karpi yapılan darbeler sonrasında Qankaya Kopku'ne pikmiplardi. Fahri Korutürk demokrasiler- de diipunulmeyecek bir kurum olan kontenjan sena- torlugunden Qankaya'ya yükselmişti. Cevdet Sunay bir ddnemin guglu gizli orgutu Silahlı Kuvvetler Bir- ligi'nin başkanıydı, bileğin gücüyle cumhurbaşkan ol- du. Celal Bayar, DP'nin lideriydi, milletin butunüne hitap edecek bir kiplik deşildi. ismet inonu ise, ha- yatının son döneminde Atatürk ile kavgalıydı, sofra- dan uzaklaştırılmıştı. Atatürk'un ise uzlapmacı olduğunu kimse soyleyemez.

Bu gözle bakıldığında, bir takım katakulliler, askeri darbeler veya perde gerisi pazarlıklar sonucunda de- Qil, halktan oy alarak ulkeyi altı yıl başbakan olarak yönetmiş bir insanın, yani Turgut

Cin'de 25 milyon Türk var

M. ALI EREN

ISTANBUL (Zaman)- gin İstanbul Bajkonsolosluğu- nun 'gin'de Türk yoktur' id- diasi ilmi, tarih ve mevcut gin gerpeğinc de aykırı bulundu.

Konuyla ilgili olarak goruj- lerini aldığımız Prof. Dr. Mchmct Saray ginli diplo- malların sozlerinin gerpeğinci yansımalarını ifad- edince "Peki Dogu Tiirkistan'da Tiirk yok ise Oygurlar kim?" diye sordu. Daha son- ra Prof. Dr. Saray, "Dogu Tiirkistan'da Tiirk varlığını inkar etmek gerpek olan ne varsa herjeji inkar etmek demektir. Bu gin'de ginli yoktur demek gibidir" şek- linde konuştü.

Dogu Turkistanh Turk ilim • adami olan ve 1983 de Tfirki- ye'ye iltica etnu? bulunan Dop. Dr. Sultan Mahmut Kaşkar- ■ It, "Dogu Tiirkistan'da Turk nüfusu 25 milyon kadardır. gin'de bulunan Uygur, Kazak, Ozbek, Kirgiz gibi Tiirk boylan vardır ama bunları ayn bir millet gibi göstermek propagan da dan ilcri gide- mcz. Eger Uygurlar Tiirk degil ise Kaxgar Li Mahmut kimdir? Yazdığı esere nipi Divan- t Liigat-i Tiirk ismini vermişdir. Kaşgarlı'nın bu eserini ginliler de "Tiirk Dili Kamusu" olarak belirtiyor-

lar" dedi. Dop. Kaxkart, Mccolcncin sadece ucuz propaganda yapmak olduğunu ifad- ettiikten sonra Dogu Tiirkis- tan'da 1984'c kadar Turkoloji Enstitülerinde arajurma ya- ptığı buralarda Türk dili, ta- rihi ve benzeri konularda escr- ler hazırladığını ancak 1984'ie bu cnstilulerin 'Tiir- koloji' olan isminin degiştiril- lip yerine 'Kirgizoloji', 'Uy- guroloji' gibi isimler konuldu- gunu soy led i.

İstanbul Uniyersici Turkoloji Boliimu Ogretim Uyesi olan Kaşgarlı "gin'deki Tiirk varlığı gerek Tiirk araştırmacıları gerekse Av- rupalı arajırmaalar tarafın- dan ortaya konmuş bir haki- kattir. Eger Tiirkleri bir millet olarak kabul etmezseiler gin diye bir milletin de olma- diguu kabul etmekri gerekir. gunku, Givanja Eyaleti'nde- ki bir ginlinin konuştugu gince'ji Pekin'deki anlamaz ■ yani bir dil birliği de yoktur yalmzyazıda anlaşırlar" şek- linde sozlerini bitirdi.

Dogu Turkistanlılar Vakfi yetkilileri ise bu iddiaları ilmi ve tarihi esastan uzak olarak buldular. Bugun gin'de ukri- ben yirmibeç? milyon kadar Turk ırkından insanın yajadi- giru belirten yetkililer "Bunu butun diinya biliyor gin'in inkar anlamstz" dediler.

Macaristan

BUDAPEŞTE— Maca- ristan Cumliurbaşkam Vekili Matyas Szuros, "Halk" sıfatı taşımayan "Macaristan Cumhuriyeti"- ni" resmen ilan etti.

Szuros, parlamento nierdi- vcnlerinde vaptığı konujma- da, "Yeni anayasamız uya- rıne bugün (diin) yani 23 Ekim 1989'dan itibaren Ma- caristan'ın 'Macaristan Cumhuriyeti' statüsünc ka- vusiugunu ilan ediyorum" dedi.

Szuros'un bu sozleri, par-

lamento binast onundeki Kossuth Meydan'ında topla- nan onbinlerce Macar tara- fmdan sevinç pighklanıyla karşılandı.

"Yeni Cumhuriyetin" ila- ni ile birlikte, Macaristan'da pogulcu bir demokrasi için gerekli buiiin yasal altapı resmen kurulmuş oluyor.

Komiinist Partisi'ne karşı gerpekleştirilen 23 Ekim 1956 ayaklanmasında tarm 33. yıldönümüne denk geti- rilen bu ilanla birlikte, Dogu Avrupa'da "Halk Cumhuriyetlerinin" sayıst da 7'den 6'ya diişmiş oldu.

Barip suyu

• Baptarafı 1. Saytada • Suriye, ikibinli ydlara göre Irak, Birleşik Arap Entirlik- su meselesiyle larpt leri, Suudi Arabistan, Abu- gelcekler. DSI yet- dabi, Yemen ve turn korfez : kilileri, "Bu nedenle Başba- ulkelcrininVm ihivaomt • kan Turput 07»'m Ran « SM-

m
II
I

A
cv CH
gorei
diin ■
Re
nan}
gore,
koku
iipin
Şekil(
vi ve
ve bi
ne vi
zirhk
lan i.
saattc
yacal
ilk-
madd
zenle
odevj
lannc
peves
yor,
aync.
daog
duze;
kanls
durul

C

I

mala
zor
?ok
amat
yorh
kuru
imill
mesi
dan
bildi:
vekil
sine-
sepit
luira
kenc
cesit
veri)
likle Oi
beri
Mer
doni
val di.:
ban:
pok
edij

(Z dltUSLFI-DUSUNCELER

pn Haık Cumhuriyeti'nde

Tiirkler de vardır

Haık Cumhuriyeti'nin aym V' wmsiciler me...
ki girdi. C... y...
Cinli olma...
nuisma gclcn "Hu" veya "Tt" diyic hitap ederler idi. Yani bu^ka- latim millil huviycilcri lie lanunaz- lar idi.

Zantan ve insanlik tarihi.ilerladi. Tabii olarak ilim, kiilttir vc mede- niyet dc ilclledi. Bu ilclcmcden Turkler oldugu kadar Qinilicr de nu- sibini aldı. Insular ve milleiclr bir- birleriİK karyi daha anlayiylı vc hiir- metkir davaiuiuya bayladı. Sonun- da, "invan Haklari Evcnsl Bcyannamcsi" onaya fiikt. Sixin hukümetinizin yani Cin'in de imza- ladigi bu beyennameyc gore kiyle- rm buyuk hak ve hurriyetleri tunin- digi gibi, niilli kulturunil ve milli hi- viyetini muhalaza lukkan da laiuunmiy- nr.

Uygurlar Turk'tiir. Tipki benim gibi. Kendilerine sorun onlar da Turk olduklarim soyleyceklerdir. Insanlar, topluluklari millet yapan umurU vardır. Bu unsurlann cn be- lirligini ise dildir. Ben bir Tiirkkiye Turk'u olarak Uygur Turkclri'ndcn herhangi bir ile konuyugumda bir- birimizi auilyoruz. Biz aym dili ko- nuuyoruz. Qiinkii aym inillcie niensubuz.

Uygur Turkleri'nin vaianimn adina gelinee: Uygur Tiirkclri M.O. dcvirlerden iubaren o bdlgede yuyu- makidirlar. Bu bdlge Miladi 14. asira kadar Uygur Turkleri'nin va- lani inanastra "Uygur Eli" olarak bilinir idi. (Bakiruz A.S.T.E.I.N. ile Sven HEDIN'in ilmi arayirmalu- ri.) Son aln asirdir da Turkisian'm dogu kesimi (ban kesimi Rus iyga- lindedic.) yani Dogu Turkistan olarak biliniyor. Manasi Turk ilkesi demckrir. Bu adi biz koymadik. Ta- rihin akiyi ?'inde vesikalarda ve kay- naklarda oldugu gibi halkin dilinde de oluyan bir ad olmuytur. Bdlgede yayayan Uygur Turkleri vc diger Turk unsurlar vaianlanna Dogu Turkistan demektedirler. Buriin dun- ya ve ilim alemide bunu boyle bilir vc boyle zikr eder.

Gclelim Qin'in bu bdlgcye ge- liyine:

Cin, larihic Dogu Turkistan'i ii? defa iygall elmiytir. ilk Qin iygali 1760'da vuku bulmuytur. Bu iygall- den sonra Qinliler Dogu Tiirkisian'i kendilerine vergi veren tabi bir dıke olarnk 1863 senesine kadar gdn- derdikJeri vSliiler kanaliyla idSre el- miylerdir. Fakai bu devir Dogu Turkisum'ında idare tamamiyic Qin- li valilerin elinde olmamiytir. 1820'li yıllarda.Cijjngir Hoca onderligin- de bay'ayan kurtuluy harcketi bay- riyla devam ctmiy ve Dogu Tiirkis- lan lanhinde "Hocalar Devri" olarak bilincn bir devir baylamiytir ki, bu devirde odenen bazi vergilicr hang C* "n idaresi yok denecek kadar zayıf kalmiytir. 1863'de Yakub Bey'in onderliginde geliyen yeni mucadeledo isc Qinliler ifimamiyla ilikeden kovularak Dogu Tiirkistan istiklaline kavuymuytur. Nc var ki, Kusya'nın da desiegini alan Qin,

ROF. DR. MEHMET SAKARYA
... uygular Tiirktiir. Kendilerine sorun, onlar M]
da Tiirk olduklariı stıyleyeceklerdir. In- v/
sanlari, topluluklan millet yapan unsurlar vardır.
Du unsurlurm en belirginini isc dll'dir. Den bir
Tiirkkiye Tiirkii olarak Dogu Tiirkistun'da ya-
Şayan Uygur Turkclri'nden herhangi biri ile ko-
nuŞtuŞumda birbirimizi anhyoruz. Diz aym dili
konuifuyoruz. (piinkii aym millete mensubuz.

Dogu Tiirkistun'i 1876'sonlari ile 1877 siyaset gibi acaib bir siyaslci takip ct- baylarindu yeniden iygall elmiytir. memytir. Turihin herhangi bir dev-

Cin'in bu iygul devri 1911 yilina riide bir Ulkeyl gefici bir silre ifin kadar siirmiiyiir. 1911 'den 1933'c iygall etmiy olabilirsın. Atna kalkip, kadar Dogu Tiirkistan Tiirkii istik- lali if "Bu ilike benim kadim in yeniden miicadeleye atilmiy ve topraklarimdir" diye yeniden bir ul- Qinli valilerdcn pek fok haklan- m gcri keyi iygall edemezsin. Şayct her mil- almaya muvaffak olmuylar- dir. 1949 let Cinli dostlarimizm zihniyeti ile senceindc Kizil Cin kuv- veileri hareket edecek olsaydi, diinyada nc tarafmdan iifiincil istila ya- pilana dostluk ve ne de bariy kalirdi. Şa- yet kadar Dogu Tiirkisiun Tiirk- leri vinli dostlarimizm siyaseti hakli isc, o kismen de olsa yeniden hiir ve zaman biz de Osmanli Tiirkii olarak miisuikil hayaia kavu^muslardir. kalkip "5-6 asir hakimiyet

Gorildiigi gibi. Dogu TiirkivUn, iif kurdugumuz idare ettiğimiz, iizerin- defa £in iygalline ugranuytir. Bu de cserler meydana getirdigimiz il- iygallcrden ilk ikisi 150 sene kadar keleri kadim Tiirk toprakluridir" di- yc surniiyiur. Bu devrede Dogu Tiirk- sahip jikip iygall edclitn. Bu dog- ru isian yari-miisiakil bir hayai yayanuy olur mu? Medeniyetin, kulturin ve ve Cinli valier larafından idare edil- insan haklari run bu kadar ilerle- digi niiytir. Qin'de komunisi idarcyi ku- ran giiniimizde elbette boyle iivar-

yonciiciler, Sovyet usOlii uygu- lamayi da derhal taibike buyladihur. Bu da, yeni usul cmpyeralizin idi. Kizil 'inliler, Dogu Turkistan'i iŞ- gal ederken, bu ilkenin kadim bir Cin ilkesi oldugunu sOylemiylerdir. Toplam 150 seneye yakin idtre et- likleri Dogu Tiirkistan'i kadim bir Qin ilkesi addetmeleri son derece gululn^nr.

Gelelim Tibet ile Ugali gerfeklcr; Bundan 6 sene evvel misafirimiz olarak buraya gelcn Dalay Lama- nm ilkesi de iki Of defa kısa surc- lerle Qin. iŞgaline ugramiytt. 1960'lann bayında Kizil Cin birlik- leri Tibet'i iygall ederken ileri sQR- diikleri iddia aym idi; Tibet, kadim bir Cin ilkesidir. Burada konujtu- gumuzda, bu iygall sebebini kasde- derek Dalay Lama, "Bu ne bifim iy- gal demiyii?" Ben dc "yeni emper- yalizm The New Imperializm" "Sovyet dostlarından ogrenmiyler" de- miydim. o da, "MilmkQndili, fukat, onlar Sovyctler'i foktan geftiler. Yeni Cin'e adlar icad edcrek benim ilkemim daginm layinin tripaginin, yehir ve kayabasimn udlanm dcgijy- tiryorlar. Yani ilkemim her tarafı- na C'hcc adlar veriyorlar. Yarun asir, bir asir sonra Tibet'c gidenicr orasini bir C>^ ilkesi zamiedccek- ler. Bir yeyler yapmaliyiz. Zira, si- zin Dogu Tiirkistan'da da ayni yeyi yapıyorlar. Benim (ilkem gibi, Dogu Tiirkisian'i da Cinleytiryorlar. Bir yeyler yapmaliyiz. Bu asimilas- yonu durdurmulyiz" dedi.

Bu ger;ekler ?ersevesindc C<nli dostlartmiza Şu hususu belirtmek is* teriz: Diinyamn hi?bir medeni mil- leli vc devlcti Cin'in takip eltigi bu

i ciddi bir siyaset ne takip edilebilir vc tic de kabul edilebilir.

Cinli dostluruniz Dogu Tiirkistan Tiirkii dciiicr istemcdiclcric Uygur- lar icin her IUril cgiluru vc fulijina imkdnı verdik diyorlar. Dogu Tiirkistan'du veya Ozbek Uygur BOLgcsi'ndc kurulun kag fabrika vardır ve bu fabrikaliuda ne kadar Cinli ve ne kadar Uygur (uliyakiudir? Bizc bir cctvclini fikirabiliricr mi? Aym yekildc Urumgi'dcki iiniversi- le buyu olmak iizcrc kululaa yiik- sek Ogretim milcscselcrindc okuma liakki cldc eden genylerin yizde ka? i Cinli'dir, yizde luifi Uygur'dur? Eger dogru bir yekilde bu sorulann cevabi verilirse o zaman gorilceek- tir ki kendi oz vatamnda Uygurlar Cinliler'e kiyasla yizde bey veya on ramnda faliyama ve dgrenme hak- kına sahiptirler.

Biz, devledrc ve milletlerarasi hu- kuka riayetkar insanlanzdir. Ama biz aym zamanda insan haklarına biitiin varligi ile inanan ve bunu takip eden insanlanz. Tarihi kaynak- lar ve belgelerde gayct a?ik olan Dogu Turkistan ve oradaki kardeyleri- miz Uygur Tiirkclri bayta olmak ilzere diger Tiirk unsurlarin da hak ve hukuklanmn takipfsiyiz. Bu hu- suslar Turkiye ile Cin arosında dost- lugu samimi olarak arzu eden biz- lerin degiymez inanci vc kanaatidir^ Cinli dostlartmiza arz olunur.

MODA "İRTİCA GELİYOR" PARDON MAKKODUR

ALPTEKİN VE DALAY LAMA: Uzun yıllardan beri enlerinde dostluk bulunan İsa Yusuf Alptekin ve Dalay Lama 1994 yılında İstanbul'da Dalay Lama için verilen bir yemekte. Çin'e karşı aynı yolda olan misyonerle eden iki lider.

Doğu Türkistanlı lider Alptekin: Bırakın dünyayı, Türkiye'de bile sesimizi duyuramıyoruz

'Dalay Lama'yı tüm dünya destekliyor.'

İsa Yusuf Alptekin'in dediği Dalay Lama çıktı: ama, ona bazı devlet ve gazetelerin büyük yardımı oldu. Biz onun gibi imkânla yaşayamıyoruz. TRT Tibeitlerin yürüyüşünde ve Dalay Lama'yı sık sık gündeme getirirken bizden ilgilenmedi. Hatta TRT, Türkiye'den bahsederken Çinliler gibi Şincan diyor

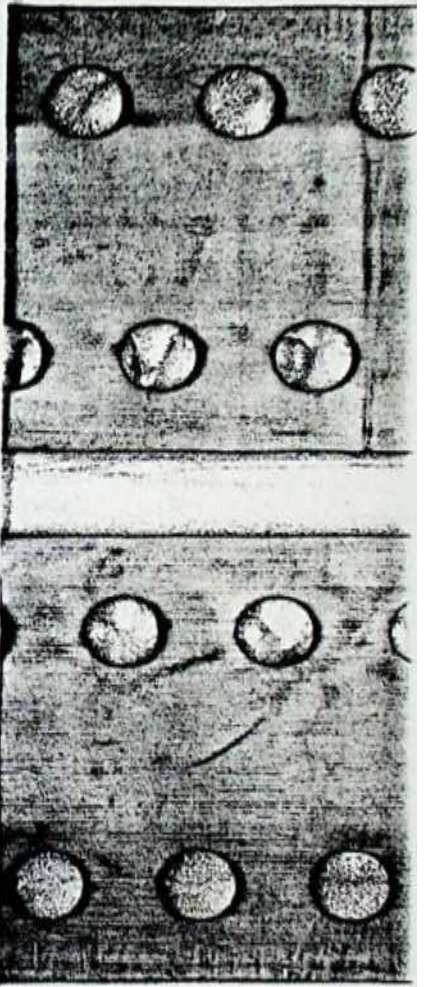
SÖYLEYEN ÜNAL

İSTANBUL: (Zaman)-Bu gün bir çoğumuzun ne Doğu Türkistan ve ne de başka bir Müslüman Türkler hakkında Batı kaynaklarının bize bildirdiğinin dışında bilgimiz yok. Batı Türklerin misyonerlerinde liderlik yapan şahısları hep hep tanıyoruz. Ama bugün Nobel Ödülü alan ve aynı zamanda Tibeitlerin lideri olan Dalay Lama'yı tanımıyor olsak yok. Herkes bütün dünya

ya Doğu Türkistanlar gibi Çin'in emri altında bulunsun Tibet ile ilgili çok şey biliyor. Tibet'in ve Dalay Lama'nın gündeme gelmesi aynı zamanda Çin hakimiyeti altındaki Doğu Türkistanlıları da hatırlatıyor. Devletin 10. Bayramı

ZAFER

17. 10. 89

İkisi de Kızıl Çin'e karşı yıllardır mücadele ediyor

İBRET TABLOSU — Tibet'in bir millî hazinesi vardı. Dalay Lama bu hazinayı, Dava benliğinde Hıncıların kavgaya, Budist dinini taşıyan editti... Yi propaganda yaptı ve diğerleri aynı şeyi yaptı. Sonunda Nobel ödülü aldı... Kızıl Çin'e karşı savaşın diğer lideri de İsa Yusuf Alptekin ise sessiz duruyordu gibi, şu anda hayati mücadelesi veriyor.

● Dalay Lama Nobel Ödülü aldı, İsa Yusuf Alptekin ise mezar yerini arıyor

İNSANLIK UTANSIN

Bir ülkeden ayrılmak değilken hazinelerini beraberinde götürdü, elde ettiği gelire yaptığı propaganda sayesinde sesini dünyaya duyurdu. Diğer İman gücüyle mazlum milletinin esaretten kurtarılması uğruna yıllarca çarpındı ve sonunda sıhhatini, kşaca herşeyini feda etti.

● Bir Tibet'in lideri Dalay Lama, diğer Doğu Türkistan'ın bayraktarı İsa Yusuf Alptekin... Birine Nobel Barış ödülü Ödülünü verdiler... Ya Öbürüne!...

● Ülkesinden binlerce kilometre uzaktaki, anıyurdu-Türkiye de bir saatte yakın yığı ile hıncıyı mücadelelerinden öle hayat mücadelesi veriyor. Ever, bir Nobel ödülü aldı... Diğer İsa, mezar yerini arıyor...

ESKİN AYRIMIN İSA YUSUF ALPTEKİNİN mezarı 18. SAYFAMIZDA

"TÜRKİYE, ÖMİT KAYNAĞIMIZ" Doğu Türkistan'ın bağımsızlık mücadelesi ile beraber İsa Yusuf Alptekin, tarihçemiz peşimiz Bekir Aydın'a solhobol eserlerinde doğru Türkçüden probemlerini öle getirdi. İsa Yusuf Alptekin günleri öyleydi. "Aynı kurtuluşun başka sesini yok, Türklerin İsa Yusuf Alptekin'den başka bir dilcesel yok. Oun İlgil Türkiye, İstisnai İstisnai, eğer Türk dünyasının ömli kaynağıdır."

TÜRKİYE
GÜNLÜK SİYASİ GAZETE

15 EKİM 1989 PAZAR

Çalışma Boks No: 17 Çarşafolu 34410 - İSTANBUL • Santral: 513 98 00 (19 hat) • TELEKS: 22000 Yusu T. • FAKS: 519 05 46

V'!1 - ... ;.Vw5jr.*Sf ...
v -----, Lama'yi butiin dflnya destekliyor

« nutarati 1 Savtada • zak kardcglmirin Dogu TOri-
Tibd Be Hi»-
ii ! Dalay Lama, 1984 yilida anuandakl siniragdmel-
drikin arkadagi vc eski dostu si He oldu. Ofedan baria ve
,<Do£u TflrkislanhUnn Tflrkl- Mehmct Emin Bugrafi bey c bir
ye'deyagay an lidcfi IsaYusuf mcktip yazan karocglcrimiz
Alptekin'i ziyaret etti. BilWr bizdcnynrdim intodflcr, Kazak
krini uzun zamandan bcrti to- kardeglcr He TibctliHerta ara»
myan, Qin'ckargi ortik mOca- ■ afikti c&nkfl. Onlar "Kml Qin
{. dcic vcoen iki insan. Bu aebcp- Tibct'e kadar geldlgi zaman,
' le hem Dogu TOriciun'ia 40. Tibrt'e Utica edecegiz. Tibet
; iggal yildftnflmQ vchemdeDn- hflkflmcti bizl kabul etsin. Ki-
■>lay Lama lie ilgfli Isa Yusuf . zil Qin Tibet! de istfla odecek,
i-Alptekin ilo g d r f l g t f l k . . , q wbtiple bize dflgman glzfily-
! — Dogu Tflrkistan'm 1949 iehakmasmlar da bizimle if-
-yinda jollier tarafmdanig- birliyiyapip bize sllah Verita.
fgallnden sonra Eflndistan'a Biz Kizil Cin'in Tibct'i istila-
fttka edip oradan da TOrk- ' sini hep beraber dnleyelbn/
jeye gddiiz. TiWdye'ye Alakali devletlere Haber
'gdj^niz, daha Oooe mOcade- '* verin" diye bizdeo yardun ta-
;Te e«\$Lniz Kizd C3n'e kari, ' tiyorlardi. Bunun Ozerine Ti-
: Dogu Tflrkistan davasmda bet'e kadar gidip, Dalay !*-' ;
! hizliliga sebepoldu mu? .. ma'yahabergftnderdm. Bu
/ — Bizim Dogu Tflrkistan gdalde!. ttaha sonra 1959 yi-
■ hudutlan digthda mOcademiz hudutlan digino mucaoeieniiz .• H S I m r u S a -5

den ka'ip gelen aikada\$lanndi
di\$mda sesimizi xiuyurma im-
kSnimiz olmuyor. Mesela fc^ ;
km, Tibet'in lideripalay La-
ma benlm yalan arkadajim. •
Kjzil Cin'c kar\$ı devamlı ka-
muoyu olu\$turdu. Kendisi de
align ama baa devlet ve ga-
zetelerin de ona bu mGcadete,
sinde bQyflk yarduni oldu.Ya-
ni biz de onun gibi \$ali\$mami-
za ragmen sesimizi duyuracak
geyleri elde ederoedfle. Birakm
dunyaya sesimizi dduynnayi, ;
bugun TOridye'debfle sestmizi
i duyuracak bir basin yok: Spl
• basin bu mwcle Qe.zatea his
ilgilenmiyor, sadece sag basin
flgileniyor. TRT iseTibedile-
' rin yurdyugunD ve Dalay La-
ma'yj sik sik gimdeme getirir-
ken maalesef bizim roesdel@.
rimizle hif alakalarimadUar.
hatta TRT Dqgu Tflridstan'-
dan bahsederken J^inmerV
• gibi "Şincan" dedi. Ben Tflrik-
iye'ye gddi37^ieoiuyorye!

adi alUndaDelhi'de birconfere-
rans teitip atk Biz de gidip
konferansa katikhk. Orada
Dogu Tflrkistan davasmi dOe.
getirmeye gayret «iil Bura-
dan sonra yine Dalay Lama'-
yi Şimna denen yerde ziyaret
ettik. . : v -v ; ”
— Sizi gab i dostlugunuz-
dan ayn olarak Dalay L*'-
ma'mnDogu Tflirdstanda-
vasina bak^i nasddir? . • ; ;
h-w:— Bunu size ^igeiddeizah
edeyim. AbdQlyahit isminde
Tibetli MOSiQinan Kr, rlpstu-
qiuiz vardi. Bu dostuimiz aym
zanianda Dalay Lama'iun m-
gilizce riudlinu idi,-:0 ,b"@
ter^niariartlik ediyordu. Meb-
metEminBugragbey'ilebir-
IOcte Dalij Lraa'ya hittbea
yaptigimiz konugmada Dogu
'TQikistan'm IngilTOed plan .
"Eastern TOrdstm^ Ay^A r
• i didc. Şincan dennypiduk.Ter-
cQmanlikyapanAbdQl'raWtise ' masaadeededermf?"d^diler;
dikk^izlitoen bain;

limdi dftnyada dolagmakta
olan temsilcilerine *u lekildc
tembih odiyon "Tibet meade-
sinl anlatugimr. zaman Dogu
TOikistan'da.bahsedin.'1 Hem
onun adamUni TOikiye'dekler
gibi Şincan demiyorlar. Dogu
TOrkistan diyoriur.

. DBVLKTLHRVK
| BASIN VARDIM1
Palay

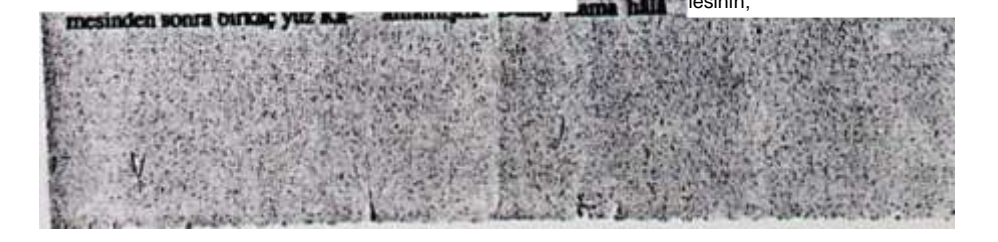
Uma*yi
tnmyan
blirri oUurak o. ve yapmig
oldiigu
mOcadele
hakmda-
ld gUrflyOnOz nderdir?

— Dalay Lama cok iyi ye-
tigm? bir insan. Ingilizce bi-
liyor veyabanedardan 90k kiy-
medi mOgavirieri var. MQca-
clesini nasil yflrQtccegine dair
'plan ve progniinlan var.'Yap-
nugoWugubildiri ye beyama-
melerine yardim 'edenler de
yar tabi... Aynca, kendin de
dflnyayi geziyor. Rusya'ya git-
ti, orada Bab TQrkistan'daki
«Dogu TQikistan'dan kafanla-
yn ziyaret etti, Dalay Lama'mn
etrafmda bulunan ve Hindis-
tan'ayerlgen Ti^etliler de 50k
iyi yetigdto'. Avnipa ve Ame-
rika onlara her tiuiQ imkfm
hazirladi.

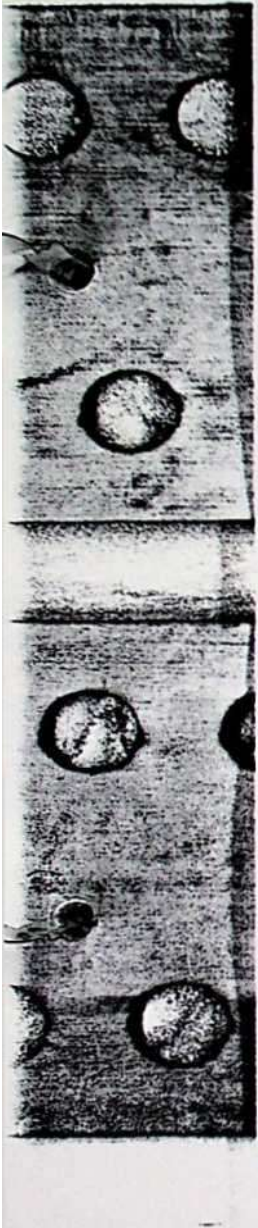
Tibet ilere dQnyamn yardi-
nu hususunda ilginf ve Mus-
lflman Turkic rin ddnyamn
gdzQndeki durum unu da anla-
tan gahit oldiigum bir olayi da
burada anlatmak istiyorum.
Biz Hindistan'da iken Ameri-
ka'da kunilu Ford Foundation
isimli kuniluga Dogu Tdrkis-
toidibiidcap.taldbeyebars ver-
meleri vc Amaika'daokuOna-
lan ifin mQracaat ettigimizde
' bize higbir cevap vermediler.
Ama biz Hindistan'da Dalay
• iama'n m agibeyfaun yanmda
bulundugumuz bir esnada
t-ikxdFdradation'danbBtb^et
geldi ve Dalay Lama'iun aga-
f hevine VRfelRndistan^TT
ifniak ^

-EasternTflrkistan
^•; Turkistan) de...;tojildirMt : AriK^laTrendHadenaden gei
dinlz. -----JBBBp D..X^* >w V**
r, ' fern Tflrkistan diydrv^tncan ',inn! icin'rick yeininnettebu- Ti
^dCin^d^**^-----

;>Gie aik.Ba-&nCin'Q'Q'f'BeNidm
;>Gie aik.Ba-&nCin'Q'Q'f'BeNidm

ZSSg-

İsa Yusuf Alptekin ve Daisy Lama.

uuiinhar.

rfcto birafcarak tyİndlatan'a yarlagan Mm Lama'nın, İnean hakları *onıntanrw, •Uluelararaai antegmazhklaiia M WHUWI meselelere gatırdıOI gOzOmların nalar o*■ duOunu ddfıruau marafı ediyorot ,
Bunu Dalay Lama'nın galteiyatıpl- **
gOmaadlOImtztan OtOrO
aOytanwyorut. Da-
. lay Lama gOphaaiz aaygi duyulacak
Wr.hv
aan. gıddat yanıtai olmadıfıllı da
birgargalc.

aaygidafılar bİr I War-
Hİndİstan'da yagadıfıllı mOdatga Ofcaet-
nİn bafıİmaalik sambolIQ olmuğ, ancak r'a
para aikintiw gekmİğ, na da hayatmı taMV
. kaya atmİğtır. Tİbatta va Tİbut dıymda
mİlyonlarca Budtettn dİnt İkJarı olmaai
ha-

. aeblyte bOyOk bİr aarrata toupm ** bu
aanrıalyte Tİbatt DQnya baamİm gOndb-
mİndan İndİrmamİğ, aik aik kaodİ
adrdnan
adz etİİrlmİğtır. . . . fv-

Yanlİf anlaailmaam bİz. Delay
Lamt'nfi
Nobal Bwg OdOIQ aknasma kargı
dafıllİz.

Ancak (Way Lama Omafİlİndan da
wİag*
İacagt gmi Norvag Nobal Bang OdttO
Ko-
mİtaal, yalnİz kandlalnl duyurabNan,
duyu-
' rabİlecek gogta olart, DOnya
baamndaaa-
alnİ yOksaltabİllacak kazarzangİn
İlderİera
fİddİ vartyor.

Pekly ya zangİn olmayan, İmktaaa gar-
lar altİnda Olkaal İçİn bafıİmaizİ* uflruna
hayatİnİ, aİhhathİ va gOzİarİnl kaybadan
İsa Yuauf Alptakİn gİbİ İldartara kİm aİka
gİkacak?

İsa Yuauf bay kİ, Tİbat'a komęu olarv
KomOnlat Qİn İggalİndekİ Dofİu TOrkİlatw-
İn bafıİmatzİfİllİ İçİn 1959'dan Once,
• 1949'dan bar! mOcadeİevermİğ, man aikİrv
Mİar İğİnda DOnyayı dotegrmę, aaalnİ du-
"Ayurmaya galİmİğ Mr kahrmaandr.

Efler tea Yuauf baye maddİ İmkİnlar ve-
rİlaaydı, Dalay Lama dan gok fazla aaalnİ
duyurmug olurdu. Oyaa zaman zaman alİa-
alnİn gagİmİnda bile aikİntİlara dOgtOfİQnQ
yakİnan bİllenİerdentz.

1950'da TOrkİlye'ya adİmİnİ atfİllİ za-
man, kendİalnİ bağİlannda Mebmat Emin
Alpkan'İn bulundufİu Qg bağ gantıan bağ-
ka kargİlayan olmamİğİ.

O zamankİ Damokrat Partİ hOkOmatİnl, Dofİu TQrkİlatanİn va onun bağbakan aevl-
yaaindakil İcra Komİtaal Sekretarı İal Yu-
auf Alptakİn'İn varİİfİmdw bite habardar
oldufİunu aanmİyoruz. y

BugQn bile dofİru dQrOat bİranket yapıİ-
aa, Dİğİğİarİndakİ gofİu dİplomatİanmİzm
İa* Yuauf bayİ tammadİkİlan ortaya gİkar.

Oyaa İa« Yuauf baya davtatga aabİp g»-
kİlaaydı, onu bİraz maddİ İmkİnİlarta daa-
tekİlyebİleaydık, Nobal Bang OdOIQ bUm
olurdu.

QOnkO o, Dairy Lama'dan gok fİnoa Ćkv
İllarİn İggalİ altİmdakİ Olkaal İçİn bafıİmea-
İ* bayrafİnİ agmİğ, fakat hİğttr zaman
gİddat tarafİraİ olmamİğ, daimİ bang yo-
İuyİa mOcadalaalnİ aOrdOrmOğ va bu
uflur-
da gOzİarİnl, aİhhatİnİ kaybetmİğtİr.

Dofİu TOrkİlatan'dan aQrOİmOğ yQz bİn-
larca TQrkOn, TOrkİlye'ya, Suudİ
Arabİlatan'-
a yartagmİarİnl aajİlamİğ, bİr OmQr boyu
onİann tarİh va kOHOr mİraalannİn korun-
maat İaln aİroİnmİa va Mİl atroman Uİr İa*

11.10.1989

TORKIYE

1
y //

Doğu Türkistan Devleti eski Genel Sekreteri Alptekin: 'İstana- bul'da 'Dış Türkler Bakanlığı' kurulmalı'

BAKANLIK KURULUŞU: Doğu Türkistan Vakti'nin başkanı-
nın yurtdışı İsa Yusuf Alptekin, Dış Türkler Bakanlığı kurulu-
masını ve zafim şehadi Türklerin meselelerine ilişkinliğini
ifadedi.

İSTANBUL (Zaman)—
Doğu Türkistan'da yaşa-
yan Türkler'in asimilasyona
uğradığı, söylendi. Doğu
Türkistan'ın Çiçiller tarafın-
dan İlgallının 40. yılı münas-
abıyla, Türkiye'de bulun-
an Doğu Türkistan Vakti in-
rafından ortaya çıkan görüş-
te, "Dış Türkler Bakanlığı"
kurulmasını gerektirdiği üz-
ründe duruldu.

Doğu Türkistan Devleti
Başlı Genel Sekreteri İsa Yu-
suf Alptekin, Çiçiller'in ken-
di irafından çıkan Türkler'in
yaşadığı yetersiz işçilerle
erlime politikasını günün-
belirterek, "Başlı Ayrışpa-
lar, Hindistanlılar ve So-
yeller Birliği gibi devletler

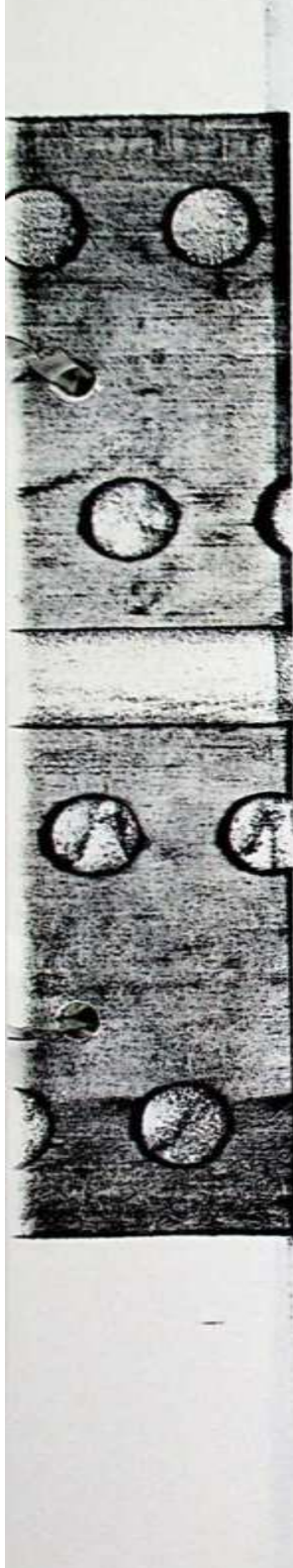
40. yılı Doğu Türkistan'ın Çiçiller
karşısından İlgallının 40. yılını kutlamak
amacıyla yapılan toplantıda, Türk
Devleti'nin dışarda yaşayan Türklerin
meselelerine eğilmesi, gerektiği söylenecekti

Tibet'de yapıldıkları masad-
lı materyal yaratan hiçbir za-
man için düşünmediler. Doğu
Türkistan için düşünmediler.
Türk Devleti'nin dışarda yaşayan Türklerin
meselelerine eğilmesi, gerektiği söylenecekti

Doğu Türkistan Devleti
Başlı Genel Sekreteri İsa Yu-
suf Alptekin, Çiçiller'in ken-
di irafından çıkan Türkler'in
yaşadığı yetersiz işçilerle
erlime politikasını günün-
belirterek, "Başlı Ayrışpa-
lar, Hindistanlılar ve So-
yeller Birliği gibi devletler

Doğu Türkistan Devleti
Başlı Genel Sekreteri İsa Yu-
suf Alptekin, Çiçiller'in ken-
di irafından çıkan Türkler'in
yaşadığı yetersiz işçilerle
erlime politikasını günün-
belirterek, "Başlı Ayrışpa-
lar, Hindistanlılar ve So-
yeller Birliği gibi devletler

Doğu Türkistan Devleti
Başlı Genel Sekreteri İsa Yu-
suf Alptekin, Çiçiller'in ken-
di irafından çıkan Türkler'in
yaşadığı yetersiz işçilerle
erlime politikasını günün-
belirterek, "Başlı Ayrışpa-
lar, Hindistanlılar ve So-
yeller Birliği gibi devletler

Çinli diplomatların 'Çin'de Türk yok' sözüne tepki: Tarihle ve sosyolojiye ters düştüler

ERİŞİMEK ÜZELİ

ERİŞİMEK ÜZELİ
ERİŞİMEK ÜZELİ

ERİŞİMEK ÜZELİ
ERİŞİMEK ÜZELİ

ERİŞİMEK ÜZELİ
ERİŞİMEK ÜZELİ

Çinli diplomatların 'Çin'de Türk yok' sözüne tepki: Tarihle ve sosyolojiye ters düştüler. Çinli diplomatların 'Çin'de Türk yok' sözüne tepki: Tarihle ve sosyolojiye ters düştüler. Çinli diplomatların 'Çin'de Türk yok' sözüne tepki: Tarihle ve sosyolojiye ters düştüler.

Çinli diplomatların 'Çin'de Türk yok' sözüne tepki: Tarihle ve sosyolojiye ters düştüler. Çinli diplomatların 'Çin'de Türk yok' sözüne tepki: Tarihle ve sosyolojiye ters düştüler. Çinli diplomatların 'Çin'de Türk yok' sözüne tepki: Tarihle ve sosyolojiye ters düştüler.

Çinli diplomatların 'Çin'de Türk yok' sözüne tepki: Tarihle ve sosyolojiye ters düştüler. Çinli diplomatların 'Çin'de Türk yok' sözüne tepki: Tarihle ve sosyolojiye ters düştüler. Çinli diplomatların 'Çin'de Türk yok' sözüne tepki: Tarihle ve sosyolojiye ters düştüler.

DOĞU TÜRKİSTAN DOĞU ANADOLU

inliler, "Dünyanın Çatısı" denilen memleketini ıssal ettiğinden beri Dalay Lama da bizim İsa Yusuf Aptekin gibi garip dolayur. Tibet onu, o da Tibet'i hatırlatur dünyaya.

Gecenlerde Dalay Lama'ya, Nobel Barış Ödülü verildiğini TV'den dinleyince "Ne güzel!" dedim, "Demek şu dünyada edir milletlerin de sabbih varmış."

Dalay Lama'ya, birkaç yıl önce, İstanbul'da, dostu İsa Yusuf Aptekin'e yaptığı ziyarette tanınmışım. Ne müteşsem gece idi. Sevimli bir adamdı Dalay Lama. İsa Yusuf Aptekin ile sarmış dolay ruh halinde idiler. Nasıl olmasınlar ki, her ikisinin de kudsî vatanlarını, "Kızıl Çin" isgal etmişti. Her iki lider de ülkeleri olan Doğu Türkistan-ve Tibet için ağlıyorlardı. Her ikisi aynı yüce dağların, aynı yüce tarhlerin, bugünkü malesef düşkün ve sürgün çocukları idi. Fakat heyhat! Türkiye'de bile TRT, İ-

GÜN İŞİNİNDE AHMET KABAKLI

te su "Esir Milletler Haftası"nda, Tibet lideri Dalay Lama'nın mücadelelerini ve ona sunulan "Barış armağanını" söylüyordu da... Doğu Türkistan'ımızın, 2 milyon yüzölçümlü Türk vatanının ve 20 milyondan çok Uyur-Kazan-Kırız Türkü'nün ilederi olan İsa Yusuf Aptekin'den bahis açan bile yoktu. TRT'miz, öteden beri "Doğu Türkistan"ın adını da (herhalde kolayına geldiği için) Çince (Fethedilmiş toprak anlamına) Şincan diye söylemeyi âdet haline getirmişti.

Son olarak 23 Ekim 1989 tarihli Zaman gazetesinde ne görsem beğenirsiniz! İki Çin diplomatı: "Çin'de Doğu Türkistan diye bir bölge yoktur. Çin'de yasayan elli millet için de Türk diye bir millet de mevcut değildir. O dediğiniz bölge Şincan'dır" demişler.

AHMET KABAKLI

Eh, biz bile orada 20 milyon Türk'ün yaşadığını bilmemek Çinli diplomatların böyle konuşmaları olağandır. İsa Yusuf Aptekin'i ve merhum Mehmed Emin Bugra beyleri tanımayan, en eskil Türk memleketini elbette yabancılar ıssal edecek, soyacak ve sömüreceklerdir.

Doğu Türkistan, merkezi Kaşgar, Basağun, Turfan, vs ile hem de en az 1300 yıl önce kurulmuş bir Türk devleti olup, Orta Asya'da varlığını anıt belgeleri ile doludur.

İsa Yusuf'un Türkistan'ında hâlâ civıl civıl Türkçe konuşulup yazılıyor. Fakat heyhat! Dalay Lama'ya Nobel Barış Armağanı veriliyor da kabraman ömrünü bu Türklük davasına vermiş, 1908 doğumlu İsa Yusuf Bey, koca Türkiye Cumhuriyeti'nde, nasıl geçinceğini düşünüyor. Dalay Lama'nın hazineleri var, dünya-

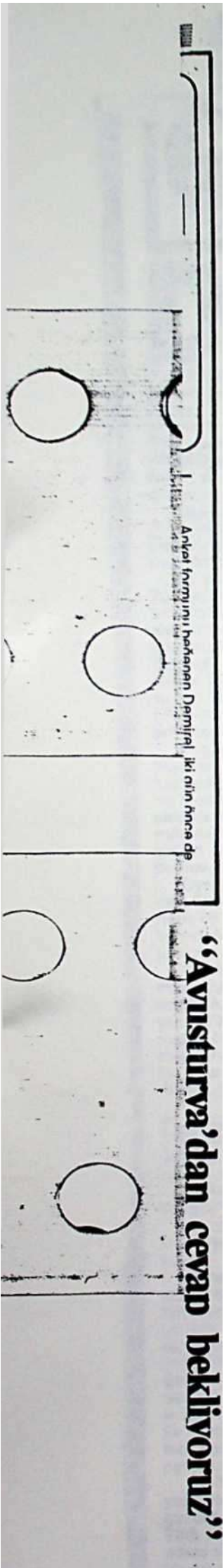
nun her yanında zengin Budistler, onu kollayan Hıristiyan Alem, Tibet davasını Çin'e karşı yüklenmiş kök söktürüyorlar. Bizim TRT ve gazeteler de "insancıl ve sevecen" bakışları ile Tibet davasını anlatıyorlar. Ama bizim davamız, bizim Türklerimiz olunca, ne basınıımızda, ne devletimizde, ne rejimimizde bir esil Çünkü Türk'len söz etmek, Türk için çalışmak, gençlere yoksuluk ve harıl harıl ve işkence getiriyor. Ne aci, ne korkunç gerçek.

Esir Milletler Günü ve Dalay Lama'nın barış ödülü alınması mütebetiyle davası üzerinde her dem bir delikanlı gibi konuşan İsa Bey'le konuştum.

"Evet, Esir Milletler Haftası'nda, bütün basını çağurdum, gelenler de oldu. Fakat sadece İlan gazetesinde haber çıktı!" dedi.

Bilmem niye sanyyoruz, niye kuzuyoruz Madam Miterrand'a? Bugün Doğu Anadolu Türkleri'nin davasını "Kürt" adı ile de olsa ele alıyoruz. Yarın bakarsınız, bittirleri çıkar. Doğu Türkistan davasını da, "Uygur" adı altında da olsa ele alır. Bizden himmet yok nasıl olsa...

1 ER CİHAR 24. 10. 1989

flglf
>9" is H
s 3.! ^
S zr.t§ S.'S
® |'Qg5'|-s
&Ed: £g3'e
a
8 ao s c 3 B
£S S-i g§«:

■ ili.fi
n?Si

§r
Ifll
If If I
3 B'SEg.
Cpl a rr "o
ft *5' ^ C 3
E * i. p-
a. *
2 L, 5' B I
B SPat*
*c ow n.c > Q
H? !ij
o P

MÜNİH'TEKİ
TÜRKİSTAN
80
"lerden beri 'Pekin örd-
gi'" "yak-vakası" ve bazı
beylerimiz "Türistik"

Özellikle a* ^
fll
&i |f
2.C 3 a
P N vt p
2!
2.2 o:w
Zr.
O =
in Tian-Anmin mey-
danı üniversite gençni
Zr.Ö.ekten sakınmamıştı.
Kendi milletlerine bu zulmü reva gören
diktatörler, hesap ediniz artık, elden ka-
çtırmaktan korktukları Uygurlar'a, Mo-
ğollar'a, Tibetliler'e neler yapmazlar...
Nöbetim, 5-6 Nisan 1990'da (daha ge-
çen ay) Urumçi'nin Artuş bucağın-
da, Uygur Türkleri'ne karşı Pekin
yönetiminin yeni bir zulmüne karşı hakın
ayaklanışını, Batılı turistler, haber ajans-
larına iletiler. Az zamanda Kâşgar, Ho-
ten ve Kuça şehirlerine de yayılan bu is-
yanı, Çinliler, takviye birlikleri gönder-
rek kanla bastırdılar. Bu cinayeti de uzun
zaman gizleyemeyerek, "22 Türk'ün
öldürüldüğüünü" itiraf ettiler.

GÜN

İŞİĞİNDA

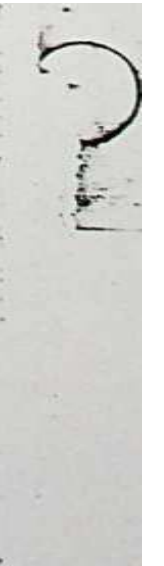
Hll±
6 Bf s I
CL C j < * 2
* . 2 sc. Sg 3 3. S j .
H-21 o gr * < > 3
^ a n > - 3 £ } p
3 N o 5 3
2 . g . v < CL C <
c < o
0 a - S . * a > 2 .
i | * r f t |
1 " > S o .
t f c a l
< T > - v > r r o O
* * 8 5 *
_ 3 3 f r 3
H : s " c g
• n i 3 . •

5* 9 S!
Musa :
yen konu-
dan beri
kistan ha
r'Q 3 2
Vifi &
C: < i p . i
a o o o . A .
s a p O < .
3 * p : <
* a C D
or. En haklı talepleri bi-
riliyor. Biz, Avrupa'da
Çin yönetiminin bu ka-
efretle knıyoruz."

m P_r
= &Ss

a 3

> @ i >
f C C

Sami Kohen “Turk gucti”

Degligi* ONYADAKI hizli vam odecego bonzor...
min ortaya koyduflu yonl
gergeklerden blrl, TOrklyo
digindaki TQrklerin vo
TOrk kOkenli halklarin blr-
denblre kazandifi Onem-

dir. Balkanlar'dan Orta Asya'ya kadar
uzanan ganig blr bOlgede kendni belli
etmeve hadlayan "Tirk i gocu - artik
yabancilarin da dikkatlnl geklyor.
"Newsweek'ten "Der Spiegel >legef"e,
"Washington Post"tan "LIMratlon"a
kadar, dQnya basinin Onde gelen ga*
zete ve dergileri, bu konuya egtiyorlar.
DQnyanın gOzledlgi ve Onemsedi-
01 bu gellgmeyl, TOrklye'nln gOzardi et*
mesi veya gerektigi kadar clldiye al-
maması dQgOnOlemez...

Bu alandaki hizli gellgmeler, artik
TOrkiye'de de Digigleri BakanliQi'ndan
Onlversitelere kadar gegitli Izleme ve
aragtirma gruplai inin kurulmosi ihtiya-
cmi yaratiyor. Bunun goven blr "pan*
Turanci" zihniyetle kesinlikle ilgisi
yoktur. Dolayisi lie bOyle blr komplek*
se kapilmadan konuya gereken Ilgiyl
gOstermek ve bu Onemli geligmelere
artik seyrlcl kalmamak gereklyor.

BugOn Ozellikle SSCB ve Qin'de
yagayan TOrk kOkenli halklarin duru-
mu lie Ilgili aragtirmalarin ve yayinlan-
n ingiltere, ABD ve Almanya gibi 01-
kelerde yapildigim gOrQyoz. Bu konu-
larda TOrkiye'de (bu yayinlarin ge-
virileri dahil) dogru dQrQst malzeme
bulmak bile olanaksiz.

Oysa, dig TOrkler veya dig Olkeler-
dekl TOrk kOkenliler Qzerinde, en ay-
nntili ve dogru galigmalarin —diş 01-
kelerden Once— TOrkiye'de yapilma-
si kadar dogal blr gey olamaz'.

Diyelim ki bu tOr galigmalkr geg-
migte gu veya bu nedenle ihmal edil-
migtir. Ama Şimdi olaylar, bOtQn dOn-
yanm dikkatini gekecek kadar hizlan-
mig ve Onemli boyutlar almaya bagla-
migtir. Artik bu ihmale son vermek ve
lge hizla dOrt elle sanlmak zamam gel-
migtir...

* * *

UGON "TOrk g0c0"n0n, gegit-
li Qlkelerde, degigik gekilerde
----- kendisini belli ettifiini gOrOyo-

ruz.

Balkanlar'da bu, glderek blr "alya-
eal gOg" halini aliyor.

Yunanistan'daki ve Bulgaristan'da-
kl geligmeler, bunun en son Omek*
leridir.

Yunanistan'da gegen ay yapılan
seglmlerde, "Yeni Demokrasi Partisi"-
nin meclistekl 300 sandalyenln tarn
yarismi —150'sini— almasindan son-
ra, Migotakis'in iktidara gelmesi, "DI-
ANA" lideri Stefanopulos'un digmda,
Bati Trakya milletvekili Sadik Ahmet'in
destefli lie mOmKQn oldu. Karamanlis'-
In bagkan segilmesinde de Dr. Ahmet
ire ikinci Bati Trakya'i milletvekili Ah-
met Falkogiu'nun olumlu oyu da rot
oyyadi.

Talihin garlp blr cllvesl, Yunan sl-
yasal yagamimn peg pege yapılan 3 se-
glmden sonra, Istikrara kavugmasmda
TOrk kOkenli 2 polltikacinm katkisi,
adeta zorunlu bir gereksinme oldu...

Ve bu dOnemde bu gereksinme, de-

Bulgaristan'da da, gelecek ay ya* pilacak
seglmlerde, TOrk kOkenli sog- monlorln oylari,
gok etklil olacak. So* glmlerde hgblr partlnln lam
gogunlu* gu elde etmemesl olasiligi var. Adim
"Sosyallst" olarak degigtren KomQ:~. nlst Partisi!
lie, gegitli muhalefep grup> l larinn olugturdugu
"Demokratlk GOg* J ler Birligr, nabiz
yoklamalarda gOre,>- bagabag gldlyor. Onlari
OgQncO du- rumdaki "Qlftgl Partial" Izllyor. »■'
Bu aradaTQrk kOkenli Bulgarlarda/ Ahmet
Dogan admdakl blr aydimn On* * dertiglnde,
siyasal OrgQtlenmeye git- mlg bulunuyorlar. "Halk
ve dzgUriOk.' Hareketl" artik politika sahnesine
gik- migtir. Amaci Jlvkov dOnemlnde TOrk 1
azinligma uygulanan ertme politika-. sina son
verilmesin! saglamaktir. Ah-v met Dogan'a gOre,
bu partlnln segim* lorde meclsin 400
sa^rialvesinden 30'unu kazanmasi oldukga oiasi.

Yuqanistan'dan farkli olarak Bulga*
rlstan'da nOfusun yOzde 15'inden fa*, lasinin
TOrk kOkenlilerden olugtugu ' hatirlamrsa,
bunun, siyasal platform- da ne kadar etklil
olabilecegi kolayca tahmin edilebilir.

Şimdi her lkl Olkede de, TOrk kO- kenliler,
yatanlarma bagli olmakla be. raber, etnlk ve
dinsel kimliklerini ko* rumak ve Ozellikle bu
haklarmi inkar eden politikalara kargi gikmak
olanaf gmi buluyorlar ki, bu gerekten kayda *
deger blr geligmedir...

★ ★ ◆ ^ OVYETLER

Bl.rligl'ndeki ve. Qin'dekl —diger bir
deyigle^

----- Asya'daki— TOrk kOkenli genig,
kOtlelere gelince: Bagka bir kategori- ye
glmekle beraber, onlar da son za- manlarda
etnik, dinsel, kOltQrel karak- terferinl,
kimliklerini —ve gOglerinl— gOsteriyorlar.

Bunlarin gOnlOnde, bu kimliklerini
korumak, ezilmemek ve kaybolup git-
memek igin daha Ozerk ve daha OzgQr
olmak isteginin yattigi kugkusuz. Bu,
Azeriler igin oldugu kadar Kazaklar,
llygurlar, Tatarlar ve tom "TOrtdk" top-
lular igin dogrudur.

Son Qln gezimiz sirasinda, bunu bir kez
daha anladik. Zaten yabancilar da bunu
agikga sOylOyortar veya yazi- yorlar.
"Washington Post'taki bir ya- zida belirtildiql
gibi, Sincanlilar (Dogu TOrkistanlilar)
kendilerini 3 bln km. Otedeki Pekin'den gok,
6 bin km. me- safedekl TQrklye'ye daha
yakin hisse- dlyortar...

Ydlar Once, "New York Times"ın bag^fizan
Sulzberger, blrTQrk'Qn Bal- < kanlSWan Orta
Asya'ya kadar seyahat ■ ettid\$de, kendisllye
TOrkge anlagabi- ' lecetawe onu evinde konuk
edecek TQrtPkOkenli birini rahatliklabulabiie- <
cegihbyazmigti.

Őtnxfi eski kapali Olkeler katylari- * ni
agtvkga, eski kati rejimler yumuga*]
dikgotycklmliklerlnl korumak isteyen ' halklqr da
eski korkularim yenip duy- • gu ve dogoncelerinl
lfade ettikge, bu • gercek daha net olarak ortaya
gikiyor. ' Yanl kisacasi ortaya gikan, degigik j gekli
ve yOnlerl He, yeni bir "TOrk g0* ; c0"dQr...

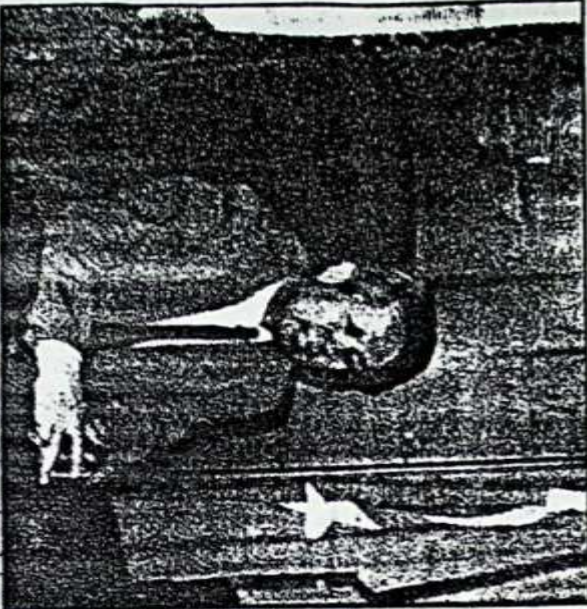
DC\$ONEM EDIN DO\$tiNCELECI:

ALIK BAĞIMSIZ SİYASAL GAZETE YIL 20. SAYI 1051 20.26 NİSAN 1990 EKVATL 000 TL. İKDY. D

BAYRAK

Güçlü, ileri
ve mutlu bir
Türkiye için..

—Mahmut Kaşgarlı, Doğu Türkistan'daki Çin vahşetini gözlemize anıttı.

Mahmut Kaşgarlı, Doğu Türkistanlı kardeşlerimizin vahşetini Bayrak için değerlendirdi

"Çin, D.Türkistanlının hürriyet istegini katliamla bastırıyor!"

★ Kaşgarlı: "1983 yılında yürürlüğe giren Çin anayasasında din özgürlüğünün tanınacağı yolunda bir madde vardır. Soydaşlarımız anayasada tanıyan bu haktan yararlanmak amacıyla cami yapmak istemişlerdir. Ancak Çin yönetimi bu insanların üzerine asker göndermiş ve 50 civarında Müslüman Türk'ü katletmiştir."

(Yazısı 3. Sayfada)

Mahmut Kaygarli, (iitinDogu Turkistaifdaki vahfetini Bayrak i(in degerlendirdi

"?mf D. Turkistanlmin hiirriyet istegini

■ Istanbul (Rifat YILMAZ-Tckin TURGAN)

Cin'in eaemenli&i altinda bulunan Do-Ru Turkisian, Sovyet Imparaiorlugu bUn-ycsinde bulunan Turk cumhuriytlrcl lie a-iu kaderi paylayiyor. Rusya, Turk cumhuriyetlerindeki bajtmstzlik harckctclrclncl nasil kanla, vahyctic bastmlyorsa, C>n de Dogu TURkistanlmin hiirriyet isteklerini katliamla sOudUrmcye vyiUyuyor. Rusya ile Cm TURkiere zulUm ve vahyet uygulamak-ta yarty ediyor.

Cin yOnetimi, TURklerin, 1983 ytlinda h&zirlanan anayasadaki ibadet hURriycti hakkndan yararlanmak istemesine tahammUl edemiyor. Anayasadaki "din vc ibadet hURriyeti" maddesine gUvencrek ea-rn! yapan TURklerin Uzerine, Rusya'mn yapligi gibi asker gOnderip katliam yapiyor. ilk gelen haberlere gore Cin yOnetimi Dogu TURkistan'da 50 civannda soydayimizi katletmiy bulunuyor..

Bu olay Uzerine Dogu Turkistan G09-benler Dernegi ve Dogu Turkistan Vakfi Baykanvekili Sultan Mahmui Kaygarli ile bir gOruymc yapttK. bu gOruymcyi ayagi-da sunuyoruz:

Bayrak: Dogu TURkistan'da 50'yl ay km soydayunmn oludurulmesiyle sonu;lanan olaylann scbebl nedir?

Kaygarli: Dogu TURkistan'daki insanlar sadecc hak ve hukuklarimn taninmasint istiyor. Cm yOnetimi 1983 anayasasinda

Ku\$>urrl. "1983 yilmtda yUrrilUgc gllrcn Cin umtyususulu din »/.- RlrUlgtlnUn tmunucufci yolundu bir inudtlc vurdtr. Soydaylnrimiz unu- yusndu luninbu baktkt Yuntrlniuitk umuciyulu enrol yupinuk is- tcmi\$lcdr. Anouk Cin ydncUml bu insuulnrin Uzerine asker n-cin- dertnig vc SO civannda MOSUimun TUR'ki kulldlrmjillr."

le kapattlmly durumdn. Tiananmen olaymdan sonra Dogu TURkistan yubanc gazteciler icin yasak bOlge ilun cdildl.

Tiananmcn'de kendi trkmdan olan gncclre ucintasiz davrnnan C>n yOnetimi kendi trkmdan olmnyn insanlara dahu bir gaadar Uavraniyor.

Uuyrak: Dogu Tlirklstan Cinlllycyltr- me faltymlan bang! ayamada?

Kaygarli: Biz Dogu Turkistan Vakfi mensuplan olarak Dogu TURkistan'da yayayan MUSUman TURkclr'in hak ve hukukunu tammasi ipn Cin'e baski yapilma- - smi istiyoruz.

Avrupa'da gecen sene bir cok degiyiklik oldu. Rusya'da koinUnizm iflas etti. Cok partili secimlere gdilyor. Fakai Cin kati komUnist yapisim rauhalozla ediyor. dogu TURkisian'in durumu Cin'in diger bOlgelerine gOre daha kOtk. CdnkQ Dogu Turkistan zengin bir lopraknr. 25 milyon MUSUman TURk bir Cinlinin sahip oldu- gu haklardan mahrumdur.

Dogu Turkistan halkini critmck amaciyla Cin yOnetimi hersene iki ile U?yUz- bin arasinda C'nliyi bolgeye yerlyctirmck- tedir. 1949 yilinda Cin'in iygali sirasinda

tlciylimin geliymesi ncticesinde insanlar uyaniyorlar.

Han TURkistan'da meydana gelen liadiselrcdn Dogu Turkistan liaiki da haber uhyor. Milliyci; cgilimler g(l:lcniyor. Olaylann altinda da MUSUman TURkclr'in "Milli davu.n" yatmakutdir. Her ne kadtir Cin yOnetimi "yabanc gU;lerin kiykirtmasi" desc de olayin asli milli ha- rekctlr.

Uuyrak: Tiirklye ile Cin arasindaki llyltilirici uasil dcgrlrcndrllyorsunu/7

Kaygarli: TURkiye'nin bolgycy, iliykin polilikasi yok gibidir. 1982'de ilk iliyki kurulmadan Once 1932-33 yilainda bir Turk heyeti bOlgyci ziyaret etmiyti. Bu iktidar zamanmda Cin ile iliykiler geliyti. Bunun asil sebebi Rus-Cin (ekiyemesidir. Rusya Cin'in etrafındaki Ulkeleri kendisine baglayip Cin'i muhasara altina alma politli- kasi gUderken, C>n de Rusya'nin iyi iliyki i;inde olmadigt sinir Ulkeleriyle iliykirci- ni geliyirtmck istcmcktedir. Boylce Rusya'ya baski uygulamayt dUyUnmcklcldr. Aynda TURkiye'nin Orudogu'da tayidigi rol itibariyle Islam Ulkeleriyle arasindaki mUnascbctcn de faydalanarak MUSUman Olkelrcindc dcstegini saglamak amcindadir.

TURkiye'den iyadamlari hukUmet Uyele- ri, televizyon ekibi gittiklerinde Dogu Turkistan halki tarafından coykuyla kar- yilandilar. Bu "siz bize yaklayrsamz biz size koyariz" mesajidir. C'nliler bundan UrktUlcr ve yapilmasi dUyUnUlen ticari iy- lemleri yapmadilar.

Dogu Turkistan yillarca savuya maruz kaldi. 1933 yihnda bagimsu dcviel kuruldu. Bu devletin varliginin kendi ipndcki Bati TURkistan Halkint da ateylycccgini dUyUnen Rusya Cin ile birlycerek askeriy- le Dogu Turkistan topraklanna Cinliler'e yardım etti. Caomalar devam ederken Yalta'da Ingiltere Rusya ve ABD'nin Mo- go'istan'i tammasi kaydiyla Dogu TUR- kistan'in Cin'e vcrlimcsini kararlattirdilar. 1949'da Kizil Cin ordusunun giriyyileTURk Kolordusu yayav yayav dugitildi. £11 soil bugUnkU silahsi? tjturtime gelindi. Silah — T T T i r U i.uuti-ij. njrr—

—Kaygarli: "TURliyc hid deg Use mane- ul d cilc/ilni eilrgem cm did ir."

ulabilecekleri tek Ulke olan l'akisian Uu llindislan ile arasi iyi oliiadigidndan Cin yOnctimiyic iyi gev'iniyor. Dogu Turkistan liaiki silaisi/dir. 300 Kiri Cin askerinin yamnda 7-8 milyon da C'nli vardir bolgcde. Millkiini/in liaikini lmriz yoltlyla aimak isliyo.

"DEMOKRASI PEKIN'DE HAPIS"

Bayrak: Mao'nun vaatlrri nc ol;ide gcr;cklyyti?

Kaygarli: Mao TURkistan'a girdiginde ■ koinuni/u o'gulluk getirveek diye propaganda yaptilar ama hi;bir netice vermc- di. Rusya'nin Ban TURkistan'daki uygula- malun da meydanaadir. "Uciukrasi ne zaman gclecek? diye sordugumuzda "gc- lecek ama Pckin'de hapscdildi" yckinde cevap aldik.

Simdi bizim Cin Ybneiliini'idcn isiedi- gimiz. "O,gflrliOk, demokrasi. hak ve hukuk" isteyen bu insanlara silah ;ekme- mcsi, onlarin haklaruu tammasidir.

Bayrak: 'lurk liukuiii-lirdcii bvklvuti- lrcriniz nelerdir?

Kaygarli: TURkiye'nin bu konuda uzerine diiyen gOrcvler vardir. Ancuk >u an TURkiye'nin dc durumu |>ck lialit olma- digindan fazla bir yey bcklcniyoruz. Val- mzca manevi destek verinesi, en azmdan hUKiunct sOzeusUndn agzindan ;ikucak bir kinama mesaji dahi yicircli olatur. Cinlilerle iliykilerinde bu konuyu giindc- me getirebilir "Soydaylarimiza haksizlik yapmazsamz sizinle daha iyi iliyki kurariz" diyebilir.

TURkiye'de "Diy TURkler Uakunligi" ol- sun; enstiuo kuruluun istiyoruz. luikiyc- deki TURkler oradaki kardycylrcindcn lia- berleri kendileri alsin yabancilardan Og- rcinnesin. Diy TURkler hakkında arayii- " malar yapilsin istiyoruz.

— T T T i r U i.uuti-ij. njrr—

—Arkodatrlarinuz Dogu Turkiitan Vakfi Bagkani Sultan Mahmut Kaygarli ile.Qiiru'me strasrula.

"dini OzgUrUK" tanmacagi yolunda madde Dogu TURkistan'da 200 bin C>nli vardt. . koymuytur. Sonra Mao dOnemin- de Simdi, bu sayi 10 milyon civanna pkmly kapanan camilerin banian apldi. Sim- di ban bulunuyor. C>nliher bu bolgenin 100 milyon yerlerde cami yok. Insanlar cami yapmak C>nliyi banndirabileccgini afik apk sOylemiyledir. Bunun yamnda bolgeye yerleytirilen Cinliler'e dolgun maay ve ra- hat hayat yartlan lemin edilirkcn asil un- sur olan MUSUman TURkler iysizdir.

TURK GENCLERİ ONIVERSITEYE ALINMİYOR

Olaylann pkty sebebi de budur. Kay- gar'in 50 kilometre Otesindeki Aktug Ka- sabast'nda parasim kendisi toplayip ana- yasada tamnan hqk geregi cami yapmak isteyen insanlara yOnetim izin vermiy ve olaylar bOylece ciknuyor. Bu olay diger ka- sabalara da str;ramty ve C>n yOnetimi bol- geye orduyu sevkedererek alinan ilk haberlere gOre 50 civannda ldyinin OIUUmUne se- bebiyet vermiytr. Kaygar'da insanlar yaralanmt, sonra Hoten ve Ku;ar'da olaylar devam etmiytr. En son olaylar Urum- :i'ye sipamis.

"DOGU TORKISTAN'IN DIŞAR1YLA İRTIBATI KESİK"

HaJk yapılan katliamt protesto etmek i?in toplanmca yine asker gOnderilmey. Halkin Uzerine apian atey netjeesinde Olen ve yaralanan olmuy fakat, kesin sayi bi- linmiyor. C^nkU yu an Dogu TURkistan sa- dece diy bastna degil, yabanc turistlcrc bi

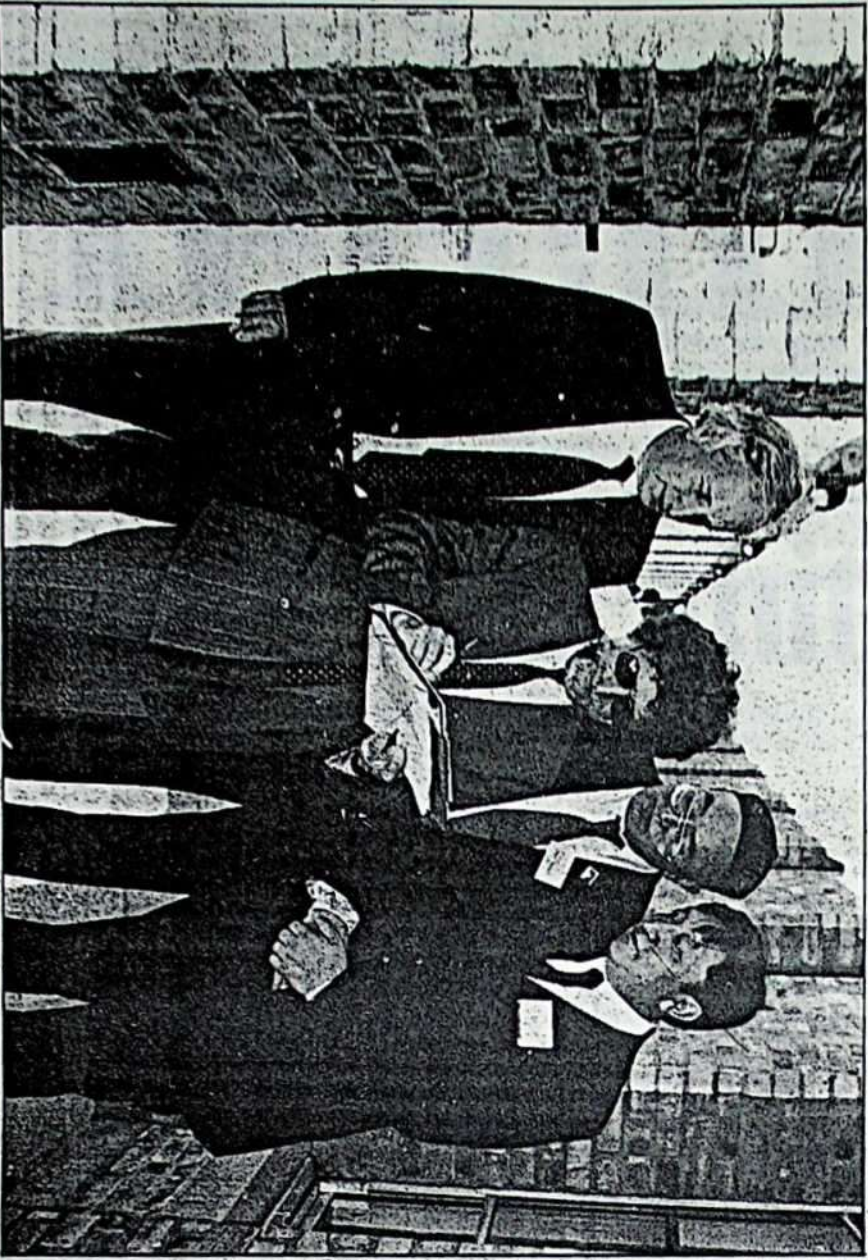
Gepnlcrde Kagibk Kasabasi'nda Use bi- tirmiy Universitcyce alinmamiy iysiz gentler "bari dinimizi Ogrenelim" diye okul a;- miy, hoca tutmuylar. C>n yOnetimi okulu kapatmiy. Bunun Uzerine Ocak ayinda olayi protesto etmek isteyen geuclere polls arasinda ptiyima pkmly 10 tancsi tu- tuklanmiy, 8 gen; ka;miy, aranmaktalar.

Cin yOnetiminin bOlge halkini Uygur, Kirgiz, Kazak diye aytrip, aralanni a;ip Oylece yOnetme politikasma karyi bOlge halki "biz hepimiz TURk'Uz" dcmiyledir. Hatta protestoyu izleyen Fransiz gazetecinin OnUnU kesen bir gen; "ben Uygur TURk'UyUm; duydunuz mu?" demiytr.

Umırs'da tertiplenen milletlerarası toniantinin

“Doğu Türkiistan bağımsız olmalı”

İngiliz Lordlar Kamarası ve ABD Kongresi İnsan Hakları Komisyonu tarafından düzenlenen toplantı sonunda Doğu Türkiistan, İç Moğolistan ve Tibet halklarının tarih sahnesinden silinmelerini önlemek için bir karar üzerinde söz sahibi olma hakkının tanınmasının gerekli olduğu bildirildi.

Milletlerarası Konsültasyona katılanlardan (soldan sağa): ABD Kongre üyesi Leah Levin, Çekoslovakya Devlet Başkanı'nın kardeşi Ivan Havel, Erkin Alptekin, Hintli milletvekili Lodi Gyari.

Milletlerarası toplantıya katılanlar...

Doğu Türkiistan'ın Erkin Alptekin'in temsil ettiği toplantıya, ABD Kongre üyesi Leah Levin, Çekoslovakya Devlet Başkanı'nın kardeşi Ivan Havel ve çeşitli ülkelerden çok sayıda temsilci katıldı.

ERKİN ALPTEKİN

LONDRA — İngiltere'nin başşehri Londra'da İngiliz Lordlar Kamarası ve ABD Kongresi İnsan Hakları Komisyonu tarafından ortaklaşa düzenlenen Milletlerarası Konsültasyon'dan sonra yayımlanan deklarasyonda; Doğu Türkiistan, İç Moğolistan ve Tibet halklarının tarih sahnesinden silinmelerini önlemek için tek çıkar yolun, bu halklara kendi geleceğinde söz sahibi olma hakkının tanınması olduğu belirtildi.

36 ülkeden bakan, milletvekilleri, hukukçular ve bilim adamları katıldığı toplantı, 1987'de yayınlanan "Tibet'in bağımsızlığına ilişkin karar"ın devamı niteliğindeydi. Toplantıda, "Çin'in, Doğu Türkiistan, İç Moğolistan ve Tibet halklarını tecrübenin erimeye çalıştırma politikasıyla, Asya medeniyetine büyük katkıları olan bu halkların ve kültürlerinin sistemli bir şekilde silinmeye maruz kaldığı kaydedildi.

Deklarasyonda, Çin'in Doğu Türkiistan, İç Moğolistan ve Tibet'e müdahale etmesini bir yana, vaad ettiği eşitlik prensibini dahi uygulamadığı ifade edildi.

Bölge halklarının tarih sahnesinden silinmelerini önlemek için...

Doğu Türkiistan'ın Erkin Alptekin'in temsil ettiği toplantıya, ABD Kongre üyesi Leah Levin, Çekoslovakya Devlet Başkanı'nın kardeşi Ivan Havel ve çeşitli ülkelerden çok sayıda temsilci katıldı.

mek için tek çıkar yolun, kendileri için istikbalinde söz sahibi olmaları olduğu belirtildi. Toplantıda, "Doğu Türkiistan, İç Moğolistan ve Tibet halklarının tarih sahnesinden silinmelerini önlemek için tek çıkar yolun, bu halklara kendi geleceğinde söz sahibi olma hakkının tanınması olduğu belirtildi.

Londra'da 6-9 Temmuz tarihleri arasında yapılan toplantıya, ABD Kongresi İnsan Hakları Komisyonu Başkanı, BM'nin Genel Sekreteri Rishi Keshu Shah, Hindistan ve Nepal'den de temsilciler katıldı.

Küba İspanya'dan özür diledi

MADRID (A.A) — Küba, başşehri Havana'daki İspanya Büyükelçiliği'ne şükran mektubu gönderen bir kişiyle, İspanya'nın gonderdiği protesto notasına cevap verirken, Küba'nın kötü bir niyetle olmadığını ve bir daha benzeri bir davranışın tekrar etmeyeceğini söyledi" dedi.

İspanya Dışişleri Bakanı Juan Carlos Rodríguez Zapatero, Küba'nın gonderdiği protesto notasına cevap verirken, Küba'nın kötü bir niyetle olmadığını ve bir daha benzeri bir davranışın tekrar etmeyeceğini söyledi" dedi.

29 Sayı: 10136
7 L (KDV dahil)

Halk'a ve olaylara Tercüman

11 Mayıs 1990 Cuma

Her sabah dünya yeniden kurulur. Her sabah taze bir başlangıçtır

yonet'imine isyan eden Turkler'e Ipek Yolu. Me. silah gönderiliyor y

Cihad'a mücahit yardımı

BİROL YIGİTÇAN

Dogu Türkistan'da geçen ay Ramazan'da Çin yönetimine karşı cihad ilan eden Titrkler'c A I ean mtcahidlerinin silah yardımı yapıldığı avıklıu.

İngiliz İTIC radyosu dUn sahaiki yamnda bolgden yeni dOnen bir yabancı kny-naga da-anarak verdiği haberrinde, Kaşgar bolgesinde hfilil binlerce (pinli askerinin bulunduğunu belirtti. RRC, cihadın lideri F.hul Kasim'in ise licnUz yakalanmadığını kaydetti.

Multar Uygur bölgesinde Pofti TOrkistan İslSm Partisi aili alluul.i biarayaya gclcu ('in yOnetunine kariji gclenler gycyn ay s'tkan oluyularda gU-vcnlik kuvvcllclri ilc vali'aa'i?-, larv.li. (.in yelkllclri vatl\$ma

Kaşgar'da hâlâ binlerce Çinli asker bulunuyor. BBC, cihadın lideri Ebulkasım'ın henüz yakalanmadığını açıkladı

.sUrmUstU. Uygur kaynakları 'ise Ola sayısızın bvinun ?ok uzcrinde .oldugunu kaydct' ini\$lerdi.

Aynı konuda dUn geni\$ bir haber yayınlayan The Guar* . dian gazetesi, Alganli mOcahidlerin silShlari tarihT Ipek Yolu'ndan Dogu TURkistan'a ulaştirdiklarini yazdi.

The Guardian, Dogu TURkistan'da TQRkler'e ula?tinlan silUhlari arasında, cl bombalarım, tabancaların • ve IUfcklerin bulunduğunu bildirdi.

SOZll cdilen silShlann Afgan mtlcohidlclri arastnda ka-

tarafından Dogu TURkistan'a gUdcrildiği samliyon ATgar) mUcahidlclri silflh* ihtiyaclarim ABD'den, İngiltere'dcn ve bazı petrol Ulke* lcrindcn sagliyorlar. Bunlann dagitimni ise Pakistan yapiyor- *

Ramazan'da cihad

The Guardian, Dogu TURkistan'daki "kulsal mUca-dclc"nin ge?cn ay Ramazan-in 17. gUnU planlandigini, bolgcnri batısında 6 jehir'de-birdcn bajlatildigim a?ikladi.

İlk hafekt Akto'da patlak verdi. Daha sonra hizla Ka?-gar, Atusih.-Ta? Kurgan, Ko-

Geçtiğimiz günlerde Pakis-tan Başbakanı Benazir But-to'nun, millicvekilli olan anne-si Nusret Butto, Pekin'e ani-

bir ziyarette bulundu, Nusret ;. lcrcekijiden 221'ini serbest Uulto'nun Qin. ^Kprn'Ojiiitijiraktt; f* Partisi'nin gUvenlik ijerlri- • Ge?en haziran ayında Pe-' den sorumlu yOnetidsi Kuo kin'in Tiananmen Meyda- . \$1 ile gOrUstUgu Ogrenildi. - m'nda toplanan demokratla-Kuo \$1, Bayan Butto'dan Do^ n tanklarla ezlp ge?en (pin' gu TURkistan'a silflh gOnderil- yOnetiminin binlerce kijiyi mesine engel. olunmasint . tutukladigi bilinliyordu.

İstcdLj-!- • " BugUne kadar yakalanan- | TheGuardian'daki haber- lardan 20 kiji idam edildi; dc, gectigimiz aylarda Dogu Bir?ok gOsterici de agrt hapis' TURkistan'dari bazı yctkille- cezalarına carptindi. Halen rin TQRkiye'yi ve Suudi Ara- 400'den fazla gOsterici i?in bisian't ziyarct etmelcrinc dc sorujturmanin sUrdUgu, ka- flikkat cekileTCK, Dogu TURkls- t lanlanntn ise henUz savcimn •tan bagimsizlik hareketinin li- : 'kar?isin'a cikarilmadiklan be- dclri İsa Yusuf Alptekin'in : tirtilyori ; \;»*

İstanbul'da yaşadığı hatırlatıldı.

Ote yandan, Çin yönetimi geçen yıl demokrasi gösterileri sırasında tutuklanan bir-

..... V., sea? pjsiiSsszi B»i aiudiu, ia) vluig«n, «vU- da 22 kiynin oldugunU One ^zbck, Kirgiz ve TQRkmenler Unvc KarBa]k'a yay,idi. GU-

larm Akto'da sokaklarda ?a-

■ tiStikluri bclirtildi. - f' ,

. Cihadın "jldmllk" ?ok.' ■

bUyUk capli (jin askcr? yigi-

nagi sayesinde kontrol altına •

alındığı kaydediliyor. The ; •

Guardian, (pin askcr! birlik-

lerinin takibinden kurtulan cok

sayıda Dogu Tllrcistanli

sava\$cmn smiri a?arak Afga-

nistan'da Kirgiz kabilelerinin

hfikimiyeti altındaki bOlgle- rc

sigmdiklarini da oelirtti., ngiliz

gazetcsi.cihadın li-;.. dclri

Ebulkasim'in Afganis-, tan'daki

mUcahidler tarafim V dan Dogu

TURkistan'a' gOn- dcrildiğini

kaydetti. Guaidl- . an,

Ebulkasim'tn, Uygur •* : halki

arasında tam bir cfsa- I nc-

oldugunu ve sokaktaki

• adamin' "Onu yakalamak

mUmKUn dcgll. Onu klmse .

bulamaz" dcdigini yazdi.

- Ote yandan Pekin'io Do- ' gu

TURkistan'daki cihad ha-

rockctinden 90k rahatstz oldu- [

gu, bolgcyi yabancılara kapa-

ydigt vc. onbinlerce askcri

i. alarında tuttuğu belirtiyor.

Türkiye

FIYATI 700 TL
— (SJV Pa'ili)...

G O N L O K S İ Y A S 1

GAZETE

Qatalgeçme Sokak No: 17 Caflalofllu 34410 - İSTANBUL • Sontral: 613 00 00 (10 hat) • TELEKS: 22000 Yuae Tr. • FAKS: 613 80 73

"Qnlller yurdunuza doniin"

InUler*In "Sincan" dediklerl Doflu TOR- 1. M klatan'da. "Qnlller evnlze, yurdunuza dOnOn", "Doflu TQRklatan Doflu TQRklatanlanndu" aloganlanm, Urumgl'den Kaggar'a kadar her yerde duymak mOmKondQr. Doflu TQRklatanllar Qnlller*e, "Han" lamlnl verlrler. Qln nQfuaunun yQzde 90'nt Qln kOltOrQ Iglnde ertllerek, Qnlllegtrllmgl klglldir. Qln olma- y an l arm aayisi 100 milyona yakindir ve 65 etnlk gruba dahilldlrler. Bunun 25 milyonu Doflu TQR- klatanll TQRk'tQr. MQsIOmanların aayisi da 60 milyonun gok OatOndedr. Qnll olmayan 100 milyonun oturdufu yerler ise.Qln'in yariama yakin yOzOlgQmOnO kaplar. Bu bOlgele, Qln'in an hayat! ve atratejik bOlgeleldir. Daffinik ve bOlOnmOg olan Qnll olmayanlar, brlbrlyle lg- jbrllfl ve dayanigmaya gittiklerl gQn bafllmaiz- lik yolu agilmig olur. Qln lie en gok gatigan Doflu TQRklatanllarMir. QOnko TQRklatan'in kOltO- rO ve tarihl, Qln kOltOrQ lie aairlardir mOcadele etmektedir. Hirlatlyan Bati ve alyonlzmIn desteflyle TQRklatan, bugOn (Bati, Doflu ve GO- ney) olmak Qzere Oge synlmig ve 3 ayn Olke Iglnde ertllmeklatenllmektedir, ...

Q Inllor 0 oono Onco Doflu TQRklatan'da agtiklan, gayrroaml 6 lalftm okulunu kapatmiglardir. Bu haroket TQRkler'In, Qln- llor ahofretlnl artirmig ve dOgmanlik hlalorl tirmanmigtir. Qln KomOnlet Partial Merkez Komitoai'nin din okullari lie lglill aldifi karar goyledln "Bu dlnl kuruluglar parti ve hUkUmetln din polttkaaim uygulamada, dlnhariarin vatandaglik ve ao8yallzm duygularini yUceltmodo, dlnlarlari organize etmede parti ve hUkOmete yardimci olurlar. BUtUn dlnl kuruluglar, parti ve hUkUmetln llderllflne boyun eflmek zorundadir. Ayrica dlnl okullara yollanacak dflrencler, bundan 8onra parti ve hUkUmet tarafından seglecek. Fakat bu talebelerln gayoal ilk planda din dflrenmek deffll, partlnln polttkaaim dflrenmek olacaktir." Newsweek dergislnln son aayisma gOre, bundan aonra din eflitlm gdrenler, komO' nlmzln ajam olarak galigacaklardir. Gorbagov'un da, LI Peng'ln de gayretlerl bogurtadir. BOTon dQnyada dlnb, Oze, mllll ve manevl deflerlere doflru, Onlenemeyen br akig vardir. Bu lkl diktatOr Iman.sellnl Onleyemeyecek. Bu aelln altmda kalarak, temsll ettiklerl kQtQr IdeoloJle- rlyle brllkte boflulacaklardir. Nitokln Istanbul'da mlsafirlolan Kazan MOftOsQ Talat Taceddln gazetemlze yaptifi agiklamada, "Moskova'da 7 bln klglllk caml yapıyoruz. Rusya'da her gUln br caml temell atiliyor" demlgtir. Bundan 40 yıl Once Ismet InOnU devrlnde, Doflu TQRklatan'in lsmInl bile blmlyorduk. Bu sene Ramazan-i gerfln 8onlarında, Sultanahmed CamIT'nde, son gtlnlerde gehld olan 50 Doflu TORkistanli Igln •Mevld-i gerfl ve Kur'fin-i Kerim okunmugtur, El- bette bu manevl destekve dualar dlnlerine, vatanlarına, mllll ve manevl deflarlerlno gokdOg- kOn olan ve bafllsizlflfi Igln gehld olmayi gOze alan Doflu TORkistanli kardeglerlmizle bQyOk br manevl destek olacaktir.

yildir Sovyetler Brllfl'nl zlyaret XII eden ilk Qln bagbakam olan U Peng, Gorbagov'la aadece ve sadece TQR- klatanllar'a baakt konusunda anlagmigtir. Gorbagov kanli Tiananmen Meydam katllamini tasvip ederek, Qln'li kazanmak lstemlgtir. Qln'de demokratlklemeIn slmflol olarak gdrOlen, 1987'de gOrevden atilan eskl llder Hu Yaobang 15 Nlsan 1989'da OlOnce, Hu'yu anmak Igln Ofllrenciler sokaflla dokOlmOgtQ. YUzblnlerce hatta 'milyona yaklagan kalabalik, gecell gQndOzIO Tiananmen Meydam'm lggal etnlgtl. Mao'nun re8ml, yaflll boya lie boyanmig, Qnll subay ve erler ling edllmgl ve tanklar pargalanmigt. Kizil Qln'de reformlar beklenlrken LI Peng'ln emrl lie Qln tanklari kalabalifla ateg etmlg ve gang- lerl ezmlgtl. BOTon dOnya 3-4 Hazlran katllamini kinarken, Gorbagov bln klglln OldQfIO katllami desteklemigtl.

Qln'de 5 dzerk bdge vardir. Doflu TQRklatan (Sincan), lg Moflollatan, Tibet, Guanagl ve Ninggla'dir. Fakat bunlar adzde Ozerk olup, her tQrIO haklardan mahrumdurlar. Qln azmlklara aert ya da gevgek davranmasi da problemlerle doludur. Fakat sertlik polttkasi lie gerolnllk daha da artacaktır. Qln tipki Sovyetler Brllfl glbl, br gikmazm Iglndedr,

Qnlller Doflu TORklatan'da soykirim ve lggall, bazi TORkler'l kullanarak yapmaktadir. Tiananmen Meydam'nda dOnyamn gdzQ (dOnya basin muhabrleri) OnOnde en az bln klgllyl acimaaizca katleden zallm Qlp Idareal, komQnlat ■azmliffla 80m0r080n0 devam ettirmek Igln, yOzblnlerce Doflu TQRklatanli'yr katletmek Igln Qorbaggv lie anlagmigtir.

Türkiye

GÜNLOK SİYASİ GAZETE

kaK No: 17 Caftalofllu 34410 -İSTANBUL • Santral: 513 09 00 (10 hat) • TELEKS: 22000 Yuas Tr. • FAKS: 513 09 73

MITİKf

Th.Vice At;

Osman Taştan

Kazak Turfclerinin
lideri

Osman

“rcfisifcan

Doflu Turkistan'a kargi Rus-Qin igbirlifli

A A yıl aradan aonra Kizil Qin Qat İdare*
clerinden blrl, Sovyetler Brlrlfl'nln
mm ziyaret etmlgtlr. Qin Bagbakam U

Pang, Sovyetler Brlrlfl'ne Doflu Torklatan Ge-,
net Vallsl lie blrlkte gltmgtlr. Her lkl emperya*
list gag, arasinda Doflu ve Bati TQrklatan'da ta**
kip edllecek polttka ve TQrkistan'da mlill ve.
manevl deflerln lmhasi, soykirim ve bafllm*
aizlik İsteklerlnln bertaraf Mlmesl hususunda
anlagmıglardlr. Sovyetler Brlrlfl ve ABD 1980-
' 1990 arasinda Doflu TQrkistanlılar'a tantnan az
mktarda dlnl haklarln kaldırılması İğln Qin'e
baskı yapmıgtlr. Doflu ya da Bati TQrkistan'dan'
blrlnln bafllmsizlik ya da bazı İnsanl haklara ka*
. vugması dflerlnl etkler. QQnkQ Doflu, Bati ve
QOney TQrkistan ayn Qlkelerde olup sinirlar su*
nldr. Gegmlgte bu 3 TQrkistan aym Olke, aym
mlletlr. Sinirıadakler lge blrlrlnln yakm ak*
rabalandır. •

Ruslar ve Qinlller'ln yaptıflı son glzll anlag-
ma tie, Qinlller Bati TQrklatan'a, Ruslar da Do*
flu TQrkistan'a karıgmamak hususunda mQta*
bakata varmıglardlr. Asya'nım en stratejlk bOl*
gesi olan Doflu TOristan'ı kaybetmek İsteme*
yen Qin, Rusya lie' anlagmak İstemektedir. Ll
Peng,. 1950*11 yılların bağmda Moskova Onlver*
stlesl.Hukuk FakQltesl'nde okurken, Qorbagov
lie okul arkadaşıdır. Qorbagov Sovyetler Brlrl*
fl'ndeekonomlk, sosyal ve İdarl reformları ya*
pabllmek ve Rus olmayan mlletlerln bafllmsiz-
lik akımın Onleybllmek İğln, Qin lie yakınlag*
mak ve İgbirlifline gltmek İstemektedir. Sov*
lyetlar Brlrlfl lie Kizil Qin arasmdakl llgkllern
yeeyrl sOyledr. . . ,

iiiaib.

Ekim 1949'da Qin Halk Cumhuriyeti ku* ruldu.
BlrgOn sonra 2 Ekim 1949'da, Sgv. yetler Brlrlfl
Kizil Qin'ln resmen tamdr.

1950 senesinde, İkl Qlke arasında dostluk an* lagması
İmzalandı. 1956'da Kruggevl'n Stall'nln tenklđ lie, İkl Olke
arasında sQrtQgmeler bağla- dı. 1958'de Kizil Qin'de
bağlayan "İleri atılım" (kQItOr devrlmı) ve komQnlzm
hareketlnl Krug- gev, gericl blr hareket olarak Hade ettl.
1959'da Moskova, Qin lie yaptıflı atom slahları lie İlgll
glzll anlagmayı tesh ettl. 1960 yılında Kizil Qin'* dekl Rus
uzmanlar gerlye dOndQler. 1961'de Ar* navutluk
Rusya'ya cephe alıp, Kizil Qin'ln ya* nmda yer aldı.
1963'de Rusya, Qin'e yardımı kestl. 1965 yılında
Rusya'nın ABD'ne kargı blr* leglk cephe gafirsim, Qin
red ettl. 1967'de Pe* kln'de Sovyetler Brlrlfl bQyQk elgllk
blnası OnQnde, Rusya aleyhtarı gOsterllor yapıldı.
Sovvyt basıntıMao'yu tenklđ ettl. Her lkl Qlke,
bQyOk.elgllkllernln gerl gektiler. 1969'da Rusya lie Qin
arasında, Pasllk'te sınır gatıgmaları ol* du. Qin lie
Rusya'ara3ında Orta Asya'da (Bati TQrkistan-Doflu
TQrkistan) simrında, 1964-1969 arasında 5 yıl İğlnde
4169 sınır hadlssel gıktı. 1969 sonunda Pekin'de Aloksl
Kosıng lie Qu En'Lay İkl Qlke dıglglerl bakanları
gOrOgQp, > 1970 yılında • bQyQkelglller gerl dOndQler.'
1976'da Mao Zedung CldQ. Rusya'nım llgkllernl
dQzeltme teklİlln Qin, "bog sOzler" olarak gerl gevırdı.
1979'da Qin-Vietnam sınır savagında,- jRusya Vletnam'ı
destekledl. Qin, dostluk anlag*

■ maqını yenileyeceflnln İlan ettl. 1980 yılında Rusya
Afganistan'ı İggal.edİnce, Qin İkl Qlke arasmdakl
gOrQgmelerl İptal ettl. 1982'de Leonid Brejnev
dUgmanlıfla son vorme gafınsı yap* tı. Qin Dıglglerl
Bakam Huang Hua, Brejnev'ln cenazesine katıldı ve
Andreı Qromlko lie go* rQgmeler yaptı. 1983'te sınır
tıicaretHğln anlag* tılar. 1988'da Edvard Qevardnadze,
Qorbagov lie Deng arasında zlrve teklİf ettl. Qorbagov,
Moffollstan'dakl Rus blrlklerlnde azaltma ya* pableceflnln
ve simrdakl nehlr İntİlafını hallo* deblleceflnln sOyledl.
Qorbagov'un Mayıs 1989'da Qin'ln ziyaretİnde, Ofırenciler
gOsterl yaptılar. Haftalarca sQren bu gbsterlerl Ll Pen(j
kanlı blr geklde tanklarla ezerek bastırdı.

Nİsan 1990 sonunda Ll Peng, Rusya'yi ziyaret ettl. Bu
ziyarete Doflu ve Bati TQrkistan'da baskı ve zulmQn
artırılması ve blrlrlne destek olmalarıyla İlgll, glzll blr
anlagma İmzalandı.

Ll Peng'ln Ofırenci gOsterllernln kanlı blr
geklde bastırması Qzerline, Batılı dıplo*
matlar Ll Peng lie gOrQgmeyl reddettiler.
Qorbagov, Ll Peng He İkl defa gOrOgQp Tianan-
men Meydam'ndakl katİlamm Qin'ln blr İg me*
selesl olduunu sOyleyerek, Qin'e destek ver*
dı. Qin TQrkistan'da yagayan 22 (aslında 25)
milyon TQrk'Qn (goflu, Uyğur), uyamğmdan
korkmaktadır. Yapılan baskılar mlill ve manevl
uyamğı daha hızlandıracak ve bafllmsizlik mQ*
cadeleslnln İtlcl gOCo olacaktır...

İstanbul'da

MILLİYET 13 Nİ
yaşayan bağımsızlık lid

edef oldu

Çin'in kabusu

Türkmen

• Eşl ve oğluyla İstanbul'da mütevazı bir apartman dairelerinde iki gözü görmeyen bir halde yaşayan Doğu Türkistan'ın dini ve siyasi lideri İsa Alptekin, "Bağımsızlık mücadelesinin silahlı değil, Gandi'nin Hindistan'da yaptığı gibi pasif ve medenî eylemlerle sürdürülmesini emrettim" dedi

• 89 yaşındaki İsa Alptekin'den tedirgin olan Doğu Türkistan Valisi Huang Baozhang, iki hafta önce Pekin'de düzenlenen basın toplantısında, Türkistanlı lideri dünya basınına şikâyet ederek, "Halkı kıskırtıyor" diye suçlamıştı

• Aydın ÖZDALGA

ÇİN'in Doğu Türkistan bölgesindeki bakışlarına karşı ayaklanan Uygur Türklerinin İstanbul'da yaşayan dini ve siyasi lideri İsa Alptekin, "Doğu Türkistan'da bağımsızlık mücadelesi başladı. Mücadeleci örgütlerine verdiğimiz talimatla mücadeleci silahlı değil, Gandi'nin Hindistan'da yaptığı gibi pasif ve medenî eylemlerle sürdürülmesini emrettim" dedi.

89 yaşındaki ve iki gözü görmeyen İsa Alptekin'den tedirgin olan Doğu Türkistan Valisi Huang Baozhang da iki hafta önce Pekin'de düzenlediği bir basın toplantısında İsa Alptekin'i dünya basınına şikâyet ederek, "Olayların arkasında o var. Halkı bağımsızlık için kışkırtıyor" demiş, bu haber dünyanın önde gelen basın ve yayın kuruluşlarının bazılarında yer almıştı.

Devamı 12. sayfada

Türkistan üç parça

• Türkmenistan, tarih olarak "Türklerin anavatanı" olarak biliniyor ve Orta Asya'da yer alıyor. Bu bölge, aradan geçen yüzyıllar sonunda bugün Batı Türkistan (Sovyetler Birliği), Doğu Türkistan (Çin Halk Cumhuriyeti) ve Güney Türkistan (Afganistan) olarak üç ayrı parçaya bölünmüş durumda.

• Bugün Çin'in sınırları içinde kalan Doğu Türkistan'ın yüzölçümü 1,6 milyon kilometre karedir.

Devamı 12. sayfada

DESTEK İSTEDİ! Doğu Türkistan Türklerinin millî lideri İsa Alptekin arkadaşlarımız Aydın Özdalga'ya başlattıkları bağımsızlık mücadelesine pasif ve medenî bir şekilde süreceğini "Çin, Türkiye'nin destek olmasını istedi".

(Fotograf: Torun DEDE)

fln'In kdbusu Turkmen

Baftarafi 2. say facia

Milyonlarca Dogu TOrkistan TURkUnQn, "Blr sOzU lie OIUme glderiz" dedikleri IsaAlptekin, 1901 yihnda TURkistan'm Yenlhisar kOyUnde dogmuj. Babasi TURkistan'm sekiz bUyUk beyinden biri olan tsa Alptekin, TURkistan gUnlerini jOyle anlatti:

"Kendiml bUdim bileU Qn zulmlne karfi mtccadele ediyonun, 1944 yilmda Mao'nun kanb devrml soarmsindi blze yapilan baskilar daba da artti. O zama- ■a kadar On parlamentoaunda milletvekli olarak, Doga Ttir- iitan bukiimetinde de genel sek- refer olarak gdevr yapiyordn. Komiinistler gelince bo baklan- nuzi da kaybetdk. Bunun iizeri- ne sllahb miicadele ba\$lattim. Ancak £in'in btyilk gttcU kar?i- sinda bajanb olamayınca, 1954 yihnda 2000 adamimla birllkfe Kejmrl tizerinden Tbrldye'ye ge- lip yerlejtim."

36 yildir TOrkiye'de olan Dogu TOrkistanli lider bu sUre ifinde Dogu Ttirrkistan ile temasini kesmedigini bildirdi. Gizli mUcahit OrgUtlarinin liderinin kendisiyle sllrekli gOrO\$UgUnU anlatan In Alptekin gerekli talimatlan verdigini anlatti.

E\$ ve oglu fle birlikte Istanbul'da mUtevazi bir apart man

katmda iki gOzU gOrmez bir ye* kilde bajkanmn yardimi lie yajayan bu "Yajli lider" Clnli yO- netidierln kflbusu. Dogu TURkistan'da son zamanlarda ya\$anan gerginlik ve ertesinde patlayan olaylardan sonra Pekin'de ya- banci basin ipn bir basin toplan- tisi dUzenleyen Dogu TOrkistan Genet Valisi Huang Baozbang, In Alptekin'i dtlnya basimna jOyle sikftyet etmijti:

"Uygur Ttirkleriala Istaa- bul'da ya^ayan llder In Alptekin btiigede yeniden TURk mllli- vetijliglnl canlandirmak Isdyor. Islamlyet adi altmda bOlgeye yi- kia ve bOIOcti fikrier, gerlcl ya- yinlar sokuyor. In Alptekin kar- fi devrimd bir gil(olu\$urmaya (alijiyor."

Vinlilerin, TURklcrin ahlaki- iu bozmak itfn Tlrklere 50k ucu- za ifki, afyon ve esrar sattikla- nm One stiren In Alptekin, sOz- lerini \$Oyle taraamladi:

"Dogu TURkistan'in tek ve son umudu Ttirldye'dlr. Henan- men Meydaai'nda dUnyamn gOzU OnUnde kendi genflerlnl tankia ezen Qinliler, gdzden irak Dogu Ttirrkistan'da yUzblnlerce TURkU katletmekte tereddttt et- meyecektir. £in tank!anna kar- \$1 tek sllahimiz TtirldUge ve 1s- lam a olan Inancinnzdir. Ttirldye feryadimm dUnyaya duyursun. Cin tanklanmn altinda kalan, flrklil In bavrivettir "

Ttirrkistan u? par\$a

Baftarafi 2. sayfada

rekare. NUfusu 14 milyon olan bu bOlgede nO- fusun yaklajik yarisi Uygur kOkcnli TURk. Di- ger yansi ise fogu £inli olmak Ozere diger MUs- Iuman toplumlardan.

• YQzyillar boyunca, ufak kesintiler harif OzgOrlOgUnQ koruyan Dogu TOrkistan; Uygur, GOktUrK ve Karahan gibi fok geli\$mi\$ uygar- liklara bejikklik etti. 1760 yihndan sonra Qin'- in egemenligi altina giden Dogu TOrkistan'da bagimsizlik ateji sOnmez bir me?ale gibi yan- di. Son 240 yilda 58 kez ayaklanan ve bunla-

nn dOrdOnde, kisa sUreli de olsa, bagimsizli- gim kazanan Dogu TURkistanlilar, bugUn ye- ni bir bagimsizlik mUcadelesi bajlatirken, Dogu Avrupa ve Sovyetler Birliigi'nde esen OzgUr- 10k rOzg&rlanm yelkenlerini doldurmasim umuyor.

• Resmi adi "Stacan flznfc Uygur BOTgesT'-olan bu topraklarda TQrklere verilen iQm Ozerklik- ler klgit QstQnde kahyor. Bu durum, Ozellik- le de dini konularda yapilan baskilar, Dogu TURkistanlilan bagimsizlik mQcadelesi i?in bir araya getiren en bUyUk etken.

n ABO Milletlerarası Stratejik Araştırmalar Merkezi'nin

• *Doğu Türkistan'daki olaylar hakkında yorumu:*

Ortaasya'ya yayılıyor

AHMET ALFEİ

ARSLAN® - S'

Washington'dan bildiriyor

Doflu TQrkistan'daki <rin, Şimdi dc.Qin'in Batısında- kl olaylara, Kirgizistan ve Dpgu TURKİSTAN toprakları- na Tacikistan'da olan sifradığı bildiriliyor. I hadiselerin bir deva* Ktrgizistan'dan Tacikis- tan'a mi gbzOyle bakildifli bellrtildi.

Sovyetler Birliğinde bajla- ve fc^itli TQrk Cum- huriyeilcrine yayılan bagim- sizhk yolundaki harekctic-

rt olan Uygurlarm, Ktrgizis- tan ve Tacikistan'da ?ikan olaylardan sonra, aym mak- satla kendi topraklarında in- san gibi yajamak istediklerini belirterek ayaklandtklarmi kaydediyorlar. Washington'- daki, "Miiktlerarası StrateJik AraJUrmalar MerkezT'nin Orta Dogu BOltimUnQn ba?kani Dr. Şirin Hunter, Dogu TQR- kistan'da patlak veren hadiselerin, sinirlann Otesinde, Kur- gizistan ve Tacikistan'da or-

Amerikalı uzmanlar, konu- yu daha bajka a?idan deger- lendirerek, Qin'in batısındaki Dogu TQRkistan topraklarında ba? gOsteren bu ayaklanmanm, Sovyetler Birliğinde akrabala-

taya, pkan hadiseleri takip ederek meydana geldigini be- lirtiyor. Dr.Hunter, "Her ikl tarafta yajayan insanlar aym dili konujuyor ve aym dint inanci paylajiyorlar. (pin ve Sovyet tarafmda yajayanlann hepsi TQRkŞe konujuyorlar ve MQslUman olarak dini inang- larmin gerektirdigi ibadeti serbestge yapmak istiyorlar," jeklinde konuju.

©Fransız gazetesi Doğu Turkistan olaylanm deŞerlendirdi

Liberation: "İstlkbSI Turkler'In"

Dogu TQRkistan'daki kar- deŞerimizin, komOnist Cin zulmtne karji bajlattigi janli direnij, Bati DQnyasmin Onde gelen gazetelerinden Li- beration'un sayfalannnda ge- ni? bir jekilde yer aldı.

Doga Tfiridistan'da Tdrkltt- giin ayaklandigini" yazan ga- zete, TURKleri'in Uygur, Kazak, Kirgiz ve ba^ka isimler altında adlandırılmak isteme- diklerini belirtti. Liberation, SSCB'de meydana gelen olay- larm ardudan £in'deki kar- deŞerimizin "Bizier TURk'tix. Bnrasi Sinkiang degil Doga Ttirikistan"dediklerini iffide etti.

RCUMAN
NISA

o j o i ■

“E5ME3SE

DOGU TURKİSTAN

MEKTUSU

MEHMET EMİN HA2RET

Biz Qınliler'den hakkimizi

Doću Turkistan'dan yeni katliamlar olduću ?ek-
linde haberler gelmeye ba?ladı. Gazetelerde
gegen cuma gunQ Ka?gar, Hoten, Kugar, (Gaze-
telerde giktiQi gibi 'Kuka' deŖil) ?ehirlerinde Kizil
Qin ordularinin ate? agmasıyla 50'den fazla Mus-
luman Turk'Qn blduiju ve gnk sayida adamin yara-
landigi haberleri yer aldı.

Bu haberlerden sonraki gunler iginde DoŖu Turk-
istan'da daha ne kadar Musluman Turk'un 6ldu-
rulduŖu, ne kadarinm yaralandigi, hapse atildiQi,
ne kadar gocuŖun anne ve babasiz kaldi'ni
igin so- kaklara btrakildigi bilinmiyor. Belli olan
?u ki, DoŖu Turkistan Turkleri insanca ya?ama
?artlarına ka- vu?mak igin seslerini duyurdular.
Qin ordusu bu- nun kar?iliŖmda halka ate?
agti. Gazetelerde “Kas- gar”dan 50 kilometre
uzaklıktaki bir kasabada cami yapmaya hazirlanan
Musluman TCirklere Qin komunistleri izin vermiyor.
Turklerle goru?- mek isteyen iki Qinli oldurUlmu?,
Ka?gar, Hoten, Kugar ?ehirlerinde Musluman
Turkler'in ayak- lanması meydana geldi” ?eklinde
olaylar ya- yinlandı.

Kizil Qin'in anayasasında “Dine inanmak ve
inanmamak serbestligi var” diye yazilmi?. Mus-
lumanların namaz kılması ve cami yapması Qin
Anayasası'na gore kendi i?idir. Ama 40 seneden beri
Muslumanları hor gorup gelen Qin komunistleri
bir bahane ile DoŖu Turkistan halkını katliam
etmesi DoŖu Turkistan'da bundan sonra meydana
gelecek olan daha biyuk olayları engellemek
igindir. Bu geni? zengin toprakta gelirsiz,
i?siz bi- rakılan yoksul halkın elindeki her?
eyi Qınlilerzor- ia aldı. Her?eyden mahrum
durumda, gayri insani ?artlar iginde ya?amakta
olan DoŖu Turkistanlılar'in dayanmaya gucu
kalmadı. Onlar, dunyamın ge?itli yerlerinde
ya?ayan milletler gibi insanca ya?ama haklarına
sahip olması gereken haklardan birisidir.

Bu katliamda mukaddes vatanım, aziz milletini,
mu- barek dinini korumak yolunda canını feda eden
?e- hitlerimizin makamını Allah cennet eylesin.
Kahra- man genclerimizin fedakarlıQi halkımıza
manevi ruh ve kuwet verecektir. Bunların hepsi
bizim mevcut olduŖumuzun, kbleligi istemeyi?
imizin isbatıdır.

- Biz Qınliler'den hakkimizi istiyoruz, onlar ise
bizden kammızı istiyorlar. Bu sebeple diinya
Miislu- manları ve Turkiye ba?ta olmak üzere
DoŖu Turkistanlılar'in iginde buldukları duruma
manevi desteklerim vermelerini istiyoruz. Milyarı
a?an bir milletin iginde yok edilmek isteniyoruz.

Dogu Tiirkistan Turklerinin lideri Isa Yusuf Alptekin:

Cin.katliama bahane ariyordu

SOLEYMAN ONAL

ISTANBUL (ZAMAN)-Cin'in hakimiyeti altında bulunan Sin- can dzerk bblgesinde (Dogu TQRk- isian) meydana gelen olaylara il- gili olarak, Qinli yetkillerce su\$la- nan Dogu Tiirkistan TQRkleri'nin Lideri Isa Yusuf Alptekin, "Gin- liler katliam iigin fırsat ariyor- lardi" dedi. Ajanslann, Dogu Turidstan'dan aynlan turistlere da- yandtrarak verdigi haberlerde, Ginliler ile Dogu Turkistanlilar arasinda cami yaptirma sebebi ile jikan 9ati\$mada 50'den fazla TQRk- 'un oldiigu 90k sayida kimsenin de yaralandigi belirtilmi\$ti.

Gelen haberlerde, Dogu Tiirk- istan'in Ka\$gar \$ehri yakmlannda- ki bir kasabada cami in\$saati sebe- biyle ;ikan satijmada Qinli guven- lik kuwetlerinin halkm uzerine ate\$ agugi belirtileiek, bolgeye tak- viye birliklerinin sevkedildiigi og- renildi. Son zamanlarda ise, bol- gedeki resmi yayin organlan ve Gin'in \$in Hua isimli devlet ajan- simn dunyaya geftigi haberlerde, isa Yusuf Alptekin'in Dogu Turkistan'da kan\$iklik sikarmak i?in adamlan vasitasiyla dini tel- kinler yaptuttigi, islamcilik akuru- mn gu?lendigi ifade ediliyordu. Bu agiklamalar di\$ politika uzmanla- n tarafmdan G»n'in meydana ge- lebilecek bir kan\$iklikta kendini hakli gosterme ifin onceden al- digi tedbirler olarak yorumlami\$- ti. •

Gin hukumeti tarafmdan kan\$ik- lik (ikarmakla suflanan isa Yusuf Alptekin ise gazetemize yaptigi. agiklamada, Dogu Turkistan'da meydana gelen hadiselerin sebebi- nin, halkm Gin istilasina kar\$ii hur-

ISA YUSUF ALPTEKIN: gn'in zulmu Turkistanliyi canmdan bez- dirdi. \$n Turkistanli'nin baski la- bnda ya\$amaktansa dlmeyi terdh etmesinin sebeplerini dunyaya du- yurmak istemiyor.

. riyet, adalet, kurtulu? ve zulumden kafmak istemesi oldugunu ifade ederek, "Kizil Gin 90k zulmetti.

Bununlada iktifa etmek fsteme- yerek Dogu Tiirkistan Turkleri'- ni yoketmek istiyor. Bu miicade- le oliim-kalim mucadelesidir. tn- san gibi ya\$ama mucadelesidir. Tipki Filistinliler'in, Tibetliler'- in, Afganistanlilar'm Jki gibi kur- tulu\$ mucadelesidir" dedi.

Isa Yusuf Alptekin, Ginliler'- in bir cami ingaatina musaade et- memesi sebebi ile ?ikan olaylara dikkat 9ekerek, "GinlUer Islftmi- yet'ten 90k korkuyorlar. islim dini Gin'de Glnlilejtirme politi- kasi ile bizim aramızda bir set- tlr. Gin'in imha politikasina Is- lini din! engel olmaktadır. Turk-

MEHMET EMİN HAZRET: Halk camileri kendi parasiya yaponyor. Qin anayasasmda da cami yaptir- manrn serbest oldugunu belirtili- yor. Ginliler katliam yapmak ifin bahane anyor.

istan halkmin umitsizUgi icinde biitin iimidi Islikmiyet'tir. Bu dini baghlik giinden gune artmak- tadir ye bu sebepten Gin dini- mizdeii 90k korkuyor. Dini ted- risat bugun yoktur" dedi. Alpte- kin, isyan ile ilgili olarak halkm gazabimn arttiguu, zuimun daya- mlmaz noktalara geldigini soyle- yerek, "Halk fırsat anyor. Halkm eUnden tutan olsaydi, diger devletlerde oldiigu gibi Dogu Turkistan'da zuliim gorenlere de yardım edilseydi durum farkli olurdu. Zaten Ginliler katliam i9in fırsat anyorlar. Son olayla- n fırsat bilerek planlami ger- 9ekle\$tiirmek istiyorlar. Bu sebepten de Gin beni bahane ederek benim n\$kiirttigimi soyliiyor. Kendisinin zulmi halki isyana

te\$vik ettigini, koca Gin'e kar\$ii geimekle yok olacagmi bilen halkm baski ile ya\$amaktansa olm e- yi tercih etmesinin sebeplerini diinyaya duyurmuyor. Yani hem zulmediyor, hem de zulme kar- \$1 geinmesini istemiyor" \$eklin- ae konu\$arak, gerek Tflrkiye yet- kililerinin ve gerekse halkin ilgi- sinin beklendigini belirtti.

Ge?tigimiz yil Turkiye'ye iltica eden Dogu Turkistanli yazar Meh- met Emm Hazret de, ayaklanma- ya sebep olan cami yaptirma me- selesinin gorunen sebeplerden sa- dece bin oldugunu sdyleyerek, asil meselenin Mao zamamnda veril- meyen ibadet serbestliginin reform hareketlerinden sonra az da olsa verildigini, bunun uzerine halkm dini inancma siki siki sanlmasi kar\$isinda Ginli yetkililerin tela\$a dO\$erek son iki yil icinde dini egi- tira vs. her \$eyi yasakladigini ifade etti. Halkm camileri kendi parasiya yaptirdigim, Gin anayasasmda da cami yaptirmamn serbest oldugunu ifade eden Hazret, "Ginliler katliam yapmak i9in bahane anyor" dedi. *

Mehmet Emin Hazret, Dogu Turkistan'da gen?lerin yuzde dok- sanimn i\$siz oldugunu belirterek bunun sonucunda da meydana gelen fakiriigin dayamlmaz duruma gelmesi sebebiyle her an ba\$kaldir- maya hazir vaziyette oldugunu ifade ederek, "Bu gibi olaylar bun- dan sonra da ortaya \$ikacak. * Ginliler Dogu Tiirkistanlilar'in 9e\$itli insani haklanm kabul edip vermezse halkta dayanma guci kahnayacaktır. Bu defa katliam edilen \$ehitlerimiz gtlcil geride kalanlara daha da gu5 verecek- tir" dedi.

Bir

Doğu
İsa
İsyanın Ç
vermemeye

Yetkilisinin hiçbir dayanağı olmayan garip iddiası:

Doğu Türkistan'daki İsyanı Usuf Alptekin planladı,

Yönetiminin camii yapımına izin
yüzünden başladığı bildirildi

● Başta Urumçü olmak üzere dört şehre yabancılara giril-gi-kışları yasaklandı. Bütün Muhtar Bölgede büyük bir gerginliğin hüküm sürdüğü haber veriliyor.

DIS HABERLER SERVİSİ

Doğu Türkistan'da başpehîr Urumçü, Kaşgar, Horan ve Kuçar şehirlerine yabancılara giriş-çıkışları Çin yetkililerince yasaklandı. Çin yönetimi ayrıca Urumçü'ye yapılan hava seferlerini de Kaşgar üzerinden çevirdi. Bölgeden alınan haberlerde Doğu Türkistan Muhtar bölgesinde büyük bir gerginliğin hüküm sürdüğü ve Cumhuriyetin Sovyet Mülkiyetli Cumhuriyetleri ile olan sınır bölgesinde Çin Ordusunun yoğun güvenlik tedbirleri aldığı belirtiliyor. Son haftalarındaki milliyetçi gruplara ordu birlikleri arasında çıkan çatışmalarda 50 kişinin ölümünden sonra zaman zaman sokaklara çıkma yasakları ile etnikleri ve göçleri yarıydıkları yasakladıkları da alınan haberler arasında bulunuyor.

Bölgeden dönen bir İsvetli...

son ayaklanmanın Çin makamlarının yeni camii inşaatına izin vermemelerinden kaynaklandığını ve Doğu Türkistanlı gençlerin sokaklarda Çinlileri kovulayarak evlerine girmeye zorladıklarını söyledi. Pekin diplomatik çevreleri, Doğu Türkistan'dan Keçmir'e giden yolun açılışının 15 Nisan'dan daha ileri bir tarihe alındığını belirtiyorlar. Muhtar Hükümetin Başkanı Tamer Davranasit ayaklanmanın ciddi bir tehlike teşkil etmediğini söylerken Azınlıklar Bakanı İsmail Ahmet "Bu uzun vadede bir müddet için ve ciddi bir tehlike teşkil etmektedir."

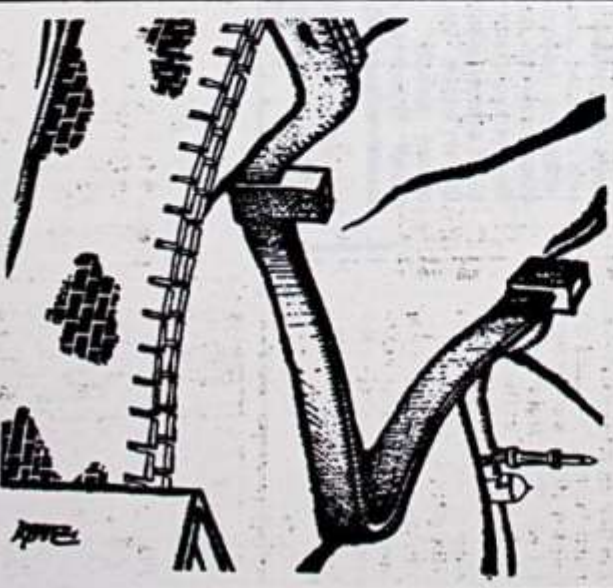
Çin Komünist Partisi üst seviye yetkililerinden biri Doğu Türkistan'da meydana gelen ayaklanmaların İstambul'da oturan İsa Yusuf Alptekin tarafından yönetildiğini, çeşitli milliyetçi yayınların kendisi tarafından Doğu Türkistanlı gençlere gönderildiğini tebliğ ettiğini söyledi.

"Almanya'nın Ses" Radyosunun bu konudaki haberi İsa Yusuf Alptekin'in bölgeye ajanslar gönderdiği iddiasına da yer verildi.

"Almanya'nın Ses" radyosunun dün sabahki yayını üzerine kendisiyle görüşüştüğümüz Doğu Türkistan Milliyetçi liderlerinden İsa Yusuf Alptekin kendisine karşı ileri sürülen bu suçlamalar hakkında şunları söyledi:

"Doğu Türkistan uzun yıllardan beri Komünist Çin işgali altındadır. Daha kısa bir süre ile bir Çin müstemselidir. Orada 14 milyon insan yaşıyor ve bunun 13 milyon Uygar Türkü. Ben zulumden ve baskıdan kurtulmak için bütün etnik milletlerin hareketi geçtiği bir Dünyada benim milletimin "kışkırtılmıy", hele benim tarafımdan "yönlendirilmey" olması iddiasını ilkönce orada yaşayan insanlara karşı saygısızlık kabul ederim, insanların zulumden kurtulmak için mücadele etmelerinde ayrı bir kışkırtma ve yönlendirme gerek var mı?"

Milliyetçi Çin Lideri Çankayek bir gün bana "halkımız bizi seviyor. Bunu gözlerinizden anlıyorum." dedi. Ben de kendisine zulum ve esaret altında yaşayışın insanların kendilerine zulmedenleri sevmelerinin mümkün olmadığını ifade ettim.

Fransız "Le Figaro" gazetesinin Doğu Türkistan'daki gelişmelerle ilgili haberin yanında yukarıdaki karikatür yer aldı.

mils'

> 3 ||

fcgSS*!

iihs

3 ? Q.3 ePH

Sijioio

|4i||

I IS-Q-S

Cami yapiminin engellenmesi üzerine ?ikan olaylar, Çin tarafından resmen dogrulandi

Doğu Türkistan'da katliam

PEKİN-Çin'in kuzeybatısındaki Şincan bölgesindeki karşıtlıklara ilişkin son haberlere göre, Müslümanların başlatıkları ayaklanma askeri birliklerce bastırıldı. Karşıtlıklar sırasında askerlerin en az 50 kişiyi öldürdüğü bildirildi.

Bölgede cami ve Müslümanlara ait okulların sayısının sınırlandırılmasına yönelik resmi girişimler üzerine başlayan huzursuzlukları görüşmek üzere gönderilen iki Çinli görevcinininde öldürüldüğü haber verildi.

Reuters Ajansı'nın, bölgeden yeni dönen İsveçli turisti bir çiftten aldığı bilgilere dayanarak verdiği habere göre olaylar şöyle gelişti:

Çin'in kuzeybatısındaki Doğu Türkistan bölgesindeki karşıtlıklara ilişkin son haberlere göre, Müslümanların başlattıkları ayaklanma askeri birliklerce bastırıldı. Karşıtlıklar sırasında askerlerin en az 50 Türkistanlı'yı öldürdüğü bildirildi.

Kaşgar şehrine 50 km uzaklıktaki bir kasabada, Kirgizlar'ın yeni bir cami yapmalarının engellenmesi üzerine başlayan ayaklanma, diğer yerleşim birimlerine de yayıldı. Olayları yatıştırmak için bölgeye gönderilen iki Çinli yetkili öldürüldü. Bunun üzerine bölgeye gönderilen askeri birlikler, ayaklanmayı bastırma çabaları sırasında en az 50 kişiyi öldürdüler.

Çin'in Doğu Türkistan bölgesindeki olayların başkenti Urumçi'ye de sıradığı bildirildi. Urumçi'de bir hafta kaldıktan sonra Pekin'e gelen bir Japon işadami, şehirde "ayaklanmalar" olduğunu duyduğunu anlattı. Kimlikleri açıklanmayan bazı yolcular da, geçen hafta, Kaşgar şehri yakınlarındaki bir kasabada çıkan "etnik" olaylarda 50 kadar kişinin öldüğünü söylediğini aktardılar.

Bu arada, Pekin'den telefonla temas kulan Urumçi'deki Muhammed adında bir yetkili, Kaşgar ve İpek Yolu'ndaki Aksu, Hoan ve Kuça şehirlerine yabancıların girmesinin yasaklandığını bildirdi. Şincan gazetesinin Pekin'e dün ulaşan 4 Nisan tarihli sayısında, bölgedeki ayrılcı faaliyetlerin bastırıldığı duyuruldu. Gazetenin haberinde, Sovyet sınırındaki Yili vadisinde, "Anavatanın bütünlüğünü parçalamaya yönelik yasadışı bir örgüt tamamen çöktü" ifadesi yer aldı. Haberde, olayları "düşman yabancı güçlerin" çıkardığı kaydedildi. Kaşgar şehri, Yili vadisinin 500 km güneybatısında bulunuyor. Bu haber ve yetkilinin açıklaması, Şincan'da olaylar çıktığına ilişkin ilk resmi doğrulama niteliği taşıyor.

D.Turkistan'da isyan yaydiyor

P EKIN, (AA.) - gn'in
Ozcrk Sincaa
ki olaylann ba\$\$ehir Urum- 9i'yc
de si?radigi bildirildi.

Bolgeden dOnen Batihlar,
MlslUmanlar'in, Sincan'm U
\$ehrinde MUslUmanlar'la Cinliler
arasinda glean ve en az 50
kijinin OlQmQyle so- nu?lanan
olaylan protesto et- mek
amacıyla bir carai Oniln- de
gflsteri yaptiklanm bil- dirdiler.

Bu arada, Bskin'den tele-
fonla temas kurulan Urum- g'deki
Mohammed admnda bir yetkili,
Kajgar ve !pek

fj Ka\$gar'daki SO ki\$inin bltimUyle sonuglanan
^ olaylartn ba&ehir Urumgi ile bazi sehirlere de
sigradigi bildiriliyor.

Yolu'ndaki Also, Hotaa ve
Kufa jehirlerine yabancilann
girmesinin yasaklandigim bildirdi.

Sincaa gazetesinin Pekin-- e
dQn ula\$an 4 Nisan tarih- ii
sayisinda, bdlgedeki ayn- hkfi
faaliyetlerin bastindigi duyuruldu.

Gazetenin haberinde, So-
veyet sininndaki Yili Vadi- si'nde,
"Anavalanui butiinlii- giinii
parpUamaya ydnelik

yasadtft bir drgiit tamamen *
fdkcrtildi" ifadesi yer aldı. J Haberde,
olaylan "dijjmao l yabaoa gd^lerio"
gkardigi t kaydedildi. l

Bu haber ve yetkilinin ^
apklamasi, Sincan'da olaylar pktgwa
ili\$kin ilk resmS dogrulama niteligi
ta\$iyor. *

Sincan'm IS milyonluk nU- '
fusunun yansuu MUslUman l
azmlıklar olujturuyor. 1

-1- Askerler, en az 50 Miisliimani bldurmu^Kag#-

Qm'de kanh isyan

Qin'in Sincan Bbgesi'nde MUslUmanlarin ba\$lattı\$ı ayaklanmamn askeri birliklerca en az 50 ki\$lyl OldUrerek bastirildigi bildirildi. Bagkent Pekln'deki Batili dplomatlar olayi dofimlarken, QInll ydnetlciler konuyla lgill yorum yapmaktan

PEKİN (AAh Qin'in kuzeybatisin-
daki Mtlslımanlar'in yagadigi
Sincan Bdlgesi'ndeki kangikliklara
iligin son haberfcrc gfre, MUslUman-
lar'in baglattiklan ayaklanma, aske-
! ri birliklerca baatinldi. Kangikliklar
sirasmda askerlerin en az 60 kigiyi 01*
dUrduU bildirildL

BOlgede cami ve MUslttmanlar'a ait
okullann sayismm suurlandmlma-
sina ydnelik resmi girigimler lizerine baglayan
huzursuzjuklan gdrriigmek

nin de OldUrUldUgU haber verildi. J'OInll
yetkiltl ttldtWIUnca...".

Reuters Ajansi'nm, bdlgeden ye- ni
dOnen Isvefli turist bir fiftten al- digi
bilgilere dayanarak verdigi habere gore
olaylar gOyle geligt: Kaggar

kentine 50 km. uzakhkta bir kasaba- da,
Kirgizlar'in yeni bir cami yapma-
lanm engellenmesi Uzerine baglayan
ayaklanma, diger yerlegim birimleri-
ne de yayildi. Olaylan yatigtirmek ifin bdlgeye
gOnderilen ild Qinli yet- kili OldUrildU.
Bunun ilzerine bdlge- ye gdnderilen askeri
birlikler, ayak- lanmayi bastirma fabalan
sirasmda en az 50 kigiyi OldUrdttler.

Isvegli gift, bu haberleri sdzkonu- su
yerlegim birimlerinden yaklagik 1000
kilometre uzakhkta bulunan, Sincan
BOlgesi'nin bagkenti Urump'- de
aldiklaruu, olaylara tamk dmadik- lanm ve
ayaklanmamn bagladigi Kag- gar
yakinlanndaki sOzkonusu kasaba- nm
adni bilmediklerini sdylediler.

Telefonla baglanti kurulan, Kag-

gar'daki bir KomUnist Partisi yetki- Bsi de,
ayaklanmamn ge?tigimiz cu- ma gUnU
"Bastindigmi" sOyledi. An- cak aynntih
bilgi vermedi. Pekin'de- ki Batih diplomatik
kaynaklar, ken- dilerinin de benzer
haberleri birkag kaynaktan duyduklaruu
kaydettiler.

Ote yandan, telefonla baglanti kurulan
Sincan Bolgesi'ndeki yetki- liler, gegen
hafta Kaggar kentinde ayaklanma (iktigi ve
bu ayaklanmamn askeri birlikler tarafmdan
basti- nldigi yolunda Batih basin-yayin or-
ganlannnda pkan haberler konusunda
yorum yapmaktan ısrarla kacmdilar.- •
Sozkonusu yetkililer, olaylann meydana
geldigi bolgeye yabanola- nn giriginin
yasaklandiguu kaydettiler.

Askerler, Muslumanlara ateş agti

Çin Türkleri ayaklandı: 50 olu

in kuzeybatHinda vor nUn Sinéus' rine da yayildi. Olaylan yatnjtirmek igin
wda, C-inli yetiulilerin balgede cami ve >yo gonderikn iki 0enliky0kili yetkili dldU-
OKU]_ sayuonm famriandmIroasina yonelik riildi. Bunun iixerine bttlgeyo gOnderilen
Jfirijimleri uzerine MiiKitnan hulk in b«c* askeri birlikler, ayaklanmuyi baaUrma ca-^
ayaklanma sirasmda, askarkrin m balan nrsunda en az 50 kiyiyi oldyrdillir,'
az 50 kisiyi-oMuidukleri haber verildi. Turistkr, bu haberjcri sozkomu uyor-

JHa Reuter, ajanaunn Sincan'dad'.tojim birimlerinden • yaklagik 1000 km
dooen turislere dajtanarak verdigi habere Uzaxhkta bulunar., Silvan bdlgeainin bag- sore, Kajar
Kenfa'ne 50 tan uzakliktaki ' kanti Urumg'de akhklanni, olaylara tamk. bir kasabada. Kimzlar'in
vein bit cami- almadiklanm ya ayaklanmnnin baaladiftl olma'i Unnni VO nyaVTannmmn knglnHigi
Kasabada, Kirgizlar'm yeni bir camii yapmalann engellenmea uzerine baf- Ka\$gar y&kmlannndakl adzkonuau kaaa-
layan ayaklanma, diger yerkgim birimle- barun adieu bUmediklerini aoylediler, .

A. CV

- ? 11 NISAN
1990 * *

Cumhurivet

&N

Sincan'da kanli olaylar

PEKtN (AA) — ^inIn kuzeybatisinda- ki Sincan bOlgesindeki kan\$ikhklara ili\$kin son haberlere gOre MQslUmanlann ba\$lat- Uklan aysklanma askeri birliklcrcc bastinl- di. Kan\$ikhklar sirasmda askerlcrin en az 50 kiyiyi OldUrdUgU bildirildi.

Bolgede cami ve MUslUmanlara ait okul- lann sayismin smirlandinmasma yOnelik resmi girijimler Uzerine ba?layan huzursuz- luklan gOrU?mek Uzere gOnderilen iki £in- li gOrQsmecinin de OldUrOldUgU haber ve- rildi.

Reuters ajansimn, bOigeden yeni dOnen Isve^li turist bir ciftten aldigi bilgilere da- yanarak verdigi habere gOre olaylar jOyle ge- li\$ti:

Ka\$gar kentine 50 km uzakliktaki bir ka- sabada, Kirgizlar'm yeni bir cami yapma- laruun engellenmesi Uzerine ba\$layan ayaklanma, diger yerle\$im birimlerine de yayil- di. Olaylan yati\$Urmak i?in bOlgeye gOnderilen iki ginli yetkUi OldUrUldU. Bunun Uzerine bOlgeye gOnderilen askeri birlikler, ayaklanmayi bastuma ?abalan sirasmda en az 50 kiyiyi OldUrduUler.

Isvefli ?ift, bu haberleri sOz konusu yer- le\$im birimlerinden yaklagik 1000 km uzak- liku bulunan, Sincan bOlgesinin bajkenti Urumfi'de aldiklanm, olaylara tamk olma- diklanm ve ayaklanmamn bajladgi Kajar yakmlarindaki sOz konusu kasabanin adi- m bilraediklerini sOylediler.

Takviyc birlikler sevkedildi

Dogu Tiirkistan'da

/ kanli isyan

D!\$ HABERLER SERVISI- £in i Halk Cumhuriyeti'nde ge?en yil f P^kin'de meydana gclen Tienan- men Mey^am katliamimn yildOnU- ■«' • rrfi yaklajirkcn bajkentte beklenen [kanfiklikiar ansizm Ulkcnuz kuzey- byti ucundaki Sincan Ozerk bOlge- smde patlak verdi. Eskiden "Dogu Tii rids tan" olarak amlarv bu b&gedc meydana gden etnik kO- kc^li isyanda ^inli gUvenlik gU?le- . rinin a?tigi ate? sonucu 50 kadar

kijinin can verdigi ileri sUrUldU. Aynca bOlgeye takviye birlikler g^nderildi, Sincan iie Pakistan! birbirine baglayan Huncerap Ge- fidi'nin kapatildi bildirildi.

"Reuter ajansimn bOigeden ayn- lan Batili turistlere dayanarak ver- <^gi haber de, olaylann yerel Turk kOkenli halkin in\$a etmek istedik- ' lejri yeni camilere izin verilmeysi t^zerine ba?ladigi belirtildi.

^inli yetkililerin MUslUman Tlirk toplumunda artan huzursuz- lugu gidemek Qzere bOlgeye gOrU\$- melerde bulunmaya gOnderdigi iki Cudi temsilcinin gOri\$melerin 51k- maza girmesinden sonra OldilrOl- mclcri bir anda geriliimi fok daha Urmandirdi. . .

. Ka?gar kentine yakm bir kasaba- df meydana gelen bu olaydan son- ra bolgeye gelen ^inli askeri birlikler ile yerel halk arasinda \$iddetli gau?ma ?iku. HenQz tarn olarak dogrulanamayn haberlere gOre 50 kadar ki\$li OldU.

Sincan'daki Cini yetkililer, bu konuda kendilerini Pekin'den tele- f6nla arayan Batili ajans muhabir- lerine yanit vermekten kagimrken /deme? vermelerinin yasaklanmi? oHugunu ve bOlgeye hi?bir yabanci gazetednin girijine izin verilmedi- gini belimiler. Ka\$gar'daki bir Ko- mInist Parti yetkilisi Ka\$gar'a daha Once girimi? bir Ban Alman ga- zSteciye "huzursuzlugun gMerildigini" sOyledi, ancak bu konuda aynnti vermedi.

U5on siralarda bOlgedeki resmi yaym organlanm "karqtlik 91- kirtmak bteyen yabana gilder" ve *tIslamcilik" akimi aleyhinde yo- fein bir kampanya agtiklan dikkati ^ekiyordu. Sovyetler Birliqi'ndeki Musliiman Orta Asya cumhuriyet- lerine kom?u olan Sincan'da yak- la?ik IS milyon olan nQfusun ya- nsim Islam dininden deg4ik Turk kOkenli boylar olu?turuyor.

Qin yonetimine isyan eden Turkler'e
ipek Yolu ile silah gonderiliyor

Dogu Tiirkistan'a miicahitlerde

C Ka\$gar'da hula binlerce £inli asker bulunuyor. BBC, cihadin li- deri Ebulkasim 'in heniz yakalanamadigmi aqıkladi

The Guardian ise Dogu Turkistan'daki kutsal isyanm Ramazan ay min 17'sinde kararla?tirildigmi vebolgenin balisindaki 6 \$ehirin bo?altildigim yazdi

**BİROL
YİCİTCAN**
Dogu Tiirkistan'da ge'nen ay Ramazan'da £in yd- netimine kar\$ı cihad ilan eden Turkler'e Afgan miica- hidlcrinin silah yardimi yap- tiqi agklandi.

Ingiliz BBC radyosu dlın sabahki yanininda bolgcdcın yeni doncn bir yabancı kay- naga dayanarak verdigi haberi- nde, Kaxgar bolgesindc hala binlerce <£inli askerin bulun- dugunu belirtti. BBC, ciha- din lideri Ebul Kasim'in ise hentiz yakalanmadigini kaydetti.

Muhtar Uygur bdlgesinde Dogu Tiirkistan Islam Parti- si adi altmda biraraya gelen £in ydnetimine karji gelenler geten ay Qikan olaylarda giil- venlik kuwetleri ile tatijimi?- lardi. £in yetkilileri gati\$ma- da 22 ki\$inin oldiigiinil One stirmUjtu. Uygur kaynaklari ise did sayisimn bunun 90k Ozerinde oldugunu kaydet- mi\$lerdi.

ipek Yolu'ndan

Aym konuda diin geni\$ bir haber yayinlayan The Guardian gazetesi, Afgan miica- hidlerin sil\$hlari tarihl Ipek Yolu'ndan Dogu Tiirkistan'a ula\$tiidiklarim yazdi.

The Guardian, Dogu Tiirkistan'da Tiirkler'e ula\$- tinlan sil\$hlar arasinda, el bombalarim, tabancalarin ve tilfeklerin bulundugunu bildirdi.

Sdzil edilen silahlann Afgan miicahidleri arasinda ka- labalik bir grubu olu\$uran

Ozbek, Kirgiz ve Tiirkienler tarafından Dogu Tiirkistan'a; gndnerildigi sanihyor.

Afgan miicahidleri silah ihtiya<;larini ABD'den, Ingil- tere'den ve bazi petrol tilke- lerinden sagliyorlar. Bunlarin dagitimini ise Pakistan yapiyor. /

Ramazan'da cihad * *

The Guardian, Dogu Tiirkistan'daki "kutsal miica- dele"nin ge?en ay Ramazan¹ in 17. giinil planlandigini, bdlgenin batisinda 6 \$ehirde birden ba\$latildigim agkladi.

Ilk hareket Akto'da patlak verdi. Daha sonra hizla Kaxgar, Atusih, Ta\$ Kurgan, Ko- tan ve Kargalik'a yayildi. Gti- venlik kuwetleri ile isyanci- lann Akto'da sokaklarda 9a- tijtiklari belirtildi.

Cihadin "Simdilik" 90k. bilyik 9apli Cin askeri yigi- nagi sayesinde kontrol altma alindigi kaydediliyor. The Guardian, £in askert birlik- lerinin takibinden kurtulan ,90k sayida Dogu Tiirkistanh

• sava?gnm simn a\$arak Afga- nistan'da Kirgiz kabilelerinin hakimiyeti altmdaki bdlgcle- re sigmdiklanni da belirtti.

Ingiliz gazetesi cihadin lideri Ebiilkasim'in Afganis- tan'daki miicahidler tarafından Dogu Tiirkistan'a gOn- derildigini kaydetti. Guardian, Ebulkasim'in, Uygur halki arasinda tam bir efsa- ne oldugunu ve sokaktaki adamin "Onu yakalamak miimkiin degil. Onu kimse bularaaz" dedigini yazdi.

gu Tiirkistan'daki cihad ha- reketinden 90k rahatsiz oldu- gu, bdlgeyi yabancılara kapa- digi ve onbinlerce askeri alarında tuttuğu bclirtiliyor.

Ge9tigimiz gunlerde Pakis- tan Ba\$bakani Benazir But- to'nun.milletvekili olan ane- si Nusret Butto, Pekin'e ani bir ziyarete bulundu. Nusret Butto'nun £in Komiinist Partisi'nin gilvcnlik i\$lerin- den sorumlu ydncicisi Kuo \$i ile gbru\$tiigu Ogrcnildi. Kuo \$i, Bayan Butto'dan Do- gu Tiirkistan'a sil\$h gflnderil- mesine engel olunmasini istedi.

The Guardian'daki haberi- de, ge9tigimiz aylarda Dogu Tiirkistan'dan bazi yetkilile- rin Tiirkkiye'yi ve Suudi Ara- bistan'i ziyaret etmelerine de dikkat 9ekilerek, Dogu Tiirkis- tan bagimsizlik hareketinin li- deri isa Yusuf Alptekin'in Is- tanbul'da ya\$adigi hatir- latildi.

Ote yandan, £in ydnetimi ge9en yil demokrasi gdsteri- leri sirasinda tutuklanan bin-lerce ki\$iden 221'ini serbest birakti.

Ge9en haziran ayında Pe- kin'in Tiananmen Meyda- m'nda toplanan demokratla- ri tanklarla ezip ge9en gin ydnetiminin binlerce kijiyi tutukladigi biliniyordu.

Bugilne kadar yakalanan- lardan 20 kiji idam edildi. Bir9ok gdsterici de agir hapis cezalanna 9.arptiridi. Halen 400'den fazla gdsterici i'in sorujturmanin stirdilgii, ka- lanlann ise hentiz savcimn karjisina 9ikarilmadiklan be- HttiHy6n ...: -

Qin yeni bir Tienanmen peginde

• 6MER OZTORKMEN

DONYADA hQrriyet rOzg&rlari araliksiz esmeye, eski ve despot tabulari sarsmaya devam ediyor. Sovyetlerdeki galkalmadan sonra hareket glmdl de Qin Halk Cumhuriyetrne sigradi.

Gegen yil Pekln'de meydana gelen Tienanmen Meydam katllamm yilddnQmQ yaklagirken Qin'de durum lylcl gerllm ka* zanmaya bagladi. Qegltl ajanslarm bdge- dekl Batili turlstlere dayanak .verdlklerl ha- berlere gOre Qin'in kuzey batisipdakil Doflu TQrkistan (Sincan) bdgesinde bafimsizlik Isteyen Uygur TOrklerl ile Qin gQvenllk kuv- vetlerl arasinda bQyQk gatigmalar otuyor.

DEVAMI U.SAYFADA

m

uf

Qin yeni bir Tienanmen peginde

• 6MER OZTORKMEN

riAFTAJAJI L.tAVFABAI

HQrriyet ve bafimsizlik Isteyen Doflu TQrkistanlilarin Ozerlne acimasizca at eg agan Cln gQvenllk kuwetlerlnin 50 kigiyi OldQrdQklerl haberi geldi.

Reuter ajansimn haberlne gOre gatig'ma, TQrk kOkenli halkm ybrede caml lnga etmesine lzln verilmemeai Ozerlne bagladi. Sovyetler Birllll'ndekl mQsIQman Orta Asya cumhuriyetlerlne komgu olan Doflu TQrkistan, Qin'llerin taktifii yeni ismi Ile Sincan* da 15milyonun Qzerinde TQrk kOkenll mQsIQman insan yagiyor. HOrriyet isteklerlnl garpitmaya kalkan Qin yetklillerl olayi dlni ayncalikla lzah etmeye galigiyor.

Qin Dogu TQrkistan'm hOrrivet mQcadelesinde bQyQk payi olan Sayin IsA Yusuf Alptekin bey aleyhinde yeni bir karalama kampanyasi baglatma yolunda. GegtIQlmz haf- ta DoQu TQrkistan Mahalli HQkQmetl'nln Bagkan Yardimcisi Qinli Huang Bau Cang, dOzenledflil bir basin toplantisinde, 1949 yi* linda KomOnist Qin'den ayrilan Doflu TQrkistanlilar'in liderl durumundaki Isa Yusuf Alptekin'l Uygur TQrklerl'nin milliyetgillik hareketlerlni yenlden qanlandirmaya ve onlari Qin Halk Cumhuriyeti'ne kargi ayaklandirmaya galigmakla sugladi.

Huang bu iddialar, Isa Beyin dlni yayinlar klsvesl altinda Doflu TOrkistan'a gerlci yayinlar soktuflunu ve hatta gegen yil Qin yetklillerl tarafından tutuklanan bir kiginin Isa Yusuf Alptekin tarafından gOnderilen bir casus olduflunu da eklemig.

Anlagilan Qin yeni bir katllam senaryosuna ve yeni bir Tienanmen operasyonuna hazirtamyor. Lekeleme ve bahane arama hareketlerinin ardinda bu fiklr yatiyor. HQrriyet uyamglari ile pargalanmaktan ve otoriteyl elinden kaybetmekten korkan Qin rejimi varliffini koruyabilmek igin Insanlan vahgice katletmek ve onlardaki hQrriyet isteklerl- ni daha baglamadan bastirmaya galigiyor.

1966 ile 1977 yillari arasinda onbinden fazla masum Doflu TQrkistan'liyi dldOren KomQnist Qin rejiml, o zamanlar Doflu TQrkistan'in Sovyetler'e bafllanma tegebbQsQnQ gerekge olarak gdstermeye gayret etmlgti. Qimdl Sovyet Qin iligkleri iyil yolda oldu- flu igin katliama gerekge olarak digardakil Doflu TQrkistanlilan segmig anlagilan.

Mesele kurt-kuzu meselesl... Suyu bulan* dirma bahane... Qin hQrriyet arayiglanm bastirmak igin yeni bahaneler peginde. ille de kan akitacak. Amaartik hQrriyet rQzg&rla- ri tanklarin namlulari ile daha ne kadar engellenebillr?.

Kizil Qin ve Isa Yusuf Alptekin..

Kizil Qin son gQnlerde **1st Yusuf Alptekin**le ufragmaktadır. Kizil Qin nre, **Isa Yusuf boy** nre demeyln.. Evet, koskoca milyarlik Cln son gQnlerde Doflu TOrkistan eski Bagveklil **Isa Yusuf bey'le** ufragmaktadır. Doflu TOrkistan'm QInll yetkllsl Huang Bau Cang gegenlerde Pekln'de tertip ettilfil bir basin toplantismda **Isa Yusuf bey'i**, Doflu TOrkistan'a casuslar gOndermekle ve kangikliklar gikarmakla ltham etmlgtlr..

Doflu TOrkistan'm QInll yetkllsl bu agiklamayi, son gQnlerde bu.ata yurdumuzda gikan kangikliklar veslesyle yapmig bulunmaktadır. Gerçekten, Rus glasnostuna ragmen, tam bir Qin karantiflina gOmQlerek dQnyaya yanl hQrrl-'yete ve Insanlfla kapilarini kapatana Qin'de de her geye rafimen hOrriyet ve IstiklAI kipirdan- malari baglamig bulunmaktadır.

Tabil bOyle bir hareket de Once binlerce yillik TOrk yurdunda, binlerce yillik, QInlilerden de Once bOyak millet olan TOrkler'den gelecek- ti. Nitekim Oyle oldu, Kaggar'da, Urumgl'de hadseler gikti.. HattA son gelen bir habere gOre gikan karigikliklarda elliye yakin Doflu TOrkistan' anli mlietdagimiz geht olmuştur..

Aslinda, defill perestroikadan sonra, Once de **Doflu TOrkistan'da**, milletdaglarimiz sene lerce hem Rus, hem Kizil Qin zulmQne kargi canlan bahasma mQcadele verdiler. Qimdl Kizil Qin'in suglamaya kalkitfli **Isa Yusuf Alptekin** de bOyle bir mQcadele sonunda Himalayalan agip TOrklye'ye Utica etti. Ama Kizil Qin onunla ufragmakta haklidir. Zira o, davasmi da beraberinde getirdi ve en bQyQk imkansizhklar lglnde bile bir an birakmadi ve TOrklye'ye hattA dQnyaya mAl ettl. Bu bakimdan onun Isml Doflu TOrkistan'da hAIA unutulmadi bir efsane glbl dolagti.. YAnl Kizil Qin'in endlgesi boguna defilldir..

Evet, Doflu TOrkistan lglne zaten bir formQl vardır **Doflu TOrkistan'da her sene bir Isyan, her on senede de bir lhtilAI** gikar. Kisacasi Ta- ' clikistan'daki olaylardan sonra Doflu TOrkistan' g^ktl 4emek.dOfllu deflUdir. Ta-

I DEVAMI 13.SAYFAPA 1

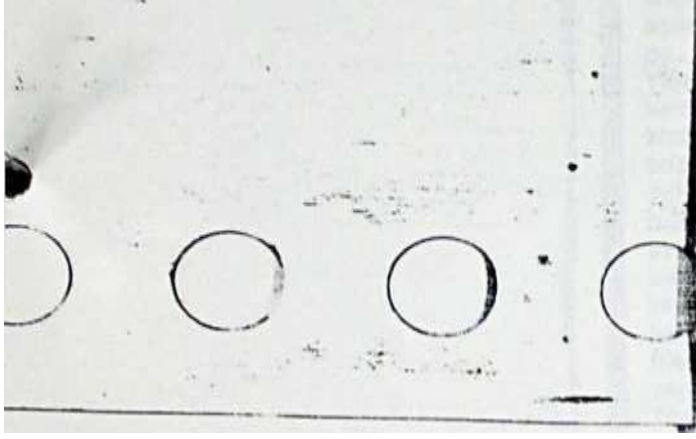
Kizil Qin ve Isa Yusuf Alptekin..

clikistan'da hadseler olmasa bile Doflu TOrkistan'da olacaktır. O topraklarm kaderi bOyledir. Ama gOrQIQyor ki, hOrriyet ve IstiklAI agki bu sefer bQtQn TOrkIQk Alemine dQgmQg bulunmaktadır. Bunun da klmse OnQne gegemez.. Qin lgkencelerle bile...

Oinlller, Doflu TOrkistan'da yOzlerce lgkencell OIQm gekll tatblk etmlglerdir. Bir tanesi meseLA dlrl dlrl yere dizlp Qzerlerinden kamyon geglrtmek.. Ama Doflu TOrkistanlilarin IstiklAI azmlnl bu da kiramamigtir. Bunun Qzerlne Kizil Qin bu binlerce senelik TOrk topraklarm QInll sQrOlerl IskAn etmeye baglamigtir.. Her gOn bir kag tren QInll gOgmen gelmektedir.. Ama bQtQn bunlara rafimen Kizil Qin "Isa Alptekin Istanbul'dan bir casus gOnderdi, kangikliklar bagladi" glbl aczlnln ltrafindan bagka bir mAnA tagimayan ifadelere mahkQmdur. Rysya'daki Perestroika, muvazaa blablir kandirmaca olablir. Ama bQtQn dQnyada Insanlfla hQrrlyetin gelecefil gQnierl mQjdemekten hAli defilldir.. Buna ne Gorbagov ne de Kizil Qin ldareclerle manl olablirler...

-Ttssc&yc:

0 0

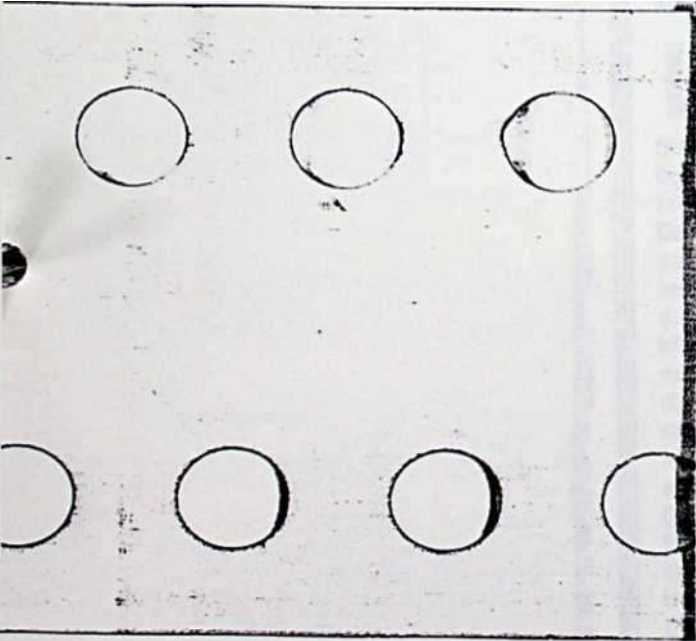

iKMccodi

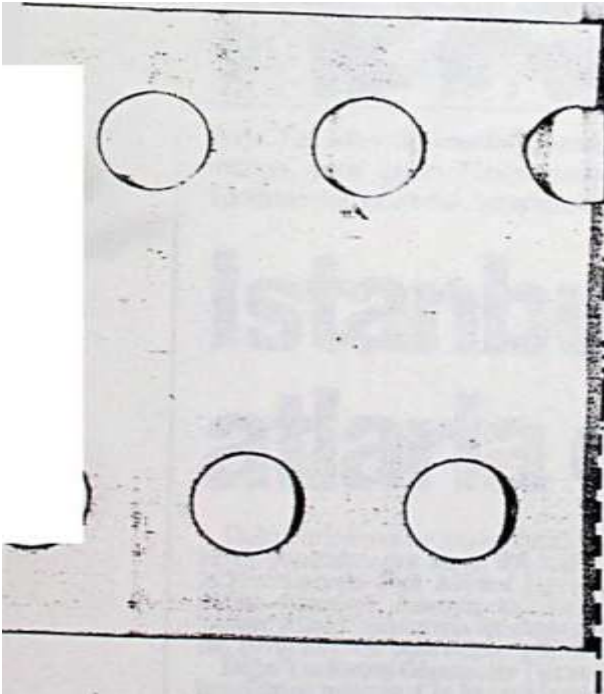
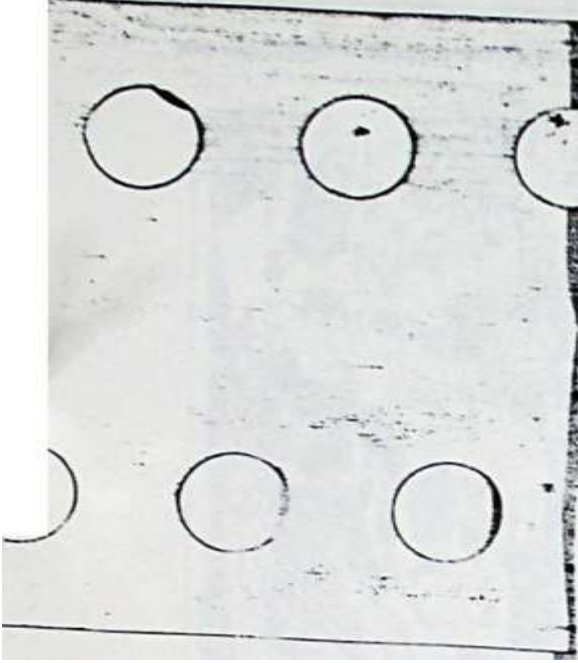
Dogu Turkistan'da Gin Zulmii

(t "T Orkların anavatam" olan TQrkistan, Orta Asya'da yer almaktadır. Bu "TQrk Yurdu", gu anda Hirlstlyan Ba-ti'nin gegitli oyunlariyla, Qge bOIONmQg bulunmaktadır. Bati TQrkistan 50 mlyon nQfusu Me Sovyetler Birlifil'nde, Doflu TQrkistan 25 mlyon nQfusu lie Qln'In Idaresinde ve en az 5 milyon nQfusu He GQney TQrkistan Afganistan bQnyesinde bulunmaktadır. Dogu TQrkistan'in yQzOlgOmQ, 1 mlyon 600 bin km'dir. NQfus resmi istatistiklere gOre 15 mlyon, TQrkistanli TQrklerin lfadelelerine gOre en az 25 mlyondur. Doflu TQrkistan'da nQfusun yarisi Uygur TQrklerle diflerlerl Kirgiz, Ozbek, Kazak, Tacik ve gegitli TQrk kavimlerinden lbarettir. Qln'de yagayan TQrklerin tamami sQnnl MQsIQman olduflu gibl, mlyonlarca Qlnli MQsIQman da yagamak; tadir.

TQrkistan, gegmlgte 2 bin yil baflimsiz yagamig blr topluluktur. Doflu TQrkistan Uygur, GOktQrk ve Karahan gibl gellgmig medeniyetlerin begfli olmuq, blr TQrk yurdudur. 1760 yiin- dan bu yana Qln'In Iggall altinda bulunan Doflii TQrkistan'da, son 230 yil iginde 60 defa ayaklanma olmuqtur. Doflu TQrkistan'daki Gin zulmO, Bati TQrkistan'daki Rus zulmQnden gok daha fazla olmuqtur. Qinnlerin anayasa ve ka; nunlarta TQrklerle tamdifli haklar, dalma kafilit Qzerinde kalmigtir. Bati TQrkistan'daki TQrkler, Doflu TQrkistan'a nazaran daha rahat ve daha genlg lmkftnlara sahip olmuqlardir. Elbette Ba* ti TQrkistan'da da zulQm ve baski vardir. Ama Doflu TQrkistan OlgOsOnde defllidir. Doflu TQrkistan'da 230 yildir devam eden baskiya ragmen, baflimsizlik ategli sOnmemlgtir. Bu 230 yil iginde kısa sQrell de olsa, Doflu TQrkistan 4 de- fa baflimsiz olmuqtur.

tT ^ Inlleroe reaml olarak "8Incan OzerK Uygur BOlges!" adi verilen Doflu TOrkls-j ■3 tan'da, bafimsizlik rOzgarlari yeniden esmefle baglamigtir. Doflu TOrklatanlilar kaj nunlarda taninan haklanm, QInlller Iso Doflu TQrkistanlilarin kanlarini latemekteldrlr. Din lerlne, mllll ve manevl deflerlerine bQtQn baski lara raflmen, son derece baflli olan Doflu TQr kistan'dan QIn Dovletl korkmaktadır. 1966* 1077 arasmda yOzbinlerce TQrkQ katledon QIm lller, bu katllama gerekge olarak Doflu TQrkls' tan'i Bati TQrkistan'a bafllama isteklerl olarak gOstermlgtl. Son katllamda on az 50 TOrk OldO^ rQImOgtOr. Router AJansi'na gOro, Kirgizlar lda rocllordon caml vo Kur'An-i Kerim Kursu yapmt lznl lstemlglerse do, QInll l darecler caml v« okula ruhsat vermemlglerdir. Bunu protest edenlerln Ozerlno hedef gOzetllmekslzln ate; agilarak, 50 Doflu TQrkistanli gehld olmuqlar- dir. Doflu TQrkistan Mahalll HOkQmet Bagkam Yardimcisi QIn asilli **Huang BaV CaYtg** bt'/kat- llami Ortbas otmek Jgln, 1949 yilinda Doflu TjQr- kistan'dan ayrilan ve balen Istanbul'da lkamet eden **Isa Yusuf** Alptokln'l Uygur TOrklerinln mllllyetgllk hareketlerini yeniden koordlne et- mek ve TQrklerl, QIn Halk Cumhuriyeti'ne kargi ayaklandrrmakla ltham etmlgtir. Ayrica **Isa Yusuf** Alptekln'ln dinl yayinlar adi altinda, gerlcl yayinlar soktuflunu lfade etmlgtir. BQtQn bu itham ve hazirlanan senaryolar gegen yil Tlenan- men Meydam'nda zalim kizil QIn ordusunun yaptrfli katliam glbl, yenl bir katllamm Doflu TOrkistan'da hazirlanidifimi gOstermektedir. Varilmak lstenen hedef Doflu TOrkistan'da ve bQtQn QIn'de lpsan hak ve hQrrlyetlerlnln ara- yig mQcadelesinl, kan akitarak sOndQrmek ko- mQnlzmln vahgetlnl ve blr avug komOnlst az»n- liflin sOmQrQsQnQ devam ettirmektedir.

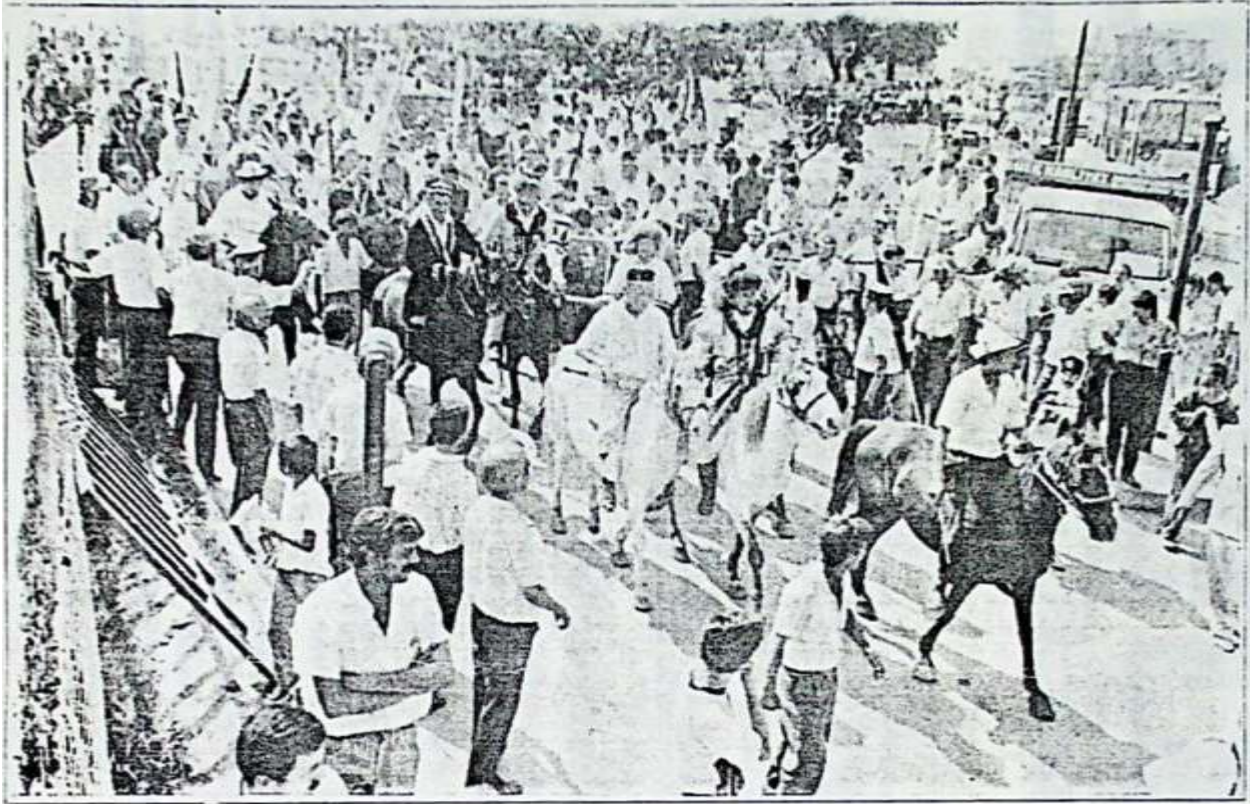

Itvanya nasil Kremln'in "Kizil Qar"larinin, bagim aflritiyorsa, Doflu TOrkistan'da] Peklndeki "Sari Qar"larm bagim aflnt-f maya devam edecektir. 1980'li yillarda, gok go- cuklu alle yapisma sahlp Doflu TGrklstanlilaraj zorla "tek gocuk" politikasi tatblk edllmlgtir Daha sonra lkl ve Qg gocuk mQsaadesl gikmig- j sa da, bu sefer TQrk erkeklerln QInll kizlarla ev lenmesl lglne ekonomlk baskilar artmig ve kan- j gik alleler ortaya gikanlmigtir. Hedef Doflu TQr- kistan'i ertlme polttikasidir. Doflu TQrkistan si mrinda bulunan Moflolstan'da bile demokrasl rOzgarlari eserken, Doflu TQrkistan blr agik ha- va haplshanesl, hallindedlr. QInlller Doflu TQr- kistan'in Taklamakan QOIO'nOn Lop Nor bOlge- sinde, nOkleer denemeler yapmaktadır. Ve Do- flu TOrkistan'da bulunan ABD radar ve testler! lie Sovyetler Blrlflll kontrol edllmektedir. QInll- j ler Doflu TQrkistan'a yabanci diplomat ve gaze-! teclerln glrlgllerinl yasaklamigtir. GOsterilerl Doflu TOrkistan'iri bagkentl "Urumgl"ye de sig- f ramigtir..

SABAH

● 25 HAZİRAN 1990 PAZARTESİ

Doğu Tıirkistan Gopmenler DerneQi tarafmdan Qin'de Turklere yapılan ipkenceleri protesto ipin diizenlenen mitinge, yerel giysili Turkistanlılar, Abide-i Hurriyet Meydam'm bir anda atlariyla dolduran Turkistanlılar, çevredeki vatandaşların papkin bakıpları altında gösterilerini sürdürdüler. •(Kemal GULM0\$)

istanbul'un gobeginde atlarla gosteri yapildi

Doğu Türkistan'da yaşayan Türklerle Çin askerlerince işkence yapıldığına öne süren 200 kişilik bir grup, dün saat 14.30 sıralarında Şişli'deki Abide-i Hürriyet Caddesi'nde bir miting düzenledi. Atlarıyla katıldıkları mitinginde "Allah! Allah!" nidalarıyla hareketlenen yerel geyikçiler, pevik ku wete 1 plukle onleyebilai. Doğu Tıirkistan rnegi tarannndan duzen-

lenen ilginç mitingte, Çin bayrakları ve bazı kuklalar yakıldı. Mitingte söz alan konuşmacılar, Türklerin anavurdularını Doğu Türkistan'da yaşayan an Müslüman Türklerin. 41 yıl dan beri Kızıl Çin'in mezalimi altında ezildiğini ifade ettiler. "Doğu Tıirkistan'a hurriyet" sloganlarının atıldığı mitingte geçen yıl Ramazan ayında Doğu Tıirkistan'da bir caminin vinliler tarafından yıkılarak poluk-pocuk 100'den fazla Tıirkii didurulmesi lanetlendi. Türkiye'de yapayan Tıirkistanlıların milli giysileriyle

ında özgürce yaşamak isteyen kadelerini sonuna kadar destekleyeceğiz" denildi.

Mitingin bitiminde "Allah Allah" nidalarıyla hareketlenen atlı göstericileri pevik kuwet guplukle engelledi

Yıl 29 Sayı: 10181
700 TL (KDV Dahil)

Halkın ve devletin

Tercüman

Her sabah dünya yeniden kurulur. Her sabah taze bir başlangıçtır

25 Haziran 1990 Pazartesi

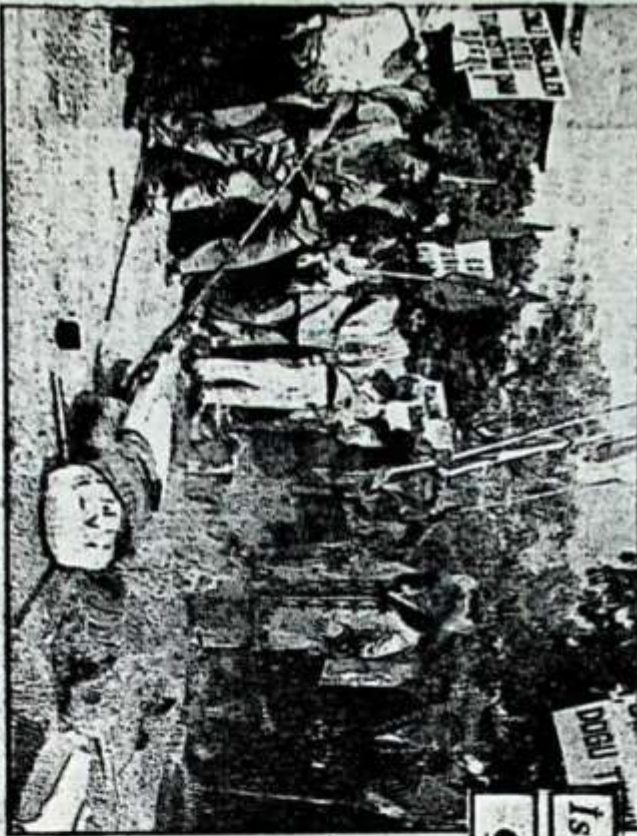
Istanbul'daki mitingte

ÇİN protesto edildi

Türkistan'a özgürlük

- Mitingte katılanlar Çin askerlerinin Doğu Türkistan'da girişimleri baskıları ve sindirme hareketini kınadı.
- Mitingte "Esir Türkler'e hürriyet", "Çinli işgalci Doğu Türkistan'dan defol", "yazan pankartlar taşındı; Türkiye'de yaşayan Doğu Türkistanlılar mitingte mahall kıyafetleriyle katıldılar

Haberi 8. sayfada

KUKLASINI YAKTILAR- Doğu Türkistan Göçmenler Derneği'nin düzenlediği "Kırmızı Çiğirtiler" ne milli kıyafetleriyle katılan Doğu Türkistanlılar, Çin Halk Cumhuriyeti Başbakanı Lee Peng'in kuklası ile Çin bayrağını yakdılar.

Türkistan'a özgürlük

ŞEHİR HABERLERİ SERVİSİ

"Çin'i Protesto ve Türkistan'a Özgürlük" mitingi İstanbul'da dün yapıldı. Mitingte, Çin askerlerinin Doğu Türkistan'da girişimleri baskıları ve sindirme hareketi kınandı.

Şişli'deki Abide-i Hürriyet Meydanı'nda öğle saatlerinde 3 bin aşkın kişi toplandı. Mitingte yapılan konuşmalarında Çin Halk Cumhuriyeti'nin Türkler'e uyguladığı zulme son verilmesi istendi. Bütün dünyada milletlerin bağımsızlıklarını kazanmaya başladığı hatırlanarak Doğu Türkistan'ın da bağımsızlığını kazanması gerektiği belirtildi.

Çoşkulu kalabalık, konuşmacıların sözlerini sık sık keserek çeşitli sloganlar attılar. Türkiye'de yaşayan Türkistanlılar'ın mitingde mahall kıyafetleriyle katıldığı görüldü.

Yaklaşık 2 bin kişinin katıldığı mitingde Doğu Türkistan'ın eski liderlerinden İsa Yusuf Alptekin ile dernek başkanı Hızretbek Gayretullah birer konuşma yaptılar. 82 yaşındaki Doğu Türkistanlı lider Alptekin, konuşmasında, "Doğu Türkistan Türk'ü kadar bedbahrı olmayan yoktur. 25 milyon Türk Çin zulmü altında inlemektedir" dedi.

Konuşmacıların sözleri sık sık "Doğu Türkistan'a hürriyet", "Sinkiang değil Türkistan", "Esir Türkler'e hürriyet", "Başbuğ Türkçü", "Kahrolsun komünistler" sloganlarıyla kesildi.

Mitingde Çin Halk Cumhuriyeti Başbakanı Lee Peng'in kuklası ile Çin bayrağı yakıldı.

Sovyetler ve Çin'de yaşayan Türkler arasında birleşme ve bağımsızlık hareketleri

Türkistan Yeniden Doğuyor

● Kazakistan'ın başpatri Almas Ata'da dağıtılan bildirilerde Orta Asya'daki bütün Türkleri çatısı altında toplayacak bir Türkistan Cumhuriyeti kurulması istendi.

ERKİN ALPTEKİN

MÜNH — Sovyetler Birliği'ne bağlı Kazakistan Cumhuriyeti'nin başpatri Almas Ata'da, "Türkistan İslam Cumhuriyeti" kurulması çağrısında bulunan bildiriler ve gazeteler dağıtıldığı bildirildi. Ayrıca Uygur Türkleri'nin de büyük bir İslami uyanış içinde olduğu belirtildi.

İngiliz Independent gazetesi, Almas Ata'da, Cuma namazından sonra çok sayıda "genç Müslüman" cami-den çıkışlara "Almas" adlı gazeteler dağıtıldığını ve bu gazetede de bütün Sovyetler Birliği ile Çin'de, Türkçe konuşan insanları içine alacak bir Türkistan İslam Cumhuriyeti kurulmasını teklif edildiğini yazdı.

Bildiriyi ve gazeteleri dağıtan grubun, Sovyetler Birliği'nde "Perestrojka"dan sonra doğan birçok Müslüman ve milliyetçi teşkilatlardan biri olduğu belirtildi.

Gazete, bölgedeki Pakistanlı muhabirinin, Almas Ata Camii'nde yüzlerce Türk taraftarın kucaklandığını ve kendisinden hemen Saudi Arabistan'dan gönderilen Kur'an-ı Kerim'lerin sorulduğunu bildirdi.

Gazetenin Pakistanlı muhabiri Ahmed Raziqî, haberrinde, Sovyetler Birliği'ne bağlı Müslüman Cumhuriyet-

lerde Kur'an-ı Kerim bulmanın çok zor olduğunu belirttik, Türkçe konuşan bu insanlardan bazılarının "Gorbaçov", Kur'anları yakmıştır.", "Hepsi bir yere kilitlenmiş ve anahtarını saklamıştır." diye konuşuklarını kaydetti. Haberde, Almas Ata Üniversitesi'nde okuyan gençlerin de, "Kur'an okumak istiyoruz. Kur'an bizim tarihimizin bir parçası ve 70 yıldır ondan hiçbir habermiz yok" dedikleri de ifade edildi.

Kazakların Orta Asya'da "en fazla Ruslaştırılan ve İslam'dan uzaklaştırılan halk" oldukları belirtilen haberde, Özbekistan ve Tacikistan'a nazaran daha az uyanış görüldüğü Kazakistan'da, son zamanlarda milliyetçilik arayışının bir parçası olarak İslam dinine ilgi duyulmaya başlandığı anlatıldı.

Sovyetlere bağlı Müslüman cumhuriyetlerin din işlerinin Takent'te bulunan İslam Heyeti tarafından yönetilmesine, geçen sene Almas Ata kadisi Radek Nisanbey'in kendisini Kazakistan Başmüftüsü seçtirilmesi son verdiğine dikkat çekilen yazıda, Nisanbey'in Takent'ten başsız kendisi dini heyetini kurduğunu yazıldı.

Nisanbey'in Eylül ayında Kazakistan'ın ilk dinî eğitim koleji açacağı, İslami bir gazete çıkaracağı, 5 ay içinde 25 yeni cami yapılarak cami sayısını 90'a çıkardığı belirtilen haberde, Başmüftü Nisanbey'in şu sözlerine yer verildi: "Perestrojka İslam için yarattı okun. İnsanlar şimdi daha fazla Kur'an, cami, İslami okulları istiyorlar. Ben onlara bunları vereceğim."

UYGURLARIN UYANIŞI

Uygur Türkleri'ndeki İslami gelişmeye de dikkat çekilen haberde, Sovyetler'in Kazakistan'ın Akdeğyşy'lerinden Çin'in Doğu Türkistan bölgesine uzanan demiryolu hattı inşa ettikleri, bu hatın açılmasıyla Pekin'den, İslanbul'a uzanan demiryolu bağlantısının kurulacağı kaydedildi. Ayrıca, Sovyet-Çin sınırının iki tarafında bulunan Uygurlar arasında ticari ve kültürel temaslarda artışına dikkat çekildi.

Çin'de yaşayan Uygurların, Mao zulmünden Kazakistan'a kaçıp, burada "Yeni Hayat" adında bir gazete çıkardıkları belirtilen haberde, bu gazetenin başyazarı Kasimov Allmencan'ın, "Çin'de, Uygurlar bağımsızlık için silaha sarılırsa biz onları destekleriz" dediği bildirildi.

Cumhuriyet

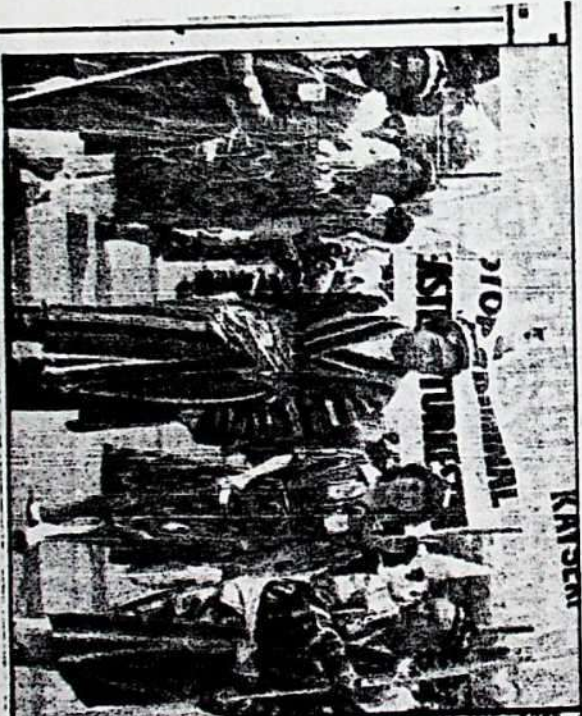
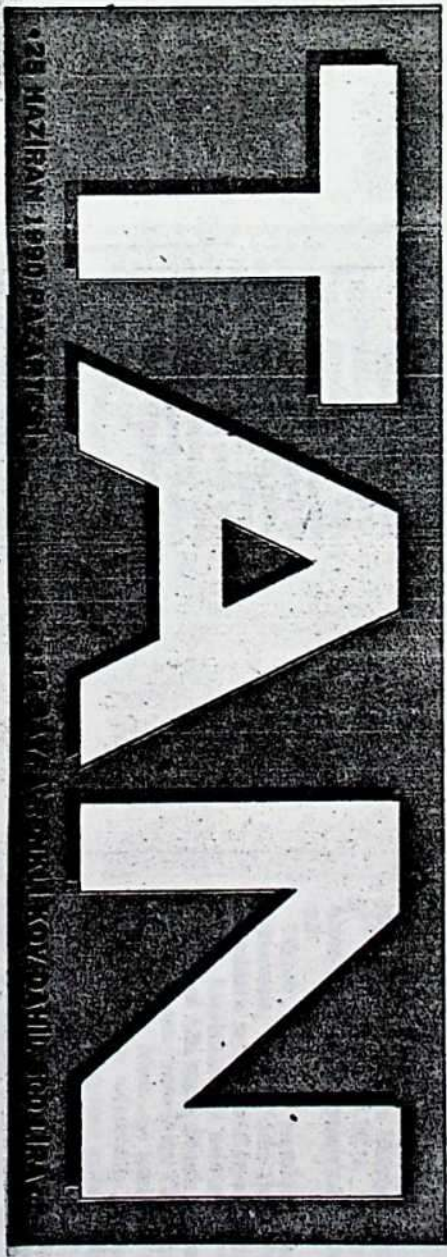
67. Yılı; Sayı: 23651

Kurucusu: Yunus Nadi 800 TL. (KDV dahil) 25 Haziran 1990 Pazartesi

D.Türkistan mitingi

Çin'in Doğu Türkistan'ı işgalini protesto etmek amacıyla dün Doğu Türkistanlı bir grup miting düzenledi. Yaklaşık bin kişilerin katıldığı Abide-i Hürriyet Tepesi'nde yapılan mitingde, polis müdahale etmedi. İçinde çok sayıda çocuğun da bulunduğu grup tarafından "Çinli işgalciler Türkistan'dan defol", "Kahrolsun komünistler, Ebu Kasım'lar ölmez", "İşgalci Kızılcın Türkistan'dan defol" şeklinde sloganlar atıldı. Yapılan konuşmalardan sonra meydana Çin Bayrağı ve Çin Devlet Başkanı'nun maketli yakıldı. Daha sonra Çin Konsolosluğu'na gelen grup sığın-gelenek bırakarak dağıldı. (Fotoğraflar: Alastun Çiftçi)

Türkistanlılardan Çin'i protesto

İşgalci Abide-i Hürriyet Meydanı'nda yapılan "Kızıl Çin'i protesto" ve Doğu Türkistan'ın millî kıyafetli mitinginde, 5-6 Nisan günleri Çin Doğu Türkistanlıların millî kıyafetleriyle katıldığı mitingde, Türkiye'de bulunan bütün diğer Türk demekçileri birer temsilci gönderdiler. Mitinge katılan yaklaşık 500 kişi, miting alanında Çin Cumhurbaşkanı Lee Deng, Xiao Ping ve Başbakan Lee Peng'in kukkaları ile Çin bayrağını yakttılar. Bu arada bir grup da Çin Konsolosluğu önüne sığın-gelenek bıraktı.

aks... Teleks...

Türkiye

25 HAZİRAN 1990 PAZARTESİ

Mitinge bebeğiyle geldi

8 aylık Ahmet Bozkurt da annesinin kucağında. Kızıl Çin'i protesto mitingine katıldı. Küçük Ahmet'in annesi Zübeyde Bozkurt, millî davaya Küçük-büyük herkesin destek vermesi gerektiğini söyledi.

(Fotografi: Kemal Çapraz)

Doğu Türkistan'daki katliam İstanbul'da protesto edildi

13. SAYFADA

Çin'e protesto

KEMAL ÇAPRAZ

İSTANBUL. — Kızıl Çin'in işgali altındaki Doğu Türkistan'daki Türkler karşı düzenlenen bir yürüyüş ve mitingle protesto edildi. Ellerindeki gök bayrakla ve al bayrakla yürüyüşe geçen binlerce kişi, "Hak Hukuk Adalet-Esir Türklere Hürriyet" diye slogan attı.

Abide-i Hürriyet Meydanı'nda düzenlenen mitingde ise Çin Başbakanı Lee Peng'in bir kuklası ve Kızıl Çin'in bayrağı yakılarak Türklerin yapılan zulümlere son verilmesi istendi.

Doğu Türkistan Türkleri Lideri İsa Yusuf Alp'teğin mitingle yaptığı konuşmada, Çin'in Doğu Türkistan'da bir katliam hareketine başladığını söyleyerek, "Soydaşlarımız, dindeşlerimiz, bütün insanlık aleminden yardım bekliyor. Doğu Türkistan, bütün Dünya'nın gözleri önünde yok ediliyor," dedi.

23 HAZİRAN 1990 CUMARTESİ

Günün İçinden

Kızıl Çin'i

protesto mitingi

İSTANBUL. — Doğu Türkistan Göçmenler Derneği'nin öncülüğünde düzenlenen "Kızıl Çin'i Protesto Yürüyüşü" ve Esir Türkler'e Hürriyet Mitingi" yarın saat 14.00'te Çağlayan Abide-i Hürriyet Meydanı'nda yapılacaktır.

Dernek yetkilileri yaptıkları yazılı açıklamada, Türkiye'deki Doğu Türkistanlıların mitingine millî kıyafetler içerisinde katılacaklarını belirterek, "41 yıldır Kızıl Çin işgali altında bulunan Türkler'in ana yurdu Doğu Türkistan'da geçirdiğimiz Nisan ayı içerisinde bir caminin Çallıkler tarafından yakılması ile ilgili olarak meydana gelen olaylarda çocuk ve kadınların göğüsleri, kolları, bacakları ve yüzleri kesilerek öldürüldü. Bu vahşet ve yıllardır bölgede devam eden atom denemeleri katliamı maksadıyla protesto gösterisi yapacağız" dediler.

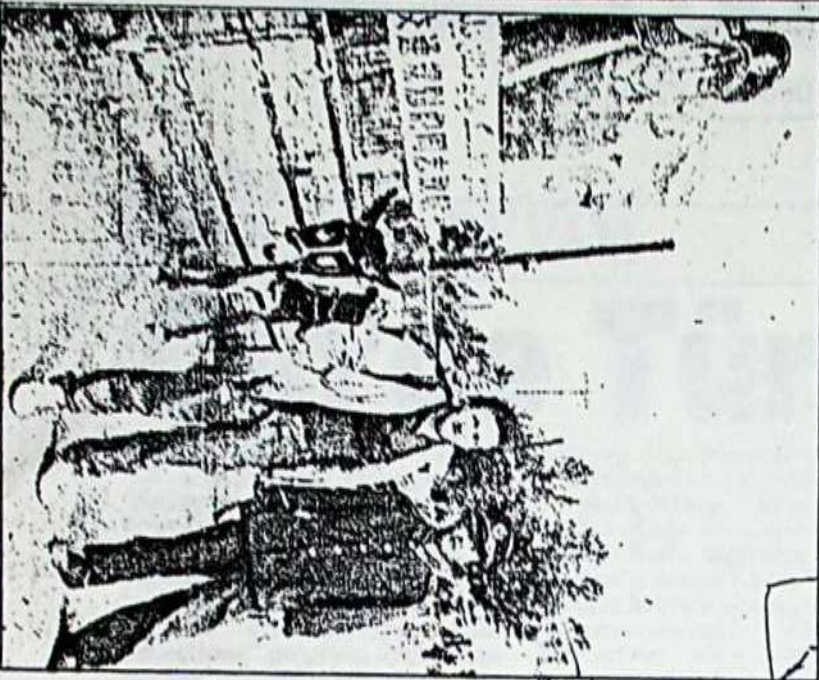
GÜNAYDIN

23 MAYIS 1990 ÇARŞAMBA

KDV DAHİL 700 TL

Günaydın "Yasak şehir" Kaşgar'a girdi...

Çin'de Türk isyanı

MUHABİRLİMİZ, ÇİNLİ ASKERLE... Sincan (Sinkiang) özerk bölgesinin başkenti Urumçi'de artık Türkler, biryüz kırk yıllık gıblı... Kaşgar'da ise Çinli nüfus henüz tam olarak yerleşebilmiş değil. Fakat Çin yönetimi Kaşgar'ı adeta kuşatmış... Ordusuyla "Kırmızı kurtulmuyor..." Muhabirlerimiz Coşkun Aral, kentteki binlerce Çinli askerden biriydi...

Coşkun ARAL yazıyor

● Mao'nun ülkesi Çin'in 17 milyon Uygur, Kazan ve Kirgiz Türkü'nün yaşadığı Sincan özerk bölgesi, tam bir barut fıçısı. Bölgeye çok sayıda asker sevk edildi...

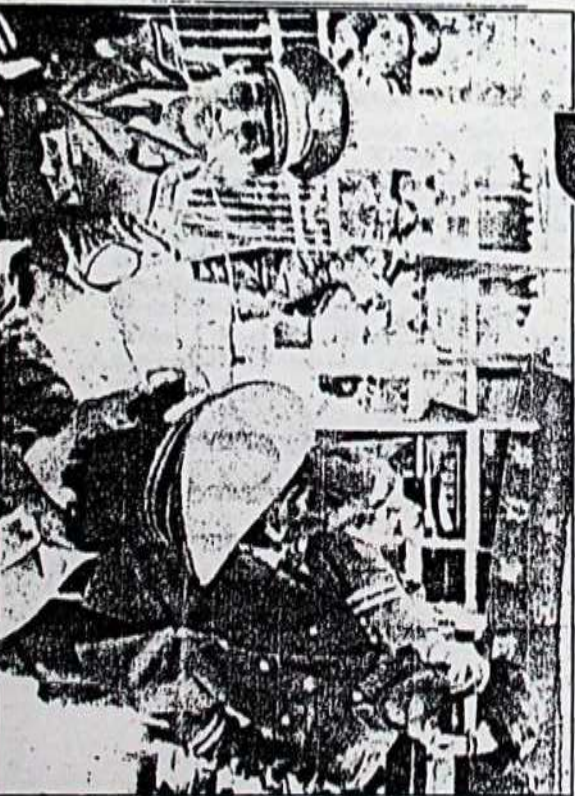
● Urumçi'den sonra bölgenin önemli kentleri Kaşgar, Hotan, Aksu ve Altıntaş. Çin yönetimi, canlıları yıkıyor, eğitim kurumlarını kapatıp, Kur'an-ı Kerim dağıtımını yasakladıktan başta, Türklerin topraklarını da gaspediyor

● Bölgeye Çinlileri yerleştirip, Türkleri "Azınlık" haline getirmeye çalışan Çin yönetimine ailesi püsküren Türkler, "Silahla da olsa direnmekte kararlıyız" diyorlar. **Yazan: 9/10**

Asya'da savaş

Rüzgarları

● Kattamları gelen Hindistan-Pakistan ve Arap-İsrail gerilimi, dünyada endişeye sebep oluyor. **Yazan: 9/10**

TÜRK BÖLGESİ ASKER KAVIYOR - Çin'in Sincan özerk bölgesinde görev yapan Çinli askerler, Türkler için adeta "legal ordusu" askeri güçler... Özellikle Kaşgar'da enter bile bunu çok iyi anlamış. Bu nedenle, hiçbir zaman halkın içinde durmuyorlar, kendileri için özel olarak ayırılmış. Her yerde birlikte eğilmeye çalışıyorlar. Muhabirimiz Coşkun Aral'ı turist sanan bir grup asker, fotoğrafları çekilince şiddetle tehdit etmişlerdi.

Çin'de Türk isyanı

GONAYDIN, yaklaşık 17 milyon Uygur, Kazak ve Kirgiz TÜRK'iniin yaşadığı Çin'in Sincan bzerk bölgesinde son iki ayda meydana gelen kanlı gati?malann temelinde, Çin ybnetiminin bu bölgeyi tipki Tibet'te olduğu gibi⁴⁴ YerB halktan anndırma ve artan sayıda yerleşirme" program! uygulamasinin yattiguu belgeledi.

Gegitigimiz yıl, diinyayi sarsan Tiananmen Yaklaşık bir milyon Kazak asillinn yaşadığı KatU&mi'ndan sonra Sincan bldgesini Artuk'taki Tiirklerin topraklaruun gaspedilme- ·DUNyaya kapayan" ve son olarak, "IpekYolu" si Uzerine, kentte gorevli iki list dli- zey Ginli Ue ilgili bir beigesel hazırlayan Tiirk televiz- bldiriildi. Bunun iizerine Çin ordusu bölgede ybn eklbi iie 32. Giin progranu eki- bine temizlik hareka- tma başladi" dediler.

"Han" Qiniileri

Bolgede elde ettigimiz bilglere gore, Bu gelişmeler üzerine, bolgeyi Pakistan Uygur, Kazak ve Kirgiz Tiirk.-, leri'nin "Direni? ve Orta Asya'ya bağlayan Karakurum komiteleri" kurma- lan ve bunlardan bir karayolunu kapayan pin yönetimi Ka\$gar'ı da boliiiniin daglara gekilerek Çin ordusu ile si- yabanalar için yasak Şehir dan etti.

lahli miicadeleye ba?lamasi, Pekin yönetiminin, "Turist" kimligi ile girdigimiz Urumgi'den, 1.3 milyar niifuslu ul- kenin biyyik gogunlugunu "Ancak bir diinya seya- hatinde den başlayarak Sincan'a yerleşirme- sine harcanabilecek" bir para kar\$vhgi gegitigimiz "Yasak eehi" Kaggar'da kentin "Çin ordusu

Sovyetler Birliği'ndeki Mtislii- man Turk i\$ga- ii aliinda" oldugunu gdrduk. Kendi- cumhuriyetierinae yaŞa-

mlan siyasi hareketlilikten etkilenen (pin yönetiminin bu ytindeki ilk adi- nu gegitigimizimart ayında bolgede- ki dini eğitim kurumlaruu kapatip, Kuran-i Kerim dagitimim yasaklnyip Ka?gar'm önemli camilerini yikarak, attigmx belirten bolgede temas kurdugumuz kaynaklar, "Han Ginlicri, Urumgi'den sonra bolgenin diger (jnemli kentleii Kaxgar, Hotan, Ak- su ve Artuk kentlerine yerlestirilme- ye başlandilar.

mi adeta bir "Cezuevi ziyaretinde" hissettigim Ka^gar'da en ilging yon, artik poster ve heykelleri Çin'in dort bir yamnda ortadan kaldinlan iilke- nin efsanevi lideri Mao'nun kentin ortasmda dev bir heykelinin hdlii korunmasx.

Oysa, aym Ka\$gar'da, Tiirk esna- frn gittigi geleneksel gayhanelerin ve iinlli Bigakalor Pazan'mn, "Otel ya- pilacak bahanesi" ile Çin yönetimi tarafından yikildiguu gbrdiim.

Bu baskaiann, Uygurlar'in "Ka- mmizin son damlasma ka da r direniriz" slogan ile ayaklanmalanna ve özellikle coma giinleri asgari 100 bin Miisliiman'm birlikte namaz kilma gosterilerine donu?mesi üzerine, Urumgi'nin tersine, Ka\$gar'daki Ginli halk, gareyi kenti bo?altip gev- redeki askeri kişlalara siginmakta bulmug. Bu nedenle, Ka\$gar'da Ginli olarak ancak ordu birlikleri goriiile- biliyor.

Bolgede artan baskimn en önemli gostergesi, Uygur Tiirkleri'nin bir Tiirk gazetecisiyle konuşurken isim vermekten kaginmalan oldu. Çin yönetiminin, Tibet ve Mogolistan'da da aym politikalar yuriittiigiinu vu\$- gulayan TURkler, "Çin'in halklar dengesini bozarak bir Çinli impara- torluguna donu\$tiirmek istiyorlar. Bizi, Amerikan Kizilderilileri gibi ortadan kaldirmaya galişiyorlar. Fakat Uygur, Kazak ve Kirgiz Tiirkleri si- lahla da olsa bu politikaya kargi di- reumekte kararhlar" dediler.

CD

i QJ>

to

QJ

As?gfr +3a
 "Doğu Türkistan Doğu Tür-
 kistanlarıdır", "En tabii
 haklarımızı elde edinceye ka-
 dar mücadelemizi sürdürece-

U.U " < s3a! sfsri||o
 .£'£»
 - M»
 ■ tfg:'B
 a. J£-
 >R

^Silslf
 3.0-E-E-? »T5 2-cr
 vesjzriwieSc
 6> D. 3 m ^ 3 3 3" 5
 jo ?;

g * < g > 2
 « oE: ðf S g S t ?
 * 2: 03 S < 2

orS| s = - c ? 5'
 TWp OQ.*<
 o > zi = gS| -

• 03
 jr qo a o. = - i - *
 to w Ea\$ » @ 2Z

gi'i I
 J? £ c q
 umç'ın
 iller Do-
 rkestin"
 dağıtık-

ifl:!!

rlagfgil!

So ^5:2;!@
 E 3"! 2 s?
 mix?
 3 g £3.3 2 tr
 \$2 * E pi 2 «
 E-8-41 H j a i
 s 7!! a q 5
 If JB W.C £.
 c + 1 ' « w
 > T

HS ? HC
 ? £. 2 £ 3 »
 «i
 E'gKEa o
 ill 11-21

giz" gibi p
 kaydediyo
 UMLU, İKT

Doğu Türkistan Hükü-
 Reisi Timur Dawamet yak
 yapmış olduğu bir konu
 sında, dışarıdan gelin
 olan dini propagandalara
 şı mücadele edilmişçi ger-
 çini, bu propagandistleri
 kenin birliğini parçalar
 çalışmakta olduğunu, bu
 böyle faaliyetlerine izin
 meyeceğini, özel Kur'an-
 rın kurslarının da yasak-
 dığını ifade etmiştir.

fiirt
 !?fs?b
 SENS'S-

**Qin-Sovyet diyaloguna “zoraki
dostluk” havasi egemen**

Uygur Türkleri gundemde

26 yıl aradan sonra Moskova'ya gelen en Qst dO*
w zovdeki Pekin vetkllsl Basbakan ll Peng, Mus-
man Uygur TOrklerinIn yurdu olan Şincan'in
Islnl de beraberlnde getlrdl

MILLİYET BOROSU. MOSKOVA

m OSKOVA'ya 26 yıl aradan sonra gelen ilk Gin Ba?ba-
[Y] kam olan Li Peng'in ziyareti gizli bir gerginlik iyinde sUrUyor

Onceki gUn Moskova'ya gelen LI, dQn Ogle saatlerinde
Kremlin'de Devlet Ba\$kam Mihail Gorbayov tarafından ka-
bul edildi. U, daha sonra Bajbakan Nikolai Rijkov'la ikinci kez
gOrUjtU. Li, Onceki ak\$am, Rijkov'un onuruna verdigi
yemekte yapugi konujmada, Gorbayov'un geyen yıl Pekin'i
ziyareti sonrası, iki (like arasındaki ilijkilerin hizla geliymcye
bajladigmi belirterek, "Bu silre lyinde ba\$ardiklanmmn de-
gerini iyi billyoruz" dedi. Li konujmasında, Gorbayov re-
formlanni da diplomatik bir dille elejtirdi.

« SINCAN SORUNU »

Li Peng'in Moskova ziyaretinde, Uzerinde anla\$ma sag-
lanmasi beklenen konulardan biri olan simr gUvenligi so-
rununda yok Onemli bir gOrd\$ aynligi bulunmadigi belirti-
liyor.

Li Peng'e ejlik eden yetkililerin, bu konuda jimdiden asker
indirimi gibi konularda ilke anla\$masina vanlnuj ol- dugunu
sOylemelerine karjin, Sovyet tarafı henUz bu konuda bir
yorum yapmadi.

Yaklajik 7 bin kilometre olan Gin-Sovyet smimn en
sorunlu bolgesi olan Şincan'in valisinin, Li Peng'te birlik- te
Moskova'ya gelen heyet iyinde yer almasi da, siyasi gOz-
lemcilerce dikkat yekiyor.

MtislUman L'ygur TURklerinin yajadigi Şincan BOLgesi,
Sovyetler Birliği'nin Orta Asya'daki MUSlUman cumhuri-
yetleriyle tarihi ve kUttrel Uijkilere sahip bitunuyor. Asker
indirimine gidilmesi beklenen sinir (Izerindeki hareket- liligin
artmasimn, Şincan'm MtislUman halkuu Pekin'e karji daha
fazla bagimsizlikiyi bir tutuma yOneltmesinden kaygi
duyuldugu ve Gin yOnetiminin bOyle bir geliymeye karji On-
lem almaya yaljtigi bildiriliyor.

Şincan'da geyen haftalarda bajlayan yOnetim
aleyhtan haguazik eylemlerinin, OIUm olaylanna yol
aytigi, Gin yet- kilileri tarafından resmen dogrulanmi\$ti.

» GIZLI GERGINLIK

GOrtnUrdeki bu olumlu havaya karjtn Li Peng'in ziyareti
gizli bir gerginlik iyinde sUrtyor.

Bu gerginligin iki kaynagi var. Birincisi geyen yıl Gin
yOnetiminin demokrasi gOsterilerini kanli bir jekilde bas-
tirmasma Moskova'mn tepki gOstermesi, digeri ise, Mos-
kova'nın KomUnist Parti'nin OncU roltntl terk etmesine Pe-
kin'in soguk bakmasi.

Li Peng yemekteki konujmasında gerginlik yaratmak- tan
kayimrken, "Yaimzca Komiinist Parti'nin onciiliigiin- de,
sosyallzmln yolunn izleyerek iilkemlzın Uerieyecegini
diijiniiyoruz" dedi.

Bu sOzlerle Li, Moskova'mn Komiinist Parti'ye bakij
ayismi onaylamadiklanm belli etmij oldu.

• PROTESTO GOSTERISI

Onceki giIn Moskova'daki Di\$il\$eri Bakanligi Onilnde
GinJLi konugu protesto eden bir gOsteri dUzenlendi.

Birkay ytlz kijilik bir kalabalik, Gin'de demokrasi gOs-

JAM. AKYOL)

ASYA TORKLOGO

Fransız dergisi L'Express's gflro, Moskova'da bulunan QIn Bagbakam Li Peng'in Gorbagov'la gOrGgecggi Onemli konulardan blrl de, Sovyet TOR-kistan'ndan, QInliler'in "Sincan" dedigi Dogu TQR-kistan'a sigrayan "MQsIQmanlar'm milliyetgi attfrrar. QIn heyetinde "Sincan Vallsi" Timur Da-vamat'm bulunmasi da bu haberi dogrulamaktadır.

HatirlanacaQi gibi gegen hafta Dogu Ttrkistan' da Aksu'da bir cami yapimmda baglayan olaylar bO- yGmQg ve ybreve sevkedilen 1000 kadar QInli asker tarafından 22 kigi OldOrOlerek bastirilmigti. QIn, On- .ce olaylan yaianlamak havasma glrrnig, sonra

e
*

4
R!

Baytarafi 1. sayfada

ajanslarma "Radikal Isiflm dlylnl gdsterdi" bigi- mlndo takdlm edllmesini hatirlatmaktadır.

Sovyetler'deki TOrkT halklar uzun bir SsOreden berl dOnyanm gOndamindedir. Qlmdi de Qin'de-

ki etnik mozaikten milliyetgi blinglenme sesleri yOk- selmekte ve "QIn TOrkIstam" gOndeme gelmekte- dlr. Gegen haftaki sayismda Newsweek dergisi olaya genlg yer ayirmig ve gu glrfjge yer vermigt:

"Isiflml uyamg ve Ttrk milliyetgiligi, QInli yd- netciler lglcidd bir korku unsuru olmaya de* vam edeceklr... Bu Tiirfc gruplanyla Pekin ara- sindaki ugurumlar adafnc hiiuiktir. bl kendl lrfni qak

DOnyanm gegitli basin organlarmda, aragtirma enstitOlerinde, CIA gibi istihbarat kurumlar-

da hep Asya TOrkIGG'nGn milliyetgi uyamgi ele alin- makta ve incelenmekte. sGrekli ve dogru olarak, bu Turk? halklarm Turkiye'ye bagliliklari vurgulanmak- tadir. Obur yandan da TGrkiye'yi tekra r Sevr Anlag- masf na mahkum etmek niyetlerinin gegitli tezahOr- leri, yok Ermeni katliamiydi, yok Kurt meselesiydi di- ye ortaya gikmakta, bin yildir kaynagmig olan "tek millet" bulunmek istenmektedir.

Azerbaycan'i kanli bir gekilde iggal eden Gorba- gov'u "Cengiz'in torunlanm durduran Bati'nm ce- sur govalyesi" diye alkiglayanlarm, gimdi bdlGcu- luk ve Ermeni Tasnak komiteciligi yapmakta olma- lari da tabii dikkatten kagmamaktadır. Sanki bir ta- raftan "Pantiirkizm" alarmi verilirken, bir

Râhmetli Zeki Velîdi Togan, 1928'de yaymladirji "Tiirkistan Tarihi" adli eserinde, Asya Turklu-

gu'nun politik ve silahlî savaglarla degil, bagta "cl- hamn umuml medeni tekamiilu" olmak Gzere bil- hassa milletlerarasi ticaret ve ulagimm geligmesinin olugturacagi gartlarda yukselecegini yaziyordu. "Zeplin balonu"nun dunyayi dolagmasina dikkat ge- ken hoca, "diinyamn bu kadar kiigiildugu bir te- rakkiyat gaginda, Tiirkistan'in inkigaf yollannm istilaci bir milletin egoizmiyle kapali tutulama- yacagim" yaziyordu.

60 sene Onceki zeplin balonunda bugunkO enfor- matik devrimin "agik toplum"unu goren Prof. Togan, bu geligmeye bir gart daha ekliyordu: Turkler- in kuiturce inkigafi...

Olaylar da gOstermektedir ki, ekonomik, kOlturel ve enformatik geligmeler demokrasiyi guglendiriyor, demokrasinin zarur? hurriyet ortami, mahkum mil- letler igin mill? kimligin gOglendirilmesini sagliyor.

Boyle bir medeni ve evrensel sureg varken, Asya Turkleri neden "oliim mangalan" ile Qin ordusuna kargi ezilecekleri bir savaga

Turk-Sovyet iligkileri iyi bir modeldir:

Turkiye, Azerbaycan Turkleri'ne sahip gikmigtir ve ilig-

kilerini hizla geligtirmektedir. Moskova bundan gika- yetgi degildir, aksine tegekkurunu bildirmigtir. Qun-

k(l TGrkiye'nin PantOrkizm peginde olmadigmi bilmek- tedir.

Asya'daki Turk uyamgi bdlge insanlari ve dunya barigi igin bir tehdit, bir kanli kalkigma degil, bolge- de ve dunyada barigi ve demokrasiyi gOglendirecek bir medeniyet hamlesi olmaktadır. Qiddet ise daha kanli bir

Sovyetler'deki Muslumanlar'in bagimsizlik hareketini ornek aldilar

Dogu Turkistanliilar'muyam \$i

f~| Alman Der Spiegel dergisi,

e
i.
1-
;l
e-
n
i-
y-
m

> 1 - KADINLAR 6NC0: Der Spiegel. Dogu Turkistanlilarla belgeleyen fotoğraflaryaymladi. Fotoğraflardadinipankar/- ilgili haberinde kadınlarm bagimsizlikta bnculilik etliklerini larla gbsteri yapan ba\$brtOIQ kadmlar gbrOIOyor.

Dogu Tiirkistanhlar'm uyam\$ı

FRANKFURT, (A.A.)- Federal Almanya'da yaymlanan haftalik haber dergisi "Der Spiegel", Ein Halk Cumhuriyeti'nde ya\$ayan yakla\$ık 16 milyon MUslUman TURk' (in, Sovyetler BirUgi'ndeki "din kank\$lerinin" bagunsizlik hareketinden etkilendiklerini yazdi.

Pekin'deki QnLU Bari; Meydam'nda gbsteri yapan MUslimanlar ile Cinliler'in Sincan dedikleri Dogu TURkistan-daki Kur'an okulundan fotoğraflarin yer aldigi haberde, eski metropollerden Kaxgar'da resm! dil olan Eince'yi kim-senin konujmadigim ve Ka\$g<->'in Islam! karakterini bu- gUne kadar korudugu belirtildi.

Cin'deki 16 milyon MUslUman'in, SSCB'deki "din kank\$leri" ile baglanti kurduklanm kaydedcn dergi, Dogu TURkistan'in bajjehri Urump ile Kazakistan'in ba\$Sehri Alma Ata arasinda yeni kurulan hava baglantisinin iki TURk soyu arasindaki iletijimi kolaylajtirdigini yazdi.

Radikal MUslUmaniar'in, Sovyet yOnetimini oldugu gibi Ein Halk Cumhuriyeti yOnetimini de endi\$elendirdigini One sUren Der Spiegel, Pekin hUkflmetinin, azinliklarin ya\$adigi bOlgeelerde "huzuru her ne pahasina olursa ol- sun korumak amacında" oldugunu belirtti.

Ein halki ile TURkler arasinda geleneksel bir du\$man- lik oldugunu da savunan dergi, bunun din farkindan ve Qnliler'in yabancılardan hojlanmamalannndan kaynaklan- digini kaydetti.

Cin hUkflmetinin, "kutsal savas" (Islam! Cihad) ama- ciyla gOsteriler yapan MUslUmanlari, istanbul'da yajayan ve "Isa Alptekin" adıyla amlan 89 yajındaki liderin ha- rekete gefirdigini sandigi kaydedilen yazida, "Ein yone- timi, soz konusu liderin, Dogu Avrupa'daki geli\$meler- den yararlandigimi iddia ediyor" denildi.

mit

i-
li
•
i
a

£in'de milliyet^ilik telaşı!

A NKARA, (A*A>- cin'in, Sovyctler Birliği'yle smir komjusu olan Sin can (Dogu TQrkistan) bOlğcsinin vali yardımcısı Hoang Baozhang, Cin'in 1949 yılında bu bOlğc-yi i\$gali suasmda TURkiye'ye ka?an Uygur TURkleri'nin li-derlerinden İsa Alptekln'i, UygUT milliyWiyiligini canlan-

dirmek ifin aynbkp bir kam-panya yQrtUmeke sufladı.

BBC radyosunun haberine gOre, Huang, Pekin'de dozen! İstambul'da ya\$amakta olan 88 "bajinmdik" propaganda-ya\$ındaki tsa Alple- kln'in Onderligindeki kam-panya (crycvesinde, 'tsUtel-

yayia* kisveai alunda Sin- can'a yikin ve gerid yiyinlaT sokuldufunu savundu. ^

Sincan'a sokuldufunu sa- edigi basin toplantuında, tialen vundufu bu bildirilerde "bajinmdik" propaganda- si yapıldigmi kaydeden Huang, bunu 'karp dented Mr .->*' olarak niteledi. *

£K.3.

*970

£in Başbakam dun Gorbagov ile gbriiştu..'. Sincan sorunu da masada

Kremlin ' de ihtiya th yakmlaşma

Li Peng, Moskova'da Gorbafov'un reformlanm OstO kapali bir dille eleştirdi. Bir •; grup gOsterici Li Peng'in ziyaretim - i v protesto etti ,

- DIş HABERLER SERVİSİ- Sov- yetier Birliş nin konuğu olarak den gdnlQk resmi bir ziyaret ipn Moskova'da bulunan ?in Bajbn- kam U Pang, dOn Sovyet lideri Mh * bail Gorbato v ik gOrtkyO. Yakla- Jlk 26 yıl sonra Sovyetler Birliş- ni ziyaret eden Ost dOzeydeki ilk * lideri olan Li Peag'i KremUn'- ° de kabul eden Gorbato v, konuğu- nu oldukça sıcak karşiladi. Nejde ° olduktan gOzienen iki liderin g6- rQjmeieri haklonda benQz bir afik- *• lima yapUmadi. - Ancak, U Peng, Onceki gece ~ Sovyet meslekttfi Nftioiay RIjkov ile gOrliştOkten sonra onuruna ve- rilen akjam yemejinde yaptigi ko- j nutmada Gorbato v'un reformlan- jv ni diplomatik bir dille etegirdi. 12 . Peag, iki Olke arasudaki iDykDerin .. yeniden geligmeye bajlamasindan m^mnmihlr duydi^unu bOdinUck- k birIDoe Gin'de refaha sadece Ko- - raQnist Parti 6nc0IQJQnde uygula- nabikoek sosyalist ekonomi poB- tikalanyla ulajiaB0eccgim jfiyiedi. J Gin Bajbakam'mn bu sOzkri, Sovyetler BirUti Komdnist Partisi'nin * iktidar tekeUnden vazgetme kara- ' nna bir tepki olarak

teJektir. Uden Wggetoy MOSKOVA'DA tKINCI TANGO* (3a Baybtkam U Peag, Sovyetkr BM- p* btr tepki oUrak J, 'Kongre'ni partide... Moskova'da... 12 Peng, konujmasinin... iQmQk... reform... "Soaj... ydUk... gtrv... Parti'ala... sosyalist... gdatem... RIjkov ise yemek konuğu... ve Sovyet... Moskova'da... andeGma... eolojik farklara degimmeden... zca Pekin De Moskova iljikirin- Ote yandan Sovyet resmi haber Yaklajik 7 bin kilometre olan e karyiikli gQvenin aitmannndan ajana TASS, U Peng'in ziyaretci a- 'in-Sovyet amruun cn sorunu lydukları memnuniyeti ifade et- rasinda Sovyetler BirUji ve 'in'in bolgesi olan'Sincan'ui valisiuin, 12 nUkleer enerji, uzay ve madencilik Peng'le birlikte Moskova'ya gelen CinlIt Sovyetler Bişliş'tWb ' ■ konulanm kaglayan bir. aitra^a he^Ipnde yet aimast da^ sivari-

gOrtkyO. Yakla- Jlk 26 yıl sonra Sovyetler Birliş- ni ziyaret eden Ost dOzeydeki ilk * lideri olan Li Peag'i KremUn'- ° de kabul eden Gorbato v, konuğu- nu oldukça sıcak karşiladi. Nejde ° olduktan gOzienen iki liderin g6- rQjmeieri haklonda benQz bir afik- *• lima yapUmadi. - Ancak, U Peng, Onceki gece ~ Sovyet meslekttfi Nftioiay RIjkov ile gOrliştOkten sonra onuruna ve- rilen akjam yemejinde yaptigi ko- j nutmada Gorbato v'un reformlan- jv ni diplomatik bir dille etegirdi. 12 . Peag, iki Olke arasudaki iDykDerin .. yeniden geligmeye bajlamasindan m^mnmihlr duydi^unu bOdinUck- k birIDoe Gin'de refaha sadece Ko- - raQnist Parti 6nc0IQJQnde uygula- nabikoek sosyalist ekonomi poB- tikalanyla ulajiaB0eccgim jfiyiedi. J Gin Bajbakam'mn bu sOzkri, Sovyetler BirUti Komdnist Partisi'nin * iktidar tekeUnden vazgetme kara- ' nna bir tepki olarak

WS^k; \$.:?£ j ...>>I Cl.

bakam'ma riysrtd, ge^igimb yd Gorbafov'aa Pekin gezUae lade niteUji- at tafiyor ve bn ynnien Uki Hike aranda yamuyayaa lUyuklerde Udad onemli Ocritneyl tejkli tdiyor. Ancak Qm Bajbakam'ain dyartdni hoj karyilama- yaa baa gOsteridiler, "Kanlt kaiap, detoi" jeklnde iloganlar atnJar. gOrtkyO. Yakla- Jlk 26 yıl sonra Sovyetler Birliş- ni ziyaret eden Ost dOzeydeki ilk * lideri olan Li Peag'i KremUn'- ° de kabul eden Gorbato v, konuğu- nu oldukça sıcak karşiladi. Nejde ° olduktan gOzienen iki liderin g6- rQjmeieri haklonda benQz bir afik- *• lima yapUmadi. - Ancak, U Peng, Onceki gece ~ Sovyet meslekttfi Nftioiay RIjkov ile gOrliştOkten sonra onuruna ve- rilen akjam yemejinde yaptigi ko- j nutmada Gorbato v'un reformlan- jv ni diplomatik bir dille etegirdi. 12 . Peag, iki Olke arasudaki iDykDerin .. yeniden geligmeye bajlamasindan m^mnmihlr duydi^unu bOdinUck- k birIDoe Gin'de refaha sadece Ko- - raQnist Parti 6nc0IQJQnde uygula- nabikoek sosyalist ekonomi poB- tikalanyla ulajiaB0eccgim jfiyiedi. J Gin Bajbakam'mn bu sOzkri, Sovyetler BirUti Komdnist Partisi'nin * iktidar tekeUnden vazgetme kara- ' nna bir tepki olarak

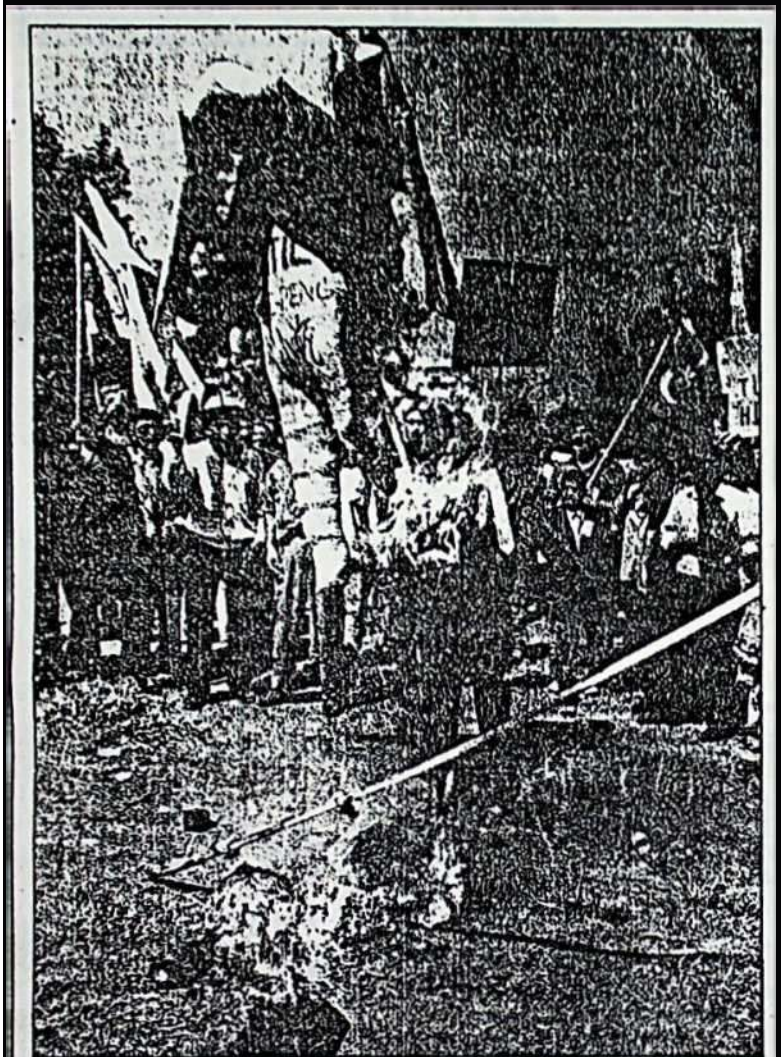
Hürriyet

Türkiye
Türklerindir

25 Haziran 1990 Pazartesi

Kurucusu: SödatıSmavi 1896-1953

.....JiWtHWg-WaBW.UUUuUllll.

pin Başbakanın kuklasını yaktilar

eastern* millî gylsilerlyle katılan TQrkistanli-gOpritnler. "Hak hukuk, adalet/ TQrkistan'a hÖrriyet" sekjinde sloganlar attıktan sonra, £In Halk Cumhuriyeti Basbakanı Lee Peng'in kuklasını yaktilar. Qin KonsolosluQu OnOne slyab celenk birakan gdsterklller sessizce JaQMılar.

Doğu Türkistan'a özgürlük istendi

İSTANBUL, (HÖrriyet)

DOĞU Türkistan Goc-
menler Demeji tara-
j'ından düzenlenen, "Kml
Qln'i Protesto Yiirti-
yGjd ve Mitngi"ne,
Türkistanlı gocmenler,
milli luyafetler ve at nr-
tında ellerinde palalarla
katıldılar.

Annesi Zubeyde Boz-
kurt'un kucagında mitin- i gi
seyreden milli kıyfet'.
giymiş 8 aylık Ahmet ise
büyük ilgi çekti.

Qajlayan Abide-i
HÖrriyet Mıydam'ndu dUn
yanılan mitinge, bir kıamı
Kayseri'den golen 1500
katıldı. Mi-'; tingden önce,
ellerinde pankartlarla k'isa
bir yii- ruyus yapan ve "Hak,
hÖrriyet" goklinde slogan
gocmenler, daha kistanlı
sonra'miting alninin- da
toplantılar. Polian ski,
güvenlik onjemi aldığı mi's-
Le..... -i' #

lingde konusun Doğu
Türkistan Gocmenler
Derneği Bunkum Hizir Bek
GayretüUuh, Qin'in
egemenliği altında olan
Doğu Türkistan'daki 25
inilyon Türk'ün, yoğun
boski ve igkence aJUnda
tutulduğunu sdyledi. 41
yıldnn beri Türkiye'de
surgünde bulunan Begun-
siz Doğu Türkistan Hu-
kiyeti Genel Sekreteri 96
yasındaki İsa Yusuf Aip-
tekin do, milyonlarca
Türk'ün Qin zulmü altm- da
ezildiğini, igkence gor-
dugünü belirterek, Türk
hükümetinin konuyu HM'u
yanılan mitinge, bir kıamı
Kayseri'den golen 1500
katıldı. Mi-'; tingden önce,
ellerinde pankartlarla k'isa
bir yii- ruyus yapan ve "Hak,
hÖrriyet" goklinde slogan
gocmenler, daha kistanlı
sonra'miting alninin- da
toplantılar. Polian ski,
güvenlik onjemi aldığı mi's-
Le..... -i' #

S

'Dogu Tiirkistan'da Tiirkluk ayaklandi'

DFransiz gazetesi, Qin'in Tiirkluk'ini ayirmak igin btiytik gay ret sar/et-
tigini vegdsteriyapanlann "Biz Tiirk'iz" diye bagirdtklarim yazdi
Habcri 6. sayfada

—HER CUM A K i q t o v s i —

Liberation gazetesi, gergegi yazdi:

Tiirklulayaklandi

DFransiz gazetesine g're gbsteri yapanlar, 'Biz milliyetfiliginin yenilenqidir' denildi.
Tiirk diye haykirdilar. Liberation, ayak-
lanmanin dint degil, milli oldugunu vurguladi

f~] Liberation, Qn ybnetimihin Uygurlar'i, Ka-
zaklar'i, Kirgizlar'i birbirinden ayirmak igin ■
biyytik gaba harcadigmi yazdi. Buna tepki du-
yan halklann, "Biz Uygur, . Kirgiz, Kazak
■ Turkleri'yiz. Burasi Sinkiang degil, TURKISTAN"
riv diyerek sokaklara dOkiiidtikleri bildiriliyor

DIŞ HABERLER SERVİSİ

n ogu Tiirkistan'da patlak veren ve Qinli yetkili-
Liler tarafından kanb bir şekilde bastinlmaya pali-
Şilan ayaklanraanin din! olmaktan 90k milli oldugu be-
lirtildi. Kirgizlar, Kazaklar ve dzellikle de Uygurlar-
dan oluŞan Dogu Tiirkistanblar'in "Bizler Tiirk'iz,
Bizler Dogu TiirkisUn Turkleri'yiz" diye bagirdklari
ve bu yolda pankartlar taŞidiklan haber verildi./
Fransiz Liberation gazetesinde ?ikan uzun bir haber
yorumda, *Bu ayaklanmanin asd sebebi dini olmak-
tan fok millidir. Bu bir milliyetfi Turk uyamŞidir. Turk

Ayinmcilik

"Pekin de, tipki Moskova gibi, ydnetebilmek iŞin
bir-
birine oldukfa yakin Turk boylanm sun! olarak bol-
mii\$, bunlar bpin ayn bolgeler, ayn jehirier ve battfl
ayn
kazalar olujturmujtur. Boylelikle Uygurialr, Kazaklar
ve Kirgizlar arasinda bir \$e\$it irk aynmi yapdmi\$tir"
denilen yazida, son zamanlarda, Sovyetler Birliği'nde
esen firtinalarla birbkte Cin'de de TQrk kflkenli halk-
lann "Biz Tiirk'uz. Biz' Uygur, Kirgiz, 'Kazak
Turkleri'yiz" demeye ba'adiklari duyuruldu. Fransiz
muhabirin OnOnU kesen birinin kendisine "Ben Uygur'
Turk'uyiini, anliyor musun? Uygur Turku" dedigine
dikkat pekikii ve bu TUrider'in "Burasi Sfikiam degB,
Dogu Tiirkistan" Şeklinde uyanlarda bulunduklan an-
latildi. •• u . ' 7 ■

Fransiz gazetesinde ayrica "Pekin hiikfimednin
SCS-
slzce gepiŞtirmeye pdiŞtigi bu etnik ayaldanmalann,
da ileri surtiidu.

Milliyyet

Halk Gazetesi

PAZARTESİ
25
HAZİRAN
1990
20 SAYFA ● 700 LİRA
(KDV DAHİL)

Şişli'de "Kızıl Qin'i protesto" mitingi...

Atlı

gösteri

100'ü TOrkstan GOgmon-
ler oerneOl'nce Sİ511
Abide-i Hürriyet Meyda-
mnaa yapılan ve yaklajık
1500 kılınin kacuagı mi-
tingde sloganlar atıldı.
gün bayramı ve Bajbakan U
Peng'in kuklalan yakıldı,
costeridler ayrıca gün
walk Oumhuriyet'i'nin Mo-
cldlyekOy'deki konsolos-
luk binasına siyah gelenk
biraktılar

k Bu arada. gün Halk Cum-
" hürriyeti'nin DoOu Turkls-
tan'da yaklajan Kurban.
Bayramı nedeniyle yoflun
guvenlik Onlemleri aldifii
bildirildi

İSTİHBARAT SERVİSİ
CXJU TOrkitan GOgmen-
ler Derneği'nce dUzcnle-
nen Kail gün'i Protsio

D YurUyUyU ve Esir Türkcre 6z
gUrUk miitingi, ŞişiU Abide-i Hur-
riyet Meydam'nda yapıldı. Yak
Devami J2. sayfada

SEKİZ AYLIK Mitingi kiU-
Un TURkisUnliUnn en kUQUJII he nUz
uklz ayhk olan Ahmet Boz- kuit'lu.
KQgUk TOrklsUnli, mlting boyunca
kucaktin kuugi doUtti. (Folojral: Erkan
AVCILAR)

Atlı gosteri

Dajjarufi J. Say/udu Tajik
1300 kiyinin kalıdığı yuru- yU(ve
milingde, sik sik. "K«i- rolsun
koininizin", "link, liu- kult, adalel,
Tiirklslan'i hiirri- yel", "Kslr TiirUrc
u/giuluk" sloganlan auldi. Milingde
iki gün bayragi ile gün Uaybakam LI
Ptng'in kuklalan yakiluken, gün Halk
Cumhuriyeti'nin Mecidiye- koy'deki
konsolosluk binasına si- yuh (elenk
birakildi.

TURkiye'de yayayan Turkiv-
lanlan milli giysileriyle kaul- digi
miling Onccsindc yaklayik MX)
ku- ilik bu giup, g«glayan
Meydam'nda loplendi. Ellerini- dc,
"Eurd zinrlrlrni kiraca- "gi«U
!;sclclr, Oogu TURkisUn'dsn
defolun", "Oogu Yurklsn'i'dski
nbklrr deneme- lere son",
"Barm'daki kallama too", "Sinkiang
degil, Oogu Turkiun" ya/ili
pankarijan la- Viyau giup, dala
soma Abidc-i Hllriyeyi Mcydam'na
dogiu >u- (Uincyc bayladı. Du
suaJa IS aili yUrUyUj kolunun
Online gcfii. Kalabuigm Abide-i
Hurriyeyi Meydam'nda
loplanmasindan sonra, Oogu
Turkislanlanii Tirkiyc'deki lidci İsa
Ytiauf Alpiekin konulu. gün'deTutk-
ler Ozcindcki baskilan kinnyan
Alpiekin, "Arqplardaa sadcce
FİUsİnlller harlf hcpsl o/giir.
Tiirkllrrdr İsr Turkiye'tickilcr lia- rif
berkes lulsak. Allah lum Turklrt
dzgiuluk vcrstu" dedi.

Milinge kaulan bazı kijilcnn
portre roiograflanm feken gün resmi
liaber ajansi muhabii İlu Kyu Kzu,
lerip komiiesi eleman- lari
tarafından miling alam dti-
nafikamldi. gekilen fuioqr.iiari ile
gün'dc yajayan akrabalanna basin
yapıldigim one suren lei- lip
komiiesi clcmanlari, polise
bajvur'arak, foiojraf fekilmesi- nin
engclcnmsini isicdiler.

» KURBAN BAYRAMI KORKUSU

gün Halk Cumhuriyeti'nin Dogu
Turkisian bolgesinde yak- lajan
Kurban Uayrauu nedeniye- 1c yogun
guvcnlik Onlemleri aim- di.

İlfttgcUcii douen luistleim
verdiği bilgilic gore, baykem
Urumfi'deu Kuygar'a olduka iyi
silahlandırılm? olan "İlalcm Sİ- tahlı
Polls!" birlikleri kaydirtti.

Muyis ayında bolgycy gOmlc-
rilen guvenlik kuvvcilcrinin bir
bolununun de hala sokaklarda
gOnilehildigi kuydcddiyor. İlu
birliklcin Uiumfi'yu Tvimiu/- un
ikinci hafiasında doneckele- ri
bviriiliyor.

ApHmi: Bbylik Analkopod-BBC Follow Mo vo 10 kitap ufilik sell dajumi baltiyor.
12. sayFADA

MILLI GIYSILERLE MUII gytler iglndeki alii Turkstanli gfls-
lritdrlerin da kitidifii milingda Oogu TURklatan'daki Qin Halk Cum- liuriyeti
egomanİlfiil prolisto edldi. Bu arada mlitugo katilan bazı kljiior, lotogralanm
gekon rosml Qin haboz ajansi muhablri Hu Kyu Kzu'yu mlting alanmin dijina
gikardilar. (Folojral: Serdar AKINAN)

1990. 4. 10. «*Дуншаньдин*»

Sovyetler'deki Türkler'in hareketi Çin'e de sıradı...

Uygur Türkleri AYAKLANDI

• Çin yönetimi, Sincan Özerk Bölgesi'ndeki gelişmeleri yorumuz karılıyor. Kaşgar başta, Türklerin yaşadığı kentlerde büyük gösteriler olduğu ve Çin ordusunun olayları kontrol altına almaya çalıştığı belirtiliyor...

P EKİN (AP) Çin Halk Cumhuriyeti'nin, Müslüman Uygur Türklerinin yaşadığı Sincan Uygur Özerk bölgesinde kanlı çatışmalar meydana geldiği bildirildi.

Çin-Sovyet sınırındaki ve Sovyetler Birliği'ndeki Türk milliyetçi hareketlerine açık olan bölgeden alınan haberlerde, Uygur Türklerinin çeşitli kentlerde büyük gösteriler düzenledikleri ve "Bağımsızlık" için mücadeleleri başlattıkları belirtildi.

Çin'in başkenti Pekin'deki diplomatik kaynaklar, bölgenin başkenti niteliğindeki Kaşgar'da son haftalarda sızmalı gösteriler yapıldığını ve bölgeye sevkedilen askerlerin, ayaklanmayı bastırmaya çalıştıklarını açıkladılar.

10 NİSSAN 1990

«*Дуншаньдин*»

Sovyetler Birliği'nin Müslüman cumhuriyetleri olarak nitelenen Kazakistan, Tacikistan ve Özbekistan'daki son olaylardan sonra yabancı gazetecilerin bölgeye girişini yasaklayan Çin yönetimi yetkilileri, çatışmalarla ilgili haberleri yorumuz karıştırmakla yetindiler.

Uygur bölgesi Komünist Partisi Lideri Song Hang Hangliang, bölgedeki küçük bir grubun ayrılmış hareketi başlattığını doğrulayarak, "Pekin yönetimi, özellikle dini duyguları kontrol altına almadaki başarısızlığı, Çinli Sovyetler Birliği'ndeki gelişmelerden etkilenen gruplar, dini kullanarak ayrılıkçılık yapmaya çalışıyorlar" şeklinde konuştu.

Türkler, komünist rejime karşı ayaklanma başlattı

Doğu Türkistan da bağımsızlık istiyor

P EKİN — Çin'in batısında, Müslüman Türklerin yaşadığı Doğu Türkistan bölgesinde komünist rejime karşı hareketlerin baş gösterdiği ve bağımsızlık ilanı için Türklerin gösteri yaptığı bildirildi.

Arları açıklanmayan batılı diplomatlar, Sincan Uygur Özerk bölgesinde son zamanlarda anlı komünist gösteriler yapıldığına dair, bu bölgedeki bir yetkiliden bilgi aldıklarını söylediler.

Diplomatlar, SSCB ile sınır bölgesindeki Kaşgar şehrinde son birkaç gündür meydana gelen gösteri ve yürüyüşler ile ilgili geniş bilgi vermediler.

Sincan bölgesinin başkenti Urumqi'deki Dr.

Şiçen Bakanlığı yetkilileri de, huzursuzluklar olduğu yolundaki haberleri yalanlanarak, bölgeye asker gönderilip gönderilmediği yolundaki soruyu "Henüz belli değil" şeklinde cevaplandırdılar.

Bir başka yetkili de, Kaşgar'a yabancıların girmesinin yasaklanıp yasaklanmadığı yolundaki bir soruyu cevaplandırırken "bilmiyoruz" diye konuştu.

Çin Uluslararası Turist Servisi de, yabancı turistlerin Kaşgar'a gidebildiğini öne sürdü. Çin ile sınırı olan Sovyet Tacikistan ve Kırgızistan cumhuriyetlerinde bağımsızlık isteyen gösteriler başlandıktan sonra, Çin hükümeti, Doğu Türkistan bölgesinde yabancı gazeteci ve diplomatların girmesini yasaklamıştı.

1990. 4. 10. «*Түркістан*»

SAMI KOHEN PEKİNOEN BILDIR

Qin'de etnik kargaşa

Çatışma: 50 ölü

gfc- (trvin *Slrtcan Özerk bOl-
gesinden (OoOu TURkls-
tan) Peklrle gelen turist-
lerln verdlOl blloiere gore
Kajgar yaklnlandkl br kasabada
cam! Injaa- ti yOzOnden cikan
catij- mada guvenllk gugerl
haikin uzerine atej agti

50>e yakm kljnln OldQ-
40 bldrlren bu catijma-
i- larln, bOlgede ocak ve Mart
aylarındaki ayaklan- maların
dijmda en kan- liii olduOu
bellrtlliyor

Moslumanlarm
yoOun ol-
duOu Sincan'ın
Pakistan
ve Tacikistan sinin
lie kas-
gar Havaalam
kapatidi

A Islaml akimlarln glderek w
artmasından ctn'ln tedlr- qin
olduOu beinrtlliyor

11 Nisan 1990 garŞamba '

ZAMAN|Hal

Qin, bolgedeki 3 kerite j askeri birlikler gonderdi

Şmcan'a abluka

Qin Halk Cumhuriyeti'nin kuzeybatismda
13 milyon
Turk asilli MQslumanm yajadi'i Şincan
bolgosinde eon
quritede mlevdane qeler emm gatismalar
numlann yajadji Sincan ki iddialar dogrulumakum ya da
Bolgesi- yalanlamaktan kapindi: Youuu, Kajar kentinin yabonedara
nde top gUnlerdc meydana gelen Kajar kentinin yabonedara
etnik caugmalar Ozerine, Kajar, kagp-
Hoton vc Kuka kcoUerine cuma uldtguu yapnladi.
gUnil bavayoluyla askeri birlikler Adlan aciklanmayun Bauli dip-
gOrvdcrldigi haber verildi. lumbatlar Ocakklid Sincan

Bolgedeki kaynakUr. olayUr «• 6zerk BOlg-e»i*wnT'lar:
raainda can kaybt olup olmadjji ...
konusunda bdgi venuediler. « «trnk ««l»malar oldujuna da-
Kajgar'daki Dijijleri Bakanligi ir haberler aldiklarim sOyle-
icrttikuibolgededuremunnormal miglcrdh^

ranTH

WHsm

II

50 alii

, Eln'ln sincan Ozork bOigesindon @oOu TOrtjswnt P#
... 'o goion turistiorin voriiOl bllggiore uOro Kajgar ya-
kmUrindakl br kasaoada caml injaatt vuzUndan
Cikan
gatijmada gQvenllk gUGierl haikm Uzerine atoj acti
■ wye vakm kljnln OldOOO bldrlren bu
gatigmalann,
bOLOede Ocak ve Mart aylarındaki
ayaklanmalann dij*
finda en kanlitt olduOu bellrtlliyor

•IS

Sami KOHEN • riklrao wviriyw

IN Halk Cumhuriyct'lnn bejkcntl Pekin'deki diploma-
tik pevrelere ulajan, ancak retml (ln mtkamlannea,
dognlanmayan haberlere (Ore, cakl adi Doju Turklnan
olan Sincan Ozerk bolgeinde Unit olayUr uicyduui gldi vc oUy-
laim gcnlllomc tchllkeil gOlomoiil kirjmdni bolgeya taklyve
birlikleri gondcrildi.

Pcldn laxafuulan dogrulanmayan haberlere gore gopen cu-
ma gUuU Sincan Ozerk bolgeiInn Up kentl Kajgar, Hotan vc
Kuka

kcnilcrinde pikan olaylar nruimla 30 Muilanan Uygur Turk'o
gQvenllk kuwetterinin haikin Uzerine aleg ipman conucu OIUr-
ken pok tayida kiji de yaralandi.

„in retml roakamlari vo (ln.buuu bu olaylaza tilgkla hi? biz ;
apklama getirmezken, konuyla llglll lddialar ancak bolgdcn do-
nen yibinci turkicrln vcrdigi blgilircr dayaniyor. Bu blgllercr
(Ore olaylann br caml Injaali yUzUndcn piktigi one tUroUyur.,
Nilekm Sincan uygur Ozerk bolgetinin bejkcntl Urump'den UO-
nen br turin, Pekin'dekJ Bauli ajarulara vcrdigi buUglerde, olay-
bum Kajgar yaklnlandkl br lutabada caml injaau yuzun-
den yckiliclrW yikan larujma tonucu pauluk vcrdigiInl duydu-
gunu iltiti.

OUylarla llglll otarak Ingiliz Riulcr ajantua gOrdukcrlnl an-
latan Jan Arcl ve Karin Ttgbarman adlanandkl lkl livecll tu-
rili de, Kajgar'da 50 km. mctafcdkl br katubada caml Infaaii
nedenyle cikan taniimalann br kivilcm gbl olaylann pikma-
line ycltftigim tOledcller livecll luttileden entriklesine gore
dUyencik kuwetterinin haikin Uzerine alel agnail anoucu 30 ki-

„ Bu olayUr Uzerine bolgeyc ukeri birlikler gondcrilirken. bol-
geniu PakUtan vc Tacikuan lie olan ururi da kapauldi. kij- gar,
atker Urafmdao lam anlamiyla leclrl edildi.

Bu arada, Kajgar Havaalam yaklnlandkl kaibada mey-
dona gelen 1 llama ayakbuunanm yaujunlmali ipn ikl arabu- lucu
gOnderildiU ancak bu kijicrln, gOrUjmelerir. gkmaza glr-
mciindcn ionra oldUrUldUklcri dc cc»Uu kaynaklarca onaya
atdan lddialar arannda.

Rciml apiklama yapilmamukla birliklc durumun (Ok ciddl
oldugunu gOiteren belinilcr var. Nitekim bu bolgeyc hip klncu
aokulmuyor, turn bajvurular geri pevriiyor. Miiliyet adina yap-
tigim blrpok bajvuruya ragmen, bana da Sincan Ozerk bolgci- nc
girme Uni vcrilUnod.

Bu lddialara par aid olarak Kajgar Havaalani'nin da kapa-
lildiU bildirildi. Rami makamltr navaalaninin kOU liava ko Julian
nedenyle kapallidigini One IUrQyorlar. Ancak Kajgar'a
karayoluyla giden bazi yabancilann da kento aokulmadigi, geri
dOntnek zorunda kaJdiklan da bctUnllyor.

Niuklm Pckin'e gyH'w) i'slimm uiiidili Urum'yi Hivul** m'nda
blnakim udxginlik ve aormallik apikpa belli oluyor- du.
Havaalarunda pok nki gQvenllk Oulcmleri gOzicnlyor, (ln aikercrl
adeta kup upurtmuyordu.

OnlUTUrK kameraman GUna Kanbuda'mn buluduUu live?
TV kclbi de "Ipeb Yola B«lcmU" lpin Pekin'den Uin al- makla
birliklc Kajgar'a gldcmcd. Karabuda ve kclbi, hlpbir te- bep
gOiterilmedeu taatlerce Urump Havaalam'ndu bekledi vc Pckin'e
donmek zorunda kaldi.

CIN BASHI SUSKUH

Rami nukamlarui yarn nra (ln banm da Oogu Turkman' daki
olaylar konuunda luikunlugunu IUrdurUyor. Qaieielcr, olaylarla llglll
olarak cn ufak br haber yayinlamazken, yaban- a gazetcdlerin
aorularmi da yamtz birakiyorlar.

Ancak her haiiyle (ln yetkUllerin gelljmelerden kaygi duy-
duklan yline de belli oluyor.

Diploma tik pcvrcicr Sincan Ozerk bolgetinln ydbajuidan bcrI
kaynadijnu belirtiyorlar, Ocak ayinda ve Mart bajtnda bOyUk
gOtlcrlcr yapddtjim, pok tayida kijlnln tutuklandigim One IU
rUyorlar, gepen hafta yajanan bu OpOnCU olaym ite cn kanliu
oldugunu kaydclyorlar.

ISUMCI TEHLIKE

Sincan'da yajayan 13.8 milyon MQlQmanin 6 milyonu Uy-
gur TUR'U, geri kalaru lk Kazak, Ozbek, Tadc, Tatar vc pok
aytda (bill. Tacikliian vc Pakiitan ile unirt olan bu bolgenlu
pok haiiat oldugu ve tilamci akimlarin etkiiini giderck buyu-
dugu (ln batuunca agkpa vurgulanyordu. Nilekm Uygur TUR-
leri vc diger MUilUmanlar ion znmanlarda (in'deki daha libe-
ral havadan yararlanarak, Pakiitan ve Tacikliian Ualk ile le-
mailanni yogunlajumlijardi. Bu gelljme karjisinda (Inllcrlcn
cn bUyUk kotkulu Tucikiitan vc Sovyellcrin diger Muiluman
bolgclerIndeki geUjnelcrin bu yoredc de yajanamatydi ve bu no-
dcnle dc pok tiki gUvcnlik Ontcmclri aldiklan belirtilyordu.

(ln'ln bu cndjal agkpa ortaya pikmi bulunuyor. Nilekm 10 gUn
Once "Slacaa'ia GtLalUgu" gazctul, gerginligi agk aptk ifade
eden br yaztiinda bolgede lilamct akimin tehlikCU blr bl- plmede
artmaku oldugunu bildimti, bolgedeki baa pevrelcrin "teriat"
btediginl vurgulayarak, bu gelljmckri "dial ullurUa" olarak
nitclcmlijti.

Sincan'da caml uytinm gidcrck arttigina dikkati peken ga- zete,
bundan bOyle Inja edilecek her caml lpin mutlaka lzin aim- mail
gercktigini bldlimli, ayrica bolgeyc gelen yabanct Muilumanlam
halkt lahrick ettigini Ueri IUrerek dig kaynaUart, "ayi- nmcihk tpla
dial kgUanaiaU" luplamud.

tin AM Cumhurtretl, Soryetter dekl huzursuzlujun tuhfmasından andlft adlytr

Pekin'de 'azinliklar' nanini

AKLAŞIK 55 farkh miUiyetten 90 milyon azmligi Y banndiran Qin Halk Cumhuriyeti, Sovyetler Birliği'nde son giinlerde tirmamga ge^en etnik huzursuzlugun Pekin'e de bulagmasından endjge duyuyor. BirUgin korunabilmesi igin asker ve polisi seferber eden £in Halk Cumhuriyeti'nin azinliklara yonelik yeni pobtikasmin gbriiirde gevgek, gersekte ise ?ok siki oldugu, din, aile planlamaa, seyahat konulannda etnik gruplann yakindan izlendigi ve kmtlamalar getirildigi kaydedildi.

Azinlik Igllerinden Sorumlu Bakan Ismail Amat, onceki giin konuyla ilgili bir konferansta, "Cin'deki etnik gruplann istikrari ve birliği son geligmelerden etkilenmigtir. (like iginde ve digindaki aynlikpilar ve Komunist Parti dugmanlan, Pekin'in istikrarma zarar vermektedir. Bunlar, etnik ya da H»ni kilif altmda kannaga ve aynlikpi eylemler yaratmaktadir" uyarismda bulundu. Amat, ozellikle simr bolgelerinde pekgok onlem alinacagini, yetkililerin ve genglerin siki bir egitimden ge^irilecegini belirtti. Azinlik Igllerinden Sorumlu Bakan, 1989 Nobel Bang Odiilu'niin Tibet'in dini lideri Dalai Lama'ya verilmesinin de istikran zedeleyici bir unsur oldugunu belirterek elegtirdi.

Kimliginin agiklanmasini istemeyen bir yetkilinin verdigi bilgiye gore, yaklagik bir yil once yonetim aleyhtan giddet eylemlerine sahne olan ve sikiyonetim ilan edilen Tibet'in bagkenti Lasa'ya takviye birlikler gonderildi. Ge\$en hafta binlerce Tibetliyi bir araya getiren Qinghai Eyaleti'ndeki geleneksel "Yag Festivali" sirasmda polls 90k siki giivenlik onlemleri aldı. Son aylarda huzursuzlugun arttigi soylenilen Sichuan Eyaleti'ne de asker sevkedildi. Yabancı diplomatlar ve bilim adamlan, etnik gatigmalarla kaynayan Sovyet Tacikistan Cumhuriyeti'nin simr komgusu Sincan bolgesinde Musliiman azinligm ayaklanmasma kargi ordunun tetikte oldugunu belirttiler.

Dogu Turkistan'da “cihad” ilanedildi

EKIN, (AP) - Dogu Turkistan'da, "Dogu Tiirkistan Islam Par(isi)"ni kuran bir grubun, £in yonetime kar£i "cihad" ilan ettikleri agklandi.

Baren bdlgesinde kurulan partinin, bagimsiz bir cumhuriyet kurmak ifin miicadele etti£i, devlet kontrolinde-ki mahall TV tarafından duyuruldu. TV "Eylemlcre giriflen bazi gerici unsurlar hala ele gegriilemedi" dedi. ResmT, "Dogu TURkistan" gazetesine bir agk'lamada bulunan muhtar Uygun BOI-gesi Komiinist Parti Genel Sekreteri Amudun biyaz, "Sonuna kadar direnmeye

karar veren ki\$ileri beklcycn sikibet yok olmaktadır" dcdi.

Dogu Tiirkistan islam Partisi'nin gegcn ay Kaxgar Hutun ve Kuka'da Cihad ilan edcrek £in gUvenlik kuvvetleri ile cattjuklari olayda bir-£ok ki\$inin bldugii belirtiliyor. Amudun Niyaz yapttgi agklamada Dogu Tiirkistan halkim, "Ordu ile i£birli£i yaparak kagiklarin yakalanmasina yardimct olmayak" gagirdi.

Baren'deki yoneticiler kagijaklann koylUlere para ve yiyecek vermeleri icin eziyet ettiklerini de One siirduler.

Dogu Tiirkistan gazetesi,

yayinladigi ba\$ka bir yaztda ise aynt konuya deginerek Baren <evresinde gizlenen ?e- lelcrin, "Din adina, parti ve sosyalizm aleyhinde eylemler yaptiklarim" yazdt.

Dogu Turkistan'i, nisan ayndan beri yabancılara kapatan Qinli yetkililer geli\$meler ile ilgili olarak resmi bir agklama yapmtyorlar.

Iyi haber alan bazi kaynaklar, Dogu Tiirkistan'da ydnetimden izinsiz olarak aglan ve sosyalizm aleyhinde propaganda yapan ?ok sayida din okulunun kapandtgnnt, buralarda gdrevli imamlann ise islerinden atildiklartni agkladilar.

Cami yapımının engellenmesi üzerine çıkan olaylar, Çin tarafından resmen doğrulandı.

Doğu Türkistan'da katliam

PEKİN-Çin'in kuzeybatısındaki Sincan bölgesindeki karışıklıklar ilişkin son haberlere göre, Müslümanların başlıklarını ayaklanma askeri birliklerce bastırıldı. Karışıklıklar sırasında askerlerin en az 50 kişiyi öldürdüğü bildirildi.

Bölgede cami ve Müslümanlara ait okulların sayısının sınırlandırılmasına yönelik resmi girişimler üzerine başlayan huzursuzlukları görüşmek üzere gönderilen iki Çinli görevlisinin de öldürüldüğü haber verildi.

Reuters Ajansı'nın, bölgeden yeni dönen işveçli turist bir çitüen aldığı bilgilere dayanarak verdiği habere göre olaylar şöyle gelişti:

Çin'in kuzeybatısındaki Doğu Türkistan bölgesindeki karışıklıklara ilişkin son haberlere göre, Müslümanların başlıklarını ayaklanma askeri birliklerce bastırıldı. Karışıklıklar sırasında askerlerin en az 50 Türkistanlı'yı öldürdüğü bildirildi.

Kaşgar şehrine 50 km uzaklıktaki bir kasabada, Kuruzlar'ın yeni bir cami yapmalarının engellenmesi üzerine başlayan ayaklanma, ulger yerleşim birimlerine de yayıldı. Olayları yatıştırmak için bölgeye gönderilen iki Çinli yetkililer öldürüldü. Bunun üzerine bölgeye gönderilen askeri birlikler, ayaklanmayı bastırma çabaları sırasında en az 50 kişiyi öldürdüler.

Çin'in Doğu Türkistan bölgesindeki olayların başkent Urumçi'ye de sıradığı bildirildi.

Urumçi'de bir hafta kulluktan sonra Pekin'e gelen bir Japon işadamı, şehirde "ayaklanmalar" olduğunu duyduğunu anlattı. Kimlikleri açıklanmayan bazı yolcular da, geçen hafta, Kaşgar şehri yakınındaki bir kasabada çıkan "etnik" olaylarda 50 kadın kişinin öldüğünü söylediğini aktardılar.

Bu arada, Pekin'den telefonda temas kurulan Urumçi'deki Muhammed adında bir yetkili, Kaşgar ve İpek Yolu'ndaki Aksu, Hoan ve Kuça şehirlerine yabancılara girişinin yasaklandığını bildirdi.

Sincan gazetesinin Pekin'e dün ulaşan 4 Nisan tarihli sayısında, bölgedeki ayrılmış faaliyetlerin bastırıldığı duyuruldu. Gazetenin haberinde, Sovyet sınırında ki Yili vadisinde, "Anavatanın bitirilmişünü parçalamaya yönelik yasakları bir örgüt tamamen çökertti" ifadesi yer aldı. Haberde, olayları "düşman yabancı güçlerin" çıkardığı kaydedildi. Kaşgar şehri, Yili vadisinin 500 km güneybatısında haliyor. Bu haber ve yetkilinin açıkladığı resmi can da olaylar çıkışına ilişkin resmi doğrulanma niteliği taşıyor.

Tercüman

12 Nisan 1990 Perşembe

D.Türkistan'da isyan yayılıyor

PEKİN, (A.A.) - Çin'in özerk Sincan bölgesindeki olayların başşehir Urumçi'ye de sıradığı bildirildi.

Bölgeden dönen Batılılar, Müslümanlar'ın, Sincan'ın üç şehrinde Müslümanlar'la Çinliler arasında çıkan ve en az 50 kişinin ölümüyle sonuçlanan olayları protesto etme amacıyla bir cami önünde gösteri yaptıklarını bildirdiler.

Bu arada, Pekin'den telefonda temas kurulan Urumçi'deki Muhammed adında bir yetkili, Kaşgar ve İpek

Yolu'ndaki Aksu, Hoan ve Kuça şehirlerine yabancılara girişinin yasaklandığını bildirdi.

Sincan gazetesinin Pekin'e dün ulaşan 4 Nisan tarihli sayısında, bölgedeki ayrılmış faaliyetlerin bastırıldığı duyuruldu.

Gazetenin haberinde, Sovyet sınırındaki Yili Vadisi'nde, "Anavatanın bitirilmişini parçalamaya yönelik yasakları bir örgüt tamamen çökertti" ifadesi yer aldı. Haberde, olayları "düşman yabancı güçlerin" çıkardığı kaydedildi.

Bu haber ve yetkilinin açıklaması, Sincan'da olaylar çıkışına ilişkin ilk resmi doğrulanma niteliği taşıyor.

Sincan'ın 15 milyonluk nüfusunun yarısını Müslüman azınlıklar oluşturuyor.

Türkiye

12 NISAN 1990 PERŞEMBE

Doğu Türkistan'daki olaylar Urumçi'ye sıradı

PEKİN — Komünar Çin'in işgali altındaki Türk yurdu Doğu Türkistan'da hürriyet ve isticlal isteyen müslüman Türkler'in gösterileri devam ediyor. Bölgeden gelen turistlerden alınan bilgiye göre, başşehir Urumçi'ye de sıradayan gösterilere karşın onbinlerce Türk'e, kızıl Çin askerleri acımasızca ateş açıyor. 50 Türk'ün şehid edildiği son olaylardan sonra, Kaşgar'ın en büyük caminin önünde namazdan sonra protesto gösterileri yapan Türkler'in üzerine de ateş açıldı. Olayda çok sayıda Türk yaralandı. Telefonda temas kurulan Urumçi'deki bir Türk de, Kaşgar ve İpek Yolu'ndaki Aksu, Hoan ve Kuça şehirlerinde yüzlerce Türk'ün hapis hanelere atıldığını, Çinliler'in açtığı ateş sonucu yaralanan gençlerin hastahanelerde kendilerine terkedildiğini bildirdi.

Doğu Türkistan'da 50 Türk şehid edildi

P EKİN - Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuzeybatısında, milyonlarca müslüman Türk'un yaşadığı altın dağlar Doğu Türkistan'da hürriyet ve birlik mücadelesi hızla devam ediyor. Binlerce kişi, komünist yönetimin aleyhine gösteriler yaparak milli ve hürriyet levedığı Doğu Türkistan, Komünist Çin için bir korku kaynağı haline geldi.

Kaşgar'daki Dağları Bakanlık sınırlarını bölgede durumun normal olduğunu söyledi, ancak erdik çabamalar meydana geldiği yolundaki iddiaları doğrulamak veya yalanlamak için kağıda Yetkili, Kaşgar şehrinin yabancılara kapalıdır yalanladı.

Alman son haberlere göre, Cuma gününden beri devam eden olaylarda, Çin askerleri 50 Türk'ü şehid etti.

Kaşgar'da ayaklanma kanlı bastırıldı: 50 ölü D.Türkistan'da katliam

P EKİN, (A.A.)- Çin Halk Cumhuriyeti'nin kuzeybatısında, Müslümanlar'ın yaşadığı Doğu Türkistan (Sincan) bölgesinde çıkan ayaklanmaların askeri birliklerce bastırıldığı ve askerlerin en az 50 kişiyi öldürdüğü bildirildi.

Reuters ajansının, bölgeden yeni dönem işveçli turist bir çiftten aldığı bilgilere dayanarak verdiği habere göre olaylar şöyle gelişti:

Kaşgar şehrine 50 kilometre uzaklıktaki bir kasabada, Müslümanlar'ın yeni bir cami yapmalarının engellenmesi üzerine başlayan ayaklanma, diğer yerleşim birimlerine de yayıldı. Olayları yatıştırmak için bölgeye gönderilen iki Çin'i yetkili öldürüldü. Bunun üzerine bölgeye gönderilen askerî birlikler, ayaklanmayı bastırma çabaları sırasında en az 50 kişiyi öldürdüler.

Telefona bağlantı kurulan, Kaşgar'daki bir Komünist Parti yetkilisi de ayaklanmanın cuma günü "bastırıldığını" söyledi ancak ayrıntılı bilgi vermedi.

Ote yandan, telefona bağlantı kurulan Sincan bölgesindeki yetkililer, geçen hafta Kaşgar'da ayaklanma çık-

Kaşgar'da cami yapılmasının engellenmesi üzerine başlayan ayaklanma, çevre illerden gelen askerî kuvvetlerce bastırıldı

tiği ve bu ayaklanmanın askeri birlikler tarafından bastırıldığı yolunda Batılı basın - yapmaktan ısrarla kaçındılar.

- yayın organlarında çıkan haberler konusunda yorum

Tibetin Gunlugu gazetesinin iddiası:

Dogu Tiirkistan

ayaklanması

di; kaynaklar

ERKIN ALPTEKİN
MONİH'den bildiriyor

in simlari i?inde bulu- V
nan Tibet Otonom BOI-
gesinde yayınlanan Tibet'in
Günlük gazetesinin bir yoru-
munda. Dogu TQrkistan^ve
Tibet'to meydana geleii ayak*
lanmalarin ardında dij kay-
nayı bOltlcO gtl?lerin yattigi
ileri silrOldll.

"Tibet'in Günlüğü" gaze-
tesine gOrc; gegtigimiz gtl'ler-
de bajlayan ve halen devam

-77k^Vc' ff. ^

ettigi bilinen Dogu Tiirkistan
ayaklanması, silrgilinde yaja-
yan Dogu Tlirkistanlılar ilc
Tibetliler tarafmdan kurulan
"Birlik" tejkilati ve bu teski-
lat tarafmdan planlanmij. Yi-
ne aym derginin iddiasına g6-
re "Birlik" teskilatinin yayui
organi olan "Ortak Ses" adli
dergi Dogu Tiirkistan ve Ti;"
bet haiklarına yfnelik bOIQcQ-
yayınlar yapmakta bolge in-
sanlarmi yfnetim aleyhinde
ayaklanmaya tejvik etmekte-
dirler.

Aym gazete komllnist reji-
min bir nolu dormant olarak
gOrdOgQ silrgilindeki Tibet li-
deri Dalay Laraa'mn Tokyo
ile New York arasında 10 ka-
dar bilrosu bulunuyor ve Cin'-
deki ayaklanmaların bu bilro-
larda yapılan planlar dogrul-
tusunda genjeklejtirildigini
iddia ediyor.

III RAF: Qin, Kaggaraaki gatigmayı doğruladı

“Şincan’da sOahh ayaManma”^ %

5
i
t

Bati basininin Dogu Turkistan'daki olaylar hakkındaki yorumu:

Cinl azinlilc

sarsacak

HOSEYIN TANRIKULU
BROKSEL’den bildiriyor

diffi blllnlyor Qln’dekl "lml*
da aonun baylaagt- adv”
denildi.

G
egtimiz haftn Kizil £ln
yOnetlmnin Dogu Tur-
kistan’da meydana gelen Isyan
hareketini 50’den fazla Turku
katlederek bastarmaya
galqma-
a Avrupa baanmda deglik je-
klUerde yorumlanmaya devam-
ediyor.

Belgika’mn en gok satan
haftakk derglerinden “L* Vif L
Expres” dergisinde “Tllr* klatan
uyaninca” bajlikh bir yazida
"Kim dm desln, Sovyctler
Birlifii’ndekl ko- mQnlat rejimin
akibetl Cln* « dm yaawwifliT.
Artak Qla*- dckl mlUlyetgUlk
olaylan- mn Onfine gcgllcmu.
B« gdlymelcrln allahla durdu-
rulmaainin mOmKOn olma-

Derglnln Pekin’dekl Ozel
eklbt tarafından kaleme aim an
dokUmanter yazida, yUzde 93’-
Q Han Ctnl geri kalan nUfusu
be dlger etnlk toplumlardan
meydana gelen Cln Impara-
torlugunuagabzdamaya bajla-
cbgi Tibet’ten sonra en erken
en’bariz uyanifin TURkbtan’da
gOdlddugu anlabbvor.

BABACAN
r TKAKIKOU. \$11 , I
Torraa qndi I
itniiTM AHKAMJ

d

DEKIH

Bau’daki kitle iletifim araglan, Ka\$gar ya-
kinlannda eski ipek Yolu Uzerindeki gati\$ma-
larda yakla\$ik 50 Kirgu’in OldQgOnU bildirir-
ken, Şincan televizyonunun BBC tarafından
dinlenen yorumu, Cin’in olayi ilk kez resmen
kabullenmesi oluyor. Televizyon aynca, Sov-
yet simndaki Yih kentinde de bir isyanin 4 Ni-
san tarihinde bastirildigim duyurdu. Kajgar’-
daki olaylann aynntisina giren televizyon, 15
"zallmin" OldUgUnU, diger Olenlerin polis ve
yetkililer oldugunu kaydetti. Televizyon isyan-
cilan, kagak mahkOmlar, gali\$ma kamplann-
dan kaganlar ve hirsizlar olarak niteledi. Şin-
can televizyonu, bunlann halki kendilerine yi-
yecek ve para vermeye zorladiklann, zaten bir
isyan igin silahlanmi? olduklanni ve yetkilile-
rin uyanlanna ragmen saldinyi kendilerinin
ba\$- latmij olduklanni bildirdi.

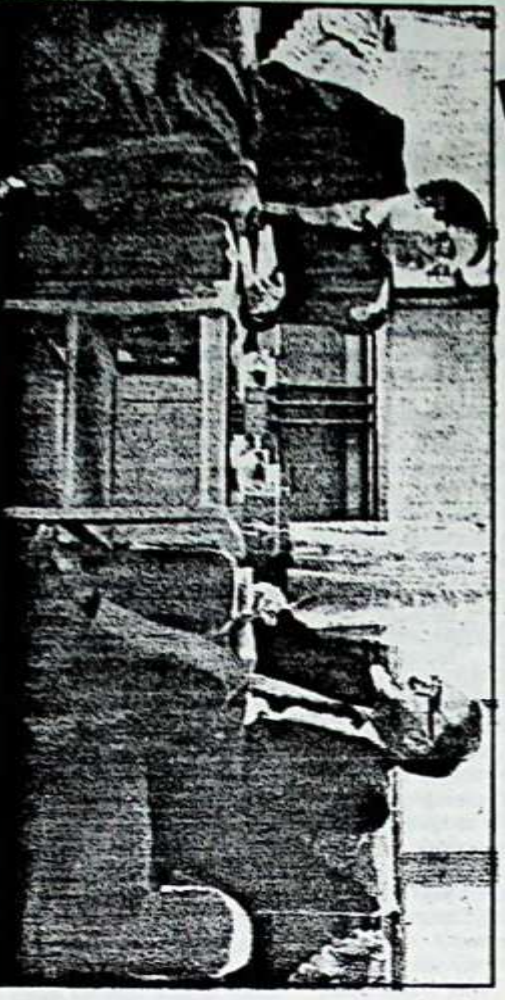
RUOKUUCuiurKU

•gemenlik ulusuri-
ar. 15.40 Egemen-
1.00 Haberler. 16.05
r ve oyun havalari.
15.40 Ar
ijgeldin 23 Nisan.
JO Beraber ve solo
1 hafif milzik. 19.00
17.5
19.25 lftarveim-
programi. 19.58 If-
•0 Saz eserleri ortak
i. 21.00 Haberler.
(er toplulugu. 22.00
Turk sanat milzigi
berler. 23.15 Gece-
ler. 24.05 Gecenin
una baglanti anon-

13.
da
14.
15.
Ar
lar
16.
17.
17.
lar
lo
19
zil
K
ler
di

Milliyet, Pekin'de "Türk" asıllı yetkililerle kanlı ola

ÇİN'İN UYGUR KORTU

Çin Ulusal Azınlıklar Bakanı İsmail Ahmet, Sincan'daki olaylardan sonra ilk kez konuştu ve bu açıklamayı Pekin'de arkadaşımız Sami Kohen'e yaptı.

Sami KOHEN azıyor

Doğu Türkistan'da, Çin'deki İsmiyet Sincan özerk bölgesinde kanlı olaylarla ilgili gayri resmî ifadeler "en az 50 kişinin öldüğü" yönündeydi. Bu konudaki ilkesel açıklamaya, Uygur kökenli iki Çin Halk Cumhuriyeti yetkililerinden Milliyet'e yapıldı. Çin parlamentosu Başkan Yardımcısı Seyfettin Azizi, ülkede en üst devlet görevine çıkabilen Uygur, Azizi'ye göre, Sovyet sınırına yakın Kaşgar'ın güneyindeki Akdağ da olayları bazı faktörler çıkarı. Sadece 7 kişi öldü, Azizi, "Olaylar dinsel karakterde, ama etnik boyut da var" dedi. "Olaylar çıkabilir" diyor. Yine Uygur kökenli olan Ulusal Azınlıklar Bakanı İsmail Ahmet ise, olayların "halicediliği" kanısındadır. "Rejimi ve düzeni devirmek isteyenlerin, yabancı kışkırtıcıları dinli kullanarak bölgeyi karıştırmaya çalıştığını" söylüyor. Ancak görülen o ki, Çin yönetimi, Sovyetler'den önce benzer bir etnik baskıların erdidesi içinde

9. SAYFA

Çin parlamentosunun Başkan Yardımcısı Uygur kökenli Seyfettin Azizi, Pekin'den Türkiye'ye uçarken, "Milliyet'e, Sincan'daki kanlı olaylar hakkındaki görüşlerini anlattı.

PEKİN'dtn dBnen Sami KOHEN vaziyet

İN Halk Cumhuriyeti'nin Şincan Özcrk bolgesi —vey» blzdcki yaygm adı Ue Dogu TQrkistan'— da— meydana (den son kanli olaylarla ilgili ilk resmi apkla- ma, Ost dQzeydcki Uygur kO- . kerdi iki Qin yetkUisi tarafn- , ^ dan MDliyvt'e yapildi.

Olaylar hakkında Pekin' de, hQkOmet ve partinin resmi organlan smkunlugunu sOrdfl- rOrkcn, Qin baykentinden ay- nlmamizdan Once bid kabul - eden Ulusal Azmliklar Bakani tonrf Ahmet (Aamt), catiyma- ian dogrulayip, hOkQmetin ko- nu ile ilgili gOrOyelerini agikla- di. Onceki gQn Pekin'den Istanbul^ dOnQyQmQzde aym Ufakta seyahat ettigimiz Qin. . Ulusal Halk Kongresi (Parla- mentosu) Balkan Yarduncisi • Scyfetda AxU de, olaylar hak- {kmda ayynnuli bilgiler verdi.

Uygur asilher her iki yetkili, . bu bassas konu Qzerinde Cin'- in resmi gOrOyQnO ilk kez bir TQrk gazetecisine aplarkcn, . son gQnlerde diŞ basinda plcan . haberlerin abartmali oldu- • nu, olaylann kontrol altına ; alindigini ve durumun yimdi i aakin oldugunu sOylcdiler.

OLAYLAR 1H HEDEWI

A TOrkiye BQyQk Millet Mec- lisi'nin kuruluiunun 70'ind yil- dOnOmQ nedeni ile dQzenlenen tOrenkre katılmak Qzcre TOrki- ye'ye gelen ve £in'de, en Qst devlet mevkiine pkabilen Uygur yetkilisi olarak bilinen 75 yayındaki Seyfcttia AxtzTnin verdigi bilgiye. gOre, olaylar

Şincan bolgesinin Sovyet aim- nna yak in Kaygar kentinin 50 km. kadar gQneyindeki Akdag (Akto)'da, baa "faaatik an- sariana" Mr gOsteri yapip, ye- rd polite saldırmalan veonla- ra atey apnalan Ue bayladı. Onun ifadesine gOre, bu gatiy- inada bey polii ve iki tivil 01-

dftT Bunun Qzerinc AkdaJT aUunIMcrF,' yani askerf birlikler sevic eauai ve "bOyiect luuaa dftxcni aaglaad»"~.

Pekia'de tae,aaaa dice iyi kabera aha gentler, ©tayUrda ea az 50 Uftaia Otdigtintt, 'bndana yogaaan da Uygart* dvfiller oMagnaab Udlnalytl.

AxU, olaylann pkmasinm nedenini, baa fanatiklerin "yeal dia okaBanma aplnaa Ma" dQzenledikleri gOsterUe- re bagladı. Onun ifadeance, "bttggede dla adami yetijUren yeteri kadar okal" vardır ve bunlar ihtiyaa karyilamakta- dir. AxU, Qin hOkQmetinin bOlgeye bOyle bir dozen getir- mek isteyenleri, Anayasa'ya ve yasalara karyi gelen sudular olarak gOrdOgOnQ ve buna as- la mQsaade cdemeyecegini be- lirrtti.

Sevftcttai Asia, OUyUrda n sonraki Onlemler ve tutukla- malar hakkmda torumza kar- filik verirken, yOyle konuytu: "Hata etady oiaalara gergek- ler udatılmakta, yaai keadUe- ri egthne tabi tatolmaktadir." Otaytana daha 90k "dinsd karaktcrde" oldaguaa One stf- rea AxU, "etaik boynf'un da gOrmezlikten gdnemeyecegini bdirrtti.

Pekin'de, yabancı gazetede- ler ve dplomatik çevreler, bir tQreden beri Şincan bOlgetin- de, Uygurlar arasında milliyet- (Ulk uygulamalanmn yayildi- gini ve bazı uniurlann ^in yO- netiminden ayrılmak dahi iste- diklerine dair lyarctler alindigi- m bUdiriyorlar. Bu çevreler, tpin'in "nxakbatm"ndaki Şin- can'm ve OzeUikle Kaxgar ken- tinin, Kazak, Kirgiz/Ozbek gi-

bi Uygurlara, din, dU, koftOr, geknek ve etnik kimUk a^uin- dan 90k yakın insanlann yaya- digis kapikomyusu Sovyeder Birllgi'ndeki ion kaynaymalar- dan etkilenmemesinin mQm- kQn obnayacaguu sOylQyorlar.

Seyfcttia AxU'ye bu tQr olaylann son zamanlarda bOl- gede sik nk tekrarlandigini hat- ırla&p, "Yakinda yeniden pat- lak vermez mi?" diye sordugu- muzda aldigmuz yayut yOyle ol- du: "Baas kestinbek xor. Bir: olay yabpr, bir bayka May p- kabUir. Hkkttmet, ba olaylar-1 daa korknmyor. Buna daiiael] gefBNk Kh de dddi galiyi lar vaptyor."

• 80HUWUW NTELiei

Pekin'de yaptiginiz uZun bir gOrOyme sirasinda Ulusal Azinliklar Bakani IsmaU Ahmet de, kanli olaylar Ozerine apklayia bilgiler vcrmekten eekinmefci# KM«W, "i«»- •de artik haledifaniydr... Cxe- rinde propaganda yapmaya ge- rek yok" dedi ve Qin'in "ala- «al bllriigl" korumak zorun- da oldugunu vurguladi.

Sorunun nhdigi tuffckinda- ki sorumuza lxmah Ahmet'in verdigi yamt, Seyfcttia AzU'- ninkinden farkli oldu. Kendi- si, dini nedenkrin yaninda bay- ka faktOrlerin ve bu arada et- nik veya milliyetfi boyutlann varfaguu kabul ctti. 45 yayında- ki Bakan, yOyk konuytu: "Baa aaaartar, dial arag Marak kal- laaqror ve bMgcdc aalayauu- hklar yaratauya gahpyor. Ba arada baa yabaaalar da kiy- kvtn faaUyetlerde batanayor- lar."

Bakan, Hrah sorulannuza ragmen, bunlann kinn oldugunu tOylemekten kapndi, ancak "Rejiaii ve dftxeM devimek b- . teyealer var" demekle yetindi. Ahmet, yimdi durumun sa- .kin oldugunu ve yabanalann ••• bMgeye gidebQeogini bildirdi. ■ Oysa olaylar Oncesindc ve arasmda gerginlik nedeniyle Ozdlikle yabana gazetelerin Şincan'a gitmdesine izin veril- medi. «lpek YMu" Qzerinde Mr film i^n tarihi Kaygar'a git- xnek isteyen bir lsvet TV ekibi gQnlerce bekletUdikten sonra Pekin'e dOnmek zorunda kal- 4i.

Urumgi'de uyagmuza Mnen Mr İngiliz turist, bu kentte du- rumun normal oldugunu, ancak Kaygar'a gltmenin hill mQmkQn Mmadigim bize agk- ladi.

Uygur asiUi iki yetkili ve konu Ue UgUi diger kiyilerle yapugimiz sOyleyiler, £in ho- kQmetinin bu olaylardan dddi kaygilar hlsiettigini gOsteriyor.

İndüstriyel suçluyor

▲ Pekin'de, yabancı gazeteci-
Vijg&diplomaUk çevreler, bir
sıH beri § in can bOlgesin-
de, Rurlar arasında milliyet-
lilik uygulamaların yayıldı-
grai ve baa unsurları in y6-
netiminden ayrılmak dahi ist-
diklerini dair iŞareder alındığı-
m bildiriyorlar. Bu sevreler.

CSn'in "nzakbatia"ndaki Şin-
can'ın ve Özellikle Kasgar ken-
train, Kazak, Kirgiz, Zozok

bi Uygurlara, din, dil, köfQr,
getenek ve etnik kimlik acisin-
dan 90k yakın insanları yaŞa-
digi kapikomjusu Sovyetler
Biriği'ndeki son kaynaklar-
dan etkilenme aşısının mUm-
kfin ohnayacağı sOylQyorlar.
.* Seyfettla Azizi'ye bu tQr
olayları son zamanlarda bOl-
gede sık sık tekrarlandığı ha-
Qrlanp, "Yakında yeniden pat-
lak vermez mi?" diye sorduğu-
muzda aldığımız yanıt jOyle d-
du: "Bun kestirmek zor. Bir j*
ohy yappr, bir bayka day ft-j
kabOir. Httkfimet, bn oUylar-

dar yapılıyor. Bnnun 6naae|
ifa de dddi faliyima-
lar yapıyor."

SORUNUN NİTELKİ

Pekin'de yaptığımız uzun bir
gbrOyme sırasında Ulusai
Azmlıklar Bakanı İsmail Ahmet de,
kanlı olaylar Qzerine apklayia
bilgiler vermekten çekinmeİr|«
me-

tdt artık kaBedQmiyir... tize- iMe
propaganda yapmaya ge-
rek yok" dedi ve Cin'in "ala-
sal MrUgini" korumak zorun-
da olduğunu vurguladı.

- Sorunun niteliği hdkkında- İd
sorumuza İsmail Abmet'in verdiği
yanıt, Seyfettin Azli'- ninkinden
fardı oldu. Kendi- 9, dim
oedenlerin yanrda baŞ- ka
faktÖrlerin ve bu arada etnik veya
milliyetli boyutları varlığını kabul
etti. 45 yaşında- ki Bakan, jOyie
konuğu: "Ban ansnrtar, dial araf
olarak knl- buuyor ve bdlgede
anlaymaz- Udar yaratmaya
fabgiyor. Bu arada bazı yabaaialar
da lug- lortia faaUyetlerde
bnhinnyor- lar."

• Bakan, ısrarlı sorulanmiza
ragmen, bunları kim olduğunu
sOylerokten kafindi, ancak
"Bcjtai ve dtsead devirmek is-
teyteder var" demekle yetindi. *

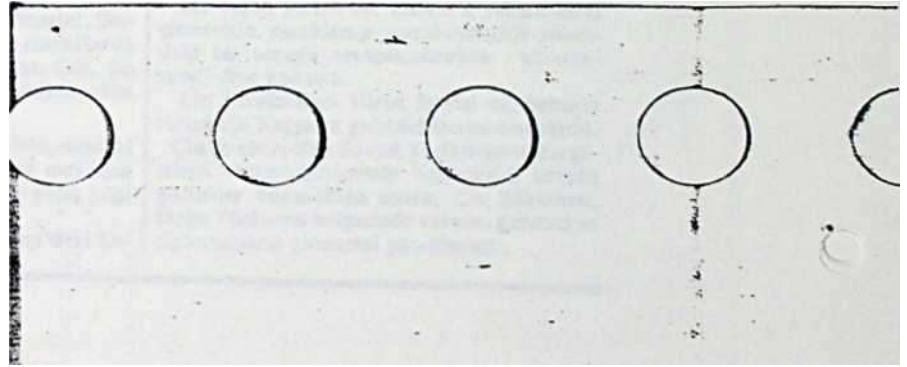
*** **»mniun ••«-

Urumfi'de ugağrauz binen Resmi ağzlar, "apk verme- ■tek"
bir İngiliz turist, bu kentte du- kin de tusmayı yegliyor. Milliyet'e
nunun normal olduğunu, an- cak apklama yapan yet- kililer ise
Kaygar'a gitmenin hfilS mOmKOn olayı Umamen yerd ve Onemsiz
olmadığını bize afik- ladi. gOstenneye calıŞti- lar. Ancak

Uygur asilli iki yetkili ve konu Seyfettla AzL'd'nin de dediği gibi,
Oe ilgili diğer kigilerle yapugimiz bu tQr olayları —aim an sert
sOyleyiler, Qin ha- kOmetinin bu Onlemlere ragmen—
olaylardan dddi kaygılar "lekrariaaması oiasili- gi" da
hissettiğini gOsteriyor. Pekin'i epey rahatsız ediyor..

! Uygur kOkenli pn Ulusai AzinhWar Bakanı İsmail Ah-
met lie Meclls Başkan Yardımcısı Seyfettin Azli,
Dofiu I kanlı olayları UoCruladılar. KaŞ-
Tgarın 50 km."gOneyindeki Akdad'da olayları da-
ha. çok din okulu ağılması isteyen klllerce
bajiatıldıQini sOyleyen bu yetkililer, durumu sİm-
dl tamamen kontrol altına alındıflım sOvediler

Bakan İsmail Ahmet sorunun artık halledildiğini
bUdılırken Seyfettin Azli, llerde bu tOr olayları
plop pkmayacağı Omin kesÖrlemeyeceÖlnü bellrtti

Tiirkler, komiinist re/lme karŖi ayaklanma bajlatt

Dogru Tiiridstan da bagimsizlik

3>
-2,

PEKIN — Qın'in batismda, Mdsldman Tdrkler'in yajadigi Dogu TQrdstan bolgesinde komdnist rcjirac karji hareketlerin ba* - gOsterdigi ve bagimsizlik illm i?in Tdrklerin gOsteri yaptigi bildirildi.

' Adlan aciklanmayan batili diplomatlar, Sin- can Uygur Ozerk boigesinde son zamanlarda anti komdnist gOsteriler yapildigima dair, bu bolgedeki bir yetkiUden bilgi aldiklaruu dQn sOylediler.

Diplomatlar, SSCB ile sum bolgesindeki Kaxgar jehrindc son birkas gQnddr meydana gelen gOsteri ve ydrdydjler He ilgili geni? bilgi verraediler. '

Sincan bOlgesinin ba\$\$chri Ururafi'dcki Di-

ijileri Bakanhgi yetkilileri de, huzursuzluklar oldugu yolundaki haberleri yalanlamayarak, bOlgeye asker gOnderilip gOnderilmediyi yolun- daki soruyu "Hcniia belU degH" Ŗeklinde ce- vapiandirdilar.

Bir ba?ka yetkili de, Kaxgar* yabancilarm girmcsinin yasaklamp yasaUanmadigi yolundaki bir : soruyu cevaplandinrken "blmlyo- rura" diye konuŖtu.

<?n Uluslararası Turist Servisi de,- yabancı turistlerin Kaxgar'a gidebildiklerini One sdrdd.

£in ile smin olan Sovyet Tadrkistan ve Kirgt- zistan cumhuriyetlerinde bagimsizlik isteyen gOsterilcr bajladiktan sonra, <^in hdkmcti, Dogu Tdrkistan boigesinde yabancı gazeteci ve diplomatlarui girmesini yasaklamijti.

Qin hukumeti sikiyonetim ilan etti. Bolge yabancılara kapatild

Dogu Tiirkistan'da bagimsizlik riizgan

- *Sovyetler Birliği'nde Islam cumhuriyetle- rindeki galkantilar Qin'e de sigradi. Dogu Tiirkistan 'da camilerden bagimsizlik gagn- lan yapiliyor*
- *Qinli y One tidier, Turk liderlerini tutukla- dilar. Cami yapanlar ve Kur'an kursu agan- lar da cezalandinhyor. Yabancı gazeteler bOlgeye sokulmuyor*

Pi? HABERLER SERVISI

in emperyalizmi altmda bulunan Dogu Turkis- w tan'da, pogunlugunu Uygur TGrkleri'nin olugtur- •dugu MGsIGmanlar'in bagimsizlik istedikleri ve ca- milerde agikga bagimsizlikten sbz edildiği ileri sG- ruldu. Durumun gerginlegmesi Gzerine Dogu Tur- kistan'da sikiyonetim ilan edildi ve yabancı gazete- ciler bdlgeye sokulmadı.

Fransiz Liberation gazetesinin haberine gore, MGsIGman Sovyet cumhuriyetlerinde, son olarak da Tacikistan'da ortaya gikan Islam? galkantilar Qin'e de sigradi ve Turkler'i eritme politikasi guden Qin'i rahatsiz etmeye bagladi. Musلمان TGrk nufusu azinlik durumuna dGgGrmek igin yerlegtirilen Qinli-

ler ile Dogu Turkistan halki arasmda kanli olaylar meydana geldi. Qinliler'in kendi topraklarına yerleg- JirHmelerine kargi gikan gok sayida TGrk tutuklana- rak hapse atildi. Islam? uyamgi sagiamak ve bdlG- cGluk yapmakla suglanan bu kigiler 10'ar yili agan hapis cezalarına garptirildilar.

CAMILERE SALDIRI

Dogu TGrkistan GGnlGgu adıyla gikan resm? ga- zetede, "Camilerin ihtiyagtan fazia arttigi, bun- dan sonra dikilecek minarelerin yikilacagi, giz- li Kur'lk n kurslarimn gogalmasinm bOyuk tehli- ke dogurdugu ve sorumlulann aŞir gekilde ceza- landinlacaklan" uyarismda bulundu. Fransiz ga- zetesinin ifadesiyle "daha 6nce bolgede bulunup da sonradan devlet tarafından yiktmlan 2 bin ka- dar camiden hig soz etmeyen Qin gazetesi" ya- bancilarin Glkeye sizdiklarmi ve "dini ilkeyi bol- mek igin arag olarak kullandiklarim" yazdi.

Liberation, "Ozerk Dogu Tiirkistan eyaletine iki aydir yabancı gazetecilerin sokulmadigim ve Tiirkler'le bolgeye yerlegtirilen Qiniiler arasinda vahim olaylar cereyan ettigini" duyurdu.

Doğu Türkistanlı yazar M.Emin Hazret:

Cin temsilcisi Azizi hain

23 Nisan'ın törenle-
-ra
ri sebebiyle Qin'i
Vtemsjien Türkiye
i . ye gđqderileri Qin &
;V Paramentosii
**^-.B.3ŞkarV'
Vekili• j
; Seyfeddin Azizi'-
iv nin vajan haini 6<.
du^u ^DoQu/j
- :\\T't ^ 5" Q rkistan
* i rfQi n
>- in egenienligi!
altivj
: na girmesinde^
I - |cğ başlıca rolü
oyna-: ■
I 'T{d!Si ileri
sırOldu^i

• Devami 10. Sayfada •

WWWMI

DEVAMI

Cin temsilcisi

• Başarılı 1. Sayfada •
Seyfeddin Azizi'nin milli bir hain olduğu ve Doğu Türkistan'ın Çin'in egemenliği altına girmesinde başlıca rolü oynadığı belirtildi.

Yazarımız Mehmet Emin Hazret'in bugünkü mektubunda tafsilatlı olarak tanıttığı Seyfeddin Azizi 1933 yılında Rusya'ya götürülüp eğitilen ve buradan bir Rus hayranı olarak dönen kişilerden biri.

1949 yılında Mao Zedung'la görüşükten sonra kendisini Doğu Türkistan Hükümeti Vekili olarak tanıtip dünya basınına Doğu Türkistan'ın kayıtsız şartsız Çin Halk Cumhuriyeti'ne tabi olduğunu belirten (vatan hainlerinin bile yüzünü kızartacak) bir açıklama yapan Azizi Doğu Türkistan'daki Çin müstemlekeçiliğinin baş-

zorla domuz eti yediren ah-lâksızlık dersi verdimen, erkeklerin sakal ve bıyıklarını kesmek, kadınlara pantolon ve gömlek giydirmek, Kur'an-ı Kerim'leri yakarmak ve camileri domuz ahırına çevirmek gibileri de bulunan Seyfeddin Azizi, Çinlilere yaranmak için binlerce Doğu Türkistanlı'yı açlık sebebiyle ölüme mahkûm etmekten bile çekinmemiştir.

Geniş malumat 5. sayfada Doğu Türkistan Mektubu'nda

aşırı hızın yolaçığını söylediler.

ilara Ha-
met On-
zünden
ç kişi öl-
s
urat Ha-
lek, Er-
C Hastane-
re
d
k plakalı
ması ve

j^f^Azizriunibhaxla-i
idam:edilmelen .Isa^,*

^Ispnucu

WMiMI

kanlığına getirildi.

Bu tarihten itibaren Çinlilere sadakatini ispatlamak için Doğu Türkistan'da yapmadığı zulmü bırakmayan Azizi, Mao Zedung'un takdirini kazandı.

Faaliyetleri arasında milliyetçi ruha sahip aydınları tutuklatmak, din adamlarına

i.

Zi.
-s;

1

•|

!|

•is

■Cf

M

§
|

ii

Doşu Torkistan'i Kizil Qin'o hodlyo detmodo en mQhlm rolQ Ostlenon millil haln, Tork dOgmam Seyfeddin Azlzl bu-gOnlerde Qin Parlamonto Bakan veklll si-fatiyla Torklyo BOyOk Milllot Mecllsl'nln yilddnOmO mOnasebotlylo Torkiye'de bulunmaktadır.

Bu gahsin klmlIQInl Tork vatandnglari-na anlatmayi zarurl blmmoktoylz. Soyfod-din Azlzl klmdlr?

1933 yilmdn Kaggar'da kurulmug olmn DoQu Torkistan Islam Cumhuriyeti Ruslar ile Qinliler'in lgbirlIQi netlicosinde ortndan kaldirildi. Bu siroda Ruslar, DoQu Torkistan'i kendl etklsl altina aimak lglm Doşu Torkistan'dan blr kisim gonglerl Sovyetler BirliQI'no gOtOrGIQp okutmaya bagladi. Seyfeddin Azlzl lgle bu maksat-la Sovyetler Birliqi'ne gdtOrOp okutulan SQrencilerden blriydl. O Sovyetler Birll-QI'ndekl lki yillik^eQltlm sOresinl tamam-layip dOndQkten eonra Ruslari her zaman 6ven birisl olarak kendinl gOsterdl.

1944 yilinda DoQu Torkistan'in III eya-letinde Qin zulmOne kargi mill* ayaklan-ma patladi. Bu milli faaliyetin sonucu olarak 1945 yilinda Qark'i Torkistan Cumhu-riyoti kuruldu. Bu inkilap da Ruslar'in kontrolO altina almdişi igin Ruslar'ac'a' susluk etmekte olan Seyfeddin Azizi, Şark-i Torkistan HOKOmeti lginde yer al-mayi kolayca elde ettl. Aradan gok geg-medeyen Ruslar'a boyun eQmeyen Inkilap-gi Cumhuriyet bagkanlarindan Maregal Ali Han TOre, bir gece anlden Ruslaf tarafindan Sovyetler BirliQi'ne kaginldi. Bundan boyle Doşu Torkistan Cumhuriyeti tamamen Ruslar'in istedişi doşrul-tuda hareket eden kigilerin eline gegti.

Doşu Torkistan meselesinde Qin komOnistleri ile gizli anlagmaya varan Rus bolgevikleri gelecekteki bOyOk menfaatlerinl hesaba alarak kendi casusu olan Seyfeddin Azizi'nln dosyasmi Qin komG-nlstlerine devrotti. Seyfettin Azizi kendisininl 1988 yilinda negrettiQi 'Tanri Daşi Dogam' adli kitabmda Qin komunistleri ile 1946 yilmdan itlbarengizli temasta bulundu^unu, Doşu Torkistan Cumhuriye-ti HOKOmeti'nin gizli durumlarini Qin komOnistlerine sik sik raor ettiQini hig utanmadan yazmigtir. 1946 yilinda Doşu Torkistan Cumhuriyeti hOKOmeti Ruslar'in baskisi sonucu Milliyetgi Qin ile birle-gik hOKOmet kurmaya mecbur oidu. Hal-kimizin mill? rehberlerinden Mehmed Emin BuQra'nm Bagkan YardimciliQi, Isa Yusuf Alptekin'in Genel Sekreterlik yap-tişi birlegik mahalli hOKOmette Seyfeddin Azizide Maarif Nazm (Mill? EQitim Baka-m) o'arak gdtrev yapmigti.

1949 yilinin sonunda Stalin Doşu Tork*istan'i Qin komOnlsMerlne birakarak bO-tOn Qin'de komOnist rejimi yerine oturt-mak istedi. YOz bin kigilik orduya ve ay-yildizli gflk bayraCjina sahlp olan DoQu Torkistan HOKOmeti, Stalin'in iradesince vatanim satmayi utang bilerek Stalin'in teklifini reddettil. Rus komOnistleri, Doşu Torkistan hOKumetinin Cumhurbagkam Ahmet Can Kasimi, Yardimcisi AbdOlke-r m Abbas, General Ishak Bey, General Dolilkan'lari ugak kazasi susO verilen blr suikast ile bldOrdO. Bu sirada Doşu TGrk-

Istnn halki bu olup bltonlordon hoborslz-dl. Bu vakadan Og gOn sonra Ruslar Soy-foddin Azlzl'yl glzlco Pokln'o gOtOrdO. Seyfeddin Azlzl, Qark-i Torkistan Cumhuriyotl HOKmotl'nln vo halkin hlg habo-rl olmadan bOyOk blr mill? hnlnlIQI kendl bagina iglomeyo karar vordl. O Pokin'de Mao Zedung ilo gOrOgerek kendisini Do-şu Torkistan HOKOmeti'nin vokili olarak tamtip dOnyn bnsimna domog verdl ve DoQu Torkistan'in gartsiz, kayitsiz Qin Halk Cumhuriyeti'no tflbl oldugunu ilan ettl. Ve llgill yazilari imzaladi. Tam bu sirada Ruslar, DoCju Torkistan ordusunu silahsizlandirdi. Hemen ardindan DoCju Torkistan HOKOmeti'nin liderlorlnden bog klginin ugak kazasinda OldOCjOnG agikladi.

Seyfeddin, Pokln'de vatanmi sattiCjim agikladiktan sonra milli liderlerimizden Muhammed Enin BuCjra ile isa Yusuf Alptekin, lkl bin kadar mOcahid ile vatan-dan ayrilmaya mecbur oldu. 1949 yili Kasim ayinda Kizil Qin ordusu DoCju Tfirk-istan'a glrdi. Seyfeddin millotin guruii-nu ayaklar altina alarak Kizil Qin ordusu-na hademelik etmeye bagladi. 1950 yi-linda Kizil Qin, sadece Osman Batur'un ellndekl daCJlar harig bOtOn DoCju Tork-istan'i tamamıyla iggal elti. Seyfeddin'in hainliQinden sonra DoCju Torkistan mahalli hOKOmetinin sabik reisi Mesud Sabri (Allah rahmet eylosin) de PantOrkizmci, Qin ve Rus dOgmam suglanndan hapse atildi. Mesud Sabri, Torkiye'de beg yil tip tahsili gormug DoCju Torkistan'da itibar-li bir ilim adami ve deCjerli bir devlel adamiydi. Gene Torkiye'de tahsil gormOg ilim adami ve gazeteci Kurban Kutay 1951 yilinda idam edildi. Aym yil milli mucahidlerden Osman Bahadir ve arkadag-lari da tutuklanarak kurguna dizildi. Seyfeddin, Qin ve Ruslari sevindirmek igin Torkiye'de tahsil yapmig olan veya milli guuru olan gahislari bir bir tutuklattl ve 6lOme mahkum etti. PantOrkizme kargi sloCjam kargisind^ kendi illetinin aleyhin-de galigti. Bu sirada Misir, Hindistan ve Torkiye'de dini tahsil yapnvg olan din adamlarindan binlerce kigiyi hapse attl. Hatta OIome mahkurfi ettirdi.

MObarek islşm dinimize hakaret eden bir sORO kitapları negrettirdi. Kendi mille-tinin kanim dokme pahasina Qin ve Ruslar'in gOvencesin kazanan Seyfeddin, 20 Eylul 1955 tarihinde Uygur Ozerk Bolge-si'nin bagkan yardimcili^mdan bagkan-li^a yOkseldi. 1956 yilinda islşm'a yapilan hakaretler milli zulme dayanamayan halk bagta Hoten olmak Ozere genig gap-ta silahlı ayaklanmaya bagladi. Bu sirada Seyfeddin'in emriyle sadece Hoken'-de binlerce Musلمان Tork kat'edildi. Ve binlercesi de hapsedildi. Bu vakadan sonra Seyfeddin, Pekin'e gidip Mao Ze-dung'dan DoCju Torkistan'da yerli milli-yetgilişe kargi siyasi bir kampanya bag-latmak igin izin istedi vp nidi.

1957 yilindan baglayarak bOtOn Dogu Torkistan gapmda milliyetgilige kargi slo-Qam alt-nda yeni bir siyasi hareket bag-ladi. Meshur ilim ve din adamlari bu ha-reketin ilk hedefleriydi. Tork memurlari yerlerinden alinarak yerlerine tamamen

Qinllor*yorlo?tlrldi. Cjnlvorslto Cflronclle- rinden llkokul dijroncllorlno kndnr Qinli- lor'o sadtk oldu^unu Undo odon sadaknt- name ynzdirtilirdi. 1957-58 yıllarmdn Qin- liler'e kargi mllliyetgl donilorok dldOrOlon, hapsodilon ve gdzaltina alinan Uygur, Kazak vo Kirgiz TGrklorl'nden lklblndon (azla ki?! cozalendirildi. O gOnlordokl ha- rokotin vehlmesi ham otklslni knybotml? deQildir. Bu hareket sadoco Soyfoddin'- in lsteqi Ozerlna vo onun dndorligindo ya- pitmigtir.

Yerli mllliyotgllige kargi hareket adm- da bdyle bir harokot Qin'in mOstomloke- ■ si altındaki diQor bo? fizerk bftlgo lginde sadece Dogu TOrkistan'da olmuştur. Ba?ka azmlıkların ya?adişi Ozork bdlge- lerde bu tQr ceza yapılmadı vo o millet- lerin iginden gikan idareciler do keqdi mil- letlerine bdyle bir zulmO kabul etmediler. Tamamiyla Qin komOnlstlerinin yararına yapılmı? olan bu i?te Mao Zedung bile so- vincinden ?a?irmi?tir. Soylenenlere gb- re o gunlerde bir akgam yemeginde Mao Zedung ile ddnemin bagbakam Coenley

Jaqli Bay nnhlyosInde 100 bino yakın nO- ustan otuz bln kl?! OlmOglGr. Bu sadoco)lr nahiyodo dlon kl?! sayisidr. Dofiu ■ JOrkistan'da 70 nnhlyo var. BOtOn Dogu TOrkistan gapında aqliktan dlonlorln sa- yisi yukarıda vordlfilmiz drriokton anlogil- Vnaktodir.

Denim babnm da 1962 yılında aqlik so- bobylo dlonlordon blridlr. Bu Insonların hopsinl Soyloddln dldOrmOgtOr, nmoci iso sadoco Qinllor'l sovlndlrblmktir. Ill, Qdgok, Altay glbl Sovyot hududuna yakın bdlgolordekl halklardan 62 bln kl?! ag- ii^a dayanamnyip 1962 yılı 29 Mayıs'tan 31 Mayıs'a kadar <10 saat lginde Sovyot- ler'e bagii Bati TGrkistan'n kagmigtir. Bu halktan bogalan gohlr vo kdylor Seyfod- dinlhemon Qin'den yOzbinlorco Qinliyi gotirip yerleqtirdi. Bu kadar Insamn ana- vatanmi terk etmeslno sebep olan da ge- me Seyfeddin ldl. 1962 yılmin sonunda lb(jti)n Dogu TOrkistan gapında hapis di- •şm<la kalan din adamlarını toplayip din- •slzik terbiyejsl yaptı ve domuz eti yeme- ^ye (nebur ottjler. MuslOmanların mozar-

D.TURKISTAN MEKTUBU

MEHMET EMİN HA2RET

“V Seyfeddin Azizi istenmeyen-yersiz misafir

arasında \$oyle bir diyalog gegmiştir:

Mao Zedung: Seyfeddin'in saş!işini kontrol lgin en lyl doktorlardan blrlni Urumgl'ye gdndermemiz gerek.

Coenley biraz anlamadigmi ifade eder.

Mao Zedung devam eder: Japonlar Qin'fn yarismi lggal ettiginde bugOn Seyfeddin'in blze hizmet ettigi glbl Ja- ponlara hizmet eden Qin bOyOklerl ol- mu? muydu?

Coenley "hayir" anlamında bagini sallar.

Mao: Eger olmu? Idi lse ne olacakti?

Co: Qin Japonların eline geger idi. Mao gulmu? Co da gOlerек anladim, demiş.

1959 yılından 1962 yılına kadar Og yıl Qin'in ig kısmında arka arkaya su afeti ve kuraklik afeti meydana gelmi? ve buyuk bir kitlik yaşanmişti. Gergi Dogu Turkis- tan'da herhangi bir tabii afet olmaması- na ragmen aqliktan dlenlerin en gok ol- duşu yer Dogu TOrkistan oldu. QGnku, Seyfeddin Pekin'e DoQu Turkistan'daki yiyecek yedeQini fazlasiyla rapor vordigi igin Pekin'in Dogu TOrkistan'dan Qin'in ig kisimlanna goturdogu yiyecek rriktari da Dogu TOrkistan'm imksnlar.ini zor'a- miş idi. Bdylece Pekin'in verdigi tahsisati doldurabilmek igin yurttaki butun yiye- cekier Qin'e gdtOrOlmG?, millet ise aqlik sebebiyle dlmeye baglamtgir. 1961 yılı- na Dogu TGrkistan'in Aksu vilayetine

liklarım bozup Qinli gdgmenler lgin konut yapıldılar. Bu hal 1966 yılına kadar devam etti. ButOn bunları yapan da yine Seyfeddin'dir.

1966 yılında Qin'de kullOr inkilabi baş- latildi, Bu ddnemde inkilabın icabi diye Dogu TOrkistan'daki biitOn camileri ka- patmaya, Kur'Sn-i Kerimleri yakmaya, nama!zi yasaklamaya, Muslumanları ahir- larında koyun yerine domuz bakmasına emir veren de Seyfeddin'dir. Hatta Mus- luman erkeklerin sakal ve biyiklarmi kes- meye', bayanların ise uzun saqlarını ke- sip, uzun elbise yerine pantolon ve gdm- lek giymesine, kısaca aym bir Qinli gibi yaşamaya da mecbur etmigtir.

1966 yılından 1968 yılına kadar lki yıl lgerisinde Dogu TOrkistan'da milyonlar- ca Kuf'Sn-i Kerim atege verildi, binlerce caml bozuldu ve hatta domuz ahirma ddndurOldu. Kur'an-i Kerim'lerini evinde gizleyen binlerce MuslOman TOrk, ddvu- lerek dldOrOldu. YOzbinlerce MuslOman erkeklerin sakal ve biyikleri kesildi.

BOtun bunları yapan Seyfeddin'dir. KOllOr Inkilabi sirasindn Qin'in bOtOn b5l- gelorl askerl yOnotlmlle ldare edltdl. Dogu TOrkistan'da temel hukuklar orduya (Jevredildi. HOkOmet ise hemen hemen felg idi. HukOmet yerierindeki yetkililer gegitli ithamlarla suglandırıldı. Bdyle bir fırsattan istifade eden Oniversite 6gren-

•!K
tv-
s*

K

Mi.
*3

.1
%

?3

ZAMAN

fi

DOGUITURKISTAN MEKTUBU

MEHMET EMİN HAZRET

“Nerde zulüm var ise orda direniş vardır”

Uygur Özerk Bölgesi olarak adlandırılan Çin ulus-temlekesi altındaki Doğu Türkistan Mahalli Hükümeti'nin Başkan Yardımcısı Qinli Huang Bau Cang, geçen hafta Pekin'de düzenlediği basın toplantısında da Komünist Çin'in Doğu Türkistan'ı işgal ettiği 1949 yılında Doğu Türkistan'dan ayrılmak zorunda kalan Doğu Türkistanlıların lideri İsa Yusuf Alptekin Uygur milliyetçiliğini canlandırmak için ayrılıkçı kampanya yürütmekle ve Doğu Türkistan'a İslami yayın kisvesi altında gerici yayınlar sokmakla suçladığı gazete haberlerinden öğrenmekteyiz.

Gazetelerde yayımlanan habere göre Çinli yetkili geçen sene Aralık ayında tutuklanan bir kişinin İsa Alptekin'in gönderdiği bir casus olduğu söylendi. Çekiminde açıklama yapmış. Çin komünistleri kiriyıldan beri söylemediği böyle bir açıklamayı bugün ortaya atma ihtiyacı duydu? Aslına bakarsanız bu, Çin komünistlerinin yeniden kan dökeceğine dair bir iğarettir. Böyle bir açıklama altında Doğu Türkistan'daki Türk Müslümanları için can tehlikesi yatmaktadır. Evet, dışarıda yaşamakta olan Doğu Türkistanlılar, birkaç yıl önceleri Çin hükümetinin dışarıya açıklama politikasının imkan verdiği gerçeğe Doğu Türkistan'a geçitli yollarla bu ülkelerde bulundular. Ve bu sırada yine Çin hükümetinin tamdini imkanlar gerçevesinde Kur'an'ı Kerim ve bazı dini yayınları getirdiler. O sıralarda

Çin hakimiyeti, konulan östemlekesi altındaki millet- lere insanca yagama haklarını vermek hakkında doğu- gunmömöklo yetinmeyip, hatta serbestlik isteyenleri nasıl bastıracağı hakkında yeni planlar yapmaktadır. Çinliler, çok yakın gelecekte gerçekleştireceği katliamların sebeplerini İsa Alptekin tizerine yikarak kamuoyu toplamaya çalışmaktadır. 1966 yılından 1977 yılına kadar Doğu Türkistan'da onbinlerce fazla Doğu Türkistan Türkü'ü öldürülen Sovyetler'e bakanlar sugu bahane edilmeydi. Qimdi ise Çin-Sovyet ilişkileri normale döndü. Katiian için bahaneler Sovyetler Zeminde aranmıyor. Böylece yapacağı katliamlara ve onun için düzenlenecek bahanelere kurban olarak diğarida yaşamakta olan Doğu Türkistanlıları seğmişler. Şunu da belirtelim ki, bugüne kadar Çin'de veya Türkistan'da herhangi bir hareket olurken Çinliler bu tür bunların sebebinin bile bu hareketlerin menşei olarak Çin'in dışındaki herhangi bir devlet/dinî kavmi göstermeyi adeta gelenek haline getirmiştir. Ve! böylece kendi idaresindeki halkların çok itaatkâr ken- dilere sadık olup, eğer dışarıdan kışkırtılmazsa ebediyen koyun gibi yagayacaklarını ispat etmeye çalışmıdır? Halbuki bugüne kadar Çin'de veyahut Doğu Türkistan'da olup biten bütün hareketler aslında halkın Çin hakimiyetine olan tepkisinden kaynaklanır. Çin hakimiyeti ise halkın tepkilerini gormemezlikten gelmektedir. . .

Geçen sene Aralık ayında Çinliler tarafından tutuklanan Türk vatandaşları Dilgadi Çin'deki dolar kâğıtlarına karıştıran suçundan hapse atılmışlardı. Ve şimdi ise aradan dört ay geçtikten sonra Çinli yetkili Huan Bao Cang, Dilgadi İsa Alptekin'in casusu olarak dünün İsa İlan etmesi kdtu yazılmış bir senaryodur. Sadece komünistlere has olan iftirdir. Bir Türk vatandaşları m Çinliler olmadık bahanelerle hapse atmakla yetinmeyip gene ona kendi isteklerince iftiralar ederek kamuoyunun dikkatini çekmek için dünyaya İlan etmesi Doğu Türkistan Türkleri'nin Kızıl Çin hakimiyetine olan nefretini daha da güçlendirecektir. Kırk yıldan beri Kızıl Çin hakimiyeti tarafından en ağır zulüm ve hakaretlere maruz kalan Doğu Türkistan Türkleri kendilerinin insan haklarını kazanmak için aziz canlarını feda etmişlerdir ve edeceklerdir. Çin komünistlerinin lideri ! Mao Zedung'un "Nerde zulüm var ise orda direniş vardır" diye bir söz

DOGU TURKISTAN MEKTUBU

MEHMET EMIN HAZRET

Biz mevcuduz, davamiz da rhevcuttur

5 Mayıs 1990 Cumartesi günü Batı Almanya'nın Bonn şehrinde Orta Asya Türkleri'ne has milli bayrak giyinen ve ellerinde ayyıldızlı bayrak tutan bir miting yapıldı. Bu miting, Batı Avrupa'da yagamakta olan Dogu Turkistanlılar idi.

Onlar Dogu Turkistan'da 5-6 Nisan gunleri Kaggar'-in Aktu nahiyesinde meydana gelen gatigmalarda, Kizil Qin ordusu tarafından Turkier'e yapılan katliamlara, Dogu Turkistan'daki milli zulGm ve insan haklarına ay-kiri yapılmakta olan haksizliklari protesto etti. Qın y6-jnetiminin asimilasyon, iggalci politikasini kinadi. Gos-tericiler, Bonn'daki Qın Buyukelgiligi'nin 6nune gidip Qın hukumetine yaziiian bir agik mektubu buyGkelgi genel sekreterine verdiler. Mektupta surilar yazilydi:

"Ekselans, gGnumuzde 'nsan haklanmn ne dere-ce 6nem kazandigmi, devletler ve rejimlerin insan hak-lanna saygili olduklari kadar megru ve muteber ola-bileceklerini anlamig olmaniz gerekir. Temsil ettiginiz QHC'nin ise bugun insan haklarına ve hukuka saygi gostermeyen bir Dike oldugu dunyaca bilinmektedir. 1876 senesinden bu yana iggai ve istilamz altinda bu-lunan ve adini saygisizca 'Qinkiang' olarak degigtir-diginiz Dogu Turkistan, devletiniz tarafından madde-si ve manasiyla somurulmektedir..."

Bonn gehrinde Dogu Turkistanlılar tarafından yapı-lan ve tarihi onemi olan bu yuruyugte gbstericilerin el-lerindc Qın yoneiimine hitaben yaziiian sloganlar da vardır:

— Dogu Turkistan'da katliama son verilsin.
— Dogu Turkistan'in I ob Nor bdlgesinde atom de-nemeleri durdurulsun

, Mltngdo Dogu TGrkistanlılr'nin lidori İsa Alptekin, konugmnsindn gbylo dedi: "Esir Dogu TOrkistanlılar dilnyadaki hlgblr oslr mlloIn maruz kalmadigi zulme maruz kalmakladir. Dogu TOrkistan TGrkleri yok ofma tohllkoslylo korgi kargiva kalmakladir. Dogu TGrkistan- lilar kendl vatanlarında azinlik durumuna getirildiler. BÖTGN dOnyaya soslonyoruz. biz insanız, blzim de in-sanca yagama hakkimiz var. İnsanca yagamak igin bÖ- tOn hur dOnyadan manovl yardım istlyoruz, ses istl- yoruz."

Miting gok heyecan iginde devam otti. Her bir Dogu TGr-klstanlı'nın kalbindo Qınlılar tarafından yapılan igkence İzlerl vardır. Klmse Qın haklmiyetinln kbtG milli zulmGnG' hakaretinln unutamayacaktır. Ama Kizil Qın'ın İstanbul'daki bazı diplomatları Dogu Turkistanlıları milli davadan vazgeçirmek, onların arasını bozmak, onla- ri faaliyetsiz hale getirmek igin gok gaba harcamıdır. Gerçek, Qınlıların umil ettiği gibi olmadı. Türkiye'de- kl Dogu TOrkistanlılar' 5-6 Nisan' Dogu TGrkistan'da katledilen gahirler igin vatan ve millet diyerek hapis- lerde yatan kahraman oğulları igin, milli zulGm ve milli hakarete dayanma gGcG olmayan kan kardeg, can kar- degleri igin gecikse de ses

29 HAZİR-W 1990 CLMA

D.TURK1STAN MEKTUBU

MEHMET EMİN HAZRET

Bizim için de dernek olsun (!)

Bu sene 5-6 Nisan Dogu Turkistan'in Kaggar vi-
layetine bagli Aktu nahiyesinde Kizil Qin'in milli ve dini zulmine kargi patlak veren halk ayaklanmasi Kizil Qin ordusu tarafından kanli bir gekilde bastirildikten sonra, Kaggar, Hoten, Artug, Aksu vi-
layetlerine bagli 500'den fazla Uygur kbylerine ve Kirgizlar'm yaylalarma bOyuk olgude Qin ordusu gonderildi.

Qehirlerde bnceden varolan Qin ordusu onbeg yirmi misli artirildi. Haberlere gore bu dort vilayet-
teki her ug Turk nufusuna bir Qin askeri dugmek-
tedir. iki aydan beri devam eden sikiyonetim koy-
lerdeki gifgilerin normal b>r gekilde tarim yapmasi- ni engellemektedir. Qehir halki da korku iginde ya- gamaktadır. Qin yonetimi televizyon, radyo ve ga- zeteleri kullanarak, her gun millelin hurriyet iste- gine hakaret ederek, onların hayatim tehdit eden propagandalar yapmaktadirlar.

40 seneden beri Dogu Turkistan halkini hususi koleleri gibi kullamp gelen Qin mezatimi Vangin Mao ire Dogu Turkistanlilar'myuz karasi olan mil- let haini Timur Damavet ozel ugakla Hoten, Kaş- gar, Artug gibi vilayetlerin nahiyelerini gezerek Qin ordusunun zorlamasiyla toplanan Turklere agik ha-' va toplantisi yapmaktadirlar. Onlar Şoyle konuŞ- maktadirlar: 'Qin Komiinist Partisi'ne bir adam karŞi gelse bir adami oldurecegiz. Bin adam kar- gi gelse binini de oldurecegiz!'

Aktu olayindan sonra Qin polislerinin adam tu- tuklama hareketi daha agik ve gizli olarak devam etmektedir. Dogu Turkistan'in gehir ve koylerinde komunist diktatorun vahgeti propaganda yapmak- la kalmayip, her bir Dogu Turkistanli'nm "Eger va- tamni pargalama hareketine katilirsam Qin hii- kiimeti tarafindan verilecek olan herhangi bir ce- zayi beklemeye hazirim" diye yazdirtilip imza at- maya mecbur tutulmaktadır.

Dogu Turkistan'daki universitelerde sikiyonetim daha da serf devam etmektedir. Qin polisleri uni- versitedeki Tur ogrencileri'lehdit ediyor: "Kaggar'- daki Aktu olayi konusunda kimse kimseden bir soru sorarsa veya kimse kimseye bu olay konusunda ra- por verse ig onceki gibi universiteden atilmakla bit- miyor, gidecekleri yer hapistir. Hatta olume mah- kum edilecektir!"

KomOnistler onunde kanun kagit üzerindeki bir geydir. Onlar devleti kanunla degil silahla idare edi- yorlar. Qimdiki Dogu Turkistan universite ogrenci- leri kendi vatanmda meydana gelmekte olan olay- lar konusunda konugmaya hak kazanamiyorlar. Universitelerde "Milletler Ittifakligina bozguncu- luk yapmamalidir." Yani Qin zulmune kargi diren- memelidir... Bu konuda siyasi propaganda bir kag saat devam ediyor. Her gun bu gekilde...

D.TURKISTAN MEKTUBU

M.EMIN HAZRET

Her gegen gun, bizim igin

4 q Mayıs Doju TQrkistan tarlhinde ebedi l w hatirlanacak, unutulmaz bir gQndOr. , 19 Mayıs 1989 Cuma gQnO, Cuma namazından sonra Urumgi'de Uygur TQrklori bagta olmak Qzere yirml bin klgiden fazla MGslGman glsterliler Kizil Qin'in millT ve dint zulmQne kargi yGrOyG? yaptılar, Ddrt saat sGren bu yGrGyQgte gOs- tericiler, insan haklarını ayaklar altına alan komGnist rejlmİni lanetledi. Qin hakimiyetinin mijli zulmGnG kmadılar. Din hGrriyetine olan baskılana boykot ettiler. Onlar "Qiniier yurdumuzdan gi- kip gitsinler", "İnsan! haklarımızı kullianmak istiyoruz", "Milli beraberliQimizi istiyoruz" diye sloganları atarak Qin ydnetimini boykot ettiler. GGsteri Kizil Qin komGnistleri tarafmdan kanlı bir gekilde bastınidi. Ama Qin ydnetimi gdsterileri basting sirasında, iki Qin polisinin SldGQGnG ve gostericilerin be? otomobiii atege verdiQini ilan etti.

Qiniier, haklı olan milletin sesine kulak vermedenj oraların SnGne silahlı ordularını gdnderdi. Qatigmalar sirasında halk galip gelmişti ama, daha sonra bir ay iginde be? bin insan gdsterici, diye tutuklandı. Bunun igin de dokuz kigi aşır hapse mahkum edildi. DGrtyGzden faziası hapis ve para cezasına qarptırıldı. Geri kalan binlerce ki?i de kara listeye alındı. Qiniier milletimize ve dinimize daha fazla baskı yapmaya ba?ladı. Ama, Doşu TQrkistan halkına 19 Mayıs harekati bGyGk bir manevi kuwet verdi. BGtGn Doşu TGrkistan'ın her tarafında milli ve dint baskıya direnig hareketleri daha da artig gosterdi.

Kizil Qin hakimiyeti, Dogu TQrkistan halkımın medeni mGcadelesini sertlikle bastırmıgtı. Millet silahlı mGcadele yapmaya mecbur kaldı. £ulGm ve baskıcı harekete dayanamayan halk gazabi sonunda patlak verdi. Bu sene 5^6 Nisan gGnleri Ka?gar'ın Aktu nahiyesinde meydana gelen silahlı gatigma ve bunun etkisiyle Ka?gar, Oteri, Kugar'da meydana gelen olaylar, halkimizin Qin mezalimlerine kole olmak istemediklerini bir kere daha gosterdi.

Onlar kendilerinin dokulen kanlarıyla kendi gerfini, haysiyetini korudular. 19 Mayıs Dogu TQrkistan tarihinde ganlı bir sahife meydana getirmi? olsa, onun devami olan 5 Nisan olayı tarihimize ve zamammızda daha parlak bir sahife agtı. Halkimizin kalbinde dusmana karsi riha <guglu, daha cengaVer ruh uyandırdı.

Dunyada yokolu? tehlikesi iginde ya?amakta olan, en agir milli zulme maruz kalan bu millet nigin atom gucGne sahip olan kendisinden bin misli gGglG olan bir dG?mana silahlı olarak kargi gikti? QunkG onlarda dayanma gucu kaimadı. Onlar kendilerinin anavatanmda her geyden mahrum bir gekilde, bu kadar hakaret iginde ya- gamayı namus bildi. "Namussuz yagamaktan- sa namuslu olarak olmak iyidir" diyerek dugman ordusunun kargisin£LgikliJ?ehitlerimizin ruhubi; zi mucadeleye ga^irmaRfadir. Bizim mucadeie- miz, Qin ydnetimi bizim insan oldugumuzu taniyana kadar, insan! haklarımızı kabul edene kadar devam edecektir. Vatammızda huzur ve gGven iginde yagama imkanma kavugana kadar 19 Mayıs hareketi, 5 Nisan olayları daha da ge^ ligecektir.' ...

Bir gehidimizin ddkulen kanlardan, binlerce gazilerimiz meydana gelecektir. QGnku biz insanmız, insanca yagamamız lazımdır...

25 MAYIS 1990 CUMA

ZAMAN

DOGU TURKİSTAK MEKTUBU

MEHMET EMİN HAZRET

Biz Qinliler'den hakkimizi,

Doşu Türkistan'dan yeni katliamlar olduğu pek-
linde haberler gelmeye başladı. Gazetelerde
gepen cuma günü Kapgar, Hoten, Kupar, (Gaze-
telerde piktigi gibi 'Kuka' değil) pehirlerinde Kizil
pin ordularinin ateş apmasıyla 50'den fazla Mus-
luman Turk'un olduğu ve pek sayıda adamin yara-
landigi haberleri yer aldı.

Bu haberlerden sonraki günler ipinde Dogu
Turk-istan'da daha ne kadar Musluman Turk'un
oldu- ruldugu, ne kadarinin yaralandigi, hapse
atıldığı, ne kadar pocugun anne ve babasız kaldigi
ipin so- kamlara bırakıldığı bilinmiyor. Belli olan ?u
ki, Dogu Turkistan Turkleri insanca yapama
partlarına ka- vupmak ipin seslerini du, urdular.
Qin ordusu bu- nun karpiliginda halka ateş apti.
Gazetelerde "Kas- gar'dan 50 kilometre
uzaklıktaki bir kasabada cami yapmaya hazirlanan
Musluman Tiirklere Qin kom'unistleri izin vermiyor.
Turklerle goriip- mek isteyen iki tjinli bdiirilmup,
Kapgar, Hoten, Kupar pehirlerinde Musluman
Tiirklere'in ayak- lanması meydana geldi" peklinde
olaylar ya- yinlandı.

Kizil Qin'in anayasasında "Dine inanmak ve
inanmamak serbestligi var" diye yazılmı. Mus-
lumanların namaz kılması ve cami yapması Qin
Anayasası'na göre kendi ipidir. Ama 40 seneden beri
Muslumanları hor goriip gelen Qin komunist-
leri bir bahane ile Dogu Turkistan halkını katliam etmesi
Dogu Turkistan'da bundan sonra meyda- ; na gelecek
olan?daha büyük olayları engellemek i ipindir. Bu
genipzengin toprakta gelirsiz, ipsiz bi- rakılan yoksul -
halkın elindeki her peyi Qinliler zor- i la aldı. Herpeyden
mahrum durumda, gayri insani i partlar ipinde
yapamakta olan Dogu Turkistanlıların

dayanmaya.gucu kalmadı. Onlar, dünyanın pepitli
yerlerinde yapayan milletler gibi insanca yapama
haklarına sahip olması gereken haklardan
birisidic.

Bu katliamda mukaddes vatanını, aziz milletini,
mu- barek dinini korumak yolunda canını feda
eden ?e- hitlerimizin makamını Allah cennet
eylesin. Kahra- man genplerimizin fedakarligi
halkımıza manevi ruh ve kuwet verecektir.
Bunların hepsi bizim mevcut olduğumuzun,
koleligi istemeyipimizin isbatidir.

Biz Qinliler'den hakkimizi istiyoruz, onlar ise biz-
den kammızı istiyorlar. Bu sebeple dünya Muslu-
manları ve Türkiye bapta olmak üzere Dogu Turk-
istanlılar'm ipinde buldukları duruma manevi ,
desteklerini vermelerini istiyoruz. Milyarı apan bir
milletin ipinde yok edilmek isteniyoruz. .

.....

13 NİSAN 1990 CUMA

n**>

Istanbul, 16 Mart 1990

'ZAMAN SAYFA/5

DOĞU TÜRKİSTAN MEKTUBU

MEHMET EMİN HAZRET

Şimdi sıra Çin'de...

Mart 1990 gOnu Sovyetler Birliği'nin Litvanya Cumhuriyeti tam bağımsızlığım ilan etmiştir.

11 De- Sovyetler Birliği'ne bağlı olan millî cumhuriyetlerin kendi bağımsızlığımı erigmek için attığı adımlar iyi neticelerle bağlamıştır.

Onlar yavaş yavaş mOstemlekedenden kurtulurken ve komünist rejiminden de kurtulmaktadır. Sovyetler Birliği'nde millî bağımsızlık ve demokrasi için geniş gapta bir faaliyetin meydana geldiği şu sırada Sovyet Komünist Partisi Merkez Komitesi bu gerçeklere doğru gözle bakmaya mecbur oldu. Ve Litvanya'nın bağımsızlık ilan etmesine kargı sadece onların birliğe 34 milyar dolar borç odemesi gerektiğini söylemekten başka bir şey yapmamaktadır. Ancak, Sovyetler Birliği'nin yakın komşusu olan Çin Halk Cumhuriyeti'nde durum daha değişik bir hal arzeder.

Deng Şia Ping'in hakimiyeti kendi halkına olan kizil rejimi daha da ağırlaştırmakla yetinmeyip, Çin mustem- lekesi altındaki milletlere olan kontrolünG gGglendirmek-! tedir. Çin Komünist Parti Merkez Komitesi

Çin halkı milliyetçi kendi mOstemlekesindeki milletler için ■ Sovyetler Birliği'ndeki cumhuriyetlere verilmiş olan millî hakları vermeye bile razı değil. Bu yılm gubat ayından; itibaren Doğu TGrkistan'ın başkenti Urumçî'de özel egi- • tilmiş on bin memuru nahyeye ve köylere göndererek mer-, kez komite3lnln yönü karar olan "Çin'i sadece komünist; nist rejim kurtarabilir" adlı genelgeyi kapı kapı iletmek • tedir. Millî hareketleri denlemek için bOtGn gabalarım Do-1 gu TGrkistan'ın nOfusunun yOzde 90'ini oluşturan kir- sal kesim halkı Özerinde harcamaktadır. Halkı aydınla^ dan koparmak için gıftgilere geyitli yaadlerde bulunmak- tadir. Çin Komünist Partisi bundan sonraki siyasetinlh tamamıyla gıftgi ve hayvancılık ile uğranların yararı- na olacağı hakkında propagandası yapmaktadır.

Çin Komünist Partisi'nin yaptığı propagandaların ay- nısı diğer dzerk bdlgelerde, özellikle ig Mogolistan'd* yapılmaktadır. ...

Bugünkü dünyada Sovyet Rusya'sı ve Kızıl Çin'den başka Gkelerde hemen hemen hiçbir esir millet kalma- mıştır. Sovyetler Birliği'nde gergi genel politika Mosko- va'da Gretilmesine rağmen bu siyasetleri millî cumhu- riyetlerde o cumhuriyetlerin sahibi olan yerli halklardan oluşan merhurlar tarafından icra olunur. Cumhuriyet bağlamından tut, td en kuguk kolhoz başkanına kadar yerli halklardan olmaktadır. Onlar fabrika ve igyerle- rinde de kendi iggilerini dncelikle kabul ederler. Üniversitelerde de kendi öğrencilerine öncelik verebilir. Bu cumhuriyetlerde; kendi tarihini, kendi dilini, kendi ede- biyat ve sanatını kendilerinden yetiştirmiş olan ilim adam- ları kendi fikrince tatbik edebiliyor ve fikirlerini ağızla ortaya koyabiliyor. Ama Çin mustemlekesi olan Doğu TGrkistan'da, Tibet'te ve lg Mogolistan'da bütün siya- sîT, iktisadi, hukuk, Qnlilerin elindedir. Yerli Gniversi- telerde bile Qnliler gogunluktur. İlimi aragıtırma yerle- rinde Qnliler dnde gelir. Yani onların neyi nasıl, hangi doğrultuda takip edeceği tamamıyla Merkez Komitesi'- nin siyasetine göre belirlenmektedir.

Bugün Çin mOstemlekesi altında bulunan milletler kendi topraklarındaki fabrika ve igyerlerinde normal bir iggi olma hakkına bile sahip değildir. Çin mustemleke- si altında butGn insanı haklarından mahrum edilen bu milletler, Sovyetler Birliği'nde meydana gelen milliyetçi hareketlerinden bOyük manevi ilham almaktadır. Doğu Türkistan Türkleri, Tibet halkı ve Mogollar insan gibi yagama gartlarına kavugabilmek yolunda yeni ve geniş gaplı bir harekete hazırlanmaktadır. Çin Komünist hakimiyeti ise, bu milletlerin en kuguk bir derdine kulak vereceğine bu bQlgelere yeniden takviye kuwet- leri göndermektedir. İstihbaratçileri en kuguk köylere kadar yollamaktadır.

BQyle bir günde bGtun hur dünya ve hur basın organ- larından Çin'de meydana gelecek olan yeni katliamları 'vakinden takip etmesini milletlere ümit

Istanbul ,9 Mart 1990

ZAMAN SAYFA/5

DOCU

TUBKİSTİN

MEKTUBU

MEHMET EMİN HAZRET

Ah!.. Turkistan giftgileri

4 QQ7 1988 senesinde Kaggar, Hoten vila- l %/0 t y yetlerinde atom bombası patlatıl- masım etkişil ve yoksulluk sebeble ciŞer hastalı^i olarak tesbit edilen bulagici hastatik genig gekilde yayıidi.

200 binden fazla Turk giftgisi bu hastaligja yakalandi ve insanlar olmeye bagladilar. Millet, hukümet- ten yardım istedi. Bagkent Urumgi'de Qinliler tara- fmdan bir yardım kampanyası kuruldu. Hoten ve Kag- gar'daki hastalara yardım için eski elbiseler toplan- maya bağlandı. İki haftalık bir seferberlikten sonra 20 otomobillik eski elbise yardımı DoŞu Turkistan'- daki Qin hükümeti tarafından Hoten ve Kaggar'a yol- •landı. Tabii Qinliler'in giymedikleri elbiseleri... Elbiseler voksul çiftçilere dağıtıldı. Çiftçiler, "Biz Mus- lumamz, kafirlerin eski elbiselerini giymeyiz" diye reddettiler.

Musulman Tiirkler'e Qinliler'in eski elbiselerini tes- l im etmekle ugragan Turk memur, UrumQi'ye gider- ken bana geldi ve goyle dedi: "Bundan otuz sene once yani 1958-59 seneleriride Qin'deki tabii afet sebebiyle milyonlarca a?, sefil Qinliler Dogu Turk- istan'a dokuldii. Ne yatacak ev, ne giyecek elbise, ne de yiyecek yemekleri yoktu. Sokak sokak dileniyorlardı. Ag Qinliler'in her ghirde gok sa- Vida olusii vardı. Bunun uzerine ben de Doqu Tiirkistan'da bir memur olduğumdan Turk halki- ni seferber etmeye galigtim ve onların elbise, yor- gan kap-kacak her geyini topladık, Qinliler'e ge- tirdik.istiyorlar. iyi bir hayati veya hayata niye geldigini, du- : Qinliler'in yemeklerini her gun biz Tinkler verdik. Ogunmesini istemiyorlar. Yagayanlardan olenlerin ye- 11 zaman QinliTer agliyorlardı: "Biz sizin iyiliklerinize yenerli geliyor ve bunun hep boyle olmasmi is- hinhir zaman unutmavacanız" divor- lardı Onlartiyorlar. Ama Allah bunların da belasini verir. Dogu

Hakikaten dugunduQCinGz zaman, otuz sene sonra DoŞu Turkistan halki nigin Qinliler'in eski elbiselerine muhtag kaldı? Otuz sene sonra ag, sefil, Do- £ju Turkistan'a hayatim kurtarmak için gelen Qinliler nigin bu kadar zenginlegti? Bunun sebebini her- kesin dugunmesi lazim? DoŞu Turkistan halki Qinliler'in sadakasma muhtag deŞil. Onlara kendi hak- lari gerek. Kendi topraQmda, kendi vatamnda insan- ca yagama gartlarına kavugması lazim. Ama bugun- ku gergeklere gore Kizil Qin yönetimi DoŞu Turkis- tan'daki Turk halkinin kotu gartlarda yagamasina ka- rigmaz. Yani onun olması hastalanması onun için bir gey deQigtirmez. Ama onu, topraŞmi, hergeyini so- rniirur. Biz Kizil Qin'in sozlerine deşil, yapmakta ol- duŞu iglerine bakarız.

Mao zamanmda zaten giftginin veya diŞer hig kim- senin bir geyi yoktu. Qimdi Mao olduktan sonra ya- vag yavag mal edinme var ama, vergiler o kadar gok a^irlagtirildi ki giftgi altından kalkamayacak duruma geldi. Mesela sahip olduŞunuz bir at, inek veya mer- kep için senede dereden veya irmaktan su igme ver- gisi olarak beg yuandan on yuana kadar 2-3 dolar civarmda para odenmesi gerekir. Qiftginin yıllık ge- liri ise Qinliler'in kendi yaptıjı istatistiklere gore 56 dolar civarmda. Bir de buna giftgiler için senede 80 gunluk devlete bedeva mecburi olarak hizmet etmeyi katmak gerekir. 80 gunluk mecburi galigma için ev- lerinde erkek olmayan dul, yagli vs.lerde aym statu- ye sahip olup, gitmedikleri takdirde parasim odemek mecburiyetinde. Qaligma iginansan gonderemeye- cek durumda olanlar ise evlerindeki hayvanlanm veya evlerini satmak durumunda kalip, gok zor gart- larda yagamaya sevkediliyor. Higbir hak hukuka da- yanmayan zorla galigtirmalar da goruluyor. Mesela baraj yapimi için bu ocak ayında 13 bin egek araba- j si Karakag nahiyesinden getirtilerek galigtirildi...

Qinliler Dogu Turkistanlılar'm sadece galigmasmi Qinliler'e ge- tirdik.istiyorlar. iyi bir hayati veya hayata niye geldigini, du- : Qinliler'in yemeklerini her gun biz Tinkler verdik. Ogunmesini istemiyorlar. Yagayanlardan olenlerin ye- 11 zaman QinliTer aglıyorlardı: "Biz sizin iyiliklerinize yenerli geliyor ve bunun hep boyle olmasmi is- hinhir zaman unutmavacanız" divor- lardı Onlartiyorlar. Ama Allah bunların da belasini verir. Dogu Turkistan halkinin tek istedigini insanca yagamak ve

Istanbul ,13 Nisan 1990

ZAMANI

DOGU TURKİSTAN MEKTU8U

MEHMET EMIN HAZRET

Biz qinliler'den hakkimizi,
onlar bizden kammizi

İstiyorlar
Doşu Tirkistan'dan yeni katliamlar olduQu gek-
nindo haberler gelmeye bagladi. Gazetelerde
gegen cuma gunu Kaggar, Hoten, Kugar, (Gaze-
telerde giktiji gibi 'Kuka' deQil) gehirlerinde Kizil
Qin ordularimn ateg agmasiyla 50'den fazla Mus-
luman Turk'un 6ldu£ju ve gnk sayida adamm yara-
landi^i haberleri yer aldi.

Bu haberlerden sonraki gunler iginde Do(ju
Turk-istan'da daha ne kadar Musluman Turk'un
oldu- rulduQu, ne kadarimn yaralandişi, hapse
atildiQi, ne kadar gocufijun anne ve babasiz kaldi^i
igin so- kaklara birakildigi bilinmiyor. Belli olan gu
ki, Do- £ju Turkistan Turkleri insanca yagama
gartlanna ka- vugmak igin seslerini du/urdular. Qin
ordusu bu- nun kargiliginda halka ateg agti.
Gazetelerde "Kas- gar"dan 50 kilometre uzakliktaki
bir kasabada cami yapmaya hazirlanan Musluman
Turklere Qin komunistleri izin vermiyor. Turklerle
gorug- mek isteyen iki £inli dlduriilmug, Kaggar,
Hoten, Kugar gehirlerinde Musluman Turkler'in
ayak- lanmasi meydana geldi" geklinde olaylar ya-
yinlandi.

Kizil Qin'in anayasasinda "Dine inanmak ve
inanmamak serbestligi var" diye yazilmig. Mus-
lumanlarin namaz kilmasi ve cami yapmasi Qin
Anayasast'na gore kendi igidir. Ama 40 seneden
beri Muslumanlari hor gorup gelen (?in komunist-
leri bir bahane ile Dogu Turkistan halkmi katliam
etmesi Dogu Turkistan'da bundan sonra meydana
gelecek olan daha buyuk olaylan engellemek
igindir. Bu genig zengin toprakta gelirsiz, igsiz bi-
rakilan yoksul halkm elindeki her geyi Qinliler zor-
laaldi. Hergeyden mahrum durumda, gayri insani
gartlar iginde yagamakta olan Dogu
Turkistanlilar'in dayanmaya gucu kalmadi. Onlar,
dunyanm gegitli yerlerinde yagayan milletler gibi
insanca yagama haklarma sahip olmasi gereken
haklardan birisidir.

Bu katliamda mukaddes vatanmi, azizmilletini, mu-
barek dinini korumak yolunda camni feda eden ge-
hitlerimizimn makamim Allah cennei eylesin. Kahra-
man genglerimizimn fedakarligi halkimiza manevi ruh
ve kuvvel verecektir. Bunlarm hepsi bizim mevcut
oldugumuzun, koleligi istemeyigimizin isbatidir.

Biz Qinliler'den hakkimizi istiyoruz, onlar ise biz-
den kammizi istiyorlar. Bu sebeple dunya Muslu-
manlari ve Turkiye bagta olmak uzere Doşu Turk-
istaniilar'in iginde bulunduklari duruma manevi
desieklermi vermelerini istiyoruz. Milyan agan bir
rr.illetin iginde yok edilmek isteniyoruz

MEHMET EMİN HAZRET

Dogju TQrftistan'da millT farklar

O komGnistlerinin, Dogu TGrkistan TGrkleri'ni Igsiz, yok-
sul, cahil bicakmak aiyasqtlnl ferine getiriginin yanl b1r
vas'kast Dogu TOrklsian'dan TOrk halkuu zorla gikarmnk
gakilindedir, Gaye.TQRklar'In yerlna Qlnllor'i gotirip, bu top-
raklarda sanayi merHezlarini kurup.Qln gfigmenlorini yuk*
sek maag vp penis',sahibi yapmaktir.'Kisaca, QlnHler'in
hayatini rahatga gegindirmeyi amag edinmektedir.

1949 yih arafik ayinda, Kizil pin ordusu, Dogu TUrkis
tan'm bagkenti-Urumgi'ye girdlgl zaman, Urumgi'nin go-
bir nQfusu 300 bine varriyordu. Urumgi'nin asil gogunlu-
9u Uygur TQRklerf Ikervaz miktarda Kazak TGrkler'l ve
MuslQrnaqQinliler ile, azda Qinli vardu O zaman tQm Dogu
TQRkistan'daki Qin nQfusu- 200 bin idi.

(Jin ordysu DoguTQRkistan.'atamamen yerlegtikten sonra
'1959 yilmda Urumgi'deki Turkler'i Turkistan'dan uzak geh-
hir ye koylere zorla gGg ettirdi. 1970 yilmda (kind defa TGrk-
let'i Urumgi.gehcinden gd^ eltimesinde ordu hakimiyeti
ve silahlI tehlikeatilkoldu.- iki defa Urumgi'den gQg ettirir
len Turkler-50 bin civarindadir, Urumgi'da dogup buyuyen
ve gtkanfepiP bin adamdanon binih uzerindeki Turk Urum*
Qi yi geweh'tfaglarda.';maŞaralarda yagamaktadirlar. Burv
lar Ururhgi rtQfusuna kayitliolmadigi icin; igsiz birakilmak-

Agoyle bir go? ettirme ile Urumgi'nin nufusu azaltd mi?
fP^iniz, Qinliler tarafmdan 1988 yilmda yapilanagiklamada
Urumgi'nin. 1987 yjli soriundaki- nufusu:1 milyon 223 bin
olarak gdsteriliyor. Bunun iginde. Uygur. Turklen'ninnu
fusu 152 bin. 8elirtilen nufustan Urumgi'^de kayit edilmer
yen gegici nufus kagidi ileiggitlik'v tuccarUk ve eline yuksek
memurluk isteyerek Urumgi'deyagamakta olari bir.milyon
civannda Qinli var. Silindigi gibi Qinliler buraya gelince yuk-
sek,makamlar istiyorlaf. Qimdiki Urumgi'gehrinda iki mil-
yon ciyarinda.insan yagiyor. Ama bunun. iginde 152.bini
bu topragm sahibi olan Dagu.Turkistanliiar'dir. Urumgi'-
deki Qin yoneticilerinin gegen'yj'ki.agiklamasinda (1987 yi-
linin sonunda Urumgi'de varolari fabrika 944, gegitli ma-
gazalar 21 bin, otomobil 44 bindir. 8uralarda galigmakta
olan insan sayisi is@ bir milyon Qalisanlarin iginde ise 50
bini Dogu Turkistanli olup, geri kalan yuz bin insan igsizdir.

Urumgi'nin35 kilometre batisinda Sancı adında bir geh-
hivardir. KizitQin Dogu TOrkistan'i istila ettikten sonra ku-
guk bir ilge idi.Bu ilgede' Uygur, Kazak Turkler ve bir kisim
Qinli Muslumanlar yagiyordu. Bu ilgenin gevresi geni? yayja-
laria gevriiydi, Buyayfelarda tezak TurWer'i hayvancilikJa meg-
gul oluyoriadr. Şimdi';1988yilmdaki Qinliler'in istatistiklerinde-
(Sancı gehrinin nufusu 243 ten; Kazaklar 13 bin, Uygurfar.7
bin.. Sancı'ya bagli umumi nufus is@ bir milyon yQz; bindir).
Sana kirk, yildir Urumgi'ye si^mayan Qin g6gmenleri-
ni yerfeŞ'tiren bir merkez.halfne geldi. Kazak Turkleri'nin
enig yaylafan bozuldu. Bir milyondan fazla Qinli gpgmen
^alan yerlegme bolgeleri haline getirdiler. Qinliler, bu.
Sa da gok fabrikalar kurdylar. Sancı'ya bagli kuguklubu!
yuklu 667 fabrika bulunmaktadir. Sancı'ya baŞli koylede
bulunan kuguk aile atelyeleri 15.500'dur. Bu fabrikalarin
memurlari ve iggilerin hepsi Qin'den getirimigtir.

Urumgi gehrinin yuz kilometre batisindaki Manas nehri-
nin boyian genig yaylak^lup, burda onceden higbir Qinli
yoktu. 1955 senesinden 6aglayarak, Qin komunistleri bu-
raya bir gehir kurma duguncesiyle buradaki hayvancilik ile
meggul olan KazakTurkleri'n; yavag yavag gdg ettirmeye
bagladilar. Qihanze isminde bir gehir kuruldu-. Bu gehrin
1988 yilmdaki nufusu 543birt431'dir. Qehre baŞli kQguk
yerlegme yerleriyle beraber nufusu bir milyondur;

Qihanze'nin kuguk yerlegme bolgelerinde giftgi gogmen-
ler yagamaktadir ki bunlar da Qinlidir. Qihanze, anlagilaca-
Şi gibi Do^u Turkistan'da iginde Turk olmayan bir Qin geh-
ridir. Pekin'den Qin Komunist Partisi liderleri DoQu Turk-
istan'a geldiklerinde hemen Qihanze'ye gidiyorlar, Ve oh-
larm iyi yagaması igin herhangi birricalani yerine getire-
rek, onlara genig imkiplar saQliyorlar.

DoŞu»Turkistan Turkleri'nin kanteriyfe meydana getiri-
len bu gehirde, gimdi 39. fabrikayai> Bu fabrikalarda42:200
Qinli iggi galigiyot KazakTurWer'i'nde^alınan pamuklar ve ipek
ler, deriler veUygurTurkleri.'nden aTi.nan pamuklaryeipek.
bdcegi. kozalanm ham HaJde alarak-Qihanze'deki fabrika-
larda igliyorlar. Qihanze gehrinde geker, kSQit,' makine, in-
gaatglik fabrikalan da var. Qihanze'ye bagh olan kdylerr
tanmi o kadangeligkir^ki, tanm igin gerekli olan herfurlu
makin@ Qin'd&n getirifmektedir. Burada-galigmakta olan
Qinli giftgilere galigsa da galigmasa da hazir maag verilmek-
tedir. Yoksa Qih'in ig bdlgelerindeki giftgilere bOyle bir uy-
gulama yapilmamaktadir.

Qihanze'denpahalı tarafındaki.CungAr.ovasında,195a.

K.' • Devami 10. Sayfada

.r_

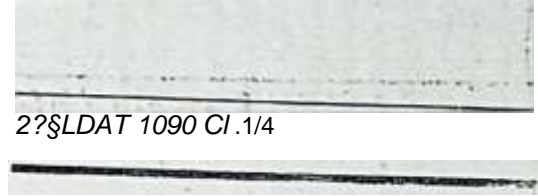
Dogu Turkistan'da

s' Sayfoda •

sonosinde leala odllon Karanmy gehrl Ozellklo petrol geh- rdir.
1987 yili sonundaki gohrl nQfusu 153 bin olup, bunun lglnden
Uygur TQRk'Q 30 bin, Kazak TOrk'G 7 bindir. Bu pot- rol
gohrlinden 1987 senoaindo alman ham petrol, 5 milyon 657 bin
tondur. Doflal gaz lse, 424 milyon 830 metrekOp- tOr. Bu gehlfdo'
Doflu TQRklsian'in sanayi gehrlrlerinden bi- ri olarak liogaplaniyor.

tDemok,Urumgi'den Karamay'a |<adar olan topraklarda beg
milyondani (azfa Qinli gOgmdn yagiyor. poguJFprkfstap daki
sanayi fabrikalarinm yOzdb 95lf bu bdlgede toplanmakta- dir.
Ama Dogu TQRkistan'da bQtun dOnyapm eski tarliler- don beri
tamdigi Kagflar, Holen, Artug, Aksu; Turfan, Ku- mut,
Altay.,QOcpkyilayetlori' gski durumuyula bfrakiiip ge- llgmelerf
isierimemekilr.

Dogu TOrkistanlalar gogunlukla yukarida sayilan gehir-
lerde.yertegffn buliindiiklah igin; ne sanayl.ve ne de fabrika
getirilfnedi. 1988 yilmda, Uygur Ozerk BOlgesi 'Parti Ko- mitesi,
Hoten Kaggar, Aksu vllayetlerinde yagayanlarm bol- genin en
yoksullan oldugunu itiraf ettiler. Gazoteler de bu bblgeye yardim
yapiyoruz diye sQyluyorlar. Buraya fabrika kurmadan; sanayi
getirmeden hangi yol ile bu insanla- rm yoksullugu ve
magduriyetleri giderilebilir, yardim riasil oluyor?^

Pte|onbmy,<cflirk0n

u yil Mayra ve Haziran aylarında Qin'de m

Bana gelen Tiannanmen olayları Kızıl Çin'in yeni bir Demokratik Çin'e hamile olduğunu gösterdi. Tabii ki çok yakın bir gelecekte bu hamilelik

dofium verecektir. Qin'deki figürleri

hsrekeleri
kank bir gekilde bastımlıg olaa da, kofnQntem! y*
kacak gQg daha yok. olmuğ degıldır. Bu gOg sag-
lam ve tegkilatli bir gekilde yeraltı faaliyetine gır-
di. Dogu Almanya'da Utang Duvan'mn yıkılması
ve Polonya'da Lenin heykelinin yıkılması, Maca-
ristan, pekosllovakya ve Bulgarista.nla'rda halkla-
nn komOnistleri komOnist rejimden vazgegmeye
zorlaması, Sovyetler Birliğı'ndeki cumhuriyetler-
de durmaksızın ortaya gıkmakta olan bağımsızlık
davalan, demokrasi için olan mflcadeleler...ıgte

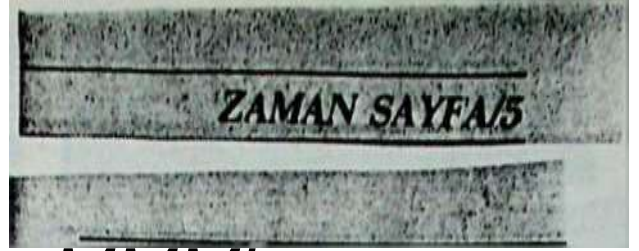
"bunların hepsi vOcudun iyileşmesine imkftnver-
/meyen hasta komOnizmi defnedecek uhsutfird*.

[] Dogu Avrupa'da devam etmekte plan bu h^e-
^ H canlı hareketler komOnizm esareti altında, 'jnsarılık
hukuku en ağır gekilde ayak altı edilen pin halkı-
| na.yeniden cesaret bahgetmektedir.

J Dig dlkelerdeki yagamakta olan pin myhacırları
pin'de demokrasi. istemekte olan kardeşlerine el-
lerinden gelen yardım yapmaktadırlar. Hurdun-
ya Qin'de demokrasi isteyen toplulukları destek-
liyor. Fagist diktatorluğu altında gizli harekete geg-
meye mecbur olan pin halkı, Qin Komünist Partisi
s'inin merkez komitesi girişinde canlanma ihtimal
olan bir siyasi değişimi dört gözle beklemektedirler.
Bence pin'de üç ila beş yıl arasında komünizm
rejiminin .yerine başka bir rejimin gelmesi
mümkündür. Amma komünizmden vazgeçmiş, is-
ter komünist idaresi içinde vflcudun gelecek siyasi
değişim yoluyla veya başka bir gekildeki, inki-
lap yolunda olsun bu bir iç savastan geçecek. Nasıl
bir gekilde olursa olsun, ne kadar kan dökülürse
dfikulsun Qin'de muhakkak rejim değişecektir.
Eğer Qin'de rejim değişirse Qin'in mustemlekelesi
plan Dogu Türkistan'da durum nasıl olacak? Efc>:
gu Türkistan bu rejim.değişmesinden ne gibi bir
gıkar sağlar? ıgte bu bütün Dogu Tyrkfstanlıların
'gök derinden düşünmesini.gerektiren muhim so-
rularındandır. Kızıl Çin yönetimi Dogu Türkistan'ı is-
tila ettiği 40 yıl içinde, vatanimizde ıgırde ye dn
gında mücadele bir gün dahi durmuş değildir. Am-
ma Dogu Türkistanlılar'a gelmekte olan bu imkan
gibi daha iyi bir imkan gelmemiştir. Şimdi imkAn
bizi bekliyor, biz Dogu Tflrkistanlılar bu imkettm du-
gunmek ve değerlendirmek mecburiyetindeyiz.
Biz gegmişteki ganli mücadele tarihimize ve.aci
ders ve tecrübelerimize bakarak bir hQlase gıkar
mamız İSzimdir, şimdi biz yeni. bir mücadele yo-
luna ve gekline muhtacız. Bu mOcadele yolu ve
geçli Qin'deki rejim değişmesi esnasında biz Do-
gu Türkistanlılar esaslı ve uygun bir millî? ideaSi
olur kılması lazım. >

Eğer Qin'deki rejim değişmesi esnasında Do-
gu Türkistan'daki kardeşlerimiz herhangi bir mi*-
lî?menfaatelde edemezseve harigteki D^tfTyrk*-
istanlılar yurdumuzda Qinliler tarafından. icra edi-
len değişimlere bir yabancı gibi televizyonlarda
seyredip "of" gıkmekten başka bir gey yapamaz-
larsa; bu durum Dogu Türkistan'da yagamakta
olan 25 milyon Türk kardeşlerimiz için ve harigle
yagamakta olan 1 milyon Dogu Türkistanlı muha-
cırler için aym derecede hakaretili ve yuz karası
bir ig olacaktır. ' 1

Bizim ne yapmamız gerektiğini vicdan sahibi
her Türkistanlımın gözden'geçirmesi İ&zimdir.

^ MMMjmm wMA
v.r.».i.v.v.

m,

:T
Vx. ft.:

,"ji" ||

...arriac nedir?

v ' . t > ' > H * . ' . *

OQ Ekim 1989 gOnO Kizilpin'in Istanbuldaki BakpiV £* O solosuWuKe Min iM Konaolos Han Yun \$w.'in Zaman gazetesii>d<"Pjn de pa\$u TORKistan vj Tprklor yoKy

^'06*^' M

ler lphxie Oo'u TORKistan var vb bir yerlerde Yapayali Tork ter VtMdifcu.

8**sehncwinde ke\$twlid^Int,biilybBar

Qin' itim "atanijan" arastirida tarih, coğrafya hakki/ida a- Kirgizistan'da birgün "Yeni Toprak" adli (Türkçe) de Rusistan'da grev piteydi. Reiki Istanbul'daki Kizilpin diploraaatlanmit da yukanda .babseiml? pMuj^Uf #sas- lardan bilgileri vardır. Amma.onlar bOtOn hOr dOnyanin gpz., leri Onuhde yerySizOnde ' .Dolpu Tdrki^an" yok, tablikj boyle

demeyebOret gfl&tenybrtar,1*.

y^vsi r.-(yvi_)?isy

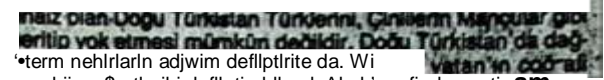
Berlonoeki ySzilahmda "Biz Do\$u TORKistan Turkleri (pin kendi yurdumuzda vatammizin isim kendi anadilimiz lie hitap etme hakkından mahrumuz. Do\$u Turkistan. Turk ke- iinjelen Dq\$u TGRkistan'da yasaktif" diye bahsetmiptim. - Komünist pin yatairumiziUstila ettigt kirk sene lpinde "Bizim vat\$nimizin adi Do^u fQRkistan" diye oribinlerce kabramari vatanseverlerimiz bpyie birsdz ipfri tutuklandi.ve OldurOt- duler. Kizil pin ydnetiminIn halka, Do\$u Turkistan'a "Şincan" (Yeni Toprak) demeyi mecbur etmesi ve bu top- raklardayapayan Turkere "Uygursunuz. Turk deQilsiniz" demesi rpilletimizi sahipsiz bırakmak, umitsizlige dupurmek ipindir. SahipsDz eve.hirsiziri girmesF kolaydir ve istedigii ep- yayi rahatpa alab!ir. mEysiz^ye arme ve babasiz cocuklari sokaklardaterbiyesizkipler istedigigibiddvupsSvebilir- ler; pinfler Warn de TGRklogOmOzu unutturup "Biz Uygurtar pekaz, adz millet, bizim yeryuzQnde; hip sahibiriz ypK, mustemlekeecilerle bapa pikamayiz" diye-telkimiz! boyle bjr-duyguya sevk ederek Omitsizjepmesini sagiamakj kar- şigikma iradesihi.yoketme^ i^yor. Millebrne pdyle bir,duy- guyuapiladittan sqrira oril'din yava? yava? eritip yok.bimek ve bogu Turkistari'i ebediyyeri '<?in 'topraklanha^iihak' et- mek ve*böylece Dogu TORKistan kelimesini Oil iOGatından tamamen yoketmek istiyor. Qin yOnetiminin DPQu>Tdrkis- tan'da yurutugoo politikaJan bugibi gayelerle.doludur, Ama Qin yönetimi diŞ.dunyada ve bjlhassa Turkiye'de TORKle- rin mill? hissiyatlarini incitmek ipin bu gaye.ve arnapla- nm hkj apjga yurmamislardir, Fakat \$u apdaQin diplomati- liri TORKjye baysininda nedendi'r. "Qt'n'de DoQu TORKistan ve Turk ydk" diye iddiafanni apiklamaya cesaret etti? Bu- nun en mu him sebebi.Qin dipomasiisinin'de yerii degipik- liklerin du\$tuşundandır. Kizil ^in birkap sene Once kom- şusu olan ve rakip gprduQG SoyyellerBirliginipernbpreal- mak ipin.Bati devletleriyle olan.dostluk munasebetlerini ge^ i!\$tirmeye paliptilar, bu mOnasebetP^Sovyetler'Birliğı'yle korripu olan TORKiye lie de dostluk rnOnasebetini, gOplen- dirmek ipin gayret sarf etfler. Son alti ay ipinde Qin'in dip politikasi tekrar de\$imeme bapladı. (pin de Rusya'da aym .bir zorluklp.karpi karpiya geldiler. Pekin ye Mos.kova ken- di aralannda gizli bir s5z birliQine geldiler. Ve bdylece Qin'in Rusya'ya kar\$ipember geliptirmeye ihtiyaci kalmadi, bun- dan doiaiyi da TORKiye'ye de ihtiyaci kajmadi. Pekin, Mos- kova'ya sadakatini daha da kuwetlendirmek ipin Afganis- tan Mucahidlerine yapmakta olduQu ^Ardimlari'da dunder- du. Bu arada TORKiye, Bulgaristan Turkleri ye Bati Trakya •TORKleri'nin problemleriyle karpi.karpiya kalmipti. Hemen arkasından Amerika'da Emieni meeetesi veFransa'daKurt' problemi ortaya pikti. Qinliler bu kafgapaliklanriclan Yayda-; 4anarak ve bu hrsati elden kapirmedan hemen "(pin'de Do- \$u Turkistan ve Turk yok" diye iddiaalani Zaman gazete- sinde api\$sa vurdu, demek Qin ydnetirni Turkiye halkimn onunde kendisinin ipyOzOnu iapiQa vurdu.TORKiye'deki bir- pok samimi dostlanmiz daha onceden pinypnetiminin ' .pin de DoQu Turkistan ye^Turk yqk"s6zunu ortaya^atabilecek-, terine ihatnmiyorlardı, Pin kona>loPu Zaman g&etesinde' bu iddiaalani apikladiktan sonra bu dosttanmtz "yilantn yilan oldu\$una pimdi kanaat getirdik" diyeuzOntulerini beliritti-; ter, Ve bOytece pin'e olan dfffuncplpn .dpgipti.

!\

1
i
i.

(Yeni Toprak) dte degiptirmeyle durmup.^1* , BugOnko^Yolk TORKistan'daki Wrpok ytr *dltm,plnpp'yepeVTii; Tplncan* OTnl TORKistan'daki hdrpeyl pin peklInegbdirr* Qlr. Ooflu TORKistan'daki mtek jpin bOyOK bir gOp sarf etmektedir. ,8itah thtdidl jte bIA gOp boyeri plncaYye pevimilp otaabr cta Oo^u TORKiStan TORKierine Allah tarafmdan bahpedilen gOzel «tn.lk feWinlj Clnlllerin pokline doflptirmek pirtlllerin eundepgelmez ve blzlm niQbarek ffrk dHlnl ortadan kaldiramaz/rrukaddea isiflm dihimlzi yok edemez.demek bbyfe bOyOKOnsu^lara

'term nehlrlarIn adjwim deflpltrite da. Wi yerlrii ve \$artlarih deflptireblmek Akah'm efinden getir am cak pinlllerIn de^i: pin'In lapst dktalOrlOfio Ve a?^rmip yazaHan ve tarihpllerin kalemimin ' .Oo5u TOrtostaq'. >^Tvrk v. namini dOnyadan yok etmeye imkaplan^yoWur.l.' - ,>

• ■ DofiuTORKistarflifari Tbrkiogoho lhkar eden pffthri l&. tanbul'daki bakkonsolosO Wu KeMln, Konados HariYun -Sjn yirmi otuz seneden beri TORKdifi Ogrenirnyapmip via Turk dliniaraplimipkiplerdirve bbyle bir.makafndaki bu bllgideki kipler DoQu TORKistandarr yerli gelen bir TORKis- tanliylaTORKdili Ozerinden lmitihana girsinlerd zaman Dd Qu ^ORKistanlanlan Turk olup olmadigmi veyahutta kendi- leri glbi yabancı bir millet olup olmad\$ini anayacakterdir; Ben bu yazimi/muhterem liderlerimiziza Yuiuf Afpte- kin ve Mehmet Emin Bugrp beylerin prtak sahipligipde nep- redilen ve bOturi pkl'deyayihlanan Erk gazetesindeki giih- 10k pu logoyla tamamiamak istiyorum,"Yurdumi& Dodii TORKistandır, Irkimiz TurkOr, Dfnlrrtz Uiamdir."

DOĞU TÜRKİSTAN HEKTUPUM

MEHMET EMİN HAİRET... > S

Qinlilerin Dogu TQRkistan'ı,, par?alayip Idare etme sivaseti

tetmayb tahftiQim *konmuzt yotfen'
nlllerin vaadlerinekanan TQRk hydinlan,
ve OQretmehtor nhrersite bgrendterinin talepteri
Osterdkeatensistatesatipod buknidusadecehagide
Uray-tante bulidid,tekbabanal H *
temUmach Hattaortapn gqfiuCln komOntettert Dogu
tM-

1959 yihnda Trim.....Nairn.vadldne.silrgOn
lhtfyarlamp dermanizlanan bu zst 1980-yilinde
da Ur kirruysuz hakte eski yatak ve yorganim gttfirOp al-
H tesi Ha Urumd'ye geldi ve kendi eski den mOdOr olarak gk-
l"?bSt "Yazariar OemyetiVnln kapsimda Ur hafta ottirdu.
Sonra kullanimdan kaikmt? Ur eski yazihaneyi ev olarak
kullanip oturdu. • . v. ■ :>*

1949 yilmda Qinliler Dogu Turkistan'a geldiklerinde "Biz
on yridan sonra bu zeminden gidecegiz dedilerse da bu
sQrenin doldugu 1959 senesinde tain tersjrie Turkistanli-
iar zindanlara atilmaya başladi. Qin Komunistleri evlerden
yiyeceWeri toplayip 1959'dan 1962 yilina kadar olan zaman
igerisinde yfizbinden fazla Turku agliktan fljdurdu. Sade-
ce Dogu TQRkiştah'in Aksu Vilayetme bagli Bay nahiyesinde
yirmi binden fazla inşan aglik sebebiyle 6lmuştu, 6len-
lerin cesetleri yollarda tarlalarda ve gOllerde kalmiyti.
Turkistanlılara bu kadar zulOmler yaparken Qinliler ge-
ne bazi Turk hainlerini kendi emelleri dogrultusunda kul-
lanmışti. En bOyuk milft hain Seyfettin Azizi OnderliQlnde
birgok Dogu Turkistanh'yi hukukla satin alarak kendi mil-
letira tarmaya yok etmey9 <?ali?mrştir. Dogu Turkistan'da
Qinliler yaptikian her hareket sirasinda "Turtdstanlılan par-
falamak lyln Onceden OldurGlmOy otan bir TQRkistan-
It'ntnkanh borcuna, Qinliler lyln vazifesini Odemiy
(vriyn Urka? mlIR haini gOsterip ortaya yikarir. Davact-
<aintjkam lyln ortaya yikbklannnda onlann arasindan l ra-
'TISsl zayıf olan birkay kiyiyi kendilerinin yeni siyaseti
lyln kullamrtar. < . .

Onun iyln Dogu Turkistah'da yOyle bir sta meyhurdur.
"Ormani kesip yok ede'n baitanin sapi da ormandan degil
mi? Sen kendin agtm bayiria belayi, kimden, nastl isteye-
ceksin devayi..."

Demek Dogu Turkjstan'da Qinliler Turklerjn eiiyie TQRk-
leri yok etmek Jgin her zamari yerilplanlar haziriyor; Bdy-
le ?ok aci ibretleri başmdan gegirmi? olan Dogu Turkistarv-
lilar gOnumuzde uyanmak merhalesindedir. Onlar Qinljie-
rin oyunlanna artOik kanmiyorlar.- Hainlerden ise nefret edi-
yorlar. Hainler QinWerin verdikieri imtiyazlara ragmen TQRk-
istanlılann Onunde igren? mahluklardir. ■ | •

Dogu Turkistan'da Qinlilerin ddrđt degişik devirierdeki ha-
kimiyetinde igtenlikJe hizmet eden mlilit hain Burhan şehi-
di iki kizim Qinli kafirlprle evlendirdi. MOnafikiikta birbiriy-
le yanşan mill? hain Seyfettin Azizi de ktzim reklamlaria Qin-
li'yle evlendirdi. Bu mOnafiklardan Burhan Qehidi Qin Halk
Cumhuriyeti sryasi damşma komitesinin başbakan yardtm-
cısı gflrevine erişti. Seyfettin Azizi ise devlet halk meclisl-
nin başkan yardimaligi mevkisine erişti. Bunlar bdyle yuk-
sek mevkilere ulaşmalanna ragmen Qin hQkumetiriin ka-
pisinabagiayip kc'dugu gereksiz kOpeklerdir. Onlar hiş-
bir zarrianistediginl yapamazlaryasiampijeyarrrwz ha-
le geldikiennde Pekin'de beş parasiz sokaga birakilirir.
Onlar kendi kizlanm kan dO?manimiz olan Qinli kafirlere
kanliga vererek Qinlilerin Dogu TQRkistanlılar'm ruhonu kir-
mak ve pargalamak, asimile etmek siyasetine hianet et-J

"<i-iiiaua.suc

p- .. 1988 yili'nin
tiitynTt
V Urumgl'dekl Onlvenlts QinUler .tarahndan
'Uygurterm

1 kekkrlni kbit, katenm da hsyat kadmi yapocaga"
ysk- llndeki hskarettl sloganlar ya'iditi Onbinden
ftzta TQRkAg-1
rencisl aym yil haziran ayiniri 16. gdnQ
Urumgl tel
sokaklara dflkOlerek yOrQyQy yapti.
Ofirencler yOruv parken Qtnll Wf gtnQ Ur
TQRk Agrerx'ten sonwor; "»
yflriyQf yapyorsunuz? TQRfc
flgrepdvOfriw 'azilmis olan o glrtdn yszi
Uze yapdan bOyQk l r. Biz bunu protesto
ediyoruz" dfye cevap \ la o QlnU gOIoyor
ve fflyte dtyor, "Bu gerçek

nu r Blzterln Pekln'dekl an bOydk Uderlnlz olan
Burftan ve SeyfeMnler Uza k«e ve Burtian'm lkf km
Sevfettin'in
K a dndQkten sonra bu Agrenol odasına kapanip
QngOr
DngOr aglayamaya başlıyor. Arkadaylan onun bu
hasret-
ll yaslarinih dOkOIos sebebini anladiktan sonra
ortak hal-
deVBizlm eh Once yok edeceglmtebunupgtbi mlIR
ha* >■
Inter blmast gerek" diye blr Rkre sidiip oluyorlar. *
GeneWe asll milletler iginde mQsterrtekeciler
igin.hizmet •

. yapan hainler vardir. Ama bOfln milicrti pargalayrp
birbiri;)
J ne dOşpmek ve baş egdirmek dQşmamn elinden
gelmez!

D06u TÜRKİSTAN MEKTUPLARI

M.EMİN HAZRET : /y " y'

Qinlilerin Dogu Turkistan'i

Yakuphan Bedevfet'in yefatından sonra, vatanımız Ooşu TQrkistan, Qin istilâcılarının elinde tekrar döğtG. O tarihten ben yQz yıldan fazla zaman içerisinde, Çinlilerin, Doşu TGrkistan'i idare edip-1 te kullandıkları temel müşjemeleke.siyasetçi ise: . . t- MiJ(etL(TQrkleri) cahU bırakmak, f: - 2-Par^alayarak Ware etmek oldu. V *

J Qin komQnistleri hakimiyeti ele almadan önce, Qin mQstemlekesi attındaki bQtQri mllletlere istik- lAi tamyacafji hakkmda 90k vaadlerde bulunmug- > lardı. İktidara geldikten sonra. Kizil Qin Ordusu, Do- şu TQrkistan topraşına girdiğinde, ordunun bag ko- mutanı Vangcen (gu anda Qin Halk Cumhuriyeti'nin reis muavinOUrumpi'de dOzenlenenonbin ki- giilik toptantıda konugma yaparak: "Eski pin ha- kimiyetli Qincan (Doşu TQrkistan) halkı GnGnde bQyQk kanlı borplara dGgmGgtGr. Milleti eğitim- siz bıraktı, buraya sanayl getirmede, bizlerse o kanlı borplan odemeye geldik, eski Qin hakimi- yetinin gunahlarını yıkamak için geldik" diye ifa- de vermigti. DoQu TQrkistan'ın bQtun gehirlerinde

"Biz 10 yıllık birşQre için yardıma geldik, sure- mlz bitince tekrar Qin'e doneceyiz" diye propa: gandalı yapmıg, duvarlara pankartlar asmıglardı.

Kizil Qin'in bu vaadlerini yazılı huccet haline getir- mek tegebbusunda bulunan DoQu Turkistan gepi- ci hükümetinin reis ve buyOkleri Ahmetcan Kasi- mi, İshak Bek, Delilkan gibi zatlar Rus ve Qin ko- munistleri tarafından Kizil Qin Ordusu, Dogu Tur- kistan'a girmeden önce, gizli olarak 6lduru!mGştü:

Doşu Turkistan halkının liderlerinden Muham- med Emin Bugra, İsa Yusuf Alptiekiri ve arkadağ- lan İse anavatanlarından ayrılmak zorunda kalmıg- lardı: Bu fırsatları deşjerlendiren Qin komQnistleri, eski Qin hOkOmetinin Turkistan halkını marieviyon- den parpalama siyasetine kaldığı yerden devafn eV- ti. Qegitli hileleri kullanarak, liderlerinden mahrum kalan eski hGkumet terkinindeki RuS ve Qinliler için casusluk yapagelen Seyfettin Azizi gibi mllli hain- leri para ve hukuk ile kendine pekti. Kizil Qin, Do- şu TQrkistan Ordusu'nu Ruslar'ı yardımcıyla par- palayıp silâhsizlandırdi. Bagkaldıran generaller gizli halde oldGruldO. ;

; Lidersiz, bagsız kalan halk İse Q'n komunistleri- nin yalan vaadlerine aldıandı. Bdulece aziz vatani- miz Dogu Turkistan tipki bir surQ kurtlarca saldıv ya uQrayan pobansız koyun s'urGsG gibi Qin istilQ- sina uşradi. Turk gıftgilerinin poQu siyasetten ha- bersiz idiler. FedakSr, zeki'bilgi sahibi olan kim- seler İse, giziece veya agıkpa yok -edildiler. fakat eski Qin lie on yıldan fazla silâhli sava? yapan Os- man Batur İse dağlarda onbinlerce Kazak Turkle-

W/KA8IM 1989 CUMA

BQ ordunun yarısı Osman Batdf'UH dHQhde Ki- zil Qin'in OnQnde Kizil Qin lie sava^i devam ettirir- ken, Kizil Qin'in eline gepmiş olanTGrkOrdusu İse Osman Batur'u yok etmek *igfn* savaşa gepmİstl.Ya- ni hilekAr Qin hOkOmetinin pabalı sonucunda TQrkler birbirini kırmaya baqlamıstı. Her İkl taraf- tan da 90k sayıda kİŞİ 6ldO, Bir yıldan fazla süren aavasm aonunda Osman Batur şehid oldu (Allah rahmet eylesin).

. Qinlilerin hİlesiyie yapılmıg olaşbu kanlı savaş Kazak TQrkleri ile Uygur TQrkleri arasinda bir so- guklufia sebep o1mu?tur.' Kazak Tflrkleri. Uygur TQrkleri'nden incinmİştİ ve haklıydılar da. Qinliler de TQrkler arasinda bOyle bir parpalanmayı amap- lamıştı. Doflu TQrkistan'daki silâhli mQcaideleler bastırmı? İsa da. siyasi cihetteki taiepler halk için- de gene gittikpe pogaliyordu. Millet, mllli muhtar- lik istiyor, komunist Qin'i vaadini tutmayazorluyor- du. Ama dunyada vaadinde duran' komunist hıgöl- mamıştır. Komunistlerin tabfiyetinde szQnQ tutmak diye bir dugunce yoktur. ; :

Kizil Qin hQkQmeti buyQk birkutlarnayla İsrhi var, oismi yok olan Uygur Ozerk Bolgesi diye bir pan-

karti Do^u TQrkistan'a armafian, ettiler. "Uygur Ozerk BOlaesi" iginde "Kazak Ozerk İjoesi", "Kir- gız. Ozerk İloesi" giW isimierie Turkistan zemini bir-

kap parpaya bolmenin diginda gene "Ddngen Ozerkİloesi" "MOQOI Ozerk İloesi"- gibi isimierie T Qrkistan İlaragomQnQzde İstedİğİnİZ,V* İse hip

V: * İteyahi 10. Sayfada *

Bagtarafi

4 pekinmoden prtaya kQyunuz.;B'iz kdmunistfer hal-. kin iradesine goreig yapanz, diye progapanda yap- ti. Onlann bu tatlı sfızlerin ardından nelerin oldu- şunu anlarhayan TurWer vedzellikle genler ken- : di isteklerini bir bir ortaya koydu. Milletler egitligi- ni, demokrasiyi İstedilef^ Altı aylık bir sOreyle deyam eden simni soyleme hareketinden sonra Turk aydınlan, Qn'iversHte,6Şrencileri, SSretmenler ve dini zatlar arka arkaya tutuklularak hapsilere abldi. 1957 yilmdan bagıpyip Qp yil devam eden "Yerii İlifletpilere kargi savagta binlerce TQrk aydın 61- durİldu", yuz binden fazla aydın ve GQrenci milli-' yetpi diye suplanarak hapse atıldı. Qdlere sOrgQn edildi. Unlu Uygur TQrk yazan Ziya Şemidi meg- hur gSirlerden AbdulbeyRuzi, Halil Hemrayuf/ar- keolog &lim Yusuf Beg Muhlisi gibi bınlerce^lim adamları vatanın birakıp Sovyetler Birii'ne başli Bati TQrkistan'a gitmeye mecbur oldu. ; • Bu konuya haftaya da devam edelim.

MEMIN HAZRET; .. •;

di? iindi)ren bir facia

*1 007**>wl⁸ Mart obnQO.TdrWatan'm bafkanti

UrumpTda Su (pk»r1 Bakanhfr'nm tojanmndi
"Toyota" markali bir arabaya yapilan aulkast aonucu 26 yapindakl
QnIO film yildua QATGUI oiay yarinda tael bir aa* Wide hayatmi
Kaybettl... fjabrol oyuncuau olarak peviridik-
*o*1 filmlerde gfisterdfil bQyQK bapafieiyta D.TQRklatan'da hatta
bOtOn Qin'de bile tanman bu yildtzin OIQmO bOtOn
D.TQRkstan'da bOyQk OzQnlfl meydana getirdl. Bu nasil bir
vaka? Aslmada auikastla OldOrOlmek.Istenon \$ATGfOl.da-
filWi. onun baban D.TORkstan'mSu IfOrlBakam "Uygur admdakl i:
zat Mi. O gOn aabah.Ipyerina babasiyta borabor gltmek isteyen
QatgGl babasindan brkap dakika And av- den pikip, kapi

N getenbir mOcadele vardi. Yani QinH bepkam her zaman
tOm
hukuku eiinde tutmaK ipin paba harciypr, ama Uygur bay
ise dige TGRkistanli Bakaniar gibi bOtOn Hukukundan
mah-

rum bir halde bakanlikta ipl gOcd yok bopuna oturmaya is*
temeyip kendi hukuk dairesindeki lperi Qinli'nin gflzOne
bakmadan yapmaya devam edfyordu. BOytece Uygur beyje
Qinli Balkan arasindaki hukuk rfiQcadelesi gittikpe ciddil-
lepiyordu. Bakan Uygur'un hukuk bilgisi iyi ve pevresi mOs-
tahkem oldugu ipin. onu supjayarak ortadan kaldl ramayan
Qinli sonunda boyte bir pareye bapvurmuptu. Fakat ara-
dan iki sene gepmesine ragmen bu dnayetin sorumlusu
hala apiklanmadi. Butun Dogu Turkistan halki film yridizi
QATGUL'On katilinin bulunmasi (pin taleplerde bulunurken
emnyret mensuplan ise bu dosyayi sonupsuz kapatmaya
palipmaktadirlar. QATGUL'un anasi kizinin bu diQmunden
sonra aglaya aglaya hastalanarak 1989'un baplannda has-
retle vefat etti. .

Kizil Qin ipin bir dmOr boyu palipmip, kendi halkma ve
watanma yaptiklan hainlikler paiiasina bakanhk mevkisine
eripebilmip olan bir pahis, sonunda gene Qinlilerin suikas-
tina ugrayarak ailed veyran oldu. Ama emniyet makamtan-
nm bu dosyayi sohupsuzbirakmasi Oogu TORkistanWan
pokdupundurmekte.Qin emniyet makamlannm bu tOrdos-
yalan kasitli olarak sonupsuz birakmalan ilk defa degil. Do-
gu Turkistan mahafli HOkumetinin sabik reisi ismaH Ahmet'-
in Pekin Film Enstitusu'nde okuyan oglu 1983 yilmmpu-
bat aynda kip tatili ipin Urumpi'ye ddndugflnde.^bir gOn
akpam sokakta yurOrken kimligi bilinmeyen bir grup Qinli
tarafmdan agir pekilde ddduldu, dlmek uzereyken bapka-
lan tarafmdan hastaneye kakJinlan bu oenp hastanede bir
aydan fazia kaldl. Oiyadan sonra reis Ismail Ahmet (o si-
ralarda gdrevlnde icfi) emniyet makamlanna supulann bo-
lunmasi ipin defalarca talepte bulunmup ise de bugOne dek
tek bir suplu bile bulunmadi. O gencin bapi ve bedeninde-
ki yara izleri ise hala gitmedi. 1986 senesinde de Ismail
Ahmet'in U rum pi Oniversitesi'nde okumakta olan ikind oglu
belediye otobusunda giderken aniden birkap polis tarafin-
dan agir ddduldu ve "hirsizlik" .supundan Op gQn tutuklu
. kaldl. Bu vakitte Ismail Ahmet PdWn'e gdreve gitmipti. Is-
mail Ahmet kendi halki ipin hizmet edemeyen, ama Qinli-
lerin faydasi ipin pokpeyleryapan bir rels.KendisiniRti.
sadi durumunun iyi olmasi dolayisiyta oglunun hirsckk yap-
maya ihtiyaci yok. Ostelik o terbiyeli bir universite dgren-
dsi. "Hirsizlik" yapttgma ne TORkler inandi ne Qinliler, hem
onun hakkmda hirsizlik davasi apan davaci da yoki. Is-
mail Ahmet'in ailesi bSyle darbe ve hakaretlere sik sik ug-
ruyor. Ismail Ahmet oglunu dden poBslerin cezalandmf-
masini isterken, duydugumuza gore o bir gurup polis gizli
halde Multendirilmip. •

Ismail Ahmet bugun Qir(Hall^ Cumhuriyetl wyisf darn?-
ma meciisinin reis rriuavini.'devlet mHli.'e? tomfiesmin
muduru, ama onun ailesi Dogu Turkistan'da her zaman teh-
dtt hakaret ipinde yasamakta. Hizmet ipin Pekin'e gelen
menlerin saytsi inanılmaz boyu tiara uiaati, aizburda k
bP
zim mlletimlzi temsil ettigtriza gore, raBlatiinizi A
koru-
mak ipin glrip imlerde bulunuraunuz" diye tavsiyede bu-
lunduWannda, Ismail Ahmet "Benim kerxfi aOemi bOa a
l~

Bakin, C*n'de o kadiw bOyOk mtvkl aahIW dan bir m
TOrk- Vi
i | Istanli kendi alleahl kordyamadigindan yakimp :.«
afliyorken, a r
Bl bir bakamn kizi aulkasta ugrayip paramparpa
olaa da ao-
rumlu bulunmazkan, Allah'tan bapka hip klmaaal ■:a
olmayan s
mltyonlaroa MOalQman TORklerIn hall ne olacakti? s
Ne ka- s
dar Insan haksiz OldOrOIoyor, hapse atHiyor, jfi
dfivOIQyor, ha- k
karetloniyor, en temel Insanl haklartndan bile i
mahrum adK l
Hyor? BOtOn bunlann heaabini klm aoruyor? •. ••
BugOn Dogu TORklatan TORkJeri tipta polde aahfpaiz ka-
lan tavpanlara benziyor. Ap kalan kurtlar da oglenfek lpin
ava pikanlar da onlann canlarma kaat edyorlar..

?-
l
i
r-
t
h

•V

■l

vt.

l.

it

j

n'l

■P

A'

■&•

sl

k

bP

A

■a

D.TÜRKİSTAN MEKTUBU

M.-EMİN HAZRET

“Sincan ID. Turkistan)i . agmak” sloganmin amaci

10 yildan beri Pekin HQUQmetli Dogu TQRkistan'in bQtun DaQ-tarlalannnda genig gapli arkotojikkazi ve arama kampanyasi dOzenleyegelmektedir. DoQu , TQRkistan'da bulunan petrol mlklarinn goklugu, gegitli yeralti zenginliklerinin dOgOnQlemez derecede bol otmasi, Qin mQstemlakecillerinin lgtahasim iyice bGyGtmOgtOr. , vs : Qin HOkQmeti Once bu zenginlikleri devamlı olarak Qin'e tagima meselesini halletmek iigin, Dogu TQRkistan'daki demiryolu yapimmi bOyOk hizla yO- rftmektedir. Bunun yanısıra "Qincan (D. TQRkistan)! agmak ve geligtirmek" alogamyla bQtun Qin gapm- da propaganda yaparak, Dofiu TQRkistan gibi bOy- le bir haair kemiksiz ete bir milyar Qinli'nin dikka- tini jyicegelmeye galyimaktadır. 1987yilindan beri •Urumgi'de Qin'ce olarak yayınlanmakta olan "Şln- can'i agma ve Cjellgtirme gazetesi", "Qincan Eko- nonik Gazetes!", "Şincan Enformasyon Gazetes!" gibi gazeteler Qin'in diQer bblge ve beiediyelerini Q. TQRkistan topraQında gegitli fabrika ve ig yerleri kubnaya gaQinjiakta. D. Turkistan'da milyonlarca Turk insani igszlikten yoksulluk iginde yagarken adi gegen gazeteler ise hig utanmadan D. Turkistan'da iggucQ azliQi yOnunde ve Qin'de buyuk gapta iggi getirmenin zaruri'oldugu yolunda propaganda yapmaktadır.

BugunQQih Hiikümeti 21. yuzyilda, D. Turkis- tan'in yeralti zenginliklerini agarak, bir milyardan fazla nufusa sahip olan Qin'i Amerika, Japonya, Al- manya'dan daha guglQ bir devlet haline getirme ruyasin: gormekte ve bu dugunu gerceklegtirebil- mek iigin buyuk plan-projelerduzenleyerekige gi- rigmektedir. Qin Hukümet buyukleri hig utanmadan "Qincan tipki hig boya (murekkep) degmemig bir ..parga beyaz kSQida benziyor. Bu kSgida guzel re- simleri gizmek ise bizini gorevimizdir" diye sagma- lamaktadır. Kendisinin insan oldugunu unutan kim- seler bagkalann. da insan oldugunu itiraf etmez. Bizim zenginliklerimizi yagmalamak hevesinde kafa- lari iyice kizan Qin govenistleri bunlari sagmalar- ken, D. TQRkistan gibi bu mlinbit bQyQk toprakta 20 miilyondan fazla MGsluman Turk yagamakta oldugunu bu toprak ise onlann ana vatam oldugunu ta- mamen akimdan gikarmigtir. Bu topraga beyaz kŞ- : git degildir, bizim atalarimiz 10 bin yildan beri .bu topraga kan ve terlerini dokmug, egsiz medeniyet- ler meydana getirerek insanhga buyuk katkilarla bulunmugtur. Bu kfigit atalanmizin gizdikleri gdz ka- magtiracak kadar guzel tablolarla doludur. ?

Qinzalimleri bizim topraklarimiza o kadar ag gOzIGkle saldiriyorki, yagmalamakta olduklari gu - topragm sahiplerine en kuguk bir hak bile tammi- yorlar. Onlari "Qincan'i agmak" sloganmi ortaya koymasindaki asil amaci ise: D. Turkistan'in yeralti zenginliklerini, petrollerini agmak bahanesiyle yuz- lgrce milyon Qinli'yi bu topraga yerlegtirerek. Bu r.topragm sahibi ve davacisi olan D. TQRkistan hal- kmi eritip yoketmek, bu kutsal Turk vatanim ebe- diyyen davasiz hale getirmek, bdylece dunyada "Dogu TQRkistan" isimi unutturmaktan ibarettir. Fa- kat Qinliler'in bu yavuz niyeti kolay gercekleyme- yecek. Dogu TQRkistan, Tibet, Mogolistan halklan- m yoketmek ve bu topraklan ebediyyen davasiz Qiri topragi yapmak dugOhu gOrmekte olarPQLri^haki- 1 miyetinin aklini bagina getirecek ve^haddini-bildi- recek firsatlar gelecek. Qin'in bugunku haritasmi kaldmp Dogu TQRkistan, Tibet, Mogolistan ve Man- gurya topraklanndan ayrilan gercek bir Qin hari- tasini gizecek gunler onumuzde!

Biz horlanmaktayiz, ancak zulme kargi mucade- lemiz devam etmekte. Biz adaletperver insaniann yardimina muhtaciz, Ey hQf yagamakta olan kar- degierimiz, bQtun dunyadaki Musluman kardegler, Dogu TQRkistan halki sizihr^Siz biidm

c

u

D.TURKISTAN MEKTUBU

M.EMİN HAZRET

Memur olmak için aranan şartlar

P [n yOnetim], D.TOrkistan'i (dare ederken, TOrktetan V^{hak}< Greerindo "K*ndl etnl kendi y«0md e kfvurmak" hlesinl yGrQtebllmek Igin az sayidaolsa bite TOrk memurlara muhtag. Doflii TOrkistan'in hO* kQmet yerlerinde taemurlann yOzde doksani Qinlter* denotegmaktadir. YOzde on orandaki TGrkIstanli lda-redleri Iso Qinliler yfksek Imtiyazlaria besliyor. Bu In* sanlann srradan bir-Qinli AnQnde bile hlgdegeri yok. Ama kendl halkina zulOm yapmaktari geMnmaz. Bunlar 6z halkinin Az yatanimn hortanmasi Igin Vasita oluyolur. Bunlann arasinda fyle Insanlar da var W, kerv-di milletin bagina bela gellrse sevirilir. Kendi milleti-rii atege vermek pahasına Qinlilerden daha yOksek mevkalmak firsabni bekliyor. D.TOrkistan'daki 20 mll-yondan fazla MQsIOrman TOrk halkinin ah u feryadlan pahasına kendllerlnfn o iQreng hayatlanni yagayan,.

N(XmHtetin derdinden tamamiyle htfl dan bu hainleri Qin-^>ter nasıl segiyor? Dofiu TOrkistan'da hOkOmet yOne-timinde yer alacak plan TOrkistanlilan segerken, Qin-lilerin agikca belirtmig oldulan gartlan gunlardir.

1- Aile tarihinde yedi ceddine kadar olanlar arasinda, Qir> aleyhtan ayaklanmalara katilan olmamali,
2- CedlerHginde blgili, alim kimseter yetigmemlg olmalı, "

3- Aiie tarihinde 05 ceddine kadar olan akrabalari Qinlilere sadik oJagelmig olmalı,

4- Gdreve getirilecek olan gahis ilkokul, en gok orta okui mezunu olmalı, fazla okumamig olmalı,

5- Gdreve getirilecek olan phis biraz hafiza sahibi dabilir, ama kesinlikle tefekkur (dugunce) yetenegi d-mamali,

6- Korkak olmalı,

7- SAhrete dGgkOn olmalı,

8- Şahsi mefaata dugkun olmalı,

Qinlilerin bu gartlara uygun olarak segtikleri ve bu-gun D.Turkistan'da "Mahalli hOkumefin reis ve re-ts yardimciliQi mevdsine getirdikleri Timur Davamet, Canabil, Hamiddin Niyaz gibi gahislar, gergi damar-larinda Turk kani tagiyor olmasına ragmen, cahil, bi-limsiz, korkak g&hrete ve menfaata dGgkOn dmalan sebebiyle, daha da kATOsO vcdansiz olmalan sebe-», Qinlilere igtenlikle sablmigtir. Onlar sadistge ken-

diyilerinin rahat ve refahi igin butun Dbgu TOrkis-tan halkinin hakarete ugramasına, vatanmin ayakalti edilmesine razi olmaktadırlar.

igte bunlar ve bunlar gibi az sayidaki hainler tipki Qinliler tarafından beslenmekte olan bir suru agaQilik insanlardir. Qinliler bunlari zaman zaman kendi hal-kim isirmaya birakiyor. Qinli sahipleri Snunder her gun suruklenip gdturulen bu yureksiz guruh, sira kendi hal-kinin kanini igmeQe gelince tipki a? kurtgibi vahgi du-verirler. Son yillardan bed, DoŞu TOrkistan'da vuku bulan ogrenci numayiglerini bastirirken Qinliler igte bu kdpeklerden yararlandi. Dogu TOrkistanlilar kendi ara-lanndan gikmig dan bunun gibi hainlerden utang du-yuyor. Fakat vatanndan, millettinden ve dininden yuz geviren bu hainleri, Qinliler radyo, televizyon ve ga-zetelerde "Tflrkistanlilan dndeieri, liderleri" di-ye teŞvik ediyor. DiŞ ulkeierden misafirler gelirse, Qin-liler bu hainlerin ellerine fincezen hazirlanmi? dan ko-nugma metnini vererek, gelen misafirlerin 6nune gi-kanyorlar. Digardan bakildi^mda tipki bOyOk zatlar gibi gdzkmeye galigan bu zavalli gahislann, butun konug-malan sirasinda bir cumle sdzO bite kendiliginden sfly-lemeye haklari yoktur. Onlarm beyinleri tipki mOzikle doldurulmug kasete benziyor. Teybe konuldugu za-man aym muzigi tekrar tekrar galmaktan bagka bir gey bilmiyor. Bunlar Qinliler'in dnOnde igte bu kadar za-j vallidirar. Butun bunlann hak ddugunu ispatlamak ,1 ido.5Şyte. bir 6m.egi.y«@iIL@any?'Mrw--A

igmeoe yaynrrmnm

smll derginln. Istat derginln.19Ş7 yilina ait bir sayısında Doflu TOrk-İ MINT Ordusu (1944'den 1940 ytlma kadarD.TQric- Vm ili,QAgek, Altay vllayetterlnl kapsayan WMge* •Stan in ywyMn. * "IlijirisiVMMI —>*

de kurulmug dan "Dogu TOrfdetan Cumhuriyeti'nln

■ Ordusu'nun bir resml basilmig dup, nwlmIn altma tee "KomOnlat ordueuna tesiiim olan.Sincang (Dogu

TQrkIstanj'daki eaM CIn ordusu" diye yazilmig. A»- lında, Dogu TOrklatan Mill? Ordusu. Btafin'In komOntet Qin'le Igbirligi yaparak holnlk etntesl ve zorlamsi so-nucu kizil Qin ordusu lie 1949 seneslnln ekim ayında blrlegmeye mecbur olmuğu. İki ordu Urumgfdekar-gilagtiginde ise, "Dogu TOrklatan Cumhuriyeti'nln relsleri Ahmetcan Kasml ve ordunun generalteri Ur hak Bey, Dellkan gibi zatlar daha Onceden Stalin ve Kizil Qin tarafından suikast He OWOrOlmOgtO... Aradan .38 8ene gegtikten sonra bflyle bir hakaret ddu dr ya-ziyla bu resmln dergide basılması, zamamnda Dogu TurkIstan MillTOrdusu'nda butunmug olan kigiler ara-sında bOyOk yanki uyandmyor. O unutulmaz yillarda mill? ordunun iginde butunmug ve Qin ordusuyla de-falarca kanli savaglar yapmig dan bu gerefl askerter, bdyle bir hakarete dayanamadiklanndan o dergiyi abp mahalli hQkOmetin reisi ve yardimcilan olarak bilinen Timur Davamet, Cenabli, Hamiddin Niyaz gibi ga-hislann OnQne.gidiyor ve onlara "Sizierin de maiu-munuz, biz kizil Qin ordusuna teslim dmamigbk..." diyerek durumu anlatiyor ve bu dergiyi gikartanlann buridan sorumlu tutulmasim Istiyor. "Rate" olarak bi-lenen bu gahislar "Biz meseieyi Ur aragtiralim" di-ye cevap veriyor ama uzun zamana kadar bir ses gik-miyor. Zamamnda milti ordunun mensuplanndan dan bir kigi bftun iglerini birakip taraflarla gOrOgQp tam bir yil kogmug ise de higbir sonug alamiyor ve Osteik ma-halli hukümetin liderleri 0 kigiyi: "Siz biraz sald n ohm, bbyle deyam ederseniz tehlikeye dOgeceksiniz" di-ye tehdit ediyor. Bu kigi ise davayi devam ettirmek igin bu defa Pekin'e gidiyor ve dergiyi gikartan yaymevi-ne gelip meseieyi anlatiyor. Yayinevinin bagkam bu meseieyi hemen aragtmiyor. Sonugta bu bir muharri-rin hatasi olup, eski Qin ordusunun tesiiim oldugu an-daki resmin yerineyanlig halde bu resmin konuldugu ortaya gikiyor ve yaymeyindekiler hemen kendi hata-sim rtraf ediyor. Qin Savunma BakanliQi ardm dah ko-nuyla Ilgili olarak resmi gazetede yaym yapıyor. Ama, D.Tu/kistan mahalli hOkOmetinin'reisleri ise bu bir yd zarfında milletten hergOn binlerce mektup gelmesine ragmen, konuyla hlgllilenmiyor veya hige sayiyor-lar. Daha da dogrusu bu konuyla ilgilenmekten kor-kuyor. Kendi halkini idare ederkentam bir dellat, za-lim kiyafette ortaya gikan bu gahislar, kendi milletin en ufak bir manfaati s6z konusu oldugunda ise ne ka-dar curesiz olduklanni gizleyemiyorlar. Bu gerkekte-den Qinliler tarafından egitilmig olan bu bir sQrO "in-san"lann ne kadar zayif, ne kadar beceriksiz ne ka-dar sefil oldugunu anlamak zor degildir. ;

TOrkistanlilar onlan yapbklannndan dolayi kinasa, kb-tulese onlar sevinirler. Qinli sahipleri AnQride: "Ben size sadik oldugum igin halkim bert kOTOIQyor" <0- . ye OvunOrler. Ve kendi sadakatimn kargiligi olarak da-ha yuksek mevki temasiyla kapi OnQnde boyun bOKOp beklerler... Qinli katiplerinin emriyle ig yapan bu "Reisler" hainlikte birbiriyle adetayangiyor. Her za-man birbirinin hakkmda Qinlilere gizli rapor veriyor-lar. Qinliler bunlari igte b&ylesine namussuz olarak egitmigtir. Bunlar dugmana kul, bize gah.

Son birkag yildan beri ilgelerde belediye bagkanla-nm halkin segmesi deneme olarak yapilmakta. BAyte bir durumda gayet tabi olarak TOrkistanlilar kendite-rinin gOvendigij Wlgili, vatanperver, miltetperver kim-seleri segip gikarmaya bagladi. Fakat Qinliler haik ta-rafından segllmig kigiierden korkuyor, onlara gQven-miyor, bu sebeplerden dolaytdir kibutQr segmler bazi zamanlar bozuluyor veyahut gegersiz sayiliyor. TOrk-istan halki yasal yollaria hainleri yerinden devirip ye-rine kendilerinin sevdiği kimseleri oturtmak i^n fev-kaled bir mQcadeie vermektedir, ancak QfaiHer'in igi-ne gelmeyen segimler gegersiz sayilmakta. Eger D.TOrkistanda gergek segimler yapdsaydi haik keetn kazantrdi. Maalesef, komunislerde vdtandaglanna dk-tatbrOk var demokraslnin gblgesi bite yok. Omm igin D.TOrkistan'da feda devam

Qin'do MGslGmnnlar igin yapılan baskilardan birisi do yayiniarla ilglidir. Qin komUnlstlorl IslAm'a agikca ha- karet etmeye aradan kisa bir zaman gogtlkton sonra tok- rar bagladilar. Yakm zamanda Qonghay'da "Clnsl mUnasebot" isimli bir kitap yaymlanmig olup, bu kltaptn islAmt geleneklere aQtr gokllde hakarot edilmoktodlr. Bu hakaretler Ozerlne 1989 yilimn 19 Mayıs gQnQ ylrmlbln- den fazla MGslGman TGrk, Urumgi sokaklarma dOkG- lerek kitabın yazari ve yaymlayanlari kmamig ■ vo hGkGmetten bu kitabın dagitimmm hemen durdurulma- sini ve bir daha plyasaya sGrGlmemek Gzere ortadan kaldirilmasmi istemlglerdir. Ne yazik kl bOylesino hakli bir yGrGyGg televizyonda yapılan rosmf agiklamalara gd- re kirkalti MQslGmanm tutulanmasiyla bastirilmigtir. Gayr-i resmt haberlere gdre iso bogyGzden (azla MGslGman hapse atilmigtir. Dogu TOrkistan MGslGmanlari igte bdyale durUmiara maruz kalmaktadirilar.

DGnyanın gegitli yerlerinde hGr. yagamakta plan-MOs- IQman devlet ve milletlerln Dogu TQrkistao\$G%#flRP halkmin acilartm paylagmalanmn hem din? ve hem de in- sanf vazifeleri olduQu inancindayim. MGslGromulkeler, Qin hGkOmeti He dostluk muamelesinde bulunutfcen Doge TGrkistan'da yagamakta olan ve yirmi milyondan (azla olan MGslGman TGrk'Gn varolduQunu g&zardi etmemelidirler. Ama maalesef bugGn Dodju TGrkistan- lilar ne kendi soydaglannto, ne de dindag Glkelerinin yar- dimma erigebilmgleridir.

Dogu TGrkistan halkmin saygideQer liderlerinden Mehmet Emin Bu\$ra ve isa Yuaut Alptekin yillarca kendi topraklandan aynlip diganda yagamakta olan Dogu Turiastanlilar'i topariayip mill? mQcadeleierinl surdurumOgler- dir. BQQtGn maddf sikmtlara ragmen mGcadelelerini bi- rakmamiglardir. Aglikan Glmeye razi olarak Qin-Rus casuslannin getirdikjeri madd? aldatmacalara razi olma- dilar, kanmadilar, geri gevirdiler. BGyGk lider Mehmet Emin Bu\$ra Bey, vefat edeli epey oldu. BugGn sek- sen yagina giren muhterem ve mGnewer liderimiz isa Yusuf Alptekin bGtGn zorluklara ragmen Dogu Turk- istan'in dertlerini anlatmaya galigmaktadir. Onu bu ya- gindan sonra canlandiran tek gey Dogu TGrkistan ismi.

Qin komGnistleri.Pekin'de demokrasl Istegiyle sokak- lara ddkGlen masum dgrencilerini bile bGtGn dGnyanın gdzGdnGnde gdzGnGn kirpmadan kurguna dizmekte ve hatta tank ve zirhli araglarla onlari ezmektedir. Yirmin-

• Devami 10. Sayfada •

2 p

ZAMAN SAYFA/5

D.TURKİSTAN MEKTUBU

MEHMET EMİN HAZRET

Dogu Turkistan

Muslumanlariinin feryatlari (2)

4 A" TQ yilindan sonraki reform hareketleriyle bir- ! < / # % / likte Kizil Qin, Dogu TGrkistan'a ydnelik Agikar zulum siyasetini kismen durdurup daha kurnaz- ca bir yol segti. Qinliler'in segtikleri yenl yol yirticilarin sahte tebessGmG gibiydi.

Dinsizlegtirme igin otuz senedir yapılan tegvik hare- kelerinden sonra camilerin tekrar agilmesi tabiT olarak MGslGmanlari sevindirdi. MGslGman TGrkler kendi milli- din? 6rf ve adetlerini hemen kaldiklan yerden devam et- tirdiler. Camilere sel gibi akarak, TGrkiye ve Pakistan'- daki akrabalarin, dostlarinm davetiyle hac yapmaya ba\$ladilar. Hac dolayisiyla di\$ari ?ikan TGrkistanlilar, hGr dGnyanın bagimsiz milletlerinin hayatlarim gordG. HGr olmanm bir anlik da olsa tadim alip, kendilerinin yapmasi gereken daha gok i\$lerin dduğunu anladilar. Kendi vatamndaki zulum ye haksizliklarla hGr dGnya- daki hayati mukayese ederek kendilerinin zulGm igeri- sinde ya\$ama sebeplerini daha agik bir bigimde farkettiler. Bdyalece hacdan Dogu TGrkistan'a donenler, milletin din? ve mill! gdrevinin neler oldugunu halka anlatmaya bagtadi.

MGslGman TGrkler'in uyandigim gQren Qinliler, bir ta- raftan gok sayida Qinli gdgmenleri TGrkistan'a getirip kendilerinin TGrkistan'daki nGfus oranim gogaltti, diger taraftan da MGslGmanlari din? hGrriyetlerine gegitli en- gellemelerde bulundu. TGrIG yasaklar gikarip, MGslGmanlari namazdan bagka bGtGn din? faaliyetlerini engelledi. Dogu TGrkistan'in hibir yerinde yakin zama- na kadar bir tane bile dini okul yoktu. Ancak, DGnya islAm TegkilAti "Rabita'-iil Alem-i islAm'in bol mikf tarda para yardimi ve yaptmm gGcGyle 1987 yilinda Urumgi'de bir isl&m EnstitGSG kuruldu. Burada \$u an- da yGz kadar Sgrenci okumaktadir. Fakat bu okulun y6- neticiligi dinsiz komGnistler tarafmdan yapilmaktadir.

1986 yilindan sonra Dogu TGrkistanlilar'in hacca git- mesi zorlagtirildi. 1980'den 1986'ya kadar topiam alti bin kigi hacca gidebilmi\$ ise de 1987-1988 yillanndatiac igin pasaport alan MGslGmanlari sayisi iki yuzu geg- mez. Son zamanlarda hacca gitmek igin pasaport tale- binde bulunan onbinlerce MGslGman, polis kapii dnGnde gunlerce, aylarca hatta yillarca beklemektedir- ler. Pasaport alabilenler ise talepte bulunanlariri ancak binde biridir.

Bir pasaport alabilmek igin birkag yil kapi kapi dolag- mak gerekiyor. Qin'de. MGslGmanlar onu elde edebil- mek igin de kendi yurdu ile Urumgi arasindaki binlerce kilometrelik mesafcyi. birkag defa gidip gelmektedir.

Dogu TGrkistan

• Bagtarafi 5. Sayfada •

asrin sonlarinda gerceklegmektedir bGtGn bunlar. Kendi masum gocuklarma bile bu kadar agir zulmu re- va gdren Qinliler'in Dogu TGrkistan TGrkleri'ne ve Qin'- deki Tibet, Mogol gibi diger azmliklara neler yaptigim ve neler yapabilecegini tahmin etmek zor olmasa gerek.

Tibetliler'in lideri Dalay-Lama, bGtGn dunyadaki Bu- di' stlerin bGyGk destek ve yardimlarina kavugtu. America bagta olmak Gzere bGtGn Bati AJemi Tibetliler igin 5^9@ imkSnlar saglamaya seferber oidular. Sadece egrtim igin Tibetliler'in binlerce gocugunu kargiliksiz burs vererek universite ve daha yGksekk derecelerde okutmaktadir- :13r. Tibetliler igin dGnyanın her yerinde kendilenni an- latma ve tamtma imkAnlari saglanmaldaair. Ama ne yazik ki IslAmiyet'in Asya'da yayilmasi igin tarihte egi gGrGlmemig katkilari bulunan Dogu TGrkistanlilar butGn IslSm Alemi tarafmdan unutulmug bulunmaktadir.

BugGn isa Yusuf Alptekin liderligindeki Dogu Tu.«. istan MGsluman TGrk halkmin Allah'tan bagka yardim- cisi.yoktur.

Sizin fabrikaların işlerini karıştırmamız gerek. İstodığı yordun iggi götümök, İstodığı iggilyl aimak voya gikarmak, fabrika bagkamrım yotkilo- rindendir.."

GfırGldGgG Gzero bir Qinli fabrika mGdGrGnGn do- geri koskoca Vali'den GstGn tutulmaktadır. MGstG- man TQrk olan bir Vall'nin, fabrika mGdGrG kargi- sinda hlgbir degerlnin olmadığı Dogu TGrkistan'da ■ adalet vo egitlik mefhumlarından, insan hakların- dan sfiz etmenin komik bir olay oldugu bu Grnok ile ispat olunmaktadır.

Bu cevap kargısında Vali'nin Gmitslziğe kapılma- sı, Hoten'deki TGrk genglerini Gfkelendirld. Hoton gehrinin Karakag kazasında gehrin bGtGn duvarla- nna 'K?inliler TGrkistan'dan gil<sin...", "QInliler'den intikam alalım" gibi sloganlaryazıldı. Halkgaloyana geldi. Bunun Gzerine Qin'in Dogu TGrkistan'daki 1 .nci derecede yetkili ybneticisi olan Vang En Mav, halkın isyanını bastırmak için özel bir ugak ile Hoten'e gelerek, olay gikaran bGtGn TGrk genglerini tutuklattı. Ardmdan Dogu TGrkistan'daki Qin HGkG- meti, "-fabrika ydneticileri, Glke digtndan iggi ge- tirme hukukuna sahiptir" yetkisini kanunlaktırdı. Bu kanunun gikmasıyla birlikte, Qinliler'in idaresinde olan bGtGn fabrikalar akin gkin Qin'den iggi getir- meye bağladı. Diger yandan kendi topraklarından binlerce TGrk ıgsizlige mahkGm edildi. Binlerce ai- le aqlik tehlikesiyle baş başa kaldı. Onlarca iş?i in- tihar etti.

Mesels 1986 yilmda OrGmgi'de evinde kendini asarak intihar eden 50 yagındaki bir TGrk igginin olmeden ewel yazdığı vasiyetnşmesinde şunlar yazılıydı:

"— Ben, gok kugGkken annesini kaybeden og- lumu yetigtirerek okutmaya galıgım. 10 yıl eğitim goren ogium, okuldan sonra iş bulamadı. 6 sene ıgsiz dolagıtı. Bagvurmadığımız hıgbir fabrika kalma- dı. Gittigimiz her fabrikada "bog orun" yani "bog yer yok" cevabım aldık. ıgsiz ogium, gonul verdığı kız ile de evlenemedi. Benim de pgiumu evlendir- meye imkSmm olmadı. Ogiuma yer bogaltmak için, kendimi asarak feda ediyorum. Qaligtigim fabrika mudurunden ricam gudur ki; benim bogalan yeri- me ogium ige aiinsin."

DGnyayi ve tGm canlıları yaratan Allah'im. Ben . gunahkşrim. GGnahimi affet. Ogium sen de beni affet..."

igte 20 milyon mGslGman Turk'Gn hayat mGca- delesi verdığı Dogu TGrkistan'da bdyle bir gergin- lik hukGm sGrmektedir. Kendi topraklarında milyon- larca soydagımız, iggalcı Qin HGkGmeti'nin adalet- siz baskısı ve somurusG altında, aqlikla mucadele ederek hayatta kalmaya galıgmaktadır.

Ey hur, erkin yagayan TGrk kardeglerim, tGm dünyadaki MGslGman kardegler... insan haklarına sahip, insan haklarını koruyan adaletsever insan- lar...

Herlik ve zulGm ıncisinde ab goken Dogu

ZAMAN SA YFA/5

D.TURKİSTAN MEKTUBU

M.EMİN HAZRET

Dogu Turkistan'da islahat bahanesi (2)

Gegen haftaki yazımızda Qin'in kalkınmaya y6- nelik yeni iktisadi politikalarını mGstemlekesi olan Dogu TGrkistan'da uygulamaya koyduğunu ve bunun aym zamanda TGrkler'i asimile etme politi- kasiyla birlikte uygulandığım anlatmıgıtık. Bu hafta- ki yazımızda ise aym mevzuuy Gmeklerle agikla- maya galıgacagım'.

Fabrikaların bagkanları iggileri idare etmek, ig- gileri gorevden aimak, bir bagka goreve atamak gibi hukuklara sahiptir. Qin Reform EnstitGsu tarafmdan verilen bu hiikuk, Qinliler tarafmdan suistimal edilmigtir. Dogu TGrkistan'daki Qinli olan fabrika bagkanları bu kanunu fırsat bilerek, fabrikaJarda ga- ligat az sayıdaki TGrkistanlılar'i igten gikarmakta ve böylece kendi topraklarında MuslGman TGrkler'- in fabrikalarda ig bulma gansları da engellenmig ol- maktadır.

Bu konuda örnekleri gogaltmak mGmkGndGr. Me- sela D. TGrkistan'in gGneyinde Hoten vilayetinde bir milyondan fazla insan yagamaktadır. Bu dene- bilecek bir tek "Hoten ipek-Pamuk Dokuma Fabrikası" vardır. 2000'den fazla igginin galigtigi bu

fabrika da iggilerin % 80'nden fazlası ise Qinlidir. 1988 yılı ilkbaharında bu fabrikanın bagkam, bu ka- darla yetinmeyerek iggi sayısını artırmak için Ta- rim vadisindeki tarlalarda galigtirilmek Gzere Qin'-

in iglerinden 400 Qinli'nin Dogu TGrkistan'a geti- rilmesi kararmı almıgıtı. Halbuki Hoten'de yalmzca yGzlerce lise mezunu ıgsiz TGrk gengleri bulunmak-

ıydı. Sokaklarda ıgsiz dolagan binlerce TGrk var- dı. Buna ragmen .yine Qinli iggi alınması konusun- da ısrar devam edince bolgedeki halkın tepkisi

da Ost dGzoydo gOrov almayo baglndilnr. Vo nolco ltlbn- riylo yaklagik 20 milyon MGslOman TOrk'On yngndigi Dogu TOrkistan'da snyisi, ldarl, nskorl kontrol vo donotlo- mo moknizmnsi Qlnllor'io ollno gogmlg bulunmnlkdir. Blhassa son Gg yil lgndo (1986-89) Qlnllor'ln lohno go- ligan bu degigiklik, bblgodo huzursuzlugun nrtmnsmn so- bop olmg, bernborlndo CQroncl vo hoik hnrokollori bag- lamig. "ogltlik", "adalet", "OzgGrIGk" Isloklorl ortnya <?ik- migtir.

Gergokton son 30 yildir bir TOrkistanli'nin KomOnisl Parti'sino bafjli labrikalardaki "karar organlari"nda bag- kanlik gdrevino gotirilidigi gdr.Qlmomlgtr. Hatto Qlnllor'- den mdnfaat union, makam-movki poglnde kogon, kisa* casi alleslnln golocoklo rahat blr yagam sQrmosl igin Qin- liler'e hizmel edon'birkag TQrkiStonli momurun da hlg bi- risi bu gdrovo gotirilmemigdir.

Bdlgedeki huzursuzlugun ortmnsi kargisindn, TOrklor'i yatigtirmek igin son bir iki yil igorisindo az da olsa birkng TOrkistanh'nim Parli'nin karar organlnrmdn gdrov alma* ,si tekliif edilmig vo yorli hOKQmot igorisindo aktif gdrovlo- ro yerieglirilmiglerdir. Ancak Parti'nin uygulama olanm- da elkisi devam etmektedir. ldarolerdo saboh vo akgam- lari toplantilar yapilmakta, siyas! vo okonomlk durumlar gdzden gegirilmekte, galiganlarin Parti tGzGgOne aykiri harekette bulunup bulunmadiklari kontrol edilmoktedir. Parti, bdlgede halkm kGltGrOne uygun "milli siyaset" uy- guladigmi ispat etmek igin olsa gerok, finemll devlet or- ganlarmda vo fabrikalarda 3 ncO vo 4.ncG dorecedo go- revlere TGrkistanhlar'i getirdikleri, gfrulmekledir.

Noticodo "ozerk bolge" hGviyetindeki Dogu TGrkistan'- da uygulanan ve aslnda asimilasyon amagli bu yeni si- yaseti, "mill? siyaset", "milli kalkinma" gibi sahte slogan- larla uygulama alanina koydular ve bunda da bagarili oldular.

QGNkG ytlardir baski ve ezizet goren TGrk toplumu; gos- termelik de olsa kGltGrel ekonomik vo dint agidan biraz rahathga kavugunca gevgemigdir.

"Ozerk bolge" statGsGndeki D. TGrkistan'in bagkenti OrGmgide durum bdyle olunca, diger illerde, kazalarda, kasaba ve kdylerde ne olacak?.. Nasil bir dzerklik bu? Yerli halkm menfaatlerinin korunduQu soylenen nasil bir milli siyaset bu? Egitlik, adalet bunun neresinde?

Hayir... Parti tGzGgOnde. Anayasa'da yazili bir millet kendi menfaatini, oz kultGrGnu, adet ve geleneklerini, di- lini ve dini inanglarim yagalmak ve korumakta serbesttir" hOKmunun bir gegerilligi yoktur. Egitlik, adalet, dzerklik terimleri Uagit Gzerinde kalmigdir. Bdlgenin igg\$lvedilme- sinden bu yana (1949) gegen 40 yil zarfında TGrk halki- na insan gibi muamele yapilmamigdir. Hor gdrGlmGg, aga- gilanmigdir. Siyasi, ekonomik GzgGrIGkleri ellerinden alm- mig, milli egitime, TGrk diline darbe vurulmugtur.

Yaklagik 20 milyon Turk insan, Qin'in dig dGnyaya agil- masindan yararlanarak az-gok dunyayi tammig, insan haklarinin nasil uygulandi'ina bizzat gahit olmg ve par- tililerce horlandigmin farkina vararak uyanmig ve yazilarla,

• Devami 10. Sayfada •

uogu l urkistan'da islahat bahanesi

• Bagtarafi 5. Sayfada •

giirlerle, konugmalaria, gdsterilerle kendilerinin de insan olduklarini, kendi topraklarinda dzgGrce yagamak hak- lanmn oldufunu ispat ptmeye mecbur olduklannt hisset- miglerdir. -

Qinliler'in MGslGman TGrkler'i horlamasi sadece bun- lardan ibaret degildir.

Fabrikalarn bagkanlan iggileri idare etmek, iggileri gd- revden almak, bir bagka gdreve atamak gibi hukuklara sahiptii- .gUvBfffaCft£n<rtj)0afijMa&Ori9P yejllen bu hu- kuk, Qinliler tarafirjjar'suistimai edilmigdir. Dbgu TGrk- istan'daki Qinli olar fabrika bagkanlan bu kanunu fırsat bilerek, fabrikalarda galigan az sayidaki TGrkistanhlar'i igten gikarmakta ve bdylece kendi topraklannda MGslGman TGrkler'in fabrikalarda ig bulma ganslari da engel- lenmig olmaktadır.

Bu konuda ornekleri gotjaltmak mumkGndOr. MeselS D. TGrkistan'in gOneyinde Hoten vilayetinde bir milyon- dan fazla insan yagamaktadır.

P

/? %P

ZAMAN SA YFA/5

D.TURKİSTAN MEKTUBU

M.EMİN HAZRET

Dogu Tiirkistan'da islahat bahanesi

BstGn Qin'de, ekonomide meydana gelen degigikliQin goroQi olarak fabrikalarn, sanayi igletmelerinin yd- netimi, kflr-zarar sorumluluQu garti ile idare kuruluna bafili bir voya birkag ydnoticiye verilmesi gibi yeni bir politika uygulanmaya baglanmigdir.

Ekonomideki bu yeni islahat politikasi, Qin ekonomi- sinin kalkinmasma yol agmigdir. QGNkG fabrikalarn kdr- zarar sorumlutugunda sivil idareye devredilmig olmasi ser- best rekabetin dogmasina yol agmigdir. Nitekim Qin'deki son ekonomik geligmeler ve Shin O'n drne£i de di£er Gl- kelerin dikkatini gekmig ve yabancı sermayenin de bu Gl- keye girmesiyle Qin ekonomisinde bir canlilik gdrGI- mGgtGr.

Ancak Qin'in kalkinmaya ydnelik bu yeni iktisadl poli- tikasi, mGstemlekesi olan Dogu TOrkistan'da uyglanma- maktadır. Dogu TOrkistan'da uygulanan iktisadl politika, TGrkler'i eritme politikasi igin de degerlendirilmektedir. Bdlgedeki zengin kaynaklardan istifade eden Qin yone- timi, topragin asil sahibi olan TGrkler'in iktisadi bakim- dan kalkinmasmi onleyici bir politika gGtmektedir.

KOMONİST PARTİSİNİN D. TORKİSTAN'A YDNEK İKTİSADİ POLİTİKASI

Qin'de rejim geregi; en az 10 kiginin bulundugu bir yer veya igyerinde Qin KomGnist Partisi'ne bagii bir ekip ve- ya gube olugturulmaktadır.

Bilindigi Gzere Qin ve diger sosyalist Glkelerde esas hu- kuk KomGnist Partisi'ndedir. Dolayisiyla bGtGn yetkiler Ko- mGnist Partisi'nin tayin ettigi bir gahisda toplanmaktadır.

Dogu TGrkistan da iggal olundugu 1949 yilindan bu ya- na gegen 40 yil zarfında bGtGn hukuk Qin KomGnist Partisi'nin elinde olmg ve partinin aldigii kararlar tartigma- . siz uygulanmigdir.

Qinli yetkililer bilhassa Dogu TOrkistan'da parti bagkan ve sekreterlik gorevlerine-Qinliler'i getirmigler ve dolayi- siyla bGtGn hukuk Qinliler'in eline gegmig, TGrkler karar verici idari mekanizmadan uzak tutulmuglardir. Bundan dolayi D. TGrkistan'daki bGyGk fabrika ve sanayi kuru- luglarmda t .nci derecede sorumlu bir tek dahi TGrk yok- tur. Ancak 2.nci, 3.ncu derecede sorumlu alt kademede gorevli TGrkistanlilarvardir. Okuma-yazma bilmeyen, para canlisi, milli guurdan mahrum kigiler arasindan segilen TGrkler l.nci derece sorumlu mGdGrolarakgdreve geti- rilmiglerdir. Bunun.gibi igyerlerinde Turkler sorumlu ol- sada gostermeliktir. TGrkler'in yetkisi yoktur. Esas yetki yine KomGnist Parti de ve dolayisiyla Qinliler'dedir.

Fabrikalarda TGrkler'den "sorumlu" segilmesinin esas nedeni ise, fabrikalarda galigan az miktardaki TGrk iggi ve memurlarn galigma duzenlnin sagianmasi ve y6ne- tim emirlerinin uygulanmasi igindir.

7 yil 6nce 1982.yilinda.Qin hGkGmeti, Dogu TOrkistan'da ("yerli hGkOmet" ile "parti'nin sorumluluklanm birbirin- den ayiran) yeni bir siyaset ildn etmigti. Buna gbre fabri- kalarn igleyig sorumlulugu da, fabrika mudGrlerine bira- kilmigti. Bu kanunun yGrGrIGge girmesi ile birlikte KomG- -nist Parti tarafindan fabrikalarda hizli birtasfiye kampan- yasi baglatildi. Bdlgedeki fabrika ve igyerlerinde gorevli TGrklrs gdrevlerinden almdi, alt kademelere tSyin edildi. Yerlerine ise Parti'ye bagimli Qinliler getirildi. Hatta o de- rece ileri gidildi ki, bazi Qinliler Parti gdrevinden alina- rak, sif TGrkler'in etkisini azaltmak amaciyla fabrikalar-

fazla dgroncl okuyordu, Aralık 1908 yili, sofluk -30 ",C ol- duQu igin kizim O^OdO vo 10 gOndon fazla luista oldu. Du arada okul yOnoticiiori Ogroncllorin anno vo babalnrii okuliv pagirdi. Bondo glltIm, Dorsano gok sofluk olduflu Igin hnstn olan gocuk 10'dnn fazla lmlg.Okul mOdOrO blzo "Don staler@ samlml sOzOmO sOylomoyo mocburum. Bldon lazla 6Şroncl var, bu okulun bir sonollk harci Igin hGkOmot 1200 yuen verlyor" dedl. Bon acolo olarak sordum; "Bir ayligi i<;in mi? "Yok" dodi, "Bir sono Igin" (1200 yuen 400.000 TL'ye egtlitr). "Bu para okulun su vo oloktrk borcunu Odo- meye yetmlyor. Kigta kdmOr almayn para yok. Ogroncllorl mecburi tatilo birakmak zorundayiz. HQkQmot bir taraftan tOccariik yaparak para kazanmaya emir verdi. Biz dors vo- rebliiiz, ama tOccarlik'yapnmiyoruz.' Stalordl kphUyu, konugmak igin, (photosiz^porok' cadirdik'. Q'PculMFililiVeriri, EQbr'dersleri aKsamasin doVsofli* biraz par* yirdiYnlnnda bulunun" dodi okul mOdflrO. Adamin glzlori'ya^rdi: Aydi. 30 dolann altmda mao? alan nno-babaln'.gocuklarimi- zin derslerinl sQrdOmiesl Igin yardimda bulunacaQimizi Hade ettik... Benim kizim ?imdi bonimle beraber hOr bir Olko olan TOrkiye'ye geldi. Ama ?u islak, karanlik, kokulu 33. ilkokuldaki TGrkistanli gocuklar hor zaman gdzGmOn dnOndedir.

Herhangi bir okulda TQrkistanli dgroncilerln ekonomik durumu gok kOtGdOr. Ama Ogrencilere en zor, en buyuk baski siyaf cihetteki PzgursOzIOktur.

Ilkokul kitaplarında, dersanelerde Qin siniri igindeki Dogu Turkistan haritasi vardir. ilk dersler "Dogu TOrkistan 90k eskiden Qin'in arazisidir" diye ezberlenmeye mecbur tu- tuluyor. Orta, lise ve flniversitelerdeki tarih derslerinde Qin tarihi okutuluyor. Dogu Turkistan tarihi, TOrk devletleri, Turk GnlQlerinin adini anmak yasaktir. Tflrk tarihi yasaktir. Qin- liler "Dogu TOrkistan", "TGrk" kelimelerinden oyle korku- yodar ki, hatta dil, tarih ara?tirmalarında kullanmaya iziri vermiyorlar. Mill! zulOm, mill! hakareti protesto eden pg- renciler her zaman tehlikeyle kar?ila?iyor.

12 Temmuz 1988 yili Aksu gehrindeki Oniversite imtihan meydanından birgrup polislerin bastmp girmesiyle 17 ya- ?indaki iki Ogrencinin tutuklanmagından ibaret bir olayi Qin'- de herkes pgrenmigtir. Bu iki pgrenci mill? beraberlik isteyerek sokaklara bazi yazilar yazmi?tir. Yakmlari onlari gprmek igin hapseneye gittiklerinde 90k sert dpvuldikle- rini, vOcutlarmda kemer izlerinin olduQunu gormOglerdir. Bu gocuklar akrabalarma "Biz azap geksekte olur, fakat milletimizin kul olmak istemedigini Qinliler'e hissettirebil- mi?sek ne mutlu bize" diyerek teselli vermi?lerdir.

15 Mayıs 1989 yilmda "Qinjang Oniversitesi", "Qinjang Egitim Oniversitesi" ve ba?ka okul pgrencileri UrGmgi geh- rinde bir gOsteri yapti. Bu olay "Qinjang Oniversitesi" ige- risindeki duvara Qince buyuk yazıyla yazilan "Uygurlar'm e.rkekleri kul. kadmlari kole, kadinlanni kendimize zevce) edecegiz"den ibaret. Uygur TOrkleri'ne agik hakaret etme- sinden kaynaklanmi?tir. Bu yaziyi goren oijrenciler okul yo- neticilerine bu yaziyi yazanlarm cezalandirilmasi istegini sunmu?tur. Bir ay bekleyen ogrenciler dayanamayip gPs- teri yapmigtir. Gosteriden sonra bunu yazan kimse ceza- lanmadan gosteri yapan ogrenciler hapsedildi. Sinjang Oniversitesi Fizik ve Tarih Fakultesi'ndeki Ababekri ve - Anivar adli iki dgrenci okuldan atildi.

Ekim 1988 yili Qinjang Oniversitesi'nde 6zel polis bGro- su kuruldugu hakkında gazeteden vahim haberterveridi. Ogrenciler daha siki kontrol altiria alindi. Qinjang Oniver- sitesi'nde bazen duvarlara asilan Karhanlar (Karahanalilaj devrindeki buyuk Turk Sliimi Ka?garli Mahmud'un kitaptan not alan ogrenciler sorguya gekildi. Bu Ogrenciler pigma- mk (pigmanlik) yazmaya zorlandi. Ama Dogu Turkistan'- daRi ogrenciler orman igindeki yangin gib] cogmakta. Onlari Qin zulmOnG protesto etmeleri gunden gGne 90- galmaktadir.

Onlar zAten kendilerinin komunist diktator baskisinde ba- silacaklanm, oleceklerini dugOnerek kanlariyla milletin gan- gerefini.korumaya hazirdirlar.

Ey hOr ya?ayan MGslGman Turk kardegler; turn diinya MGslGmanlar'i, dunyadaki adalet sever insanjar. Bu azap ateginde yanan Turkistan'daki akrabalarimz sizlerin "Biz sizlerin kardegiyiz, biz de MOslGmamz, siz de MGsluman- siniz, biz de insaniz, siz de insanimiz;" Staler daha unutulmadiriiiz" diyen sedalarmiza muhtaciz.

{Eyij

ZAMAN SA YFA/5

D.TURKİSTAN MEKTUBU

M.EMİN HAZRET

Qin'de egitimin iki yiizu

Uçon hafta Dogu TOrkistan'daki egitim ve Qinliler'in bu- tadaki egitim politikasi hususunda biraz bahsettik. Bu hafta aym konuya yine devam edecegim.

Dogu Turkistan'm bagka gehirlerinde egitim harci ilk 6nce bu yerlerdeki Qinliler'in menfaati, egitim ihtiyaci nazara alm- diktan sonra 90k az kısmi TOrkistanli gocuklar igin harca- niyor. Bununla kanaat etmeyerek zaman zaman arak yer, su, gevre durumu iyi olan Uygur, Kazak gibi TOrkistanli ogren- cilerin okullari Qinliler tarafmdan mecburi alimr. Turkistan- lilar su, yer, hava durumu pis ve merkeze uzak olan- yerlere g6g etmeye mecbur birakiliyor. Bu igler her yerde her zaman gdrOlur. Misal igin gunu soyleyebilirim ki; 1984 yili Orumgi'de egitim ve tip sahasmda bir toplanti agildi. Bu zamanda kendim maarif nezaretinde gflrevli oldugum igin bu toplantinin planlayicilardan biri olarak dahil ol- • muqtum. Bu toplantida Dogu Turkistan maarif iginin bag yoneticisi olan Qinli, Qin Komunist Partisi'nin Dogu Turk- istan halkinm egitimi igin getirilen "iyilik"ieri, yaptiklan "emek"leri uzerinde gok uzun durdu. Daha sonra bu yd- neticinin konugmasi tartigildi. Bu tartigma sirasinda Kag- gar'dan bu toplantiya gelen bir TOrkistanli gdyle konugtu: "Benim soyleyecek bir geyim yok. Behim istegim yurdu- muz Kaggar gehrinde Komunist Parti gelmeden dnce 14 okul vardi. KomOnist Parti yurdumuzu idare etmeye gel- dikten sonraki 35 sene igerisinde Kaggar gehrinde sade- ce Qinli ogrenciler igin 10'dan fazla okul yapti. Bununla kanaat etmeden bizim gocuklari okudugu iki okulu zorla alarak Qinliler'e verdi. Kaggar'da okul gok az oldugu igin egitimsiz kalan TOrkistanliar'm sayisi gOnden gOne arti- yor. Biz KomOnist Parti'den yeni okul yapilmasini istemi- yoruz,- sadece bizden alinan iki okulun TOrkistanli Ogrencilere geri verilmesini istiyoruz. Komunist Parti gel- meden 35 sene onceki 14 okulumuzun asil haline gelme- si, bu okullarimizin muhafaza edilmesini istiyoruz" dedi. Biraz Once gok heybetli gorOnen Qinli yOneticinin sesi ki- sildi, bir gey soyleyemedi. Sonra ogrendigime gOre o ko- nugan TGrkistanh'maarif idaresindeki gOrevinden atilarak gok uzak biryere gOnderilmig. SOylediklerimizORNEKLER Hotan, Aksu, Turfan, Kumul, Golca, Altay vilayetlerinin hep- * sinde mevcuttur. ^

Dogu TOrkistan da Qinliler in okullannm hepsi yeni oldugu gibi durumları da gok iyidir. Eger Dogu TGrkistanli- lar yeni okul yapmak igin dilekge yazsalar Qin hOkOmeti "Maarifini halkin kendi parasi ile veya okullar bir taraftan egitim yaparken, bir taraftan para kazamp, bu paralaraokul yapmasi gerekiyor" denilen metodu emrediyor. Bu gart- larda ise yeni okul yapmaya imkSn yok, eski okullari muhafaza etmeye de para yok. Okullar viran olmaktadır.

Ben, OrOmg'i'de Bahit yolu adli sokakta oturuyorum. Bu sokakta 12 ilkokul var. Bu okulda Qinliler'in gocuklan oku- yor. Bu okulun 3 kat apartmam, igikli dersaneleri, genig spor meydam var. Kig gOnleri kalorifer var. Okulun kapisı bu- yOK sokaga agiliyor. Bu okulun tarn arka tarafmda kOGOk- bir daire var. Bu TOrkistanli gocuklari okudugu 33 okuldur. Bu okulun odalari Qinliler'in buyOk okul apartmanimn ara- sinda tarn kOGuk kabir manzarasi veriyor. Siniflar higbir zaman gOneg tgiigi gOrmOyor. Okulun bir kapisı da yok. Kalorifer olmadigi igin kigin komur yakiliyor. Qocuklar OgO- tOyor titriyor. Benim kizim bu okuldaydi, bir smifta 60'dan

duftu iğın ortnokul mozunu olan yGzdo 10 Oğroncl İllolo-ro gldobıllıyır. Bundan dolayı tGm mlılloln yGzde 60-90'dnn fazlası lıso ogıtlmı goromıyır. tğıtlmsız knlnn Uyğur Tılık gocuklnrı mlıladm İlk asırlarım andıron kOylordo afıjr els-man! omoklo moggul olmayo mocbur oluyır.

Kazak, Kırgız TGrkler'nlın gocuklnrı dagıarda hayvon bakmayo mocbur oluyır. Orta vo lıso do okuyonlnr Iso gok zor gartlarda bunu sQrdQrobıllıyır. Bon, 24 Moyıs'do istambul Mahmut Kagkarı adlı İlsonın ngılıg toplantısmo katıldım. TQrklyo'do İlk gOrdGgGm okul budır. Bon bu okuldo tomız gıyınmlıg Oğroncılr, gırılıg, ıgıkılı, tpmız dor-sanolorı gOrOnce 90k hayran oldım. DOnyhdo TGrk gocuklan ıgın bOylo bır egıtım durumu, bOylo gQzol okul ol-duQundan 90k sovındım. Bu sdX'İnglo TQrklor'In vo bo-nım anno topragım olan Dogu TQrkıstan'dakı Turk gocuk-lannın okullarım dQgGndQm. Bu ikı Tflrk yurdutnm (arklı ikı dQnya. Dogu TOrkıstan'da oskı okullorda, oskl dorsn-olordo oskl yamalı olbıso gıyınon, ruhu dOgkGn, gohro* lori sararan, dudaklan kavıulan TGrk cocuklorı vor. TGrk-ıyo'de iso tarn torsi bır dQnya. Oglo yemogındo ogırencı-lor yomokbanosıne davot edıldık. Ben yonı yapılmıg bu yemekhanede yemok yorkon gOzlerımden akan yağlarımı durduramadınv Zıra gOzGmGn OnGndo canlanan Do-gu TQrkıstan'dakı ortaokul dgırencılerı bonı dGgGndGrdG. TGrkıye'de okullarda lQks lokantalar, lokantalarda super yemekler, temiz masalar, sandalyeler duruyır. Dogu TGrkıstan'da ortaokul, Use, degıl Gnıversıtelerde bile, TGrk ogırencılerın yemekhanelerıne gırsenız kalbınızo ıgn'e sap-lanmıg gıbı acı duyarısınız. Onlarm oturarak yemek ye-melerı ıgın masa sandalyelen yok. Bunları da sOylemeli-yım. Yedıklerı o kadar zayıf kı insan olmemesı ıQın bu ye-megı yemege mocbur oluyır. Bılıhassa bazen dgırencıle-rın bu yemegı do almaya parası yok. Sadece bır gunde ikı defa Kuru ekmeğ yemege mecburdır.

Acaba Dogu TGrkıstan'm boyle bır 90k yeraltı maden-lere, bol verımlı ve genıg yerlere sahip olmasına ragmen nıgın kendı 9ocuklarını beslemeye kudıretı yok? Nı?'ın bes-lemıyır? onlar da insan, lark nerede?

Fark, TGrk okullarımın gokte yuzmekte olduğu Turk bay-ıragında, sızi besleyen hGr, bagımsız TGrk varlıgındadır. TGrkıye'de yeraltı madenlerı sızın, verımlı topraklar sızın, gokte ucan kuşlar da sızın. Dogu TGrkıstan'dakiler ise Qın tecavuzcülerıne esır olan mılletın cocuklarıdır: Onla-rın hayatı facıa ıle. tehlıke ıle dolu. Onların menzılı uzun, geleceğı karanlıktır.

Dogu Turkıstan'da bır kımseın cocuğu unıversıteye • gımıeye hak kazandıgında tGm Şehir ve tGm koydeki yGz-lerce, bınlercelerı gıdereğ 0 cocuğu, 0 aıleyı kutluyır, teb-ırık edıyır. Zıra Dogu TGrkıstan'da Turkıstanlı cocukların unıversıtelere gırmesı o kadar zor kı, kendı gozuyle gor-mederı soyleyen insana inanmazlar.

Qın HGkumetı tarafındarr Dogu Turkıstan'da Qın'lı dgı-rencılerın unıversıtelere kabul edılme sayısımı yGzde 60, Turkıstanlı ogırencılerın ise yuzde 40 olması Şekılnde ke-sın kararlar almıŞ ve ılan etmı'tır. Boylece turn Muslu-man Turk Ogırencılerın (Uyğur, Kazak, Kırgız, Tatar, 6z-bek) Gnıversıtelerde sayıları yuzde 30'u gecmıyır. Her sene unıversıte sınavına hazırlanma zamamnda Dogu Turkıstan'm Şehir ve kdıyerınden bınlerce ogırencı kayıt oluyır. Eger 100 bın Ogırencı kayıt olursa unıversıteye kabul edılen Ogırencı beŞbını gecmez. Ayrıca unıversıteye gıremeyen Ogırencıler İŞsız bırakılmaktadırlar.

Dogu Turkıstan'dakı Qınlıler k;ın genıl egıtım temelı ha-zırdır. MeselS, Dogu Turkıstan'm ba?kenti Urumcı'de Qıce 60'dan fazla ortaokul ve lıse var. Turkıstan'dakı Turk 90-cukları ıgın sadece 4 lıse okulu (yanı 3.5.14.17 lıse okul-an) var. Bu okullardan 3. lıse okulu ve 5. lıse okulunun yarıdan fazlası Qınlı Ogırencılerdır. Qınlıler yok etme polı-tıkasım adım adım yerıne getırmek ıgın bazı okullarda hem Qınce, hem Turkce sımfılan agarak erıtme polıtıkasım okul-lardan baŞıatmaktadır. Kazak Turkleıı 30 seneden berı suren bır mucadele sonunda ilk Once ClrGmgi Şehrınde-, bır Kazak lısesı kurdırabıldıler. Kalan turn ClrGmgi ?eh-rındekı lıseleerın hepsında Qınlı Ogırenc'ler okuyır. Qın Ko-mGnıst Partısı'nını agzmda "Şınjang Uyğur otonom Ozel. bolge" denılen Dogu TGrkıstan'ın baŞkenti OrGnıg'nın egıtım durumu ne yazık kı boyle. Gelecek yazımda da ın-gallah egıtım konusunda devam edeceğım.

! İ
••
*41

D. TURKİSTAN MEKTUBU

1

M.EMİN HAZRET

Dogu Turkıstan'da

Bır dovlotın, bır mılletın İllorlemesı, gılıgımesı, kalkm-masınm tomolı; bu dovlotın, bu mılletın egıtım dGzeyı-ne bağıdır. Qın omporyalıstlorı Dogu TGrkıstan'a yfne-İlk asımıle polıtıkasım devam otırmok yanı TGrklerı yok etmek, "yava? yava? erıtme" polıtıkasım yerıne getır-mok ıgın Dogu TQrkıstan'dakı MGSİGman TGrklerı cahil bırakılmaktadırlar. TGrm gabalarıyla Dogu TGrkıstanlılar-m eglıtımı engellemektadırlar. Bu nedenle Dogu TGrkıs-tan'ın egıtım durumu 90k zayıltır. Dogu.TGrkıstan'ın mı-lı eglıtımı sOz konusu olduğunda Dogu TGrkıstanlılar'ın Qın ıstıllacılarına olan hıddetı bır kat daha artıyır.

TGrk dGnyasmdan yok olma tehlikesıne ugrayan Dogu TGrkıstanlılar, ıllım ve kultGrGn Dogu TGrkıstan'da yok almamasım sağlamak, etkılı bır arag olduğunu hıssıtmek-tadırlar. Anne ve babalar gocuklanmın egıtım'gOrmesı ıgın ekonómık ve maneví bakımından her tOrtu zorluga gOgGs gırmektadırlar. Onların amacı, egıtım sayesında Qın'ın yok etme polıtıkasına karŞı mGcadele etmektır./Qınlıler- ın esır mılletlere yOnelık sOmGrge polıtıkasımın en rezıl ta- raffarından bırı de mılletı cahil bırakılmadırlar.

Qınlıler, TGrkler'ın, okuma-yazma bılmemesıne ıg ve dıŞ haberlerı gOrmemesıne, bununla akıl ve geleneksel kul-tGrlerını zayıflatarak yavaŞ yavaŞ asımıle olmasım ıstıyır, her zaman bunu dG?GnGyo'rlar. Bundan dolayı Qınlıler, yaklagık 100 seneden berı Dogu TGrkıstan'da fenni okullar ağılmasım yasaklayarak, mılletı cehalet ıgında tuttu. Bu sebeple Şımdı \>gu TGrkıstan'da "tren", "ugak", "eko- noml", "Turk", "tarıh" kelımelerrnın nasıl bır manS ifa- de etıgını bılmeyen. anlamayan bınlerce insan yaga- maktadır.

DQnya gok gabuk bır surette ılerlemektadırlar. Qınlıler'ın kendısı de bu ılerlemeye muhtagtır. Dolayısıyla kendılerı egıtıme gok Onem vermektadırlar. Qın KomGnıst Partısı, TGrkıstanlılar'ın hepsını cahil bırakmaya muvaffak olama- dı. Ama her taraftan mıll? egıtıme verılen Odeneğı kısımk- tadır. Lıse mezunu olan Ogırencılerın Gnıversıtelere ve meslek okullanna gırmesını sıkı pek sıkı kontrol et- mektedir.

1985 yılında "Uyğur otonom eyaletının" 30. yılım an- ma dolayısıyla negredılen "Qınjang Egıtım" adlı kitap- ta, Dogu TGrkıstan'da 8500 ilkokul olduğú belırtılıyır. Bu okullarda 200 bın ogırencı egıtım gdrGyor. Bunlardan Uyğur dılıyle ders gOren okul sayısı 3470 olup, ogırencı sa- yısı 82500 dır'. Bunun, Dogu TQrkıstan'dakı tGm Ogırencı sayısımın yGzde 42'sı kadar olduğú kayıt edılmıgıtır. Bu habere gOre tGm Dogu TGrkıstan nGfusunun Qınlıler'e gO- re yGzde 58'ını tegkil eden mılletın ilkokul egıtım sayısı tGm Dogu TGrkıstan egıtım savısımın yGzde 42'sıhe tegek- kGİ etmektadırlar. Sadece yGzde 16 kığı ilkokul egıtımı gOr- meden cahil kalmaktadır. Yanı her 100 TGrk'den gade- ce 16 kığı ilkokul egıtım.dahı gOrmemektadırlar. ilkokulda durum!bOyle de ortaokul & ve lıseleerde durum nasıl? .Z

Ig'An'denTXjgu.TGrkıstan'a geterrQınlıler'den eger 10' aile bırgehire veya'blr'kOye yertegse Qlırı hGkQmetl he- men onlara bır ilkokul yapıyır, ve ıg Qın'den ogırtmen getırerek onların egıtımıne Onem verıyır. Hıg bır zaman onları cahil bırakmıyır.' NGfusu 100'den fazla olan Qınlıler'ın bulundugu yerlerde bile Qınce ortaokul ve lıseleerın olması gagırtıcı bır olay degıl. Yanı Qınce okul yapmak gok kolay. Ama onbınden fazla nGfusu olan bırgok TGrk kOylerında lıse degıl ortaokul dahı yok. ilkokuldan mezun olan Ogırencılerın yGzde 60'ı ortaokul ve lısedede kaptı dıgı- na atılıyır. Gergı yGzde 40 Ogırencı ortaokula gırebılır. Ama lıseleer sadece geıırlerde, nahıye merkezlerında var ot-

ı»c
,U

; _____ /?/\$//? 9 4

■ _____ ZAMAN SA YFA/5

D. TURKİSTAN MEKTUBU

M.EMİN HAZRET

Dogu Turkistan'da petrol ve Dogu Turkistanlilar

-- wnralfi 70

/ah yag) adinaa oir pwwui

-----w

usun htzla artmakta olduğu bu Şehir sadece petrol jretimi yapar. Bu Şehirde TOrkistanlilar'ın nufusu'yGz- je beşe bile ulaşmaz. Karamay'da gikan petroller Ka- ramay'ın kendisinde, Maytag rafineri tesisinde, Urumgi'deki petrol kimya sanayi fabrikasında ve Dogu Turkistan'a hudutta? olan Qin'in Yumin Şehrinde aritil- marin diŞında 90k miktarda ham petrol, Qin'in diger ?e- hirlerine ve diŞ ulkelere taşımıyor. Birkag yildan beri Dogu TGrkistan'in 90k yerlerinde arka arkaya yeni pet- 'ol kuyulan bulunmuştur. Qin bilim adamları gazetelerde 'Sadece tanm ovasındaki petrol kaynagi Suudi Ara- listan'daki petrol kaynagimn yirml misline eŞil' jelir" diye ilan etmiştir. Suudi Arabistan, Kuveyt ve di- 5er ulkelerdeki petrol varlikları bu ulkedeki halklara re- fah ve mutluluk getirirken Dogu TGrkistan'daki petrol kaynakları ise Turkistan halkına yoksulluk ve milletge yok olma tehlikesini beraberinde getirmektedir. Petrol - bahanesiyle, yuzbinlerce Qinli Turkistan topraklarına yerle?miŞtir. Şöyle bir ornek verelim: Kuveyt'ten bpr9 alınarak Urumgi'de 1975- 80 yılları arasında yapılan bir petrol kimya sanayi fabrikası vardır. Fabrika mudurO Qinli Yuan 1 Aralık 1985 tarihinde fabrikayı tamirken Şöyle demiŞti: "Fabrikamızda onbinden fazla 199! ve eleman gali'maktadır. Fabrikamız bnyesindeki teals, altmi? blnl bulunmaktadır. Bunun iŞinde azınlık milletlerden 900 kisl vardır."

Qinllor'ın azınlık millet dodigi; Qin hGkGmranlığı al- tındaki Qinli olmayan bGtGn milletlerdir. Daha sonra ben dlgor bir yolla ara'tirma yapıp bu fabrikadaki TGrk sa- yisimn 700 kİŞİ olduğunu anladım. Bunların içinde mG- hondls olarak galigan bir kigl yok. Hepsi en ağır ve pis lglordo galisiyorlardı. Dogu TGrkistan topraklarında kuru- lan ve 10 bln legist bulunan bir fabrikada sadece 700 Dogu TGrkistanlı'mın bulunması kıyaslama için yeterli bir gOstorgodlr. Bu fabrikamın bulunduğu Urumpi Şeh- rında ortaokulu bitirenok hig bir yerden iŞ bulamayan binlerce TGrk gon9leri vardır. Bundan başka Kaxgar, Hotan, Aksu, Ku9ar, Korla, Turgan, Kumul, ill viya- letlerinden iŞ arayıp gelen sayısız gong Urumgi'nin so- kaklarında avaro bir Şekilde sararip gitmektedir. Qin komGnistlerli bu gon9lerin igsizlikten, a9likten 6IGp git- mesine razı ki; TGrkistan arazisinde kurulan fabrikalarda onları basit bir 199! olarak kabul etmeye razı degil.

. Urum9!dekl Maden Arama ve Tetkik EnstitGsG bGn- yesinde 12 bln iggi ve eleman olup, bunlar Fransız mG- l hendislerinin nderlliginde Dogu TGrkistan'm her ; yerindeki yer altı petrol tabakalarını aragıtirma hizmeti He meŞgul oluyor. Bu 12 bin kigi iŞinde TGrkistanlılar l 100 kigiye bile ulagmıyor. Delil için yine gunu gdster- mekte fayda var: Kaggar vilayetine bagli Kargilik na- : hiyesinin Kdkyar kdyunde, 1976 yih yeni bir petrol ! kuyusu bulunmuştur. Bu koydeki yuzlerce ailelik TGrk- j istanli giftgiler, "Şimdi biz petrolda iggi olarak galig- j sak hayatımız daha da iyiye gidecek" diye sevinmişlerdi. Ancak bu zavallıların sevi'nci fazla zaman gegmeden hayal kırığına ugradı. Yukarıdan gelen emirle bu kdydeki butun halkı diger koyleye g6g ettirdi- ler. insanlar dedelerinden beri yagamlarım surdurduk- leri dz topraklarını birakip gitmeye mecbur oldu. Bogaltılan bu kdye Qinliler gelerek petrol kuyularını ag- maya bagladı. Aslında bir tek Qinli'nin bile olmadığı bu k6y, Qinliler'in petrol gehrine d6nuŞGverdi. Kitlelerha- linde Ciol' 06cmenlej yerlestid'i.. Yerli ha'lk^b^U tiy? iggi olmayı istedi amaV^bO'kadarlık hak bile, qnjara tE- ninmedi. Şu anda Poskam nahyyesinde yeni bir petrol " 1 gehri yapılmaktadır. Buradaki fabrikaları Turkistanlıla- rin kaynakları He Qinliler yapmaktadırlar. Onbinlerce Qinli bu gehirde ige yerlegirken binlerce Turkistanlı ise igsizlik sebebi ile hayati tehlikeyle kargi kargiya. Cehen- nem azabi gektirilen, hayvan gibi horlanan bu mille- tin, bu halkın gGnahi nedir? Onlar kendilerinin simrsiz, verimli, can vatanını insafsiz mustemlekeci Qinliler'e kaptırmak gibi gGnahin azabını 9ekmektedirler.

1985'de yaymlanan "Sincan'ın Ekonomik Kalkınması" adındaki kitapta "1984 yih Dogu TGrkistan'dan alınan petrol 45 milyon 170 bin ton olup 1955 yihnda alınan petrol miktandan 136 kat fazladır" diye yazılmıştır.

1988'den sonra tanm ovasında petrol kuyulan arama ve a9ma kampanyası doruk noktaya ulagmıştır. De- mek Qinliler'in Dogu Turkistan'a gogmen getirme oram Dogu TOrkistan'daki petrol mahsGIGnQn artma oramn- dan az degildir. Kizil Qin'in ağır ekonomik yGkGnG omu- zunda taşımakta olan Dogu Turkistan gittikge halsiz kalmaktadır. Bu duruma başkaldıranlar acimasızca su- ikaste ugramaktadır. Agık veya gizli halde hapsedilmek- te veya Gldurulmaktadır.

Ey hur ve 5zgGr yaşamakta olan kardegler! Horlan- makta olan Dogu TGrkistan halkı sizin "Siz bizim kar- deflimizsiniz, siz daha unutulmadınız" demenize muhtagtir.

Qin hOkGmottl, TQRkistan'da "Sincun j?ski tarihtoti borl Qin topnrijidir. Uygur, Kazak, Kirgizlar TORk nosll do- gildir. TORk bngka bir millottlr. Sizlor do ba?ka bagka milellerdensiniz" gokllndokl propagandalarimi hor gOn durmadan yapmaktadır, "BizTGrkGz" sdziindon QInli- lor o kadar korkuyor kl'Bon TORkOm" dlyon gok sayi* da kimseleri hlg sorguya gokmoden kurgunn dlzmlglor- dir, 1970 yilinda bir gOn igindo 74 TORkistanli kurguna dizildi. Bunlarin gogunun gOnahi Iso "Biz TORkuz" domi? olmalan veya bu dugOncoyl destoklomoleiydi. Dogu TORkistanlilar'in TORk oldugu butun dQnyaca bilinlrken onlar, kendilerini "Biz Turk evlatlnriyiz" domok hakk- dan mahrumdur.'

Dogu TORkistan'daki TORkler'in tamarpi misliimandr. Fakat islfiim dini kirk yildan bori Qin komunistlorinin hi- civ ve hakaret ni?anesi olmuqlur. Allah'a, Peygambe- rimize, IslSm dinimize ve milletimize yapilan turlu ha- karetlere dayanamayan TORkistanli Musluman Turkler. Qinliler'le defalarca kanli gati?malara girmigtir. Kendi- lerinin sicak kanlariyla din, izzet vo namuslarini koru- maya galigmiglardir. Son on yildan beri Qin hOkumeti dig politika, diplomasi ve dunya mGslumanlarina inti- yaci yOzQnden geklen dini serbestlige izin verip, mOs- lOmanlann sadece namaz kilmasina ve camilerde.imam- lann Qin komGnistlerinin propagandasim yapmasma mOsaaede etti. Ama gergek Islam yolunu tegvik eden mOsulmanlari ve mOsIGmanlarin hOrriyetini isteyeiileri hapislere atmakta, orada yoketmektedir. •

Kizul Qin'de on yildan bed ig ve dig politikada kendi halki igin yaradi olan bir suru yenilikler olmuqla da, Nfci- o'nun asimifasyon siyaset gegmigteki vahgiligini Musluman Turkler adma korumaya devam etmitgir. Meyda- na gelen tek degigiklik ise, Dogu TORkistan'a gelen Qinli gogmen sayisimn gogalmasidir. Boyle bir amag ile Qin ydnetiminin 6nde gelenlerinden Deng Şao Ping, Van Cen'ler arka arkaya Dogu Turkistan'a gelerek buraya gene ne kadar Qinli'yi yerlegtirebileceklerini aragtirdi- lar. Bunlar Turkistan'a geldiklerinde Qinliler'le azinlik- lar arasindaki birlik hakkında yeterince konugtu fakat, mill? beraberlik ve milletler arasindaki eg'itlik hakkında tek kelime bile soylemediler.

ZulOm, hakaret ve alay edilglere dayanamayan Dogu Turkistan halki, Oniversite ogrncileri ve igsiz geng- ler 1980'den 1988'e kadar olan zaman igerisinde Urum- gi, Aksu, Kaggar, Hotan, ili, BOgflrtala ve Kumu Vila- yetlerinde ondan fazla protesto yOruyug ve nOmayig yaptilar. Hatta Pekin, Qanghay'da okumakta olan TORk- istanli dgrenciler de gdsteri yaparak Turkistan halkina destek gdsterdi. Kaggar vilayetine **baqil** Feyziavat, Kar- gilik nahiyelerinde genglerin silahlı protesto hareketie- ri oldu. Ancak bu hareketlerin hepsl dOgmanm acima- sizca bastirisma ugradı. Fakat halk, atom gOcOne sa- hip olan ve bir milyar nOfuslu guglu dOgmarn 6nGnde kendisinin mevcut oldugunu sergiledi. Butun Turkistan- lilar'in kalbihde hOrriyet ategi alev aiev yanmaktadır. Onlar diz gdken, boyun egen cinsten olmadilar.

. Yukarida yazdiklanm,sadece bir girigtir. Allah-u Te- &l& izin verirse bundan sonraki mektuplarimda her bir alan ve her bir mesele hakkında tek tek bahsedecemim. Milletim gGglQ ama, insafsiz dOgman elinde zulum ve hakaret igerisinde yagamaktadır. Ey hOrriyet iginde ya- gayan MOsOrnan TORk kardegler! Hor gOrOlmekte olan Dogu TORkistanlilar, sizin; "Siz bizim kardegimizsiniz, siz daha unutulmadimz" demenize muhtagtir.

imiRKisTA^i mmm

MEHMET EMİN HAZREİ

Qin'in gOG politikasi

Qin basim birkag yildan beri. "BOtOn Qin arazisinin altida birini tegkil eden Sincan'i, Oretime agma ve g&igtirmek, KomOnist Partisi Merke/. Komitesi'nin 21.

asirdaki temel amacidir" diye yazmaktadır. 3u durum; Qin hukumotinin Dogu TORkistan'a, gimdiye kadar ge- lenden daha bOyOk bir kitle halinde Qinli gdmenleri gdnderme hareketina gok yakm gelecekte baglanaca- gından haber vermektedir.

1948 yilindaki "Sincan Gazetesi" Qinliler'in Dogu j TORkistan'da genel nOfusun yOzde ddrJunu tegkil etti- gini yazmasina ragmen 1985 tarihindo Qinliler'in Dogu TORkistan'daki nOfusu yuzde kirksekiz olarak ilan edildi. (1949 yilindan beri Dogu Turkistan'a "Oretme ve geligtirme ordusu" adıyla getirilerek yerlegtirilen al- ti ile on milyon arasindaki nufts ve Qin'in TORkistan'- daki resmt ordusunun sayisi bunun digmdadir.)..

Şu anda, Qin komOnistleri ig kesimlerdeki halki, Dogu Turkistan'a gog ettirmek igin gegitli tedbirler almak- tadir. Dogu TORkistan'daki Qin hukumeti de turlu sebeb- ler ile Qin'in ig kesiminden kitleler halinde insan getir- mektedir. Petrol arama bahanesiyle Karamay, Kugar, Poskam, Urumgi gibi gehirlere ve Tarim vadisine yOz- binlerce Qinli yerlegtirildi. Urumgi-Bdgurtala arasindaki demiryolu yapimi bahane edilerek bu bdlgeye yine onbinlerce Qinli yerlegtirilmigtir. Altay dagiarndaki al- tin varliklari, kendiliginden Dogu TORkistanlilar'a akıp gelen Qinli serseri ve gangasterler tarafından yagma- 1 lanmaktadır. Şehir yapimi bahanesiyle Dogu Tuıldstan-

in bOtOn gehirlerine yOzbinlerce Qinli infaat iggiieri ge- tirildi.Bu iggiler yaptiklariapartmanlardaoncelikle ken- cileri yerlegmektedirler. Hatta, Qin'in ig kesimindeki ha- pishanelerde bulunan tutuklu ve hukumiOler bile Dogu TORkistan'a getirilmektedir. BOtOn Qin Dogu TORkistan'i oamarlarindan sOmOrmektedir.

Qin'den gelirken, Qinli gogmen ve tutuklularla dop- dolu olan trenler, TORkistan'dan donerken Dogu TORk- istan'in petrol, altin, komur ve digei madeni zenginlik- leri ile birlikte bugday, pamuk ve meyva dolu olarak Qin'e gitmektedir

TORkistan TORkleri, sadece koylelere kapatilip, Cinliler igin tanm urOnleri yetigtirmek ve tarla galigmalanna ma- ruz birakılmaktadır. Qehirlerde yagayan TORkistanlilar ise, igsiz kalarak yoksullugun acisini gekiyor. **Egitim** ya- gindaki geng gocuklar, okulsuz kalarak igsizler kitlesi- ne katılmaktadır.

Qin'in ig kisimlarındaki ayakkabici, terzi, marangoz ve diger el sanayicileri Dogu TORkistan'a sel gibi akıp en kOGOk kOylere kadar yerlegmekte. Dolayisiyla TORk- istan'daki mill? el sanayi yok olma tehlikesi ile kargi kar- Şiya kalmaktadır. Urumgi ve diger gehirlerde otellerde- yerlegerek yeni pazarlar agmakta olan Qinliler Qin hO- kOmetinin destegi ile TORkistanli tOccarlann ticaret yol- lanm ve kazanglanm kesti. Kendi topraklannda gikig yolu bulamayan TORkistanli tOccarlar, Qin'in Guangcou, Qanghay ve Pekin gibi gehirlerine gldip yeni ticaret yolu aramaya mecbur kaldilar. Fakat tOccarlar her zaman Qinliler tarafından yagmalanmakta ve hatta OldQrulmek- tedir. Şu anda Qin'in Guangcou gehrinde binden fazla tOccar bir iftirauzerine hapiste yatniaktadır, Hapiste ig- kence yOzOnden Olenlerin cesedi ise Guarigbu'da pa- ket halinde duruyor. Guangcoq'da hOkOmetin "Oteller TORkistanlilar'a yer vermesin, taksiler de TORkistanlilar! tagimasm" diye emir gikartmaSi Ozerine sadece .tdccar- lar degil, seyahat ve .hukOmet hizmeti igin adi gegen Qin gehirlerine gelen TORkistanlilar kalmak igin otel ,bu- lamadan, gecelerini sokaklarda gegirmeye. mecbur ol- maktadirlar.^ji•

Baskıcı Qin yönetimine karşı büyük

Dogu

C
O
□

Kafgar'a ufaklar dolusu asker sevkediliyor, Kmar, Ho tun. Aksu vçKttcu fchirlerini kapatan Qinli yOnetidler, "Uurtularu girtil, yubuncdari raluit ctirttirmeycctgimiz ivin yusakladik" diyorlur

Qin ydnetimi, olaylan isnirla yalanhyor. Oatih gOzlwncllcr bOlgcde yu- savan Tırkler arasinda Dogu Avrupa'daki hUrnyel mtlcudclcsinin lok etkili oldugunu ve milliyetlilik harckctlerinin Washington Post'a gÖre Dogu Turkistan'daki gdstcrller, gc(en yd Pe- kin'de yapdan demokrasiyHriiytylcrindcn sonraki cn biyilk hulk

Dij UAI1HRLCR SHKVISI

/-t In yOnctimi, Dogu Tur- y klian'duki liyuni butir- mak lvin aikr taklycsinc dev- iin ederken habcrclrn di- jitriryu iiznumusi lvin bOlgc- nin liemen hemen ininamnu yabncilara kspadi. **Kajgar**, Aluu **Ilolao** ve Kuva gclilrlc- rne yubancilarin giris- vikijt

wasaklonirkcn, bolge ludkmin da ancak Ozel beige ile sozli edilen yerlere gldcblecckleri aviklaidi.

İngiliz BBC radyosunun liaberinc gÖre, Qinli yetkililer yehrlcrin kapatildig:u dog- ruladilar. Ama isyan konu- tundaki liabcrleri reddederck (unlari (Oyledilcr: "Qatim" vc İtrazrlı ubrcrlcr dogru de- 1 ychirkde yah" act- **Jin MiglaynÇkk old**, ibl kurulu) iiyisi Bu yU/dcn yatnu- edar lvin yuak luran "diudi."

Dogu Turkistan'da olayla- rin Kajgar'da bir cam! yapı- mi sirasinda vktigi bildiri-iyor. Bir Asyali diplomat, ola- yi Kirgiz TUrklcr'in baylat- tiginı, anlaymazligi vozmek ivin Kaygar'a gOnderilen iki QuUj yoncudnin Oldurulmesi Uzerine tartipnamn isyana dOntl;(UgUnU sOylcdi.

İpek Yolu Uzerindeki 100 bin ntifusu Kajgar yani- mndaki Uslerden uvaklar dolusu askerin gOnderidigi ve bunların ate; avarak gOsieri- İcri bastirdıkları bildiriliyor.

Kujgar'daki vatijnialarda 50 kijinin OldUgu yol undaki liabcrleri, baa yetkililer ısrar- la yalanlarkcn, Pekin'de Di- jileri Bakanligi sOzcUsU isc "Durum komouudu bđgiuU yok" demekle yetiudi.

Washington Post gazetesi, bolgeye hdlfl takkiye bulikleri gOnderidigi yolunda soyen- tilerin uoistagim Qa yazoi.

Washington Post gazetesi- nin liaberinc gore, Dogu TUrkistan'daki milliyetlilik haxeketi Ozdikle Doga Avru- pu'da esen HUrriyet ve de- mokrasi Ruzglrlan Qicrine yeniden canlandı.

Aym kaynaklar, Kaxgar ve Vcvresindeki olaylann, geven yıl Pekin'de kanh bir jekildc bastirilan "dcunkrasl g&UcrUerinkn" sonra cn bu- yUk "halk hjuvkcU" oldugu- nu bdiriyorlar.

Feza Gazetecilik A.Ş., Arima ^ N1SAN 1990 C.UMA

Yogu Tiirkistan Turklerinin lideri İsa Yusuf Alptekin:

Qin,katliama bahane ariyordu

SULEYMAN UNAL

STANUUL (ZAMANKin'in hakiimycu alunda bulunan 5m- n o/erk boUcsinde (Dogu Turk- ■.mi meydar.a jcoin ulaylaria il- i olarak. Qinbeytikillilerce scvls- u.bogu Tiiristan Tirkleri'nin vUri isu YUM if Alptekin, "Qin- er katliam ivin firsar ariyor- rdi" dedi. Ajansların, Dogu irkisun'dan ayrılun tunsilcre da- ndiilarak verdigi habcrlerde, .nliler ile Dogu Tiirkisaniilar jMlida cami yapnrma sebebi ile ■.an yjiinyuJii 50'dcn fazla Turk- .1 olJugu v«k sayida kimsenin de

İSA YUSUF ALPTEKİN: Cin in zulmQ Turkistanbyi canından bez- dirildi. Qin Turkistanlı'nın baskı la- unda yajamakiansa olmcyi tereth etmesinin sebçplerini dilnyaya du- yurmtak istemiyor.

riyet, odalet, kunuluy vc zulumdcn kavmak istemesi oldugunu ifade ederck, "KiuU Qin yok zulnu-tti.

Bunulnada ikftia c»»fk (steme- yerck Dogu Tiirkistan 'iwdcri' ni yoketmek İstiyor. Bu muc'fe. 1c oliim-kalun mQcadclcsidir. In san gibi yayarna Hat- k'n 'linden tutan olsavdi, diger miicadclcsidir. Tipki Filistinliler'in, devlet...dc „Jdugu gibi lJiigi Tibctllcr' in, Afganistanblar'in kl gibi kur- tuluy mQcadclcsidir" dedi.

Lsu Yusuf Alptekin, Qmliler' in bir cami inyaatina miisaadc et- mcmesi firsat blerek planlarim ger- Vekleytirmek sebebi ile vikan olaylara dikkat verkerck. Lsllyor|ar> JJu sc. bepten de pin "Qinllcr **İsifim**- yct'ten (ok korkuyorlar. bcnlhnhanc edc- rek benim ktjkmugma **İsifim** dini Qin'de Qnlillc'tirme polli- kasi ile blizm anumzda bir set- tir. Qin'in linha politkasina İslam din! cngcl olmaktadır. Tirk-

teyvik ettigini, koca Qin'e kariy gelinekle ynk nlucugim liilen hal- kin hiccki ile yasaiiuktaitsa olme- yi tercii etmesinin sebçplerini diinyuya duyinnuyor. Yiinl hem zulnu-diyor, hetn de zulnt? kar- yi gvlinmesini istemiyor" ycklin- dc konuyarak, geiek Turkiyc yct- killerimn ve gcrcksc halkın ilgi- sinin bcklncdiginı hclirtti.

Gcvligimiz yıl 'lurkiyc'ye illiue eden Dogu İiirki.stanli yazar Mch- met hnun lla/.rvde, uyaklaiimu- yu sebcp olan cami yaptırma me- sejesinin gorinen selieplerdeii sa- dece biri oldugunu sdylcyerek, asil mcselenin Mao zamumnda vcrlil- meyen ibadci serlvshahinin refomt harekclerindcn sonra az da olsa verildigini, buun iizcrinc halkın dini inançma siki siki surilmesi kariyisinda Qinli yetkililerin telaya duyerek son iki yıl ivindc dini egi- tim 's. her ycyi yasakladigini ifade etti. Halkın camileri kendi pa- rasiyla yaptirdigim, Qin anayasa- smda da cami yuptirmanin serbest oldugunu ilade eden Hazret. "Qinliler kutiniyu ynpniuk ivin bahane ariyor" dedi.

Mehinet Emin Hazret, Doga Tu'kistan'da genlvcrin yuzde dok- samnin iysiz oldugunu belirterek bunun sonucunda da meydana go- len fukirligin dayamlmaz duruittij gclmcsi sebçbiyic tier an baykaldir- • mju İtazir vaziyette oldugunu ifa- ! de ederck, "Bu gibi olaylur bun-! dun sonra da ortuyu eikacak. Qutuliler Dogu Turkist'pjilarin Veyilll insuni hnklunni kttbul edip zennezse halkta duyaiimu gucu kalmuyacaktır. Bu defa katliam edilen ychillerinzin gucQ gcrice kalanlaru daha da gUv vcrceek- tir" dedi.

M alaiuyiı bcclinilmijti. lon habcrlerde, Dogu Turk- ■n Kift'ar Şehri yakinJarında- ult kusabada cami injaan sebe- . İc v'kan vatijnimada Qinli gtiven- kuvvetlerinin halkın uzcrine > ayiigi bcilirtlcrck, bolgeye tak- -e birliklcrinin sevkcdildiği og- uldi Son ramanlarda ise, bdl- Jcki resmi yayın organları ve n'in 5>n Hua isimli devlet ajan- .in dunyaya gevrtigi habcrlerde, i Yusuf Alptckin'in Dogu rkisun'da kariyiklik vikarmak n adamları vasitasiyla dini tcl- der yaptinugi, islamcilik akimi- i guylcodigi ifade ediliyordu. Bu 'klamalar dij politika uzmanla- i.ira.'mdun Qin'in meydana gel- ilccck bir kariyiklikta kendini li goscicnmk iyan oncedcn al- i icdbirt. olarak yorumlainiy-

,in luikumcii tarafından kanyik- yik.irmakla svbunan İsa Yusuf uekin ise guzetemize yapligi klamada, Dogu Tiirkistan "da ydana gelen hadisclerin sebebi-

f- r- t i f 0 ' /ST

"CINLILER VE RUSLAR TURKISTAN'I ZEHİRLİYORLAR"

■ **Nukleer denemelerden ve zehirli kimyevf maddelerden zehirlenen Turk topraklari dliim sagiyor...**

Sovyet Rusya ve Kizil Qin iggali altinda bulunan 5 milyon kusur kilometrekare geniglisindeki Dogu ve Bati Turkistan topraklari kargilikli olarak uygulanan emperyalist politika yuzGnden yillardan bu yana gun gegtikge gdilemektedir.

Rus ve Qin yonetimleri nukleer denemeleri Turkistan topraklarinda Turklerin yoşun olarak yagadiklari verimli bdlgelerde yapmaktadirlar. Ruslar nukleer denemelerini Kazakistan'in Semey bolgesinde, Qinliler ise Doşu Turkistan'da Taklamakan gijlunde Lop*Nur havzasinda yapmaktadır.

Nukleer denemelerin meydana getirdtfji ve geride biraktişi radyasyon aktiviteleri butun canlilarin hayatmda normal olmayan degigikliklerin olugmasına sebep olmaktadır. Nesillerin kesilmesine, normal oimayan yaratiklari do^masına, imha olmalarına yol agmaktadır. Tabiatin gehresi de degigmekte; gdller, yegillikler kurmakta, topraklar gdllmektedir.

Turkistan Turkleri, bu yok edici ve tehlikeli nukleer denemelere kargi zaman zaman ydneticileri uyarmakta, gdsteriler yapmaktadır. Birkag defa kanli olaylarla ayaklanmalar da olmuştur.

Ancak insanca, dzgurce, temiz bir havada saglikli olarak yagamak isteyen soydaglarimiz, tepki gosterdikleri takdirde rejim aleyhdari pnsur olarak ilan edilmekte ve tutuklanmaktadirlar.

Vakif ve Demek olarak; dünya humanistlerine nukleer silahlarin smirlandirilmesini isteyenlere, tabiat sevgisi olanlara, hurriyet ve bang sevenlere sesleniyoruz: Rus ve Qin'in bu nukleer denemelerine seyirci mi kalacasmiz?

B.M. Tegkilati Insan Haklari Komisyonu ile Qevre Koruma Komitesi ve butun dunyadaki insan haklarına saygili hukumetlere, kuruluglara muracaatimiz gudur ki: Nukleer denemelerin ve bunun sonucundaki insanlik faciasmin dnune gegmenizi insanlik adına rica ediyoruz.

DOGU TURKISTAN GOQMENLER DERNEGI

DOGU TURKISTAN VAKFI

UIGHURS STAGED PROTEST
DEMONSTRATION IN BONN

Prepared by: Enver Can
Uzbek BS.

7 May 1990

UYGURLARIN BONN' DA TERTİB ETTİKLERİ
PROTEST MİTINGİ

Bati Avrupadaki Uygurlar 5 Mayıs 1990, Cumartesi günü Bonn' da miting düzenliyerek, yakında Doğu Turkistanda patlak veren isyanda onlarca soydaşlarının güvenlik birlikleri tarafından öldürülmesini protesto etmişlerdir.

Bilindiği gibi Batılı Haber Ajansları Doğu Türkistan' in başkenti Urumçi'den Pekin'e dönen turistlerin verdiği bilgilere istinaden 5 ile 6 Nisan 1990 tarihlerinde Doğu Türkistan'ın Kaşgar şehrine yakın Artuş nahiyesinde halkın ayaklandığını bildirmişlerdi. Batılı turistlerin halk tarafından verilen bilgilere dayanarak anlattıklarına göre, Artuş'taki isyan kısa zamanda Kaşgar, Kuga ve Hoten şehirlerine yayılmıştır. Çin yönetimi isyanı bastırmak için bölgeye takviye birlikleri göndermiştir. Urumçi'deki Çin yönetimi başta olayı dünyaya kamuoyundan gizlemeye çalıştıysa da, aradan iki hafta geçtikten sonra adı geçen bölgede ayaklanma vuku bulduğunu doğruluyarak, gatismalarda 22 kişinin öldürüldüğünü itiraf etmiştir.

Bati Avrupa'daki Uygurların 5 Mayıs 1990, Cumartesi gününü düzenledikleri protesto mitingi saat 11:30 da Bonn'un Bad Godesberg kentindeki Michails Hof adındaki alış-veriş merkezinden başlayarak oradan Çin Halk Cumhuriyeti elçiliğinin online kadar yürüyüş yapıldıktan sonra orada olayın önemini getiren konuşmalar yapıldı. Çin elçiliğine bir protesto mektubu verildi ve Çin elçilik kapısına kara gelen konularak miting sona erdi.

Uygurlar, Bonn'daki gHC elçiliğinin genel sekreterine verdikleri mektubta şöyle diyorlar:

"Eksalans,

Giinümüzde insan haklarının ne derece önem kazandığını, devletler ve rejimlerin insan haklarına saygılı oldukları kadar meşru ve muteber olabileceklerini anlamış olmanız gerekir. Temsil ettiğiniz gHC nin ise bilginin insan haklarına ve hukuka saygı göstermeyen bir ülke olduğu dünyaya bilinmektedir.

1876 senesinden buyana ig^al ve istilaniz altmda bulunan ve adim saygisizca 'Sinkiang' olarak degistirdiginiz Doşu Tiirkistan, devletiniz tarafından maddesi ve ma'nasiyla sdmiriilmektedir. "

Uygurlann, fHC elgisine hitaben yazdiklan agik mektubta Doşu Tiirkistanda ziilme, somiiriye, asimilasyona ve isgale bagkaldirmek vaz gegilmez bir hak oldugu hatirlatilarak, şoye deniliyor:

" Bu vesileyle Doşu Tiirkistan'in Kaggar vilayetine yakin Artuş nahiyesinde 5-6 Nisan, 1990 tarihlerinde haklanni elde etmek igin ziilme ve baskilara bagkaldiran onlarca kardeşimizin, Cinli askerler tarafından şehid edilmesini nefretle kimyoruz ve olaylar sirasinda ve ondan sonra olaylara kanştigi bahanesiyle yakalanan kardeşlerimizin, ve bununla birlikte Dogu Tiirkistandaki biitiin siyasi tutuklulann serbest birakılma- smi istiyoruz. Biitiin Dogu Tiirkistan Tiirklerinin ve olaylar sirasinda şehid diişen kardeşlerimizin ortak arzusu olan, Dogu Tiirkistan halkina kendi kaderini kendi taym etme hakki dahil, biitiin insani haklanni iade edilmesini... talep ediyoruz".

Mitingde katılan Uygurlar, ellerinde ay-yildizli-gok bayraklan ile (by bayrak 1933 senesinde Kasgarda kurulan bagimsiz Dogu Tarkistan Tiirk-islam Cumhuriyetinin bayragi idi) birlikte, Cin yönetiminin Dogu Tiirkistan halkina yonelik baski ve asimile etme politikasini kinayan plakatlarla yiiriidiiler. Miting kafilesi Michails Hof dan bir kilometre kadar mesafede bulunan fHC elgiligine kadar yiiriidiigiinde, Bati Almanya polisi kafiye refaket etti ve yapti.

Uygurlann ellerinde Ci.n yonetimine hitaben yazilan:

- "Dogu Tiirkistanda katli-am'a Son Verilsin"
- "Dogu Tiirkistan'in Lob Nor bolgesinde Atom Denemeleri Durdurulsun"
- "Dogu TUrkistanda insan Haklannin ihlal Edilmesine S@n Verilsin"
- "Dogu TUrkiistan'a Cinli Gogmenleri Yerleştirme işleme Son Verilsin"
- "Dogu Tiirkistan Tiirklerini Zorla Asimile etme Politikasına Son Verilsin" sloganlan yazili plakatlar vardi.

CHC nin elgiligi kapisi tinilnde Avrupadaki Uygurlarm lideri Erkin Alptekin ve TURK-islam Birliği tegkilatinin bagkani Serdar Musa Celebi kısa konugma yaptilar. Erkin Alptekin konusmasmda, bir kiSim TURK illerinde dzgiirlUk havasi esmekte oldugundan, Doğu Turkistanda ise Ttirkların tarih sahifesinden silinmemek igin oliim- kalim mucadelesi verdiginden bahs ederek, Pekin yonetiminin bu iilkede mecburi doğum kontrolu politikasim devam ettirdigine, Doğu Tiirkistan'a Cinli gogmen yerlegtirme politikasim neticesi olarak, 1949 yilmda 300 000 olan Cinli sayismin bugiin 6 milyoni goktan gettigine, koraunist yonetiminin Musulmanlann inang hiirriyetini kisitliyerek cami yapimi ve dini egitimini yasakladı^ma dikkati gekti. Erkin Alptekin'in soyledigine gore, eger Doğu Tiirkistan Tiirkleri 'sessizce eriyip yok olacagimiza, mertge olelim' diyerek topyekiiin silahlı ayaklanma tertib edecek olurlarsa, bu hareket Cinlilerin iilke halkim imha etmelerine zemin hazirliyacaktir.

Ciinkii, diyor Erkin Alptekin, 1989 senesi Haziran ayinda Pekindeki Tian Anmin meydana Demokrasi taraftan talebelerin iistiine tanklarla saldiran fin yonetimi Dogu TURKistanlilan hig goziinii kirpmadan imha edecektir. Erkin Alptekin sozlerini şöyle tamamladı:

" Biz Doğu Tiirkistan halkinin katlı edilmesini, erimesini veya tarih sahifesinden silinmesini deşil, millive dini benligini kazanarak insanca yaşamasim istiyoruz. Bunun igin de biz, diinya milletlerini Dogu Tiirkistanlilann 'kendi kaderini kendi tayin etme talebini desteklemeye gaginyoruz "

Bati Almanyadaki Tiirk-islam Birliği teskilati Uygurlarm 5 Mayıs, Cumartesi giinii yaptiklan protesto mitingini organize etme iglerine yardimci olmugtur. Bu teskilatm baskani Serdar Musa Celebi gnc elgiligi oniindeki konusmasmda, Dogu Turkistanda Turk Musulmanlara karđi girigilen haksizliklan kmayarak şöyle dedi:

"Bir asn aşan zamandan beri Cinlilerin isgali altmda bulunan Dogu Tiirkistan topraklannda yasayan kardeşlerimiz hemen- hemen biitiin insani haklarmdan mahrum bulunmaktadırlar. fin yonetimi Dogu Tiirkistan halkinin en haklı taleblerini bile geri gevirmekte ve her gegen gun bolge halki iizerindeki baskilanni arttirmaktadır.

Buna kargi direnen ve insanca yagamak igin bagkaldiran kardeslerimiz Uzerine Cinli askerleri gondermektedir.Nitekim, Nisan olaylan sonuau, resmi agiklamalarda bile 22 kardesimizin katl edildigi ifade edilmekte. Biz, Avrupada yasayan Ttirkler olarak Cin yonetiminin bu kanli saldinsim nefretle kimyoruz ve Doşu Tiirkistan halkina kendi kendini ydnetme hakkinin en kısa zamanda taninmasim istiyoruz".

Bonn'da tertib edilen protesto mitinginde onlarca TURkiyeli kardeslerimizle birlikte, KGInde yasamakta olan Kazak TURklerinden dp bir gruD katilmistir.

-----0-----

Not: Erkin Alptekin ile Serdar Musa gelebinin sesi bant'a alınmistir. Arzu edenler bu bantlan D-212 numarali odadan ala bileceklerdir.

THE INTERNATIONAL CONSULTATION ON TIBET
6TH - 8TH JULY 1990 LIST OF PARTICIPANTS

Adelaide Aglietta MEP

Green Party

Michael Alexander FDR
Tibet Information Service, Germany

Urghur Intellectual

Dr Jan Andersson FDR
Editor, "Tibet Forum"

Laima Lucija Andrikiene
USSR-LITHUANIA
Supreme Council & Foreign Relations Committee
Deputy, Council of Ministers

Tenzin Atisha

TIBET
Interpreter

✓ Lord Avebury
UK

Chairman, All Party Parliamentary Human Rights Group (Lib.) *

€ Joseba Azkarraga MP * S?pu\$!ado

Parlaroento Espanol, Ausko Alkartasuna

Massimo Babich ITALY
Assistant to Adelaide Aglietta

Human Rights Adviser, Socialist Group in European Parliament *

✓^{sp}

r Juan Maria Bandres Molet MEP
SPAIN
President, Auzkadiko Ezkerra

Gert Bastian FDR
Co-initiator of "Generals for Peace and Disarmament"

Nerea Basurto SPAIN
Interpreter

Batsaikhan Nansal Javyn MONGOLIA
Attache of the Mongolian Embassy (Observer)

Jean-Michel Belorgey HP
FRANCE
President, Commission des Affaires Culturelles,
Familiales et Sociales de France

Baron M R O Bentinck
NETHERLANDS
First Secretary, Royal Netherlands Embassy

Paul Berkowitz . /USA
Staff, Congressman Ben Gilman Y-

ggj>fessor Howard Berman

International Law, California Western School of Law

Michele Bohana USA
International Campaign for Tibet, Washington DC.

✓ **S** Rt Hon Sir Bernard Braine MP

Chairman, All Party Parliamentary Group on Tibet (Cons.)>-

Mrs Tica Broch SWITZERLAND
Minority Rights Group, Geneva +
Mary Beth Caviness **U** USA
Staff, Senator Claiborne Pell, Chairman, Foreign Rel. Comm.

Man Chanda INDIA
Youth League

Chen Lichuan PRC
Secretary, International Affairs, Federation for a Democratic China

Justice Godfrey Chidyausiku ZIMBABWE
Minister of Justice

Chen Chimutengwende MP **** -ZIMBABWE
^^International Affairs Commission, Harare

Ramsey Clark v/ OSA
Former US Attorney General >*

Professor James Crawford

SKH&PAofsr of International Law; Dean, Faculty of Law, University of
Sydney; Member, Australian Law Reform Commission

v/w ^Aean-Marie Daillet HP
FRANCE

Member of the French Parliament for La Manche. (Normandy)
Vice Chairman, International Committee, Christian Democrats

Sunanda K Datta-Ray INDIA
Editor, The Statesman (Calcutta & Delhi)
Author of "Smash and Grab ; Annexation of Sikkim" ^

The Hon Dr V David MP •^/MALAYSIA
Federal Parliament ^

Karen Davis USA
Staff, Cong. John Porter, Co-Chairman, Human Rights Caucus'??*

Mervyn de Silva SRI LANKA
Editor, "Lanka Guardian"

Mrs Pema Dechen TIBET
Vice President, Tibetan Women's Association, Dharamsala

Sangye Dorgi TIBET
Chairman, Tibetan Community in Britain

The Hon John Dowd
AUSTRALIA.
Attorney General
Chairman, Exec. Comm. Australian Sect., Int.Comm. of Jurists

Tashia Elbegdorg MONGOLIA
Member of the Presidium, General Coord. Council of the Mongolian
Democratic Union

LA arald Ellefsen MP
NORWAY
Member of Parliament, Norway (Conservative Party)

✓ The Rt Hon Lord Ennals.
UK
Chairman, Tibet & China Committee, House of Lords A

Dr Jur Ole Espersen HP . DENMARK
V Foreign Affairs Spokesman, Social Democrats

Sir Geoffrey Finsberg -UK
ly' President-elect, Parliamentary Assembly of the
Council of Europe

Cand Phil Viggo Fischer HP IS' DENMARK
Chairman, Denmark's Foreign Affairs Committee

Prof Dr Alexander Fol BULGARIA
Director, Institut of Thracian Studies, Sofia Former Vice
President of the Committee of Culture Ex Minister of National
Education (Bulgaria)

Robert Ford UK
Author

Richard Gapwell

^ European Socialist Group Expert on Asia

Jose L. Garmandia COSTA RICA
Charge d'Affaires, Costa Rican Embassy Richard Gere Sire Productions

Mrs Valerie Grogan AUSTRALIA
President, Tibetan Friendship Group (Australian Section)

M^gAE5i^{er} Grogan
International Commission of Jurists

Dr Caroline Gudenus AUSTRIA
First Secretary at the Austrian Embassy

Pema Gyalpo TIBET
Lecturer, Takusyoku University
Former representative of HHDL, Far Eastern Region

Lodi Gyaltzen Gyari TIBET
Former Minister of Office of Information and International
Relations and now in charge of Washington and the UN

Dr.Aftab A Kazi

XIIRC, Howard University & JAAA Editor-in-Chief, J.Asian & African Affairs

Tunne Kelan USSR-EST
Chairman, Estonian Congress

y Mrs Petra K Kelly
FDR
MdB Green Party

Justice Michael Kirby AUSTRALIA
President, NSW Court of Appeal
Commissioner, International Commission of Jurists Chairman, Unesco
Expert Group on the Rights of Peoples

N Kuleshov USSR
Institute of Far Eastern Studies, Moscow 7*

Prof Parimal Kumar Das INDIA
Prof, of Southeast Asian & Southwest Pacific Studies School of
International Studies, J.N.U., Delhi

Professor Per Kvaeme

?n\$ogist & Tibetologist specialising in Tibetan Religion Member of
the Norwegian Academy of Science

Lan Dong PRC
Secretary of Information, Federation for a Democratic China

Professor Charles Leben FRANCE
Professor of International Law, Univ.of Dijon Rapporteur at the
UNESCO Expert Meeting on the Rights of People, Paris 27-30 Nov. 1989

jLeah Levin

V/UK

Representing the International Commission of Jurists

y Congressman Sander Levin
USA
Congressman

Xiaorong Li PRC
Executive Director, Human Rights in China i-

Ven N C Gyatso

TIBET

Former Chairman, Assembly of Tibetan People's Deputies

Niklos Harasti HUNGARY

Member of Parliament (Opposition Party)

Professor Heinrich Harrer

AUSTRIA

Explorer, Author

Dr Thomas G Hart SWEDEN

Senior Research Associate, Swedish Inst.of Intern.Affairs Author
of "Sino-Soviet Relations" (1987)

Ivan Havel

CZECHOSLOVAKIA

Narodni Shromazdeni, Prague

Dr Hans-Joachim Heintze DDR

Vice Director, Inst.of International Studies, Karl Marx Univ.

Steingrimur Hermannsson

ICELAND

Prime Minister

H.Surur Hoda UK

Secretary General, The Ghandi Foundation (UK)

Bhabani Shankar Hota /INDIA

Member of Parliament (Janata Party)>.

Assoc Professor Patricia Hyndman

Sirec^or^ UNSW Human Rights Centre Secretary, Lawasia Human Rights
Committee

Arvo Iho USSR - ESTONIA Film Producer

Dainis Ivans USSR-LATVIA

First Deputy Chairman, Supreme Council

Ms Jaya Jaitly

INDIA

Author, Trade Unionist, Rural People's Activist

Pur

lyIND-oshottam Kaushik

INDIA

Member of Parliament

Nancy Nash HONG KONG Author

V Giovanni Negri MP
ITALY
nEoPES ^{Par} } aroentare Federalists Europeo
Chairman, All Party Parliamentary Group on Tibet

Kaj Nilsson HP ^{NL}. SWEDEN
Sweden Green Ecology Party

Nin*e

Member of the Praesidium, General Coord. Council of the
Mongolian Democratic Union

\ ^ ' Prof.Dr.theol. Heinrich Ott MP
SWITZERLAND
Chairman, Parliamentary Group for the Tibetan People

V Gopal Pacherval MP
INDIA
Lok Sabha

Professor Park Young-Ki
Birlctor, Institute for Labour & Management

Tashi Phuntsog
TIBET
General Secretary, Tibetan Youth Congress

Prof Sir Karl Popper CH FRS FBA
UK
London School Of Economics and Political Science

Sanjeev Prakash INDIA
Mountain Ecologist and Silviculturist
Consultant to the Indian Government, WWF-India and others

Lluis Recoder i Miralles MP SPAIN
Congreso de los Diputados - Guipuzcoa

✓ Professor Dr Jens Reich MP
DDR
Member of Volkskammer

V Gabor Roczik MP
HUNGARY
Ruling Party

ME?A^{Lobsang}

Himalayan Buddhist

Francois Loeb HP SWITZERLAND
Member of Parliament, Switzerland

Jan Lonink MP . . 'NETHERLANDS v/
Dutch Labour Party (PvdA)
Committe member : European Affairs, Foreign Affairs Economic
Affairs, International Trade & Economics ^

Prakash Malaviya MP ^

Rajah Sabah

Professor Lennart Mall
USSR - ESTONIA
University of Tartu, Tallinn

Professor Ross Masood Husain PAKISTAN
Chairman, Pakistan Futuristics Foundation Consultant in
International Law

Rajiv Mehrotra
INDIA
Film Maker

y/i Jonathan Mirsky
K
"The Observer" and International Journalist of the Year

R Mittal

?irsf Secretary, Indian High Commission

Mrs Libby Moorhouse UK
Artist/Writer

Jgmes Moorhouse MEP

I / MEP for London South & Surrey East
Vice President, European Parliament
European Democratic Group - External
Ext.Econ.Rel.Committee
Economic Relations

Marc Moquette

file?fiiri'anSi Institute of Human Rights
Co-author "Human Rights in Developing Countries - 1990 Ybk"

Mendi Msimang
SOUTH AFRICA
ANC Representative

Frank Steele
UK

President, Royal Asiatic Society

George Stevenson MEP

v/UK

^ Socialist Group in the European Parliament

Kasur Phuntsog Tashi Takla
TIBET
Former General, Tibetan Army

Mrs Kesang Y Takla
TIBET
HHDL Representative, Office of Tibet, UK

Tenzin N Tethong
TIBET
for ~~Ralon~~ International Relations
Member of Kashag (Cabinet) of HHDL

Ven Ngawang Tobchen
TIBET
Witness

Tsering Topgyal
TIBET
Deputy Representative, Office of Tibet

Ms Nima Tsamchoe
TIBET
Witness

Major Gen SS Uban Pasm Ausm
INDIA
Honorary President, World Conference of Religion for Peace

Rev Daien Shinya Uchida
JAPAN
Chairman, International Convention for Peace in Asia

 Mrs M van Putten MEP
NETHERLANDS
Member of European Parliament, Socialist Group
Member of the Development Comm, and Human Rights Comm.

Dr Michael van Walt van Praag USA
Legal Advisor to the Office of H.H. the Dalai Lama Author of "The
Status of Tibet, History, Rights and Prospects in International
Law" (1987)

JJ P Venkateswaran

* Former Foreign Secretary of India

Senator Zbigniew Romaszewski POLAND ¹

Sentenced to four and half years under Martial Law

Gonke Roscher FDR

Observer, Embassy of the Federal Republic of Germany

Prof. Seyfort Ruegg

Formerly Chanellor of the University of Munchen

✓ D Sahay MP

INDIA

Rajah Sabha

J[^]P[^]Keiko Saito

Announcer, Radio Miyagi Bureau

v FDR Annis Sakellariou HEP

DR

Socialist Coordinator, Political Affairs Committee

Professor Ron Schwartz CANADA

Tibetologist, Memorial University, Newfdlnd

Rishikesh Shah NEPAL

Wrormer Foreign Minister

Permanent UN Representative

Tsering Shakya TIBET

Author of a History of Modern Tibet Mrs. Tanyana L. Shaumian

Snlian & South Asian Dept., Institute of Oriental Studies

Raj Kumari Amar Jasbir Singh INDIA

China-Tibet Historian

tffp&rti sival

Delegate for the Congress Party

Prof M L Sondhi INDIA

Head, International Relations, Jawaharlal Nehru University

Professor Elliot Sperling USA

Assistant Prof, of Tibetan Studies, Dept, of Uralic Studies

/ **ffji**_rX^{irendra}
Indian Army **Sahai Verna**

Phuntsog Wangyal TIBET
Director, Tibet Foundation
8^f Tibetan Fact Finding Delegation to Tibet
Former Representative of the Dalai Lama in London

Frieder Wolf FDR
Tibet Coordinator of the Soc. for Threatened Peoples

Donald Woods UK
Freelance Journalist

Professor Peter Worsley UK
Author

SB Jia Qi
Federation for a Democratic China

v/ **The Hon Dato' Rais Yatim HP MALAYSIA**
Former Foreign Minister of Malaysia Served
as Cabinet Minister for 12 years

Zhu Jiaming PRC
Federation for a Democratic China

Alain Carignon
fiayor^Eof Grenoble Former Minister

20*00pm WORKING GROUPS

Chairs to be chosen by Working Group members.

- A. Tibet and the Changing Pattern of Power in Asia
Rapporteur: Datuk Rais Yatim (Malaysia)
To include Chair, Speaker and Facilitator of Session 2 plus Tsering Shakya, Prof Kumar Das
- B. The Key Issue for the 1990's - The Rights of People's: Tibet
Rapporteur: Judge Peter Grogan (Australia)
To include Chair, Speaker and Facilitator of Session 3 plus Mrs Pema Dechen and Marc Moquette
- C. The Scope for Developing Governmental Policies towards Tibetan Self-Determination
Rapporteur: Dainis Ivans (Latvia)
To include Chair, Speaker and Facilitator of Session 4 plus Ven N C Gyatso and Prof Ron Schwartz
- D. The Role and Effective Use of International Organisations in Achieving Self-Determination for Tibet
Rapporteur: Harald Ellefsen MP (Norway)
To include Michael van Walt plus Tashi Phuntsog
- E. The Network of Post-Consultation Collaboration
Rapporteur: Mrs Maartje van Putten MEP (Netherlands)
To include Phuntsog Wangyal and Sangye Dorji

(The Rapporteurs' Assistants: Catriona Bass, Jane Peak, David Arnott, Paula de Wijs-Koolkin, Christa Meindersma, Lezlee Khechog)

21:30pm DRAFTING COMMITTEE FOR DECLARATION Chair: The Rt Hon Lord Ennals

To include Rapporteurs and appropriate members of Organising Committee plus Michael van Walt and two senior Tibetans.

SUNDAY 8th JULY

09:00am WORKING GROUPS - Second Session

11:00am Plenary Session 5 - THE WAY AHEAD

Chair: The Rt Hon Lord Ennals

1. Rapporteurs' Reports
2. Approval of Declaration
3. Review and Pointers to The Way Ahead:
Michael van Walt (Netherlands)
4. Opening the Debate on The Way Ahead:
Kasur Lodi Gyari Rinpoche (Tibet)

14:00pm INTERNATIONAL PRESS CONFERENCE

END OF CONSULTATION

15:00pm POST-CONSULTATION ANALYSIS ■

- I. Tibetan Delegation and Organising Committee
- II. Regional Groupings of Parliamentarians

MONDAY 9TH JULY

19:30pm Professor Heinrich Harrer

Commonwealth Society, 18 Northumberland Avenue, WC2

TUESDAY 10th JULY

17:30pm All Party Parliamentary Group on Tibet
House of Commons, Westminster.

Kasur Lodi Gyari Rinpoche
Ngawang Tobchen and Ms Nima Tsamchoe

SATURDAY 7th JULY

9:00am Plenary Session 1 - TIBET: THE CRISIS OF SURVIVAL

CHAIR - Dr Viggo Fischer MP (Ch Foreign Relations Cttee,Denmar)

- (SPEAKER^
CONTRIBUTORS
- Kasur Lodi Gyari Rinpoche (Tibet) (10) lx*
 - Ngawang Tobchen (Tsewang Topgyal) (total 15)^' « 25
 - Professor Ron Schwartz (Canada)*/''
 - Professor Elliot Sperling (USA)^
 - Sanjeev Prakash (India)
 - Tunne Kelam (Ch Estonian People's Congress)
 - Erkin Alptekin (PRC Uighur) _ " 5 x 5 = 25

FACILITATOR : Professor Per Kvaerne (Norway)

11:00am Plenary Session 2 - TIBET AND THE CHANGING PATTERN OF POWER JN ASIA

CHAIR - Hervyn de Silva (Sri Lanka)

- ^SEAKERSX^ - A P Venkateswaran (India) 20
- CONTRIBUTORS
- Rishikesh Shah (Nepal) ly^
 - Dandindorg Ninge (Mongolia) */ A *
 - Professor Ross Masood Hosain (Pakistan) ,
 - Professor Kuleshov (USSR) A . aui/r^,
 - Mary Beth Cavlness (JUSX) « *»'<■+
 - The Hon Dr V David MFlMalaysia) 6 x 5 = 30

FACILITATOR: Professor Patricia Hyndman (Australia)

14:00pm Plenary Session 3 THE KEY ISSUE FOR THE 1990's - THE RIGHTS OF

PEOPLES: THE CASE OF TIBET

CHAIR - Ivan Havel (Czechoslovakia)

- SPEAKERS**
- Justice Michael Kirby (Australia) io
 - Ms Nima Tsamchoe (Tibet)

- CONTRIBUTORS - Yan Jia Qi (PRC)
- Professor James Crawford (Australia)
 - Ramsey Clark (USA) , . Z
 - Sir Geoffrey Finsburg (UK) 4^ 7
 - Lord Avebury (UK) 5 = 25

FACILITATOR: Professor Howard Berman (USA)

16:00pm Plenary Session 4 - THE SCOPE FOR DEVELOPING GOVERNMENTAL POLICIES
TOWARDS TIBETAN SELF-DETERMINATION

CHAIR - Mrs Laima Andrikiene (Lithuania)

- SPEAKER -**
- Congressman Sander Levin (USA) 10
- CONTRIBUTORS
- Jean-Michel Belorgey MP (All Party Gp - France)
 - Giovanni Negri MP (All Party Gp - Italy)
 - Heinrich Ott MP (All Party Gp - Switzerland)
 - Jan Lonink MP (All Party Gp - The Netherlands)
 - Kaj Nilsson MP (All Party Gp - Sweden)
 - Justice Godfrey Chidyausiku MP (Zimbabwe)
 - Professor Dr Jens Reich MP (DDR) 7 x 5 = 35

FACILITATOR: Jannis Sakellariou MEP (FDR)

THE INTERNATIONAL CONSULTATION ON TIBET

v ^

FRIDAY 6th JULY:

11:00 - 13:00 INTERNATIONAL PRESS CONFERENCE
THE JUBILEE ROOM, HOUSE OF COMMONS

Chair: The Rt Hon Lord Ennals

The Rt Hon Sir Bernard Braine Kalon Tenzin Tethong
Witnesses - Ngawang Tobchen and Ms Nina Tsanchoe

Distinguished Guests

INDIA - Purushottan Kaushik MP
USA - Ransey Clark
USSR - Mrs Laina Andrikiene (Lithuania)
Tunne Kelan (Estonia)
Dainis Ivans (Latvia')
PRC - Xiarong Li (Hah)
Erkin Alptekin (Uighur)
EUROPE EAST- Ivan Havel (Czechoslovakia)
Professor Dr Jens Reich MP (DDR)
Pastor Gabor Roczik MP (Hungary)
Senator Ronaszewski (Poland)
EUROPE WEST- Jannis Sakellariou MEP (FDR)
Jean-Michel Belorgey MP (France)
ASIA - Member of Parliament (Japan)
The Hon Dr V David MP (Malaysia)
Rishikesh Shah (Nepal)
AFRICA - Justice Godfrey Chidyausiku MP (Zimbabwe)

17:30 - 18:30 INAUGURAL SESSION - KEYNOTE SPEECHES
THE LONDON BUSINESS SCHOOL

Welcome by The Rt Hon Lord Ennals

1. Kalon Tenzin Tethong (Tibet) (15)
2. Mrs Laina Andrikiene (Estonia) (15)
3. The Rt Hon Lord Ennals (UK) (15)

§8

18:30 - 20:00 THE RECEPTION

Welcome: The Rt Hon Lord Ennals (2)

Mrs Kesang Takla (2)

Sir Bernard Braine MP (2)

19.45pm Sangye Dorji (2)

George Fernandes (5)

20:00 - DINNER AND ROLL CALL OF PARTICIPATING NATIONS 21:30 -

Meeting of Chairpersons and Speakers to plan Sessions

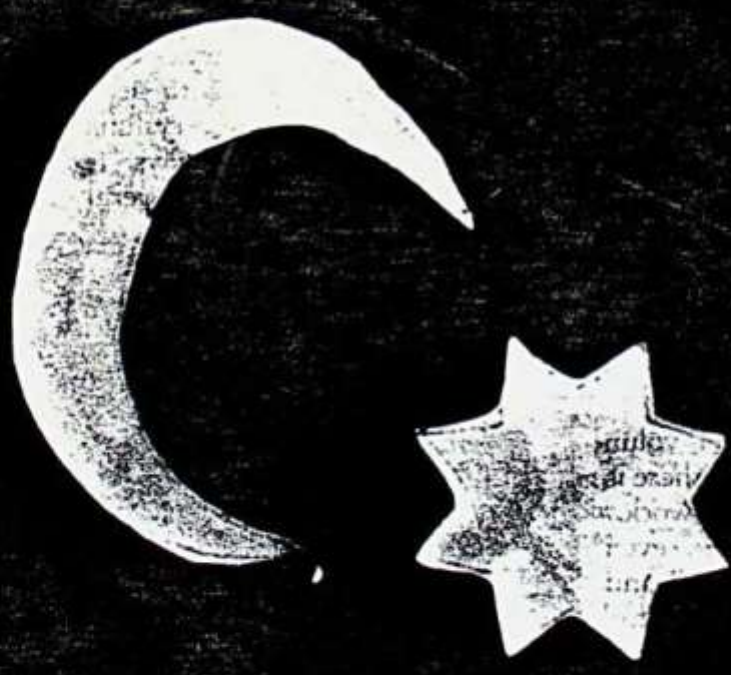
**BUSINESS:
HONGKONG GETS
READY FOR 1997**

ASIAWEEK

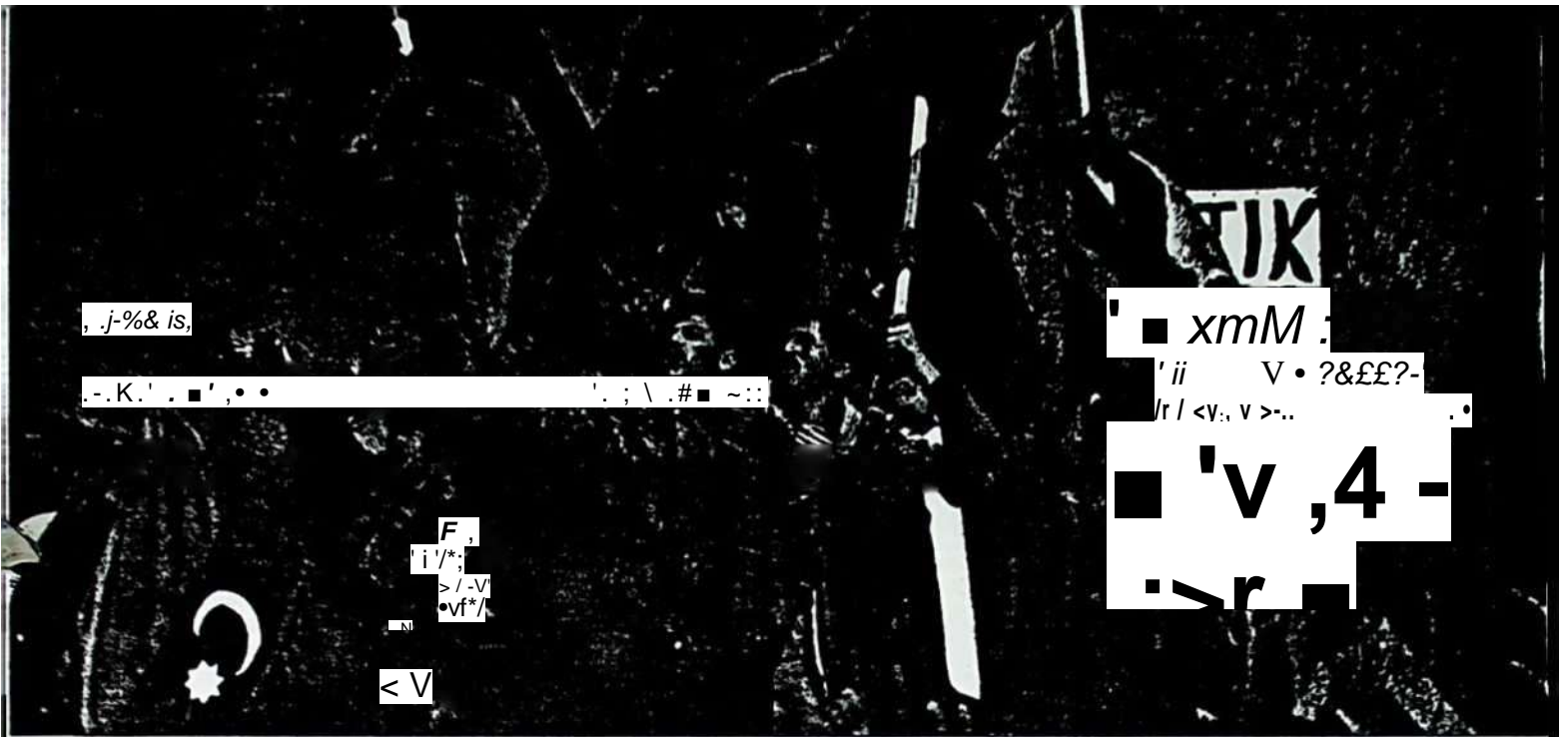
APRIL 13, 1990

TURKESTAN!

**From Istanbul to China
Ethnic Turks Find A
Common Cause**

**Raising The Flag
Of Azerbaijan**

Demonstrators in Turkey rally in support of their Azeri "brothers": Across Central Asia nationalism is on the boil

INTERNATIONAL AFFAIRS

CENTRAL ASIA

Turks Awake, Russians Quake

When ethnic violence erupted in the Soviet republic of Azerbaijan in January, the thing that Soviet leader Mikhail Gorbachev most dreaded was Islamic revival. For with it, he

knew, would come nationalism. Indeed, there were persistent reports that Azeri militants had crossed the briefly unguarded border with Iran to confer with long-divided Iran — and had returned with guns and Korans. Such trouble was hardly unexpected: for many years the CIA, to say nothing of the KGB, has been predicting unrest in the Soviet Union's "Muslim underbelly," an enormous swath of Central Asia where the task of suppressing nationalism is potentially very

Slavic heartland. But while it is well known that Islam prevails in the officially secular republics of Azerbaijan, Uzbekistan, Kazakhstan, Kirghizstan and Turkmenistan, it is much less understood that most of these people are Turks.

The Soviets are ipe of people by race. The 1989 census

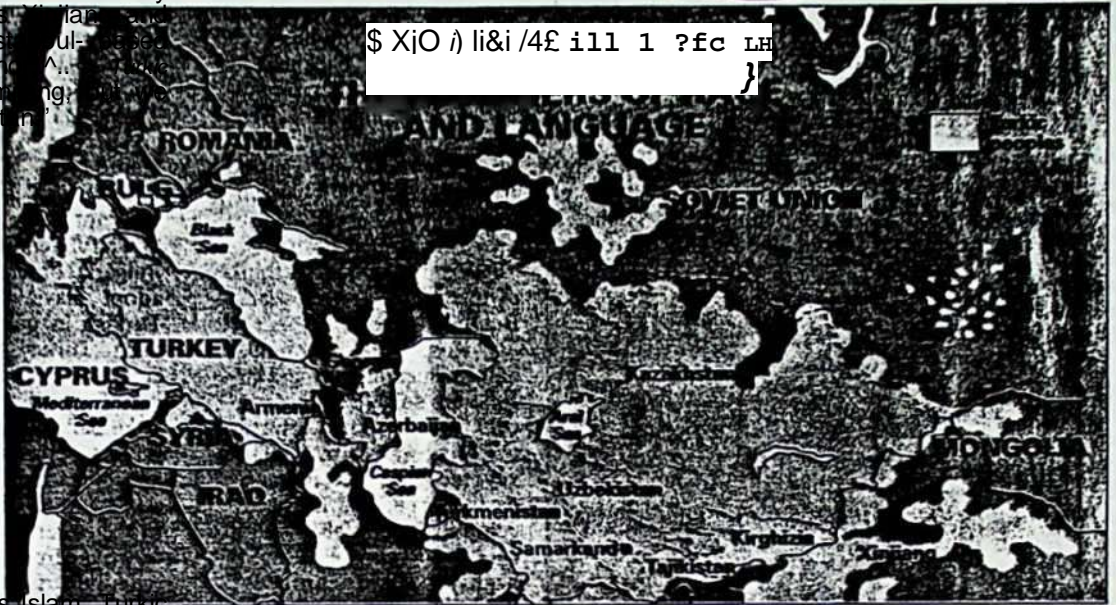
104 ethnic groups, some so small it seemed absurd to count them (21 had fewer than 5,000 people). This is because Lenin's constitution enshrines the theoretical integrity of the "nationalities" and the legitimacy of their cultural aspirations. But the lists ignore with equal thoroughness the relation of one ethnic group to another. What the census doesn't say is that the

12,456,000 carefully enumerated Uzbeks are a branch of the Turkish people, as are 6,556,000 Kazakhs, 6,317,000 Tatars and 5,477,000 Azeris. In addition to the 50 million Turks of Turkey, there are perhaps 95 million other Turkish-speaking people occupying 12 million square kilometres of "Turkestan" — as Turkic irredentists like to call it — [stretching from the Balkans] through Central Asia to the Pacific coast, art from the Arctic

Iran (where they number 8 million or 16% of the population), to China, Mongolia, Afghanistan, Iran, Iraq, Syria, Lebanon, Cyprus, Greece, Bulgaria, Romania, Albania and Yugoslavia. Emigrants have settled in Germany, Sweden and the United States. More than 16 million ethnic Turks — mainly Uigurs — live in China's Xinjiang and Tibet provinces. Says Yusuf Donmez, author of *Bringing Mayhem to Xinjiang*, "I call it Dogu (East) Turkestan." Adds Istanbul University history professor, Dr. Abdulkadir Donule: "The nanJRte'ffirrSrks seem to be living outside modern Turkey." For decades nationalism has lain dormant among these scattered peoples. But Gorbachev's *glasnost* and *perestroika* have blown the lid off what could be an explosive reassertion of identity. From China to Cyprus Turkic nationalism is on the boil.

split, says Donmez, "this doesn't matter." Soviet Muslims look to Turkey rather than Iran for leadership. This puts Turkey in an awkward position. For 70 years Ankara has discouraged pan-Turkic sentiments. And with its internal problems (see box, page 41) and economic headaches, Turkey

may explode is the Kremlin's constant nightmare. Only 52% of the Soviet population is Russian, only 72% is Slav. And — horror of horrors — as many as 80 million Turkic speakers may soon raise the flag of Turkestan. Nationalist aspirations were brutally quashed in Stalin's time. After

One binding force is Islam. Turkic peoples embraced the faith as early as the seventh century, though the majority converted centuries later. But, says author Donmez, the people are Turks first and Muslims second. "Some of us are Shi'a, others Sunni. But we're all Turks. When I think of the Azeri, I think of them as Turkish brothers." Despite efforts in Iran and elsewhere to play up the Shia-Sunni

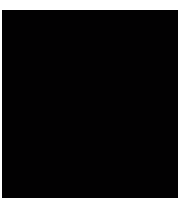
has no desire for a showdown with Moscow. Meanwhile the rising tide of Turkic nationalism comes at a time when Gorbachev is beset on all sides with secessionist

dr ■ ■ ———
ough the Baltic and Caucasian republics are more active in their attempts to throw off Russian domination, the Muslim republics, culturally even less com- : patible. have

1927 Central Asia was colonised with Russians and Ukrainians, especially Kazakhstan, where Slavs today are 48% and Turks 41%. But the population of the Turkic-speaking republics is growing three times faster. Stalin forcibly relocated eskhetian Turks from Georgia and Uigurs from the Chinese border to sparsely populated Central Asia. Indeed, he thought of it as a convenient dumping ground for obstreperous minorities (some

LINKS

Bridging an Ancient Gap

Asia is linked to Europe physically as well as symbolically at Istanbul. The massive steel cables of two spectacular suspension bridges tie the continents together with endless streams of traffic. The Fateh Sultan Mehmet Bridge,

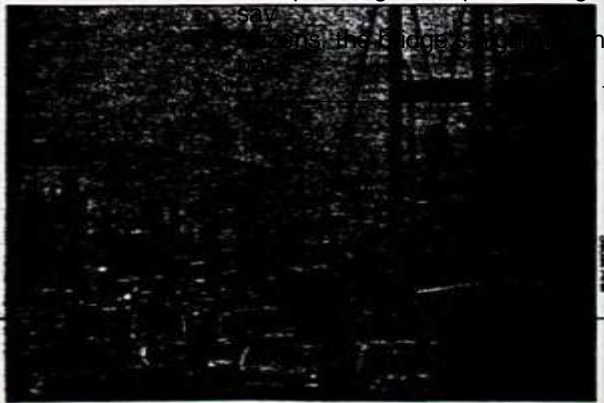
opened in 1988, is the sixth-longest span in the world (1,090 metres between the pylons). Sixteen kilometres west is the Bosphorus Bridge. Opened in 1973, it is the world's seventh-longest bridge (1,074 metres).

The 32-km-long Bosphorus water

fore finally joining the Mediterranean.

For 2,000 years the outlying districts on the Asian side were reached only by ferry. Throughout the Byzantine Empire (to 1453) and the Ottoman Empire (to 1922) the suburbs on the Asian flank were prized as weekend retreats by the wealthy, but the population grew slowly. The Bosphorus Bridge opened suburbs for speedy commuting to the heart

of the sprawling metropolis of eight million people. But now,

the bridge's capacity. Heavy traffic makes it more of a bottleneck. The daily rumble of 150,000 cars, buses and trucks has pitted the road surface. The new bridge carries only 6% of the traffic of the old and has not relieved the congestion as it does not

DIRECTIONS

Asia or Europe?

In 1856, the Ottoman Sultan Abdulmetid I broke with 400 years of tradition and moved out of the Topkapi, the palace of his ancestors in the shadow of

Istanbul's Blue Mosque. Known to Europeans as the Grand Seraglio, the

Schoolchildren in Istanbul: Identity crisis

Asian from the tip of its topmost turret to the depths of its darkest dungeon. Abd-uhnerid built the ornate Dolmabache Palace (also now a museum) in a style that would have graced the grandest boulevard in Paris. Its salons echoed to the strains of Chopin and courtiers dressed in a manner that would not have been amiss at Windsor.

The revolution that deposed Abdulmedd's successor in 1922 was even more keen on adhering to Western models. Modern Turkey's founding father, Mustafa Kemal Ataturk, turned his back completely on Central Asia and exhorted his

Europe. Arabic script was abandoned in favour of Roman letters. Everyone had to take a surname (Ataturk set the example himself). Islam lost its place as a state religion. The Kcmalists outlawed the fez, the traditional head-gear of the empire, and even banned Turkish classical music. There has been remarkably little cultural backlash in the seven decades since. The ban on music remains in force. Laments Levent

Associate Editor of the big *Nokta*: "The result, is the

a bastard culture." It is symptomatic, says, of the Turks' identity crisis: Are they Asian or European?

Tayla: "Turks like to think of themselves as Europeans. But they are not."

Respected columnist Sami Kohen of the mass circulation daily *Milliyet* concurs. "The move towards the West was to make Turkey modern. Yet in many parts of Turkey, European culture is utterly alien and it is only the ruling elite that is highly Europeanised."

Banker Tunc Bald believes Turks are definitely European "because the European way is how we do things." Businessmen, politicians, military officers, civil servants consider themselves Europeans. But in Europe, says Tayla, he was treated normally until people found out he was Turkish. "Then their attitude would change. Europeans think we are Asians — and I think so too." Successive Turkish governments have failed to gain entry to the European Economic Community. Not wanting to seem racist, the English and the

190,000 Germans now live in Kazakhstan). Unwittingly, he set a time bomb ticking. It

greatmner is language. Donmez calls Turkish "the cement of this culture." Difference in speech, he explains, is only variation in dialect. "It's all the same language." If applied to the further reaches of Siberia, this would be an exaggeration, but it is said that a Turk from Istanbul can journey across "the Turkic Crescent" to Tashkent or Alma Ata and be understood all the way. The politics of language is a major focus of discontent, and last year nationalists demanded that Turkic tongues supplant Russian as the official language.

Powerful emotions are evoked. When Bulgaria ordered its Turkish minority to adopt Slavic names and stop speaking Turkish in public, some 300,000 refugees fled to Turkey. Many returned after the collapse of the government in Sofia.

The original Turks came from around Lake Baikal. Nomadic tribesmen began migrating perhaps as early as two millennia ago, spreading both west to the Black Sea and south to China. Empires rose and fell. In the eleventh century the Seljuks extract-

Xinjiang farmer: "EastTurkestan"

the Turkish and Muslim world. The Ottoman sultans ruled, often capriciously and cruelly, until November 1922, when the last of them was exiled.

The next year Mustafa Kemal Ataturk proclaimed the modern republic of Turkey and launched a drive for modernisation. Staunchly secular, Ataturk urged Turks to think and act as Europeans (see box, page 36). But turning his back on the dismembered empire, the founding father frowned

upon contact with Turks outside his borders. His views, backed by Turkey's powerful army, largely prevail today in Ankara.

Donmez says it is this heritage that is still limiting Turkey. "Mustafa Kemal was a great commander and administrator, but his priority was the republic."

Despite Ataturk's famous "Turk Look West" command, many of his countrymen today are observing events in Central Asia with excitement. Says Donmez: "Fifty years ago there were feelings about uniting all Turks. Now there is fresh nationalism. Today all people are gaining their freedom. Why not the Turkic people?" Since Moscow loosened its grip, Turkic nationalism has become an emotive issue in Ankara and Istanbul. "The Turkish people are ready

A rally in Uzbekistan: Language aries

manding help for their "Turkish brothers in Asia." "And why not," asks columnist Sami Kohen. "We have close links with the Kazakhs, the Azeri, the Uzbeks and Turkmens. We have the same songs, the same legend* {fa same poets."

—Some scholars, however, say Turkic solidarity is a myth. Centuries of mingling with Chinese and Russians has adulterated the Turkic people's ethnic purity. Furthermore, 70 years of Soviet domination has dulled natioqgjj^tic Jervour. Some feel that the wave of unrest in~thc Soviet Turkic-speaking republics is only a reaction to worsening economic conditions. Soviet Turks, they argue, are looking to Moscow to improve their lot rather than Ankara or Tehran. Various Turkic subgroups havej long historie?^e(Nmutual hostility. If Soviet empire unrSS^these ancient andl moities may hail

and Meskhets have fought pitched battles, leaving 100 dead.

But not even the most Europeanised Turkish citizen can take away the model that Ankara holds for Central Asian Turks. Azeri demonstrators fly Turkey's flag and carry portraits of Ataturk. But so far there has been no attempt to enlist Ankara as an anti-Kremlin ally. And most scholars rule out a pan-Turkic nation. "It would be impossible administratively," says Donmez. "But there should be twelve independent Turkic republics" With Gnrhachev's detente, trade between Ankara' an<T~Mbscbw

has tripled since 1987, so Turkey must tread carefully. Columnist Kohen says Ankara has no ambioun&.to. form a Greater Turkey. "I think* the policies o? tEe pr£Snt government and those of the future will be to keep to the Kemalist border policy and not turn expansionist," he says. Political scien-tist Yesim Aral concurs: "The Greater Tur-key idea will need a lot of work for it to be gold to the people."

~*Bur«Mirit discourages a pan-Turkic nation, jfakara seems to have set its sights

MINORITIES

Trouble at Home

Turkey, too, has minorities. And Ankara's historical legacy of ethnic relations is no better than Moscow's. In the early years of nationhood, the record is certainly grim. The once-large Greek minority was expelled after a ghastly massacre at Smyrna in 1922 (the Greeks had much to answer for, too). The Armenian population was

virtually exterminated about the same time. Armenians will never forgive the Turks, who deny the charge of genocide, saying it was war. Last month in Erzurum wreaths were placed on monuments to Turkish "martyrs" killed by Armenians.

The big minority now is the non-Turkic Kurds, whom

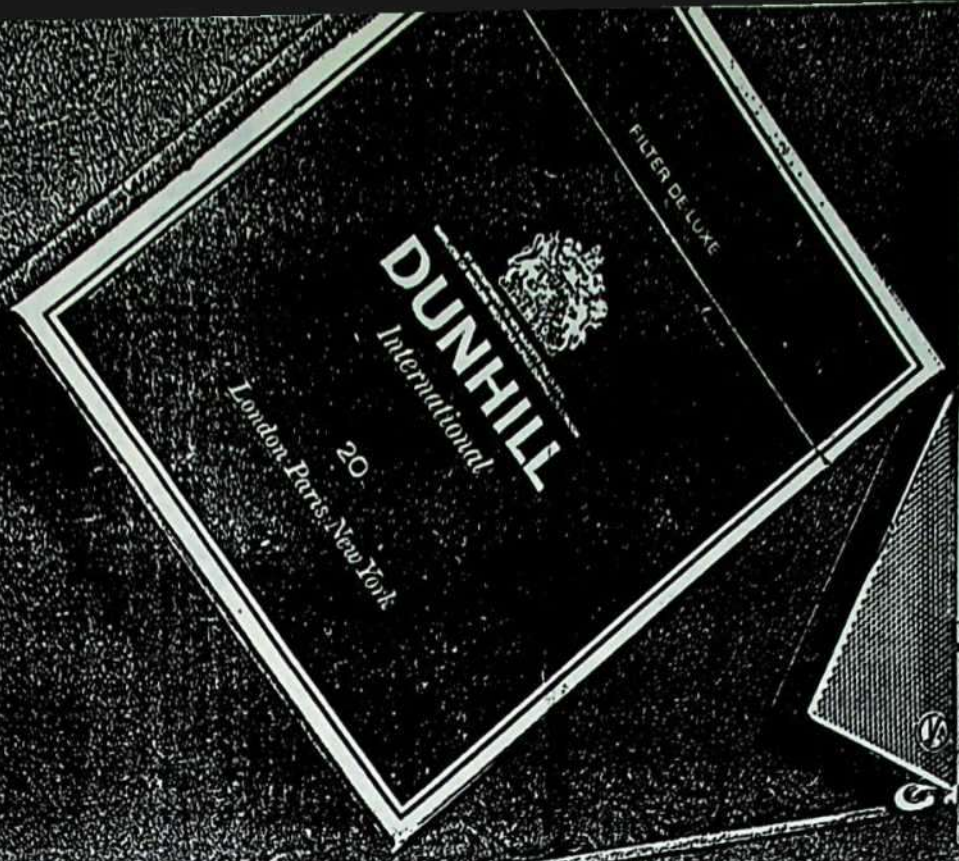
fighting for a separate state. Last month 21 people including two Turkish soldiers died in a new outbreak; six Turkish civil engineers were slain and Kurdish demonstrations rocked the town of Cizre. Since the rebellion began some 2,000 people have died. The government says the rebels suffered a setback in 1989 and will soon be suppressed

Kurdish protesters in Turkey: Setbacks

AP/W.S. v.T.V

ternationally acknowledged
the finest cigarette in the world

London-Paris-New York

NEWSWEEK

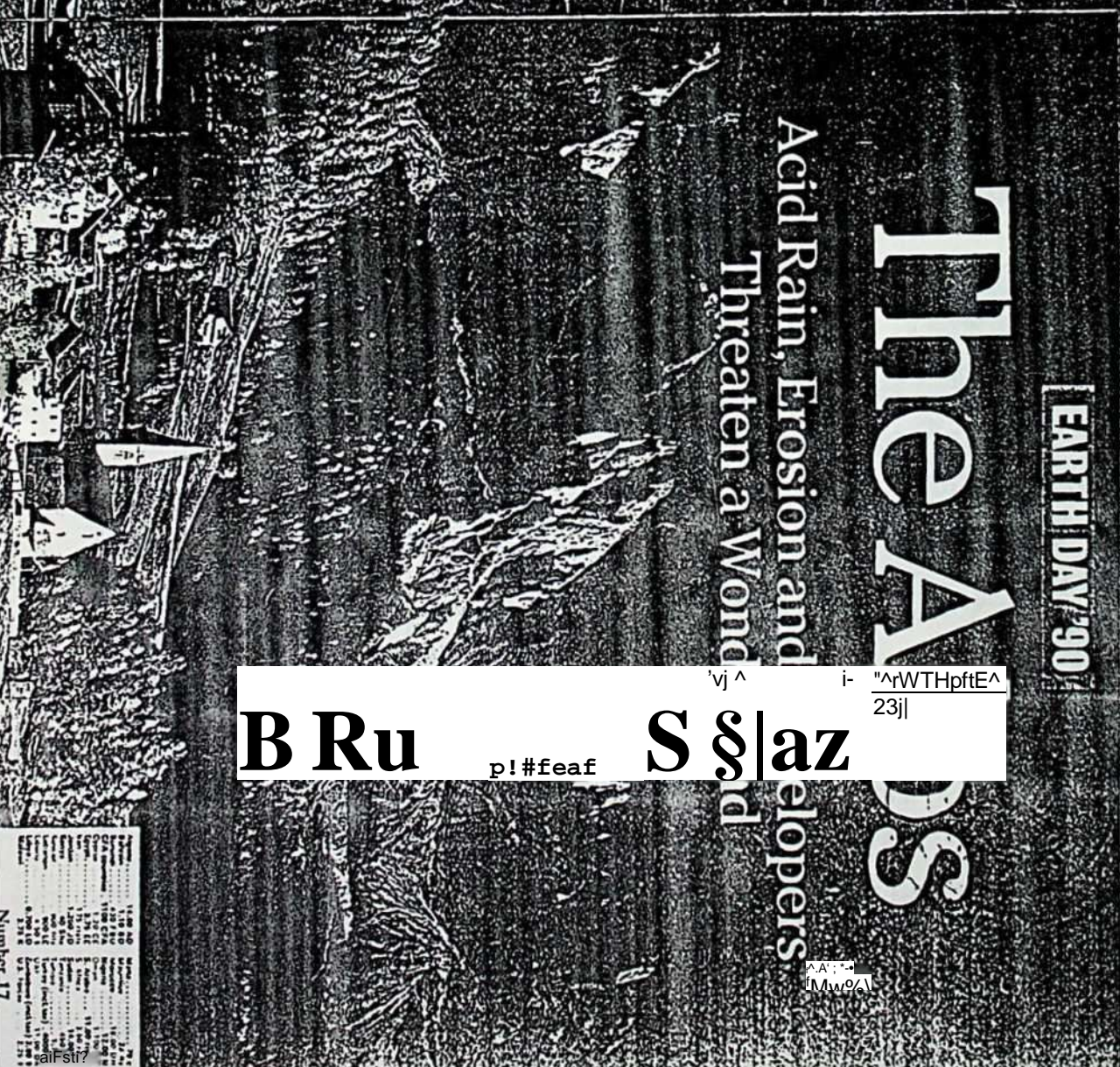
THE INTERNATIONAL NEWSMAGAZINE

EARTH DAY '90

The ASS

Acid Rain, Erosion and
Threaten a World

B Ru S az

Country	Price	Country	Price
USA	\$4.95	Canada	\$6.95
UK	£3.50	France	FF 18.00
Germany	DM 12.00	Italy	Lit 18.00
Japan	¥ 100.00	Spain	Ptas 180.00
Sweden	Swk 12.00	Switzerland	Sfr 12.00
West Germany	DM 12.00	Other Countries	See us for details

Number 17

alf-sti?

1 WMB SWEI
 (D) rfS&fc
 W
 BEK^
 8
 £

irrrll! SRrg>; «[
 : 5.1 lf *h\$
 m m
 lis;* ?
 S? f 2 f£?!? ??•§??££ 9

■&:§.» i ^ .. „. B\|f8 IT £•
 . ii.^r?ill|||ht^]-
 "AS^r||£sil.«;|S|i.8|
 s ml|||d[sPE|||||
 r i^fk1!B4t?? | | i | ! 1
 * w. a. ? « 5 § fi, 5 51 s* f ? fill' f&i

■ C.S. 3 B
 • 5 - < 8 ?
 T. § a. s. i

2f« Sa^
 LS £g
 czSi?
 1 S~° 3 ° c
 S.S-5
 • - §U

lii-rrs
 : 2.5 R = s
 133 23 s s
 B-g-? a. 6
 -! | @ pf a

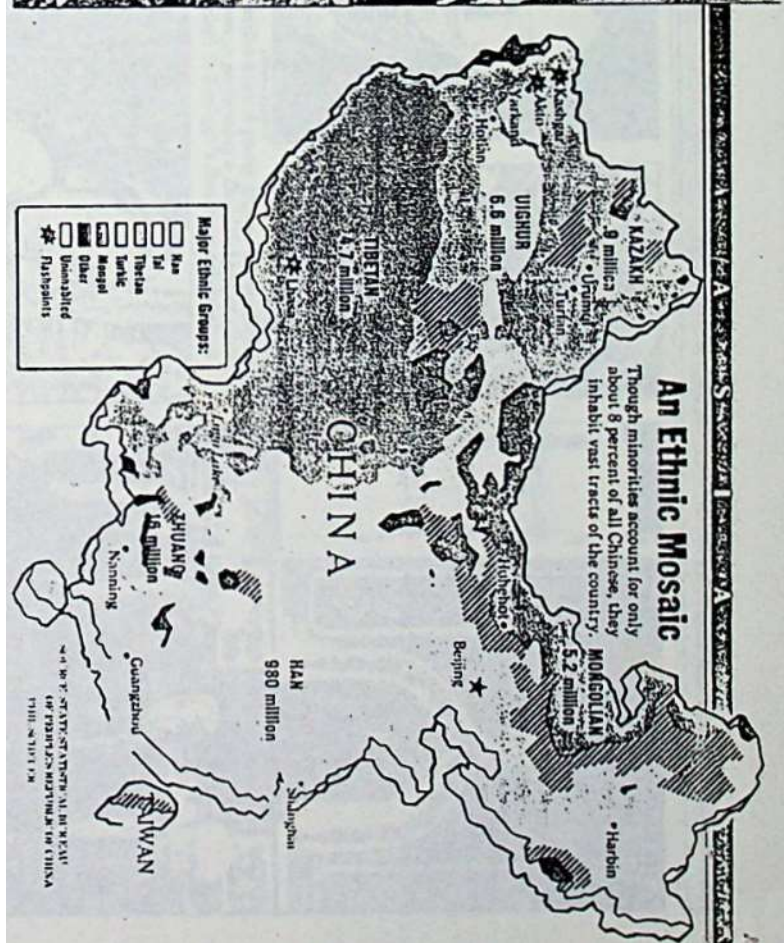
lislUj
 ifMti
 St y 3 | = S'
 -rli?iim? -3£
 £-8 8 g? o 7 > 5 > Z Z 5 §

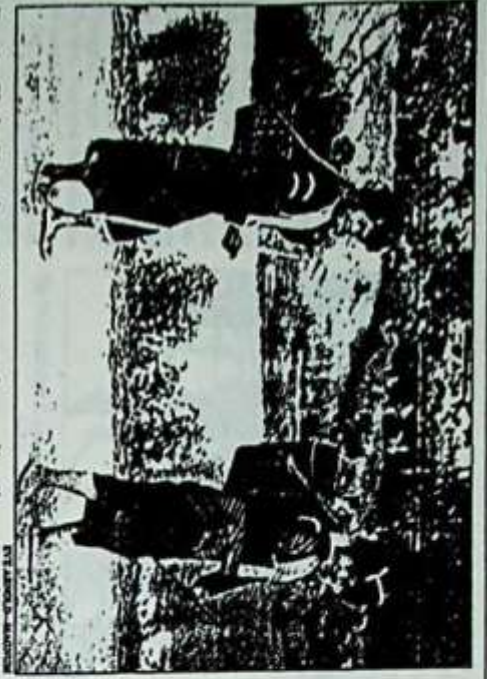
8 2. do 3 5-gds-
 S: 25 "2
 -! | @ pf a

5- 3 3-8 5P3 3 8
 ■ xK.il
 =
 55i?|| Fr-la

list expose the socialist system under the
 guise of nationality and religion. We must
 not relax our vigilance."
 In many of the far reaches of China, na-
 tionalist yearnings have been magnified by
 economic hard times. While China's coast-
 al regions have prospered under Deng
 Xiaoping's economic reforms, the western
 hinterlands have fallen behind. In Tibet
 yearly per capita income averages \$100—
 just one fourth the level in the rich coastal
 [Quanzhou, Not one state factory in
 is making money. And of 51 "severely
 troubled" counties recently listed by
 fiscal Xinhua News Agency, 38 were
 sparsely inhabited areas.
 (reuter) (reuter) Beijing, however, tends
 to be a rich coastal area.

in 1945 Muslim and Mon-
 tibell in Xinjiang and set
 of independent Turkistan
 revolled by the Soviet
 he leading Uighur separa-
 - or "Lord Aysa," a promi-
 -der in the Xinjiang region
 who fled to Turkey in 1949
 nunist came to power in
 his 80s, ill and blind, Aysa
 Uighur and Kazakh esles
 all run at least seven sep-
 ions with such names as the
 th National Revolutionary

More than 50 children and a variety of languages. A nomadic tribesman and a young boy from Kashgar (right) have young villagers carrying baskets on their backs.

Front and Eastern Turkistan Quarterly. The editors try to recruit Xinjiang residents traveling abroad into a clandestine anti-communist group inside China called the Eastern Turkistan Party. Ayni's group has also managed a publication called The Voice of Eastern Turkistan in Xinjiang. In The Voice, Ayni rails against the "current Chinese colonialism in Xinjiang," says a Uighur scholar. "Ayni Beg is saying the Uighurs are becoming extinct. They're the people."

Struggle is the war: Other exile activities have included Xinjiang in person. The Uighur scholar says "Chomander" of Uighur separatists are active in Almas Ala, the capital of Soviet Kazakhstan, and many have traveled to Xinjiang since border restrictions were loosened in 1984. A recent article in the handwritten newsletter put out in Almas Ala urged: "Chinese, get out of our country, leave our homeland at once. We struggle to the end and will never allow you to reach independence." Despite recent arrests of separatist activists and condemnations of political literature, the message is getting through. In Almas Ala last week, the demonstrators echoed Ayni Beg's call for an independent "Eastern Turkistan." "Through all kinds of channels, these people have indicated Xinjiang," warned Xinjiang's Governor Tunar recently. "They say they oppose communism and want to overthrow the socialist system."

In fact, Xinjiang Muslims express hatred of both the system and the Han who administer it. During the protests last May in Beijing, students at Xinjiang University in Urumqi launched sympathy protests.

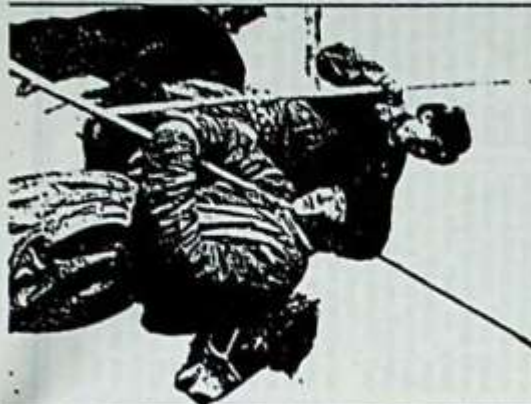
elderly Uighur teacher recently accused a young American traveler to denounce the Han people. "I will fight. There is a way, there is a way," he shouted. "I may die but my soul will continue the fight after me."

abouting "Support the Beijing democracy!" But they also shouted "Han people leave Xinjiang!" On May 19, when someone posted pages from a Shanghai book detailing the sexual practices of Muslims, the protest turned into a riot, as some 100,000 deeply offended protesters overturned vehicles and set them on fire. The summer before, after graffiti appeared at Xinjiang University suggesting that Uighurs should be made "Arabs" and "proletarians," Muslims staged a protest, shouting "Drive the Han people out." On a street in Urumqi, an

elderly Uighur teacher recently accused a young American traveler to denounce the Han people. "I will fight. There is a way, there is a way," he shouted. "I may die but my soul will continue the fight after me."

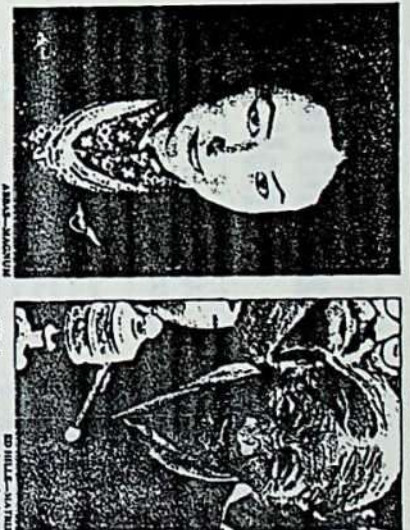
Many Han would rather leave than fight. In fact, 11 years ago, 70,000 Han in the Xinjiang city of Aksu petitioned Beijing to send them back to the Chinese heartland. Many eventually returned to homes in Shanghai. As far away as the Han-dominated coastal city of Guangzhou, the ethnic divide is palpable. Han cabbies often refuse to take passengers to a tough Uighur neighborhood near the train station for fear of being attacked. When two nervous-looking Han policemen walk late a Uighur sidewalk restaurant, a customer snarls in the Uighur dialect: "Get the hell out of here." The police walk out rapidly, wearing blank expressions.

The leadership, however, appears resolved to stand and fight. In February, around the time of the riot in Duksanbo, Xinjiang party chief Song Shiang toured the Kashgar area, then issued an ominous report: "Every place and work unit now has some hot spot. We must handle the problem while it is still in the embryonic stage." Sure enough, in March the Beijing leadership formulated a secret 6-point plan for tightening political control over minorities. The plan

Some are satisfied. The herdsmen of Inner Mongolia recently turned out to protest against the government's plan to reduce the number of sheep per household. The government says the plan will help the environment and increase the productivity of the herdsmen.

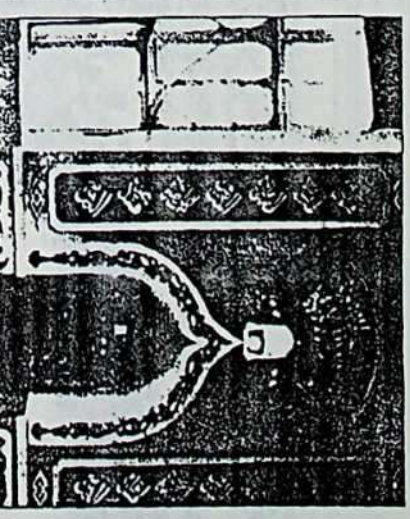
NEWSWEEK/APRIL 23, 1990

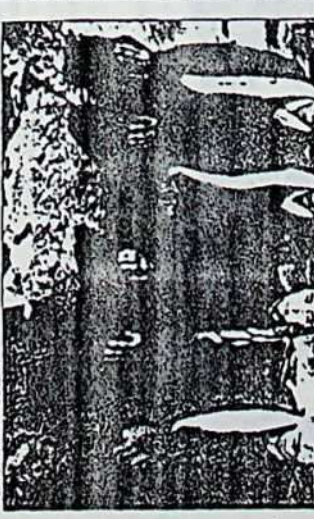
The faces of western China: A young Uighur woman performing a Buddhist prayer ritual, a Tibetan woman selling cloth in Kashgar's Sunday market (below)

NEWSWEEK/APRIL 23, 1990

A target of harassment: Worshipers in an attitude of prayer.

NEWSWEEK/APRIL 23, 1990

banned new mosques, while Xinjiang officials attacked "illegal Koranic schools" and requested that religious leaders "actively help the party." And in a newspaper interview, Governor Tunar, who had earlier described separatists as "the scum of the nation," promised to "smash" nationalist "saboteurs."

Angry exchanges between the Han and minorities are an ancient feature of life in China. But the animosity may have reached a peak under the Communists. During the decade-long Cultural Revolution, which ended in 1976, ultraleftist Red Guards acting in the name of Chairman Mao Zedong destroyed thousands of mosques, temples and churches, and paraded Muslim inmates through the streets of Xinjiang with pig heads dangling from their necks. As early as the 1950s, in order to develop the economy as well as dilute the Muslim majority, Beijing began sending skilled Han Chinese to settle Xinjiang, and the Han population rose from 4 percent to

about 40 percent today. The repression eventually eased under Mao's successors. In 1985, party General Secretary Hu Yaobang even criticized the dominance of Han Chinese in the Tibet and Xinjiang governments and called for the promotion of more local cadres.

But since Hu's death last year, and particularly since the demonstrations in Beijing last spring, the government has reversed course. The secret 6-point plan declared that the "leftist mistakes" of the Cultural Revolution had been rectified and said party officials should remain in their current regional posts—in other words, the Han will continue to rule the provinces. Late last month, two prominent Tibetan businessmen were jailed for advocating independence. The authorities have harassed religious institutions as suspected safe harbors of dissent. For example, after the Dalai Lama, spiritual leader of Buddhist Tibet, won the Nobel Peace Prize, the Army imposed "national-defense educa-

tion" in the monasteries of Sichuan province, where the Tibetan monks are often strongly pro-independence. To add to the insult, the official newspaper of the People's Liberation Army claimed that the pacifist monks welcomed the instruction: "They said: 'Monks are not saints and so we are ready to accept such education.'"

Still, Beijing's attitude toward minorities is nowhere near as harsh as it was during the Cultural Revolution. All minorities now enjoy special privileges, including easy access to schools, broad travel rights and an exemption from birth-control policies that limit other citizens to one child per family. Muslims today can make the pilgrimage to Mecca—a privilege never granted in Mao's time. In southwestern Yunnan, on the border with Burma, authorities sometimes turn a blind eye to drug trafficking. "What can they do?" asks one Yunnan official. "It's a minority area, and they want to keep everybody happy."

NEWSWEEK/APRIL 23, 1990

The Tibet situation: A roundup of demonstrators in Lhasa last year.

severely hampered by lack of funds. Last year Beijing decided to help poor counties develop industries—but allotted only about \$5 million annually to the project. The government has also offered proposals to improve road transport and grain production in minority regions. But the problems dwarf the proposals.

The minorities question is essentially a no-win proposition for the Chinese. Relaxing controls will free Muslims and Tibetans across western China to call for independence. But cracking down will only raise tensions among the already angry Uighurs, Kirghis, Kazakhs and others. So far, Beijing's policy is a mixture of the special privileges granted in less troubled times and new acts of repression. But as authorities call for renewed vigilance against separatist "scum," it appears likely that continued minority agitation will be met with an even harsher crackdown.

Tony Emerson with Douina Elliott and Mitchell Lurie in Beijing and Melissa Livin in Yungang.

To be sure, there are cases of political quiet in the minority regions. Mongolians harbor few, if any, separatist aspirations, and many of them have even forgotten the Mongolian language. Even in Xinjiang, which is larger than France and Germany combined, there are pockets of contentment in the eastern part of the province. American anthropologist Justin Rudelson recently completed an ethnographic survey in the eastern Xinjiang city of Turfan. "Turfan is a lot less sensitive to the Chinese than Kashgar," says Rudelson. "In Turfan, they are not conscious of being Turkic."

But among many Muslims, hatred for the Han may be too sharp ever to be dulled by government favors. Since 1949 the central government has put down Muslim revolts in Fennan, Ningxia and Yunnan as well as Xinjiang. In 1962, when Beijing tried to force the nomadic Kazakhs of the Yili region onto collective farms, more than 60,000 Kazakhs fled across the border into Soviet Kazakhstan. To this day many of the 900,000 Kazakhs who

stayed in Yili remain bitter. Early this month Beijing claimed to have "comprehensively suppressed" an illegal Yili organization "bent on splitting the unity of the motherland."

At the moment there are no clear signs that Beijing is trying to lower the heat of ethnic animosities. And though Beijing does seem to recognize that economic development will foster stability, it is

The People Who Never Get Married

When the Cultural Revolution came to Lugsa Lake, Red Guards came barging into houses at night to see who were sleeping together. Blushing couples had to sign marriage papers on the spot. Binshunmu and her brother, Dasha, were both forced to marry and move in with their spouses, leaving their mother's home. That was in the late 1960s. "It was terrible," remembers Dasha, 60, the only Communist Party member in his village today. "I couldn't stand not being there to take care of my mother."

When the Red Guards left, he and his sister moved back to their mother's. Today, Binshunmu, a weathered, chamois-skinned grandfather, has replaced her mother as master of the dark, rustic household. "I listen to my sister," says Dasha with a grin. "She is the boss."

few marriages remaining in the world, has barely survived the assault of Chinese communism over the last 40 years. Recently Beijing has allowed minorities to follow their own customs again, and perhaps half of the 40,000 Moslems, who live in south-western China, practice traditional *ah-ha* marriage, in which young women take lovers who return to their mothers' homes in the daytime.

The Mosuo language has no words for "father" or "mother" because children traditionally live with their mother and her brothers. The father belongs to his own mother's household, where he works in the daytime. Siblings often have different fathers, and sometimes children don't know who their father is. "We just don't feel the same way about marriage," says one young Mosuo girl. Believing the society's matriarchal

traditions, the Mosuos add "woman" to a word to signify "big" and "man" for "small."

But young people, increasingly exposed to Han culture, are abandoning traditions in hopes of finding acceptance in Chinese society. "The Hans have told them so many times that what they do brings shame to the nation," says Xuan Ke, a local ethnologist. "That now if anybody asks, 'Are you married?' they say, 'Yes, sir, yes, ma'am.'"

Isolation has protected the Mosuos from total Sinicization—and economic development. From Lugsa Lake it is a three-day drive over mountainous roads into Yunnan province. When one 16-year-old girl left the lake a few years ago, she had never seen a train or a plane before. The average annual income, from subsistence farming and livestock, is less than \$80 a year. The Mosuos again openly

practice Tibetan Buddhism, banned during the Cultural Revolution. With government aid, they are rebuilding a lamastery, and families have restored Buddhist altars that were smashed, as well as altars to the god of fire in the center of every home.

But Communist rule has left a lasting imprint. Mosuos used to gather at a hot spring on the Festival of the Goddess of Women for flirtatious romance and uninhibited bathing. The Hans built a wall that now divides men and women bathers. In recent years reforms have encouraged Mosuos to travel—to sell timber, for example, and buy daily necessities. Xiao Yang, a Mosuo worker who lives in a county town, speaks what she calls a "Han dialect" and plans to marry. "People change once they leave," she says. A few years down the road, there may be little left of Mosuo matriarchy but a few unusual words of vocabulary.

Douina Elliott at Lugsa Lake

ifulfil

30042
J3; or
3tS i.s
ois.5?
m
oijl

HU
2K? 0 T 2 3
5 1 £ -

c - °
B 20 at
S i.f. "

EASTERN "URKEK".TAN IN THE ARAB
& INTERNATIONAL MEDIA

Unfortunately most muslim and international media still insist on referring to Eastern Turkestan as STTJKTATTG or XINJIANG instead of the traditional national and Islamic name of Eastern Turkestan .

In line with principle of journalistic fidelity, the editorial board of the Magazine finds itself compelled to reproduce what is published in these newspapers and magazines without amendment or substitution. We therefore

hope sincerely that, all those who are concerned, should henceforth use the traditional EASTERN TURKESTAN in their

writings and other works, so that the rights of our muslim

interests will be safe guarded.

ARAB m/S , 14th March 1990

Muslim unrest in Xinjiang

BEIJING, March 13 (AFP) - The head of government in China's northwest region of Xinjiang has called for a crackdown on separatist activities, an official report seen here today said.

Tomur Dawamat, chairman of the nominally autonomous regions's government, said in a recently released 1990 work report that Xinjiang overcame difficult political struggles last year, referring to Muslim unrest.

But he warned that further manifestations of "disunity" would be strongly dealt with.

Foreign journalists have been refused permission to visit the sensitive area and last month a French journalist and her translator were expelled from China for "unlawful" newsgathering in Xinjiang.

The 11-point report by Tomur Dawamat, himself

a Muslim, was revealed March 5 at a government plenary session in the regional capital Urumqi, and was quoted by the next day's edition of the Xinjiang Daily, received here today.

Just less than half, or about six million, of Xinjiang's people are ethnic Uygurs of Turkic descent who are profoundly Muslim. There are also ethnic Kazakh, Tajik and Uzbek minorities.

But large-scale immigration by China's dominant Han race following the Communists' rise to power in 1949 has made the Uygurs a minority in their own region.

There have been reports of demonstrations by Uygurs over the past several years and Beijing seems increasingly worried that Muslim separatist activities in the neighboring Soviet republics may spill over into Xinjiang.

//,i v u < (<

the //

.6

^6 Tarim Basin offers best hope

China accelerates

(Y

By Qi Daqing . .

BEIJING, Dec. 25 (Depthnews) — China is accelerating oil exploration in the vast Tarim Basin in the central Asian region of Xinjiang, which geologists believe has great oil and gas potential. If and when a big discovery is made — which latest geological data show is very likely — it will give a big boost to the country's flagging oil sector. The Ministry of Geology and Mineral Resources and the China National Petroleum Corporation (CNPC) have been prospecting for oil in the basin for nearly a decade. A total of about 50,000 kilometers of seismic lines and 160 exploratory wells have been shot and sunk.

Two oilfields, Yiqikelike and Kekeya, have been confirmed. Five oil-bearing structures of commercial value have been delineated. Exploratory drilling in 13 other structures have also shown the presence of petroleum.

Since the beginning of 1989, the role played by GNPC has become increasingly important. The corporation, formerly the Ministry of Petroleum Industry, has been designated as China's major prospector and sole developer and operator of onshore oilfields.

CNPC will invest 3 billion yuan (\$810 million) in the next two years to shoot 20,000 kilometers of seismic lines, drill 50 to 60 exploratory wells and bring on stream an experimental oilfield to test developmental techniques. To get things going, the corporation has decided to increase the numbers of seismic and drilling teams to 20 and 17 by the end of this year, compared with seven and five at the end of 1988.

This represents China's biggest effort to

find new oil reserves in the past decade. The industry badly needs them. Last year, China produced 137 million tons of oil, three million tons up from 19,87.

The majority was pumped by major onshore oilfields in the eastern part of the country, such as Daqing in the Northeast and Shengli Liaohe, Huabei and Zhongyuan on the peripheries of the Bohai Sea Basin. This year, total crude production is expected to be 140 million tons.

Experts say that this moderate rate of growth must be maintained to prevent widespread oil shortages in the coming years.

■ The industry is facing mounting obstacles in its bid to maintain existing levels of production. Most of China's major oilfields, Lunnan-2

Fall in well productivity and increasing prevalence. Last year, about 9.4 million tons of new production capacity was offset by the decrease of existing production capacity.

That is what makes the early exploitation of petroleum resources in the Tarim Basin so important. Located in Southern Xinjiang, the basin offers China's oil industry the best

It has rich sedimentary rocks averaging about 8.3 kilometers in depth. Nineteen years of basin seismic survey has shown that the basin has excellent conditions for the formation and entrapment of hydrocarbons. Having appraised the basin's oil potential with eight different

may have up to 10.1 billion tons of oil and eight billion cubic meters of natural gas, about one-sixth and one-quarter of the national total,

Results of exploratory drilling have been extremely encouraging, according to CNPC officials. Last year, (earns from the Geology

Ministry made a series of discoveries in the 'Yakela buried-hill' structure. In early August, oil was discovered in the Sha-14 exploratory well in a limestone payzone of the Ordovician period at a depth of 5,380

meters. Initial output was 19 cubic meters of crude and 10,000 cubic meters of natural gas per day. Located in Luntai County, it is 300 kilometers south west of

■ The Lunnan buried hill, the regional capital of Xinjiang. During a test operation last November, the

and 54,500 cubic meters of natural gas from a 9.3-meter-thick pay layer.

Aside from the Lunnan structure, oil has been found in the Yingmai-1 structure located also in the northern part of the basin. Last February, an exploratory well — the Yingmai-1 — gave a daily outflow of 210 cubic meters of oil and 1,000 cubic meters of natural gas.

■ In the next two years, most of CNP's operations will be concentrated around these two structures; The main target, as

■ CNPC's general manager Wang Tao, put it, is to "find several medium-to-large oilfields with substantial reserves by appraisal drill-

China's minority region leader reports 'hot spots'

UI-IJINCi. Match 2 (AP) -- The Communist Party official in a sensitive minority region says there are many "hot spots" in the area that could blow up if not resolved quickly, according to a report seen in Beijing today.

Song Hanliang, the top party official in the Xinjiang Uygur autonomous region in China's far northwest, made the remarks after touring portions of Xinjiang, a Muslim region near

the border with Soviet Kazakhstan and Kirgizia.

"Every place and every work unit now has some problems with hot spots," the Feb. 24 Xinjiang Daily quoted Song as saying. The newspaper arrives in Beijing one week after publication.

"Although they are only 'contradictions among the people,' if they are not paid attention to and resolved...they can become the cause of an outbreak," Song said. In Marxist ideology, a contradiction among the people is less serious than one between the people and an enemy class, such as landlords or the bourgeoisie.

"We must...handle the problem while it is still in the embryonic stage," he warned in remarks to top party and government officials in Xinjiang.

The newspaper did not explain what "hot spots" or problems Song was referring to. His statement was the clearest indication yet that longstanding ethnic tensions in Xinjiang have worsened recently.

Xinjiang is home to several Central Asian ethnic minorities, including the Uygurs and Kirgiz, many of whom are devout Muslims.

They are closely related to groups living across the border in the Soviet Union, which has seen several bloody outbreaks of ethnic rivalry in recent months.

Chinese authorities have refused to comment on the possible impact of the Soviet unrest on China's minorities, but have markedly stepped up public calls for ethnic unity. Xinjiang officials also have held special meetings to discuss the problem, and ordered police to improve their anti-riot training and intelligence work among minority groups.

Earlier this week, police in Xinjiang expelled a French television reporter and her French translator for allegedly conducting interviews without permission, reflecting the sensitivity of officials in the region to visits by outsiders.

Arah Nev/s

A. 10

Beijing worried over ethnic strife

BEIJING, Feb. 13 (AP) - A senior Chinese official warned today that there are separatists and anti-Communists among the nation's minorities and called for "strict control" to prevent ethnic strife.

"We must take good care that ethnic differences do not intensify. They must be taken under strict control when they appear," state Nationalities Affairs Commission Minister Ismail Amat said at an annual meeting of provincial minorities affairs leaders.

Chinese leaders are reportedly concerned that the nationalism that has erupted in violence in the Soviet Union could spill over into China, particularly in the Far West, where Tibetans and the large Muslim population long have harbored resentment of the dominant Han Chinese.

Amat, a Muslim Uyghur, said factors of instability remain between nationalities. He said they were largely caused by separatists and forces at home and abroad that oppose the Communist Party and Socialism.

Unlike in the Soviet Union, where minorities comprise half the population, China's 55 ethnic minorities make up

China gets nervous at signs of instability' on its fringes

HI.IJINC, l'd). 15 (AFP) -- A wave of sepa- ralism in the Central Asian republics of the Soviet Union is heightening concern among Chinese authorities over the future of the northwestern province of Xinjiang, observers say.

Beijing wants to preserve the Soviet frontier province quiet from the separatist fever which has swept the Soviet Muslim republics.

There have been frequent appeals recently from Communist officials for "stability" and Ismail Amat, a junior minister in charge of the state Nationalities Affairs Commission, made the headlines yesterday by recognizing

"factors of instability" in the minority regions of China.

Amat was reported on the front page of the official *People's Daily* and the English- language *China Daily* as saying, "The anti- Communist party and anti-Socialist factors at home and abroad" were to blame for the potential instability.

China Daily said Amat, a Muslim Uyгур from Xinjiang, had also blamed "recent developments of ethnic conflicts in the Soviet Union, radical changes in the Eastern European countries and the awarding of the (1989) Nobel peace prize to the Dalai Lama" for the

"instability" in Xinjiang province.

Xinjiang, with a surface area of 1.6 million square kilometers has a population of more than 15 million, including 10 million Muslims and borders the Soviet Muslim republics of Kazakhstan, Tadzhikistan and Uzbekistan, as well as Afghanistan and Pakistan.

The strategic "autonomous region" became part of China after the Communist Party took power in 1949 but was the site of numerous Sino-Soviet border incidents after a brief hon- evmoon between Mao Zedong and Stalin ended.

The Russian empire and China fought over

the region until the beginning of this century and hostilities resumed in the late 1950s and continued until the recent Sino-Soviet thaw was formalized by President Mikhail Corba- chcv's may visit to Beijing.

Xinjiang is home to more than six million Turkish Uygurs, who, together with Kazakhs and Tadzhiks, have increasingly close commercial and family ties with their kin on the other side of the Soviet border.

Tens of thousands of them fled China's forced collectivization in 1957, and relations with the majority Han people who were sent to live in colonies in Xinjiang by Beijing worsened following numerous violent incidents.

"All efforts should be concentrated on maintaining stability in the region," Xinjiang Chinese Communist Party Secretary Song ilanli- ang was quoted by Chinese Radio as saying at a meeting of party cadres in Urumqi, the provincial capital, on Feb. 5.

The Han Communist leader proposed to "fight separatism" and "bourgeois liberalism" in Xinjiang and strengthen the local population's "Marxist education."

Beijing has cracked down on a powerful resistance movement among Xinjiang's neighboring Tibetan population but reacted less

sharply to student demonstrations in Urumqi and Beijing last May against the publication of a book they said was insulting to Muslims.

These protests were preceded by oilier stu-; dent marches in 1986, specifically against China's nuclear experiments ip the nedrby Lob Nor desert. In Kashgar, Xinjiang's other major city, there were at least two anti-Chinese protests in the early 1980s, once after a Uyгур was killed by a Han, according to reliable sources.

The local population was hit particularly hard by the anti-religious excesses of Red Cuards during the Cultural Revolution (1966- 76).

China's rulers are not capable of many things, including government, consistent policymaking, and internally generated reform. But they are good at squelching opposition and ending, if not active support, then at least acquiescence to their rule. In Xinjiang, the party has added worry. This is the fear of grievances in one sphere may quickly spill into a potentially more explosive issue — Uighur nationalism and Islamism — as in neighbouring Tibet, outbreaks have occurred. Last year students launched a campaign to upgrade the role of Uighur language and culture in the university curriculum. Protests this year were uglier: when Uighur students claimed that students were sexually harassing female Uighur students, student lighting broke out that took weeks to suppress.

In May, the authorities got a chilling demonstration of how close to the surface ethnic and religious grievances remain. On 17 and 18 May, just before Premier Li Peng declared martial law in Peking, Urumchi university students came out in support of the Tiananmen hunger strikers. Some 2-3,000 students marched to party headquarters in Urumchi, according to witnesses.

On the second day of demonstrations, however, the students were joined by an even larger number — estimates by witnesses put the numbers at several thousand more — of fundamental Muslims from the Urumchi Koranic Studies Institute and supporters. Their agenda was quite different. In an echo of controversy over Salman Rushdie's book *Satanic Verses*, they

mandated it was felt to determine quarters a steel bars, take place in Peking, the authorities responded with restraint. The police were ordered not to fight back, according to a source in the Xinjiang region governor's office, with the result that some policemen received serious injuries. The government also moved to defuse the protest. In quarters, an order came nationwide and withdrawing from spreading shows that the issue — and one with more than the students' rather abstract people fear they will be hurt blame squarely on the students.

Naturally the government's this natural preference for stabl-
 Chinese who dominate the drama being played out involv-
 them.

ook by a Shanghai academic that
 rs and their religion.
 tudent demonstrators had been
 tamentalists attacked party head-
 ned Police squads with rocks and
 , in contrast to what was later to
 the authorities responded with restraint.
 The police were ordered not to fight back, according to a source in
 the Xinjiang region governor's office, with the result that some
 policemen received serious injuries. The government also moved
 to defuse the protest. In
 quarters, an order came
 nationwide and withdrawing
 from spreading shows that
 the issue — and one with
 more than the students' rather
 abstract people fear they will
 be hurt blame squarely on the
 students.

Naturally the government's
 this natural preference for stabl-
 Chinese who dominate the
 drama being played out involv-
 them.

Λ C O O O X O

Λ Λ Λ Λ Λ E O O O N O O

Λ *

Beijing acts to curb Islamic activities

By Denis Hault
 BEIJING, March 18 (AP) — China is limiting the numbers of mosques and Quranic schools in Muslim-majority Xinjiang province as part of a broad campaign launched to stem the rise of Islamic movement.

China's six-point action plan includes an assortment of warnings against "hostile foreign forces" engaging in proselytizing and stirring up tensions, the *Xinhua Daily* paper said in its March 11 issue, which arrived here today.

The move underscores the increasing worry among Chinese federal officials that the autonomous northwestern province of 15 million people, many of them Uygurs of Turkic descent, might become gripped by the kind of religious and nationalist fever that has erupted in neighboring Soviet Central Asia.

The province borders the Soviet republics of Tadzhikistan, Uzbekistan and Kazakhstan.

As Xinjiang is off limits to foreign journalists, the seriousness of the potentially explosive situation could not be immediately confirmed.

But occasional travelers to the

area have reported arrests, and the handing out of tracts urging the faithful to mobilize, particularly in Kashgar and Urumqi.

The head of the regional government, Timur Dawamat, recently stated his determination to "smash" saboteurs, whom he called "the scum of the nation."

The Xinjiang paper said the federal battle plan was announced March 10 by the speaker of the provincial general assembly, Amudun Niyaz, during a joint session with representatives of the Chinese People's Political Consultative Conference — a Communist Party advisory body — with "religious leaders" also present.

The plan reiterated "the absolute supremacy of the party over religion" and ordered a halt to activities by those "who require non-believers to practice religion."

It also criticized the "opening of Quranic schools" and called for a campaign against "the penetration of hostile forces coming from abroad."

He stressed that it was forbidden "to proselytize in the monasteries and mosques."

Using the excuse of not wanting to burden the faithful with relig-

ious taxes, local Communist authorities have said that the existing mosques were "sufficiently numerous to care for the believers' needs" and therefore all new construction would henceforth be "subject to prior authorization."

Religious officials were told to "contribute to the social unity and stability of the nation" and to disassociate themselves from those "who propagate separatist views under the religious pretext, while attacking national unity."

Amudun warned that these "provocateurs" were linked to "hostile foreign forces," and said he hoped that China's "religious friends would continue to serve the edification of socialism, to actively help the party ... and to support government family planning efforts."

China has notably exempted its Muslim citizens, largely hostile to contraception, from its single-child population policy.

Last May, Iran's then-president Ali Khamenei toured Xinjiang during an official visit and said: "I have the feeling that China's Muslims are satisfied with government policy toward them on the issue of freedom of religion."

The return to power in 1978 of China's paramount leader, Deng Xiaoping, signaled an end to the religious persecution common during the 1966 to 1976 Cultural Revolution.

Nonetheless, Kashgar was the scene of anti-Chinese demonstrations during the 1980s and there were reports of demonstrations there during China's pro-democracy movement in 1989.

Chinese officials have not identified the "hostile forces" held responsible for the revival of unrest, but many Muslims cross the Soviet-Chinese border, which divides the province of additional Chinese troops remaining porous.

Diplomats here said they see Muslim activities as an element that could cause tension between the two Socialist powers, which were publicly reconciled in 1989 after a 30-year rift in relations.

They said Beijing's messages in Xinjiang could also possibly backfire by heightening tensions there, making the province a flashpoint for domestic unrest just a year after anti-Chinese demonstrations in the Tibetan capital Lhasa led to the imposition of martial law that is still in effect.

CHINA - RESTLESS MOSLEM FRINGE WORRIES PEKING

MUNICH, JANUARY 31 (NCA) - following article appeared in

• THE FINANCIAL TIMES, JANUARY 31, 1990

• V* * , ! o , , , 'v .at? .•» ! ' .. v

V

China's leaders have an anxious eye on the minorities beyond the Great Wall, reports Colins MacDougall

CHINA'S leaders, observing ethnic tensions tuning over in the Soviet Union in the wake of glasnost, are anxiously considering their own. Last week Wang Enmao, Peking's ageing but battle-hardened provincial governor in Xinjiang - Chinese Turkestan, as it was once called - ordered new measures to prevent ethnic unrest and a "counter-revolutionary Rebellion".

This phrase is code for anti-party protest, but Peking has reason to fear more than just pro-democracy demonstrations. For historically China has seen its minorities stir up trouble.

The party is already in trouble after the slaughter of demonstrators in Peking last year and the unpopular tough economic policy. But Chinese leaders are determined to prevent any copying of events in eastern Europe and the Soviet republics. Unlike the Soviet Union, where 130 million amount to almost 60% of the population, China's minorities number only around 10%.

But these minorities live mainly in China's vast fringe areas to the west and north. The Moslems, Mongolians and Tibetans share traditional cultures with peoples across the frontier and live as the Chinese. These areas are heavily militarised, ostensibly because of the long frontier with the Soviet bloc but as much for internal security. Xinjiang and Inner Mongolia in particular have strong ethnic links with the nearby Soviet empire, and Xinjiang, criss-crossed since time immemorial by east-west trade routes and nomadic herders, a long tradition.

Tinjiang is home to about 13 million people, of whom 6 million or more are Turkish-

Central Asians - most notably Genghis Khan and his Mongol hordes - as well as Uighurs who periodically grabbed the Great Wall was built to keep them out, unsuccessfully as countless invasions followed. The Chinese have fought over Xinjiang innumerable times, perceiving it as a threat to their territory was pacified under Chinese rule.

But only when the Chinese empire was at its height has Peking genuinely ruled the region. After the Qing

dynasty ruled by warlord and there was even a brief period of independence for Turkestan.

In 1949 Peking took control of Xinjiang.

In Xinjiang's population of around 6 million, which was still only about 10% ethnic Chinese, 1 million Uighurs, in race, religion, language, customs and appearance, have poured in to work in the new industries. On top of those, untold numbers have come as prisoners serving near-life sentences for political crimes.

Today, as in China's minority areas nationwide, the Chinese government has had a havoc with the traditional economy and way of life without much improving the standard of living. Centuries-old irrigation systems were damaged by dogmatic Chinese farm policy, desertification has spread and the Lop Nor site have contaminated

so-called Xinjiang Autonomous Region, and with the sprinkling of assorted ethnic Chinese. Other provinces and Tatars, they easily outnumber the ethnic Chinese. In the past, the Wusun base was rebuilt and a modest amount of cultural freedom encouraged, the Han are far more tolerant in regular outbreaks of violence.

have (Arab traders) here

Historically the Chinese soared in OBKT cadres such as Tatars, to the Soviet border. One estimate is that 10% of the population are of non-Chinese descent.

CHINA - RESTLESS MOSLEM.VI

(1)

...ode last fear shows clearly tew mili-
 tant the Moslem community in China
 can be. Last May, during the throes of
 ^PekiligtI^diAC^rsiOvfsneBt,a-sri(>.
 lent crowd stormed party and so vein-
 ment headquarters in UrumaL Xin-
 jiang's capital .ijwwiining ■ Chinese
 book which had explained mosque

architecture and decoration in terms of
 wherever there was a Moslem
 community, a warning that it
 wu not immune to the tide of Islamic
 JfrT^<..7^nfraHrm World.

Currently China's InnerMongolJua
 region is a lees sensitive but perhaps
 ultimately as thTna>taW4rtg a problem as
 Jiang. The sew and unexpected

in government across tbs bonier in
 the Mongolian People's Republic could
 witling

BP
 -fiie communist regime, the Mongolian
 People's Republic has been Moscow's
 faithful aatdUte end for the 80
 years of Sino-Soviet split, completely
 cut effttena inner Mongolte^Wtn-giaa-
 nost, however, the Mongolians are com-
 ing out of their shell, travelling more
 mmi widening their trade cuitural
 contacts. This, plus the news from oast-
 ~ra Europe, precipitated the two pcede-
 ^tSonaHy eda -the -Pete rLcwa, -but

in China's Inner Mongolian Autono-
 mous Region, at 8m, outnumberes the
 Mongols in Outer Mongolia by 50 per
 cent like the Modem peoples in Xin-
 jiang. the Mongols suffered severely at
 the hands of ethnic Chinese in the Cul-
 tural Revolution.

But despite its name Inner Mongolia
 has little autoomy. Pray to Chinese
 settlement for 800 years, today the Moo-
 goli are ggaolgtelY groined, with ctb-
 ukrCEKese totalling about m BMjy
 tically there is no chance of closer
 unkM with Mongols over the border or
 overITT ifKuniuranttouuy,-bat-lealsm
 Is not always the arbiter in nationalist
 movements.

At least China's most troubled ethnic
 urea, Tibet, is unlikely to be directly
 effected by these erupting racial ten-
 sions, though it tea the strangest claim
 of any to full independence. It has aho
 battled the hardest lor it, tedng cruel
 xeprrssioc tram Peking's communists
 with wristngs and guerrilla war.

But cultural links to the Mon-
 golians (at saw Mi we w«« n«wt i«n«
 was their wdrtaal p^T^w^c) tt ls ae-
 graphically hoisted. ^hmTtttle in com-
 ^Bfht^WU the Moslem asord on its
 northern doorestep. Tibetans may find

danger ansa in Plan ftatar, Teking'a main internal
 .fall-out spreads from the effects
 of Xinjiang.

... i...->, r f i.V-^y - v.C -j ? t
 -<vfws-.it-frret
 ...-V-... -A-^~
 ...%v*
 ...^/5^ £/': ■:
 ...v. cvv** ly..* « v a . . . -! • ■
 v * ' . ? : .
 ^STr^c:r T
 ■- 'V
 : v • -T
 .^1* -A ^ JA; .r.; •
 IV >

103982

China's Muslims: Unrest Is Growing

LONDON— Stimulated by events in the Central Asian republics of the Soviet Union and by expanded contacts with the Islamic world, Muslims in China are showing signs of increased restiveness under Communist rule. There may be as many as 50 million Muslims in China. Spread throughout the country, but concentrated particularly in sensitive border regions, they find in religion both leadership and focus for long-buried grievances. While there is no evidence of outside control over the activities of Chinese Muslims, Beijing scans poised for a crackdown which is certain to involve restrictions on foreign contacts. The Central Asian autonomous region of Xinjiang Uygur is particularly vulnerable to separatist aspirations; indications of unrest have been apparent there for some time. In late 1988, travelers reported violence when Muslims protested at alleged racism by Han Chinese resettled in their areas. Last May, Muslims in both Xinjiang and Bai-ming marched to Aermnna punishment for the author of a book alleging aenul misconduct by pilgrims to Mecca. Their battle cry. "Punish China's Rushdie."

By Lillian Craig Harris

Separatist activities under ethnic or Islamic Muslims have a history of opposition to central authority. In the 19th century, revolts devastated large areas of China and fatally weakened the Ch'ing dynasty, their brand of Islam has strong elements of millennialism and been described as proto-Shiite. Communist victory in 1949 [restrictions on religious practice. Active opposition was repressed but continues to smolder. Muslims set up a short-lived Independent Islamic Kingdom in Henan in 1953, organized attacks on local authorities during the Cultural Revolution and rose in a revolt that took nearly 1,700 lives in Yunnan in 1974. Faced with such an apparently indigestible minority group, Beijing has attempted to draft them into national service. China tries to use its Muslim citizens to promote political and business ties with Arab and other Islamic countries and to polish its Third World credentials. Since the early 1950s, the Chinese Islamic Association has sent scores of friendship delegations to Muslim countries to build ties. One million Muslims suffered severely during the Cultural Revolution in the 1960s. A

aged. For example, the Ningxia Islamic Economic and Technological Cooperation Company has three offices in Egypt alone.

Renewed repression or violence against Muslims in China would today be much more difficult for Beijing to conceal and could severely damage both political and economic ties with Islamic states.

Through the years, China has sometimes championed both the Palestinian cause and the Afghan resistance in words suggesting Islamic holy wars. Offering support to the Islamic Conference Organization in 1981, the official Chinese news agency predicted that "a united and powerful Islamic movement will play an increasingly positive role in international affairs.

Endeavoring, unsuccessfully so far, to gain a Saudi agreement to diplomatic ties, China recently accepted a gift of one million Korans from Saudi Arabia as well as funding for theological education in China. The Chinese authorities may now wish they had been more cautious.

The minorities minister complained that his work had been made "even more difficult" by ethnic conflicts in the Soviet Union, radical changes in East European countries and the award of the 1989 Nobel Peace Prize to the Dalai Lama. What he means to do about this is not yet clear. But a recent issue of

CN052

A-WIRE

14-FEB-90 11:37

ASIA — MINISTER WARNS OF ETHNIC PROBLEMS IN CHINA

BEIJIN6, FEB. 14 (CMD/REUTER/M.R. 44, PB. 15) — THE CHINESE MINISTER IN CHAR6E OF ETHNIC AFFAIRS NAS WARNED OF POSSIBLE FUTURE PROBLEMS IN CHINA.

ISMAIL AMAT TOLD A MEETINB OF PROVINCIAL LEADERS IN BEIJIN6 YESTERDAY THAT OFFICIALS MUST BE ALERT TO HIDDEN PROBLEMS IN NATIONALITY RELATIONS AND "TAKE 600D CARE THAT ETHNIC DIFFERENCES DO NOT INTENSIFY."

AMAT ALSO SAID THAT WHEN ETHNIC PROBLEMS APPEAR "THEY MUST BE TAKEN UNDER STRICT CONTROL."

AMAT, AN UY6UR, HAS MINISTERIAL RANK AS CHAIRMAN OF THE 6TATE NATIONALITY AFFAIRS COMMISSION. LA/TH

FFD2D
ASIA- CHINA

B-WIRE
•S PREMIER CALLS FOR VIGILANCE AGAINST ETHNIC SEPARATISM

20-FEB-90 03:56

WASHINGTON, FEB. 20 (SPECIAL) - THE FOLLOWING ARTICLE BY NICHOLAS D. KRISTOF APPEARS TODAY IN THE NEW YORK TIMES:

BEIJING - PREMIER LI PENG HAS WARNED AGAINST INDEPENDENCE MOVEMENTS AMONG CHINA'S ETHNIC MINORITIES AND HAS URGED THAT SEPARATIST EFFORTS BE CRUSHED IMMEDIATELY, THE OFFICIAL NEW CHINA NEWS AGENCY REPORTED MONDAY NIGHT.

LI, IN A LONG SPEECH THAT WAS APPARENTLY DELIVERED ON THURSDAY, CAUTIONED THAT "A TINY NUMBER OF SEPARATISTS" OPPOSED COMMUNISM AND THE UNIFICATION OF CHINA, THE AGENCY REPORTED.

IT GAVE NO EXPLANATION FOR THE DELAY IN MAKING THE SPEECH PUBLIC, BUT MAJOR POLICY ADDRESSES ARE OFTEN FIRST DISTRIBUTED TO COMMUNIST PARTY CADRES AND ONLY LATER TO THE PUBLIC.

•WE MUST NOT RELAX OUR VIGILANCE,* LI SAID. "WE SHOULD WIPE OUT ALL SEPARATIST ACTIVITIES WHILE THEY ARE STILL IN THE EMBRYONIC

STAGE.*

IN THE LAST 10 DAYS THE CHINESE PRESS HAS PAID PARTICULAR ATTENTION TO THE NATION'S 8 PERCENT MINORITY POPULATION, AND HAS WARNED OF POSSIBLE ETHNIC UNREST.

IT IS NOT CLEAR IF THE OFFICIAL INTEREST WAS PROMPTED BY SOME PARTICULAR INCIDENT IN CHINA, LATER COVERED UP, OR BY APPREHENSION THAT ETHNIC FERVOR IN THE SOVIET UNION AND MONGOLIA MIGHT SPREAD ACROSS THE BORDER.

SOME OF CHINA'S MINORITIES ARE LARGELY ASSIMILATED AND ARE DIFFICULT TO DISTINGUISH FROM THE 92 PERCENT HAN MAJORITY.

OTHER MINORITIES RETAIN THEIR LANGUAGES AND CLOTHING BUT SO FAR HAVE NOT DEMONSTRATED ANY INTEREST IN CHALLENGING THE GOVERNMENT. THE LEADERSHIP IS APPARENTLY CONCERNED ABOUT POTENTIAL THREATS FROM ETHNIC CONSCIOUSNESS IN THREE AREAS OF THE COUNTRY - TIBET, INNER MONGOLIA AND NORTHWESTERN XINJIANG PROVINCE.

TIBET HAS ALREADY BEEN THE SITE OF REPEATED CLASHES AFTER PRO-INDEPENDENCE DEMONSTRATIONS THAT APPEAR TO HAVE WIDESPREAD SUPPORT, AND THE REGION IS NOW CLOSED TO FOREIGN REPORTERS. HUMAN RIGHTS MONITORING GROUPS HAVE REPORTED THAT THE POLICE OFTEN USE TORTURE TO PUNISH TIBETANS INVOLVED IN THE INDEPENDENCE MOVEMENT.

ETHNIC MONGOIANS ARE NOW ONLY A MINORITY IN INNER MONGOLIA, AND THERE HAS BEEN NO UNREST SO FAR, BUT BEIJING IS CONSCIOUS OF THE GROWING DEMOCRACY MOVEMENT AND NATIONALISM IN THE NEIGHBORING NATION OF MONGOLIA.

IN XINJIANG, WHICH HAS A LARGE MUSLIM POPULATION AND IS ADJACENT TO MUSLIM REPUBLICS OF THE SOVIET UNION THAT HAVE BEEN INCREASINGLY ASSERTIVE, THERE HAVE BEEN OCCASIONAL MINOR DEMONSTRATIONS IN RECENT YEARS BUT NO OVERALL INDEPENDENCE MOVEMENT.

PREMIER LI ALSO CALLED IN HIS SPEECH FOR «A MASS CAMPAIGN FOR THE STUDY OF THE MARXIST STANDPOINT ON NATIONALITIES AND PARTY POLICIES IN THIS RESPECT.» *

IT WAS NOT CLEAR WHAT KIND OF CAMPAIGN HE HAD IN MIND, BUT IT MIGHT INVOLVE POLITICAL STUDY SESSIONS IN WHICH MEMBERS OF ETHNIC MINORITIES WOULD READ ESSAYS ASSERTING THAT CHINA AND COMMUNISM HAD BROUGHT GREAT BENEFITS TO THEM. - ■*>' -=>- - '.

I

NOTING THAT MANY OF CHINA'S POOREST AREAS ARE OCCUPIED BY MEMBERS OF MINORITIES, LI ALSO CALLED FOR GREATER GOVERNMENT EFFORTS TO ALLEVIATE THEIR POVERTY.

•ANOTHER GOVERNMENT DOCUMENT, READ MONDAY TO SOME UNIVERSITY FACULTY MEMBERS IN POLITICAL MEETINGS, WARNED THAT SOME STUDENTS STILL DISAGREED WITH THE GOVERNMENT AND THAT THERE MIGHT BE UNDERGROUND STUDENT ORGANIZATIONS THAT OPPOSE THE LEADERSHIP, SAID AN INSTRUCTOR WHO ATTENDED ONE SUCH MEETING.

(PTO)

FF021 B-WIRE ''
ASIA- (1) CHINA'S PREMIER CALLS FOR VI6ILANCE ...

■ 70-FEB-90 03:58

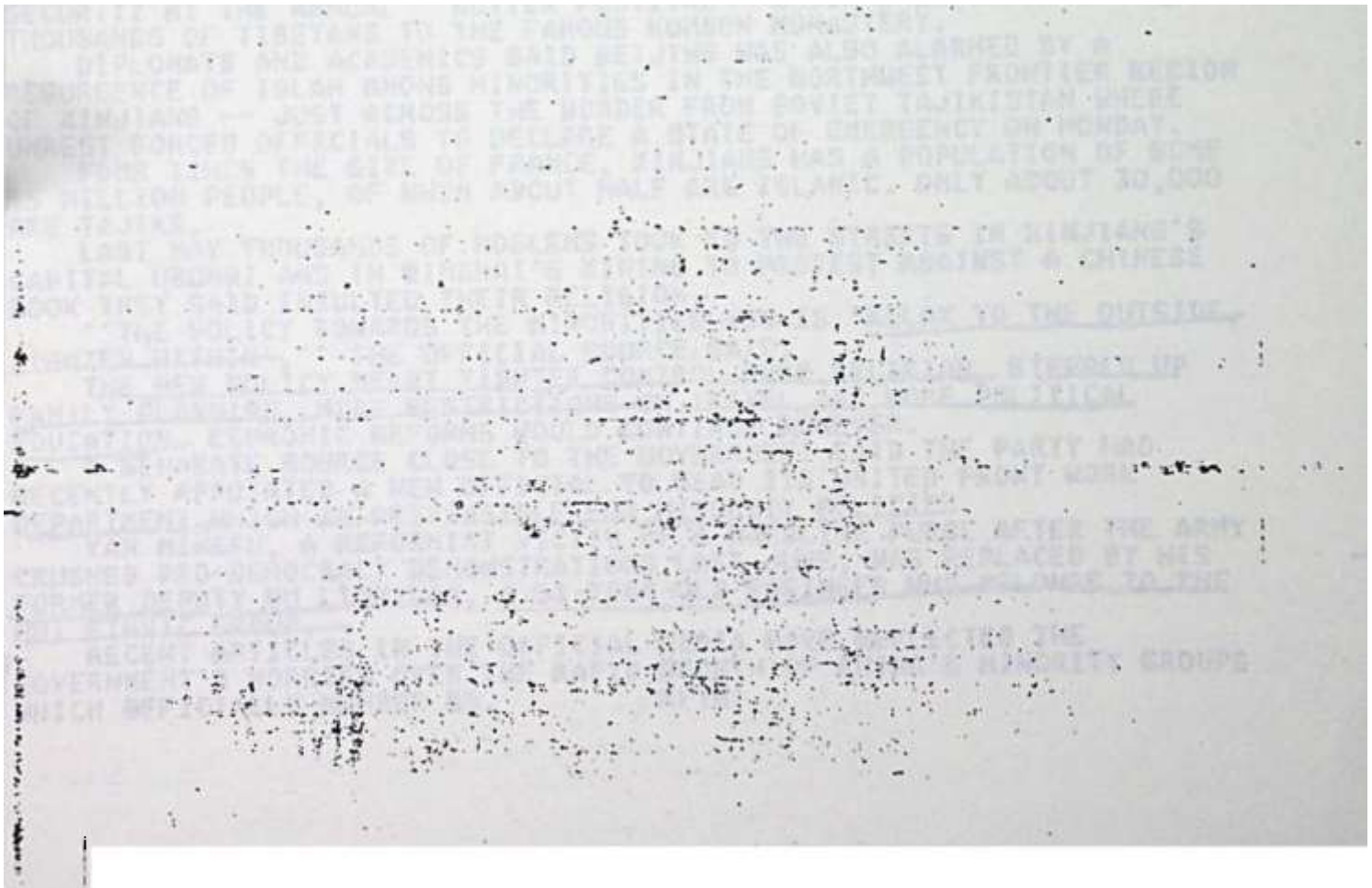
THE DOCUMENT STRESSED THAT STABILITY WAS PARAMOUNT, AND THAT UNIVERSITIES SHOULD AVOID TAKING ANY ACTION THAT MIGHT AGGRAVATE DISSATISFACTION.

UNIVERSITIES WERE EVEN ADVISED TO IMPROVE CAFETERIA CONDITIONS SO STUDENTS WOULD HAVE NO REASON TO COMPLAIN.

IN ANOTHER DOCUMENT READ AT THE MEETING, THE DEPUTY MINISTER OF EDUCATION, HE DONGCHANG, PROTESTED THAT SOME STUDENTS WHO WERE INVOLVED IN LAST YEAR'S DEMOCRACY MOVEMENT HAD NOT HAD THEIR CASES HANDLED ADEQUATELY ■ THE INSTRUCTOR SAID.

HE, AN ASSOCIATE OF THE PREMIER AND A PROMINENT HARD-LINER, DID NOT SPECIFY HOW SUCH CASES SHOULD BE HANDLED, BUT THE IMPLICATION WAS THAT THE PUNISHMENT SHOULD BE MORE SEVERE.

AM/LG

F059

B-WIRE

14-FEB-90 11:36

SIA — MINISTER WARNS OF POSSIBLE ETHNIC PROBLEMS IN CHINA

BEIJING, FEB. 14. REUTER — CHINA'S MINISTER IN CHARGE OF THE COUNTRY'S 90 MILLION MINORITY PEOPLE HAS EXPRESSED ALARM OVER RECENT ETHNIC UNREST ACROSS THE BORDER IN THE SOVIET-UNION AND THE COLLAPSE OF COMMUNISM IN EASTERN EUROPE.

STABILITY AND UNITY AMONG CHINA'S OWN ETHNIC GROUPS HAD BEEN AFFECTED BY THESE RECENT DEVELOPMENTS, ISMAIL AMAT WAS QUOTED AS SAYING BY THE OFFICIAL CHINA DAILY ON WEDNESDAY.

THE MINISTER WARNED A NATIONAL CONFERENCE ON MINORITIES ON WEDNESDAY THAT "SEPARATISTS AND FORCES HOSTILE TO THE COMMUNIST PARTY HERE AND ABROAD" WERE DAMAGING CHINA'S STABILITY.

"THEY ALWAYS STIR UP TURMOIL AND CONDUCT SEPARATIST ACTIVITIES UNDER ETHNIC OR RELIGIOUS DISGUISE," HE SAID IN A TOUGH SPEECH APPARENTLY HERALDING A CLAMPDOWN ON CHINA'S MINORITIES, WHO FOR CENTURIES HAVE STAGED REBELLIONS AGAINST THE HAN CHINESE MAJORITY.

AMAT ALSO SINGLED OUT LAST YEAR'S AWARDING OF THE NOBEL PEACE PRIZE TO TIBET'S EXILED SPIRITUAL LEADER, THE DALAI LAMA, AS A DESTABILISING FACTOR.

AN OFFICIAL SOURCE SAID LARGE NUMBERS OF EXTRA TROOPS HAD BEEN SENT TO TIBET'S REGIONAL CAPITAL OF LHASA TO BACK UP UNITS ENFORCING PARTIAL LAW WHICH WAS DECLARED IN THE CITY LAST MARCH AFTER FIERCE ANTI-CHINESE DEMONSTRATIONS AND RIOTING.

TROOPS HAVE ALSO BEEN DISPATCHED IN RECENT MONTHS TO REMOTE AREAS OF SICHUAN PROVINCE WHERE THERE ARE RUMBLINGS OF UNREST AMONG TIBETANS LIVING THERE.

LAST WEEK POLICE IN CENTRAL GINSHAI PROVINCE MAINTAINED TIGHT SECURITY AT THE ANNUAL "BUTTER FESTIVAL" WHICH DREW TENS OF THOUSANDS OF TIBETANS TO THE FAMOUS KUMBUM MONASTERY.

DIPLOMATS AND ACADEMICS IN BEIJING WAS ALSO ALARMED BY A RESURGENCE OF ISLAM AMONG MINORITIES IN THE NORTHWEST FRONTIER REGION OF XINJIANG — JUST ACROSS THE BORDER FROM SOVIET TAJIKISTAN WHERE UNREST FORCED OFFICIALS TO DECLARE A STATE OF EMERGENCY ON MONDAY.

FOUR TIMES THE SIZE OF FRANCE, XINJIANG HAS A POPULATION OF SOME 15 MILLION PEOPLE. OF WHOM ABOUT HALF ARE ISLAMIC. ONLY ABOUT 30,000 ARE TAJIKS.

LAST MAY THOUSANDS OF MUSLIMS TOOK TO THE STREETS IN XINJIANG'S CAPITAL URUMQI AND IN GINSHAI'S XINING TO PROTEST AGAINST A CHINESE BOOK THEY SAID INSULTED THEIR RELIGION.

"THE POLICY TOWARDS THE MINORITIES NOW IS TO RELAX TO THE LIMITS WITHIN" THE OFFICIAL SOURCE SAID.

THE NEW POLICY MEANT TIGHTER CONTROL — QIVR RFI IELQN- STEPPED-UP MILITARY POLICE SURVEILLANCE AND URGENT ECONOMIC REFORMS WOULD CONTINUE HOWEVER.

A SOURCE CLOSE TO THE GOVERNMENT SAID THE PARTY HAD RECENTLY APPOINTED A NEW OFFICIAL TO HEAD ITS UNITED FRONT WORK DEPARTMENT WHICH OPERATES;

YANG MINGFU, A REFORMIST VICTIM OF THE PURGE AFTER THE ARMY CRUSHED PRO-DEMOCRACY DEMONSTRATIONS LAST JUNE. WAS REPLACED BY HIS FORMER DEPUTY WU LIANGYUAN, A 53-YEAR-OLD ENGINEER WHO HAS BEEN IN CHARGE OF THE ERQUP, ---

RECENT ARTICLES IN THE OFFICIAL MEDIA HAVE REFLECTED THE GOVERNMENT'S WORRIES OVER THE RAPID GROWTH OF CHINA'S MINORITY GROUPS WHICH OFFICIALLY NUMBER 55. (PTO)

•i>

'rf.'Vf V. nvr.7 *i-V V r.<r r! » '■? .oo.* i
 •-**-. •» >v' r v^;*y> \. - ..:oo.v
 •' v . ' 'v-- V. • -V
 *! ; -v^v. . v' *vt \- £** • /' • r • £* . «•v*it
 *' V: *■' ?* • V' V.' V.^ Vi . "V •

**FF060 • • >" • ' * B~WIRE ' ■> V'v^ V'14-FEB-W 1U3B
 *SIA~ .11)—MINISTER WARNS OF POSSIBLE ETHNIC PORBLEM8 IN CHINA**

**V* THE *1982 CENSUS SAVE A FIGURE OF 67.7 MILLION. BY 1967 -THE
 /MINORITY POPULATION NAS ESTIMATED AT 05 MILLION AND 6R0UIN6 BY AROUND
 > B.5 MILLION A YEAR.**

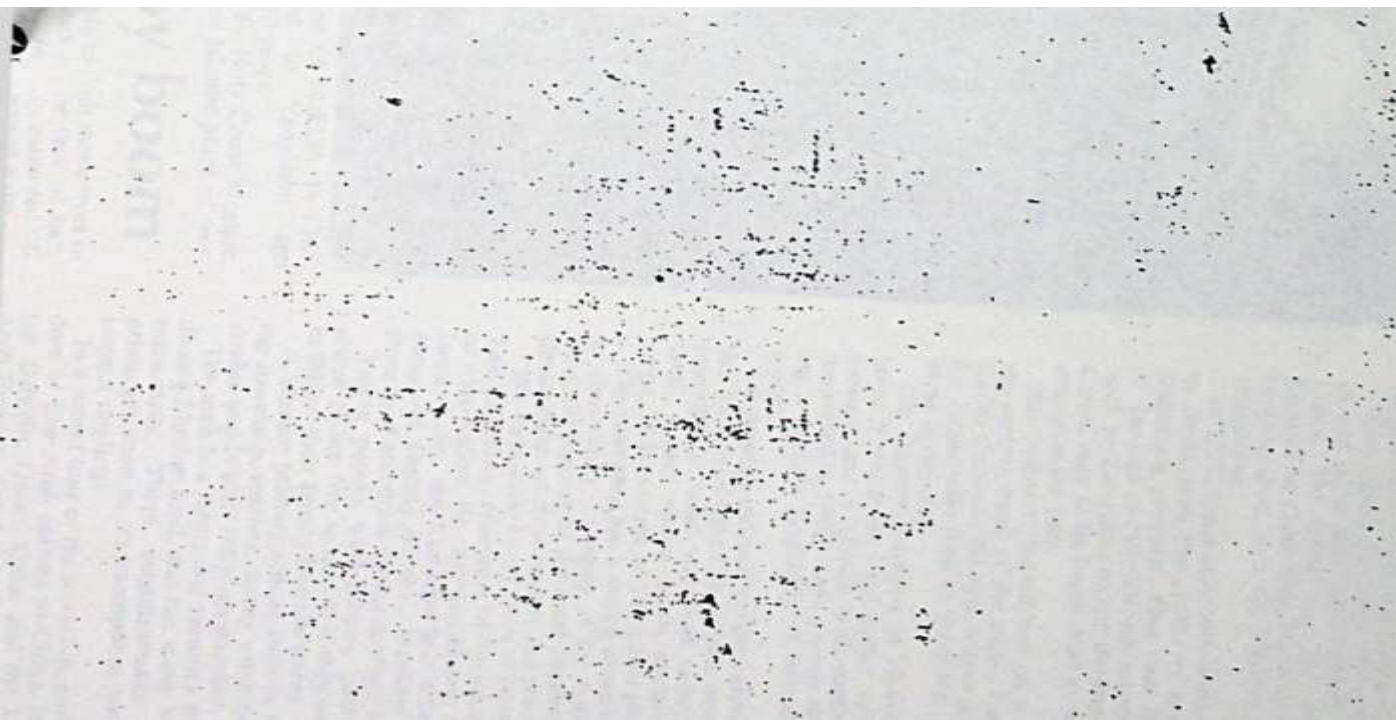
**- ALTHOUGH THEY MAKE UP ONLY ABOUT EIGHT PER CENT OF CHINA'S 1.1
 BILLION PEOPLE. THE .ETHNIC 6R0UPS COVER ALMOST TNO-THIRDS OF THE ■>
 COUNTRY'S TERRITORY. MAINLY SENSITIVE BORDER AREAS SUCH AS TIBET,
 XINJIANG -AND INNER JWN60LIA.**

**ISMAIL *AMAT TOLD THE NATIONALITIES CONFERENCE THAT * 'MANY STEPS"
 SHOULD BE TAKEN TO MAINTAIN STABILITY IN BORDER AREAS.**

**EDUCATION ON THE PARTY'S POLICIES HAD TO BE STEPPED UP,
 ESPECIALLY AH0N6 OFFICIALS AND YOUTH,'-HE SAID.**

**'ANY NR0N6 THOUGHTS, SPEECHES AND ACTIONS WHICH AFFECT
 NATIONALITIES' -DELATIONS} AND HURT NATIONALITIES* SENTIMENTS SHOULD BE
 .SERIOUSLY CRITICISED, -MO MATTER WHAT FORMS THEY^IMERGE IN, " THE ,
 MINISTER SAID .11)**

■ % . • » * • * . ;
 ■ i' . . • V /
 - r -

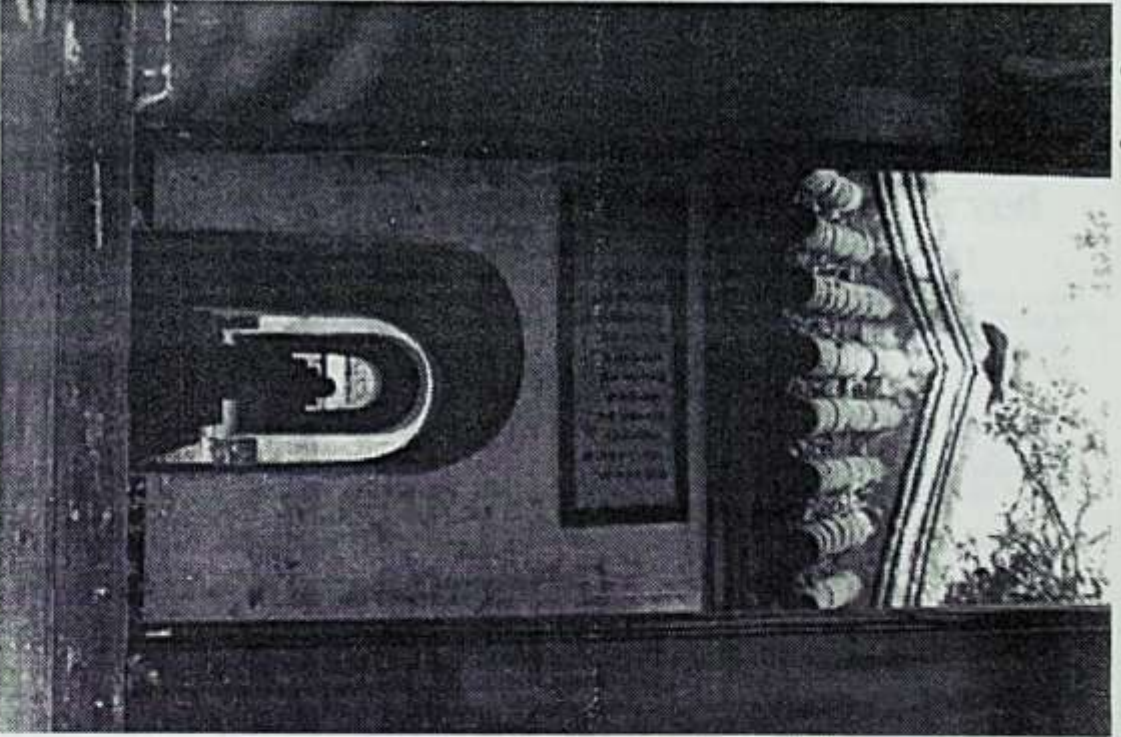
Ancient Chinese city preserves Muslim heritage

By Xu Yihe
Feb. 24, 1990

YANGZHOU -- Yangzhou is a city in east China's Jiangsu province celebrated for its silk, pearls and silverware -- and beautiful women.

But to thousands of Arabs who flocked to this ancient city during the Tang Dynasty 1,000 years ago, Yangzhou was first a trade

CENETERY: Yangzhou, the ancient Chinese city in eastern province of Jiangsu, not only preserves the Muslim heritage, but Muslims there are also flourishing with their religious activities and practices, businesses. Many of the Arabs settled there in the Tang Dynasty some 1,000 years ago as traders and merchants. Sino-Arabian trade contacts of those days helped Muslims strengthen their roots in the eastern region and establish a firm foothold. Picture shows a graveyard for Muslims in the Buhaddine Cemetery on a hillock on the eastern bank of the Yangzhou Canal.

ship. It is so named because the architecture suggests the shape of a flying crane.

Also called the Salar Mosque, it is listed as one of the four most famous mosques in China. The others are the Bright Tower Mosque in Ganzhou, the Unicorn Mosque in Quanzhou, and the Phoenix Mosque in Hangzhou.

In 1275, Buhaddine took a missionary trip to Jinan, now the capital of north China's Shandong province. One year later he fell ill. He had to cut short his mission and sail back to Yangzhou by the Beijing-Hangzhou Canal, only to be found dead as the ship anchored at the port.

His followers buried him on a hillock on the eastern bank of the canal. Facing Makkah to the west, the spot is now a graveyard for Arabs who died in the Song, Yuan and Ming dynasties.

The cemetery, known as Huihuiqiang (Islamic Yard) in the local dialect, consists of a mosque and a hillock with tombs. It was renovated in 1908, when a stone tablet bearing a capsule biography of Buhaddine was erected.

To preserve Islamic culture, local authorities have established an Islamic autonomous township at what was once called Islamic Gulf, a port where Arabs anchored their ships, 25 kms north of Yangzhou proper.

The township has a strong sense of Islamic community, as many of the 6,626 Muslims, 30 percent of the local population, are descendants of Arab traders and preachers.

"We follow the Five Pillars of Islam," says Xue Zhenfang, chairman for the local Islamic Association. He says that among their Islamic duties, the Ramadan fast is faithfully observed. During the fast, Muslims refrain from food and drink during daylight hours.

Young people with Islamic background above 18 are free to decide if they continue to follow their family Muslim status. A Muslim primary school, built in 1916 in the township, teaches, among other courses, Arabic and Islamic religious doctrine.

The area has farms and factories for producing Muslim food, and has many Muslim restaurants. These establishments enjoy privileges such as tax exemptions and low-interest funding.

In a recent tour of the township, ambassadors of five Arab nations to China, including Bahrain, Oman, Qatar and the United Arab Emirates, decided to fund the building of a Muslim high school, and to renovate the local mosque. -- Donghui

ng for ways to check baby boom

the city, once its downtown area, bears the inscription, "Allah is Great." Etched on the pot is a drawing of a deep-eyed Arab with a straight nose and waxed moustache.

zhou was Buhaddine of Makkah. In 1265, Buhaddine trekked to Yangzhou and preached there for 10 years. In 1274, he built the Holy Crane Mosque, which is still a major Islamic place of wor-

"It is a difficult problem," said Harecharan ngh, adviser on population to the policy-making Planning Commission, which sets targets and reviews results. From a 2.5 million rupees (\$151,515) 1951, India has steadily hiked its five-

forts to persuade people to limit themselves to two children had failed in the face of such problems as illiteracy, with an estimated 70 percent of Indians unable to read and write. States with high literacy rates have had better records. Kerala, the most literate of the 25

Majed receives Chinese Muslim delegation

JEDDAH, May 3 (SPA) -- Prince Majed, the governor of Makkah Region received here Wednesday night Sayfudine Axlulaziz, the vice speaker of parliament and the leader of Muslims in the Kingdom.

Prince Majed was attended by Dr. Secretary General of the Muslim World League, dealt with the support being provided by the Kingdom to the Muslims throughout the world.

Prince Majed briefed the delegation on the priority being given by the government of Custodian of the Two Holy Mosques King Fahd to support Muslims worldwide.

For his part, Abdulaziz said the Kingdom enjoys great respect in the hearts of the Muslims, thanks to the wise policy adopted by its leadership.

He told the Saudi Press Agency that he appreciates the great services and facilities offered by the Kingdom for pilgrims and visitors to the Holy Cities.

Chinese Muslims situation reviewed

By a Staff Writer

JEDDAH, April 29 — Dr. Hamid Al-Gabid, secretary-general of the Organization of Islamic Conference (OIC), received here today Sey-pidin Azyizyi, deputy speaker of the National Assembly in the People's Republic of China, who is visiting the Kingdom at the invitation of the Makkah-based Muslim World League (MWL).

Talks during the meeting, which was attended by MWL Secretary-General Dr. Abdullah Omar Naseef, centered on the situation of Muslims in China. According to the Chinese official, the 17 million Muslim community there enjoys religious rights and practice their duties freely.

Dr. Gabid, who briefed Azyizyi on the OIC activities, stressed the organization's keenness to assist the Chinese Muslims in the cultural and educational fields. He said the organization pays special attention to the welfare of Muslim minorities in China, the Soviet Union and India and seeks to coordinate with the governments of these countries in providing assistance to the Muslims.

Islamic food served on Chinese train

BEIJING, April 2 (AFP) -- China's state railway has begun offering Islamic food on its express train between Beijing and the mainly-Muslim region of Ningxia, the official New China News Agency said.

"The dining car of the train is equipped and decorated in line with the culture of the Muslim passengers," the news agency added in a dispatch late yesterday, the day the service opened.

China has 14.6 million Muslims, according to official figures.

IS China jails 10 Muslims for 7 riots in May

BEIJING, July 17 (R) — A Chinese court sentenced 10 men to prison terms ranging from a year to life for their part in a riot over a book considered insulting to Islam, a report reaching Beijing today said.

The men were accused of crimes including robbery, sabotage and defacing property after crowds attacked Communist Party and government offices in Urumqi, capital of west China's Xinjiang region, on May 19, a radio report monitored by the British Broadcasting Corporation said.

Muslim demonstrated in Beijing and other Chinese cities in May against a book which they said insulted Islam and the history of China's Muslim minorities.

Authorities banned the book after the protests, which were overshadowed by the country's pro-democracy demonstrations, but said people in Urumqi had used it as pretext to stage a "counterrevolutionary riot."

The local radio report said Ma Youtu and others had plotted and organized the Urumqi unrest. Ma was sentenced to life imprisonment and nine others to terms of between one and 15 years for offenses during the riot.

The unrest triggered by the book, which dwelt on the supposed behavior of China's ethnic minorities, has become one of the many "mistakes" now officially 'blamed on China's sacked Communist Party chief Zhao Ziyang.

Meanwhile, at least 7,000 people have been detained across China in the crackdown on the pro-democracy movement, but officials consider the figure inadequate and are preparing to launch a new wave of arrests, a reliable source has said.

The source also said a seventh student leader, Wang Zhengyun, 21, was arrested last week. Wang, a native of southern Yunnan province, was a student at Beijing's Central Institute of Nationalities.

The authorities have not announced his arrest in compliance with an internal directive calling for silence on the repression in China to avoid international protests, the source added.

Philippine

p,
broi
as L
shov
Zair
with •
ary <
Into,
seve
Del
80-rr
for ;
Frcn
wort

V/
(AP;
twice
Nam
Ship<
hopp
ring i
for t:
wind
took
to cr<
was;
the si
to fij
and
"Thi:f
with
secor
usual
outlx

HA
tic pa:
at thi:
some
parad
800th
crowd
below
ities h a
pos
winds
glide |
ment •
under
three-1
Humb
Soviet
122-m
in the!
main ■
event•
Hamb

d
/•
told

ush
the
the
less

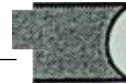
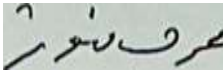
lent
tion
was
ling
late
ings

ime
the

licit
gue
lich
tion

I
ling
.try.
bar-
ind,
<ha
-
ithe
y in

the

Chinese Muslims hold rally to protest derogatory book

BEIJING, May 12 (R) — Thousands of Muslim students marched through Beijing today protesting a Chinese book describing Muslim sexual customs which they said insulted Islam.

They marched through the heart of the city, denouncing the editor of the book of essays entitled "Sexual Customs."

The marchers said their unprecedented demonstration had no connection with the wave of pro-democracy student demonstrations which have rep...

They handed a petition to officials of the Chinese parliament demanding a ban on the book and punishment for the publisher, the Shanghai Culture Publishing House, and its editor Gao Guopin.

"This book is worse than (Rushdie's book) 'The Satanic Verses', we will not have our religion insulted," said a Muslim student from China's Nationalities Institute.

Students said the Chinese book included articles on the sexual and marriage customs of Chinese "Muslims containing derogatory references to the Qur'an and many errors.

"We must defend our faith when it is under attack," said an Uzbek from west China's predominantly Muslim Xinjiang region.

The demonstrators circled Tiananmen Square in the center of Beijing, scene of many protests in recent weeks by students demanding greater freedom and democracy.

About 4,000 people took part in the march at its height. They lobbied the headquarters of China's Islamic Associa-

march, in sharp contrast to the handling of the almost-daily demonstrations of the past few weeks which police and the authorities vainly tried to ban.

A Uygur professor from the Nationalities Institute walking at the head of the demonstration said the government had begun to take steps against the controversial book. "This issue can be solved peacefully," he said.

Some marchers appeared careful to

separatism," referring to anti-Chinese feeling in the Xinjiang region.

The *Beijing Evening News* reported today that the city's government had already deemed the book "destructive to ethnic unity" and banned it.

The students, many from Muslim Hui minority and wearing the white caps, were mostly from colleges in Beijing. Tajiks, Kazakhs, and other Chinese Muslim nationalities were also represented.

China has about 35 million Muslims, many of them Turkic peoples in Xinjiang who have Central Asian languages and

Beijing urges end to student unrest

BEIJING, May 12 (AP) — One of China's top politicians met with journalists who have been calling for a free press, a newspaper reported today, and a government spokesman urged students not to demonstrate when Soviet President Mikhail Gorbachev comes to Beijing next week.

Politburo member Hu Qili met with reporters from the *China Youth News*, many of whom have been active in a journalists' movement for freedom of the press.

The *China Youth News* reported that Hu, who is responsible for supervising China's state-run media, talked with the journalists in "a cordial, harmonious and friendly atmosphere."

Yuan Mu, China's government spokesman, meanwhile, appealed to student activists to show patriotic spirit by stopping their demonstrations.

Students have said they are planning to "give their own welcoming party" when Gorbachev comes to Beijing on Monday for the first Sino-Soviet summit in 30 years.

Student leaders have said they are considering a plan to march to Tiananmen Square on Monday. Students at Beijing University by last night also had gathered 1,200 signatures on an open invitation to Gorbachev to speak at their school, China's most prestigious university.

"I'm sure that the overwhelming majority of the students will proceed from the standpoint of maintaining the political and social stability in China and act to protect the international prestige of China," Yuan said at a news conference. "I am sure that the students will act in a sober-minded and rational way and obey orders and exercise restraint."

Yuan said that if the students do march, "I think that the correct policies and approaches adopted by the Chinese government recently will be continued to be pursued."

Earlier this week, Chinese journalists gave the government a petition signed by more than 1,000 reporters requesting a dialogue on censorship.

The petition called for talks with Communist Party officials following reports of repeated censorship during the recent student demonstrations and the firing of the editor of a liberal Shanghai newspaper.

Chinese students have marched from their schools to Tiananmen Square seven times during the nearly monthlong protests calling for freedom and democracy. About 300 journalists also took part in a demonstration for democracy and freedom May 4.

Spoken Uyghur

Reinhard F. Hahn

in collaboration with Ablahat Ibrahim

Introduction

Contents:

Principles of Morphophonology and Orthography

Morphological Structure, Syllable Structure, Stress and Intonation, Vowels, Consonants, Orthography, Irregular Forms

Dialogues

(15 units, each containing Dialogues, Transliteration, New Elements, Translation, Supplementary Vocabulary, Notes)

Element Index

(Extended cumulative, cross-referenced glossary and morpheme index)

Subject Index

Scope:

Provide an analyzed and annotated representative sample of spoken Standard Uyghur for research, reference and instruction Being the first generally accessible Modern Standard Uyghur grammar/text published in a Western language, the book will be welcomed by Altaists, Turcologists, Sinologists, linguists and members of the general public with an interest in Eastern Central Asia and multi-ethnic China. The main focus is Chinese Standard Uyghur, with references to Soviet Standard Uyghur. The material is presented so as to serve both scientific and educational purposes. The morphophonological analysis and outline are far more extensive than those published to date. The dialogues are based upon situations the foreign visitor to Xinjiang is likely to encounter. Arabic-script versions and their transliteration provide the user with an optional transition to the written standard language. The book contains the first Standard Uyghur-English glossary.

Background:

Modern Uyghur is a Turkic language used by about seven million people, mainly in China and to some extent in the Soviet Union. In China, it may be the most important minority language, serving as an official language among various ethnic groups in the Xinjiang Uyghur Autonomous Region. The author R.F. Hahn, Ph.C., has been studying Uyghur and other Turkic languages, linguistics and Chinese in Australia, China and the United States, using Chinese, Soviet and Western sources as well as native Uyghur informants. Ablahat Ibrahim served as the main Uyghur consultant. The project has been sponsored by the East Asia Program of the Jackson School of International Studies, and the Department of Asian Languages and Literature, University of Washington.

ASIA -- RECENT UYGUR DEMONSTRATIONS AND "AYSA"

Munich, September 23, 1988 (RLIMU/ Emin Yenisari)

Recent reports from China relate that a number of armed clashes, disputes and street demonstrations have taken place in the cities of the Xinjiang Uygur Autonomous Region and that hundreds of Turkic students demonstrated in Urumchi last June, demanding more freedom. Wang Enmao, Xinjiang Advisory Commission Chairman, Hamidin Niyaz, Chairman of the Regional Peoples Congress Standing Committee, and Janabil, Regional Party Committee Deputy secretary, all have denounced the demonstrators calling them "conspirators", "traitors" and "separatists"

Authorities in the Xinjiang Uygur Autonomous Region have issued rules restricting demonstrations in order to prevent further anti-communist and anti-Chinese agitation. It has been reported that foreigners are now being prevented from travelling to Urumchi and Kashgar. Chinese leaders have stated that "elements abroad are inciting separatist sentiments".

Ibrahim Halik, the Urumchi University Vice President, • during a interview with Reuter correspondent Guy Dinmore said that "...Tibet has its Dalai Lama and Xinjiang has its Aysa." He said that Aysa who presently lives in Turkey sends people into Xinjiang to agitate against the Chinese. But young Uygurs in the crowded bars and bazaars of Urumchi have a different reaction. Guy Dinmore writes that a factory worker said that Aysa is a hero of the Uygurs. Another Uygur is quoted as saying that Aysa is their leader.

Aysa is known in the West as Isa Yusuf Alptekin. He was born in 1908 in the city of Yengihisar, a sub-district of Kashgar in Xinjiang, also known as Eastern Turkestan. After his studies he moved to Western Turkestan (today's five Central Asian Republics) in the employment of the Chinese consulate. His stay in Western Turkestan coincided with the period of Bolshevik oppression.

Isa quickly found himself engaged in politics and he took part in the national liberation movements in Eastern and Western Turkestan. His objectives were to support the Western Turkestani liberation movement, to prevent Soviet infiltration into Eastern Turkestan and, at the same time, to secure full autonomy for his country.

But the outbreak of a large-scale uprising against Chinese rule in 1933 opened the way for the Soviets to indulge in active intervention and to cooperate with the Chinese war lords in suppressing the national movement in Eastern Turkestan. Because of this tragedy Isa Yusuf Alptekin moved to Nanking, then the capital of China..There he worked to expel the Soviets from

ASIA (1)

-RECENT UYGUR DEMONSTRATIONS AND "AYSA"

Eastern Turkestan and to gain the consent of the Central Government of China to grant full autonomy to his country. He was the representative of Eastern Turkestan in the Chinese parliament between 1932-1947.

Chinese atrocities in Eastern Turkestan became the cause for another large-scale uprising in 1944. It was at this time that the Central Government of China felt the need to grant the Turkic peoples the right to administer internal affairs in their own country. Thus, after a long exile, Isa Yusuf Alptekin found his way back home and in 1947 he was appointed General Secretary of the provincial Government of Eastern Turkestan. But when Eastern Turkestan was overrun by the Chinese Communists in 1949, Isa Yusuf Alptekin was forced to leave and seek asylum in India. In 1954, after a 5 year stay in India, he settled in Turkey.

In order to bring the plight of his people to the attention of the Chinese government and to the free world Isa Yusuf Alptekin published a number of magazines and newspapers. He has also published three books, including his auto-biography, several brochures and numerous articles. In 1965 he founded the Eastern Turkestani Refugee Committee in Istanbul. In 1976 he laid the foundation for the creation of a Eastern Turkestan Foundation of which he is the honorary chairman. In 1984 he started publishing the periodical, The Voice of Eastern Turkestan in Turkish, English and Arabic. He has carried his message to countries in ~~Asia, the~~ Middle East, Europe and to the United States and has participated in many international conferences.

(END)

would to another political crisis. The possibility
lisbury for widespread unrest is heightened by divi-
senior sions within the military, he said.

rogram Meanwhile, Amnesty International, the
i as the London-based human rights group, re-
y high asserted yesterday that about 1,300 people,
e pace mostly unarmed civilians, died when the
Chinese army forced pro-democracy dem-
onstrators out of Tiananmen Square.

ns that The Chinese government has rejected the
fficient figure, contained in a report which Amnesty
lisbury produced in June, and accused the organiza-
tion of interfering in China's affairs.

ey had In a statement issued, Amnesty Interna-
is been tional said it stood by its preliminary report
oncen- on the June massacres in China and their af-
olution termath and called on the Chinese govern-
1 atten- ment to "respond adequately to allegations
of gross human rights violations that had
shocked the world."

U.S. agents blamed ^ for Muslim unrest

BEIJING, Sept. 2 (R) — China's police chief has accused unidentified elements in the United States and elsewhere of trying to subvert its sensitive northwest frontier region, an official newspaper reported.

Minister of Public Security Wang Fang made the unusual accusation during a recent tour of Xinjiang, a vast desert area which is home to around seven million Muslims and borders the Soviet Union.

"Unstable elements in Xinjiang, mostly separatist forces — their source being from the United States and other countries — have not given up their splittist and subversive secret plots," Wang said.

He was quoted in the Aug. 26 edition of the Xinjiang Daily which reached Beijing yesterday.

Wang did not elaborate but was apparently referring to occasional outbreaks of ethnic unrest among the region's Muslim minorities.

Uygurs make up the largest group of about six million people but are almost equalled in number by Han Chinese who, appointed by Beijing, effectively control the region.

"We must strengthen education about national unity," Wang ordered.

mounter
ing naii-
as Estoi
meeting
Moscov
Veter
Wcsterr
feeling
"Mor
BBC, C
ry ill-cc
vor of
Soviet I
"Wit
as to in'
Zhuk
discred
nev, s,j
ethnic i
age to
Europe
The
campai
orchest
mands
depend
The
Saturd;
commi
chev,z
to tear
In it
cal Co
local j<
ing to
form-r
•TO*
Comrr
an au
memb
Salum
uters.

"Th
whole
basis,
the co
The
siderir
pleteb
The
urday'
ries o:
two 1
widel;

3 Sept

/t*9

X
6 News

Uprising in China called Mujahedeen-backed |

BEIJING, May 9 (R) - A foreigner who spent months among Muslims in China's northwest frontier region said today a recent armed revolt there against Chinese rule was backed by Afghan Mujahedeen.

China has said 22 people died when police crushed an uprising in the town of Baren last month in Xinjiang, a huge and sensitive region bordering Afghanistan, the Soviet Union, Pakistan and Mongolia.

The official Chinese media has accused Muslims of forming Islamic death squads to launch a "holy war" for independence from Communist rule by Beijing. But details have been sketchy and most of the region is now effectively closed to foreigners.

The foreigner, who speaks the local Turkic Uygur language and traveled extensively in areas near Baren a few days after the revolt, quoted several people in the area as saying Mujahedeen had supplied weapons from across the

border.

His account could not be independently confirmed but Western diplomats in Beijing said it was feasible and in many respects similar to China's own official version.

The traveler said the weapons, mainly guns, were intended for simultaneous uprising in six oasis towns along the ancient Silk Road on April 13th.

The revolt was to be led by Abul Kasim, described as an Islamic leader and commander in chief of an underground movement for an independent "free east Turkestan" in Xinjiang. He is believed to be in his 40s.

Kasim's plot was exposed, however, by a member of his rebel band during a row with a horse dealer. Hearing of it, Chinese authorities sent seven lightly armed militia to investigate in Akto County where the town of Baren is located. Rebels killed them, the traveler said.

China's People's Armed Police then marched

on the county and fought a battle with a small band of rebels on April 5 and 6, he added.

He said he had heard differing accounts from local people of casualties but tourists from the region last month quoted residents as saying about 50 people were killed.

Muslim World News , May 14, 1990

Disturbances in Chinese Muslim regions

"Ethnic disturbances" have taken place recently in Muslim areas of China's far western border with the Soviet Union, a Western diplomat has confirmed.

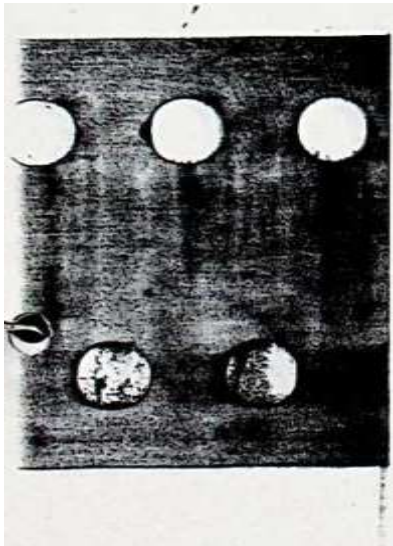
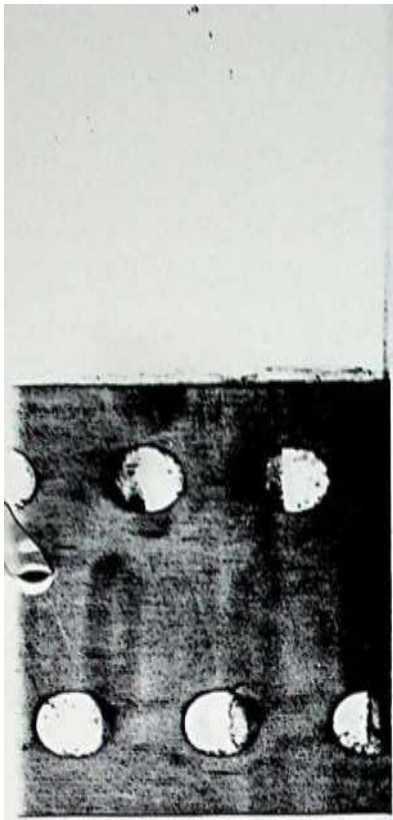
The diplomat, speaking on condition of anonymity, said an official from the Xinjiang Uygur autonomous region had acknowledged there was truth in reports of civil unrest coming out from the area, but could provide no other details of the disturbances, which took place in the past few days around Kashgar, a bazaar city near China's arid border with the Soviet republics of Tadjikistan and Kirghizia.

Officials of the foreign affairs office in Urumqi, the capital of Xin-

jiang, neither confirmed nor denied the disturbances, saying only that it was "not clear" when asked whether troops had been sent in to quell rioting. An official of Xinjiang's government office in Beijing, asked if reports that Kashgar had been closed to foreigners were true, replied, "I don't know."

The China International Tourist Service claimed foreign tourists could still go to Kashgar, but said they would have to take an 1,100-kilometre bus trip from Urumqi. The government has barred all foreign journalists and diplomats from travelling to Xinjiang since the outbreak of ethnic unrest in adjacent republics of the Soviet Union.

More than half of Xinjiang's population of 14 million are from the Uygur, Hui and other Muslim groups with close ethnic ties to Soviet Muslims. There were violent Muslim riots in Urumqi last May and relations between local communities and the Beijing government have long been tense.

H. 4. 1990
7/11

Beijing watching minorities

By Jim Adams

Chinese leaders are sounding warnings about religious and ethnic tensions, apparently fearing the nationalist thrust in neighboring Central Asia could spread to Mongolia, Manchu, Manchu and Tibetans in China.

Ethnic violence and religious activities in Soviet Asia and the democratic impulses of Mongolia could spread, posing a direct threat to Beijing's long-nurtured concept of unity and harmony among the Han Chinese and the nation's 55 minorities.

Martial law has been in effect in the Tibetan capital of Lhasa for more than a year, following recurrent anti-Chinese riots. Last week, Chinese troops were reportedly dispatched to these cities near the Soviet border to put down unrest among Muslim ethnic groups.

Premier Li Peng, in a speech to officials in charge of minority affairs in February, warned of "a tiny number of separatists (who) under the guise of nationalism and religion oppose socialism and sabotage the unity of all Chinese nationalities."

China, he said, "should wipe out all separatist activities while they are still in the embryonic stage."

He called for a mass campaign to study Marxist theories on minorities, which contend that ethnic differences will disappear as workers everywhere unite.

China's minority problem pales before that of the Soviet Union, where nearly 50 percent of the population is non-Russian. The 10 million members of the Han ethnic group (who make up 95 percent of China's population) have long been a dominant force in the country's development.

But they inhabit a territory comprising 60 percent of China's territory, stretching from the Himalayas of the southwest to the Silk Road deserts of the West and the

Tibet. It has been the most volatile area. Many Tibetans stubbornly resist China's claims to sovereignty and have died in anti-Chinese riots in Lhasa since late 1977.

Foreign offices of Tibet's 14th Dalai Lama said 4,000 Tibetans demonstrated in Lhasa last month to mark the anniversary of martial law, but Peking denied the report. Beijing refused to allow foreign journalists and tourists into the region, and the Dalai Lama's office didn't get a phone call.

Tibetans deeply resent China's past policies of religious and cultural persecution. Their feelings are shared by the Uyghurs and other Muslim groups who make up more than half the 14 million people of Xinjiang, a vast region to the west.

China's past and present assimilation policies of the 1950s and 1960s, especially during the leftist Cultural Revolution, had an adverse effect on the religious and ethnic unity of the Tibetans and Muslims.

China's past and present assimilation policies of the 1950s and 1960s, especially during the leftist Cultural Revolution, had an adverse effect on the religious and ethnic unity of the Tibetans and Muslims.

China's past and present assimilation policies of the 1950s and 1960s, especially during the leftist Cultural Revolution, had an adverse effect on the religious and ethnic unity of the Tibetans and Muslims.

China's past and present assimilation policies of the 1950s and 1960s, especially during the leftist Cultural Revolution, had an adverse effect on the religious and ethnic unity of the Tibetans and Muslims.

China's past and present assimilation policies of the 1950s and 1960s, especially during the leftist Cultural Revolution, had an adverse effect on the religious and ethnic unity of the Tibetans and Muslims.

China's past and present assimilation policies of the 1950s and 1960s, especially during the leftist Cultural Revolution, had an adverse effect on the religious and ethnic unity of the Tibetans and Muslims.

China's past and present assimilation policies of the 1950s and 1960s, especially during the leftist Cultural Revolution, had an adverse effect on the religious and ethnic unity of the Tibetans and Muslims.

China's past and present assimilation policies of the 1950s and 1960s, especially during the leftist Cultural Revolution, had an adverse effect on the religious and ethnic unity of the Tibetans and Muslims.

«ing tal9& that drove
i&ta .Rind 'n make
m' of: wer-

i
<1

Chinese minorities hit by Beijing fallout

The many different ethnic minorities in China's far-flung territories, struggling to preserve their cultures in the face of demands for uniformity from Beijing and the majority Han population, face renewed pressure following the suppression of the pro-democracy movement.

By Philip Smacher
Compass News Features

LIHANO, Western China - Tucked away at the back of Xuan Ke's tiny study is a photograph of himself conducting the provincial orchestra playing Schubert's Ethnic Villagers speak caudiously with far-diet Marche Militaire as the 'victorious' Chinese 'eigners.' Ten-years later, when Xuan - an efoaic; Naxi - was charged with "counter-revolutionary activities and jailed by the communists, the photographic reconi of that occa-

sion was of no benefit to him. it also did not help Xuan's plight that his father acted as an interpreter for American Theodore Roosevelt and his panda-hunting expedition to China before the western communists came to power.

Xuan spent 10 years to prison and years working in a factory. He still bears scars on his wrists, evidence of his woe. Like many others among China's ethnic minorities, Xian, now a self-employed ethno-social musicologist, did not escape the last year's crackdown. Xuan was called in by local authorities to answer allegations that he was selling cassette recordings of tribal music to foreign travelers.

The government said it had exclusive rights to the market for material. He was reprimanded. He was released after being warned to stop. But Xuan said in a recent interview that he was calling the nation's ethnic minorities to attention. He said that in 1948 everything disappeared. Since then we have had one government, one religion and one music. They are all Han. Nearly 2,500 miles (4,000 km) from the political chill of Beijing and at least three days of grueling travel over rocky mountain paths up to snowy peaks overlooking Tibet, the village of Lijiang is struggling to maintain tribal culture and live with restrictions imposed by orders from the majority Han Chinese. Even in remote ethnic villages isolated from most foreign influences, reverberations of the continued crackdown on dissent are being felt.

Tibetan-Naxi women sell handicrafts to Western tourists in Lijiang.

economic gains, are quick to point out the harsh and often arbitrary restrictions they have been subjected to over the past four decades, most of them at the hands of the Han.

A senior Chinese official admitted in February for the first time that the central government has made errors in its policy towards minority groups.

Minister made in carrying out policies toward the minorities may have engendered detrimental effects on relations among the nationalities," said Liang Anan, Minister of the State Nationalities Affairs Commission, addressing a Beijing conference on minorities.

In the 1960s and 1970s Lijiang, like towns elsewhere in Tibet, suffered the purges and denunciations of the Cultural Revolution when solemn statues of the Buddha in front of monasteries were destroyed.

Naxi people's shamans, or religious leaders who once performed mysterious ceremonies described by American explorer Dr. Rock in the National Geographic Magazine before World War II, were stripped of colorful garments and sent to work in the wearing Mao caps and tennis shoes.

Today, the most pressing problems stem from government policy of economic reform which comes at a time when disparities in wealth between the mountainous provinces and China's east coast are growing. The central government is hard-pressed to fund innovative rural development.

Government propaganda does not always reflect the realities of life on the farm, according to a source in the Chinese Academy of Sciences.

The government keeps telling the farmers they are benefiting from socialism, but all policies are capitalist ones," he argued, saying this contradictory rhetoric works against continued stability.

His fear of unrest arises from the presence of police and military forces dominated by the majority Han population.

Officials must be careful not to stare at the problems, said one local resident, adding that government is often arbitrary and based on the likes and dislikes of individual politicians.

But Chinese officials have warned against any re-emergence of minority freedom struggles.

A minority of separatists have hoisted flags of nationalism and religious freedom far out to counter the socialist system, Prime Minister Li Peng told the nationalities conference.

After the year's pro-democracy uprising in Beijing, separatists were hunted in search of leaders of the movement accompanied by official government explanations.

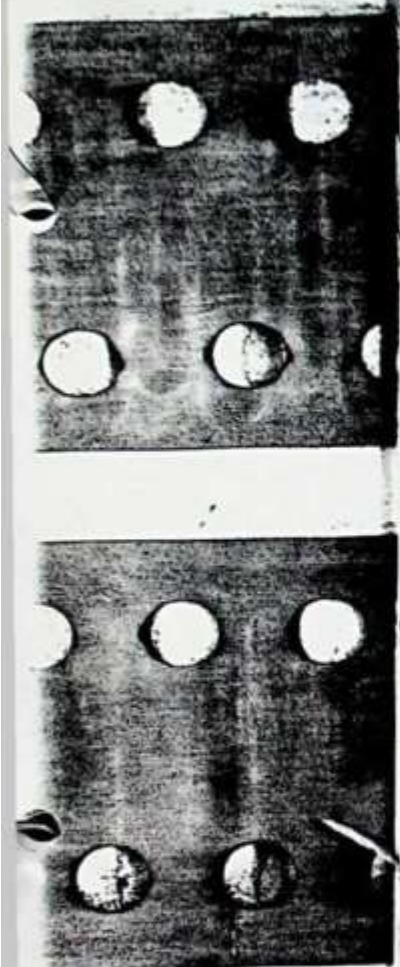
Despite the impediments to autonomy, the town appears to be prospering a slow cultural revival - one sponsored mainly by locals opposed to strict central control.

Recognizing the potential of colorful minority tribes as tourists, the government opened Lijiang in 1945 to foreign visitors. Travelers came to see the remnants of a magnificent culture and to communicate with their spirits.

One evening 16 aging ethnic musicians, many with flowing white beards, gathered in an ancient temple to play for a small group of foreigners.

Xian, who organized the event without government assistance, pointed out that many ethnic music instruments had been destroyed during the great Cultural Revolution when their sounds were considered 'feudal music.'

It was not until the 1980s that the street marches for the Red Army, he said, ending his introduction with a rhapsody to support local culture.

It's spring of silence, Li says

MOSCOW, April 25 (AP)— Chinese Premier Li Peng, whose hard-line government cracked down on protesters clamoring for democracy one

S ar ago, said today he is sure that this spring will be silent.

Speaking at a news conference during the first visit to the Soviet Union by a Chinese head of government in 26 years, Li also acknowledged the fall of communism in Eastern Europe but said

it was "too early to say" if those nations would abandon socialism.

He also called his Moscow visit a success because both nations agreed to reduce military forces along their common border and continue "good-neighborly, friendly relations."

His remarks, though, contained a hint that the two longtime Communist rivals could not reach complete agreement ■

Li said China's "political stability" would be preserved this spring. A year ago this month, student-led protesters in Beijing's Tiananmen Square set off a push for democracy.

The protests overshadowed a visit to Beijing by Soviet President Mikhail Gorbachev that ended three decades of strained relations.

"Some believe that in April, May or June of this year, more disturbances will affect China, but I am sure that nothing of that sort will happen," Li said

When asked whether Chinese handling of the demonstrators in Tiananmen Square could be a model for Gorbachev on handling the breakaway Baltic republic of Lithuania, Li refused to answer.

"I think this question was directed to the wrong address. It's of him that you should ask such questions," he said.

Li acknowledged "minor unrest" in the

j! « * ■ •

O

CD

nte lar

d unmoved by So

3

2. O

3

CO

By William Kerner

XINING, Ch

The Soviet Union's dramatic political shock waves through Beijing, but parts of China's vast hinterland, barely a ripple.

Few people know more than the stragglers by the official media about the status of the reformation of communist China.

For most others, historic changes are overshadowed by the more immediate grinding out a living.

"I don't know anything about Soviet a telephone switchboard operator in Lanzhou, capital of Gansu, one of the most conservative provinces."

"This is a very closed society. We haven't heard about any reforms, what's happening in Beijing," she said. "I haven't heard about any reforms, farmer selling fruit on a Lanzhou street any time trying to make a living."

China's official media have reported the reforms, proposed by Soviet leader Mikhail Gorbachev, that would end the Communist Party's monopoly on power. But their accounts have been conspicuously brief and unbalanced, until the up-to-date reports on ethnic rioting in the country, they have been days late. The low-key reports of Soviet reforms have been accompanied by banner headlines in newspapers and the country proclaiming that China needs the

it 1M 51

Adnmi'

wsfrinn

oS|i&r!Hs'''

^UB;ji £ " ^

it* -i
flit IIP

8%\$g.8%g.1.

■|P|3»»2,
Ist§isi

|B & 5^ f

■B

War. Broadcaster from the West and even Radio Moscow broadcast the near-blackout on news of Soviet political membership of the Communist Party to prevent civil war. mass demonstrations the army last June, who don't own one Soviet reforms by provincial cities, where the live, many don't. ne province of Qinghai last June o the streets in May. Illegally insulted is- d even less open dis- vince," said a geologist. "What is of most concern is our food basket." size of Britain with a on, is one of China's is have raised liv- money lags far behind China, which et policies. on the state sector businessmen who

Problem is trying to stay in business, vendor who sells watches might in from the south. getting heavier and heavier a line of business," he said. Communist leaders who seized control by after getting reformers in June last year. Since then, China has glorified its state reforms, and tried to portray private businessmen as tax cheats. It has also tightened its grip on political dissent. Among those who express their opinions, many repeat the government's official line. "We need the Communist Party to lead us," said Zujian, deputy director of Qinghai Truck Works. "Without it, we would have chaos. But even in Lanzhou, glimmerings of dissent emerge. "We listen to the BBC and Voice of America time," said a graduate student at Lanzhou University. "Soviet reforms have given us hope that China can change too." He said political posters had appeared on the city attacking the government as recently as a month ago, before they were torn down by authorities. (R)

§IP sh ffg'?...: .6 2.3

/?/■ Aj~ • ^

Documentary about Islam

{ I in China

URUMCHI (China), Thur*, (UNA)

j A six-part 180-minute television documentary series on Chinese Muslims is to be shown in the near future.

The film was shot in Ningxia, Xinjiang and Muslim-inhabited areas of southern China.

It will show the distribution of China's mosques and Muslim population, customs, culture and education, as well as the economy.

The series, according to a magazine, will be distributed overseas dubbed into Arabic and English.

Meanwhile, a large picture album entitled "Chinese nationals" has been published by the China Nationalities Photographic Art Publishing House.

s, (S- .

ARAB

AD Til ?5,1Q<X)

22 die in China border violence

BEIJING, April 22 (DPA) — Authorities in the remote western Chinese province of Xinjiang confirmed today that 22 people died earlier in the month in clashes between police and Muslim nationalists.

The clashes broke out April 5 and 6 in the town of Akto, south of Kashgar, in an area with a majority Khirgiz population close to the border with the Soviet republic of Tadjikistan.

"The rebellion was put down and public order restored," said a local television report monitored by the British Broadcasting Corporation. The dead were listed as 15 "rebels", six police and a party functionary.

Western sources with access to information from the region on the ancient Silk Road - currently out of bounds to foreigners - said the clashes erupted over Chinese authorities banning the planned building of a mosque in Akto.

The unofficial reports, which filtered out some time ago, said outraged Muslims killed two Chinese functionaries, whereupon Chinese troops opened fire, killing more than 50 people.

ARAB NI5V/S ,April 24,1990

Muslims aim at own state-China

BEIJING, April 23 (DPA) - Chinese authorities today described a group of Muslims who clashed with police earlier this month in the remote western province of Xinjiang as religious activists waging a war to establish an independent Islamic state.

According to official figures, 22 people were killed in the clashes which erupted April 5 and 6 in the town of Akto south of Kashgar, in an area with a majority Khirgiz population close to the border with the Soviet Republic of Tadjikistan.

Western travelers returning from the region said troops moved in to crush the revolt. They said more than 50 persons were killed.

The official reports from Xinjiang added

ARAB NBVJS.AD^'\ RS.'iQQ0

Xinjiang's lost tribe

HONG KONG, April 24 (AFP) - Chinese oil explorers have recently stumbled on a lost tribe living in a desert in western China's Xinjiang region, it was reported here today. Press reports quoting the semi-official Hong Kong China News Service said the Uygur tribelivcd in an utopian village in a 100- square-kilomeier (40-square-mile) oasis in Taklimakan Desen. The 200-memoer tribe lived "amicably" in a primitive lifestyle using the sun to tell the time, and survived mainly on wild plants and hunting. The re- .port said they had no idea of the outside world.

kret TJev/s .April 19,1900

Tremor destroys Xinjiang buildings

BEIJING, April 18 (AFP) -- Two people were injured and "several hundred" buildings damaged or destroyed when a strong earthquake shook China's far-west Xinjiang region, the State Seismo- logical bureau said here today.

The tremor centered in Wuqia County northwest of Kashgar near the Sino-Soviet border, struck yesterday at 10:59 a.m. (0159 GMT) and registered 6.4 on the open-ended Richter scale.

China vows to quell unrest

BEIJING, April 14 (R) - China has warned against regional separatism and ordered efforts to ensure stability along its remote northwest frontier - days after reports of ethnic unrest among Muslims in the sensitive Xinjiang region.

A senior Communist Party official in a televised speech from the regional capital Urumqi yesterday warned separatists not to threaten China's unity and stability.

The official did not refer directly to reported unrest near the ancient Silk Road City Kashgar last week when about 50 people, mostly Muslims of the ethnic Kirghiz minority, were said to have been killed in clashes with security

forces. Foreigners have been barred from the area and China's official media have made no mention of any unrest.

A regional deputy party leader, not identified in remarks monitored by the British Broadcasting Corporation, told local organizations to "safeguard stability and unity and ensure the stability of the border area."

"Various negative factors" should be "resolutely eliminated," he said. "Anyone who undermines (stability and unity) is lifting a rock only to drop it on his own feet," he said.

"We should strengthen the socialist legal system and bring into further play

Beijing moving closer to Moscow for arms

By Guy Dinmore

BEIJING, Aug. 5 (R) - Soviet Defense Minister Marshal Dmitry Yazov is due to visit Beijing as the two communist powers move rapidly toward renewed military cooperation after three decades of often hostile contact, diplomats said.

By inviting Yazov, China would send a strong political message to the West that the military sanctions it imposed last year would only drive Beijing closer to Moscow.

Yazov's visit, expected by the end of this year, would be the highest by the Soviet military since Kremlin leader Mikhail Gorbachev came to Beijing to restore ties in May last year.

Diplomats said China had shown interest in Soviet missile technology and combat aircraft during a recent trip to Moscow by Gen. Liu Huaqing, vice chairman of the powerful Central Military Commission.

A Western diplomat said Yazov's visit could result in an agreement in principle to cooperate in military technology.

Talks are also continuing on a defense pact to reduce troops on both sides of their shared border which stretches from the Pamirs in the west to the Pacific in the east.

But Western sources said China might be unwilling to withdraw large numbers of troops from its northwest frontier re-

gion of Xinjiang - not because of a Soviet military threat as in the past but because of the fears of unrest among China's own Muslim minorities.

Soviet military advisers abruptly withdrew from China in 1959 as relations between Beijing and Moscow soured over ideological and foreign policy issues. Clashes broke out across disputed sectors of their border in the 1960s.

A resumption of military ties between the world's two communist giants after a break of 31 years would be a major development in the quickly shifting sands of superpower relations, diplomats said. *

"China is very alarmed about moves made by the United States toward the Soviet Union," a veteran Beijing-based diplomat said.

The U.S. policy switch over Cambodia's Khmer Rouge last month divorced the United States from China's position in the conflict and effectively put Washington in Moscow's camp.

The United States said it would no longer support the Khmer Rouge-dominated guerrilla coalition fighting to oust the government in Phnom Penh. It also said it would open a dialogue with Vietnam which backs the Phnom Penh government.

China was again sidelined when U.S. Secretary of State James Baker cut short a visit to Mongolia last Friday and flew to Moscow to issue an unprecedented U.S.-Soviet joint statement condemning Iraq's invasion of Kuwait and calling for a global ban on arms sales to Iraq.

Informed Chinese sources said senior leader Deng Xiaoping was still critical of Gorbachev's reform policies which he sees as threatening the future of communism and the stability of the Soviet Union.

But at the same time Deng saw the need for China to expand ties with its former ally because of Western sanctions.

The West suspended military cooperation, government loans and high-level visits in retaliation for China's bloody crackdown on pro-democracy demonstrations in June, 1989.

China applies curb to

China is limiting the numbers of mosques and Qur'anic schools in Muslim-majority Xinjiang province as a part of a broad campaign launched to stem the rise of Islamic movement. Her six-point action plan includes an assortment of warnings against "hostile foreign forces" engaging in proselytizing and stirring up tensions, the *Xinjiang Daily* paper said in its March 11 issue.

The move underscores the increasing worry among Chinese federal officials that the autonomous north-western province of 15 million people, many of them Uygurs of Turkic descent, might become gripped by the kind of religious and nationalist fever that has erupted in neighbouring Soviet-occupied Central Asia. The province borders the Soviet republics of Tadzhikistan, Uzbekistan and Kazakhstan.

As Xinjiang is off limits to foreign journalists, the seriousness of the potentially explosive situation could not be immediately confirmed. But occasional travellers to the area have reported arrests, and the handing out of tracts urging the faithful to mobilize, particularly in Kashgar and Urumqi.

The head of the regional government, Tomur Dawamat, recently stated his determination to "smash" saboteurs, whom he called "the scum of the nation." The Xinjiang paper said the federal battle plan was announced on March 10 by the speaker of the provincial general assembly, Amudun Niyaz, during a joint session with representatives of the Chinese People's Political Consultative Conference — a Communist Party advisory body — with "religious leaders" also present.

The plan reiterated "the absolute supremacy of the party over religion" and ordered a halt to activities by those "who require nonbelievers to practise religion." It also criticized the "opening of Qur'anic schools" and called for a campaign against "the penetration of hostile forces coming from abroad."

Amudun stressed that it was forbidden "to proselytize in the monasteries and mosques." Using the excuse of not wanting to burden the faithful with religious taxes, local Communist authorities have said that the existing mosques were "sufficiently numerous to care for the believers' needs" and, therefore, all new construction would henceforth be "subject to prior authorization." Religious officials were told to "contribute to the social unity and stability of the

Muslim Xinjiang

nation" and to dis-associate themselves from those "who propagate separatist views under the religious pretexts, while attacking national unity." Amudun warned that these "provocateurs" were linked to "hostile foreign forces," and said he hoped that China's "religious friends would continue to serve the edification of socialism, to actively help the party ... and to support government family planning efforts."

China has notably exempted its Muslim citizens, largely hostile to contraception, from its single-child population policy. Last May, Iran's then-president Ali Khamenei toured Xinjiang during an official visit and said: "I have the feeling that China's Muslims are satisfied with government policy toward them on the issue of freedom of religion."

The return to power in 1978 of China's paramount leader, Deng Xiaoping, signalled an end to the religious persecution common during the 1966 to 1976 Cultural Revolution. Nonetheless, Kashgar was the scene of anti-Chinese demonstrations during the 1980s, and there were reports of demonstrations there during China's pro-democracy movement in 1989.

Chinese officials have not identified the "hostile forces" held responsible for the revival of unrest, but many Muslims cross the Soviet-Chinese border, which despite the presence of additional Chinese troops, remains porous. Diplomats said they see Muslim activities as an element that could cause tension between the two Socialist powers, which were publicly reconciled in 1989 after a 30-year rift in relations.

• Muslim World League, 28 May 1990

Mosque controversy starts riots in Xinjiang

Chinese troops have been sent to three cities near the nation's far west borders with the Soviet Union and Pakistan to quell Muslim riots, a source said recently. The disturbances took place in Kashgar, Hotan and one other city in the remote southwest section of Xinjiang Uygur autonomous region, said the source, a Western traveller who was in the Xinjiang provincial capital of Urumqi over the weekend.

A Western diplomat, who met a Xinjiang official, also confirmed that the rioting had taken place, but Chinese officials have refused to confirm or deny the reports. The traveller said he was told by people in Urumqi that the rioting near Kashgar, an ancient bazaar and silk road oasis west of the Taklimakan desert, apparently was sparked by a controversy over the building of a mosque.

Chinese authorities have ordered a clampdown on religious functions in Xinjiang, claiming that people are using religion for separatist, anti-government activities. There were no details on how many took part in the reported

disturbances, whether the troops, sent last April, were soldiers or the paramilitary people's armed police, or whether there were any deaths or injuries.

The government of Pakistan also has been notified that the 4,000-metre Khunjerab Pass through the Karakorum mountains south of Kashgar had been closed due to a landslide. The pass, the main route between Xinjiang and Pakistan, was to have opened for the season later last month. "There must be some kind of trouble if they've closed the pass," said one Asian diplomat.

More than half the 14 million people in the province are Muslims, including Uygurs, Kazakhs, Tajiks, Tartars and Kirghiz with ties to the Muslims of Soviet Central Asia. Ethnic tensions have risen under communist rule as the Beijing government moves Han Chinese, the dominant ethnic group of China, into Xinjiang, threatening to make the Muslims a minority.

Last year there were violent Muslim riots in Urumqi over a Chinese language book the Muslims said blasphemed their religion.

China opens silk road to Pakistan

ISLAMABAD, July 8 (R) - China has reopened its fabled "silk road" tourist route into Pakistan after a two-month delay which Pakistani tour operators said was caused by a bloody revolt in China's far west.

Pakistani tourism officials said today that China opened the route, which crosses into Pakistan from China's Xinjiang region through the 4,900-meter Khunjerab Pass, on July 1, two months later than usual.

"The pass has been opened and tourists are moving through it, said a senior official in the Pakistani government's tourism division.

Chinese diplomats in Islamabad said the route had been closed because of disturbances in Xinjiang. But peace had now been restored.

"Everything is peaceful there now," said one diplomat.

Pakistani tourism operators said the real reason the road was not opened was rioting among Muslim separatists living around the silk road town of Kashgar, 250 km north of the Khunjerab Pass.

About 50 people, mostly Muslims of China's Kirghiz minority, are said to have been killed in clashes with security forces near Kashgar in April, according to Western media accounts.

Chinese officials had earlier said the route would not open on May 1 as usual because of poor road conditions and avalanches.

The Khunjerab Pass, the world's highest road crossing, was opened to tourist traffic in 1986.

Last year, about 38,000 tourists, including more than 10,000 foreigners, crossed the pass during the six months it was open, according to Pakistani tourism officials.

An average of \$300,000 was exchanged at the border daily at the height of the tourist season last year, they said.

Tourism officials said they expected a fall of between 50 and 60 percent in tourist traffic this year, which is bad news for the many small hotels and restaurants that have sprung up along the route.

"Foreign tour operators got a nasty jolt when they heard the pass was closed. They like to make their bookings in advance, so it is going to take time to build things up again," said Chengez

Riadh Dailay , 7 August 1990

Beijing seeks ethnic unity

BEIJING (AP) — Top Chinese leaders have toured remote minority regions in recent weeks seeking to drive home their calls for national unity among restive Tibetan and Muslim ethnic groups.

The latest call for unity came in an editorial Sunday in the Communist Party newspaper *The People's Daily* titled "Unity is Strength."

Qiao Shi, a politburo member who is believed to head China's security forces, recently spent two weeks traveling in the far northwest province of Xinjiang — where Muslims in April protested briefly and in the desolate Qinghai region. Both are areas with large minority populations.

Qiao called for stronger grassroots party control and urged people in both regions to maintain stability and to oppose separatism, local reports said.

"To strengthen the unity of the nationalities and to uphold the unity of the motherland, we must keep a clear head."

Xinjiang is a vast, arid region that is home to large numbers of Muslim minority groups. In April, more than 2,000 Muslims in Baren township, south of the ancient bazaar city of Kashgar, staged a protest to restore the eastern Turkestan republic set up by Uyghurs and Kazakhs in western Xinjiang in 1944-49. Uyghurs and Kazakhs are both Turkic peoples.

Arab News; 'IQ August 1990

China claims smashing ' revolt by Muslims

BEIJING, Aug. 18 (R) -- Chinese authorities , hunting down so-called "counterrevolutionary" activists have smashed 500 "gangs" in a remote Muslim-populated border . region, according to an official media, report reaching Beijing today.

Several thousand people have been captured and more than 3,000 cases dealt with in a two- month crackdown in the. vast regiiori of Xinjiang bordering the Soviet Union, Xinjiang television reported. •

But it added: "The situation of Xinjiang's public order remains very grave. Another upsurge in the crackdown must be whipped up."

The Aug. 11 report, monitored by the British Broadcasting Corp. (BBC), gave no details of the activities of the "counter-revolutionary gangs" -- jargon for people who oppose Communist rule by Beijing.

Chinese police crushed an armed Muslim, separatist uprising in April in the town of Bar- en near the fabled Silk Road city of Kashgar. •

■ Beijing, which said 22 people were killed, • described the uprising as a "holy war" waged by some Muslim minorities seeking to establish an independent "Eastern Turkestan", in Xinjiang. . . .

Xinjiang, four times the size of France,

Ria^b T)rr 1”

A -----:u

3 Japanese climbers missing

BEIJING (AFP) — Three Japanese climbers were missing after the Chinese air force rescued four others caught in a blizzard in far western Xinjiang province, the official *People's Daily* reported Saturday.

The four, who were found Thursday after being trapped for four days, were taken off toumuer summit in the Tianshan mountains at a height of 4,400 meters (14,500 feet and brought to a hopsital in Aksu, the paper said.

The paper did not identify the mountaineers and did not say whether the search continued for the three

China airlifts troops

JSiW S.lyICUwtj

• J

to quell Muslim riots

CHINA has airlifted troops to three oasis towns along the ancient Silk Road, after riots by Muslims in a remote and sensitive desert region bordering the Soviet Union. Western travellers returning from the Xinjiang Uygur Autonomous Region say they heard second-hand reports of up to 50 deaths and mobs of knife-wielding rioters. But details remain sketchy, and there has been no independent confirmation of bloodshed.

The trouble began, according to a Swedish tourist, when Han Chinese officials intervened in a dispute at a mosque near Kashgar, a trading town in Xinjiang's far west near the Pakistan border.

Xinjiang - which means "New Dominion" in Chinese - has been bedevilled by anti-Chinese feeling for

From Andrew Higgins in Peking

warned against "rumours". To reinforce local security forces, Peking is reported to have moved troops to the area last Friday, strengthening garrisons in Kashgar, Hotan and Kuqa, ancient oasis towns on the edge of the Takla-makan Desert. It was unclear whether they were from the People's Liberation Army, which was called in last March to crush separatist riots in Tibet, or China's para-military force, the People's Armed Police.

Foreigners have been barred from Kashgar, normally a major tourist centre. The town was the scene of a bloody anti-Chinese uprising in 1981, when troops were also deployed to restore order.

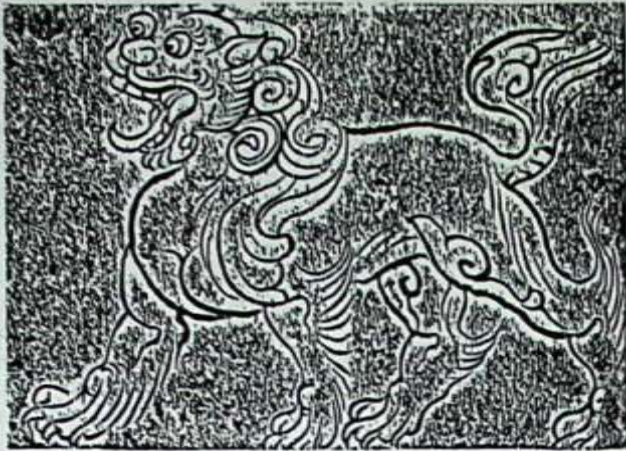
The new flare-up of racial and religious tension seems a clear sign that, despite stepped up security and a strident propaganda campaign by Peking, China's Muslims have been infected by the same contagion as Muslims across the border in the

religion". Last month, a senior regional official announced a ban on new mosques and Koranic schools, insisting there was already "more than enough".

As in Tibet, Peking has tried over the past 40 years to tame Xinjiang by flooding the region with Han Chinese to dilute the local population. After trying to destroy religion during the Cultural Revolution, it now tolerates Islam in Xinjiang and Buddhism in Tibet, but keeps all worship under tight state control. Muslims, most of them Uygurs, a Turkic minority, constitute a majority of Xinjiang's 13.8 million people and resentment runs high against Han Chinese, who invariably hold the most important posts. Last May, thousands of Uygurs and other Muslims went on a rampage through Urumqi, attacking the local headquarters of the Communist Party. The violence was triggered by a book published in Shanghai entitled *Sexual Customs*. The real cause, however, was again religion, with Muslims outraged by the book's portrayal of the Koran as little more than a handbook

11 APR. 90

h
Z
UJ
Z
LU
UJ
o
z
UJ
1

SKETCH: Sketch of a lion (Ink on paper), Into 11th century, from Dunhuang, China. It's part of the Stein Collection of Silk Route art at the British Museum in London.

Art from the Silk Route at the British Museum

By Shirley Rhtv
Academic File

LONDON -- In today's world of satellite TV, McDonald's in Moscow and yes, indeed, fax, no one should be surprised by the incessant cross-pollination that cultures are going through. Nationalists may laugh or whimper, but the world today is a very small place compared to what it was, and ideas and images are not just borrowed, they are taken as they come.

Well, it wasn't so when enterprising traders were still negotiating across the deserts of Central Asia and the Middle East without their mobile phones or fax machines or laptop PCs, but only the camels and other caravan-ers for company. Ideas moved slower and people took longer to learn, but as they did so, they were meant to last.

One result of that fascinating period of history spread over several centuries has been the amount of a great variety and wealth. It isn't an that can easily be labelled as belonging to one culture or country. In the modern sense it's about as universal as, to give an unfortunate example, television soap operas.

This unusual human heritage is divided

The Hungarian-born Stein launched his forays into the region from its vantage point at the Oriental College of Lahore, now Pakistan, where he was named principal in 1900. His three expeditions took nearly 16 years of his life, from 1900 to 1916, but their fruits were rich. These were divided up between the British Museum and the Museum of Central Asian Antiquities in New Delhi.

The last time the British Museum showed a catalogued exhibition of the Stein Collection was in 1914. Much painstaking work has been carried out since to preserve the silk and paper artefacts in their glory.

The Stein Collection is most noted for the hoard of paintings, textiles and manuscripts that the archeologist found in a single cave at Qianfodong ('Caves of the Thousand Buddhas'), a cluster of cave-shrines near the Silk Route oasis of Dunhuang. These are the star items in the exhibition, as indeed in a book published by Roderick Whitfield, head of the Percival David Foundation of Chinese Art, and Anne Farrer, a museum curator. Stein was not only a tireless explorer but also a prolific writer. But for the modern reader with less than a scholarly bent his writings are monumental -- and daunting -- works, while the

CURATORS Dr. Anne Farrer at the British Museum. She's the wooden architect of the Silk Route art show currently on exhibit at the museum.

over many national and individual collections worldwide, among which the British Museum takes a prominent place. Its newly refurbished Oriental antiquities gallery currently is showing a pan of the museum collection rarely seen before, paintings on silk and paper and other artefacts from eighth to tenth century. For long these were protected from natural light and human touch lest they disintegrate. Now the museum has found a place where it can show them safely (none are insured and their value runs into millions of dollars).

Caves of the Thousand Buddhas, subtitled Chinese art from the Silk Route, consists of works of art collected by Marc Aurel Stein (1862-1942) when he traversed the old Silk Route thrice to reach Chinese Central Asia.

from Gandharan art and the Hellenistic world, while paintings from Dunhuang are a mixture of styles. Some show Tibetan influences, others are of an era -- a part of the museum collection rarely seen before. Some have the linear style of one century, others the swirling influences from the Mediterranean. There are no silk paintings, she added.

Dr. Farrer said new research showed this aspect of the exhibits. The wooden sculpture and

over many national and individual collections worldwide, among which the British Museum takes a prominent place. Its newly refurbished Oriental antiquities gallery currently is showing a pan of the museum collection rarely seen before, paintings on silk and paper and other artefacts from eighth to tenth century. For long these were protected from natural light and human touch lest they disintegrate. Now the museum has found a place where it can show them safely (none are insured and their value runs into millions of dollars).

Caves of the Thousand Buddhas, subtitled Chinese art from the Silk Route, consists of works of art collected by Marc Aurel Stein (1862-1942) when he traversed the old Silk Route thrice to reach Chinese Central Asia.

Dr. Farrer said new research showed this aspect of the exhibits. The wooden sculpture and

By Patou

problem
o-
rokientun-
strikes

the 'ilec^tn^panf of the world
duniben'jab'moril, :jV', v
^With irijpatjeoce tested
ib%
limit' it rQKf .with a ftuy that
turned Tiririniricn 'Square, into
a
blood-bath '*?' for student*,
academies* blue collar
workers
and ordinal^ folk protesting for
greater Irce<Joci than, allowed
under official JdcOlogy.

Red is, most certainly the-
pre-
dominant colour in. the
People*'

Republic, of 'China' today. •

But like its neighbour the
Soviet Union, China has for a
long time been - cultivating a
ire cooker* - situation by
ig all forms of
resistance
ntist rale.

Several times in the past,
Mus-
lims have not hesitated to
violently demonstrate their-
differences. :*

In the autonomous region in
the northwestern sector of the
country, the practice of Islam is
tolerated ...

According to Abdul, a young
student of Ouigour, China
showed her true face during
the ten years of humiliation
imposed upon his people and
there can no longer be trust
between the Chinese
authorities and the Muslims.

However, the Chinese atti-
tude is changing; mainly due to
strategic reasons.

To maintain the friendship of
rtg^luslims Beijing must show
Irafelf to be tolerant. A toler-
ance which is also dictated by

quite some time into the future
to murmur the name of Allah.

In the Xinjiang region? con-
trary to the rest of China, the
rivers flow from East to West.

Dispersed across the Gobi
and Taklaraakan deserts, and
from the summits of Tianshan
to those of Korakoram, more
than seven million persons live
on a territory three times the
size Of France. „

• Here minorities are in the
majority and in spite of ihd.
efforts of the government to
“chinify” a highly strategic re-
gion located at the gates of
Central Asia opposite a power-
ful Soviet neighbour, thejXin-
jiang region remains the' least
Chinese province of China.

Three thousand kilometre^

from Beijing, Urumuqi, the
capita] has a falsely oriental
look about it.

Each morning from the
minarets the cry of the muezzin
calls the crowd in the Bazaar
to prayer.

In the muddy alleys of the
Ouigour quarters, shopkeepers
abandon their stalls for a mo-
ment to kneel upon a carpet • -
which has, more often than not,
been smuggled from Pakistan.
This'week again, to the great ■
despair of the authorities, Friday
absenteeism will again slow
down production. But those in
power recently decided to be
tolerant.

For the Quigors, the Tadjiks,
the Kazaks and the Kirghizs of
the Xinjiang this is a welcome
truce in the test of force which
has always opposed them to
the Chinese.

And yet, if the Qur'ans
which pass .from hand to hand
today are p^Hntecl'in state
workshops arid'if the miriaret-
s- are' again rivalling the
smokestacks of factories, the
Muslims are empha- 1 tic: Islam
in China remains a liberty that
has survived.

Nothing in Xinjiang reminds
us of the austere China where
workers wearing pea-jackets
ride, backs curved, on their
bicycles.

It takes three days and four .
nights in a train to reach Urumu

qi from Beijing.

Upon arrival, suddenly, one
has the* impression of having
gotteri off at the wrong station,
of having crossed a border with-
out realising it, of having gone
too far.

Mao/'has never really suc-
ceeded in imposing his way of
doing things here.

Mcifwcar leather boots, with
heavy velvet capes tossed over
their shoulders, and embroidered
.skull-caps.

Women prefer narrow skirts
to green uniforms, and hide
their legs and their money
beneath several thicknesses of
stockings which give them the
air of Yugoslavian gypsies.

At Kashbar, further West,
near the USSR border, some
still wear the veil. In other
places they have replaced it
with a scarf to please the Party
and stay in touch with their
traditions.

From time to time — some-
thing beyond imagination in the
heart of China — a group of
sidewalk idlers gathers around a
tambourine and dances amidst
the smoke of the skewered
meal.

The authorities seem to be
more tolerant and the rare
policemen (Chinese of course)
venture into the markets with
seamstress's tapes in hand to
check with a zeal surprising in
such disorder, that the legal dis-
tance between stalls is
respected.

This ceremony delights the
gangs of kids with shaved
heads who, seated on the
sidewalks, poke fun at the
required school attendance.

The whole scene symbolises
the abyss which separates the
two communities. Deng Xiaop-
ing himself was forced to recog-
nise the unstable situation in
this region.

In the bus which bumps and
humps off Turfan, sixty Ouigour
passengers do their best to
overlook the discomfort of
wooden seats, quite pleased to
be at least half seated.

In the back, the women pile
up their kids on the seats which
are already heaped with pack-
ages. The policy of one child
per family advocated by the
government, meets with little
success amongst the Muslims.

To avoid focussing attention
the authorities have to apply it
with less severity than in the
rest of the country, and with the
same desire to keep things
calm, allow women to marry

South China Morning Press (Hong Kong)

WEDNESDAY, APRIL 25, 1990

Tibet, Xinjiang 'must have the right of choice'

TOP dissident Mr Wu'cr-system in China to have a di-
kaixi, one of the most prom-ologue with Tibetan pco- i
inent student leaders in lastPic."

year's pro-democracy move- But he was pessimistic
ment in China, has called forabout a peaceful transition to
the people of Tibet andindependence.

Xinjiang to be given "the right "It's very difficult or im-
of choice: IhdcpbnPossible that people in
~Bcnccdrnot". Xinjiang and Tibet get their

The exiled student, who isindependence by non-violent
an Uigur, said in East Berlinways in the present situation,"
yesterday that the people of these said. .

two restive minority regions "They did non-violent
were denied free speech,demonstrations. The Gov-
adding that it would be "veryernment responded with
difficult" for them to gainviolence ..."

independence by non-violent Mr Wu'crkaixi also
means. claimed that the FDC had set

The 22-year-old dissidentup three bureaus in the south,
and vice-chairman of thenorth and northwest of China
Federation for Democracy inwith some 20 to 30 branches.
China (FDC), was attendingEven the army had been
talks between the Chinese penetrated, he said.

opposition and East European He brushed aside any
democratic movements. idea of a future political role

"Problems in Tibet,for the army.
Xinjiang and Mongolia arc the "The army must be
same," said Mr Wu'cr- kaixi, aindependent," he declared.
native of China's western-most"We don't want the army to
region of Xinjiang, which isbe involved in a movement,
dominated by Muslims, mosta revolution, because I don't
of them Uygurs like himself. want the army to support us or
China said at the weekendto suppress us."

that 22 people were killed in I Ic said the incidents
riots in Xinjiang earlier thishad served to awaken the
month which it blamed onpeople, who had never had
Muslim radicals trying to setdemocracy but "4,000 years
up a "Republic of Eastof dictatorship".
Turkestan". Mr Wu'crkaixi said there

"These people never hadwere 20 to 30 people "really
the right to talk," Mrruling China" and "we should
Wu'crkaixi said. topple them just because they

On Tibet, he said: "Wearc fascists, not because they
can't say right now Tibet is onearc communists".
part of China or not, because He believed the Chinese
we should talk about it ... weCommunist Party should be
should have dialogue withallowed to take part in polit-
Tibetan people, face to face. ical life, but "only through
! "The first thing we have j tovole, choice by (the)
do is set up a democratic people".

Uygurs ely for y

L
i-g

it over-
as rail-
ear-old
looking
sense of
ethnic
to the
survivi-
stan, a
the ad-
minist
called
Region.
coated
les any
ere in
re been

Isa Alptekin, the last surviving leader of East Turkestan, and his wife, Fatma. The fight is a lonely one for him and his community of 8,000 Photograph: Hugh Pope
hand, but Ankara, fearful of of-
gration. But Isa Bey says he be-
identity as a Turkic people, with a
mosques and continually dis-
minister) of the territory. Al-

CHINA SHOWS SOME SUCCESS IN ASSIMILATING ETHNIC MINORITIES
 MUNICH, MARCH 29 - (NCA) - following article appeared in
 THE INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE, MARCH 29, 1990

By Sheryi WuDunn

Ntw T<v Thna Sfrkt*

WUKESHU, China, — Bi Shucaï
 furrowed his brow into a hundred wrinkles. When
 he tried to think of the difference between
 himself, a member of the ethnic Sani
 minority, and the Han Chinese who rule his
 country.

He alighted from a bowl of rice soaked
 in potent wine, and a few drops fell on the
 bright, blue-bordered, woven hemp vest.

The only difference is the clothes and
 the food," said Mr. Bi, a rice grower with
 deep roots in this small village. "We Sani
 people cook our meat with pigbane in it.
 But the Han people don't."

Mr. Bi, 44, is one of 80 million
 members of ethnic minorities whom the
 Communist leadership is trying to
 assimilate peacefully into Han Chinese
 life.

China's minorities represent only 8
 percent of the population, but there are 55
 different groups, and 34 of them are here
 in the country's southwest. Many of the
 minority groups live in mixed-tribe
 communities that are often hotbeds of
 dispute.

But at least in Yunnan Province the
 younger generation is beginning to mix
 across ethnic lines and blurring the
 distinctions between people. The
 Communist leadership hopes the trend will
 continue.

In any event, the process is an untiring
 seem slim. In Yunnan, for example,
 minority groups make up one-third of the
 whole, but any effort to organize would be
 difficult because they are fragmented and
 scattered through sprawling rice fields
 and rice-paddied valleys.

Rifts often occur between neighboring
 tribes over land and resources, rather than
 between a minority and the Han Chinese.

"The minorities here have always lived
 under a form of tribal rule, be it
 Communist or the emperors," a Muslim
 student said. "In Yunnan, they are not

at is planning to increase tax benefits to
 certain minority areas. Yunnan spends the
 equivalent of \$43 million on supplements
 to salaries, a government official said—
 and there are benefits not reflected in that
 amount. For instance, Yunnan minorities

to China's assimilation policy, they are
 allowed to

have two children, in some cases more.
 Minority students applying for college
 may be

admitted with lower exam grades than Han
 Chinese, and minority families get a certain
 priority in allocation of housing.

Two of the poorest minority areas are
 exempt from taxes, and the government says it is
 promoting a business mentality among
 traditionally oriented groups.

Brin, an official, acknowledges that in
 Yunnan there is a gap in average incomes. Han
 Chinese earn the equivalent of \$85 per year, while
 minority members earn \$64.

The tensions are not as sharp as in the
 neighboring province of Tibet, where there have
 led to the declaration of martial law in Lhasa, the
 capital.

In Yunnan, ethnic differences are a
 source of minority friction, and relations between the
 Han Chinese and Muslim groups are somewhat
 strained.

The tension has renewed the discomfort

Officials say the Communist Party has
 helped raise the standard of living for many
 of them and weaned them from their
 traditional way of life.

Mei Yisbeug, a senior research official at
 the small museum at the Yunnan Institute
 of Nationalities, said some groups used
 slaves until a few

MO.

He said that the Yi minority, the largest
 in Yunnan and an umbrella race for Sani
 people like Mr. Bi, would punish slaves
 by binding their feet to a horse then made
 to gallop.

In the future, there will be more
 privileges," Mr. Mei said. The government
 is warned that the minorities aren't
 developing as fast as the rest of China.

China's Muslims: Unrest Is Growing

TONDOI— Stimulated by J.L.J events in the Central Asian republics of the Soviet Union and by expanded contacts with the Islamic world, Muslims in China show signs of increased restiveness under Communist rule. There may be as many as 50 million Muslims in China. Spread throughout the country, but concentrated particularly in sensitive border regions, they find in religion both leadership and focus for long-held grievances.

While there is no evidence of out-of-control activities of Chinese Muslims, Beijing seems poised for a crackdown which is certain to include restrictions on foreign contacts.

The Central Asian autonomous region of Xinjiang Uygur is particularly vulnerable to separatist aspirations; indications of unrest have been apparent there for some time. In late 1988, travelers reported violence when Muslims protested at alleged racism by Han Chinese resettled in their areas. Last May, Muslims in both Xinjiang and Baling marched to demand punishment for the author of a book alleging sexual misconduct by pilgrims to Mecca. Their battle cry: "Punish China's Rushdie."

After the declaration in February of a state of emergency in Soviet Tadzhikistan, which is linked to Xinjiang by a common border and ethnic ties, Prime Minister Li Peng said that the Xinjiang region had "all types of factors of instability." He spoke darkly of divisive forces

By Lillian Craig Harris

separatist activities under ethnic or

Chinese Muslims have a history of opposition to central authority. In the 19th century, revolts devastated large areas of China and fatally weakened the Ch'ing dynasty. Their brand of Islam has strong elements of millenarianism and has been described as proto-Shiite.

Communist victory in 1949 brought confiscation of religious properties, closure of many mosques and restrictions on religious practice. Active opposition was repressed but continued to smolder. Muslims set up a short-lived Independent Islamic Kingdom in Henan in 1933, organized attacks on local authorities during the Cultural Revolution rose in a revolt that took nearly 1,700 lives in Yunnan in 1974.

Faced with such an apparently indigestible minority group, Beijing has attempted to draft them into national service. China tries to use its Muslim citizens to promote political and business ties with Arab and other Islamic states and to polish its Third World credentials. Since the early 1930s, the Chinese Islamic Association has sent scores of friendship delegations to Muslim countries to build economic and political ties.

Chinese Muslims suffered severely during the Cultural Revolution in the 1960s. A

aged. For example, the Ningxia Islamic Economic and Technological Cooperation Company has three offices in Egypt alone.

Renewed repression or violence against Muslims in China would today be much more difficult for Beijing to conceal and could severely damage both political and economic ties with Islamic states.

Through the years, China has sometimes championed both the Palestinian cause and the Afghan resistance in words suggesting Islamic holy war. Offering support to the Islamic Conference Organization in 1981, the official Chinese news agency predicted that "a united and powerful Islamic movement will play an increasingly positive role in international affairs."

Endeavoring, unsuccessfully so far, to gain Saudi agreement to diplomatic ties, China recently accepted a gift of one million Korans from Saudi Arabia as well as funding for theological education in China. The Chinese authorities may now wish they had been more cautious.

The minorities minister complained that his work had been made "even more difficult" by ethnic conflicts in the Soviet Union, radical changes in East European countries and the award of the

The writer, a former U.S. diplomat, is completing a book on China and the Middle East. She contributed this comment to the International Herald Tribune.

CHINA - CHINA'S MUSLIMS, UNREST IS BROWING

PUBLISHED THE FOLLOWING CONTRIBUTION BY NATIONAL HERALD TRIBUNE CRAIG HARRIS IN ITS ARCHIVES - DIPLOMAT LILIAN

LONDON — Stimulated by events in the Central Asian republics of the Soviet Union and by expanded contacts with the Islamic world, Muslims in China show signs of increased restiveness under Communist rule. There may be as many as 50 million Muslims in China, spread throughout the country, but concentrated particularly in sensitive border regions.

By Lilian Craig Harris

separatist activities under ethnic or religious disguise. Chinese Muslims have a history of opposition to central authority. In the 19th century, revolts devastated large areas of China and finally weakened the Qing dynasty. Their brand of Islam has strong elements of millenarianism and has

For example, the Nigeria Islamic Economic and Technological Corporation Company has three offices in Egypt alone. It is not surprising that or violence against Muslims in China would be and more (difficult for Beijing) to coordinate and coordinate severely damage both political and economic ties with Islamic states.

Throughout the years, China has been described as a Communist faroosht confer

Any findings in both leadership and...
 been described as a Communist faroosht confer...
 demanded:
 The Central Asian Muslim population of Xinjiang is estimated to be 10 million. In 1953, the Chinese government announced that it would grant Xinjiang a special status as an autonomous region. This was done to encourage the development of Xinjiang and to strengthen ties between the region and the rest of China. However, the Chinese government has been accused of discriminating against Muslims in Xinjiang. This has led to a number of incidents of violence against Muslims in the region. In 1990, a riot broke out in Urumqi, the capital of Xinjiang. The riot was the result of a number of factors, including the government's failure to address the concerns of Muslims in Xinjiang. The riot resulted in the deaths of many people and the destruction of property. This was a major setback for the Chinese government's efforts to develop Xinjiang and to strengthen ties between the region and the rest of China.

After the declaration in February of a state of emergency in Soviet Xinjiang, the Chinese government has been accused of discriminating against Muslims in Xinjiang. This has led to a number of incidents of violence against Muslims in the region. In 1990, a riot broke out in Urumqi, the capital of Xinjiang. The riot was the result of a number of factors, including the government's failure to address the concerns of Muslims in Xinjiang. The riot resulted in the deaths of many people and the destruction of property. This was a major setback for the Chinese government's efforts to develop Xinjiang and to strengthen ties between the region and the rest of China.

China recently accepted a gift of one million Korans from Saudi Arabia as well as funding for theological education in China. The Chinese authorities may now wish they had taken more cantinas. The minorities minister commented that the government had made more efforts to resolve conflicts in the Soviet Union and in East European countries and awarded the Peace Prize to the Dalai Lama.

China recently accepted a gift of one million Korans from Saudi Arabia as well as funding for theological education in China. The Chinese authorities may now wish they had taken more cantinas. The minorities minister commented that the government had made more efforts to resolve conflicts in the Soviet Union and in East European countries and awarded the Peace Prize to the Dalai Lama.

China recently accepted a gift of one million Korans from Saudi Arabia as well as funding for theological education in China. The Chinese authorities may now wish they had taken more cantinas. The minorities minister commented that the government had made more efforts to resolve conflicts in the Soviet Union and in East European countries and awarded the Peace Prize to the Dalai Lama.

China recently accepted a gift of one million Korans from Saudi Arabia as well as funding for theological education in China. The Chinese authorities may now wish they had taken more cantinas. The minorities minister commented that the government had made more efforts to resolve conflicts in the Soviet Union and in East European countries and awarded the Peace Prize to the Dalai Lama.

China recently accepted a gift of one million Korans from Saudi Arabia as well as funding for theological education in China. The Chinese authorities may now wish they had taken more cantinas. The minorities minister commented that the government had made more efforts to resolve conflicts in the Soviet Union and in East European countries and awarded the Peace Prize to the Dalai Lama.

Moslem rioting reported in 3 Chinese cities

THE ASSOCIATED PRESS

BEIJING- Chinese troops have been slmth three <^es^m^ ^na- tion's far west border^ with the Sbr^ vlet Union and, Pakistan to quell Moslem riots; a source saMTues-

juries.

The traveler said heard other far- gnerns werenotaflowedto board a pne Saturday for die cter (700-mile) trip from Urumqi to Kashgar.

day. The disturbances toakplacein The govEmment ofPakistan alsop Kashgar, Hotan and one other citym wis Defied Monday that the 4,00fc

die remote soudiwest section ofXin-. meter ii3,120>foot)Khunjerab-Pass

Jiang Uygur Autonomous Region, through theKarakorum Mountains rind flie source, a Western traveler south of Kashgar had been closed. Who was in the Xinjiang. provincial due to a laridslide: The pass; die main

capital of Urumqi. : . route between Xinjiang and Paki- stan, waitb have opened for the sea-

Xinjiang official Monday dsocn- sonlaterthis month. i' ^firmed dim the rioting had taken^ There must be somekindof Bou- place, but Chinese officials have re-. ' ble if they've closed the pass," said

fiised to confimi or deny the Reports, one Asian diplomat. An. official of the State Minorities *. ; ^Morethan half the 14m91jQn.pei>-

Commissioq inBeijing Tuesday pie in the arid, desolate province are people in Urumqi that the rioting near Kashgar, an ancient bazaar and Silk Road oasis west of the Taklisma- kan Desert, apparently was sparked by a controversy over the building of a mosque.

Chinese authorities have recently ordered a clampdown on religious functions in Xinjiang, claiming that people are using religion for separat- ist, anti-government activities. There were no details on how many took part in the reported disturbances, whether the troops, sent in Fri- day, were soldiers or the paramili- tary People's Armed Police, or whether there were any deaths or in-

dominant ethnic group of China, into Xinjiang, threatening to make the Moslems a minority.

Last May there were violent Mos- lem riots in Urumqi over a Chinese language book the Moslems said blasphemed their religion.

Since the outbreak of ethnic unrest in the Soviet Union, Chinese offi- cials have repeatedly warned of sep- aratist threats in Xinjiang. Foreign journalists and diplomats have been barred from the province.

Xinjiang also borders Tibet, another province where resentment against Chinese rule has erupted into violence in recent years.

T D N
11 N U S A N
1990

Growing unrest reported among Muslim minorities

Distant smoke

By Robert D'lfm in Mdng

Ethnic and religious unrest is intensifying in China's far western Xinjiang Autonomous Region. A serious riot is believed to have occurred near Kashgar in early April, according to diplomats in Peking.

Details of the incident are unclear, but it may have involved a dispute over permission to build a mosque, according to unconfirmed reports by travellers to Xinjiang. Other accounts report troop movements within the region, and authorities have imposed a ban on travel to Kashgar

by foreigners.

Tension in the region has heightened in recent months as Islamic separatists have renewed their activities, stimulated by the new wave of nationalism in nearby Soviet Central Asia. Turkiospeaking Muslim minorities now make up about 60% of Xin-pang's total population of 4 million, a proportion that has declined rapidly since 1949 with the massive influx of Han Chinese to the region.

Chinese Minister of Public Security Wang Fang, who travelled to Xinjiang last August, identified "conspiratorial separatist forces" as the main factor behind instability

in the region, and said the "root cause lies in the attempt by the US and other countries to split and subvert our country."

"A handful of people stubbornly clinging to the stand of bourgeois liberalisation and a handful of separatists have not taken their defeat lying down, but are still coordinating with foreign anti-Chinese and anti-communist forces and carrying out acts of separatism and sabotage," Xinjiang government chief Tomur Dawamat said in a radio broadcast in March. Tomur called on Xinjiang leaders to "expose and crack down on a handful of scum of the Chinese nation and such criminal activities as reactionary propaganda and religious disturbances which undermine China's social stability and national solidarity."

More recently, Tomur revealed the Chinese authorities have arrested dissidents in Xinjiang for distributing

news conference in Peking on 24 March, Tomur stated "global changes in pursuit of bourgeois liberalisation" — an apparent allusion to political reforms in the Soviet Union and Eastern Europe — as a contributing factor behind unrest in Xinjiang. China does not interfere in the internal affairs of other countries, Tomur said, but warned "we will be vigilant when such changes directly affect us."

Tomur said the government had recently caught spies sent to Xinjiang by a former official of the pre-revolution Kuomintang (KMT) administration in Xinjiang, whom he named as "Aisha." Tomur said "Aisha" remained an active pan-Turkic nationalist from his base in Tuikey from where he had rallied some 5000 men to oppose Xinjiang's remaining in the big family of the [Chinese] motherland?"

"Aisha may be connected to an organisation which Chinese officials

lutionary Front. Islamic nationalists have twice proclaimed an independent Turkish state in Xinjiang during this century. The Turkish Islamic Republic of Eastern Turkestan, founded in Kucha in 1933 and intensely anti-Soviet, was crushed by local KMT forces within months.

More successful was the Yili-based Eastern Turkestan Republic (ETR), organised by Soviet-educated urban Uighur nationalists and Kazakh rebels, who with Soviet assistance mounted a successful rebellion against weakened KMT forces in the northwestern part of Xinjiang in 1944. The ETR collapsed in 1949 after most of its leaders died in an air crash en route to Peking for negotiations with Chinese communist leaders. Chinese control of the region was subsequently restored by People's Liberation Army forces led by Wang Zhen — China's present vice-president — though armed resistance by Kazakh

-g -g- gg-^: Ze2€>

Chinese police torture prisoners

UN steps in

BEIJING, Sun. (Rtr)

CHINESE police torture prisoners to extract confessions, killing or wounding many of their victims, a senior law enforcement official revealed in an unusual report on abuses of police power this year.

China had investigated 2,900 cases of "perverting justice for bribes, extorting confessions by torture, illegal detention and neglect of duty" from January to March, Deputy Chief Procurator, Liang Guoqing, was quoted as saying on Saturday.

More than 490 "major" cases involved "deaths and injuries as well as serious economic losses," Liang told the new China news agency.

Liang reportedly told a news conference that dealing with such cases had helped protect "Chinese citizens' democratic rights" and build an honest government.

His report appeared to be the first official confirmation of widespread accounts of beatings and torture inflicted on prisoners after crackdowns on last year's democracy movement and Tibetan independence protests.

In Geneva on Friday, the United Nations Committee against torture asked China to provide more details of measures it said it had taken to stamp out torture in prisons.

The committee of 10 independent human rights experts told China that charges of ill-treatment of

prisoners were so widespread they could not be considered isolated incidents.

China ratified the UN Convention against torture in 1988. A Chinese legal expert attending the Geneva meeting said reports of torture in Chinese jails were "rumours and gossip."

Prisoners recently released from Chinese jails have described how electric prods, beatings, prolonged periods of isolation and abuse of women are used to punish and extract confessions.

The UN committee chairman, Michel Voyame of Switzerland, said a report presented by China was too vague and brief.

"We want to know what measures are being taken to prevent torture and to punish those responsible," he said.

It was not clear whether Liang's report was made in response to the Geneva meeting.

Sections of Liang's speech dealing with corruption were reported in official Chinese newspapers but not his remarks on torture or other abuses of power by police.

China's carefully controlled media have only rarely in the past admitted to cases of police torture.

A separate report by the new China news agency said 253 policemen and women had died in the course of duty last year.

s. <S tfr?.

China appeals to its Muslims

BEIJING, Wed. (AFP)

CHINESE authorities have called on Muslims living in northwestern Xinjiang region close to the Soviet border to unite in opposing elements of instability, a local press report has said.

The *Xinjiang Daily*, which appeared here yesterday, said officials have been holding meetings in the town of Aksu since February to encourage inhabitants of the Muslim-majority area to fight against "elements of instability."

The move comes after reports of clashes on April 5 and April 6 between Muslims and Chinese

police at Artux, a town near the Soviet border, in which 68 people died. The reports have not been officially confirmed.

Local party officials recently criticised religious leaders in Xinjiang who, according to regional assembly president Amudun Niyaz, were "under the cover of religion, propagating separatist views aimed at striking a blow against national unity."

The recent incidents were provoked by Turkic-speaking Muslims, who are not ethnic Chinese, protesting against a move to give them Chinese identity cards, sources said.

CHINA RESTLESS .MOSLEM FRINGE WORRIES PEKING . " MUNICH, JANUARY 31 - (NCA) - following article appeared In THE FINANCIAL TIMES, JANUARY 31, 199.0

China's leaders have van anxious eye on the minorities beyond the Great Wall, reports Collna MacDougad

CHINA'S leaders, observing ethnic tensions boiling over in the Soviet Union in the wake of das-noet, are anxiously considering their ovrbrtoStSms' uduuiltnfe. Last .week Wang Snmao, Peking's ageing but bet-tie-hardened provincial governor in Xinjiang - Chinese Turkestan, as it was once called - ordered new measures to prevent ethnic unrest and

i codelor anti-party protest, but Peking has reason to fear mare then just pro-democracy demonstrations, for historically China has seen

The party is alreaaj'Ti'trouble after the slaughter of demonstrators in Peking last summer and the current unpopular tough economic pOHcy, But Chinese leaders are determined to prevent any copying of events in eastern . Europgan4.the^QxM repubUcs. Unlike 'fhf" Soviet Union, where' non-Russians amount to almost half the pecculation, China's minorities number only around

But these minorities live mainly In China's vast fringe areas to the west bese Moslems, Mongolians sr folk share traditional cultures with peoples across the frontier jadwseuolaya for the Ghtogft- ^These areas are heavily mmtarised, ostensibly because of the long frontier with the Soviet bloc but as much tor ^B3»L»Sirtt^X^jlang and Inner Mongolia in pamcniar have strong ethnic links with the nearby Soviet empire, and Xinjiang, criss-crossed since time immemorial by east-west trade routes nnH pnmnrjic herdsmen, a tra-rimMon.nf IMHng

Xinjiang is home to about 13m people, of whom 6m or more are Turkish-speaking Moslems, the Uighurs. They form around half the population of the so-called Xinjiang Autonomous Region, and with the sprinkling of assorted

and Tatars, they easily outnumber toe ethnic Chinese. Other provinces and ■ -wxriniw - notably -Gansu.;

Bave substfsHIO^JS though these are married descendants VS Arab traders) rather than tribesmen Historically the Chinese feared

trial Aslans 4 most notably Genghis Khan and Ida Mongol hordes - as her-

i grab Great Wall built to keep them out, countless invasions

over Xlidlang innumerable tones, per ceM&iiTSStikMam&Ji tDOsanh»4er- ritory was perilled under Chtneae rale.

But only when the. empire was at its height has Pektoggwitotly controlled the region. After the First Wura Wim wu ruled by warlords loosely subject to China's Nationalist , and there was even a brier " " Turkestan

tory in 1949 Pricing took control, and has

to &e middle 1960s! torn was stiU only an &5m were Ulghur, with numbering only about 200,000. Since the B UtXBawO, Who dUHB from all i race, religion, lah-

_____ to the new todus- onswr- amow numbers have come as prisoners serving near-life sentences for political crimes.

Today, as to China's minority areas nationwide, the Chinese Mid aftJha ten, Th<> post-1949 infiffiHfISwTeaxea nSvoc with the traditional economy and way of life without much improving toe standard of Jiving. Centuries-old irrigation systems' were aamagetf dogmatic Chtoae farm policies, i flwttinn hug mnad and nuclear tests at toe LopNor site have contaminated

:In the Cultural Revolution toe Ulgh-ura, especially the religious, were cruelly persecuted and their mosques desuoywi. winiB re* have been rebuilt and a modest amount of cultural freedom encouraged, toe Hitmen, are nwfwpUw - to recent ysemtoere Mve been regular outoraaks of toter-ra- H**1 yi-T, M

bances to oter rartire such aa Yinina. close to toe StooBoviet border. One epi-

•ode last year shows dearly how mill- In China's Inner Mongolian Autono- tant the Moslem community in China moos Region, at 8m, outnumberes the can be. Last May, during the throes of Mongols In Outer Mongolia by 80_per tbel#klfi^(rala^ifi09ement«wi0' cent like the Moslem peoples In Anient crowd stormed party and govern-. Jiang, the Mongols suffered severely at ment headquarters in Urumql, Xin- the hands of ethnic Chinese in the Cul- Hnnp « Mnifaii denouncing a Chirww tural Revolution, book which had explained mosque But despite its name Inner Meeyolla architecture and decoration in terms of has little autonomy. Prey to Chinese Bex. JWpra^wftg ggheeaTfound4BB settlement for 200 years, today the Mon- rc&ntry wherever there was a Modem golsare cqnmlately jyamped. with eth- oonunity, a warning to Peking that it nic CKTneee totalling about lam. Kadis* was not Immune to the tide of Islamic tically there Is no chance of closer

Currently ChinaV^eTMongolian eveff 7>T "geiilffiB'dnUinomy.inrt nahan-region Is a less sensitive hut perhaps is not always the arbiter In nationalist ultimately as threatening a problem as mevements.

Xinjiang. The new and unexpected At least China's most troubled ethnic sight *tit* a bigger area, Tibet, is unlikely to be directly nne in government across the border in affected by these erupting racial tenths Mongolian People's Republic could dops, though it has the strongest claim bejmgioudy unsettling.....

Mongolians demanding of any to frill independence. It has also

uaAMftt'SOWtwsRit UP the law - fat it, bring CCUd Hie rommnlnst regime, the Mongolian repression ^from Peking's communists People's Republic has been Moscow's with uprisings and guerrilla war. moat faithful satellite and for the 66 But despite cultural links to the Monlyears of SinoSoviet split, completely guUans (at one time the Dalai Lama cut affrenHnner Mongolia: WKn Rhus- was tiier spiritual patron) it is geo- noat, however, the Mongolians are com- graphically isolated, It has little in coming out their shell, travelling mare (WBft-MUH thr'ModMT world on its and widening their trade and cultural northern doorstep. Tibetans may find contorts This, plus the news from east- "WdytWpurpttssure on Chins interna

of

- era Surops, precipitated the two pro-de- tionally -via-'the - Dalai .-Lam*v hut Peking's TOWgAPJODURtotaOM to Plan Bator, main internal danger ana as* fall-out spreads from the effects of] Soviet tfasnost J* likely to btXftyangJ

Ironically the Mongolian population

103082

o ;.■* o' ■' o o o -v o o o

■ y'

Munich, April 11 - (NCA/EC) - following report appeared in the DIE WELT of April 11, 1990 y titled:

Moslems begehren auf: Peking schickt

Truppen in den „Wilden Westen“

Minderheiten in Shindong fühlen sich von Han-Chinesen ausgebeutet/ Separatistischer Tendenzen

JOCHEN HEHN, Hongkong

Die Volksrepublik China hat erneut Aiger mit ihren IGnderheiten. Nachdem in den vergangenen Jahren in der autonomen Provinz Tibet mArmai« antichinesische Unruhen ausbrachen und mit Waffengewalt unterdrückt wurden, werden jetzt aus der autonomen Provinz Sinkiang (Xinjiang), in der die moslemischen VoOcsgruppen der Uiguren und Kasachen sowie die kleineren Stämme der Kirgisen, Tadschiken, Usbeken und Tartaren leben, schwere TJnruhen gemeldet

Wie aus Peking veriautet, sah die Regierung gezwungen, Truppen in Chinas .wuden Westen* zu schicken. Obwohl ein Sprecher der Provinz in Peking die Meldungen fiber Unruhen als »Gerüchte« hinstellte, bestfitigten Diplomaten unter Berufung auf chinesische Requiereskreise, daß es in der Stadt Kaschgar, die an der berühmten Seidenstraße liegt, zu schweren Ausschreitungen gekommen sei. Hunderte von Uiguren seien Messer schwingend durch die Straßen gesturmt. Ob es Verletzte oder Tote gab, ist bisher nicht bekannt.

Flüge nach Kaschgar vorerst eingestellt

Ausländer, die aus Sinkiang nach Peking zurückkehrten, berichteten jedoch, daß Flüge von der Provinzhauptstadt Urumqi nach Kaschgar eingestellt wurden. Die Provinzregierung in (wHgf) »fpmpr amittiiitfKwi

Journalisten, nach Sinkiang zu wEr" von dec Mehrheit der Han-Chinesen *en. Bereits im vergangenen Mai •War', ausgebeutet zu werden. Aufgrund der es zu batten ^hunderte RandaHerer*. das, Hauptquartier der kommunistischen Partei in Urumqi gestiftet

Hinweise auf Schwierigkeiten in Sinkiang hatte es auf der vor Woche in Peking beendeten Tagung des Nationalen Volkskongresses gegeben, als der fführende Delegierte der Provinz, Tomur Dawamat, enthfiOte, ^sezessionistische Aktivitäten* mit Verbindung zur taiwanesischen Regierungspartei Kuomintang versuchten, die Moslems gegen die Zentralregierung aufzuwiegen.

Als einen der Drahtzieher der separatistischen Bewegung identifizierte Tomur den früheren stellvertretenden Generalsekretär der bis 1948 in Sinkiang fführenden Kunmintang,

tea
a sha babe von der Turke aus die Untergrundorganisation organisiert, Spione in die Provinz geschickt und antirbinsiarhpB PmpaganHamatpifill - in Koranen versteckt - in die Provinz geschmuggelt

■ "till dem Hinweia auf ethnischen ruhen in der benachbarten Sowjetunion warnte Tomur zu erdhter Wachsamkeit Jeder, der sich für one Trennung der Provinz von China einsetze, mache sich ones Jconterrevolutionfirm Verbrechens" strafbar. Obwohl Grande ffür die Unruhen nicht genannt wurden, ist bekannt, daß - ähnlich wie die Tibeter - auch die Moslems sich in der Vergangenheit homer wieder darüber beschwerten,

Überzahl waren. mittlerweile zur Minderheit geworden. Neun Millionen Han-Chinesen stehen heute sechs Millionen Moslems gegenüber. Obwohl die Provinz reich an Bodenschätzen ist, bUeb der Lebensstandard der Menschen weit hinter dem anderer Provinzen zurück. Dies wurde wohl auch in Peking erkannt

Abhilfe durch mehr Autonomie und Handel?

Ein Regierungsvertreter meldete unlängst Zweifel an, ob separate Entwicklungspfade für die reichen Küstenregionen die Schwierigkeiten in den mit weniger Reichtum gesegneten zentralen Provinzen und der i Westregion, zu der neben Sin- ; auch Tibet und Ningsia zählen, können. Stattdessen schlug er r, dem chinesischen Westen mehr

Tumgp^hyn und ihm

zu gestatten, mit den Bepubli- in der Sowjetunion verstärkt lei zu treiben.

Freibich birgt dieser Vorschlag wieder die Gefahr, daß neben Waren auch der Spaltpilz nach China getragen wird. Tomurs Stellvertreter Huang Baozhang: .Wirtschaftliche ffilfe akzeptieren wir von jedem. Wenn es jedoch religiöses Beiges- rhmack hat, lehnen wir sie ab. Religiöse Infiltration können wir nicht dulden."

UNESCO scientists say _____ China's Muslims enjoy religious freed'

By Bruce Shu

BEIJING, Aug. 25 (AFP) -- Leading social scientists from Pakistan and Turkey say that after a two-week road trip to China's remote far west, they are satisfied Muslims there are free to practice their religion and culture.

The statements fly in the face of reports of religious unrest behind recent separatist riots in the muslim-majority Xinjiang autonomous region and official calls there for aggressive action to quell Islam's "anti-socialist" influence.

"We visited people in their homes and said she believed the Uyghurs, the main ethnic group in Xinjiang, did not feel restrained in carrying on their traditional culture and religion.

"When I asked a man about one of our 17th-century historical figures, he lit up and said he was a descendant from the same tribe," Professor Togan said, adding that she had spontaneous talks with people in remote villages and in bazaars.

She said she spoke with the local people in Turkish, a language very close to that of the

from about 20 countries.

The group left the historic eastern terminus of the trade route, Xian, on July 20 and traveled nearly 10,000 kilometers (6,250 miles) through the Gobi and Taklamakan deserts in Gansu province and through Xinjiang.

The journey, which was arranged and supervised by the Chinese government, included visits to rarely seen historical and archaeological sites and ended Aug. 17 in Kashgar, China's westernmost outpost and scene of separatist riots in April that left scores dead.

Muslim members of the expedition attended Friday prayers at a mosque in Kashgar and witnessed a traditional wedding ceremony, Dani said.

Turkish historian Iscnbikc Aricanli Togan, a Central Asia specialist at Washington University in the United States, said that Xinjiang's Muslims had

Since the 1949 Communist takeover, the government has said it sought to wipe out millennia-old Han arrogance and discrimination against ethnic minorities, but has tried to instill socialist values of its own in minority areas.

Communist crusading reached its peak during the Cultural Revolution (1966-1976) and has been revived after April riots in Baren village outside Kashgar in which officials say 22 people died. Travelers in the area said the death toll was three times higher.

Last month, the official *Xinjiang Daily* launched a virulent editorial against Islam's role in "propagating anti-socialist ideas and advocating splittism."

It condemned "a small group of splillists" for using their religious influence to interfere in administration, culture, education, marriage and family planning.

The paper urged the authorities to ban obligatory religious education, forbid the construction of new mosques and open special schools for young people who "support the Communist Party and love the motherland."

Because unbiased and informed reports from Xinjiang are difficult to come by, the exact extent of Muslim separatist sentiment in the region is difficult to gauge.

But according to the *Xinjiang Daily*, supporters of the separatists responsible for the Baren riots collected donations of 13,000 yuan (\$2,750), grain, horses, explosives and motorcycles for their cause, the creation of a "republic of East Turkestan."

Sixty percent of Xinjiang's 14 million people are Muslim the majority of them

Tarim oil find said critical for China's

China is the largest producer of oil in Asia, but its total production accounts for less than 5 percent of the total world market, and it relies mainly on coal for energy production. Oil, however, is critical to China's transportation and fertilizer industries. Though China is a net exporter of oil, its production for domestic use in recent years has not been sufficient to meet its own rapidly growing industrial demands, resulting in costly energy shortages in some industries.

And the answers to how to transport that oil to where it is most needed may end up involving the Tarim Basin -- a huge, isolated area that encompasses the Taklamakan -- may determine to a great degree the future strength of the Chinese economy.

The answer to how much oil is beneath the areas thousands of miles to the east. The Tarim Basin -- a huge, isolated area that encompasses the Taklamakan -- may determine to a great degree the future strength of the Chinese economy.

China is the largest producer of oil in Asia, but its total production accounts for less than 5 percent of the total world market, and it relies mainly on coal for energy production. Oil, however, is critical to China's transportation and fertilizer industries. Though China is a net exporter of oil, its production for domestic use in recent years has not been sufficient to meet its own rapidly growing industrial demands, resulting in costly energy shortages in some industries.

And the answers to how to transport that oil to where it is most needed may end up involving the Tarim Basin -- a huge, isolated area that encompasses the Taklamakan -- may determine to a great degree the future strength of the Chinese economy.

&

1. 0., » „Spalterische Aktivitäten“

Die Kaukasus-Unruhen wirken sogar bis nach China

Von unserem Korrespondenten Peter Achtin

PEKING. In der Oasenstadt Kashgar im äußersten Westen Chinas soll es zu Unruhen gekommen sei. Die chinesische Regierung habe sofort reagiert und zusätzliche Einheiten der Armee und der bewaffneten Volkspolizei ins Krisengebiet gesandt.

Obwohl offiziell die ganze Angelegenheit in Peking als „Gericht“ und „schiere Erfindung“ heruntergespielt wird, ist nach verschiedenen Quellen daran kaum zu zweifeln. Über das Ausmaß der ethnisch und religiös bedingten Auseinandersetzungen jedoch herrscht Unklarheit. Seit Monaten schon haben die Behörden der Autonomen Region Xinjiang und der Pekinger Zentralregierung die einheimische Bevölkerung - vornehmlich turkischstämmige, moslemische Uiguren - vor „spalterischen Aktivitäten“ gewarnt und zur „Einheit des Mutterlandes“ aufgerufen. Die Han-chinesische Zentralregierung befürchtet ein Übergreifen des religionsnationalistischen Klimas von jenseits der Grenze, der zentralasiatischen Sowjetunion.

Journalisten erhalten für die Autonome Region Xinjiang, einschließlich der Hauptstadt Urumqi, seit Wochen keine Reisebewilligung mehr. Seit dem vergangenen Wochenende dürfen auch Touristen nicht mehr reisen, zumindest nicht nach Kashgar, der legendären Oasenstadt an der berühmten Seidenstraße. Kashgar, nur etwas mehr als 200 km wirtliche Kilometer von der sowjetischen Grenze entfernt, zählt über 100.000 Einwohner, die meisten davon moslemische Uiguren. Seit Beginn der achtziger Jahre ist es hier verschiedentlich zu Demonstrationen und Unruhen gekommen.

Seit Monaten geht es wieder in der für China strategisch wichtigen autonomen Region

grenzt an die zentralasiatischen Sowjetrepubliken Tadschikistan, Usbekistan und Kasachstan. Von den 15 Millionen Einwohnern der Region sind rund sieben Millionen moslemische Uiguren, dazu Minderheiten von Tadschiken, Usbeken, Kirgisen und Kasachen.

Die Ideen des neu erwachten islamischen Fundamentalismus haben an der chinesischen Grenze nicht haltgemacht. Neuerlich ist es in der Region Xinjiang zu Unruhen gekommen. Die Führung in Peking ist jedoch entschlossen, das Gebiet im Griff zu behalten.

der „Xinjiang-Tageszeitung“ wurde bereits zu Anfang des Jahres vor ethnisch, religiös und politisch inspirierter Unrast gewarnt. Der regionale KP-Chef Song Hanliang meinte im Februar nach einer Inspektionstour in Kashgar und andern Orten der Region, man müsse die Kontrolle über religiöse Aktivitäten verstärken. Beim Anfang April zu Ende gegangenen Nationalen Volkskongress riefen die Delegierten aus Xinjiang zu erhöhter Wachsamkeit gegen „eine kleine Zahl von Separatisten“ auf.

Der Chef der Regionalregierung, Tomur Dawamat, hat sich kürzlich „entschlossen“ gezeigt, die „Saboteure“, den „Abschaum der Nation“, zu vernichten. In einem Mitte März in der „Xinjiang-Tageszeitung“ veröffentlichten Aktionsplan wird die „absolute Überlegenheit der Partei über die Religion“ in Erinnerung gerufen und jene werden gewarnt, die „Separatismus unter religiösem und ethnischem Deckmantel“ propagieren. Die Provokateure

ten“ in Verbindung gebracht, ohne jedoch namentlich ein Land zu erwähnen.

Die Hui - so der chinesische Name für Moslems - sind die größte religiöse Minderheit Chinas. Sie setzen sich aus verschiedenen Ethnien zusammen. Sie leben in ihrer Mehrheit im Nordwesten des Landes, angeführt von den turkischstämmigen Uiguren. Chinas Moslems haben in der Regel mit nationaler Politik wenig zu tun. Doch bereits unter der Qing-Dynastie (1644-1911) kam es zu Aufständen, die von den kaiserlichen Truppen blutig unterdrückt wurden.

Während der Kulturrevolution (1966-1976) unter der „ultralinken“ Religionspolitik Maos wurde der Islam, im Unterschied zu andern Religionen, gerade noch geduldet. In der außenpolitischen Isolation jener Jahre nämlich wurden Länder der Dritten Welt und namentlich des Mittleren Ostens zu den engsten Freunden Pekings. Mit Beginn der Reformpolitik Ende der siebziger Jahre und der wieder eingeführten Religionsfreiheit wurden auch Pilgerreisen nach Mekka erlaubt.

Ideen des wiedererwachten islamischen Fundamentalismus haben in den achtziger Jahren nicht an der chinesischen Grenze in Zentralasien haltgemacht. Die Moslems in Xinjiang sind gut informiert, auch darüber, was gegenwärtig in den zentralasiatischen Sowjetrepubliken vor sich geht. Der starker werdende Ruf der Pekinger Zentrale und der offiziellen Führer der Nationalen Minderheiten nach „Einheit, ethnischer Harmonie und Patriotismus“ kommt deshalb nicht von ungefähr, ebenso wenig wie verschärfte Kontrollen und Truppenverstärkungen. Peking ist fest entschlossen, das

China-Moslems

Neun Menschen nach Demonstration gegen 'chinesischen Ruchdie' verurteilt -■

Peking, 11. Oktober (AFP) - Ein Volksgericht in Urumqi, der überwiegend von Moslems bewohnten Hauptstadt von Xinjiang, hat neun Menschen zu Gefängnisstrafen von einem Jahr bis zu lebenslanglich verurteilt. Das Gericht beschuldigte die Angeklagten, im Mai eine 'religiöse Meuterei' organisiert zu haben; n, berichtete die Tageszeitung von Xinjiang. Weiter wurden ihnen Diebstahle, Beschädigungen öffentlichen Eigentums und Störung der öffentlichen Ordnung zur Last gelegt. Die Urteile wurden im Berufungsverfahren bestätigt. Die Angeklagten hatten am 19. Mai den Sitz der Kommunistischen Partei und der Regierung von Urumqi angegriffen, um gegen die Veröffentlichung eines inzwischen verbotenen Buches zu protestieren, das ihrer Meinung nach den Koran und den Islam verleumdete. Das Buch trägt den Titel 'Sexuelle Bräuche'.

Mehr als 150 Soldaten und Polizeibeamte waren bei der Protestkundgebung verletzt und mehr als 40 Fahrzeuge zerstört worden. Eine ähnliche Demonstration in Peking gegen den 'chinesischen Ruchdie' war ohne Zwischenfälle verlaufen. Die Proteste in Urumqi ereigneten sich kurze Zeit vor der Verkündung des Ausnahmezustandes in Peking, als Hunderttausende von Studenten sich dort für mehr Demokratie einsetzten.

In China leben offiziellen Angaben zufolge etwa 14 Millionen Moslems, nach inoffiziellen Schätzungen sollen es sogar 20 Millionen sein. Viele von ihnen hatten im Mai an friedlichen Demonstrationen in Xian, Shanghai und anderen Städten teilgenommen, um eine Rücknahme des Buches zu fordern.

ms/goe

AFP

111547 OKT 89

Angeblich 50 Millionen Haftlinge in Chinas „Gulag“

; Washington (AP) - China halt nach Darstellung amerikanischer Experten in einem System von rund 5000 Zwangsarbeitslagern etwa 50 Millionen Menschen aus politischen Gründen gefangen. Professor John Copper vom Rhodes College in Memphis sagte anlässlich der Vorstellung eines Buches über Menschenrechtsverletzungen in China, diese Zahl werde im Westen weniger zur Kenntnis genommen als die eine bis zwei Millionen Haftlinge im sowjetischen Lagersystem. China habe aber bei einer nur um das Vierfache größeren Bevölkerungszahl etwa die 50fache Zahl von Haftlingen im Vergleich mit der UdSSR. Viele Zwangsarbeitslager in China seien als Fabriken getarnt

SDZ 18/19. 4. 89

Peking gibt Minderheiten-Konflikte zu ..Verbindungen zu Sezessionsbestrebungen in der UdSSR"

Von Jürgen Kahl

Peking, 14. Februar - Die Regierung in Peking hat öffentlich wachsende Spannungen im Verhältnis zu den in China lebenden ethnischen Minderheiten eingestuft und konkrete Maßnahmen zur Vorbeugung beziehungsweise zur Abwehr von Unruhen angekündigt. Bei einer Nationalitätenkonferenz, über deren Beginn die *Volkszeitung* am Mittwoch auf der Titelseite berichtete, zog der zuständige Minister, Ismail Amat, dabei zum ersten Mal Querverbindungen zwischen Sezessionsbewegungen im zentralasiatischen Teil der Sowjetunion und nationalistisch-stimulierende Einflüsse außerdem die radikalen politischen Veränderungen in Osteuropa. Der Uigure Amat, der aus Xinjiang stammt und seit 1985 die Staatskommission der Zentralregierung für Minderheitenfragen leitet, erwähnte keine einzelnen ethnischen oder nationalistischen separatistischen Aktivitäten durchzuführen. Zur wirkungsvolleren Abwehr und Bekämpfung von Unruhen sprach er von Plänen der Nationalitätenkommission, die Zusammenarbeit zwischen den lokalen Regierungsbehörden, einschließlich der bewaffneten Polizei, mit

Chinas Minderheiten machen zwar nur rund sechs Prozent der Gesamtbevölkerung aus, bewohnen aber - vornehmlich in den dünn besiedelten Grenzregionen im Norden und dem langgestreckten Westbogen als Nachbarn der Sowjetunion und Südgasiens - 84 Prozent der Landesfläche. Die nicht auf einzelne Gebiete eingegrenzten Aufierungen von Minister Amat lasen darauf schließen, daß die Regierung in Peking die Gefahr sich ausbreitender Autonomie- und Unabhängigkeitsbestrebungen inzwischen nicht nur auf Tibet beschränkt sieht. Als ansteckungsgefährdet gelten dabei vor allem die ethnisch und religiös mit der Bevölkerung in den zentralasiatischen Sowjetrepubliken verbundenen Minderheiten - wie Kasachen, Kirgisen und Tadschiken - in Xinjiang, aber auch die rund 23 Mongolen im Grenzgebiet zur Außen Mongolei. Die politische Protestbewegung in der UdSSR mit ihren unterschwellig panmongolischen Tendenzen wurde in chinesischen Medien bis zum Auftreten der autonomen Bewegung in Xinjiang hat die Regierung kurzlich ein Sofortprogramm angekündigt. Es sieht durch erhöhte Investitionen für den Bau von Straßen und Schienenwegen in der Westregion vor, technisch zu erschließen und die wirtschaftliche Entwicklung durch vermehrten Handel mit der Sowjetunion und den

Berichte fiber Aufruhr in Singkiang bestätigt

Uiguren streben nach Unabhangigkeit / Von Wolfgang Gunter Lerch

FRANKFURT, 23. April. Die chinesische Regierung hat jetzt erstmals zugegeben, daß vor zwei Wochen in der Autonomen Region von Singkiang (heutige Schreibweise: Xinjiang) ein Aufstand stattgefunden hat. Doch während Peking die Zahl der bei der Niederschlagung des Aufstands getöteten Personen mit 22 angab, sprechen in Europa lebende Exil-Chinesen von achtzig Todesopfern. Das Gebiet, oft "85°-China-ferner-Westen" oder "Chinas Alaska" bezeichnet, ist für Besucher gegenwärtig gesperrt; erst in der vergangenen Woche hatte eine Kommission der Unesco eine geplante Reise in die Region-Tjurgur-Singkiang abgesagt. Jetzt soll "gespannte Ruhe" herrschen. Peking hat nach Agenturbereichten vor allem "in- und ausländische Separatisten" für die Ereignisse in der Stadt Baren im Gebiet von Kizilsu verantwortlich gemacht; bei den Aufständischen handelte es sich nur um eine kleine Minderheit.

Die Autonome Region Singkiang, deren geographischer Kernraum das Tarim-Becken mit der Wüste Takla Makan ("Ohne Wiederkehr") ist, wird überwiegend von Muslimen bewohnt. Das Mehrheitsvolk sind die Uiguren, die zur Familie der Turkvölker gehören. Ihre Sprache, das Neu-Uigurische, das bis vor kurzem noch mit arabischen Buchstaben geschrieben wurde, gehört dem östlichen Zweig der Turksprachen an. Außerdem leben jedoch noch andere türkische und muslimische Minderheiten in dieser Region, "Ost-Turkische", genannten Region, etwa Kirgisen, Kasachen und Usbeken, deren Brüder in den mittelasiatischen Sowjetrepubliken wohnen, die zum Teil an Singkiang angrenzen. An dem jüngsten Aufstand sollen viele Kirgisen beteiligt gewesen sein, da die Region von Baren eine autonome kirgisische Präfektur ist. Nach Angaben von Dissidenten brachen die Gewalttätigkeiten aus, als Hunderte Muslime sich geweigert hatten, sich wegen der Ausstellung persönlicher Papiere fotografieren zu lassen. Doch hatten die Unruhen in Wirklichkeit politische Hintergründe gehabt.

Die städtischen Zentren Singkiangs sind Khotan, Yarkand, Urumtschi (Urumqi) und das ganz im Westen des Tarim-Beckens gelegene Kaschgar, das als religiöses Zentrum der Uiguren und osttürkischen Völker insgesamt angesehen werden kann. Die russische Grenze, hinter der vierzig Millionen Muslime leben (Tadschiken, Usbeken, Kirgisen) ist nicht weit entfernt. Und das schmale, ehemals zu Afghanistan gehörende, jedoch von Peking annektierte Wakhan-Gebiet wird ebenfalls von Kirgisen bewohnt.

Die modernen Uiguren sind Nachfahren jenes türkischen Volkes, das schon vor mehr als tausend Jahren in den Oasen rund um das Tarim-Becken, im Gebiet von Turfan, ein mächtiges Reich errichtete.

hatte. Berühmt sind noch heute die Freskmalereien von Bazaklik, aber auch die Ausgrabungen von Kara Schar, Kara Khoto, Idikut Schahri und anderen Orten. Die Uiguren waren zu dieser Zeit noch Anhänger der buddhistischen Religion, teilweise auch Manichäer, und gerieten erst nach der Jahrtausendwende unter den Einfluß des Islam.

Die mittelalterliche Kultur der Uiguren profitierte vom West-Ost-Handel auf der Seidenstraße, die sich in Kaschgar gabelte: eine Nordroute führte über Turfan weiter nach Osten bis China, eine Südroute umging die heute lebensfeindliche Takla Makan, die freilich zur Zeit der Uiguren noch belebter gewesen sein dürfte und traf östlich des Tarim-Beckens wieder auf die Hauptroute. Auch nach der Übernahme des Islam strahlte die Kultur der Uiguren noch weit aus, vor allem nach Osten zu den Mongolen, welche die uigurische Schrift übernahmen, aber auch nach China, dessen Einfluß nach dem Zerfall der mongolischen Reiche immer stärker wurde. Viele Uiguren wirkten als Schreiber und Gelehrte. Einer von ihnen, Mahmud aus Kaschgar, wird heute von allen "gebietsweit" in der "Türkischen Sprachwissenschaft" dem Balkan, "ip4jllk'kai: See verehnen, weil er mit seinem „Diwan der türkischen Sprachwissenschaft“ den Versuch unternahm, alle Dialekte seines Volkes zu systematisieren. Unter der Herrschaft der chinesischen Kaiser geriet das kleine Volk in seinem eher abgelegenen Gebiet in den Schatten der Geschichte.

Wie überall in Zentralasien so macht sich seit geraumer Zeit die Wiedererweckung des Islam auch im östlichen Turkestan bemerkbar. Es ist der Regierung in Peking, die in den vergangenen Jahren und Jahrzehnten immer mehr Han-Chinesen als „Entwicklungshelfer“ und technische Fachkräfte in die Region geschickt hat, nicht gelungen, die islamischen Sitten und Gebräuche entscheidend zu schwächen. Die jüngste jaberhadpt. dpr. Islam. im "otrimunistischen Cyn"pl syeniger angelgUt wugde als andere religiöse Gemeinschaften (am schlimmsten erging es den Tibetern). Trotzdem gibt es unter der Bevölkerung schon lange Unmutsauberungen über die "schleichende Sinsierung", "eine Oberfremdung durch die Han-Chinesen und über mangelnde Mitsprache. Der autonome Status Singkiangs bestehe im Grunde nur auf dem Papier. Schon im vergangenen Jahr gab es Gerichte über Demonstrationen in dem Gebiet. 1983 und 1986 demonstrierten uigurische Studenten in Urumtschi gegen die Atomversuche der Chinesen in Singkiang. Schon vorher war es in Schanghai, aber auch in Peking zu Kundgebungen von Muslimen aus Uigur-Singkiang gekommen. Die Demonstranten haben damals gefordert, ihr "Autonomes Gebiet solle nicht länger als "riesiges Gefangenenlager" für mißliebige Personen

Munich, April 28 (hca)—the following article appeared in today's west German daily "Aueddeutsche Zeitung":

nach dem Verbot von Moschee-neubauten - Peking im Clinch mit dem Islam - Separatistische Tendenzen bei Uiguren, Kirgisen und Kasachen im Fernen Westen Chinas - by Juergen Kahl

FtoUnc. 17. April - Die errin' offiztelta Beschreibung desaaen, eras rich Anfang April *n der alteh Soidenstraflo In ChlAas Pernem Westen zugqtragen hat, hfirte ein osteuroptischer Bo tsch after in Faking. Eine wahre Greuelgo schicht*. Die Regio-nalregierung in Urumqi (Urumtschi) hatte *wel chinesische UnterhKndler in die von ^Cinriisen bewohnte Gemeinde Barenim im rktwestlichsten Zipfel von Xinjiang (Sin-kiang) geschickt, urn in dem Streit, der - zwischen Einwohnern und BehSrden um den Bau einer neuen Moschee entbrannt \ war, zu vermitteln. Doch der Versuch - so 'erz&hlten leitende Beamte des Ministeri-fiiir Staatsricherheit dem Diplomaten in der von HaB und RachegeHlsten tsch ten Atmosph&re ein grafli-Cx»es Ende. Die beiden Mfinner, unglSubige Fremdlinge und obendrein Vertreter der chinesischen Staatsgewalt, wurden von radikalen Moslems auf grausame Weise umgebracht, ihre Kflpfe abgeschnitten und in einem wilden Demonstrationszug auf Stangen durch den Ort paradiert tJber das noch blutigere Nachspiel am 9. und 8. April, bei dem nach offiziellen Angaben 22 Aufruhrer und bewaffnete chine-sische Sicherheitskrifte umkamen, nach Darstellung von Reisenden

Waffen- und Munitionslager von Mbalom- rebellen dberfallen; und im welt nfrldlich gelegenen Ylli, dem Hnuptsiedlungsgebiet der rUHH'TJTM Million cmnesischer Kasachen, zerschlugen Slcherheitsbeh8rden nach der gleichen Quelle jwparatistische Organisationen" Noch fflr den 12. April berichten, ^Vugerizeugen flber tumultartlge Protostkundgebungen in der Provinz-hauptstadt Urumqi, wo .. aufgebrachte

undbritischen Expansionsinteressen um-kfimpften Vielvolkergbiet Ostturkestan, das schon durch ein Dekret des Qing- Kaisers 1884 in Provinz IQnjihng (Neue Grenze) umbenannt wurfft^Cffil'a'dnn 1955 unter den komrnunistischen Herrschern mit einer FISche von mehr als der Frank-reichs Ttont«-HimH!t

beiden groflen Sezessionsbewegungen die e* in dlesem Jahrhundert gegeben hat: 1933 proklamieren Uhunische Nationali-rien fflr einlge Monate die TQrkoch-Iltar Sieiand dine NachfblgerlnT fn" dfct Unabhngigen RejmbWcOstturkestan die 1944 mit so-wjetischeer UhlerAtICTuffgVqli ulgurischen und lcasachischen Rebellen im grenzna- hen gegriindetjnirdp und aich bis 1949 haJten konnte. '

' .Ertt seit Mitte 1989 and Besondere nach den ZusanjinenstfiBen zwischen Moslem-, rebellen und Truppen im sowjetischen Tadschilristan im Februar 1990 zeigt sich in der Pelringer Ffhrung zunehmende Nervositat, dafl der Funke der Sezession fiberspringen und der strategische Vorpo- sten Xinjiang, eine der wichtigsten Rohstoffbasen des Landes' und gleichzeitig Standort des grSQtan nuklearen Testge-lfindes in China, ein zweites Tibet werden yannte Sicherheitsminister Wang Fang -hatte bereits im vergangenen August bei einer Reise durch die Region *verschw6re- rische seperatistische • Krifte" ausge-

Die Namen der sieben separatist! schen Organisationen, die Chinas Staatssicher- heitsdienst aufgespurt hat, von dem Komi-tee zur Rettung Ostturketans bis zur Allianz /Sr ein frties Ostturkestan, Mongolei, Mandshurei und Tibet wecken site Erin- • nerungen. Es lst nicht angeschlossen, dafl

CHINA - NZ2I REPORTS ON DISTURBANCES IN CHUIA.. . . ;
•v MUNICH» MAY 3 -frlCK) -. following report appeared

Die schweren Unruhen an Chinas

Seidenstrasse
der Nationalitätspolitik

S. » - ■y. - W

S & & . * * * * . * 4 *
i Entgegen ersten officiellen
chinesischen Stoll- tönahmen
war die schweren Unruhen hi
der wstrategisefa bcdcutenden
Westregion Xinjiang An* fang
April mehr als nur ein
begrenztes lokales Er- dgnis.
Die generelle Verhflrtung in
der chines! * schen
Nationalitätspolitik maent
Obcrdies einen Dialog mit dan
Dalai Lama fiber erweiterte
Autonoraierchte ffir Tibet
ie erste olfiaelle
Beschreibung, was sich An-
April an der alten
Seidenstrasse in Chinas kt^ nem
Westen zugetragen hat, hfirte
ein osteuro- pSischer
Botschafter in Peking; sie ist
eine wahre **Greucigeschichte.**
Die Regionalregierung in
Ururaqi hatte zwei chinesische
Unterhfindler in die von
Kirgisen bewohnte Gemeinde
Baren im sQdwestlichsten Zipfel
von Xinjiang gesebidet, urn in
dem Streit, der zwischen
Einwohnern und Be* hflrden urn
den Bau einer neuen Moschee
,ent- brannt war, zu **vermitteln.**
Doch der Versuch -so erzfihten
leitende Beamte des
Ministeriuxns ffir
Staatssicherheit dem Diplomaten
- nahm in der von Hass und
RadiegelQsten aufgeputscfaten
AtmosphSre ein grfissliches
Ende. Die beiden Manner,
ungISubige Premdlinge und
obendrein f Vertreter der
chinesiscfaen Staatsgewalt,
wurden I von fanatisdien
Muslimen anf grausame Weise I
umgebracht, ihre Kflpfe
abgesdmitten und in leinem
wilden Demonstrationzug auF
Stangen Ijhirsch den Ort
getragen.

• Cber das noefa blutigere
Nachspiel am 5. und 6. April.

Widersprudi

.7::

--"

- 'Dem durch die offiziefle
Darstellung vennlttd-
ten" Eindttlfk, dass die
Udriih'tfh in dem UdSSR
grenzenden autonomen Distrikl
Kisilzu, wo die meisten der
nmd 120 000 **"Kirgisen** Xm*
jiangs leben, nur ein
begrenzter lokaler Zwischen*
fall waren, widersprechen
Berichte von auslfindi- schen

then, sendilugen
SicherheitsbehOrden nach. der
glcichen Quelle
<aeparatistische
Organisafionem*.
Noch ffir den 12. Aprfl
eizlhlten Augenzeuwn
Von tumultartigen
Plrotestkundgebunaen m der
Provinzhauptstadt Urumqi, wo
aufgebra^te Ui-
guren - mit einem Anteil von
knapp der Hilfte an
der GcsamtbevOlkerung die bei
weitem ffiaste
pallmitflien Minderhciten
, Abgeschen von periodischen
zfinadimdlilen herrschte
Jahnehtieum weitgehend
Jtuhc in dem im vorigen
Jahrfaundert von russischen
und bnh- sefaen
Expansionsinteressen
umkflmpften Viel- vOIkcrgebiet
Ostturkestan, das schoa
durchjnn Dckret des Qing-
Kaisers **1884** in die 'Frovinz
Xinjiang (Sinldang, Neue
Grenze) umbenannt wurde und
kuzzlebige Kirgisenaufstand
Anfang der achtziger Jahre inn
einst bhlhende antike Oasen-
und Handelsstadt Kashgar, wo
die sfidliche und n6rd- licfae
Route der Seidenstrasse
zusammenliefen, er* innerte
nur sehr eatfernt an die bden
grossen Sezessionsbewegungen,
die es in diesem Jahr- hundert
gegeben haL Das war .1933, als
islami* sche Nationalisten
ffir einige Monate die TQR*
Idsi-Islamische Republflc
Ostturkestan. prokla- mierteil
Sie find eme Nadifolqerin in
iv .\ ; '-Fiiinke der Sezession

..
Erst seh Mitte vergangenen
Xahres und besori- ders nadi
den ZusammenstOssen zwischen
muer limischen
dass der Fubke da Sczession
fiberspringen und der
strategische 'Vorposten
Xmjiang, ^i<5 der wiefatigsten
Rohstoffgebiete -des 'Landes
und gldchzeiti^ Standort des
grtissten nuklearen Test-
gelfindes m China, dn (zweites
Tibet werden
konnte. 'Sicfaerhgitsmblister
Wang Fang. hatte be- rdts im
vergangenen August bei einer
Reise durch die Region',
<rverschw5rcrisc+e

natal VolkskoogNM im Mi a den anUagenden Finger dirolct team die Sowjetunion und spraefa von den unheuvoUen EinflQssen dec siefa dotal ausbreitenden vbQrgeriichen Uberalitmuia,

Die Namen der sieben sccaratistischen Organi-sational, die Chinas Staatssioheriidt aufgespQrt hat, von dem «Komitee zur Rettung Ostturko* stans»bis zur ^jMlianz ittr cin freiea Ostturkestan.

Mongolei, Mandschurid und Tibet*
wecken alte Ennnerunjen: und es ist
nicht als geschlosten. es ist nicht
ausgeschlosten,
dass *pantUrkisehe Altnationalistcn* wie der
89jrh<
rige *ha Jusuf Jprfekl* der einmal
Generalsekretlr
der Unabh&ngigen Rcpublik Ostturkestan
war
und heute in fatanbullebt. die Gunst der
Stunde
fttr ein letztes Comeback zu nutzen
versudien;
ebenso ist nicht auszuschliessen, dass
islamische
Fundamentalisten Einfluss ausOben.

Verbitierung Uber Peldngs Umspringen
mit den Minderaeiten

Den eigentlichen Nahrboden fttr Unrobe,
Verbitterung und Sezessionsgel&ste hat
jedoch die chinesische
Minderbeitenpolitik geschaflen, die siefa
unter dem Schock der inneren *AitflOsungs-*
erscheinungen, gegen den siefa die
kommunisti- sche Herrscfaaft mit Gewalt
stemmt, naefa einer relativ liberalen Phase
ebenfalls wieder verfafirtet hat Das maefat
siefa in einzelnen Entscfaeidungen zur
Beschrlnkung der Religionsfreiheit und
zur Verscfaarfung der *Geburtenkontrotte*
auefa bei den Minderheitenst&mmen
bemexkbar. So hat die Regierung im Mflrz
eine f&r die Gebiete der Mus- Ume
einsdmeidende Verfdgung erlassen, die
prin- zipieD den Neubau von *Mosateen*
untersagt, die GrOndung von
Koranschulen verbietet und damit
vennutlich auefa den jQngsten blutigen
Konflikt in Baren mitvennsacht hat
DarQber Mnaus sefaeint die FQhrung in
Peking unter dem Druck der Emgnisse
weniger denn je bereit zu sein, Qbcr eine
Erweiterung des Autono- miebegriffs
nachzudenken, was auefa die Vbraus-
setzung ware, um die festgefahrenen
Fronten im *Tibetkonjlikt* wieder in Bewegung
zu brindaen. Der Vorsitzende der

The Baoan People's Search for Identity

MA LINGYU

Kural reforms have meant more cash crops, including watermelons to sell and enjoy.

r
Liby-
viv

I
i

YEARS AGO, if you had asked the nationality of some of the families around the city of Linxia southwest of Lanzhou in Gansu province, they would have been unable to answer. They had their own language, so they were not the Han, China's majority. But though Moslems, they were not like the Hui, a nationality of Chinese Moslems who spoke Han Chinese. Their language was not Mongolian though similar to it, therefore it didn't seem that they were Mongolian. The only answer these people could give was, "We're from Baoan."

Baoan — where was it? A hundred and fifty kilometers to the west in Qinghai, the province to the west of Gansu. They had come to Gansu from Baoan (now Tongren county in Qing-

hai) in the sixties and early seventies of the last century. In their former-home they had lived for many hundreds of years farming and herding. There in Qinghai they had been a small Moslem island in an area populated largely by followers of Tibetan Buddhism.

A problem had arisen over use of water, and they had come into conflict with high clergy of a local lamasery, which farmed a lot of land with its serfs. The water problem, plus their difference in religion, was a constant source of friction, so life became unbearable. The community's elders took the decision to migrate. A few who had embraced Buddhism remained, but the majority left their homes. Driving their herds and carrying their belongings on their backs—for carts were of little use in the mountainous areas — they made the long trek. They stopped for a

time in eastern Qinghai, but then moved on and finally settled around Linxia.

Here the Huanghe (Yellow) River and its tributaries, and numerous wells, provided water, and the Jishishan Mountains to the west of Linxia city gave shelter. Moreover, it was an area inhabited by several nationalities, some of whom were Moslem.

NOT many years after China's new government was established in 1949, a team came making a survey of nationalities. After studying the problem they concluded that though the Baoan people's vocabulary included 46 percent Mongolian words, their language had undergone a change and was no longer Mongolian. Furthermore they had a common experience and their own special customs, so deserved to be designated

r
ift.. as
IF

I
43

MA LINGYU is a staff reporter for China Reconstructs.

JUNE 1985

Discing artesian wells to combat the drought which has hit Gansu province hard in recent years.

as a separate nationality, the Baoan. There are now 7,400 Baoans. Most live in compact communities in two sets of three villages, each located nearby.

Most people think that the Baoan were originally a branch of the Mongolians. Eprahcam Ma, an elderly

Utuan, relates that when his father as a young man went to do business in northern Xinjiang, he noted the similarity of the Baoan language and clothing to that of Mongolians there. Elders in another village share this opinion and also say that possibly the Baoan had migrated to Qinghai from northern Xinjiang when the Mongols controlled China during the Yuan dynasty (1271-1368).

On the streets of the compact community when everyone wears everyday clothes and speaks Han Chinese, it is hard to tell a Baoan man from a L-lui or even a Han if he is not wearing his white Moslem skullcap. The Baoan speak the Han language fluently and it is their mode of written communication, for there is no Baoan writing.

But on holidays the Baoan, in honor of their heritage, dress in bright colors in their national style. The women favor tunics in colors like wine or apple green over blue or black trousers, and colorful scarves. The men change their black vests over white shirts for gowns with a bell at the waist from which hangs a sword, and leather boots and felt hats.

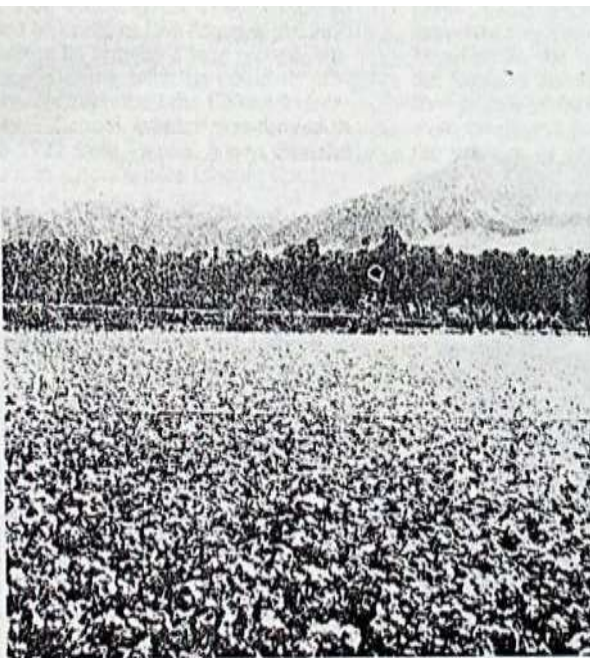
In addition to the rice, wheat, corn, sheep and fruit they grow, the Baoan are famous for their steel knives. They learned the skill from Tibetans

long ago and have themselves improved on it, Baoan knives are distinguished by handles of ox horn with a strip of metal inlaid around the edge. On the blade are sometimes carved designs or the word "knife" in Arabic letters. The knives have long been in great demand by the L-lui, Tibetans and Mongolians as indispensable for eating the whole roast mutton these people favor. They are also sold on the international market, and are a souvenir much sought by tourists at Dunhuang, site of marvelous grotto art further up the Old Silk Road in Gansu.

The AREA around Linxia recently became the Jishishan Baoan-Dongxiang-Salar (Sala) autonomous county, which means that on local matters these three nationalities together may make their own laws in accordance with their national customs.

The Baoan share the honors of autonomy with two other Moslem nationalities — the Dongxiang, who according to legend were among the Mongols who came to the area with Mongol troops in the 13th century, and the Salar, who came from Samarkand in central Asia in the 13th century and speak a Turkic language. Both developed into distinct nationalities.

□

Fields of a Baoan community at the foot of the Jishishan Mountains.

Making the famous Baoan knives. Photos by Gao Xujeng

but by far the biggest in the developing world.

The Egyptian government has contributed \$60 million to the project in the form of land and a new conference center that will adjoin the library.

With the help of the United Nations Educational, Scientific, and Cultural Organization, which is coordinating the project, it is looking to the international community for another \$60 million or more to build the library itself, and \$40 million for equipment and books. The U.N. Development Program also is contributing to the project.

The library has aroused much interest in

which
tours
has:
solely
Most
st
owned
ditional
I
wick
r
tho
hug
It
lot
store
ft
cccc

pronounced. As far as most of the islanders are concerned they don't need a

Imam Yusef: A life dedicated to cause of Islam

By Joe Hung •

TAIPEI (CNA) - Imam Yusef Ch'ang who passed away in Los Angeles recently at the age of 92 was a man who showed by his precepts and example how a good Muslim should conduct himself.

Born in 1897 to a poor but proud family in Beijing, Yusef worked hard to amass a fortune while he was still young and used it for the promotion of Islam throughout the rest of his long life.

Yusef was a lineal descendant of Lord Ch'ang Yu-chun, a general who helped the Tai Tsu (Chu Yuan-chang) to found the Ming Dynasty (1368-1644). His father ran a curiosity shop in Beijing, which he had to close when Yusef was 12. The boy, who had studied Arabic at a mosque school for six years, was then apprenticed to a jade-polishing factory.

Success came to Yusef shortly after he had opened a jade shop in Beijing in 1919.

The shop, Yung Pao Tsai, became a landmark in the city, and Yusef moved it to Taipei after the Communists had overrun the mainland of China. He opened a Hong Kong branch and named it Chu Pao Tsai in 1950. Chu Pao Tsai started business in Los Angeles in 1967.

Long before he became a jade tycoon, Yusef had begun doing what he could to promote Islam. He supported the Cheng Tah Islamic Normal School, when it was moved to Beijing in 1927 from Tsinan. It was then the only school in China where Islamic teachers were trained in articles of faith, or good conduct and religious duty. The school

Imam Yusef

prayer congregationally. Although Islam was introduced to Taiwan by Koxinga in 1662, the Muslims on the island were so persecuted by the Manchu that few professed practice of the five pillars of Islam. The Japanese who took over the island in 1895 did not countenance the practice of Islam either, and when Yusef came to Taipei in 1948, Muslims in the city had no place of worship. A year later, he started a small mosque, which was dedicated as the Grand Mosque of Taipei on April 13, 1960. King Faisal ibn Abdul

offered prayers there, while he made a state visit to the Republic of China in 1971.

In 1976, Yusef, already 79, founded the Chinese Islamic Cultural and Educational Foundation (CICEF). He endowed CICEF with three million New Taiwan dollars (100,000 U.S. dollars) on his 79th birthday. More than 1,500 Muslim students have been granted CICEF scholarships in the past 13 years. Among them were over 60 selected by the Chinese Muslim Association for study in the Kingdom of Saudi Arabia and Libya, who received CICEF cash awards and prizes. CICEF, a member of the Asia-Pacific Islamic Mission, has been active in international exchanges and publication of Islamic literature.

For his contributions the grateful Muslims made him honorary chairman of the Chinese Muslim Association. Imam Dawd Ting, chairman of the association, praises Yusef as a pillar of faith in Free China. "In poverty or in wealth and in happiness or in adversity," he says, "Imam Yusef never forgot to practice his religious duty."

True piety, according to the Qur'an is: "To believe in God, and the last day, the angels, the book and the prophets, to give of one's substance, however cherished, to kinsmen, and orphans, the needy, the traveler, beggars and to ransom the slave, to perform the prayer, to pay the alms." "Imam Yusef practiced that piety to the letter," says Haj Omar Shih, publisher of the mass-circulation *Central Daily News* in Taipei.

LEADER: Imam Yusef Ch'ang (center) leads a Republic of China Haj mission to Makkah

isst. U.S. Attorney Myles Malninn in court in Miami to argue against defense motions for setting bond for defendant with deposed Panamanian dictator Manuel Noriega left. The co-defendants are shown with Cu-

quest-
1 Pana-
s exis-

:ause I
hings,"

y from
ehder's

corded
>, Leh-

omen

tes.
td
was
Jga.
•e's
no

could

duties

d dis-
titiHK&nts.
• drug
lonth.
tional
5 than

iduct,
A, an

es he
i into

;sday
ering
...ce

China's excuses could lead to guerrilla war, warns Dalai Lama

NEW DELHI, Jan. 19 (R) - The Dalai Lama, winner of the Nobel Peace Prize and spiritual leader of Tibetan Buddhists, today said time was running out for talks with China on a peaceful settlement of his homeland's future.

"If the Chinese government does not initiate a meaningful and sincere dialogue on the Tibetan issue within a year, I will be forced to change my present conciliatory stand," he told the Times of India newspaper.

"Time is running out," said the Dalai Lama, who so far has managed to restrain an increasingly vocal demand from young Tibetans in exile for a guerrilla war to free their homeland.

The Dalai Lama won the 1989 Nobel Prize, to the fury of Beijing, largely for his insistence on a non-violent campaign for an internally autonomous Tibet.

He told the newspaper there had been no significant progress on discussing his 1988 proposal, announced to the European Parliament in Strasbourg, for an autonomous Tibet, whose foreign and defence policies would remain in Beijing's hands.

"This is because the Chinese, despite their 'willingness,' always seem to find some excuse for delay," he said.

"My own suggestion that we take up negotiations in Hong Kong has not yet met with any official response," he said, "We do not want to approach the Chinese government unless they show some sincere gesture. And if they cannot

accept our minimum requirement, then there is not much to discuss."

The Dalai Lama acknowledged the growing urge for a guerrilla war to free Tibet, which China says it has ruled for centuries.

No nation recognises the Tibetan claim to independence.

"Many young Tibetans openly advocate militancy because they feel all these years of non-violence have not achieved anything and at the same time the Chinese bully is only getting stronger," he said.

"They feel the Chinese Communists understand only force since they have not respected Tibetan non-violence," said the Dalai Lama who fled Lhasa in 1959 when Chinese troops moved into the Himalayan region.

The Dalai Lama said he had no immediate hopes that China, which ruthlessly put down a pro-democracy movement last June, would follow Eastern Europe in abandoning communism.

A "majority of the Chinese, particularly the students and intellectuals, have completely lost faith in communism," he said, but added that he thought it would take "perhaps a decade" before Beijing abandoned the doctrine.

"It is difficult to understand Chinese stubbornness. Even when the rest of the world, including the Soviet Union, has rejected the orthodox system and been compelled to accept reality, the Chinese leaders insist on clinging to the old way of thinking," he said.

A^n' w'ev»s , Mb' p ,*1Q00

Unrest in Tibet

British author James Hilton modeled his Shangri-la, a paradise of perpetual happiness and grace, on the Valiev of Blue Moon in Tibet. As Hilton described it in his novel 'Lost Horizon,' inhabitants of Shangri-la know the secret of longevity and never leave the village.

Well, the novel was published in 1933, some 17 years before the Chinese occupied and incorporated Tibet as an autonomous region of China. Some 6,000 Tibetans including their spiritual leader, the Dalai Lama, the Nobel Peace laureate of last year, have fled Tibet to live in exile after Beijing took administrative control of 'the roof of the world.' Although Tibet was intermittently controlled by the Chinese for more than 12 centuries, the year 1959 when Dalai Lama fled to exile in India after a failed uprising was a watershed in the history of this unhappy land. Things have never been quiet after that. And before the massacre of pro-democracy demonstrators in Tiananmen Square last year, the worst publicity China got was over Tibet.

For understandable reasons. The 1959 uprising left nearly 10,000 people dead. In March 1989 Tibetans who have never reconciled to the Chinese overlordship over them rose again in revolt. The rioting last year which began when a small group of Tibetans carrying banners marched around Jokhang Temple in the center of Lhasa, was the fourth major outbreak of violence since 1987 when Tibetans loyal to the Dalai Lama first took to the streets in a bloody confrontation with the Chinese authorities. It was the 1989 disturbances which led to the imposition of martial law in Lhasa - the first in the 40-year history of Communist rule in China.

Now the Chinese government has lifted the martial law in Lhasa. Beijing says social order has been restored in the Tibetan capital. Considering the periodic convulsions into which Tibet is thrown this claim is open to question. Only recently the Chinese papers carried reports of sentencing in recent months of more than 70 nuns and lamas for 'separatist activities or propaganda.'

Beijing authorities may have lifted martial law in Lhasa as part of their attempt to rebuild bridges with foreign governments who still feel sore over what happened in Tiananmen Square without conceding anything in substance either to these foreign governments (releasing of pro-democracy activists in jails, demand for extradition of those who have fled to other countries etc.) or even to those moderate Tibetans who are prepared to modify their demand for independence if only Beijing would grant them a lot more say over the affairs of their region.

U.S. President George Bush, already under fire for sending high-level emissaries to Beijing, has to decide by June 3 whether or not to withdraw most-favored-nation trading status from China. A show of flexibility over Tibet, the Chinese authorities may be thinking, will make it easier for the U.S. administration to plead the case of China in the face of a hostile Congress and public opinion. But they are sadly mistaken if they think that Tibetans are going to forget the Jokhang Temple, their own Tiananmen Square. True, lifting of martial law is one of the conditions put forward by the Dalai Lama before a dialogue with Beijing could start. But a lot more remains to be done before Tibetan nationalists who are now being led by brave monks are persuaded to believe that Chinese authorities want talks to settle the Tibetan problem and not as a diversionary tactic. Hundreds of thousands of prisoners are still in jails, some of them kept in chains. The Tibetans nationalists will watch whether they are going to be released before any meaningful talks begin. They will also need assurances that the withdrawal of soldiers are not accompanied by stepped up police surveillance in Lhasa as has been the case in Beijing.

.HUM*

It's publicity stunt — Dalai Lama

NEW DELHI. May 1 (R) - Exiled Tibetan leader the Dalai Lama described today's lifting of martial law from the capital Lhasa as little more than a public relations exercise by China. (Editorial on Page 8)

As Chinese troops withdrew from the city of 120,000 people the Dalai Lama said he welcomed the pullout, which he had called for since they moved in on March 7, 1989 to quell pro-independence protests.

But his office in New Delhi quoted the Buddhist leader as adding: "We cannot help but see this as more of a public relations exercise in view of growing international criticism."

His office said China, fearing renewed demonstrations after the troop withdrawal, had sought to intimidate political activists by convicting 43 of them of crimes such as murder, rape and robbery at an April 28 show trial.

It quoted an official Radio Lhasa broadcast for details and said the Chinese authorities had used the public trial in Lhasa to warn: "If anyone continues to indulge in criminal activity, stern action will be taken." The broadcast did not say what sentences the 43 received.

Windswept Tibet plain ; up for study as world's : largest nature reserve

By Paul Raeburn

NEW YORK (AP) - A cold, windswept plain in Tibet populated with scores of birds, plants and animals found nowhere else on earth has been proposed as the world's largest nature reserve.

The Chang Tang Reserve, from the Tibetan words for "northern plain," would encompass an area about 150,000 square miles (388,000 square kilometers). The proposed territory covers one-sixth of the Tibet autonomous region and adjoining parts of the Chinese provinces of Qinghai and Xinjiang, said George Schaller, an American biologist who has explored the region and helped negotiate an agreement signed just days ago.

"It's one of the last, almost unexplored places on the face of the earth," said Schaller, of Wildlife Conservation International in New York. "It survives intact almost as it was 100 years ago."

Schaller, one of the world's leading wildlife biologists, has done pioneering studies on gorillas, pandas, snow leopards and other endangered animals.

He is one of the very few Westerners to have entered the Chang Tang region. Few local people have been there, either. Despite its size, it has a human population of no more than several hundred wandering herdsmen who live there for only a few months each year.

When he returned from Chang Tang in late January, he brought with him an agreement with the Tibetan Environmental Protection Agency that outlines the steps to be taken to establish the reserve.

An area of 100,000 square miles (260,000 square kilometers) will be set aside in Tibet. The Tibetan EPA will coordinate the effort, with funds from Wildlife Conservation International and Tibetan and national agencies. Proposed additions in adjoining provinces would bring the size of the reserve to about 150,000 square miles (388,000 square kilometers).

"We want to, in the next few years, find out what's there and the areas of particular importance," Schaller said. He

mal and plant community" with creatures such as the wild yak, Tibetan wild ass, sheep, gazelle, antelope and brown bear species found only on the plateau.

The reserve is a high-altitude steppe at an elevation of about 3 miles (5 kilometers.) It is covered with scrub grasses no more than 6 inches (15 centimeters) high, lakes too salty to drink from, and jagged, inhospitable mountains. -

Winter temperatures can drop to more than 40 degrees below zero. Snow can fall any day of the year. "And the winds," Schaller said. "Oh, how the winds can howl across there."

Four hundred species of plants have been found on the plateau, along with 60 species of birds. Wild yak gather in herds of 100 or 150. "It's a real desert area, but it has oases around which animals congregate" by the thousands, he said.

Access to the reserve is normally by way of Lhasa, the Tibetan capital, a week's drive south of the proposed reserve. "I've gone in from the north by camel caravan, but you cross such desolate country, it's difficult," Schaller said.

The trip from Lhasa isn't a simple excursion either. "You need two cars and a truck to carry gas," he said. Because of the need to carry gas, expeditions normally last no more than three months, he said.

"My preference would be to just have a herd of yak animals and live in there for a few years," he said. "But politically that's not feasible." Schaller is willing, but "most of the local" people have families and they don't want to be out," he said.

In an area so remote, is the establishment of a nature reserve really necessary?

"There is no such thing as a remote area any more," Schaller said. "It's known there are minerals there. Near there, oil has been discovered."

Recalling the bison that once roamed the American plains in uncounted numbers, he said, "They destroyed the bison in 15 years."

Four hundred species of plants have been found on the plateau, along with 60

10,000 watch open-air trial

rfy- y /PELrj y shots'* 4 /??&*

BEIJING, March 3 (Agencies) -- Jokhang Square, scene of bloody riots last year in Lhasa, became an open-air court in February for the preliminary hearing of 42 crime suspects. About 10,000 people attended the hearing February 18 and "clapped to show their approval," according to a transcript of the broadcast.

Suspects included alleged murderers, thieves, speculators, drug users and traffickers, and persons involved in what the radio called "selling and producing obscene objects."

Some were packed off for "labor education," while others were detained or arrested pending further investigation or trial. The radio did not say if any of the cases were politically related.

Jokhang Square, outside Tibetan Buddhism's holiest temple, witnessed bloody clashes between Tibetan nationalists and Chinese security forces before martial law was imposed in Lhasa on March 5 last year.

After a tense but relatively peaceful year of martial law, authorities are bracing for renewed unrest as key anniversaries approach of the Tibetans' violent challenges to Communist Chinese rule.

Since March 1989, when riots led to the imposition of martial law in the capital city, Lhasa, and its environs, Tibet has been free of the major violence that had erupted repeatedly over the previous 18 months.

Rut demonstrations led by Tibetan Buddhist monks demanding independence from Beijing have continued in Lhasa and other cities in the mountainous Himalayan region according to reports in the official press and from travelers and foreign residents.

Just over a dozen foreign residents remain in Tibet, including staff at the Holiday Inn Lhasa, diplomats at Nepal's consulate and several teachers. Only a handful of tourists have been permitted into the region at any one time since last year.

According to one foreign resident of Lhasa, reached last week by telephone, armed soldiers still patrol the streets and foreigners must carry identification permits whenever they move around.

"The security forces are clearly on the alert," the foreigner said. "But the atmosphere is not as tense as last year."

Yet concern has mounted ahead of Monday. On March 5 in both 1988 and 1989, anti-Chinese protests turned into rioting when police tired on Buddhist monks and nuns demanding independence.

Hundreds of people have been killed and injured in the latest cycle of unrest, which began in September 1987 and ended last spring with the Chinese army's suppression of the massive pro-democracy protests in Beijing.

Also ahead is March 10, the anniversary of the armed Tibetan uprising in 1959 against Beijing that was crushed by Chinese troops. The Tibetan spiritual leader, the Dalai Lama, fled into exile afterward in India, where he and his followers remain.

C

;. -y. Chinese deny Tibet rumors

BEIJING, March 15 (UPI) -- Authorities in Tibet have denied a report that activists advocating independence from China for the region staged a demonstration in the troubled Tibetan capital last week, the official media reported today.

The capital, Lhasa, has been under martial law since March 1989 and was reported tense before key anniversaries last week of fierce anti-Chinese rioting in 1988 and 1989 and of an unsuccessful armed uprising against Beijing in 1959.

Ancient Tibet cures

^ ^ (w + ** / V A t *71 if /)?)

still work wonders

H,v l.l Hul mid Xollik l .cl

IKIJINCi (DeptImcws) •• Tibetan iraditional medicine lias achieved results where modern Western medicine has failed,

With 2.000 years of history, the folk cures of this autonomous region of China have a success record that Western medicine both acknowledges and admires.

Take the case of Demon)' Yangzhong Zlioima. a 78-year-old Lhasa woman who collapsed from a cerebral hemorrhage while attending a wedding. She survived but her memory was completely gone.

livery possible medical treatment was tried but to no avail. Finally, doctors from the Regional Hospital of Tibetan Medicine sank a long needle into her head at an acupuncture point. The woman was completely cured.

Tibetan medicine is particularly effective with bean disease, high blood pressure, gastric ulcers and arthritis -- all common ailments among Tibetans because of the cold and lack of oxygen on the 4.000- meter-high plateau.

"In fact," says Jampa Tiley, a noted Tibetan medical scholar and principal of the Regional Hospital of Tibetan Medicine, "the very existence of the Tibetan people on the 'roof of the world' owes much to folk medicine."

The ancient Tibetans, in their fight against a difficult environment, came to learn many medical applications for plants, animals and minerals. As early as the 3rd century B.C. they were using yak-butter to stop bleeding and Tibetan barley-beer to cleanse external wounds.

Traditional Tibet medicine helped in the growth of its counterpart in Tibet. Us influence can still be traced in some Tibetan medical practice, such as observation, investigation and taking the pul-e. Some herbs listed in Tibetan medical books are borrowed from Chinese medicine and known virtually by the same names.

Nevertheless Tibetan medicine is unique in theory, diagnosis, practice and even acupuncture. Tibetan doctors believe that human diseases are directly related to astronomical changes. For centuries, astrology has developed hand in hand with local medicine.

Special attention is paid to urine diagnosis in Tibe- i.m medicine. Doctors come to a decision only after carefully testing the paiient's first morning urine. The urine of a patient with fever, for instance, is deep yellow. It has a nauseating stench and is cloudy with impurities.

Doctors of Tibetan medicine insist on using a tail

or's chalk line to locate acupuncture points instead of relying on experience as Chinese doctors usually do. Such care is traditional, and is described in the 8th century medical works - the *Four Medical Codices*. The popularity of this book in Tibetan history can be compared with 'Hie *Internal Classic*, the earliest medical book in China dating from the Waning States Period (475-221 U.C.).

Tibetan medical ethics hold that no one should be discriminated against whether friend or foe, rich or poor. But (lining with women and seeking personal profit are strictly prohibited.

With the *Four Medical Codices*, systematic theories began to take shape. Some of them have since been proven by modern medical science.

Tibetan medicine holds that the human body is composed of seven materials including chyle, blood flesh, fat, bone, marrow and reproductive glands. Those materials work together to produce vital energy, internal heat and mucus for the body's operation. A person remains healthy only when these three functions are kept well-balanced.

Tibetans began to study the growth of the human body in the 7th century. The *Four Medical Codices* identify the successive stages of growth as the "fish," the "tunic" and the "piglet." This sharp perception of how human embryology parallels evolution, from fish through reptiles to mammals, was 1,000 years earlier than Charles Darwin, who propounded the theory of evolution.

The Codices also contains a famous set of 80 anatomical paintings done in the 17th century which were used to train generations of Tibetan doctors. These color plates are still used by college students in Tibet.

Doctors of Tibetan medicine rely mainly on their memories to treat diseases. They have to memorize much of ancient medical works.

"That is the first difficulty the student of Tibetan has to tide over," Jampa Tiley says. That is a necessary step to lay down a sound foundation, just like sharpening your knife before going to cut firewood."

Jampa Tiley says Tibetan medicine made unprecedented progress after 1959. Six hospitals of Tibetan Medicine have been established in the autonomous region. More have been set up in Tibetan habitats in Gansu, Qinghai, and Sichuan provinces.

The largest is the Regional Hospital of Tibetan Medicine in Lhasa. The hospital's outpatient department treats 250.(KX! patients annually, half of the total treated in all clinics in the city.

China rejects Dalai Lama's,

. fgjfb.Hfcr

new plan for independence

BEIJING, Feb. 17 (AP) - China said it will never accept the Dalai Lama's attempt to establish an "independent Tibet," stressing there is no room for bargaining on the issue.

The authoritative *Beijing Review*, in its weekly edition to be released Monday, said a "new plan" put forward by the Tibetan spiritual leader last December when he received the Nobel Peace Prize in Norway was an attempt to separate Tibet from China.

The article, carried by China's official Xinhua News Agency today said: "China's sovereignty over Tibet is undeniable. Independence in a disguised form is unacceptable."

The Dalai Lama, who has lived in exile in India since a failed uprising in his country in 1959, has offered to relinquish claims to full independence but wants autonomy over Tibetan affairs.

Under his proposals, China would retain control over military and diplomatic affairs.

The *Review* said the Dalai Lama is calling for elections to select a head of government and a bicameral legislature. He is "attempting to sing the praise of the Western capitalist political system and negate" China's socialist system with regional autonomy for minorities, it said.

It said the Buddhist priest's idea to make Tibet a peace zone or a buffer state separating the big powers was "patently absurd" because no country ever sets apart one of its own regions as a neutral zone.

The article repeated China's position that Tibet has been part of China since the 13th century and the Dalai Lama's assertion that China has only suzerainty, but not sovereignty, over Tibet "has long been cherished by imperialists."

It also reiterated China's call for the Dalai Lama and his followers to abandon their stand on Tibetan independence and "return to the motherland so that they can contribute to national unification."

The government last week accused the Dalai Lama of insincerity in not responding to China's offer of a dialogue. China also blames the Dalai Lama and his followers for anti-Chinese violence in Tibet over the past two years that led to the imposition of martial law in the Tibetan capital of Lhasa last March.

Tibet plans

airport

modernization to boost tourism

By Mn Ping

LHASA (Dcptlmews) -- About 98 kilometers southwest of the Tibetan capital of Lhasa in Gonggar County is a flat and open river valley. Ranked by mountains on the north and south and in Yarlung Zangbo River, lies the Gonggar Airport built in 1966 for both military and civilian operations.

With a runway 3,600 meters long and 50 meters wide, the airport used to accommodate the 88-seat 111-18 planes and later the 153-seat Boeing 707 jets.

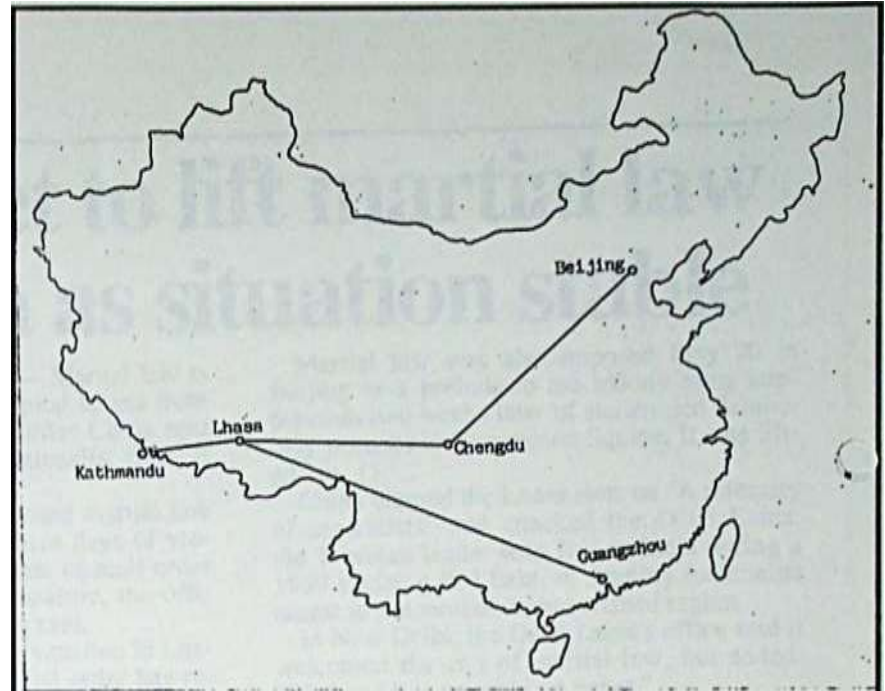
As the Boeing 707s currently serving flights to and from Lhasa will be eliminated by more advanced aircraft in three years, the Gonggar Airport has to be upgraded correspondingly, according to Li Jun, an official with the Civil Aviation Administration of China.

"The runway there was designed for the 111-18s," he explained. "It is not good enough even for the Boeing 707s, let alone other jumbo jets," he said.

The expansion is one of China's construction projects for the Seventh Five Year Plan (1986-1990). With funding of 200 million yuan (\$54 million), construction began late in 1988 and is scheduled for completion by the end of 1990.

The expansion mainly involves building a new runway less than 100 meters away in parallel to the north of the present one. Stretching 4,300 meters from west to east, the new runway will be reinforced with concrete of 50 centimeters deep. It will be China's longest runway, able to accommodate Boeing 747 aircraft and other jumbo jets after its completion.

"It has to be that long," said an official. The airport is 3,540 meters above sea level where air is so thin that a plane has to run farther than usual to gain enough lift to take off."

Air routes to Lhasa

While construction is going on, the Gonggar Airport continues operating as usual, with at least two flights coming and leaving every day.

Due to varied topography around the airport, a section of the new runway has to go in parallel with part of the sub-river course of the Yarlung Zangbo. That means 1,200 meters of the new runway have to be built on the riverbed, which requires excavating a total of 200,000 cubic meters of sludge and fill in two million cubic meters of earth and stone.

Meanwhile, a new course has to be dug to divert the water of the original one. "Such enormous earthwork is rarely seen in China's airport construction," said the official. The entire earthwork is now nearing completion.

But the workers have to wait till summer to pour concrete on runway, and the work must be finished in the fall, like temperature variation between day and night is often over 20 degrees Centigrade on the plateau, which

makes it impossible to carry out the work in other seasons.

Navigation and communications facilities at the airport are also to be upgraded. At the same time, a new terminal building is being built. With a floor space of 1,000 square meters, the main airport building will be able to handle over 600 passengers per hour. The old one can handle 600 people daily.

In the past 23 years, the Gonggar Airport has handled 1.5 million passengers and 40,000 tons of cargo. Local residents consider it a vital link between Tibet and other parts of China.

By now, four air routes have been open from the airport to Beijing, Chengdu, Gui Zhou and Kathmandu in Nepal. "After its expansion, the current two flights a week between Lhasa and Kathmandu can be increased, while new domestic and international air routes can be opened," said an airport official. "Then people can fly from Lhasa to such tourist cities as Xi'an and Kunming."

China set to lift martial law in Lhasa as situation

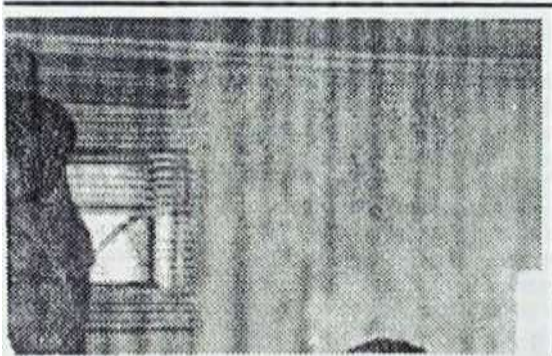
BEIJING, April 30 (AFP) -- Martial law is to be lifted in the Tibetan capital Lhasa from tomorrow, nearly 14 months after China sent in troops to crash bloody nationalist riots, it was announced today.

Premier Li Peng, who imposed martial law on March 8 last year after three days of violence in Lhasa, signed the state council order to end the special security measure, the official New China News Agency said.

"In view of the fact that the situation in Lhasa has become stable and social order has returned to normal, the task of enforcing martial law in the city has been successfully fulfilled," the text of Li's order said.

"The state council has decided... to lift as of May 1, 1990, martial law imposed in Lhasa city of the Tibet autonomous region," it said.

Sixteen people were officially reported killed in clashes March 5-7 last year that preceded martial law, but Western travellers who witnessed the bloodshed estimated the toll to be as high as 40 to 60.

Martial law was also imposed May 20 in Beijing as a prelude to the bloody army suppression two weeks later of student-led democracy protests in Tiananmen Square. It was lifted Jan. 11.

China blamed the Lhasa riots on "A minority of separatists" and attacked the Dalai Lama, the Tibetan leader who fled to India during a 1959 uprising in Lhasa, of fanning nationalist unrest in the remote, impoverished region.

In New Delhi, the Dalai Lama's office said it welcomed the end of martial law, but added: "We hope it is not only on paper."

"Even before martial law Tibetans were under many restrictions, under the control of the (Communist) party and the army," said the Dalai Lama's spokesman, Tashi Wangdi.

"Though we welcome it, it is too early to react more than this. We hope it is an effective change of policy," he said.

The Dalai Lama, who last year received the Nobel Peace Prize over strong objections from China, returned to India today from Europe.

In a "special commentary" read on state television, NCNA said martial law had been a necessary measure for Tibet, which it called "an inalienable part" of China.

Plans by a handful of "splittists" had met with failure, it said, adding that China would never allow foreign interference in its internal affairs - a reference to Western allegations of human rights abuses in Tibet.

Under martial law, Chinese troops armed with AK-47 assault rifles and sweeping powers of arrest raided homes and manned checkpoints across the city.

C

Tibet plans airport modernization to boost tourism

By MaPing

HASA (Depthnews) - About 98 kilometers southwest of the Tibetan capital of Lhasa, Gonggar County is a flat and open river valley flanked by mountains on the north and south and in the Yarlung Zangbo River, lies the Gonggar Airport built in 1966 for both military and civilian operations.

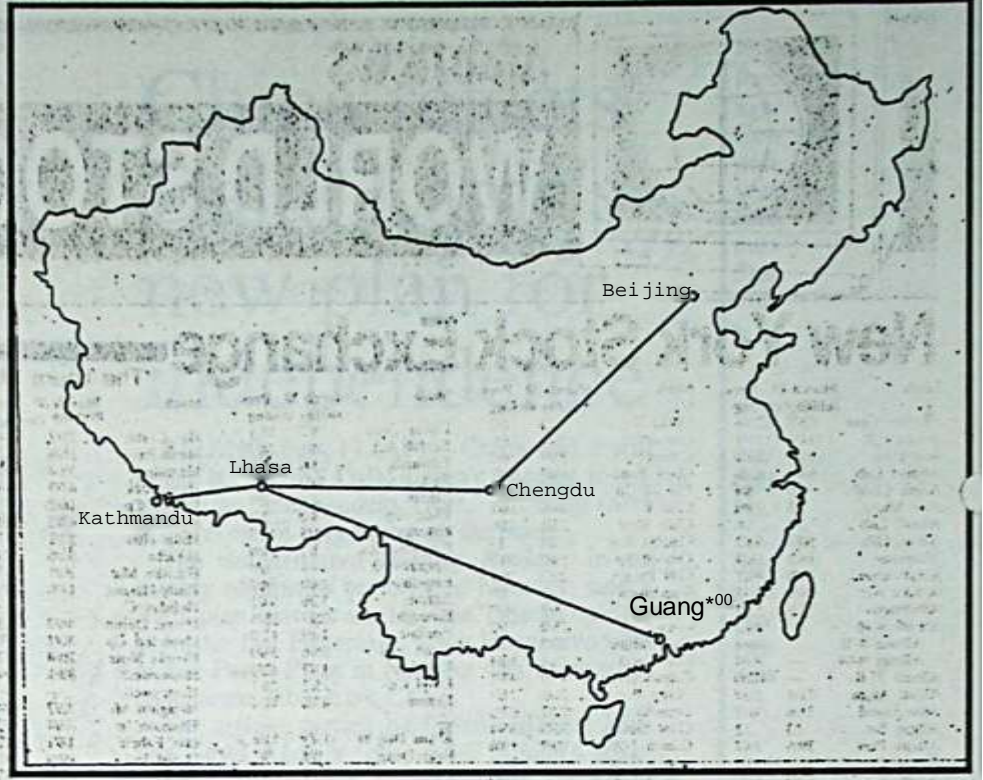
With a runway 3,600 meters long and 50 meters wide, the airport used to accommodate the 88-seat 111-18 planes and later the 153-seat Boeing 707 jets.

As the Boeing 707s currently serving flights to and from Lhasa will be eliminated by more advanced aircraft in three years, the Gonggar Airport has to be upgraded correspondingly, according to Li Jun, an official with the Civil Aviation Administration of China.

"The runway there was designed for the 111-18s," he explained. "It is not good enough even for the Boeing 707s, let alone other jumbo jets," he said.

The expansion is one of China's construction projects for the Seventh Five-Year Plan (1986-1990). With funding of 200 million yuan (\$54 million), construction began in 1988 and is scheduled for completion by the end of 1990.

The expansion mainly involves building a runway less than 100 meters away in parallel to the north of the present one. Stretching 4,300 meters from west to east, the new runway will be reinforced with concrete of 50 centimeters deep. It will be China's longest runway able to

Air routes to Lhasa

While construction is going on, the Gonggar Airport continues operating as usual, with at least two flights coming and leaving every day.

Due to varied topography around the airport, a section of the new runway has to go in, identical with part of the sub-river course of the Yarlung Zangbo. That means 1,200 meters of the new runway have to be built on the riverbed, which requires excavating a total of 200,000 cubic meters of sludge and fill in two million cubic meters of earth and stone.

Meanwhile, a new course has to be dug to divert the water of the original one. "Such enormous earthwork is rarely seen in China's airport construction," said the official. The entire earthwork is now nearing completion.

But the workers have to wait till summer to pour concrete on runway, and the work must be finished in the fall.

makes it impossible to carry out the work in other seasons.

Navigation and communications facilities at the airport are also to be upgraded. At the same time, a new terminal building is being built. With a floor space of 1,000 square meters, the main airport building will be able to handle over 600 passengers per hour. The old one can handle 600 people daily.

In the past 23 years, the Gonggar Airport has handled 125 million passengers and 40,000 tons of cargo. Local residents consider it a vital link between Tibet and other parts of China.

By now, four air routes have been opened from the airport to Beijing, Chengdu, Guangzhou and Kathmandu in Nepal. "After its expansion, the current two flights a week between Lhasa and Kathmandu can be increased, while new

China rejects Dalai Lama's, , Tgfffb-Vjc- new plan for independence

BEIJING, Feb. 17 (AP) - China said it will never accept the Dalai Lama's attempt to establish an "independent Tibet," stressing there is no room for bargaining on the issue.

The authoritative *Beijing Review*, in its weekly edition to be released Monday, said a "new plan" put forward by the Tibetan spiritual leader last December when he received the Nobel Peace Prize in Norway was an attempt to separate Tibet from China.

The article, carried by China's official Xinhua News Agency today said: "China's sovereignty over Tibet is undeniable. Independence in a disguised form is unacceptable."

The Dalai Lama, who has lived in exile in India since a failed uprising in his country in 1959, has offered to relinquish claims to full independence but wants autonomy over Tibetan affairs.

Under his proposals, China would retain control over military and diplomatic affairs.

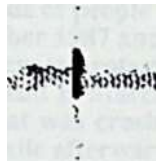
The *Review* said the Dalai Lama is calling for elections to select a head of government and a bicameral legislature. He is "attempting to sing the praise of the Western capitalist political system and negate" China's socialist system with regional autonomy for minorities, it said.

It said the Buddhist priest's idea to make Tibet a peace zone or a buffer state separating the big powers was "patently absurd" because no country ever sets apart one of its own regions as a neutral zone.

The article repeated China's position that Tibet has been part of China since the 13th century and the Dalai Lama's assertion that China has only suzerainty, but not sovereignty, over Tibet "has long been cherished by imperialists."

It also reiterated China's call for the Dalai Lama and his followers to abandon their stand on Tibetan independence and "return to the motherland so that they can contribute to national unification."

The government last week accused the Dalai Lama of insincerity in not responding to China's offer of a dialogue. China also blames the Dalai Lama and his followers for anti-Chinese violence in Tibet over the past two years that led to the imposition of martial law in the Tibetan capital of Lhasa last March.

10,000 watch open-air trial

BEIJING, March 3 (Agencies) -- Joklung Square, scene of bloody riots last year in Lhasa, became an open-air court in February for the preliminary hearing of 42 crime suspects.

About 10,000 people attended the hearing February 18 and "clapped to show their approval," according to a transcript of the broadcast.

Suspects included alleged murderers, thieves, speculators, drug users and traffickers, and persons involved in what the radio called "selling and producing obscene objects."

Some were packed off for "labor education," while others were detained or arrested pending further investigation or trial. The radio did not say if any of the cases were politically related.

Jokhang Square, outside Tibetan Buddhism's holiest temple, witnessed bloody clashes between Tibetan nationalists and Chinese security forces before martial law was imposed in Lhasa on March 5 last year.

After a tense but relatively peaceful year of martial law, authorities are bracing for renewed unrest as key anniversaries approach of the Tibetans' violent challenges to Communist Chinese rule.

Since March 1989, when riots led to the imposition of martial law in the capital city, Lhasa, and its environs, Tibet has been free of the major violence that had erupted repeatedly over the previous 18 months.

But demonstrations led by Tibetan Buddhist monks demanding independence from Beijing have continued in Lhasa and other cities in the mountainous Himalayan region according to reports in the official press and from travelers and foreign residents.

Just over a dozen foreign residents remain in Tibet, including staff at the Holiday Inn Lhasa, diplomats at Nepal's consulate and several teachers. Only a handful of tourists have been permitted into the region at any one time since last year.

According to one foreign resident of Lhasa, reached last week by telephone, armed soldiers still patrol the streets and foreigners must carry identification permits whenever they move around.

"The security forces are clearly on the alert," the foreigner said. "But the atmosphere is not as tense as last year."

Yet concern has mounted ahead of Monday. On March 5 in both 1988 and 1989, anti-Chinese protests turned into rioting when police fired on Buddhist monks and nuns demanding independence.

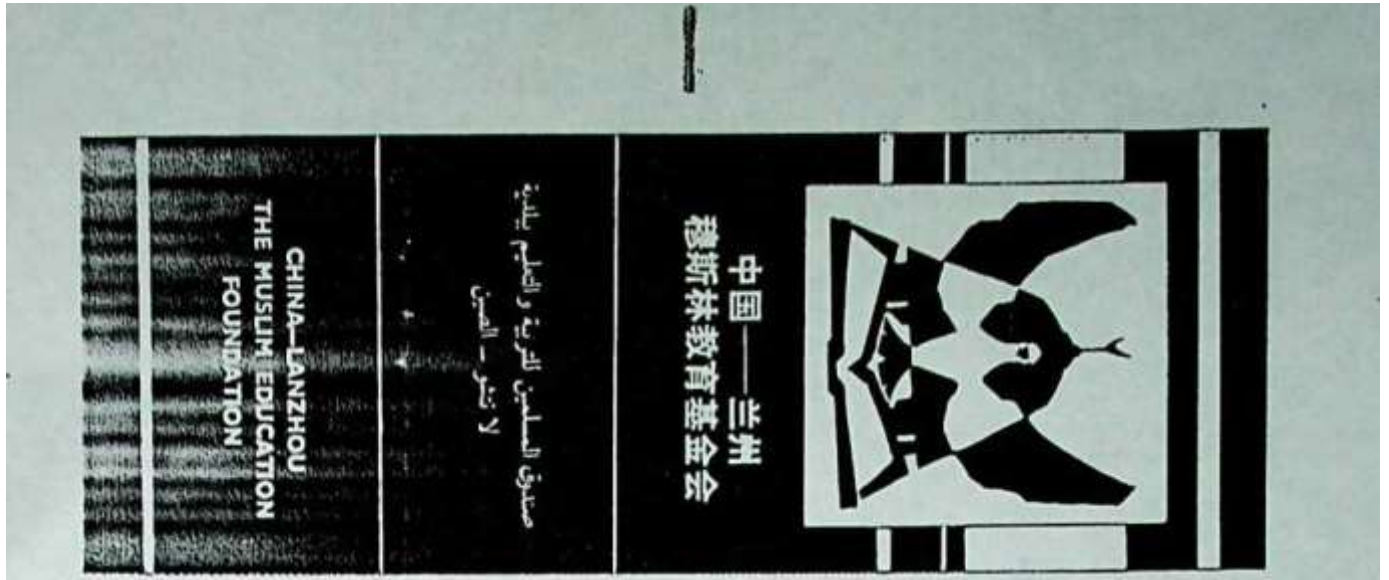
Hundreds of people have been killed and injured in the latest cycle of unrest, which began in September 1987 and ended last spring with the Chinese army's suppression of the massive pro-democracy protests in Beijing.

Also ahead is March 10, the anniversary of the armed Tibetan uprising in 1959 against Beijing that was crushed by Chinese troops. The Tibetan spiritual leader, the Dalai Lama, fled into exile afterward in India, where he and his followers remain.

.. - , y. Chinese deny Tibet rumors

BEIJING. March 15 (UPI) - Authorities in Tibet have denied a report that activists advocating independence from China for the region staged a demonstration in the troubled Tibetan capital last week, the official media reported today.

The capital, Lhasa, has been under martial law since March 1989 and was reported tense before key

CT A? 5? # ft >r
 >3 :-E 02 5 3 rr l
 >9 3 g ft S; => 2
 3 ffB »-2 3 ^< * &a 5>f «
 1 K' E £ i ft s <r 3 3 B 5fS mS
 vs* — 2* ft a ft T? it fe sc 2 St
 S? ft ss a ft T? it fe sc 2 St
 53 S> r< i?S £ rr G Z2 4 s
 3 * 2js —0 »£: \$ ■A rv a a a a
 2*: "S? a wb rv >c 3 3
 —K- -Tj zz 3 3 \$ m » i* 4
 2 ?r s * — uj i?f N-
 s* Kr ■ s ° r- 3 4 4t
 0 23 » jfc ■E: 4 a
 g 2? ■£: 3 S>
 & — -r? 0 fc: —
 -j- -r? it e —
 2? 2? ■=; 3 35 r=| 2
 ft ts 5? ■=; 3 35 r=| 2
 ft ts 5? ■=; 3 35 r=| 2

S' 5r P **:, — ,s. r == 3=3 s -2 2i 3: 593J.)Z Tz
 * ■> « * CT i ^5- -Z* 3 s* s * > * &_ Tt
 JZ TH; ;: 7S r> *N j. 3 3 L -Z* 3 s* s * > * &_ Tt
 JS; J=i E G t JEL si 5 r. > 5-S 3? 2? - AS. 2** p= »
 Zs; "» -J S-> 3s » 'L a 2 5S -T- § { i- * 25: # =7 ~ 35 £• s —0 i.52 p= »
 <» ? r> ^ ^ ?C- JZ ■Sr m S 1 ->{ i- * 25: # =7 ~ 35 £• s —0 i.52 p= »
 " 2* i^r g 58 it. § I 2* ■= f * * hr ■3,TS — *■ Si ;: 3. > 3 *
 r -r i-N^: g; 5 s S 4 * t3= S> W 3 » 3= s i= > 5:
 >? 4S: 2* — 2?0 p. 3= s is-s « i 3 a> £? 2? ■i) C! 3? * P ft
 7 * -Cvs: S; 5 2> =* 2* 2? 5=4T-7T V- « S a= !s° a 2* * 5? rz IV — Si
 - % 4.5?: z*; =5: «r? + =fc 2?/£ r: ■ft (=s S s s r- -> 3? * 3=
 v- *H» 2? 2? r: ■=r ~ &> i* Trr m 1S^ s ' zz >*i -7r. 4 ■= -E-
 5s 3 i => >41 \$ «. * S 3 FTTr — ^r "■ rTS » 3* s? —, 3 G W* vi —
 *1 *T *v v_ : : ^ fe ' ■B 4 *fr i' i s : 2? 3= g -r- ^7, vs- £
 5= St 2* - ^ < -i* £ >S ■ 6s — 3= 7? =5: K= r*I * FT: i SsS aB
 ✓ 'CZ r.ic ■ * k£ C A. 0 S f= < ■= < s » ■= Zi 2 Si=r 2? z=

2? a? SS A> 5? ffft \$*=» «:t: ■Ti 3 •V
 25; ttr *• *A- £72* • SiM A ff3
 pi — ■-5- 77" g5= «5a t 2 2? «* r * 3 ->z
 > . ° -if ffr m 2 Si?5 IZ 3 ft ft 3ft 3
 2* ' ■=7 stt; rt-: ft A Si s =5: ,v> •
 c> S= wS-** 25 S0 ft 3^ -5 2? 7*-» "■ ■=i
 * 1 ft " cs? Sc- ft J? ≠ft » V 3 ftAS s -fj 2*
 £s S 2? «■:)£5? » 3 3 ftAS s r- ft2
 7? * s ft 2t 3 & /f. -5 -r-j ft at —;'
 Z^4 V xs f- A A 05 2? -> \ G t; t; rc g:3
 W» V to it; £ ir Sr > \ Affi £ ■> Si
 ^? ? 3 .> IV is?3- i j? hr 2v.3: > — ftB
 3 £r 3 ~ i£^1 2 ' te s a
 •Sp* K » G l fey £ * £-
 ^n ■* SS 2 rv w |S* 2 s a
 Si Sir g %?. 4s vw -Sf S s
 ft ■6 <cr s ag Si & fc ftS: ft =s1

